Fornsögur Suðrlanda

Förord till den elektroniska utgåvan

Under arbete...

I denna digitalisering saknas den första delen av Inledningen (sidorna I-XLIV), vilket bör kompletteras på något sätt.

FORNSÖGUR SUDRLANDA

MAGUS SAGA JARLS, KONRADS SAGA, BÆRINGS SAGA, FLOVENTS SAGA, BEVERS SAGA MED INLEDNING

utgifna

ap

GUSTAF CEDERSCHIÖLD

LtJNP 1884

FR. BERLINGS BOKTRYCKERI OCH 8TIU3JUTF.RIKNUT FREDRIK SÖDERWALL

I LUND

och

HUGO GERING

I HALLE

t1llkgnas i trogen vänskap och tacksamhet detta arbete.FÖRORD.

Det arbete, som här foreligger i cn samling, utgör separataftryck från fem ingångar af Lunds Universitets Årsskrift, hvarest pp. 1—84 förekomma i Tom. XIII, pp. 85—168 i Tom. XIV, pp. 169—273 i Tom. XV, pp. i-xuv i Tom. XVIII samt pp. xív-cclii i Tom. XIX.

Detta i och för sig obekväma utgifningssätt, som äfven i separat upplagans typografiska utstyrsel lemnat tydliga spår, har varit en nödvändig följd af svårigheten, att icke säga omöjligheten, att på annat sätt i vårt land publicera en bok af detta slag. Förgäfves vände jag mig till Kongl. Maj: t med begäran om statsanslag till samlingens utgifvande, och lika fåfängt var ett försök att förmå Styrelsen för Det Nordiske Oldskriftselskab i Köpenhamn att öfvertaga arbetets publikation.

Till Bestyreisen för Lunds Universitets Årsskrift, och i främsta rammet till dess Sekreterare, Professor F. W. C. Areschoug, står jag därföre i stor tacksamhetsförbindelse, åt hvilken jag önskar här offentligen gifva uttryck, för den utmärkta välvilja, hvarmed Bestyreisen gång efter annan i Årsskriften inrymt delar af detta arbete.

Jag bör tillika med uppriktig erkänsla nämna, dels att de forskningar i åtskilliga utländska bibliotek, som ingingo i förarbetena för detta verk, möjliggjordes därigenom, att jag, såsom docent vid Lunds Universitet, för år 1877 • erhöll Riksstatens mindre resestipendium, dels att Svenska Akademien genom ett i trenne år fortsatt anslag beredde mig tillfälle att egna nödigt arbete åt det mycket tidsödande redigerandet af inledningen.Af det stora antal gamla handskrifter, jag behöft anlita, hafva åtskilliga fått lånas till Lund, hvarigenom mitt arbete mycket

underlättats. För välvilligt tillmötesgående i detta afseende ber jag att här få betyga min hjärtliga tacksamhet till Föreståndarne för Kongl. Biblioteket i Stockholm och Universitetsbiblioteket i Köpenhamn samt, sist men icke minst, till Bibliotekarien vid Lunds Universitet, numera aflidne Dr Edvard Berung, hvilkens tjänstvillighet aldrig förtröttades, huru mycket och huru länge jag än tog den i anspråk.

Det skulle blifva altför vidlyftigt att här uppräkna alla dem, hvilka ja^ har att tacka för enskilda upplysningar .och annan hjiilp; de fleste» namn återfinnas pä vederbörliga ställen i boken. Men det är mig ett behof att här omnämna det uppoffrande nit, hvarmed två af mina närmaste vänner stått mig bi i mödosamt och tålamodspröfvande arbete. Adjunkt Söderwall bar nämligen under min frånvaro fråa Lund öfvervakat tryckningen af inledningens drygaste ' del, Professor Gering har på en tid, då han var öfverhopad af eget arbete, åt mig författat de tyska referaten. Då de således bägge redan ega del i detta verk, har jag funnit det helt naturligt att genom föregående tillegnan lemna dein ett ringa "bevis på min innerliga tillgifvenhet.

Göteborg, i april 1884.

Gustaf Cederschiöld.INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Inledning

I.

Fornsögur Mrlanda.

Isländska bearbetningar af främmande romaner från medeltiden.

Efter gamla handskrifter utgifna

af

GUSTAF CEDERSCHIÖLD.

(Forts, från Tom. XVIII).

Inledning. U Om text och handskrifter.

Då planen till utgifvande af denna samling uppgjordes, voro ännu ganska många af de romantiska sagorna otrykta. Yid valet af dem, som borde inrymmas i samlingen, kunde det väl synas lämpligast att i främsta rummet göra afseende på sagornas innehåll, så att endast de med likartadt ämne och ursprung sammanfördes. Då utgifvaren ändock i någon mån har afvikit från denna synpunkt, — ty de två första sagorna äro- icke af samma art som de tre senare, — beror detta väsentligen på det inflytande, texternas språkliga värde utöfvat på valet. Det tyktes nämligen vara angeläget, att sådana sagor först blefve för allmänheten tillgängliga, som förefunnos i de älsta handskrifterna. Och när Elis saga, upptecknad i den allra älsta handskriften (Cod. Delag. 4—7), redan blifvit till utgifning bebådad af Kölbing, så kommo närmast i ålder just de sagotexter, som här funnit plats; ty Magus, Konrads och Bcerings sagor jämte Flovents saga I äro trykta efter en hds. från början af 14:de århundradet, medan för texten i Flovents saga II och i Bevers saga lagts till grund en hds. från tiden omkring år 1400 ').

') Äldre än den Benare handskriften voro visserligen den älsta membranen af Claras saga och några smärre fragment, t. ex. af Remundar saga; men den förra sagans mycket egen-

Här skall nu först lemnas en utförligare beskrifning af dessa båda codices, de förnämsta källorna till vår samling — de skola därvid för korthetens skull betecknas med bokstäfverna A och B ') —; därnäst skall följa en

uppräkning af de handskrifter, ur hvilka smärre stycken eller varianter hafva hemtats, och slutligen skall redogöras för det sätt, hvarpå handskrifterna återgifvits i tryck.

Handskrifterna A och B äro bägge synnerligen omfångsrika och tillhöra, öfver hufvud taget, de allra vigtigaste källorna för kännedom om romantiska sagor; sådana sagor utgöra i B hela innehållet, i A större delen.

Skinnboken A föreligger nu i tre skilda häften: AM. 580, 4:to A och B samt Holm. (mbr.) 7, 4:to'). Men ännu i 17:de århundradet har den utgjort ett helt, som upptagit flere nu förlorade blad. Att så varit förhållandet, ser man af den gamla bladnumreringen, hvilken synes förskrifva sig från nämda tid och ännu till stor del kan skönjas i fragmenten '). En pröfning af dessa gamla bladsiffror gifver vid handen, att bokens innehåll vid den tid, då de skrefvos, varit följande.

l:o En nu förlorad saga,4) eller kanske två, som antingen varit helt korta eller ock något defekta, upptagande bladen 1—18.

domliga innehåll gjorde önskvärdt, att den utgafs särskildt, till de senare åter hade de ojämförligt största delarna måst suppleras ur vida yngre handskrifter.

') I noterna under sagornas texter förekomma dessa bokstäfver delvis i annan betydelse.

J) Det bör anmärkas, att skildringen af handßkriftens senare del, eller Holm. 7, 4:to, här gjorts något knapphändigare, enär utg. redan förut (i inledn. till Jómsvíkinga saga, Lund 1875) haft tillfalle att yttra sig om detta fragment.

*) Denna numrering bör ej- förblandas med en yngre, i AM. 580, 4:to befintlig, hvilken likasom den äldre, är placerad nedtill på bladen.

*) Det är naturligtvis omöjligt att säga. hvilken saga det varit; men en gissning kan framställas. Om man betänker, att de tre näst följande sagorna, El, Bær och Fl, äro till innehållet (o: en förnäm yngling är landsflyktig, strider mot hedningar och blir till sist en mäktig konung) hvarandra Bå lika, att det väl måste vara med afsigt, som de blifvit sammanförda, — så blir det troligt, att dessa tre föregåtts af en, som haft likartadt innehåll. År det nu endast en saga, som fyllt dessa 18 blad, så torde det hafva varit Bevers (1. Bevis) saga, hvars längd bör hafva ungefär motsvarat det gifna omfånget; ty sagan måste i en så gammal redaktion hafva varit något drygare än i den yngre, flerstädes förkortade text, som vi haft att tillgå (jfr afd. VII). Man må äfven erinra sig, att Bev förekommer tillsamman med El och Bær i den omkring midten af 14:de årh. skrifna membran, hvaraf fragment förvaras i AM. 567, 4:to (jfr Kölbing, Elis Baga p. XIV), samt tillsamman med El och Fl i Holm. perg. 6, 4:to.PornsBgrur Snðrlanda.

2:o Elis saga, nu förlorad så när som på ett blad, har upptagit ungefär bladen 19—29 ')..

3:o Bærings saga, på bladen 30—39; ett blad har sannolikt redan då saknats *).

4:o Flovents saga, på bladen 39—50; härvid måste märkas, att i numreringen afseende blifvit fäst hvarken vid det förlorade bladet midt i sagan (hvilket blad således redan då var borta), ej häller vid det blad, som nu följer niist efter denna lucka, och hvilket blad sannolikt kommit att förbigås vid räkningen af den orsaken, att dess nedre hörn (genom pergamentets knapphet) ej framskjuter så långt som de närmaste bladens. Det blad, som haft siffran 50, är förkommet; det har upptagit slutet af Fl (som här måste ha varit tämligen kortfattadt) samt början af

5:o Konrads saga, som stått på bladen 50—59; den sista sidan har skrif-våren icke lyckats fylla helt och hållet, ehuru han synbarligen utdragit de sista raderna något (ej användt förkortningar i skriften).

6:o Magua saga jarls på bladen 60—73, af hvilka det med siffran 60 signerade nu är förloradt ®); numren 68 och 69 stå på ett och samma blad.

7:o Hrólfi saga Gautrekssonar 4) på bladen 74—92; det första af dessa är nu förkommet.

8:o Jómsvikinga saga på bladen 92—104.

9:o Ásmundar saga kappabana på bladen 104—108.

10:o Örvar-Odds saga på bladen 108—121, hvarvid två blad hafva siffran

') Den del af sagan, som föregått det bevarade bladet, har, enligt beräkning, åtgjort 8 blad; nu tror jag mig på detta blad kunna läsa siffran 27. Altså har — så framt hvarken gammal lakun eller fel i numreringen här förekommit — det återstående af El fått plats på två blad, och denna text af sagan skulle icke blott (hvad man redan a priori kunnat förutsatta) hafva saknat den på Island tilldiktade fortsättningen, utan ock på slutet hafva varit betydligt mera kortfattad än i den gamla norska hds. — I slutet af Elissagans sista blad han för öfrigt ha stått ett kort begynnelsekapitel till Bær (jfr afd. V).

*) Af de gamla bladsiffrorna kunna nu med säkerhet läsas endast "34" (å sid. 11 i 580 A) och "37" (å sid. 17). — Om här varit ett numreringsfel af samma slag, som stundom förekommer i det följande af hds., kan visserligen det nu saknade bladet hafva varit i bell på ifrågavarande tid.

*) Vid beräkning af hvad Bom kunnat rymmas å detta blad, finner man, att texten här varit något utförligare än i AM. 533, 4:to, som för detta stycke blifvit lagd till grund för vår upplaga.

*) Sagans öfverskrift står i slutet af bladet 73; jfr Jómsvíkinga saga (Lund 1875) p. VI.LXXXVI1I

G. Cederschiöld.

110, två (signerade V och vbv) 114, och siffran 120 (utan lucka i texten) följer näst efter 118. Sist kommer början af 1 l:o Egils saga Skalla-Grimssonar på bladen 121 och 122, af hvilka det sista är så illa åtgånget, att det nog tyckes kunna redan då, när numreringen skedde, hafva varit det sista i boken och under lång tid hafva blifvit utsatt för slitning.

Kort efter det numreringen blifvit gjord, har handskriften (må hända vid arfskifte) blifvit styckad i två ungefär lika stora häften. Det senare häftet, eller de sagor, som här nyss blifvit omnämda under 5:o och 7:o—ll:o, har vårdats någorlunda väl; endast två blad (de första af Konrads och Hrólfs sagor) hafva förfarits '). Slutligen har häftet, ovisst på hvad sätt, hamnat å Kongl. Biblioteket i Stockholm. Där hafva membranbladen, troligen redan i förra årh., blifvit inbundna, ty värr vårdslöst, så att öfre kanten på några af dem bort-skurit8 '), men med en viss omtanke för innehållets fullständighet, i det man före Hr61f8 saga insatte 12 rena pappersblad, på hvilka man sannolikt ämnade skrifva Gautreks saga, och före Konrads saga 24 sådana, må hända i tro, att en betydligare del af denna saga fattades. — Det förra häftet af skinnboken, eller de här nyss förut under l:o, 2:o, 3;o, 4:o och G:o uppräknade sagorna, har farit mera illa än det andra, då ju af de 29 första bladen blott ett enda åter* står och dess utom häftets slutblad blifvit mycket skamfiladt. Kanske har detta häfte längre än det andra stannat på Island hos okunnige och vårdslöse egare; Arne Magnusson fick det (enligt hans egenhändiga anteckning i 580 A) först år 1706 af Kristian Worin; det var då bundet i ett band, men har sedan delats på två. — Handskriften synes hafva varit föga känd i äldre tider; man har af den samma inga afskrifter, som tagits, medan den var fullständigare, än den nu är.

Af den ofvan uppstälda förteckningen på handskriftens innehåll se vi, att vi här hafva en af de betydligaste på sin tid gjorda sagosamlingar., Man kan ock iakttaga, att en viss plan blifvit följd vid samlandet och ordnandet af sagorna. I början (se 2:o, 3:o och 4:o) stå sins emellan mycket likartade berättelser, alster af mellersta Europas religiöst-chevalereska anda, för hvilken hedningarnes bekämpande var en hjältes bästa lifsgärning; Kon och Maq (.r>:o och 6:o), med blandad utländsk och nordisk karaktär, bilda därnäst en öfvergång till de återstående 5 sagorna (7:o—ll:o), som äro af nordiskt ursprung,

l) Vi antaga, att slutet af Eigla redan förut var borta (jfr strax ofvan).

') Jfr Jómsvíkinga saga (Lund 1875) pp. IV, V.Pornsðgnr Saarlands.

den sista (Eigla) till och roed en isländsk ättsaga. Men det gemensamma draget för alla är deras rikedom på äfventyrliga händelser å skiftande skådeplats; ingen af sagorna låter hela handlingen försiggå i ett och samma land. Detta kan knapt vara tillfälligt, utan torde antyda, att en individuell smak bestämt urvalet; sannolikt har samlingen blifvit gjord på en förnäm mans beställning och efter hans anvisning '}.

Till bokens skrifvande hafva tre personer blifvit använda; i inledningen till min upplaga af Jómsvíkinga saga (Lund 1875), där Holm. mbr. 7, 4:to beskrifves, har jag efter den ordning, i hvilken.de uppträda uti denna codex, kallat dem första, andra och tredje händerna, ett beteckningssätt, som här be-hålles. Af dessa tre personer intager "tredje handen" den mest betydande platsen. Denne man har ensam skrifvit icke blott alla de sex sista sagorna, utan äfven det bevarade bladet af Elis saga (se 2:o); eftersom han för öfrigt afskrifvit sagor i sin helhet, är det troligt, att också hela Elissagan varit afskrifven af honom. Därjämte bör denne skrifvare sannolikt betraktas som redaktör eller entreprenör för hela arbetet, ty hans stil igenkännes i de röda kapitelöfver-skrifterna till Bærings saga, — de öfriga två sagorna, som ej äro skrifna af honom, sakna kapitelindelning och öfverskrider J). De båda andra skrifvarne (första och andra händerna), redaktörens medhjälpare, hafva tillsammans verkstält upptecknandet af Bærings, Flovents och Konrads sagor; de hafva skrifvit un-

') En förmodan angående denna person vill jag här framställa: att det varit den bekante riddaren Haukr Erlendsson. Eftersom jag dess värre saknat tillfälle att fullt undersöka skälen för och mot denna hypotes, kan jag blott flyktigt framkasta de grunder, som kunna stödja den samma. Man känner, att Haukr mer än någon annan vid den tid, d& hds. får anses hafva tillkommit, eller början af 1300-talet, varit verksam för att tillvaratagа och komplettera forna tiders literära kvarlåtenskap. Därjämte torde i A finnas några tecken till gemenskap med den s. k. Hauksbók. Två af de i A förekommande stilarna (de, som längre fram kallas andra och tredje händerna) skola, enligt hvad Dr Kristian Kålund sagt mig, mycket likna i Hauksbók använda skrifvares handstil; innehållet i Kon och Bær (och må hända äfven Mag) visar ett och annat, som kan vara lånadt ur Hauksbók (jfr redogörelserna i afdelningarna III—V); och slutligen röjas hos skrifvarne sådana sträfvanden åt norskt språkbruk, som ju äro betecknande för de af Hauk eller för hans räkning skrifna böckerna; bland sådana norska egenheter kunna särskildt anföras: en för ef eller er 47", 57" M, 66', 160", 165*° och kanske äfven 149", sporadiskt utelemnande af h framför l och r samt (hos tredje handen) försök att skilja æ och æ, så att det senare tecknas Ó.

') I Fl finnes dock i så måtto kapitelindelning, att vid 144" (Kap. XVIII), 147», 150" (Kap. XXI) och 163" (Kap. XXIV) användes temligen stor, men svart initial, hvarjämte äfven någon plats är lemnad tom för rubriker; emellertid synas inga spår af, att sådana någonsin blifvit ditsatta.LXXXVI1I G. Cederschiöld.

gefär lika mycket hvar, i det att de turat om med arbetet och stundom rätt ofta, stundom mera sällan aflöst hvarandra; de ställen, där endera handen börjar, angifvas i noterna under vår text1).

En jämförelse mellan de tre handstilarnas egenheter är gjord i inledningen till nyssnämda upplaga af Jómsvíkinga saga, där också ett faksimile efter en af tredje handen skrifven sida är bifogadt. Här tofde icke erfordras flere notiser om de särskilda kännetecken, som utmärka den i afseende på ljudbeteckningen ovanligt korrekta och omsorgsfulla tredje handen, hälst som några sådana skola framställas längre ned, då det blir fråga om den trykta textens förhållande till handskriften. Det bör blott anmärkas, att denne skrifvare i handskriftens början begagnar mindre och mot slutet (i de fyra sista sagorna) större stil; skillnaden tyckes blott bero på, att han under arbetet» lopp lagt sig till trubbigare pennor. — Första och andra händerna, som uti inledningen till Jóm8víkinga saga blifvit knapphändigt behandlade, förtjäna att här få en något utförligare beskrifning.

Märkvärdigast är första handen. Själfva stilen är visserligen ful och oredig, men är sig lik öfveralt, så att den ej kan antagas hafva tillhört en ovan person. Däremot visar skrifvaren en så stor obekantskap med förkortnings-tecknens bruk, en så genomgående osäkerhet i ljudbeteckningen, en sådan oförmåga att undvika skriffel (särskildt uteglömmande af bokstäfver), att läsaren får en ganska låg tanke om hans bildningsgrad och stundom t. o. m. måste fråga sig, om isländskan verkligen varit karlens moderamål, när han kunde begå så besynnerliga misstag. På ställen, där han gjort en starkare afvikelse från vanligt skrifbruk, och i synnerhet där denna afvikelse kan vara villsam för textens rätta uppfattning, har sådant antingen blifvit rättadt i vår text eller anmärkt i not

under den samma. Här lemnas nu en kort öfversigt af skrifvarens egenheter.

Hvad beträffar förkortningstecknen, har första handen följande i ovanlig användning. Tecknet s är = ar i marg-10344'58, 157**, margar 10T>19, hvarrv (d. v. s. hváru) 72", valtara') 1 1628; - r i aptr (mycket ofta), lofafr 65",

ferr C711, lvtr 6740, bif>r 945t, filivrnar 119a4, dættr 12188 samt åtskilliga

*

') Likaså är i noterna (till 128" och 133") anmärkt, att en nybegynnare två gånger fått försöka sig att skrifva smärre stycken.

') Dock kan äfven formen 'valtera', som förekommer t. ex. i Klu, vara åsyftad; Bæk har emellertid annars 'valtari' (-a).Fornsögur SnSrlanda.

LI

gånger i dottr och fo8tbroJ>r l). Samma tecken har också fått tjäna till att följande ord uttrycka de bokstäfver, som vi här framhålla med kursivstil: Gnk-landz (eller Gtrk-) 9566, brofir 6813, he?tir 85", 958, feais 71*1, færim 577 keyrdz 126", v&f&r 57" J). — Tecknet m föreställer ofta r, i synnerhet framför a, såsom i vngra, fostra, fostra, sigra, men äfven i nattvror (alla exemplen tagna ur Kon); det betyder vidare or i for (d. v. s. fór, Kon), forvitnaz 551, samt ej sällan vr i spwdv, spwt, spørni(n)gvm, narkträ, kirteiso 3); och dess utom ersätter det i följande ord de här kursiverade bokstäfverna: fyrir (mycket ofta), fyrr 16238, konvr 543\ — Bokstäfverna öfver raden såsom förkortningstecken brukas på anmärkningsvärdt sätt i g' = get 65J7, = gaf 66*', = g ott 7114,15; ml == matt (d. v. s. mått; upplösningen xavnt iir sämre) 5513, naq' = naqvai ib., J>aNg' 6641; gc = geck 4840, g" = gack 69s8; gr = gerr 54s, gR = gen 5410; m* = mm« 4714, k" = kona 54as, k° = ko»o 54a4, v° — värö (poss. pron.) 67s\ — Öfverflödiga förkortningstecken förekomma i aptsr 15711 ver5 1.S11', hendi 57" m. fl. 4) (i synnerhet ofta onödiga tvärstreck upptill eller nedtill på ‡>), för att icke tala om de fördubblingstecken på konsonanter, som ytterst ofta äro felaktigt tillsatta.

Jämföres den af första handen begagnade ljudbeteckningen roed "normal" ortografi, så blir förnämligast följande att anmärka: e och ? (eller æ; d. v. s. ? eller ock ursprungligt é) skiljas icke noggrant åt, t. ex. melir, vena, seil, litelletis, ben, freknleika, g(l)cpp, m. fl. å ena sidan och æk (1061), b$ra, vpra, føllo etc. å den andra5). — Vidare förekommer ofta ei f. e, t. ex. skeimtv 46®, £eisi 464s, meigi 4646, meigin 6410, neinni 65'8, eicki 694J, eiki 8818, tveiga 16014, (g?ir 123"), för é i leiz 5ti16, 5842, 5940, leikv 64», äfvensom heilt 1665t, för æ (= £) i meinleiti 10516 (lgitin Ö6'3), för æ (= ursprungligt 6) i meidvz 1348 (gæizkv 47l2). Ännu oftare står dock e f. ei: lèdir (= leiddir) 4844, sten 57'», gimstennvm 5719, heta 593s, hetir 10348, oreunt 6330,

') Jfr längre fram om förväxling mellan vr (ur) och r.

*) Men digsr (= digrir) 11931 bör väl förklaras så, att förkortningstecknet kommit för långt åt vänster.

*) Hit föra vi nattv^r 58® och anse, att skrifvaren af ovårdsamhet satt förkortnings-tecknet för långt åt vänster (jfr nästföregående not).

4) Jämförligt med dessa exempel är fllv (— skvlv) 1261Ä, 145**, 154*4, där det senare

1 står öfverflödigt. Däremot får förkortningstecknet gälla för mer än vanligt i þv fi (— skalt) 68'\ 704 ", fíþv (= skaltftv) 94»», fiv (= skaltv) 1544'.

4) e står i st. f. a i hendtekin 15950, v«ndredi (passim; äfven i andra hdss.). — Ordet ætla 66" börjar ej med æ, utan med a, som nedtill fått en krok, lik den i 9.LXXXVI1I

G. Cederschiöld.

hrenlifi 12148, ennvm 641J, envm 1578», 161,e, ennar 15460, enardar 88", enkar 15738, sent 16214, svenar I16*1, tvemr 15948, hems 161", greffinn 10483 (jfr 105" med tillhörande not), ref 6414, skred 663'-49, G74, red 10447, 117'8, 14917, 16581,' fleri 69", |>erra 16659, mestari 12ö,s, stigrepp lft8,a, vett 11654, hvartill kunna

luggas vgta 116'9, b?d 16044, k^sari 10549, kvrt^si 5849, d^li 672®, l?ta 684', linlæka 47". I st. f. ei brukas äfven i: vitta 1281, stinni 6918. — Analogt med ei behandlas ey; än ersattes det af e, än af y; t. ex. trestvz 148', hlepr 7318, och hlypir 64li, stypir 5918, blydi 160', frytir 67as, prytan 66s '); i sammanhang härmed står möjligen skrifsättet breyni f. bryni (brynni) 6710. — I st. f. ei står ie uti orden tienggvm 11847 och stieg 132'. — En gång, i sn?gt 72*s, sättes 9 för 6 (d. v. s. 0) och likaledes en gång står 9 för 9 (£), 119st 62l. Eljest är tecknet 9 sällsynt; det användes i ^kkvm 5548, ppddvm 70", hpgr 104*0; $ betecknar æ (d. v. s. 6) i fyra 11649, k$mi 1169; 9 står i st. f. av (= au, 9U) i |>9 731", 16649; i samma betydelse användes 6 i röt 1 1984, tróstliga 12315. Beslägtad med de två sist nämda skrifbruken är den vanliga företeelsen, att o sättes i st. f. av (= au, 9U): bod 57", bodtv 15784, hrot 126»', kos 15889, klöf 15783 SJ, 158s8, 162", 167', klofir 738, lof 7318, f»rotir 6219, skrotligv 7043, los 701, host C8J, trosti 8848, rosti 15748, brvdlops 85", drom 122*8 J). Men skrifvaren iakttager häller icke vederbörlig åtskillnad mellan o (= 0, 6 eller ö) och v (= u eller ú); sålunda skrifver ban å ena sidan: sport 5540, flogv ib., flogdrek(a) 6333, stondv 57", hogdi 59s, lott 6141, hlotin 6488, ordv 1579, rom 57so, flioga 6633-36, omiokr 7319, hosi 1282, snoa 15546, lodra 1568, och å andra sidan: vptt 1054, kvnv 10583, 1216t, kvmv 10346, stvd 11956, nvckvt 678, mvrg 10444. Det blir därigenom förklarligare, att dels ar kan beteckna v (= u eller ú), såsom i amga* 67', hand 12731, dagga 16ü40, dagandi 15457, skamdvdv 156'8, parsvd 12258, »t 15611, dels v kan stå i stället för av (au, 9U), t. ex. i klvff 159", kvppa 16010, trvst 16538, strvminvm 11847 3). — Stundom skrifves y för v

') Då det är så vanligt, att denne skrifvare utelemnar nödvändiga bokstäfver (jfr längre fram), kunna de här anmärkta skrifsätten af ei och ey naturligtvis förklaras så, att han glömt att utsätta diftongens ena vokaltecken. Men beträffande bruket af e för ei synes icke sådant förklaringssätt vara tillfyllestgörande, då exemplen äro så talrika.

J) SJ för o har jag funnit endast i la/fat 157'*.

3) Det bör nämnas, att i st. f. av äfven synes förekomma a; ty brått 117' torde hälst förklaras som bravtt; jfr 70" hafdi f. havfcti (om ej skriffel för hofdi); jfr ock ofvanför det, som säges om ei och ey. — Hvart för sig enstående äro skrifsätten haofctv (« höfdu) 60" och ga/fvdz (— gäfuz, äldre g^fuz) 157".Fornsögur SnSrlanda. LI

(= u, ú): Jynfa 56», yp 64", yt 131" »). — Mellan -r och -vr (eller -or), föregångna af konsonant, har skrifvaren ej rätt kunnat skilja; så har han: gelvr 71", loffadvr 159", sigra‡>or 65", eikvrnar 721', 738, vittvr 464', ockvr 5516, 56", ykvr 87", svdvrs 92", lv]bvßvm 1571', fagvrligvm 124', fegvrd 105ls (men å samma rad äfven fegrd), 106", men utelemnar däremot flere gånger v i oblika singularen af slägtskapsorden: fodr, systr, dottr, brodr (det sista såsom nominativ 127e 1). — Skrifvarens oförmåga att tillämpa en konsekvent ljudbeteckning visar sig i intet fall mera slående än med afseende på konsonanternas enkel- och dubbelskrifning; ty där härledning och samtida membraners skrifsätt vittna för enkelt (eller kort) konsonantljud, skrifver första handen ofta två konsonanttecken, eller uttrycker ännu oftare fördubblingen genom prick öfver bokstafven eller genom någon af mynderna n, b, s '); och ungefär lika vanligt är, att denne skrifvare använder enkelt konsonanttecken, där dubbelt hade erfordrats. Att anföra exempel på oregelbundenheter af detta slag skulle blifva altför vidlyftigt; sådana träffas nästan på hvarje rad och beträffande hvarje konsonant (h, j, q, v och x likväl oberäknade); vanligast äro de för n, t, r och k (c) — i denna ordning —, icke sällsynta för 1, p, g och s, mindre vanliga för d (dd står aldrig för d eller d), m och i synnerhet f, blott enstaka för b och z. — Om teckningen af särskilda konsonantljud synes följande böra anmärkas. Mellan m och f har skrifvaren svårt att skilja; man finner icke blott former som iamn 7240, iamningi 122*4, (iam 64s0, iams 6141 m. fi.), 'hëmds' 123" och det om osäkerhet vittnande skrifsättet näfni 68" *), utan ock nefr (= nemr) 5719; härmed bör jämföras skeptir (= skemtir) 60" och blandningsformen 'fkept5' 614s, 668, hvilken erinrar om fornsvenskan. — I st. f. nn brukas nd (=nd) i 'fandhga' 56" (jfr 65"); däremot skrifves n (väl i betydelse af nn) för nd i 'hon' 57", han tekinn 108", anlit 122'°, frænsemis 122*, fianmen 160". — Mynderna d och d skrifvas utan åtskillnad; men ‡» kan dock ersätta endast den normala ortografiens d, ej dess d. — Att -t ersättes af -d i ställningar som annad 57", æyrad 119", vered 12149, hvad 53'är vanligt i hdss. från samma tid; men denne skrifvare brukar också någon gång t för d: ntatr (= ritadar) 5915, et (= ed? eller skriffel för er?)

') När i st. f. or (ór) skrifves yr (54*, 67" m. fl. ställen), så bör man väl häri se gamma Ijadenligt utvecklade form, som är vanlig i äldre hdss.

') Den sistnämda återgifwes här i inledningen, likasom i sagornas text, med ss, handskriftens f däremot med s.

3) På samma rad står nefz f. nefnz.

54*", och visar sin tvekan i sådana skrifsätt som nokvtdr 12659, hvatd 544S. Högst egendomligt är det förhållande, att i ords slut r kan stå i st. f. d (t); sådant förekommer i dyRÍr (= dýrit), som är utskrifvet 64", 6630 och förkortadt till dyn' tillsammans 13 gånger å sidd. 66, 67, 69 och 71; likaså skrifves nidrar för -ad (-at) 127", afbragr för -gd 57*5; jämför ock fordr (= födur) 5517 samt flæ(r)dvm 58", verd(r)i 70"», verd(r) 15519 och sporer) 70". — I st. f. ‡> skrifves s (S) i 'sesv' (= |>essv) 4GS4, hvilket emellertid icke torde böra betraktas som annat än slarffel '). — Stundom förblandas s ('f') och z: frida(d)is 67s, mættvs 12641, hels 66", fæslv 88", och däremot syniz 678, vtbyrdiz 11945; jfr för öfrigt bestr 12718, nætsta 45", vitratstr 66", betztir 127", betzt 4544 (genom en prick under det första t rättadt till bezt), betz 1567, litatz 5788 (garfvdz 15737), sigrisz 15448, bvisz 73'° (jämte bvitz 72S1). — Beträffande g och k är att märka, att första handen icke blott (i likhet med de flesta andra hdss.) efter uttalet skrifver -ktJ), där den etymologiserande "normala" ortografien har -gt, utan ock ett par gånger eljest begagnar k i st. f. g: tok 72", liklekr 106"; däremot skrifves vigz (af vikja) 54'° 3); intressanta äro de hybrida formerna gekgit 57" och ligkr 67s0. I st. f. ng förekommer ganska ofta g eller gg (tecknadt g med prick öfver); det kan vara tvifvelaktigt, huruvida detta skrifsätt blott är en följd af skrifvarens vårdslöshet, genom hvilken också i många andra fall bokstäfver utelemnas, eller om det verkligen varit afsigtligt. I senare fallet kunde förklaringsgrunden antingen vara att söka i ett af det omedelbara originalet begagnadt och af skrifvaren missförstådt g eller ock i ljudförväxling, för hvilken möjlighet man kunde åberopa felen 'fylkin' 158", 'fyndvgl" 4719, 'dvgandi' 116» oeh eingn 67" (jfr synkn 1214S), hvilka dock tyckas vara föga bevisande. — I st. f. i (= j) användes g i meygvm 156", gi i nygio 71", flygia 126"; å andra sidan förekomma talrika exempel på g f. gi: heidingar, höfdingar (båda mycket vanliga), erfingar 15946, einvigvm 10445, fylga 5644, ligga 126s9, eggvdv 157" 4). —

') Jfr sust i st. f. |rast 2 ggr i Eirspennill (Ungers uppl. 1873).

') T. ex. verctvkt 4614, sakt flerstädes (sällan sagt, såsom 69"), lankt 156'1, lakt (d. v. 8. lågt) 157".

*) Men viz 73t4 (liksom vizt 2967) är att hänföra till vinda.

4) På tal om i (= j) bör jag också anföra stafningen skiytr 71'", som må hända följt uttalet, hvarjämte det förtjänar påpekas, att, då e stundom ersätter i (= j), — t. ex. i emmeon 66JI, mictev 104", — den besynnerliga formen feiorir 148' får anses som en olycklig kompromiss mellan 'feorir' och 'fiorir'.

Framför 1 utelemnas h ganska ofta, t. ex. lvtr flerstädes, lvtv 157JS, lvnendvm 122», lifde 1191, lydit 1431*, larpa 157", likaså framfor r, t. ex. rid 46*', reysi 6335, orennt 63"°, rygleik 149», ring 12227, 15713, ræddir 132*, rart 118"°; mera öfverraskande är det, att h saknas framför v *) i var 7234, vetvetna 9230 och äfvenledes blifvit utelemnadt, fastän sedan tillagdt öfver raden i (h)verio 15939. Öfverflödigt h förekommer i gvll/hofin 57JJ.

Yi öfvergå nu till en öfversigt af de synnerligen talrika skriffel, hvartill första handen gjort sig skyldig. Ganska möjligt, ja, sannolikt är, att åtskilligt af det, som här ofvan anförts i redogörelsen för ljudbeteckningen, rätteligen borde räknats hit. Och det är äfvenledes troligt nog, att en pröfning, som anlägges på bredare bas, än tid och utrymme medgifvit mig, skulle bland de nedanför såsom skriffel rubricerade egenheterna uppvisa en och annan, för hvilken grunden ligger djupare än i blott grafisk vårdslöshet. Men afsigten med denna min framställning är också vida mindre att på ett afgörande sätt förklara, än att lemna en lätt öfverskådlig bild af de faktiska förhållandena. — Den vanligaste art fel, som tillhör första handen, är utelemnande af hela ord eller bokstäfver').

Saknad af bokstäfver, som enligt normalortografien bort förekomma, har redan blifvit berörd i det föregående, så vidt den kunnat ställas i något sammanhang med företeelser i ljudbeteckningen (se ofvan e eller i för ei, e eller y för ey, v för av, enkel konsonant för dubbel, n för nd, g för ng g för gi). Men många andra fall af bokstafsutelemnande kunna ordnas i vissa kategorier. Så saknas stundom en bokstaf eller en hel stafvelse af det skäl, att skrifvaren förgätit utsätta vederbörligt förkortningstecken. Tecknet — med betydelse af m har ej blifvit utsatt i ‡>ætv(m)z 544, J>ickiv(m)z 56a8, dra(m)b-latr 6337, blo(m)gaz 7113; uteglömdt är vidare samma tecken med betydelsen n i mv(n)di 65s, nef(n)z 6831, væ(n)st 71", med betydelsen an i l(an)dz 6934-55, 70", med betydelsen or i b(or)gar 6416, 67ls, 70', med betydelsen vð (eller vt) i hof(vd)it 628; och då jag i texten 4838 rättat 'leika' till leikara, har jag antagit, att skrifvaren hade ämnat teckna le'ik'a, men glömt den lilla bokstafven öfver raden 3). — Särdeles vanligt är, att den eller de sista bokstäfverna i ordet

') Jfr Eirspennill 67» annat (h)uart, 213" (h)uinisdal.

2) Sådant är i vår text nästan alltid rättadt, hvarvid det, som saknas i hds., blifvit

satt inom parentes.

') Att enkel konsonant begagnas i st. f. dubbel, kan naturligtvis ofta bero därpå, att

skrifvaren ej kommit att utsätta den prick öfver bokstafven, hvarmed han plägar antyda

fördubbling.Lxxvm

6. Cederschiöld.

fattas, och detta gäller, tyckes det, nästan hvilka bokstäfver som hälst. Af de talrika fall, då enstaka bokstäfver saknas inuti ordet, kunna följande klasser urskiljas: 1) i (= j) är utelemnade) i kirk(i)v 116", 127">47, tek(i)vm 154", sk(i)ott 68", 148», sett*r(i)v 159», vintr(i)anom 157'», sn(i)alt 68"; 2) d saknas i haf(d)i 57", 64", 66" ", frida(d)is 67% tra(d)kt 727, fri(d)leik 105», s»(d)litt 149", fe(d)gvm 108", fe(d)gar 1187; 3) i några mask. och neutr. genit. 8g. med slutartikel saknas substantivets s (z): dya(8)m8 6631'4S'48, 71", 7317, hest(z)in8 132®, lag(s)ins 158" '); 4) af tre på hvarandra följande konsonanter utelemnas stundom den mellersta: sys(t)kinn 45", ef(s)ta 70", fyl(k)tv 15843, fyl(g)dar 162", hvarjämte i fy lgd v 104" g först efteråt blifvit tillsatt öfver raden 3). — Bland öfriga skriffel vilja vi framhålla dem, som bestå i metatesis och hafva analogier i själfva uttalet; sådana äro: skirdv f. skridv 66", gofl f. golf 57", fiolt f. fliott 68", sklod f. skiold 145". — Ett visst intresse hafva annasti 15684 och samasamlig 1231, i hvilka första vokalen oriktigt blifvit gjord lik den näst följande; vidare 'i diol' f. i dol (dvl) 68" och ridiv f. ridv 127", i hvilka föregående vokalen kommit att i en följande stafvelse upprepaB4), kon-junktiven leitarfvm 578 5), samt slutligen det dunkla 'tr^a' 65".*

Andra handen är långt mindre egendomlig; dess piktur är klar och elegant, dess bruk af förkortningstecknen företer just ingenting ovanligts), dess ortografi är i allmänhet noggrann och följdriktig. Ett och annat drag af dess ljudbeteckning bör här anmärkas. — Andra handen gör (i likhet med den tredje, men i motsats till den första) ganska flitigt bruk af "aksenter" på långa

4) Jfr ofvan g för gi.

') Jfr dyRsin(s) 64" och fostr(s) 55', vænleikfs) 60, tra/st(z) 64'".*

') Detta utelemnande af den mellersta bland tre konsonanter är, som bekant, grundadt på uttal, åt minstone vårdslösare sådant. — I vår text skrifves leng(s)t 66T, hel(z)t 67", leg(z)t 674, ber(s)t 160" äfvensom bioda(z)t 671; men dessa ställen böra säkerligen förklaras ur det förhållande, att t och z af förBta handen stundom skrifvas mycket lika hvarandra; jag hade därför bort i dessa ord helt enkelt rätta t till z, liksom i 'þionaz' 46" z rättats till t.*

4) Formen tvea f. tva (twä) 67' har sannolikt uppkommit därigenom, att skrifvaren först ämnat begagna nominativen (tveir).

') I yngre språk (väl redan omkring midten af 15:de årh.) förekommer visserligen pret. konj. akt. pl. med u i

ändelserna, men vid början af 1300-talet, då A skrefs, torde inga säkra exempel därpå vara uppvisade.

*6) Anmärkningsvärdt är dock, att synes beteckna nn (n) i morgvnl 61", kom! 61", mm (ii) i fköv 137», fkð 138", 144", 160", och vidare att ' torde betyda -vss (vS) i p' 76', bloth» (genitiv) 1494»".*Fornsðgur Suðrlanda.

vokaler (och diftonger); någon gång har likväl aksenten blifvit satt på kort vokal: métt 11460, spóra 146", hitta 135", fitt 151«, mitt 153", 154", 163" '). — Skrifvaren förstår ej att iakttaga skillnaden mellan tecknen e och 9 (æ), é och g 3). Ett godt exempel på hans osäkerhet i detta fall lemna följande skrifsätt af ett och samma ord: v$na 136", v§nv 135s8, vén 162'°, vena 136". I synnerhet står e mycket ofta för t ex. vegdar 92'®, etternis 93", nest 95", cledvm 98", Bering(-r) 10250, 110", samt fledar 92", hegri 95", reddi 98", fez 98", bredr 98", för £ står é t. ex. i séttar 112", géttv 134ST, vénligir 135", évi 145", légt 151", mér 154", och hégri 99", glép 129", bén 130", éa 135", fétr 151"; omvändt står $ för é i f£ 47", 135", l£t 14660, st$ 166"; ? för é i Lgttfeti 61", r?ttvm 120"; ? (æ) för e i m?tinn 96", ræNa 84", ?r 99", ær 1004, 110", ænkiss 11547 etc. I diftongerna ei och ey begagnas omväxlande e (vanligare) och p (æ). Äfven i ändelser förekommer e (®) i st. f. e (i), t. ex. fdd 99", sidgr 110", halldnær 1097, allær 11546. — I st. f. av (au, pu) står o i glomr 8140, trosti 88", tandrodv 95", clof 145". För v (= ú) begagnas o i bokvm 10.7". — Ofta brukas v för y, eller y för v, t. ex. vdrv 1261, gvrdr 12610, hævrdi 10640 och dybbat 9338, byrtreid 1 1438, hvdstrykinn 120". — För -r (efter konsonant) förekommer -vr i fogvr (skrifvet fogv) 70", fegvrd 95", fagvrliga 98", setvrs 98" (angvrs? 153"). — Med afseende på enkel- och dubbelskrifning af konsonant är andra handen ganska noggrann; dock har jag antecknat dessa undantag 3): okvnir 92", ‡>an 115", ein 115", in 120" och iarnn 79", frecnn-ligsti 81", hornnin 83" (i dessa tre ord blir nn tecknadt n), rardaN (med a och N sammanskrifna) 76"; lét 98" och vttan 98", bordskvttlinvm 76", samt för öfrigt tt (skrifvet t med prick öfver) utljudande efter konsonant 50"'46, 76", 77", 82", 83s; nom. sg. mask. lavs (W) 13080, ockar 49"" (jfr 49"), axar 77", 151", hvartveggi 8143, gen. sg. fem. storar 80"; iarll 82" och ofta; stäk 76", stoc 81". — Tämligen vanligt är bruket af |> för d; omvändt förekommer d för |> i adas (= á ‡>ann) 5040, samdyckia 10939. För d brukas dr i ydrarn 10040 4). — Om vi härtill lägga, att h ofta saknas framför 1 och r,

') I de tre sista orden har "aksenten" tydligen till ändamål att framhålla i från det följande tt.

') Eftersom hds. är så gammal, kan det äfven förtjäna omnämnas, att f. é skrifves ie (ip) uti sied 47", sipd 47", 50", riez 84".

J) Ovisst är, om 'svimi' 86" bör förklaras som svimmi, ty sammanhanget synes fordra pret. konj.

4) Jfr tredje handen i Jómsvíkinga saga (Lund 1875) 57" Nordrimbraland, 63" ictrn.Lxxvm

6. Cederschiöld.

samt att i st. f. slicar skrifves sclicar 7850, så hafva vi sett tillräckligt af det för andra handen egendomliga.

Handskriften B, eller Holm. mbr. 6, 4:to, har gifvit oss de två sista texterna i vår samling, Flovents saga II och Bevers saga '). Denna stora skinnbok har Here gånger blifvit beskrifven: i Arwidssons Förteckning öfver Kongl. Bibliothekets i Stockholm Isländska Handskrifter (Sthlm 1848), pp. 16—18, i Liffmans och Stephens' Herr Ivan Lejonriddaren (Sthlm 1849), pp. CXXIX —CXXXVIII, i Kolbings Riddarasögur (Strassburg 1872), pp. I, II, hvarjämte ytterligare anmärkningar om handskriften träffas i "Versions Nordiques" etc., p. 34, samt i Kolbings Elis saga (Heilbronn 1881) p. IX. Yi kunna därför inskränka oss till att gifva några korta notiser, hvarvid hufvudsakligen sådant skall framhållas, för hvilket i de förra beskrifningarna ej blifvit till— räckligen redogjordt.

Handskriftens 137 blad hafva i senaste tid numrerats utan afseende på de förevarande luckorna. Bladen äro fördelade på 20 lägg, hvilka ligga lösa mellan de tjocka träpermarna. Här följer en förteckning på de särskilda läggen med angifvande af deras innehåll, antal blad, nummer å bladen samt luckor o. s. v. l:sta lägget, inneh. Amicus saga ok Amilius, Bev, 6 blad, n:ris 1—6; i slutet saknas ett blad, altså sannolikt äfven ett i början; sist på 6:te bladet är af en hand från 16 (el. 17) årh. skrifvet: hier vantar j sóguna; första sidan är mycket nött, dock kunna enstaka ord flerstädes läsas. 2:dra lägget, Bev, 8 blad, n:ris 7—14. 3:dje „ , „ , 8 „ , „ 15—22.

4:de „ , Bev, Iv, 6 blad, n:ris 23—28; mellan 26 och 27 fattas ett blad, som icke sammanhängt med något blad i förra hälften af lägget, ty mellan 24 och 25 är ingen lucka. 5:te lägget, Iv, 7 blad, n:ris 29—35; läggets sista blad (det åttonde) är borta. 6:te „ , Iv, Pcv, 8 blad, n:ris 36—43 J).

J) Samtliga de i handskriften bevarade sagorna äro nu trykta; dock har icke membranen själf, utan blott afskrifter däraf lagts till grund för de af isländingar publicerade upplagorna af Konrads och Þjalar-Jóns sagor.

a) Nedtill på 39 (recto), där Iv slutar något efter midten, följer efter sagan denna anteckning, skrifven med en hand från 16 el. 17 årh.: Bev' faga Juenttz saga Piaceuals (sic!) fagaFornsðgnr Snðrlanda.

7:de lägget, Pcv, 6 blad, n:ris 44—49; mellan 45 och 46 fattas ett blad, men ej något motsvarande mellan 47 och 48.

8:de lägget, Pcv, Val, 8 blad, n:ris 50—57.

9:de „ , Val, 4 blad, n:ris 58—61; sidan 61 (verso) oskrifven, men full af teckningar.

10:de lägget, Mik, 8 blad, n:ris 62—69, de fyra yttersta lösa. — Härefter saknas minst ett lägg.

ll:te lägget, Fl, 8 blad, n:ris 70—77 ').

12:te „ , „ 8 „ , „ 78—85.

13:de „ , El, 8 „ , „ 86—93.

14:de „ , „ 7 „ , „ 94—100; bladen äro lösa, men sammansydda; läggets första blad är förloradt.

15:de lägget, El, 4 blad, n:ris 101—104; det sista har påskriften "vantar 1 bl."; bladen lösa, men sammansydda med

16:de lägget, El, Kon, 6 blad, n:ris 105—110.

17:de „ , Kon, 8 blad, n:ris 111—118.

18:de „ , Kon, ‡>jalar-Jóns s., 8 blad, n:ris 119—126; de sju första äro sammansydda, det åttonde något stympadt; ingen lucka tyckes förefinnas mellan 125 och 126. — Härefter saknas ett antal blad (minst ett lägg), af hvilka ett förvaras i Cod. AM. 598, 4:to *).

19:de lägget, Mött, Cl, 6 blad, n:ris 127—132; mellan sista bladet i detta lägg (132) och första bladet i nästa (133) är en lucka å två blad, af hvilka det förra torde hafva tillhört detta lägg; om så är, har väl lägget äfven förlorat ett blad i sin början.

20:de lägget, Cl, 5 blad, n:ris 133—137, af hvilka det sista, som nu är mycket stympadt, synes hafva innehållit slutet af Cl; sannolikt har lägget (jfr

valißs þatt' Flouëttz Taga Miimanz Taga Elis Taga Konaads faga þi/ela: Jons Taga eiuks faga vijdf°la mottuls faga Klaj' faga/ » em þar sog1 allz ij (?) Bid e" |)a(?) sm Bokina sk Befta lucku/ Liota (L likt ett H) a heilP allai j hell (otydligt) faa m; hegdun goda ad niota. B. S. S. MDCL (L liM ett H). — De sista bokstäfverna torde väl (om "L" är säkert) beteckna årtalet 1650; de näst föregående bokstäfverna "B. S. S." angifva säkerligen skrifvarens namn. Skulle möjligen denne ha varit biskopen Brynjólfr Sveinsson, upptäckaren af Codex regius till äldre Eddan?

') Att härefter icke, såsom Kölbing (Riddarasögur p. II) påstått, är någon lucka, synes af vår text 187".

J) Jfr "Versions Nordiques" p. 34.Lxxvm

6. Cederschiöld.

hvad som säges om det 19:de) förlorat ett blad i början; ett blad saknas för öfrigt mellan 136 och 137.

Tiden, då skinnboken (B) blifvit skrifven, plägar förläggas till omkring år 1400; yngre synes dock den hand vara, som upptecknat slutet af El (jfr Kölbing, Elis saga, p. IX). Efter skinnboken hafva åtskilliga afskrifter blifvit

gjorda '); vigtigast äro de båda AM. hdss. 179 och 181, fol., hvilka skrifvits omkring midten af 17:de årh., medan skinnboken ännu var något fullständigare än nu *).

Beträffande ortografien i hds. 2?, eller rättare i de stycken däraf, som ingå i denna sagosamling, skall det meet karaktäristiska här korteligen framställas.

Aksent förekommer endast på vokalerna a och i. Ymnigast förekommer den på i, men utgör där icke längdbeteckning, utan blott ett diakritiskt märke 3) Aksentueradt a, eller därmed liktydigt a, brukas mera sällan, dels då denna vokal bör vara lång, dels ock i vissa ord, där etymologien fordrar kort a Dessa ord äro följande: mát (af matr) 17510, 176", matt 229"; gát (af geta) 177", 257", gaat 235", gaatt 224", g&t 238", g&tt 226"; sat (af sitja) 185JO, satt 179", s&t 179«% 229"; s&tt (af sannr) 221", 229", 230", 262", s&t 213", 252"; fánn (af finna) 258", fan 210", fann 215", 222", f&nn 24548, 24613; sánligha 23286; mån (af munu) 25347; svám 22ö4'; fall 1761; àára (af ari) 22339; ‡>&k (= fakk, ‡>ökk) 251s. — Mynden ó har vid-sträkt användning; i regeln betecknar den ö (d. v. b. p eller 0), men står i st. f. o (= normalt ó 4)) i vópn (ofta), vðx 209", vðn 197", ðr 233", nóttina 2273, kuómu 2664 samt i kómu (nästan alltid så skrifvet i hds.); för normalt vó (äldre vá)4) i kónga 209", kónfang 230"; för u (eller o) i möno 201"; för au i sðrugr 182", ródu 186", bród 22 2 40, 2 24", hróstir 218", brót 251*. — Såsom man på grund af handskriftens sena affattningstid kunde vänta,

') Till dessa hör kanske membranen AM. 589 D, 4:to; jfr Claras saga (Lund 1879) p. IV.

a) Jfr "Versions Nordiqnes" p. 35.

*) Då i tryck pricken på i gör samma tjänst, hafva vi ansett oss kunna i v&r text utelemna denna aksent.

4) Härmed vill jag ej hafva förnekat, att icke möjligen i dessa tillfallen ó redan öfver-

gått till o; jfr rimmen k(v)on :: son (Skikkju rímur I, 12 och Filipó rímur V, 1), von::

son (Konrads rimur II, 51). Det kunde äfven sättas i fråga, huruvida icke o och 9 (ö)

vid samma tid legat hvarandra nära i uttalet; för ett sådant antagande tala "adalhendingarna"

Fornjóts born (Konrads rímur V, 3) och gört at porti (ib. VI, 15).Fomsögur Sudrlanda.

r,xi

saknas d och ersattes än af d, än af th, undantagsvis af tth (lititth 234® °) '). För utljudande -d (-— d) i ändelser af tvåstafviga ord står stundom -t: skil-nat 17050, 178JI, 18615, skilnot 18148, hundrut 18911, 19866. — För -ft användes -pt i dreipt 18963, hapt 2445. — Efter vokal skrifves icke sällan fu i st. f. f; se t. ex. 20933, 21040, 21525, 21618. — Mest afvikande från normalt skrifsätt, och väl äfven mest inkonsekvent, är hds. B i fråga om enkel- eller dubbelskrifning af konsonanter. Beträffande utljud (slutkonsonanter) bör märkas, att -r i regeln skrifves enkelta), äfven där äldre ortografi har -rr. I obetonade slutstafvelser gäller, att för normalt -11 vanligen tecknas -1, samt att -n ofta står för -nn, särdeles i stafvelsen -in; dock förekommer därjämte -inn icke sällan för normalt -in; -ann brukas mera än -an, i synnerhet i ack. sg. mask. af adjektivens obestämda form samt i adverb; stundom står -itt för -it. I enstafviga ord användas finala n och t än enkla än dubbla utan afseende på härledningen, och detta lika väl efter långa som korta vokaler 3); äfven efter annan konsonant dubbelskrifvas ofta t och n. Mindre allmän är, för enstafviga ord, osäkerhet i längdbeteckningen af finalt g (mest i hóg f. högg och hugg f. hug), finalt p (ofta hliopp, her- eller sigr-opp), -d, -s, -1 (t. ex. fel) och -m 4). Inuti ord visar konsonanternas enkel- eller dubbelskrifning vida färre afvikelser från det normala bruket; äfven härvidlag är det teckningen af n 5) och t, som vacklar mest; därnäst komma g och k. Framför -r synes skrifvaren hafva haft för regel att använda enkelt d, g och n.

«) Felaktigt står vathnith 228" för vatnith, atth 26763 för att (- ätt).

J) Det är ej rätt klart, om skrifvaren velnt Inta R beteckna rr eller r. — När orden hér, þér stundom skrifvas hsr och þsr, bör sådant snarast betraktas som felaktig användning af förkortningstecken.

3) Nästan alltid skrifves vtt (— út), veitt (=- veit), lett (= lét), vanligen spiott (— spjót), grett (— grét), ofta satt

(= sat), huatt (= hvat), äfvensom skiot (=- skjótt), þot (— þótt), hrat (= hratt) etc. Ständigt brukas munn (= mun), mycket ofta vinn (— vin, vinr), minn, þino, sinn, hinn (för min, þín, sin, hin), vonn (— vón, ván), meinn (— mein) etc., men äfven tämligen vanligt sin och hin för sinn och hinn, med mera dylikt.

*) Märklig är konsekvensen i stafningen af verbet svimma med ett m: svima 239", svimat 23944, svam 228", 2394S, svám 228"; jfr i det föregående p. LVII not. 3.

*) Formen brynnia förekommer mycket oftare än bry nia; jfr synnia 21314, vinnattu 265J.

Utom de båda här ofvan beskrifna handskrifterna hafva åtskilliga andra anlitats vid tryckningen, så att dels smärre stycken ur dem upptagits i texten, dels deras varianter blifvit anförda i noterna. De handskrifter, som på sådant sätt kommit till användning, äro följande.

Skinnboken AM. 533, 4:to; se afd. III.

Skinnboken AM. 556, 4:to; se afd. III.

Stockholmska pergamentshandskriften 7, fol. samt dess afskrifter pappers-codices Holm. 6, 4:to och. AM. 118, 8:vo; se afdd. IV och YII.

2 blad af en membran ungef. från midten af 14 årh., förvarade i fragmentsamlingen AM. 567, 4:to; om denna värdefulla hds. talar Kölbing, Elis saga p. XIY; se för öfrigt afdd. Y och YII.

2 små kvartblad af en skinnbok från 15 årh., äfvenledes förvarade i AM. 567, 4:to; se afd. YII.

Pappershandskriften Holm. 47, fol.; se afd. Y.

Arnæ-Magnæanska membranerna 180 B, fol., och 574, 4:to; se afd. Y (jfr afd. IV).

Pergamentshandskrifterna AM. 152, fol., och 570, 4:to; se afdd. III och VI.

De här ofvan uppräknade handskrifterna äro ingalnnda de enda, som upptaga de i denna samling utgifna sagorna; icke få. andra finnas — i de följande afdelningarna skola vi redogöra för dem —, men vi hafva ej citerat dein vid texternas tryckning, enär sådant ej varit förenligt med den af oss följda planen, som här nedan skall framställas.

När man vill utgifva en gammal text, hvars originalhandskrift — d. v. s. författarens (eller öfversättarens eller kompilatorns) egenhändiga exemplar — icke mera förefinnes, men har gifvit upphof åt flere bevarade, sins emellan oberoende, mer eller mindre indirekta afskrifter, så kan man, som kändt är, gå till väga på åtskilliga olika sätt, fastän alla dessa sätt hafva samma hufvudändamål, nämligen att gifva kännedom om originalets beskaffenhet. Antingen kan utgifvaren söka att, med ledning af de olika afskrifterna, genom textkritik restituera originalet, eller ock kan han nöja sig med att lemna material till en dylik rekonstruktion. Materialet åter framlägges än genom aftäckande af de särskilda handskrifterna hvar för sig, än genom fullständigt

återgifvande af en enda — hälst den, som anses stå originalet närmast, — samt anförande af de öfrigas afvikelser (varianter).

Teoretiskt taget, synas dessa sätt vara de enda vetenskapligt berättigade, men i praktiken blifva för isländska prosaverk några modifikationer önskvärda. Förnämsta orsaken härtill är den stora divergens, som plägar råda mellan isl. handskrifter, hvilka härstamma från ett och samma original. Vi hafva i det föregående (afd. I) påpekat, huruledes afskrifvarne, som snarare förtjäna kallas bearbetare, ofta tilläto sig att göra starka förkortningar eller uteslutningar samt att insätta stereotypa uttryck i st. f. mindre vanliga; ja, de tyckas icke ha haft betänkligheter mot att från annan skrift låna en notis èller ett nomen proprium, någon gång t. o. m. en hel episod. Och äfven i smått begagna afskrifvarne samma frihet; på hvarje rad finner man, huru de efter godtycke och utan tvingande

skäl oinkastat ordföljd och utbytt ord eller uttryck mot ungefär liktydiga l). Visserligen borde en djupgående kritik kunna igenkänna och afskilja dylika afskrifvarändringar — åt minstone om ett större antal självständiga hdss. föreligger --, men ännu saknar man därtill många vigtiga förutsättningar. Att rekonstruera ett förloradt original är därför ännu, inom den fornisl. prosaliteraturen, ett ytterst vanskligt företag. Vill man åter till ledning för kritiken meddela alla olika läsarter, så blir denna apparat, om man har många hdss., icke blott utomordentligt vidlyftig, utan ock, därigenom att en mängd nästan alldeles värdelösa varianter blandas med de vigtigare, så svår att öfverskåda, att dess gagn omöjligen kan anses motsvara den på insamlandet nedlagda mödan.

Dessa omständigheter hafva gjort, att de fleste utgifvare funnit det lämpligast att — då en prosatext är bevarad i flere olikartade uppteckningar — tils vidare rikta sin omsorg blott på korrekt återgifvande af någon särskild redaktion, vare sig denna representerats af en enda hds. eller af flere, från en och samma, lätt bestämbara källa härrörande afskrifter.

Det nämda syftemålet) eller att så fullständigt och noggrant som möjligt framställa en viss redaktion, har äfven vid utgifvandet af "Fornsögur Sudr-landa" blifvit följdt, under det att jämförelserna redaktionerna emellan och undersökningar öfver originalet blifvit förlagda till inledningen. De fyra sagorna Mag, Kon, Bæ« och Bev meddelas altså hvardera blott i en redaktion.

') Ett ganska betecknande exempel på det senare gifver Fl A 1263S hercti hann huginn, i B 170" motsvaradt af 'brýndi', i C af 'hvatti', i D af 'hvesti'.LXXXVI1I

G. Cederschiöld.

Den handskrift, som (bortsedt från helt små fragment) befunnits vara den älsta och bästa, har blifvit aftrykt, så långt den räcker; där denna hds. haft luckor, hafva de blifvit fylda efter den eller de närmast beslägtade hdss., hvilka ock anlitats så väl till att rätta vårdslöshetsfel i den till grund lagda hds., som ock till att förse henne med värdefullare varianter, sådana som af någon orsak synts vara af intresse '). Beträffande Kon och Bev har jag i självfva verket gått ännu något längre. Pergamentshandskriften Holm. 7, fol. innehåller båda sagorna i en form, hvilken väl ej kan sägas tillhöra samma redaktion som den, vi lagt till grund, men likväl är närstående och tillika i sig själf mycket värdefull; jag har därför ur denna handskrifta) upptagit alla från vår text afvikande läsarter, så att endast de så godt som värdelösa olikheterna lemnats oanmärkta. Anledningen till denna större vidlyftighet i variantapparaten skall för öfrigt utförligare omtalas i de särskilda undersökningar, som nedanför (i afd. IV och VII) skola egnas åt dessa båda sagor. — Fl har så till vida behandlats olika, som den blifvit aftrykt icke blott enligt den älsta (ofullständiga) handskriften utan äfven efter den näst älsta (som är fullständig).

Vår afsigt har, sade vi nyss, varit att af hvarje saga lemna en viss redaktion så fullständig som möjligt. Det har därför varit nödigt att råda bot på den skada, som under tidernas lopp blifvit tillfogad hufvudhandskriften. d. v. s. att tillsätta det, som genom förlust af hela blad, genom hål, bortskär-ning, skrapning, nötning, blekning, svartnande eller fläckar försvunnit. Sådana tillsatser hafva städse utmärkts så, att de lätt kunna skiljas från det, som verkligen står att läsa i hufvudhandskriften. Äro tillsatserna af betydligare längd, så hafva de tagits ur den med hufvudhds. närmast beslägtade hds. 3),

') Skälen till anförande af varianterna kunna vara af många slag och torde väl i allmänhet på de särskilda ställena vara begripliga för de sakkunnige. Specielt framhålla vi blott följande: att ett stiille förefallit i nSgon mån korrumperadt och de beslägtade handskrifternas läsarter, fastän ej afgjordt riktiga, dock ansetts kunna lemna någon ledning (t. ex. vid nomina propria); att ett ovanligare ord genom de yngre handskrifternas läsarter antingen förklarats eller på ett i och för sig lärorikt sätt blifvit misstolkadt; att en på grund af tvetydigt skrifsätt ej fullt bestämd form blifvit säkrare (t. ex. flosu B 22741 med varianten flauso i C, hvaraf man ser, att nominativen heter flasa, icke flosa, som Fritzner uppgifvit), o. s. v.

J) Och naturligtvis äfven ur dess afskrifter (Chart. Uolm. 6, 4:to och AM. 118, 8:vo), dar membranen själf har luckor. — I fräga om Bev har jag dess utom anlitat de båda fragmenten i AM. 567, 4:to, pä samma sätt och af samma skäl som perg. Holm. 7, fol.

3) Tvänne sådana större tillägg, Mag 41jo—43 och B .k» 89"—92'°, utmärkas genom mindre stil.Fornsagor Sud rl an da.

och detta blir då alltid anmärkt i not under texten; äro tillsatserna helt korta, inneslutas de inom [ ] och skrifvas med hufvudhandskriftens ortografi; utgifvaren har i hvarje sådant fall beräknat, hur mycket som kunnat rymmas på ifrågavarande ställe i hds., och därefter bestämt, hvad som med ledning af beslägtad hds. eller enligt konjektur borde insättas.

Af utgifvaren gjorda rättelser inneslutas, när de bestå i tillsatta ord eller bokstäfver, inom tecknet ( ); eljest antydes rättelsen blott därigenom, att hufvudhandskriftens från texten afvikande skrifsätt blifvit anfördt nere i noten. Med dessa utgifvarens rättelser bör man ej förblanda dem, som vidtagits af den gamle skrifvaren själf; där sådana förekomma i vår text, hafva noterna anmärkningen "ändradt från ..." eller "i stället för ... är förut skrifvet ..." eller något dylikt. — Det var, såsom nyss nämdes, min afsigt att ändra alla sådana ställen, där skrifvaren genom vårdslöshet begått fel. Full konsekvens häruti har jag dock ej kunnat uppnå; särskildt bör framhållas, att af skrifvaren uteglömda ord stundom icke blifvit insatta i texten, utan blott i not anförda från annan handskrift (se i synnerhet noterna till Bev). å andra sidan har jag någon gång ändrat sådant, som vid närmare granskning af skrifvarens egenheter visar sig vara afsigtligt; dessa ändringar, af hvilka de flesta träffat första handen i A, kunna emellertid vara nyttiga som förklaringar för den mindre erfarne läsaren och behöfva ej förvilla den kunnigare, då det alltid tydligt framgår, hvad som är handskriftens verkliga läsart ').

Då nu de i denna samling upptagna sagotexterna väsentligen — d. v. s. med undantag af jämförelsevis obetydliga tillsatser och rättelser — bestå uti aftryck från gamla handskrifter, men dylika aftryck kunna verkställas efter ganska olika grundsatser, blir det nödvändigt att utförligt redogöra för det sätt, hvarpå jag därvid gått till väga.

Som man vet, ligger svårigheten egentligen däri, att det gamla skrifsättet ofta nog icke tydligt angifver språkformen, utan blott är beräknadt på att göra innehållet begripligt för skrifvarens läskunnige landsmän och samtida.

') Bland sådana onödiga ändringar kunna påpekas fo(r)stiori 217', 2(!380 och firir (utann) flerstädes i Bev (jfr ofvan p. XXXII noten).LXXXVI1I

Desse borde naturligtvis med sin noggranna kännedom af modersmålet kunna förstå meningen i skriften, fastän denna vimlade af mångtydiga förkortningar (hvilka skulle tjäna till att inbespara plats på det dyra pergamentet), var oefterrättlig i användningen af skiljetecken och i stafsätt än följde uttalet än ett föråldradt bruk. Men äfven desse samtida kunde någon gång missuppfatta meningen, såsom gamla afskrifter tillräckligt bevisa. För oss blir rätta uppfattningen af hvarje textställe ännu mycket kinkigare att noga fastställa, svårare redan därför, att vi icke ega samma lefvande färdighet i språket, men ännu mer därigenom, att vi önska formens precisering, hvilken var obehöflig och likgiltig för de gamle läsarne. Men denna precisering af formen måste tydligen i många tillfällen byggas på hypoteser, som förändras med språkvetenskapens framsteg.

Det har också med rätt blifvit yrkadt, att hvarje gammal hds. bör återgifvas med yttersta trohet, så att intet ändras eller tillägges af utgifvaren, utan aftrycket (eller afbildningen) kan — så vidt detta annars är möjligt — till alla slags forskningar ersätta originalet. Dock borde, jämte en dylik absolut texttrogen upplaga, finnas en annan, som genom erforderliga rättelser, fullständigt utskrifvande af orden, konsekvent ortografi samt modern interpunktion gjorde uppfattningen af innehållet lättare, ehuru den visserligen som grundval för språkvetenskapliga undersökningar finge långt mindre värde.

Dessa grundsatser torde füj anses vara tämligen allmänt erkända. Men nu finnas många handskrifter — och dit höra de, som vi för denna samling begagnat, — hvilka antagligen icke på mycket lång tid kunna komma att tryckas mer än en enda gång. Efter hvilken metod skall man då inrätta en första upplaga, som kanske för ett helt århundrade blir den enda? Ur rent vetenskaplig synpunkt måste det absolut texttrogna aftrycket föredragas, ty

endast ett sådant kan utgöra en ersättning för handskriften själf, om denna skulle gå förlorad. Men utgifvandet af dylika ytterligt noggranna aftryck plägar stöta på betänkliga hinder. Icke nog därmed, att dessa aftryck för mången, som gärna ville lära känna skrifternas innehåll, blifva, om ej alldeles obegripliga, åt minstone högst svårtydda; de fordra tillika så dryga omkostnader, att företaget blir outförbart, hälst om texten är af betydligare omfång. Naturligtvis behöfver man icke därför kasta sig in på det andra utgifningssätt, vi nyss omtalat, att lemna en "normaliserad" (man kunde gärna säga "moderniserad") text; tvärt om finnas och begagnas, som kändt är, flere slags medelvägar, iFornsögur Sndrlanda.

det man mer eller mindre ansluter sig antingen till handskriftens egenheter eller till det "normaliserade" skrifsättet.

Då jag nu i "Fornsögur Sudrlanda" följt en sådan medelväg '), har jag visserligen, af ofvan antydda skäl, måst i åtskilliga afseenden frångå handskrifternas 8kiifbruk, men har dock sökt inskränka de vidtagna ändringarna till sådant, som tyckts mig vara af ringare vigt och lättast umbärligt. Nedanstående anmärkningar skola närmare belysa mitt förfaringssätt och i vissa fall komplettera den kännedom om handskrifterna, som kan vinnas genom vår text och dess noter.

De gjorda ändringarna kunna sammanföras under tre rubriker: 1) indelning af texten, 2) grafiska förenklingar och 3) förkortningarnas upplösning.

Textens indelning, i hdss. delas texten eftei utrymmet i rader och sidor, efter innehållet i punkter (meningar) och kapitel. Af den förra indelningen eger upplagan kvar blott beteckning af öfvergång från en sida till en annan. Där ny handskriftsida börjar, står i vår text märket || och i marginalen med fetstil sidans nummer; sidorna i AM. 580 B, 4:to (== Mag) betecknas med numren 1—24, i Holm. mbr. 7, 4:to (= Kon) med 1—18, i AM. 580 A, 4:to (= Bæk och Fl I) med 3—44; däremot i Holm. mbr. G, 4:to (= Fl II och Bev) angifves för udda sida bladnumret, under det att nästa jämna sida betecknas blott med v (= verso). I upplagan tjäna naturligtvis dessa nummerföljder till att lätta återfinnandet af särskilda ställen i handskrifterna samt att låta efter hdss. gjorda citat blifva brukbara äfven för den trykta texten. — Att i texten angifva, hvar ny handskriftrad börjar, har jag ansett öfverflödigt. Men när någon gång radskillnaden synes hafva föranledt skriffel (utelemnande eller upprepande), så anmärkes detta i not, hvarvid / betecknar öfvergång till ny rad.

Handskrifterna pläga efter innehållet dela en saga i kapitel, som utmärka» af stora, kulörta (vanligen röda) begynnelsebokstäfver och oftast äfven med röda üfverekrifter. Visserligen är denna indelning tämligen godtycklig och kan vara olika i två nära beslägtade hdss., men jag har dock (i likhet med de fleste andre utgifvare) icke funnit tillräckliga skäl att öfvergifva den. Kapitlens öfverskrifter har jag, så vidt de varit läsliga, anfört i noter. I Kon och Fl I

') Undantag gör blott stycket 89"—92'\ som meddelats i vanlig normaliserad ortografi (något modifierad for att mera motsvara språkformen från Blutet af 1200-tnlet). Detta stycke är nämligen taget ur en pappershandskrift, hvars ortografi för de allra fleBta läsare skulle vara ej blott intresselös, utan ock delvis vilseledande.

sakna de aftrykta membranerna (Holm. 7, 4:to och AM. 580 A, 4:to) kapitelindelning '); för likformighetens skull har jag infört sådan enligt närstående hdss., nämligen i Kon efter Holm. mbr. 7, fol., i Fl I efter AM. 152, fol. Eftersom de flesta kapitel äro ganska långa, har jag på många ställen, där innehållet så fordrat, börjat nytt stycke; det förefaller mig, att denna anordning i hög grad lättar öfversigten och njutbarheten af innehållet, och jag beklagar nu, att jag icke i ännu större skala tillämpat den samma. — Det enda i dessa hdss. förekommande skiljetecknet är punkten (hvilken de dess utom bruka för att utmärka förkortningar), men skrifvarne hafva ingalunda varit konsekvente i dess användning; uteleninande af punkt, där den borde finnas, är i synnerhet vanligt. Det iir klart, att handskriftens interpunktion någon gång, i tvetydiga fall, kan vägleda till rätta uppfattningen af innehållet — vid dylika tillfällen har jag också fäst vederbörlig uppmärksamhet vid den samma

—; men i allmänhet har deri föga värde, på samma gång som den genom sin bristfällighet betydligt försvårar läsningen för en mindre öfvad läsare. Jag har diirför i dessa texter infört helt och hållet modern interpunktion och hyser ingen fruktan, att deras användbarhet till grundval för vetenskapliga undersökningar därigenom i nämnvärd grad förminskats '). — Stora begynnelsebokstäver har jag konsekvent begagnat i första ordet i en mening samt i nomina propria; hdss. hafva i förra fallet ofta, i det senare vanligen liten bokstaf.

I detta sammanhang kan nämnas, att handskrifternas bruk i afseende på samman8krifriing eller åtskiljande af ord blifvit i upplagan efterföljdt; hdss. särskilja ofta de enkla beståndsdelarna af ord, hvilka i normaliserad skrift behandlas som sammansatta, och, å andra sidan, sammanskrifva de icke Bällan prepo8Ítionerna á och i med ett följande ord 3). Det torde icke vara utan vigt, att textupplagor i dessa afseenden troget återgifva handskrifternas bruk, ty detta måste utan tvifvel förr eller senare lemna material till undersökningar rörande lagarna för aksentuering i sammansatta ord, m. m. — Emellertid har

det sig stundom svårt att se, huruvida i handskriften sam månsk rifning varit

----- j

') Jfr i det föregående sid. XLIX jämte andra noten.

J) Siffror (alltid romerska) pläga i membranerna foregås och efterföljas af pnnkt; detta skrifsätt, som har den förtjänsten, att det hindrar förväxling mellan siffror och ord, be-hålles i upplagan och genomföres äfven på de ställen, där skrifvaren utelemnat endera punkten eller bägge,

ä) Mera enstuka förekommer hopskrifning i andra fall, såsom Mag 86* þanntima, 16sl bertil.Fornsögur Sudrlaiida.

menad eller ej; omöjligt att afgöra år detta, när ord och orddelar, som eljest ibland hopskrifvas, ibland icke, stå på skilda rader. I sådana fall liar jag, för att antyda ovissheten, användt ett mindre afstånd mellan orden, ungefär hälften så stort som det, hvilket annars skiljer orden åt; t. ex. iborginni . . . isundr 3350 ", amer 34", hialmbóndin 36", fostbrofor 46". Ett likadant "halft afstånd" har äfven blifvit satt mellan ett nomen proprium (som i texten fått stor begynnelsebokstaf) och ett föregående a eller i (á, i), som i handskriften varit hopskrifvet med namnet. Men när i den trykta texten, såsom ett par gånger händt, ny rad in A st inträda just där ett "halft afstånd" skulle ha förekommit, har jag måst uppoffra denna lilla finess och skilja orden fullständigt.

Grafiska förenklingar, som här vidtagits, bestå i allmänhet däri, att en och samma bokstafsform blifvit använd i upplagan, då handskriften företer växlande former med samma ljudvärde. Några sådana fall böra särskildt framhållas. Bokstäfver förekomina ibland sammanskrifna så, att de hafva en lodrät staf gemensam; dylik sammanskrifning, som i synnerhet användes af första handen i hds. A, träffar (utom pp) oftast förbindelsen ar, ganska ofta as, ní 64", 66", aNf 69", fk 71"; liknande är sammanträngningen af d eller à (= d, d) och ett följande e, som därvid får mycket tycke af ett i (= r)'). I alla dessa tillfällen har vår text vanliga, åtskilda typer och endast undantagsvis anmärkes sammanskrifhingen i not. Alldeles ovigtig är dock denna sammanskrifning må hända icke, hvad beträffar mynden n, som synes ha blifvit väld i st. f. n just för att möjliggöra sammanskrifningen; af den oefterrättliga ljudbeteckning, första handen begagnar, kunna väl inga bestämda slutsatser dragas i denna sak; mera betydelse torde det hafva, att andra handen skrifver ack. sg. mask. radaN (med aN tillhopaträngda) 76". — Hdss. begagna jämte den vanliga formen för r äfven hvilket senare i upplagan blifvit utbytt mot r'). — De båda mynderna s (S) och f äro i den af tredje handen skrifna delen af hds. A, i hds. B samt öfverhufvud i yngre hdss. alldeles liktydiga, så att de båda be-

') Troligen är det ett e, och icke ett j, som sammanskrifvits med det föregående g i 'flivgenda' 103" (jfr noten 10).

J) I Holm. mbr. 6, 4:to, liknar stnndom i så mycket z (5), att i vissa ord osäkerhet angående meningen kan ega rum; så är det i fny: (— snýr eller snýz?) 205" och möjligen äfven iland: 266" (jfr not. 12). TecknetB tvetydighet har, såsom jag vid ett annat tillfälle visat (se Germania XX, pp. 312—13), i ett aftryck eflcr denna hds., Kolbings

Riddarasögar, vållat felläsningarna berz f. berr 15', kemr f. kemz 35", stendr f. stendz 114". Jfr dess atom Versions Nordiques p. 42 angående namnet Bodendz i Mött 18", 19'.

teckna enkelt (kort) s-ljud; i motsvarande trykta text har jag därför återgifvit bägge två med s, hälst som (af typografiska skäl var mindre lämpligt. Första och andra händerna uti A använda däremot tämligen konsekvent s (S) för att beteckna dubbelt (långt) och f för att beteckna enkelt (kort) s-ljud; följaktligen har i motsvarande textstycken s (S) återgifvits med ss '), f med s. — Öfriga små versaler, som i dessa handskrifter pläga begagnas för att uttrycka dubbelt (långt) konsonantljud, nämligen g, m, n och b, hafva i vår upplaga behållits a), vare sig att de äro tecken för långt eller kort ljud, hvilket senare inträffar så väl i ords början 3) som annars. — Handskrifterna använda i och j (bägge utan prick) i fullkomligt samma betydelse, så att hvardera tecknet kan stå lika väl för konsonant- som för vokal-ljudet; alldeles likadant är förhållandet med mynderna u och v *). Jag skulle därför, i enlighet med min grundsats om grafisk förenkling, hälst hafva i upplagan brukat blott i (som är mycket vanligare än j) och antingen blott u eller blott v 5). Då jag likväl följt det gamla skrif-sättet, har jag låtit bestämma mig af textkritiska hänsyn. Det är nämligen understundom af vigt att strax kunna se, huruvida handskriften använder resp. i och u, hvilka, då de stå bredvid andra mynder med lodräta stafvar af samma höjd, lätteligen kunna medgifva andra läsningar 6), eller j och v, som göra sådan tvetydighet omöjlig. För likformighetens skull har jag naturligtvis också i alla slags "tillsatser" (vid utskrifning af förkortade former, i rättelser, m. m.) följt vederbörande skrifvare» vanliga beteckningssätt. — När j (j) följer efter i (i) har det ofta "aksent"; af typografiska skäl har jag i upplagan måst utelemna denna. Hvad åter angår "aksenten" på i (i), så begagnas den verkligen,

l) Naturligtvis med undantag för de fall, då s (S) står i ords början.

a) Likväl har jag genom förbiseende kommit att ett par gånger i Kon (första handen) återgifva mm med Monnvm (i st. f. -vm); jfr not. 23 ä sid. 46.

s) I början af nomina propria har den lilla versalen blifvit förvandlad till stor sådan.

4) I st. f. v skrifver hds. A stundom p, en bokstafsform, som jag ej funnit nödigt efterlikna i tryck. Däremot har w (i B och andra yngre hdss.) behållits oförändradt.

') Att använda tecknen efter deras moderna betydelse (i och u som vokaler, j och v som konsonanter) hade varit mindre lämpligt, ej allenast därför, att sådan åtskillnad var fullkomligt okänd för medeltidens skrifvare, utan ock af det skäl, att dessa teckens ljudvärde i vissa ställningar ännu icke är alldeles oomtvistadt. — Den svårighet, handskrifternas bruk af ifrågavarande bokstafstecken vållar nybegynnaren, torde blifva mycket lätt att öfvervinna.

') Ett af de märkligaste exemplen i denna sak föreligger i striden om "rimhenda eller runhenda?" (se Aarb. f. nord. Oldk. og Historie, 1875). Jfr äfven Mag 144 jämte not. 1, 3(>l jäiute not. 1, Fi, lß2J* jämte not.

om ock ej alldeles konsekvent, i hds. A såsom längdtecken '); den har följaktligen behållits i vårt aftryck af denna hds. Men i hds. B, liksom eljest i yngre hdss., brukas i och i utan åtskillnad; i motsvarande texter återgifva vi båda tecknen med i. "Aksenter" på andra vokaler behållas alltid i upplagan; men då dessa tecken på det hela äro ganska sällsynta, — d. v. s. oftare saknas än finnas, där de skulle stå, — har jag gjort till regel att i tillsatserna aldrig använda "aksent".

Förkortningarnas upplösning är utan tvifvel den åtgärd, som medför de största svårigheterna. Alla ord, som i handskrifterna äro förkortade, blifva i vår text fullständigt utskrifna, utan att därvid någon särskild stilsort blifvit använd för att framhålla de bokstäfver, hvilka ej varit i hdss. utsatta. Det är klart, att läsaren härigenom hindras

från att skilja mellan det, som uttryckligen står i hdss., och det, som blott finnes mer eller mindre osäkert antydt, samt att denna anordning i vida högre grad än de förut omnämda ändringarna minskar upplagans vittnesgillhet vid grammatiska och textkritiska undersökningar. Då nu en sådan ofullkomlighet icke kunde alldeles undvikas (framför alt hänsyn till tryckningskostnaden gjorde det omöjligt), har jag bemödat mig att till ett minimum inskränka de olägenheter, som förfaringssättet medfört. Dels i noterna under texten, dels i här nedan följande anmärkningar har jag sökt gifva i möjligaste måtto fullständiga upplysningar om handskrifternas förkortningar i de fall, som synts medgifva mer än en tolkning. Medan jag i noterna under texten väsentligen upptagit sådant, som hälst borde vara till hands strax vid läsningen, skall jag nu gifva en kort öfversigt af det förfaringssätt, som i upplagan blifvit följdt i fråga om mångtydiga förkortningar.

De flesta förkortningar skulle kunna, äfven i en och samma handskrift, upplösas på mer eller mindre skiftande sätt; när handskriften själf foreter utskrifna former, är den sällan konsekvent. Men en utgifvare måste, af lätt insedda skäl, eftersträfva följdriktighet i sina egna åtgöranden. När han därför skall bestämma sig för någon särskild af de former, som vid en viss förkortning blifva möjliga, gäller det i främsta rummet att tillse, om handskriften i fullt utskrifna former gifver någon ledning; hvad som handskriften alltid eller oftast brukar, blir måttgifvande. Kan det icke ur handskriften statistiskt afgöras, hvilken form man bör välja, plägar man föredraga den, som kan anses

') Och dess utom i siffertal.Lxxvm

6. Cederschiöld.

bäst representera det dåtida språkbruket, eller, om äfven detta skulle vara svårt att bestämma, den form, som i normaliserade texter är vanligast. Dessa regler har jag sökt följa i här meddelade sagotexter.

Den ovisshet, hvartill en förkortning kan leda, gäller 1) någon gång valet af ord, då skrifvaren blott utsatt första bokstafven och denna kan utmärka två ungefär liktydiga, 2) mycket ofta böjningsformen (tempus, modus, kasus, genus, bestämd eller obestämd form), 3) i många fall ljudbeteckningen i ordet, vanligen så, att man har valet mellan en äldre och en yngre form ').

Två olika ord, nämligen former af verben segja och svara, kunna stundom afses med förkortningen f.; men då det senare verbet eger särskilda abbrevi-erade skrifsätt (fv\ och dylika), har jag föredragit att i sammanhang, där hvilketdera verbet som hälst vore möjligt, återgifva f. med segja; de enda undantagen torde vara 2637 och 118JS, där jag (på det sistnämda stället utan tvingande skäl) skrifvit svarar — Eftersom titeln keisari icke sällan af skrifvare felaktigt utbytes mot konungr (t ex. 566, 644, 719, II*1, 46", 47I4,i7 45 S4), så kan förkortningen k i sådant sammanhang, där den förra titeln varit riktig, äfven ha utmärkt den senare; i dessa fall (lJ4n, 45is,i4,is, 46") har jag begagnat det af innehållet fordrade keisari.

Mycket vanligare är, att intet tvifvel kan råda om ordet, men väl om dess böjningsform. Tätast återkommer svårigheten att välja mellan presens (historikum) och preteritum af verba dicendi segja, svara, kvedaz och mæla, då dessa ord äro så förkortade, att tempus cj kan urskiljas. I sådana fall liar jag af verbet mæla alltid valt preteritum 3), men af sejja, svara och kvedaz nästan öfver alt presens 4). Detta mitt förfaringssätt öfverensstämmer med handskrifternas eget bruk, där de hafva tempus utsatt; emellertid bör anmärkas, att andra handen i A samt hds. B rätt ofta begagna pret. af segja, äfven vid direkt anföring. — Svårare är att uppgöra en regel för återgifvande af h. med heitir eller het (= hét); jag har låtit bestämma mig af sammanhanget och har på dunklare ställen i not påpekat, att hds. användt förkortning. På samma

') Följande anmärkningar hafva afseende endast på det, som är trykt efler hdss. A och B, men ej på de små stycken, som tagits ur andra hdss.

J) Dess utom har f. 26'0 betydelsen spyrr.

3) Likaså har det sällsynta tal 189" återgifvits med talad i.

*) Preteritum af kvedaz har jag användt 19", af svara 38", 17011, 2P>5'\ af segja

216", 230", 241", 254", på hvilka stallen detta tempus mer eller mindre bestämdt for-

dras af sammanhanget.Forosðgui' Suðrlanda.

sätt har jag gått till väga med verbet hafa, då detta i hdss. betecknats med h. l); beträffande detta verb har stundom äfven modus varit tvifvelaktig.

Huruvida nomina efter vissa prepositioner böra sättas i dat. eller ack., blir ibland osäkert; jag har då (alltid, om jag ej bedrager mig) genom anmärkning under texten visat, att handskriftens förkortning icke lemnar någon ledning J). — Särskild uppmärksamhet förtjäna utländska namn 3). Några böjas (i utekrifna och följaktligen äfven i upplösta former) som nordiska, men beträffande inånga kan man, då genitiv aldrig förekommer utskrifven, svårligen afgöra, om ändelse får tilläggas i denna kasus. I sådana (maskulina) namn har jag begagnat gen i ti vändel sen s (eller z), så framt de ej redan i nominativ slutat på hväsijud; t. ex. Gamalfins 14851 (gfims Aj, Korsablins 14853 (korlab AJ, Sabaoths 252" (sab B), men Bevers 26030, 265* (.B. i hds. B) 4); Flovent förekommer aldrig utskrifvet i gen., men vid 157*a har A rvdentf, vid 13438 lolepf. — Yid '154s8 har B utskrifvit ändelsen i uttrycket til Babiloniain.

Att neutrum (drepit) och icke maskulinum (drcpinn) bör återgifva handskriftens drep 37* 3838, synes af 384t, där drepit i alldeles liknande sammanhang är utskrifvet (jfr äfven 371 tillika med noten).

Den mest invecklade af hithörande frågor torde vara den om slutartikeln; ty åtskilliga appellativ förekomma upprepade gånger förkortade på ott sätt, som ej utvisar ändelsen 5), och i sammanhang, där språkbruket tyckes tillåta så väl bestämd som obestämd form. Detta gäller i främsta rummet titlar6); i dessa, liksom ock i audra hithörande ord, visar den yngre hds. (B) betydligt Hitigare användning af slutartikeln än den äldre (A), ett förhållande, som na-

') Förkortningen har ej angifvits vid 52, 10', 13'; endast på det första stället kan villrådighet om tempus förekomma.

J) Må hända borde ock lia påpekats, dels att namnet Rijgnvalldr 11", ll6' och 12'0

i hds. skrifves .k. eller rögn., hvarför möjligen här åsyftats genitiv i Bt. f. dativ, dels att syni 195" i hds. är förkortadt.

') Man erinr« sig, att ett nomen proprium i hdss. skrifves fullt ut merendels blott

första gången, som det förekommer, men sedan betecknas med en eller ett pur af sina bokstäfver, så att ordetB ändelse ej framträder.

4) Hds. G brukar i gen. Beuiss, pappershandskrifterna Bievusar.

*) Hit räkna vi ej sådana teckningssätt som orm." / 70", borg" 111", 113", fylking". 200", hvilka icke gärna kunna förklaras annorlunda, än i vår text blifvit gjordt.

•) Det bör ej förbises, att regeln i G. F. V. Lunds Olduordisk Ordföjningslære 194, a. 2 (att "navne på værdigheder, slægtskabsforhold" etc. stà utan artikel) just i följd af skrifvarnes vana att förkorta dessa ord kommer att stödja sig väsentligen på en af utgifvarne antagen plägsed och därför blir mindre tillförlitlig.

turligtvis fått inverka på vårt förfaringssätt. Titeln keisari har (då förkortningen ej angifvit ordets slut) skrifvits utan artikel i de delar af vår text; som äro aftrykta efter hds. A '); men då vi följa hds. B, skrifva vi i regeln keisarinn (-ans etc.), och keisari (-a) endast 1684-", 169", 170s0, 172", 1774'", 207"'", 243" '). Ordet konungr (eller kongr) plägar i hdss. hafva ändelsen utsatt; förekommer det någon gång skrifvet k (eller k.), så hafva vi användt former utan artikel. Äfven drottning skrifva vi utan artikel öfver alt, där handskriftens förkortning ej

angifver ändelsen (6"",30",40,47,s8,61, 733, 8"", 204, 33", 235", 236"); likaså hertugi (2617,40, 262", 265"). Hvad beträffar jarl (Iarl, iarl), varder detta ord, då det tecknats med I. eller j., alltid återgifvet utan artikel för hds. A, enligt dennas briik i utskrifna former; i det efter B trykta har däremot, alt efter sammanhanget, gjorts omväxling 3). I hds. B förekommer stundom 4) höfdingi skrifvet hofd* och har då alltid ątelgifvits utan artikel. Samma hds. har titeln jungfru med utskrifven ändelse 24918,",s7, 2503,3S, men eljest på sidorna 250—3 förkortadt, hvarvid vi ständigt tillagt artikeln. I Mag (hds. A) förekommer ofta skrifsättet .bb., hvilket i texten blifvit upplöst till br$dr(-ra,-rum) utan artikel. Ordet hvsbondi skrifves i hds. A 131J0 och 133" hnb\, medan ändelsen är utskrifven l;>256. Heidingi (-a,-ar) är i hds. B ofta förkortadt till held", hvilket i upplagan blott undantagsvis fått slutartikel5); så stark förkortning, att ändelsen ej kan bestämmas, har ordet äfven i A I3430 ", 135", där vi ej ansett någon artikel böra tilläggas. Äfvenledes blott genom de första bokstäfverna uttrycker B stundom orden heremita, pilagrimr, sveinn, jotunn, villigóltr; det förstnämda

') Har ordet i texten slutartikel, så beror detta på, att artikeln är i hds. helt eller delvis utskrifven. Former utan artikel företer hds. själf 6", 7", 7,T, 14", 19", 21", 24", 34", 34" (första gången), 40", 121», (121"), 130" (mindre tydligt 105"-").

Handskriften B har ordet så utskrifvet, att ändelsen synes, på följande ställen: 168", 209", 214", 241" " ulan artikel, samt 209"-", 212», 238', 241"-", 242" " med artikel.

') Handskriftens eget språkbruk kan bedömmas däraf, att de utskrifna formerna ega slutartikel 210", 211", 250", 251", men sakna sådan 177\ 2091", 210", 212", 248", 249»-"-", 250"-", 253'. — j. återgifves med artikel 210", 211' »", 239" ", 240" ", 245", 249", 2514'* ", ufån 210", 211""", 212», 214", 238", 239»-", 240" ", 249".

«) 187", 192", 198", 200* ,-" ") 202», 205', 207".

s) Artikeln hafva vi tillagt 178", 180", 182", 186", men utelemnat 175"-"""«°, 176", 178", 179'-«, 181", 1831, 192"", 194"", 195", 198»», 199», 207". I utskrifven form har hds. artikel endast 174".

hafva vi försett med artikel 17513, men eljest låtit det sakna sådan'); pilagrimr (som är utskrifvet 22238-44-50 53) har fått artikel (öfriga ställen på pp. 222—3); fv' har återgifvits med sveinninn 17667, 17718, med svein 18038 (i 18054 och annars är ordet utskrifvet); i bestämd form hafva vi satt jotunn på alla de ställen pp. 225) och 236, där det är förkortadt i hds. (p. 228 i kapi telöfversk rif ten, 22919 och 23533 5i har hds. betecknat ändelsen), samt villigðltr 215S9 och öfver alt på p. 216 (21082, 21 1 3, 21540-48-58 är det utskrifvet). — Ordet dagr, som stundom i A och mycket ofta i B är förkortadt till d., har jag alltid skrifvit utan artikel i enlighet med handskrifternas eget bruk (endast 1 7731,44, 1804 använder B artikel). När ordet borg i A tecknas b., är det i texten återgifvet utan artikel (11180, 114st, 154*5), men då en dylik förkortning förekommer i B, har jag, så ofta sammanhanget tillåtit, lagt till artikeln, ett förfaringssätt, som fordras af handskriftens eget bruk 2); på samma sätt har jag gått till väga med ordet kastali, när detta i B varit uttrykt endast med de 4 (undantagsvis 5 eller 6) första bokstäfverna 3). — Förkortadt så, att t (ett par gånger k) utgör sista bokstafven, brukas myrqvastofa (myrkua-) i så väl A (andra handen) som B; för A har jag utelemuat artikeln (15321'26,27, 1542), men vanligen användt den för B (blott med undantag af 203'3, 253'°) 4). Alldeles enstaka förekommer 645 f. = sverdit. Ett par gånger står i B spiot-skapt så förkortadt, att det slutar på (k.; därvid hafva vi 19311 tillagt artikel, men icke 19920, 20452. Till sist bör påpekas, att andra handen i slutet af Kon flere gånger använder orden steinbogi, steinn och bordskvtill i så stark förkortning, att ändelsen ej är utsatt; vid dessa tillfällen hafva vi skrifvit steinbogi i bestämd form 7344 S2, 7721, i obestämd 748, steinn i bestämd form 7541, 768, 8411, men för öfrigt5) i obestämd, bordskvtill alltid (7623, 7813'22) i bestämd form.

') Utskrifvet står heremita med art. 174', utan art. i öfverskriften till kap. III (p. 171), 171", 172M.

2) Af de ställen, där B låter ändelsen synas, hafva följande artikel: 170", 1757®, 176"", 178"-"18034 , 202", 206", 207", 226", 227", 254"-", och följande sakna sådan: 168», 177', 177" (bis), 177", 179", 186", 189", 199", 201", 203", 204», 227", 230*, 244», 246", 26610; talrikare äro de ställen, där hds. använder förkortningen.

») I u tsk rifna former har B artikel 216", 238", 239", men saknar sådan 215", 223", 232", 237", 238"-", 239", 250"; mycket vanligare är, att ordet förkortas.

4) B har ordet utskrifvet med art. 195", 2244»-»,1 226", utan art. 176", 195",

224 (kapitelöfverskrift).

*) 7541-4', 76i """" " ", 78""."." ", 79».i7.JM«.aM».«i.»»t 84»-" (gimstein 78").LXXXVI1I

De vid förkortningarnas upplösning mötande svårigheter, som nu blifvit behandlade, skulle till största delen kunna kallas syntaktiska. De, som återstå att omtala, röra väsentligen ljudläran, i mindre grad formläran, eller ock Jblotta ortografien. — Aldrig fullt utskrifvet är i hdss. konungr, hvarför det blir tvifvelaktigt, huruvida denna form eller den yngre formen kongr *) bör användas. Eftersom man har skäl till antagandet, att den äldre formen först under 14:de århundradet utträngt den äldre 2), har jag i de efter hds. A trykta texterna skrifvit konungr, i de efter B (och ännu yngre hdss.) trykta kongr. — I alla texterna har jag användt formen eda, icke det yngre edr; den senare finnes nämligen icke här utskrifven, men väl den förra både i A (51*, 9.S", 112") och B (17635, 248", 254", 257"). — Ack. pl. af subst, sonr har, då den varit förkortad till IT., skrifvits sonu (sonv); i hds. A förekommer sonu utskrifvet 7"'" samt sono många gånger i de af andra handen skrifna styckena; B har sonu 246", 248", 249", 266", men syni endast 244", 256". — Beträffande det i böjningen växlande mánadr bör anmärkas, att hds. B 176", 17930, 20318 och 205" antyder det endast genom de tre första bokstäfverna s). — I A (första handen) skrifves ggv 14910,lt, hvilket vi återgifvit med gengv, icke geingv; handskriftens bruk är i afseende på denna vokalförlängning (framför ng) vacklande, dock så, att den tredje handen vanligen skrifver ei, den första och den andra sällan. I aftrycket efter B} i hvilken hds. öfvergången af e till ei synes vara mera stadgad 4), har jag användt diftongen i de talrika fall, då pret. ind. pl. och konj. samt part. af verben ganga och få varit förkortade. Däremot har jag icke skrifvit au, utan 6, vid upplösning af -ggo 181", 20614, ty B lemnar inga säkra bevis på, att vokalförlängning i detta fall egt rum. — Äfven i åtskilliga andra fall har jag haft att välja mellan olika vokaler, nämligen mellan

o och a (á) i voro (voru) och honum 5), så vidt det gäller A; denna hds. har emellertid det förra ordet ofta utskrifvet med o, aldrig med a, det senare

') D. v. s. kóngr; såsom förut (p. LXXI) blifvit nämdt, sätta vi icke "aksent" på vokaler, som ej äro utskrifna i handskriften.

5) Dräpan Lilja, författad före år 1361, har endast 'kóngr', likaså Ami Jónsson's Guð-mundardrápa 43', hvilken väl är något yngre, medan 'konungr' ännu förekommer i Arn-gríms Guðmundardrápa 29®, som är skrifven år 1345.

3) ütskrifaa former af ordet finnas i B 197»», 210"-"-'s, i A 83", 85", 93", 135".

*) Emellertid förekommer fengu (-o) utskrifvet 199'°, 202", 226", 24311, 260", fengi

210", 243'° (feinngu 192").

') Om månactr är nyss förut taladt.

ordet med o 102*1 samt en gång i Jómsvík. s., med á en gång i Ásmundarsaga kappabana (se ini. till Jómsvík. s., Lund 1875, p. X); för båda orden har jag brukat o;

o och u (v) i hon, son, skolu, postoli, oaosta, Simvn, biskvp samt några ändelser; till hon har jag öfver alt upplöst förkortningen h°, äfven i hds. af andra handen skrifna stycken, där ordet fullt utskrifvet

oftast stafvas hvn *); likaså har jag i det merendels förkortade son brukat o, hvilken vokal det utskrifna ordet vanligen har i hdss. (äfven andra handen har oftare son än svn Jj); — Bkolu (-v, -o) etc. har jag användt for de af

andra och tredje händerna utförda delarna af A, men för öfrigt Bkvlv (skulu) etc. s); — postoli är utskrifvet 125*°, OEOsta 993'4, hvarför jag stafvat båda orden med o; — Simon skrifves blott 124* och 153®, men Simvn 136'3, 142»°, 144'944, 1543, hvarför jag föredragit den senare formen, då ordet varit förkortadt; — biskvp (-up) är i dessa hdss. ständigt förkortadt till bp; må hända hade det varit bättre att följa skrifsättet byscop i den något äldre hds. AM. 291, 4:to (t. ex. 3213 i upplagan af år 1882); — förkortningarna v°, t°, f° upplösas voro, toko, foro i A, men voru, toku, foru i B, ehuru ingendera handskriftens bruk ger någon säker ledning därtill;

e och i uti ändelsen -ir, där i synes vara något vanligare än e och således blifvit föredraget, samt uti andra stafvelsen af orden tijiendi, Heinrekr, Erminrekr; beträffande de båda förstnämda orden har jag, enligt det i utskrifna former vanligaste, skrifvit e 4); det sista namnet förekommer aldrig i B med andra stafvelsen utskrifven;

e och e (æ) i synnerhet med afseende på andra handen, hvilken, såsom ofvan blifvit visadt, icke är noggrann i åtskiljandet af dessa tecken; jag har

') Första handen begagnar däremot oftare hon; för tredje handen har jag icke funnit nAgot 'hvn', ej häller i B.

J) Med -r i nom. gg. har jag skrifvit detta subst. 49" i likhet med den utskrifna formen 49'" (jfr ock de oförkortade nominativerna 824, 84", 108»', 134'l).

') Utskrifvet är ordet ofta af tredje handen (alltid med o), af andra handen skolvm 102«, skvlv 107", af första handen skvlv (-vm) 117", 118", 121", skolv 88", 117", i B skulot 191— Förkortningen m° i B upplöses till muno 180", 185", i öfverensstämmelse med de utskrifna muno 202", munu 205®, munum 185" m. fl. (men möno 201").

4) Heinrekr skrifver A 85"-'», 88", 106", -rikr 84", 87", 88*.

häruti rättat mig efter det normala skrifsättet och sålunda upplöst t. ex. v^ri, ordfyri, B^ringr, (snæri 13®, nær 272s), ferr, segir;

e och ó i sneri, göra (gera); det förra ordet (pret. af suúa) har, då det är utskrifvet, alltid e; verbet göra (jämte adj. górr, subst, górd o. s. v.) har jag i Ma» skrifvet med ð, enligt hvad tredje handen nästan regelbundet brukar '), men i det öfriga efter A trykta med e; andra handen har nämligen i mycket öfvervägande antal former med ger-, under det första handen vacklar i de få fall, då stafvelsen är utskrifven 2); i B torde icke förkortning vara använd för dessa ord;

u och y vid upplösning af mdi (pret. af inunu); jag har då alltid begagnat u (v), i det jag följt A:s skrifsätt i oförkortade former*);

y och i beträffande fyrir, biskup; om det senare ordet hafva vi nyss talat;

i fyrir har jag för A brukat y, såsom hds. själf på en mängd ställen företer (firir endast 609), men för B i, enligt det utskrifna FiriR 249" *).

Eftersom tecknet 1 kan betyda lika väl -ri- som -ir-, har förklaringen :if det i A (första och andra händerna) ofta förekommande g'k- (-land, -ir) gjort svårigheter. Att jag bestämt mig för formen grik-, beror på skrifsättet g'ckia öO", 5339, 96'1, hvilket (enligt andra handens ortografi) synes böra tydas grickia För girk- talar första handens teckning 9566 gsk- (ehuruväl denna hand, såsom förut blifvit visadt, använder förkortningstecknets i alt för många betydelser, för att detta bevisställe skulle kunna ega tillräcklig kraft) och andra handens g'zkv 84®, hvilket jag trott mig böra upplösa till girzkv (jfr första handens 'g'lko' 6739). — Namnet Mattilldr (Kon) är i denna form utskrifvet endast öO33, medan dot 5011 skrifves Matthild; den förstnämda formen, hvilken ock öfverensstämmer med skrifsättet i Holm. 7. fol., har tagits till mönster för de upplösta. — Huruvida slutljudet bör vara -d eller -t, blir stundom tvifvelaktigt i de förkortade

') Dock använder tredje handen iö uti giðrð 8", giöra 17"; jfr Jómsvík. 8. (Lund 1875), p. IX, not. 7.

J) Andra handen har ger- 49«", 52", 84", 1031-10, 113", 115", 130", 136", 139", 149", 152", 153", 163", geR 137", 16310, gioriz 1121, gior 52', gioR 52" ", giort 143", giorfalla 62", giorcl 110", första handen skrifver ger- 57", 10(5", gpir 123", gort 116", giorsemar 103", giorð 118".

3) 5", 13", 16», 23", 29", 34»-:", 38", 102", 11(1", 117"-", 118", 153", 161""-, y har hds. endast 8", 23", 34".

4) 223' torde B hafva o fyR fynm (icke -fyRs-).Fornsðgnr Snflrlanda.

orden v' och hof (hðf) '). Hvad det förra angår, skrifver jag det vid (i B vid) både som preposition och som pronomen. Prepositionen förekommer i dessa hdss. aldrig skrifven vit, pronominet skrifves vit af andra handen 52®, men vid af samma hand 10915, 15313, af första handen 1087, 1 1840, af tredje handen 5,6a4 (jfr Jómsvík. a., Lund 1875, p. X), uid i B 223». Ordet höfud har jag, då det i codices skrifvits höf (eller blott h.), alltid stafvat med d (d i B). Detta torde dock vara mindre lämpligt, ty i de utskrifna formerna har B aldrig -d, utan antingen -t (17421 m. fl.) eller -th (21038 m. fl.), under det A har -d 62JS ", 6438, 9231 (första hnnden) och 101', 13064, 15139 (andra handen), men -t på 7 af första och 19 af andra handen skrifna ställen. — I orden |>eirri, peirrar, ‡>eirra har jag användt -rr- öfver alt, där förkortnings-sättet tykts mig tillåta detta skrifsätt. — Ordet páfi förekommer ej utskrifvet i A, men väl i B 26446,51,54, där det stafvas med -u-, hvilket borde ha efterföljts vid upplösningen i 17161, 20745. — Uti upplösta former har jag framför d eller t skrifvit dubbelt 1 eller n (t. ex. Rógnvalldr, mællti, munndi, turnimennt) i tredje handens del, dubbelt 1 och enkelt n i andra handens, enkelt 1 och enkelt n i första handens del och i B, alt efter respektive skrifvares egen vana. Af följda "rättstafningsregler" kunna ytterligare omtalas, att ljudet <5 vid upplösningen tecknats § för andra handen, men eljest æ, att ett c eller ett k, som haft prick öfver sig, återgifvit« med ck, då det gält A} men att däremot för B k med prick gjorts till kk, samt slutligen, att förkortningarna m1', j>r (o. 8. v.) återgifvas med mik, ‡>ik, icke mic, ‡>ic.

I lexikografiskt hänseende erbjuda de här publicerade sagotexterna ganska mycket, nytt och intressant; detta skall också ha vederbörligen uppmärksammats i den nu under tryckning varande andra upplagan af J. Fritzners "Ordbog over det gamle norske Sprog", enligt hvad författaren meddelat mig. Jag vill därför här inskränka mig till att särskildt påpeka de märkvärdiga pret. konjunkti-verna hlœpi ('hlppi') 2114 af hlaupa, jœki ('ieki') 2057 och jyki (?) 4o34 af auka.

') Förkortningen ku" 206" hade må hända kunnat upplösas kuat i st. f. kuad.

m. Om Magus saga jarls.

]VIagus saga jarls kalla vi den första sagan i vår samling. Namnet är taget från slutorden i texten (4241): lýkr ‡>ar sögu Magus ') jarls Efter en annan redaktion, som mycket skiljer sig från den här trykta, och hvilken vi i det följande ofta få anledning att omtala, utgafs sagan i Köpenhamn 1858 af isländingen Gunnlaugur ‡>6rdarson under titel "Bragda-Mágus saga med tilheyrandi ‡>áttum" (II + 180 sidd. 8:vo).

Denna saga har tilldragit sig större uppmärksamhet än de flesta andra "riddarsagor." I sin undersökning öfver Skida rima (München 1869) har K. Maurer anfört Magus saga såsom en af de vigtigaste källorna till detta märkvärdiga skaldestycke. Och då sagan innehåller flere lån från þidrcks saga, hafva de talrika skrifter, i hvilka man framstält olika meningar om den sistnämda sagans uppkomst och utveckling, ofta berört den förra. Föremål för en monografi blef Magus saga 1874, då F. A. Wulff utgaf "Notices sur les sagas de Mágus et de Geirard et leurs rapports aux épopées franki ses" '). Därigenom att Wulff lemnade en utförlig och på franska språket affattad redogörelse för sagans innehåll (efter den af ‡>6rdarson trykta redaktionen), blef nu detta innehåll tillgängligt för åtskillige framstående literaturkiinnare i utlandet. Nästa år utkoin i tidskriften Romania (pp. 474—8) en anmälan af Wulffs arbete, författad af Gaston Paris, som därvid framstälde mången värdefull anmärkning om sagans källor. Ungefär samtidigt skref Hermann Suchier i Germania (för 1875, pp. 273—91) uppsatsen "Die

Quellen der Mágug-saga", hvari också ett tyskt referat af sagans innehåll fick plats. Nästa årgång af Germania (1876) upptog tvänne afhandlingar, som hade afseende på sagan: "Zur Mágus-saga" af Reinhold Köhler (pp. 18—27), samt "Zur älteren romantischen Litteratur im Norden, II," af Eugène Kölbing (pp. 354—68).

') HufvudpersonenB namn har jag i enlighet med de äldre handskrifternas bruk, stafvat med a, icke med á (jfr ofvan p. LXXI); i yngre hdss. förekomma också skrifsätten Maus, Mavus, Mafus.

3) I Lunds Universitets Årsskrift Tom. X, äfven särskildt utg. ss. akademisk afhandling.

De nu uppräknade skrifterna hafva spridt ljus öfver många punkter, synnerligen rörande sagans utländska källor. Att utreda, huru sagan på nordisk mark uppvuxit och utvecklat sig, har varit hufvudföremålet för mina egna undersökningar, hvilka visserligen påbörjades för flere år sedan, men hafva lidit af långa afbrott och mångfaldiga hindrande omständigheter, hvarföre ock deras resultat både i säkerhet och fullständighet stannat långt under hvad jag önskat och hoppats. Men då jag icke har utsigt till att under den närmaste framtiden hinna längre i lösande af de talrika och till en del ytterst invecklade problem, denna sagas historia erbjuder, vill jag icke vidare uppskjuta att framlägga det, jag har kunnat utröna. Öfver bristerna i mitt verk kan jag så mycket lättare trösta mig, som jag tror, att de här berörda frågornas vigt och betydelse för bedömmandet af isländsk sagoskrifning i allmänhet snart skall locka andra forskare att med ifver föra undersökningarna vidare.

Under namnet Magus saga innefattas utom självfva den berättelse, hvari Magus jarl spelar hufvudrolen (i vår text 719—4243) äfven åtskilliga småhistorier eller "|>ættir", soin i handskrifterna pläga förekomma sammanfogade med den egentliga Magussagan. Yi vilja föiBt sysselsätta oss med denna — Magus saga i inskränktare mening —, då vi nu taga en öfversigt af hvad som hittils blifvit kändt angående sagans källor och uppkomst.

Innehållet i denna kärna af hela Magus-sagan kan efter vår text korteligen sammanfattas sålunda

Ämne: De fyra sönerne till jarlen Ámundi i Boslaraborg, Vigvardr, Eögnvaldr, Mark-vardr och Adalvnrctr, af hvilka den förstniimde dräpt käjsar Jatmund i Saxland, räddas undan blodshämden genom sin svåger Magus' list (kapp. V—XXII).

Inledning: Berättelsens hufvudpersoner nämnas och karaktäriseras. Magus' giftermål (kap. V). Käjsaren tvingar Rögnvald till schacktäfling med sig, blir öfvervunnen, förolämpar R. och dödas af Vigvard (kapp. VI, VII). Amundi jarl anvisar sönerne ett gömställe utan att likväl bryta sin vasall-pligt (kapp. VIII, IX).

Fåjden. 1. Bröderne begifva sig till Magus; käjsar Karl, Bom uppeggas af den onde jarlen Ubbi, fir Adalvard i sitt våld (kap. X). Mugus, förklädd till Skeljakarl, räddar Adal vard (kapp. XF, XII). 2. Stämplingar af Ubbi leda till Markvards tillfångatagande (kapp. XIII, XIV). Magus, förklädd till Vi6ß}rull, befriar Markvard (kapp. XV—XVII). 3. Magus dör (skenbart), liket bortföres å ett skepp (kup. XVIII). Magus kommer, såsom hinn Hålfliti Ma6r, till käjsaren, öfvervinner med list honom och Ubbi, hämnas på den

') För att kunna utan svårighet följa med nedanstående utveckling, bör man naturligtvis hälst ha läst vår text; dock torde äfven ett genomögnande af Wulffs franska eller Suchiers tyska referat vara någorlunda tillräckligt, ehuru dessa följa Þórdarsons upplaga.

senare, försonar käjsaren med de tre yngre Ámundasönerne, sänder VigvarS till Danmark (kapp. XIX, XX).

Slut: Ubbe8 hämdförsök medför hans egen undergång och Yigvards försoning med käjsar Karl (kapp. XXI, XXII).

I stället för att, sora här ofvan skett, dela hufvudhandlingen ("fajden") efter Magus' tre förklädnader, kan man också anse den sönderfalla i två afdelningar; i den förra är käjsar Karl (eller riktigare Ubbi) aggressiv, i den senare Magus. Magus' föregifna död utgör då gränsmärket och tillika början till den senare afdelningen. Men då sagofö^attaren eljest tillägger så mycken betydelse åt tretalet l), hafva vi trott det först uppstälda skemat bäst

uttrycka hans mening.

Källan till berättelsen är, såsom redan Wulff påvisat, den berömda, mycket spridda franska medeltidsdikten Quatre fils Aimon eller Renaud de Montauban. Jag känner denna dikt endast genom några referat, två utförligare, det ena i Histoire littéraire de la France, Tom. XXII, pp. 667—708, det andra i Léon Gautier'8 Les Épopées fran^aises, II, pp. 177—229, samt ett kortare i Histoire poétique de Charlemagne par Gaston Paris, pp. 302—5. Så vidt jag på grund af dessa kan dömma, inskränka sig likheterna mellan sagan och det franska poemet till de drag, hvilka jag nu skall uppräkna i så allmänna och obestämda ordalag, som göras erforderliga för att sammanhålla de af många detaljolikheter skilda uppgifterna J).

Handlingen utgöres väsentligen af en fäjd mellan en käjsar Charles (--= Karl) och hans vasaller; desse senare äro fyra bröder, söner af hertig Aimon (-= Amundi jarl), den förnämste af dem heter Renaud (= Rögnvaldr), de öfrige Alard (= Adalvardr), Guichard (= Yigvardr) och Richard (= Markvardr?). Äfven, med afseende på teckningen af deras karaktärer har Wulff (p. 8) trott sig finna några likheter. Säkert är, att käjsar Jatmundr i sagan har alldeles samma skaplynne som Charles: han är häftig, grym och envis. Anledningen till fajden är ett dråp, som vid käjsarens hof föröfvas af en bland bröderne på en nära anhörig till käjsar Karl (enligt sagan hans fader k. Jatmund, enligt den franska dikten hans neveu), hvilken af Renaud blifvit öfvervunnen i schack-

') Tre partier schack spelar käjsar Jatmundr med Rögnvald, tre år tillbringa bröderne

i jordkulan, tre hirdmän dela Åkes förmögenhet, tre gånger föregifver sig Vidförull "kasta ellibelginum", tre torneringar ega rum, innan Iiögnvaldr och "hinn Ilálfliti Madr" mötas. Likaså uti den "þáttr", som föregår den egentliga Magussagan: tre klenoder eger käjsar Jatmund, spelar bort dem i tre partier schack, är frånvarande från sitt residens i tre år.

J) Några af dessa likheter har Wulff förut påpekat; flere än de här anförda har, mig veterligen, ingen anträffat.

spol och förtretad slagit honom i ansigtet. Bröderne fly från hofvet. Deras fader måste såsom trogen vasall till käjsaren neka de fredlöse all hjälp och drifver dem från sig med hårda ord. De taga sin tillflykt till en stor, öde skog. I sin första tillflyktsort kvarstanna de några år och lemna den ej förr, än lifsmedlen tagit slut. De äro mycket nära att råka i käjsarens händer genom en förrädares anslag. Då bröderne fly i den täta, mörka skogen, vill käjsaren ej skicka sitt folk efter dem; en af käjsarens män är ifrigare än han själf att jaga de olycklige (duc Aimon, Ubbi jarl). Ett ointagligt slott är också i båda berättelserna för en tid deras skydd mot käjsarens förföljelser och en underbar häst, tillhörig Renaud, deras räddning under flykten. De stackars bröderne finna en god hjälpare i sin slägting, den trollkunnige hertig Maugis (Magus jarl)l). Genom sina öfvernaturliga konster befriar denne Renauds bröder, när de äro käjsarens fångar a). Han uppträder som tiggare vid käjsarens hof och undfägnas vänligt af denne. Han skaffar en annan gång käjsaren själf i de fredlöses våld; i den franska dikten leder likväl ej, såsom i den nordiska, denna händelse omedelbart till den försoning, som i båda slutar fäjden. Ett fredsvilkor är, att dråparen skall blifva landsflyktig. Mot slutet af berättelsen lemnar Renaud ifrån sig sin häst.

Till de nu anförda överensstämmelserna kan man möjligen lägga ännu två mera osäkra. För att locka Renaud till sig och fråntaga honom hans underbara häst anställer käjsaren vid ett tillfälle en kapplöpning; Renaud rider dit, segrar och undkommer. En reminiscens häraf kan förekomma i sagans framställning, huru "hinn Ilálfliti Madr" (d. v. s. Magus), anstäld i käjsarens tjänst, förmår Rögnvald att komma till tornering/ blir besegrad, men sedan ställer så till, att Rögnvald blir omringad af käjsarens folk. Den franska dikten berättar i nämda episod, att Maugis färgat om både Renaud och hästen for att göra dem oigenkännliga *); må hända är detta fröet till sagans uppgift, att Magus målade halfva kroppen mörk, när han ville uppträda hos käjsaren aom "hinn Hálfliti Madr."

') Maugis är kusin till "los fils d'Aimon", Magus är gift med Amundes dotter; det är kan hända en icke (iiifällig likhet, att den andre bundsförvandt, som den franska dikten gifver åt Aimon's söner, konung Yon i frasrogne, förmäler sin syster med Renaud.

') Detta skall, enligt uppgift i liist. litt. de la France, berättas i handskriften "anc. fonds n:o 7183"; de andra referaten säga intet därom.

') Hästen blir härvid "pius blanc que n'est flors en esté"; huruvida man i denna vers bör se en öfverensstämmelse med det epitet ("alhvitr"), sagan tillägger Rögnvalds häst, är väl tvifvelaktigt.LXXXVI1I

Nu komma frågorna: huru och när har detta stoff blifvit infördt till Norden?

Det är otvifvelaktigt, att den isländska sagan icke kan vara öfversättning från en främmande skrift, utan att hon måste vara upptecknad ur minnet, och det snarast icke af den man, som själf hade hört eller läst originalet, utan af en, som antingen direkt af den förste eller genom mellanled mottagit en muntlig framställning af innehållet och just genom de i sig intressanta uppgifternas knapphet och obestämdhet lockats att utfylla och omstöpa dem efter hvad hans egen sagokunskap eller uppfinningsförmåga tillskyndade ').

Men är det den franska dikten själf eller någon bearbetning på annat språk, som varit källa? Denna fråga är icke lätt att besvara. Man har framstält som en möjlighet, att sagan inkommit från Holland eller Tyskland. Det finnes en nederländsk "llenout van Montalbaen" (utg. i Groningen 1875 af J. C. Matthe8), hvilken antages vara författad i slutet af 13:de årh., och en på samma språk skrifven folkbok om ITaimonssönerne (analyserad af Gödecke, Deutsche Dichtung im Mittelalter s. 705). Beträffande den förra har Gaston Paris (i sin anmälan af Matthes' upplaga, Romania 1875, pp. 471—4) anmärkt, l:o att den roll, "Malegijß" där spelar, bättre öfverensstämmer med den, som Magus eger i vår saga, är med den, som den franska dikten tilldelar Maugis; 2:o att dråpet efter schackspelet skildras vida mer i likhet med sagan; särskildt anmärkningsvärdt är, att dråparen uppgifves vara Guichard (= Vigvardr). Hvad folkboken, angår, yttrar Suchier (anf. st.) '): "In Isländischen schlägt Vigvardr dem regierenden Könige Illö&ver *) das Haupt ab, als dieser Rögn-

') Vi skola längre fram söka uppvisa, hvad han lånat ur nordiska källor. Ilär bör omnämnas, att äfven andra franska dikter än Renaud de Montauban kunna hafva inverkat på berättelsen om Amundosönerne. Sagans framställning af käjsarens och Rögnvalds schackspel erinrar starkt om en motsvarande scen i Garin de Monglane: käjsaren (Charles) är svartsjuk på Garin och bestämmer, att denne skall mista hufvudet, om han blir matt i spelet (jfr G. Paris, Romania 1875, p. 475 med not. 2). Magus' underbara horn, hvarB ljud på långt håll igenkändes, kan vara en efterbildning af Olifant, Rolands berömda stridslur; och när sagan förtäljer, huru Magus, såsom Skeljakarl, tillställer öfversvämning i käjsarens sal, skulle detta drag kunna vara lånadt från den gamla dikten om Earl den stores resa till Konstantinopel, där Bernard åstadkommer något dylikt (jfr Wulff, p. 9). De båda sistnämda notiserna kunde också härröra från den norska Karlamagnussagan, hvilken för öfrigt blifvit begagnad åt minstone af Bagans yngre redaktör (jfr längre ned).

3) De af honom sammanstälda uppgifterna om Ámundasönernes morbroder, konung Hein-rekr af England i yngre redaktioner af sagan, grefve Aymyn van Dordoen i folkboken, torde cke ega någon betydelse.

') Detta namn har käjsaren i den omständliga, af Þórtlarson ntgifna redaktionen, medan ban i den gamla hds., vi meddela, kallas Jatmundr.Fornsögur Su&rlauda.

väld mit dem Brettspiel schlug. Im Niederländischen tödtet Reinout den König Lodewyk, weil er Adelaert mit dem Spielbrett geschlagen. Im Französischen findet erst Karls Sohn Loliier durch Beuve d'Aigremont, dann Karls Neffe Bertolai durch Renaut, der ihn mit dem Schachspiele trifft, seinen Tod." — Dessa likheter mellan de nederländska och isländska framställningarna äro utan tvifvel af vigt. I)ock har hvarken G. Paris eller Suchier trott sig på grund af dem berättigade till slutsatsen, att sagan utgått från Holland. Ty man känner altför litet af den franska diktens äldre former för att. kunna förneka, att i någon (eller några) bland dem funnits just de drag, som äro gemensamma för sagan och de nederländska berättelserna. Ja, Gaston Paris spårar (anf. arb. p. 472 noten) en fransk version, där Guichard varit dråparen.

Att berättelsen skulle ha inkommit från Tyskland, är den af Wulff (p. 11) framkastade åsigten, hvilken ban stöder därpå, att sagan förlagt händelserna ej till Frankrike, utan till "Saxland" och nämt flere tyska städer. Mot detta argument hafva likväl Mde G. Paris och Suchier invändt, att, då stoffet öfverflyttats icke skriftligen, utan muntligen, lokaliteterna mycket lätt kunnat ändras till mera bekanta; orsaken till valet af Tyskland som händelsernas skådeplats finner Suchier uti sagoförfattarens noggranna kännedom af Jiidreks saga, Gaston Paris däremot i käjsartiteln, hvilken isländingen, efter måttet af sina historiska kunskaper, tykte passa endast för den, som regerade i Tyskland.

Man känner altså intet bestämdt hinder för, att sagan skulle kunna förskrifva sig från en fransk källa. Men om originalet varit franskt, följer icke däraf nödvändigt, att vederbörande nordbo gjort dess bekantskap i själfva Frankrike. Har han lärt känna det utom Frankrike, så har det sannolikast varit i England. I detta land var, såsom G. Paris visat (p. 474), det gamla poemet kändt och omtykt redan omkring år 1200, enär Alexander Neckham (eller Neckam), som dog år 1227, i sitt arbete De naturis rerum (kapitlet De scaccis) utbrister: "O quot millia animarum Orco transmissa sunt occasione illius ludi, quo Regi-naldus filius Eymundi ') in calculo ludens militem generosum cum illo ludentem in palatio Karoli magni cum uno scaccorum interemit!"2).

Tidpunkten, då detta poetiska stoff öfverfördes till Norden, synes vara att söka i det 13:de århundradet. Under sista hälften af detta sekel har sagan,

') På grand af denna form af namnet Aimon antager Gaston Paris, att]Neckham kände poemet från en anglo-normandisk redaktion, eller snarare afskrift.

3) Man ser, att uppgifterna passa väl i hop med de bekanta franska texterna, men ej med sagan.

ungefär i den form, vi ega henne, blifvit nedskrifven. Senare kan det icke ha skett, ty den älsta kända handskriften, den samma, efter hvilken större delen af vår text blifvit trykt, tillhör början af 14:de århundradet och förutsätter mer än ett ännu äldre led. Tidigare kan det icke häller ha varit, ty vår saga har begagnat þiáriks saga af Bern, hvilken författades omkring midten af 1200-talet.

Till Island har sagan väl ej kommit direkte, utan torde snarare i likhet med andra under 13:de århundradet till Norden införda romantiska berättelser, om hvilkas vandringar urkunderna gifva några upplysningar, hafva den vid norska hofvet rådande smaken att tacka for sin omplantering från sydlig jordmån. Denna förmodan förlorar ej. mycket i sannolikhet genom det förhållandet, att numera endast isländska hdss. af sagan existera, men kan häller icke vinna något säkert stöd i tillvaron af den norska folkvisan om Kong Kristian og hans Dronning, hvarom mera längre fram ').

Berättelsen om Ámundasönerne är i den älsta texten (och för öfrigt i nästan alla de andra handskrifterna af sagan) föregången af en liten historia om käjsar Jatmundr (Hlödver) och hans drottning, huru den senare vinner sin gemåls kärlek genom att uppfylla de skenbart omöjliga vilkor, han förelagt henne. Detta innehåll öfverensstämmer väsentligen (jfr Köhler anf. st.) med två utländska skrifter från 14:de årh., Boccaccios novell (Decam. III, 9) om Giletta di Nerbona och Beltramo di Rossiglione, — hvilken ligger till grund för Shakespeares skådespel "All's well that ends well", — samt den franska prosaromanen "Le livré du très chevalereux comte d'Artois et de sa femme, fille au comte de Boulogne". Båda dessa skrifter äro mycket för unga att kunna vara källor till den nordiska versionen, hvars utländska förebild måste tillhöra 13:de årh., om den ej varit ännu äldre 2), Men lika litet som för berättelsen om Ámundasönerne torde man här få antaga översättningsarbete från

') Jfr p. LXXXVIII här nedan samt afd. VIII i denna inledning. — Folkvisans slägtskap med den isländska sagan anmärktes af Kölbing, Germania 1876, p. 363.

') Vid fortsatt sökande efter detta original måste man äfven taga hänsyn till Mirmanns saga och dess utländska källa, så vida en sådan kan anträffas; ty i Mir finnes också (såsom redan Kölbing, Riddarasögur, p. 218, har

påpekat) en berättelse om en konungadotter, Bom blifvit öfvergifven af sin gemål, antager karldrägt och under namn af Iringr (Irungr eller Hiringr) jarl följer efter honom, deltager i krig och slutligen återvinner makens k&rlek.Fornsögur Suírlanda.

skriftligt original, så många och så betydande äro de specifikt nordiska egenheterna i stoff och stil.

Berättelsen om käjsaren och hans drottning har i sagans olika handskrifter två tämligen skilda former. Den ena, hvilken förekommer i den utförligare sagoredaktionen, som blifvit trykt af J>6rdarson, kan man lära känna genom Wulffs och Suchiers referat (jfr ofvan); af den andra framställningen, den, sora meddelas i vår text, skall här göras en kort exposé.

Käjsar Jatmundr i Saxland är mycket stolt, i synnerhet ðfvér sin skicklighet i schackspel samt öfver sina tre ojämförliga dyrbarheter: -en. falk, en häst och ett svärd. Då han en gång förhäfver sig öfver sin makt, ära och rikedom, anmärker hans rådgifvare Sigurdr som en brist, att han är ogift. Förbittrad nödgar käjsaren honom att föreslå en passande gemål. S. nämner då, att konung Hrölfr i Garjariki, jämte två söner, Ásmundr och Sigurdr, har en dotter Ermengact. Käjsaren säger väl detta parti vara under sin värdighet, men skickar dock S. på friarefärd till Gardaríki. Hrólfr låter sin dotter bestämma; hon känner käj-sarens sinnelag och motser därför ingen lycka af förbindelsen, men för att icke uppväcka krig ger hon likväl sitt samtycke (kap. I.)

Käjsaren kommer på utsatt tid till bröllopet. Innan Ermengad går in till gästabudet, fäster hon öfver sitt ansigte en tunn hinna, som mycket fördunklar hennes strålande skön. het. Hon råkar såra käjsarens högmod genom att bedja honom dela en stekt tupp mellan familjemedlemmarne; han lofvar hämd och undviker alt äktenskapligt umgänge med henne. — Vikingen Snækollr har intagit "den bästa staden i Saxland", När käjsaren skall draga å stad för att bekämpa fienden, förkunnar han för drottningen, att han blir borta i tre år, och ålägger henne att till hans återkomst hafva anskaffat tre dyrbarheter, lika goda som lians egna, samt kunna visa fram en son af honom och henne. Kort efter käjsarens afresa lemnar äfven drottningen landet, medtagande ett utvaldt följe, och far till Gardariki (kap. II).

Käjsaren belägrar förgäfves staden. Då ditkommer ett präktigt skepp; anföraren, en skön och höfvisk man, kallar sig Iringr (Irungr) jarl, son till Irakonungen. Genom Irings råd och hjälp lyckas käjsaren intaga staden. Till tack gifver han jarlen hälften i de tre dyrbarheterna och vill, att de skola spela schack om, hvilkendera dyrbarheterna skola tillhöra. Med låtsad motvilja spelar Iringr tre partier, vinner alla och aflägsnar sig med hästen, falken och svärdet. Om natten gör han alt i ordning till afresa. — På morgonen gör käjsaren, åtföljd endast af sin "skosven", en vandring utmed stranden, finner blott ett af jarlens tält kvarstående och däri en utmärkt skön, sofvande kvinna, som han tror vara Irings gemål; då han är förbittrad öfver förlusten af sina dyrbarheter, begagnar han tillfallet att göra jarlen skam. Ingen får veta härom; Irings skepp seglar bort (kap. III).

Drottningen återvänder till residenset och föder snart en son, som i dopet far namnet Karl. Efter de tre årens förlopp kommer käjsaren till baka och frågar dyster drottningen efter uppfyllandet af de befallningar, ban gifvit henne. Hon låter först leda fram hästen, bär sedan in svärdet och slutligen falken. Käjsaren säger, att dessa klenoder väl äro sämre än de förra, men att han likväl skall vara nöjd, om hon blott kan framvisa sonen. Hon går då ut och kommer igen med den lille Karl på armen samt säger, att ban är hennes och käjsarens son. Jatmundr, som ej förstår sammanhanget, blir ursinnig och gifver drottningen ett slag. Då tager hon hinnan från ansigtet och frågar, om han känner igen

kvinnan, som han fann i jarlen Irings tält. Glad jakar käjsaren härtill, och alt blir godt mellan makarne (kap. IV).

Jämför man de nordiska formerna af historien med de båda förut nämda utländska, så visar det sig, att sagan öfverensstämmer bättre med den franska romanen däri, att l:o ett af de vilkor, hustrun skall uppfylla, är att skaffa en häst, samt 2:o att hustrun klädd i karldrägt kommer till sin make och cn tid är i hans sällskap, utan att han igenkänner henne. Med den italienska novellen har sagan gemensamt, l:o att maken anser hustrun icke

jämnbördig, 2:o hyser motvilja till henne och 3:o icke, före afresan, haft äktenskapligt samlif med henne.

De två isländska redaktionerna passa icke i alt lika väl tillsamman med de utländska. Den utförliga redaktionen (= F) synes hafva bevarat ursprungliga drag däri, att drottningen når sitt mål (uppfyllandet af det svåraste vilkoret) genom att uppträda som käjsarens älskarinna, samt att hon då begär och får af honom hans "nkisgull" (väl — ring med rikssigillet); förvärf-vandet af detta har sannolikt i originalet varit en af förelagda uppgifterna; i

den franska romanen skall hon skaffa gemålens diamant, efter Boccaccio hans °

ring. A andra sidan torde redaktionen F hafva gjort godtyckliga tillägg, då den, i motsats både till red. A och till de utländska texterna, l:o låter käjsaren hota drottningen med dödsstraff, om hon ej fullgör lians bud, samt 2:o befalla henne att under de tre åren uppföra ett palats, lika präktigt som hennes faders, och dess utom 3:o förtäljer, att drottningen lät förfärdiga en af ädelstenar lysande tron. I den norska folkvisan återfinnas de två sista dragen tillika med omnämnandet af ringen, som där tjänar till att bevisa sonens äkthet. Det är därför troligt, att folkvisan härstammar från redaktionen F.

Berättelsen om käjsaren och hans drottning torde grunda sig på flere källor än den okända dikt, som har yngre slägtingar i Boccaccios novell och den franska romanen. Redan Wulff påpekade (p. 9), att berättelsens början (den västerländske käjsarens öfvermod m. m.) torde stödja sig på en fornfransk fabliau om Karl den stores resa till Konstantinopel, af hvilken finnes en långt trognare bearbetning i Karlamagnus saga VII. Vår text, som i denna del följer yngre hdss. (B och C, från 15:de årh.), har emellertid likheten med nämda fabliau mindre framträdande är redaktionen F. Denna senare öfverensstämmer nämligen med den franska dikten i att kalla konungen Hugon och hans residens Mikligardr (= Konstantinopel), medan vår text omtalarFornBðgur Suírlanda. LXXXTX

konung Hrólfr i Gardarike '). Det är väl möjligt, att detta ortnamn beror på misstag af en skrifvare, som förväxlat Gardar (= Ryssland) och Gardr, en form, hvilken stundom (t. ex. i Konrads saga) förekommer likbetydande med Mikli-gardr. Alldeles säkert är det för öfrigt icke, att namnet Hugon i F kvarstår från originalet; redaktören kan genom en "historisk" kritik, likartad med den, han använder i fråga om den tyska käjsarens rätta namn, hafva bestämt Big för att kalla greken Hugon, och kan, i så fall, ha haft ledning af Karlamagnus s. VII. — Så väl i F som i den franska dikten (och Klm VII) öfver-glänser den ene monarken den andra i prakt; men häri torde man knapt ega rätt att se en ursprunglig öfverensstämmelse, då det i "Voyage à Constantinople" är den grekiske konungen, som utvecklar mesta ståten, men den tyske käjsaren i i*', hvars skildring snarast erinrar om motsvarande beskrifningar i Konrads saga och sagan om Sigurd Jorsalafare.

Ett särskildt intresse erbjuder episoden om tuppens delning. R. Köhler har (i Germania 187G, p. 18; jfr hans anmärkningar i Benfeys Orient und Oecident I, 414—8, och till L. Gonzenbachs Sicilianische Märchen, N:o 1) ådagalagt, att denna episod innehåller ett vida spridt, gammalt och sannolikt från Österlandet inkommet stoff. Att i vår saga dottern erhåller fötterna och sönerne vingarna, ‚är, säger han, "offenbar eine Entstellung", då alla de andra versionerna låta det vara tvärt om.

Frågan, huru och när denna "‡>áttr" om käjsarens äktenskap blifvit sammanförd med berättelsen om Amundasönerne, skall behandlas längre ned vid en omständligare jämförelse mellan de olika redaktionerna af Magus saga. Nu, medan vi hålla på att anmärka de utländska beståndsdelarna i sagan, skola vi yttra några ord om de "Jwttir", som tillhöra redaktionen F och andra därmed beslägtade, men ej redaktionen A.

I den första af dessa frættir, den om Magus' äfventyr på Danmarksresan (þórdarson kapp. 44—G, Wulff pp. 31—2), har man ej funnit något utländskt stoff, (och den är sannolikt blott en fri komposition af åtskilliga i s. k. "lygi-8ögur" vanliga motiv), icke häller i berättelsen om Lais (þórdarson kapp. 47, 58—00, Wulff pp. 32, 37—8), i hvilken man likväl kunde förmoda främmande element. Men i de ‡>ættir, som handla om Vilhjálmr Laisson (färden till Val-

') Huruvida hds. A haft namnet Hrölfr, kan ej med visshet afgöras, men det är sannolikt, eftersom A öfverensstämmer med B och C i att kalla Ermeugads bröder Sigurctr och Asmundr (i F heta de Hrölfr och

Hälfdan) samt i att nämna Garjaríki (41*, 39", 40M, 42").LXXXVI1I

G. Cederschiöld.

land), Hrólfr Skuggafífl (färden till Smálönd) samt Geirardr Vilhjålmsson (striden med Priams) spårar Suchier (anf. st.) erinringar från Charroi de Nhnes, Prise d'Orange, Girard de Viane och Aliscans. Intressantast är den sista af sagans ‡>ættir, den om Vilhjálmr Geirardsson i Konstantinopel; Köhler har nämligen (Germania, anf. st.) visat, att denna anekdot (som genom åtskilliga missförstånd och försämringar af det ursprungliga röjer sitt beroende af muntlig tradition) står ganska nära den, hvilken Alexander Neckam berättar i kapitlet "De pectine" (De naturis rerum II,. 40), äfvensom till kap. 194 af Gesta Romanorum (Oesterleys upplaga), hvarförutom han hit hänför två något mera afvikande berättelser, den ena i ett af någon munk i S:t Gallen mellan 884 och 887 författadt verk öfver Karl den store, den andra i Jans des Enenkels Weltchronik, som tillhör midten af 13:de århundradet.

Det är, hafva vi sett, rätt mycket af sagans innehåll, som blifvit upptaget från utländsk literatur. Men intet af detta synes vara öfversatt från skriftliga källor, -utan alt torde ha blifvit hördt och berättadt, innan det fördes i pennan. Därför har icke häller Magus saga karaktären af en öfversättning, utan långt mer af en hemmagjord isländsk saga, och detta lika mycket på grund af den mängd inhemskt stoff, hon upptagit i sig, sora med afseende på själfva framställningssättet. Af det inhemska stoffet är en betydlig del lånegods. Yi vilja nu granska detta och, så vidt möjligt, uppvisa, hvarifrån det föreskrifver sig, eller åt minstone, hvar man återfinner beslägtade versioner, som tyda på gemensam källa. I synnerhet fästa vi oss vid redaktionen A (= vår text) och betrakta blott i andra rummet den vidlyftiga redaktionen F (= J>órdarsons upplaga).

En källa, som visserligen får räknas till de nordiska, men själf leder sitt ursprung från främmande mark, är piåreks saga. Ur denna har Mag (ved. A) upptagit följande namn, hvartill stundom karaktäristiska notiser äro fogade: J)idrekr och hans kämpar, bland hvilka nämnes Vidga l) hinn sterki, egaren af svärdet Mimmungr (sic!), Attila, Iron jarl, Gunnarr, Högni och deras brö-

') Kallas Virga i F och andra nnga hdss. af sagan liksom äfven i lidss. A och B af fictr. b.; denna form har väl uppstått genom missuppfattning af förkortningen v'ga, till en början gjord i analogi med v' (— vid).Fornsögtir Snðrlanda. XCI

der, Sigurdr sveinn, konung Isungr och hans söner, resarne Aspilian, Aventrod, Eddgeirr ('EoEirr') och Vídólfr mittumstangan. Men de korta notiserna om dessa personer äro icke afskrifna ur þidreks saga, ehuru de till innehållet öfverensstämma med dess uppgifter '). Annorlunda i F: denna redaktion har gjort både flere och omständligare lån från ‡>idr. s. Här finner man nämligen utförliga beskrifningar af Gunnars, Högnes, þidreks, Vidgas ('Yirga') och Sigurds utseende och rustning, hvarvid stora stycken blifvit afskrifna ur þidreks-sagan, ibland så troget, att samma tempus (presens) behållits, fastän det ej passar i det nya sammanhanget. Vidare har denna redaktion lånat uppgifterna om Ermenrekr och Sifka, å p. 89 i þórdarsons upplaga, hvarjämte den å samma sida förekommande drakhistorien helt säkert är inspirerad af kap. 105 i J>id-rekssagan. Slutligen är den epilog (eller, enligt några hdss., prolog), som tillhör red. F, starkt påverkad af þidr. s., hvilken den också nämner, och det finnes goda skäl till antagandet, att hela denna utförliga redaktion blifvit sam-manstäld efter ‡>idr. s. såsom mönster.

Karlamagnus saga, d. v. s. den norska bearbetningen af franska och latinska original, torde ej hafva varit begagnad af red. A\ men redaktören af F har i episoden om Skeljakarl (p. 70) ådagalagt sin lärdom .rörande Agulandus, Jamund, Karlamagnus," Rollant och jämningarne (jfr ock pp. LXXXVIII—IX).

I Vidföruls berättelser om "fornkonungarne" och i striden på glashvalfvet förekomma äfven några af hjältarne i Saga af Halft ok Ilálfsrekkum: konung Hálfr, Hrókr hinn svarti, Útsteinn och Innsteinn. Då Hálfs skara uppgifves till .LX. manna (3138), passar detta väl till Hálfssagans ord (IG1 i Bugges upplaga) hafdi hann aldri fleiri á skipi enn sextigi. Däremot visar Vidföruls påstående (28* a) vit värum brættr ok IJtsteinn jarl hinn frækni mindre god bekantskap med Hálfssagan, hvilken låter Útsteinn och Innsteinn vara bröder samt de enda sönerne till Ålfr hinn

gamli och Gunnlöd. — Hálfs upprop till krigarne (324 7) är intressant, ty det ljuder nästan som en efterklang ur någon äldre saga; men det är icke efterbildadt Hálfs s. pp. 23—4. — Redaktören af .F har intet att tillägga från Hálfs saga, men har på annat ställe (berättelsen om Skeljakarl, p. 69) indragit notiser om konung Hrólfr kraki och hans besök hos Adils i

') Det vill dock synas, som hade förf. af Mao begått ett räknefel, när han (3111 och 31") uppgifver, att de flockar, som utgjordes, den ena af Isungr och hans söner samt Sigurdr, den andra af Þidrekr och hans kämpar, bestodo af tolf män hvardera: han har glömt att inräkna själfva anförarne.LXXXVI1I G. Cederschiöld.

Uppsala samt om Bråvallaslag, hvarigenom han fått tillfälle att lysa med sin kännedom om andra delar af den mytisk-heroiska sagoliteraturen.

På det hela taget är framställningen af Magus' uppträdande som* Skeljakarl och Vidförull synnerligen rik på rent nordiska drag. Själfva hufvudtanken — att en gammal man i fattig drägt kommer till en konungs bof, i början blir ringaktad och smädad af hirden, men snart visar utomordentliga prof på visdom eller idrott, — synes vara urgammal och förekommer i många former 1).

Några strofer i Havamal tyckas vara diktade just med afseende på dylika för-

> °

hållanden (132—5 i Bugges uppl.). Åtskilliga sådana berättelser hafva gält Odén själf. När han förklädd besöker konung Herröd (se Grimnismal) eller Vafþrúdnir (se Vafjárúduismál) eller konung lleidrek (såsom Gestumblindi) äro omständigheterna tämligen olika. Större likhet med Mag visar sig i berättelsen om Odens besök hos konung Olaf Tryggvason (Heimskr. ed. Unger, pp. 180— 1) 2). Han kommer en afton i skepnad af en gammal tnan (något namn uppgifves ej, utan han kallas gestrinn), slår sig i tal med konungen, och þótti konungi guman mikit at rædum hans; han kan berätta mycket om forntida konungar och händelser. Följande morgon är han försvunnen.

Äfven hos konung Olaf helge skall Odén hafva gjort ett besök. Därom berättar Flatöbok (II, 134—5) sålunda. Då Olaf en gång är på gästabud, kommer en okänd man, som kallar sig Gestr 3) och beder att få stanna där. Konungen låter honom sitta útar frá gestum 4). Han har långt skägg, liksom Skeljakarl 21 »5. Vidare säges, att han var heldr óþýdr ok stikkinn ok þó uppivöits-lumikill, hvilket alldeles motsvarar skildringen af Skeljakarl (215" 62) samt hans glåpord mot Ubbe och hirdmännen äfvensom Yidföruls karaktär (2762—28®). Längre fram på kvällen lät konungen kalla Gest ok spunti, ef hnnn kynni nükkut skemta, enn hann var bædi fróíír ok djarfmæltr. Vard |jeim þ;i talat mart til hinna fyrri konanga, er verit höfdu, ok þeirra framaverka. Detta drag liar vuxit ut till stor bredd i berättelsen om Yidförull. — Alldeles bestämdt påminner Yidförull om Odens-

*) För lintida läsare häst känd är bland sådana berättelser den om "Frithiofs" besök hos kung Ring.

J) I denna och följande redogörelser för berättelsernas innehåll anför jag i allmänhet endast de moment, som erbjuda jämförelsepunkter med Mag.

') Gestr är äfven i Föstbræctrasaga ett antaget namn, som där bäres af Steinarr.

*) Likaså sitter Skeljakarl i början utur i hörni (21").Fornsðgur Suðrlanda.

myten, då det Mao 3151 säges: hann berr róg millura þeirra Gunnars konungs ok Isuugs konungs 1).

Namnet Gestr bär också en annan sagogestalt, som har starka likheter med Yidforull-Magus, nämligen Norna-Gcstr. Det berättas om denne (Flat. I, 340), att han en gång kom till konung Olaf Tryggvason och begärde att få stanna hos honom. Konungen säger: "Þrifligr maitr ertu"; jfr Mao 2821, där Yidförull säges vara hinn þriflígsti. Liksom Yidförull är också Gestr djarfr í ontum ok meiri enn flestir meun aclrir, sterkligr ok nökkvat hniginn i efra aldr. Ja, han är mycket äldre, än han spr ut: han är 300 år, eller lika gammal, som Yidförull påstår sig ha varit, när han första gången kastade af "gubbskinnet" (ellibelginumV Då konung Olaf får veta Gests ålder,

utbrister han fp. 358): "Allgamall ertu"; jfr Mao 2839 "Gamall mnitr ertu vist". Sin lifslängd kan Gestr själf efter behag utsträcka, om också genom ett annat medel än Yidförull. Gestr berättar mycket om forna händelser, i synnerhet om Sigurdr Fáfnisbani; han har lefvat hos denne, älskat honom och sörjt öfver hans död, hvilket motsvarar Yidföruls förhållande till konung Ifálfr 2). Äfven månge andre berömde män har Gestr fordom känt; synliga vittnesbörd kan ban förete från forntiden (mei\ på annat sätt än Yidförull). Enligt konungens önskan gör ban mellan de fornkonungar, ban besökt, ett slags jämförelse (p. 357), som dock är olika den, Yidförull anställer (Mao 2í)so 30).

I den med Norna-Gests J>áttr nära beslägtade Tóka pátlr (Flat. II, 135 —8) finner man också åtskilliga öfverensstämmelser med Yidförulsepisoden. Till konung Olaf helge, berättar Tóka J>áttr, kom en gång en storväxt, okänd man och bad att få vara en tid med hirden; ban fick också en god plats. Konungen märkte, att Toki var bárti frórtr ok fréttinn oeh hade mycket nöje af hans tal. Man såg, att Tóki var gammal, men att ban hade varit ovanligt stor och skön. Konungen frågade, huru gammal han var. Tóki sade, att ban icke så noga visst« det (jfr Mao 2736 38), men att det blifvit honom förelagdt att lefva i två mansåldrar, och att han trodde tiden snart vara ute. Sedan säger konungen: "Muna muntu þá Half konung ok rokka lians eda Hrólf kraka ok kappa hans." Tóki svarar: "Man ek þá hváratveggju, því at ek var mat þeim biictum." Här är delvis ordagrann öfverensstämmelse med Mag 283, 4J. Då konungen frågar, hvilka han funnit ypperst, svarar ban: "Þat skulu þér dæma, herra!" (jfr

') Det är altså icke att pndra pA, att den "lärde" redaktören af F i epilogen vill göra

Magus till en ättling af Odén,

5) Häl fr och Hálfsrekkar nämnas äfven i Norna-Gests þáttr (p. 347), men ej af Gestr själf.

Mag 291S) och berättar en historia, som visar, att konung Hálfs "rekkar" voro de bästa. Han nämner därvid Útsteinn "jarf"» Innsteinn, Hrókr hinn svarti m. fl. ').

Äfven i en annan riktning ega vi en märklig parallell (eller snarare förebild) till Skeljakarl-Magus, nämligen berättelsen om Sveinki Steinarsson i Saga Magnúss herfætts (Heimskr. p. 642 följ.). Denne Sveinki uppträder förklädd och svarar med hån på hofmännen Sigurd Ullsträngs stolta tal, liksom Skelja-karl på Ubbes bravader. Ja, de båda ordstäf: "Era hlunnsJ) vant," kvad refr, dró hörpu at isi, och Skömm hundum, skitu refar i brunn karls, med hvilka Skeljakarl retar Ubbe, brukar också Sveinki mot Sigurd, och det i samma ordning s). Så vidt jag känner, förekomma dessa egendomliga ordstäf för öfrigt ingenstädes i den fornnordiska literaturen. Det kan knapt betviflas, att Mag härvidlag är låntagaren 4).

Episoden om Skeljakarl har vidare några nästan ordagranna öfverensstämmelser med ännu en annan historisk saga, nämligen Jöns saga hins helga (efter Gunnlaug munk, Biskupa sögur I); där heter det, p. 2o2: Herra erkibi-skup hafdi þau lög Rett ok þat sínum klerkum bodit, at engi þeirra skyldi útar lita um tídir naudsynjaiaust (jfr Mag 14,11S, 211, is), och med ännu närmare mot-

') I den redaktion af Örvar-Odds saga, som är trykt i Fornaldar Sögur Nordrlanda II, 504 —59, berättas om Oddr, att han en gång kommer till konung Herraudr i Húnaland (pp. 541—2). Konungen frågar, hvem han är, och han säger sig heta Vidförull. Därpå frågar konungen, hvar landa hann sé fædingi (jfr Mao 34"). Vidförull kvedz ekki þat få greint, och ber att flå stanna öfver vintern. Då han får tillstånd härtill, spör han: "Hvar skal ek sitja?" Herraudr svarar: "Sittu þar, sem mætaz hird vår ok gestir" (— Mao 27""*).

I sagans slut får man den upplysningen, att Oddr varit 7 alnar lång (jfr Mag 28"). — Ifrågavarande redaktion förekommer i Cod. mbr. Holm, 7, 4:to, men denna hds. har, såsom ofvan är omtaladt (pp. XLVI följ.), utgjort ett helt med AM. 580, 4:to, som innehåller Mao (redaktionen A.); då nu den andra redaktionen af Örvar-Odds saga (FAS II, 159—322) på motsvarande ställen har helt olika uttryck och uppgifter, så antager jag, att skrifvaren i*de

anförda fiallen kopierat Mao, liksom han på ett ställe i Hrólfs saga Gautreksaonar kopierat Bæb (se ofvan p. XIX).

J) Läsarten 'hlums' i Saga Magnúss berfætts torde vara sämre.

') Det tredje ordstäf, sora Sveinki har mellan de två ("Snæliga snuggir, sveinar!" kvådu Finnar, ättu andra fala) skulle svårligen hafva kunnat anbringas i sammanhanget om Skeljakarl.

*) Då Sveinki och haps män rida fram till tinget, skildras (Hkr. 642") deras utseende med orden: sem á eina ismöl væri at lita; vid beskrifningen, huru k. Hálfr och Hálfgrekkar rida upp på glashvalfvet, säger Mag (31"): sem á eina ismöl sæi. Eftersom uttrycket just icke är så sällsynt, skulle öfverensstämmelsen kunna anses rent tillfällig, om ej flere likheter sagorna emellan förekommit.Fomsðgur Sudrlanda. XCV

svårighet p. 238: Hann var mactr svá huggóctr, at hann mátti ekki aumt sjá (= Mag 2141"1). Äfven det allitererande uttrycket veg ok vanda är gemensamt för båda (Jóns saga p. 231, Mag 3541).

Till berättelserna otn synvändningarna har jag ej funnit några Bäkra förebilder; dock kan angående öfversvämningen, som Skeljakarl tillställer (Mag 22s1 följ.), jämföras Króka-Refs saga (Kphfn 1866, p. 26)'); att Víðförull tyckes krypa genom trästammen (Mag 30j följ.), har sin motsvarighet i en dansk folksägen, n:o 365 i Danske Folkeminder ... af Jens Kamp (Odense 1877), hvilken sägen må hända på grund af det däri förekommande uttrycket "hverre Syn" får anses gammal. Af den skämtsamma uppfinningen om föryngring genom att kasta af gubbskinnet (kasta ellibelginum) lärer väl sagoförfattaren fö behålla äran för sig, ty någon motsvarande skildring har ej påträffats i den nordiska literaturen, ehuru tanken naturligtvis kunnat utveckla sig från den mycket gängse föreställningen om vissa människors förmåga att "skipta hornum" (förändra utseende). — Ett drag, som påminner om folksagan, är tillagdt i redaktionen F (Jiórdarson pp. 99—100), då det berättas, att Vidförull gifver sig upp på glashvalfvet: för att vända åskådarnes uppmärksamhet från det, han företager, narrar han dem att se åt solen. Redaktören har kan hända lånat detta från Olaf helges saga (Hkr. 34716"19), men ursprungligen förskrifver det sig väl från gamla sägner om jättar och troll (jfr t. ex. Alvíssmál).

Såsom vi hafva sett, tyckes hela den af öfvernaturliga drag genomväfda skildringen af Magus' besök hos käjsaren vara nordisk dikt. Äfven i ett par andra fall, då författaren går in på det underbaras område, kan man iakttaga, att han följt nordiska förebilder. En egendomlig divinationsförmåga tillägges käjsar Karl: detta behöfver juBt icke antagas 3413, när käjsaren misstänker verkligheten af Magus' död (ty det gör också Ubbe), men då det pp. 18—19 berättas, huru Karl utgrundar Amundasönernes gömställen, synes detta ske genom någon särskild "gipt" eller "hamingja", hvilken tillkommer honom såsom furste. En dylik utomordentlig skarpsynthet tillägges konung Harald hårdråde, när Oddr Ofeigsson söker öfverlista honom (se Fornmanna Sögur VI, 380—3) och Håkon jarl, då ‡>ráinn gömmer Víga-Hrappr (Njála, kap. 88); i båda till-fallena kommer likväl upptäkten något för sent, hvilket äfven inträffar i en likartad synvändningshistoria, Eyrbyggja saga kap. 20. — Att den underbara

*) Stället har också blifrit järofördt med ett "gabb" i Klm VII (se ofvan p. LXXXIV not. 1).XCVJII

G. Cederschiöld.

luren förfärdigas af en dvärg, som Ubbe nödgar därtill genom att hindra honom från att gå in i sin "sten", är också lånadt ur de gamla nordiska folksagorna; om tillkomsten af svärdet Tirfing berättar Hervarar saga något alldeles lik-nande; Ånn bogsveigir får på samma sätt sin förträffliga båge (Fornaldar Sögur II, 327), och äfven åtskilliga yngre lygisögur begagna, om jag ej missminner mig, detta motiv.

Skildringen af den illistige jarlen Ubbe kan möjligen hafva påverkats af det, som de norska konungasagorna ha ätt berätta om den "onde jarlen" Håkan. När Ubbe grubblar på svek, säger Mag 2iSJ: Hann liggr opt andvaka, hversu hann gæti råd til sett . . . ; när Håkon jarl uttänker sina planer att svika de tre Haraldarne, berättar Heimskr. 129'9 följ., att hán hafdi svá störar ähyggjur um vetr-inn, at hann lagdiz i rekkju ok hafdi andvökur miklar.

Magussagans framställning af första anledningen till Åmundasönernes olyckor innehåller ett i flere isländska

sagor begagnadt motiv. I kap. VI berättas nämligen, huru den gode rådgifvaren Úlfr och de elake bröderne Helgi och Sveinn en afton sitta och dricka i käjsar Jatmunds sal. De arglistige bröderne prisa käjsaren öfver , måttan och upphöja hans skicklighet i schackspel såsom ojämförlig. Úlfr, /Som är något drucken, säger, att det väl ej vore omöjligt att finna någon i landet, som kunde något så när försvara sig, om han spelade mot käjsaren. Helgi och Sveinn uttyda nu, mot Ulfs gensaga, hans mening så, att Rögnvaldr skulle spela bättre än käjsaren, och framställa nästa dag hans sålunda förvrängda ord, för käjsar Jatmund. Denne vredgas, vill ej lyssna till Ulfs förklaringar, utaii ålägger honom vid lifsstraff att förmå Rögnvald till schaektäfling med honom. Samma hufvudtanke (följder af oförsigtiga ord vid dryckeslag) förekommer i flere sagor på olika sätt varierad. Bland de former, som mest likna denna passus i Mag, framhålla yí, þáttr Orms Stórólfssonar Flat. I, 531—2) samt þáttr Eindriàa illretås (ib. 45G ^ölj.). I den förra berättas, att den ovanligt starke isländingen Ormr, medan ban uppehöll sig i Erik jarls hird, på tal om Svoldrslaget yttrat sig så: "seinna myndi Ormrinu langi uuuinn hafa ordit, ef ek hefda þar verit med ödrum köppum konungs."' Detta frambäres till jarlen så förändradt: "Ormrinn langi myndi rigi unuinn" etc., hvilket föranleder kraftprof, som slutligen ska ila Ormr Stórólfsson. þáltr Eindrida ilbreids omtalar, huru en af Olaf Tfyggvasons män, vid namn Úlfr (merkisinadr), under dryckeslag fäller ett oförsigtigt yttrande, som föres till konungen samt leder dennes uppmärksamhet på Eindridi, en berömd idrottsman; Ulfr måste sedan fara till Eindridi och ställa så till, att konungen får mäta sig med honom utiFornsðgur Snðrlanda.

idíotter. — En något aflägsnare likhet företer Jomsvikingasaga (Kbhvn 1882) IG16—179. ») ' '

Skildringen af Amundi jarls beteende före och efter käjsarens dråp röjer också spår af nordiska förebilder. Såsom tillfällig kan man väl betrakta likheten mellan uttrycket för jarlens aning (1048 9): "mik úttar, at {letta sé upphaf ógiptu ydvarrar," Och Valla-Ljóts saga (Kphfn 1881) I, 77: "mun þettíi upphaf ógiptú þinnar," — en moders förutsägelse, då hennes son begått en våldshandling. Med Hävarmar ^ saga Isfirtiings (Kbhvn 1860) äro överensstämmelserna mera slående. Då þorbjörns unge söner, þorsteinn och Grimr, efter att hafva dräpt den mäktige höfdingen Ljótr, komma hem och underrätta fadren om det, som skett, utropar denne (p. 38): "Verdit í brott, vándir óhappaweun etc. (jfr Mao r261i), hvarefter han hljóp brott ok üt fra bænum (jfr Mag 1310). Grimr säger då: »Fúumz

ver aldri vid skrattakarl þenna, er svá lætr leictinliga, ok er þotta eigi medalvesalingr, liversu

sér lætr" (jfr Vigvards ord i Mag 1 ;>1 G~18 och 1350'1), mon ‡>orsteinn svarar:

"Finnura vér hann, því at þat grunar mik, at hann sé eigi jafnreictr, sem hann lætr ti reiduliga" (jfr Rögnvalds kloka tal Mag 13'4 15 och lo5*'61). Ynglingarne följa efter fadren till ett undangömdt ställe, där ban gifver dem goda råd och medel till räddning. När hämnarne komma och spörja efter hans söner, heter det: Þorbjörn kvadz hafa illa vid ordit ok rekit þá á brott (jfr Mag 1434"5). — Ett motstycke af annat slag har samma del af Mag i Fróða påltr (Fornaldar Sögur I, 3—16): När konung Kalfdans söner skola hämnas på sin faders mördare, Fródi, och hålla sig gömde, kommer deras fosterfader lieginn ridande; denne har svurit Frödi trohet. Nu låtsar han ej se sina fostersöner; desse följa, oaktadt hans barska miner, likväl efter honom, medan han rider i riktning mot huset, där Frödi vistas; då han kommer till en lund, som tillhör Frödi, säger han, liksom för sig själf: "Ef ek ætta storar sak ii- viel Fróda konung, skylda ek brenna upp lundinn." Den ene af gossarne förstår icke, men den andre gissar Regins mening, att de böra innebränna Frödi, hvilket de också verkställa3). — Mag

') Det bör också anmärkas, att red. F hur berättelsen om rådgifvaren Sigurds samtal med kitjsaren i en vidlyftigare form, som delviu synes vara efterbildad episoden om Ulfr ràdgjafi; märk i synnerhet (Þórclarson p. 2) Sigurds ord: "at fått væri svä ägætt, at eigi finniz annat slikt" (jfr vår text i)48'50), ocli liingre fram: "])at hefi ek aldri mælt", hvartill käjsaren svarar: "]jat skal tu talat hafa, ok finn þar til grein, svä framt sem þú vilt halda lífi þínu" (jfr vår text 10'°16).

J) Detta ord användes om Åmundasönerne Ma« 14".

3) Denna þáttr har också andra likheter med Mag : under det bröderne förföljas af

Fródi, äro de en tid gömde i ett "jardhüs"; sedermera finna de skydd hos en jarl, som är

gift med deras syster.XCVJII

förtäljer, att Ubbi jarl, när han jämte käjsar Karl kom till Amundi för att efterspana dennes söner, hotade den gamle mannen med husundersökning (rann-sókn), men att Amundi förklarade sig ämna med väpnad hand afvärja en sådan skam. Detta är ett fullkomligt isländskt drag; det förekommer i kap. J8 af Eyrbyggjasaga och må hända äfven i andra isl. sagor.

Deri burleska episoden om Aki (kap. X) är säkerligen af nordiskt ursprung, men jag har ej lyckats finna något likartadt stoff i den norsk-isländska literaturen.

Medeltidslärdomens försök att ställa Nordens heroisk-mytiska sägner i sammanhang med den klassiska forntidens samt att låta Åsagudarne gälla för historiska personer, hafva i någon mån inverkat på vår saga, isynnerhet på redaktionen F. I redaktionen A har jag blott funnit ett spår af bekantskap med dessa lärda funderingar, nämligen i det, som å p. 35 yttras om Blåland och "Sithia hin Mikla" samt om de många besynnerliga varelser, som voro att se i dessa land, notiser, hvilka sannolikt härröra från första kapitlet af Ynglmga saga '). I F saknas visserligen nämda ställe, men denna redaktion har i sin epilog åtskilligt lärdomskram af samma art. Där berättas, att Odén Varit mycket skicklig i nidrómantía (= nigromantia), því at Æsir plögudu þá íþrótt framast, er kukl ok njónhverfingar er kallat, ok fluttu þeir fyrstir þá list liingat á Norctrlönd austan or Asiaveldi. Af því váru fieir mest lofndir, at murgir trüdu, at Odinn ré<Ji skin sölar ok dögg himins, þá er hunn gördi slika liluti med vél ok kukli, ok var ekki utan hégömi. Sidan dreifdiz þeirra kunnátta. De ord, som här blifvit spärrade, tyda på direkt lån ur Formáli till Snorres Edda; där heter det beträffande de forntida människornas föreställningar om öfvergudcn (ArneMagn. uppl. I, G):

þat sá þeir, ef hann rædr gang himintungla, at bunn mun råda sk ini sölar ok dögg himins, samt (ib. 28) om Åsernes afkomlingar, urdu þessar ættir tøölmennar, at um Saxland ok alt þadan um nordrliálfur dreifdiz svá etc. — F uppgifver ^OcksA, att Magus jarl fått lära något af denna Åsernes trolldomskonst, och att han själf var kominn at langfedgatölu af syni Ódins, þeim er Narfi eda Nari hét. Men enligt den gamla mytologien (se Sn. E.) var Narfi eller Nari son af Loke.

Framställningssättet i Mao bär, ännu mer än innehållet, en rent nordisk prägel, ja, närmare bestämdt, väsentligen samma prägel som de isländska sagor, hvilka författades under 13:de århundradet och behandla isländingars

') Namnets form kan vara tagen ur Alexanders saga (Chra 1848) p. 131: 'Sithia, þat kalla sumir Svíþjód ena Miklu'. Svíþjód hin Mikla heter det i Yngl. saga, äfvensom i äauksbok (se Nokkur blöd úr Hauksbök, Rkvk 1865, pp. 11, 24); i sistnämda skrift omtalas också underliga innevånare i Blåland (ib. 25').

lif och öden i den 8. k. sagotiden (söguöld). Att så är, blir äfven vid en flyktig genomläsning synbart; men det må likväl icke anses öfverflödigt, att jag här framhåller några af de vigtigare för nämda sagor och Mag (red. A) gemensamma egenheterna 1), hälst som denna undersökning delvis skall tjäna till grundlag för vårt omdöme öfver redaktionernas inbördes förhållande.

Ett af de mest karaktäristiska kännetecknen på "Islendingasögur" är, att i berättelsens början förekommer ett utförligt programm, d. v. s. en uppräkning af de personer, som skola uppträda i sagan, jämte uppgifter om deras slägt-förhållanden, bostad samt yttre och inre egenskaper, i den mån sådana uppgifter erfordras för en rätt uppfattning af berättelsen (jfr Heinzel pp. 271 följ.). Just. ett dylikt programm i dess häfdvunna uttryck3) har Mag 7"—831, s) hvarvid äfven de personer, som först längre fram skola ingripa i handlingen (t. ex. Ubbes söner), varda omtalade. Men programmet måste icke nödvändigt upptaga alla sagans personer; fast mer är det vanligt (se Heinzel pp. 274 följ.), att några, i synnerhet af de mindre betydande, först då omnämnas, när de skola

uppträda i handling; så i Mag Áki, Framnarr, Ingimarr, Tosti, Skjálgr. — Äfven sakförhållanden omtalas stundom långt tidigare, än de behöfvas för sammanhanget (jfr Heinzel pp. 276 följ.); strax i början af Mag (17"9) berättas, huru stolt käjsar Jatmundr var öfver sin färdighet i schackspel, "men först 58 följ. och 9" följ. visar det sig, att detta karaktärsdrag är af vigt för händelsernas utveckling. Käjsar Karls stränga förordning, att hirdmännen ej fingo lemna kyrkan under gudstjänsten, omnämnes redan 1411"18, men spelar först 2116 26 någon roll. — Ett särskildt och af de isländska sagoförfattarne mycket omtykt sätt att i förväg hänvisa till längre fram berättade händelser, är att låta någon af sagans personer uttala en aning eller förutsägelse om det kommande; så i Mag Amundi jarl 1047"9, Magus 171012, 39"-".«)

Men äfven motsatsen, saknad af förberedande upplysningar, där vi kunde ha väntat sådana, är i vissa fall utmärkande för islendingasögur. Med rätta framhåller Heinzel (pp. 298—9) som en god egenskap hos den isl. 6agan, att

') Jag begagnar mig i det följande af R. Heinzeis "Beschreibung der Isländischen Saga" (Wien 1880), ett arbete, som vid jämförelser af denna art utgör en mycket värdefull uppslagsbok.

J) T. ex. Ulfr er madr nefndr 7J0, nefna til sögunnar 7", 8", koma þau öll vid þessa sögu 7'1 m. fl.

') Att den ursprungliga Magussagan böljat med 7" (kap. V), skola vi längre ned söka visa.

*) Men 19" 40 berättas en förutsägelse, just när den går i fullbordan.

•

hon, i likhet med vår erfarenhet af det verkliga lifvet, ofta låter händelser och forhållanden i början uppfattas ofullständigt eller otydligt, men efter hand blifva klarare, eller ock låter dorn visa sig blott i sina följder och verkningar. Då författaren antingen rent förtiger eller ock blott antyder förberedelserna till någon vigtig handling, får läsaren röna hela behaget af öfverraskning eller spänd väntan, — Exempel på detta förfaringssätt i Mag lemna framför alt Magus' förvandlingar. Att det är Magus. som uppträder i den nya, besynnerliga gestalten, säges icke; läsaren får själf gissa sig därtill. Det bör också märkas, att författaren då skildrar sin hjälte blott efter det intryck, denne gör på sin omgifning, ja, nämner honom blott med det namn, han själf för tillfället antagit (Vidförull, hinn Hálfliti Madr), eller det, ban på grund af sin drägt erhåller (Skeljakarl; jfr lleinzel pp. 232—3j.

Lika litet framlägger berättaren handlingens hemliga trådar, när han skildrar drottningens uppträdande som Iringr och som kvinnan i jarlens tält: ban låter läsaren få glädja sig åt sin skarpsinnighet att. kunna bättre än käjsaren genomskåda det sanna förhållandet ').

På samma siitt i andra fall: att Magus bygt en ointaglig borg åt sina svågrar, att ban sedermera skaffat Vigvardr Danmarks tron, får läsaren ej veta förr iin de personer i sagan, hvilka hafva mesta intresset af det skedda 2).

Denna tystlåtenhet hos berättaren går stundom så långt, att läsaren blir inystifierad: detta inträffar i framställningen, huru hinn IlálHiti Madr (d. v. s. Magus) liit Rögnvaldr för andra gången komma till Boslaraborg för att visa sin färdighet i idrotter, huru Rögnvaldr där omringas af käjsarens trupper, hugger sig ut och under flykten bortskänker häst och vapen, huru hvar och' en, som bär hans rustning (Framnarr, Erl in gr), blir tagen för att vara Rögnvaldr själf, ch huru slutligen käjsaren mod sin trupp omringas af Amunda-sönernes öfverlägsna härskaror. Magus förklarar blott synvillan, i det han Säger: "ek reist þær rúnnr á skildi hans, at hverr skyldi me<† haus ásjómi synaz, Rem skjöld-nn bæri." Läsaren förstår nu, att Magus efter den förra dagens täHing haft ett hemligt möte med Rögnvald, hvarvid ban både ristat Irollrunorna och gifvit förhål lningsregler för nästa dags operationer.

Äfven i tillfällen, där afsigten ej är att spänna nyfikenheten, får man stundom blott ofullständigt besked om händelserna och måste af följderna och

') Redaktören af F har i dessa tillfällen trott sig finna en brist på füllst ändighct, som ban velat godtgöra genom utförliga tillägg. Jfr nedan.

sammanhanget gissa sig till, hvad som försiggått. Sålunda omtalar ingenstädes, att drottning Ermengads fader, konung Hrólfr, dött, men man erfar det däraf, att vid sagans slut hans söner äro rådande i "Gardariki". När Ermengads och Rögnvalds bröllop firas, berättas häller icke; alt, hvad man får veta, är, att Magus föreslår det, käjsaren ger sitt bifall och Ubbe omtalar det för drottningens bröder. — Amundi jarl tager ned ett snöre från väggen, innan han rider till skogen (138'9); man saknar därefter den notisen, att han låter snöret släpa efter sig '); hans afsigt var naturligtvis, att sönerne lättare skulle kunna följa hans spår.

Det är också fullt i öfverensstämmelse med de isländska slägtsagornas framställningssätt (jfr Heinzel pp. 203 följ., 208 följ., 216 lölj.), att författaren icke direkt skildrar persouernas känslor, tankar och afsigter, utan låter läsaren själf sluta sig därtill af hvad samma personer säga eller göra. Så t. ex. när Úlfr till hofvet inberättar Magus' död: förf. vill antyda, att käjsaren misstänker någon ny list, men uttrycker detta endast med orden: keisari vard får vid þetta. Teckningen af Ermengad lemnar flere exempel på samma ("symptomatiska") framställning. Det berättas icke, hvad hennes afsigt var, när hon vanstälde sig med hinnan samt retade käjsaren med sin begäran, att han skulle dela tuppen. Sedermera får läsaren ana, att hon älskar Rögnvald, men förf. säger det aldrig rent ut2); han uppgifver blott, att drottningen efter käjsar Jatmunds dråp hindrade sitt folk att förfölja Amundasönerne, samt att mången bland de närvarande häri såg ett bevis på hennes kärlek till Rögnvald (1244'50); längre fram uppmanar hon sin son att skonsamt behandla de fångne Adal vard och Mark vard, som ju vore oskyldige ('204'7, 2634"37). Och när hon säger sig vara öfvertygad, att Magus verkligen vore död (3411'13), samt då hon understödjer Ubbes förslag, att käjsaren skulle taga hinn Hálfliti Madr i sin tjänst (3540'4), så torde förf. mena, att hon genomskådar och gynnar Magus' planer.

Liksom i många Islendingasögur förekomma i Mag ofta paralleller: likartade händelser återkomma och skildras då till en del med samma ord (jfr Heinzel pp. 258 följ.); exemplen äro ytterst talrika och lätt funna 3); i fall de likartade händelserna berättas strax efter hvarandra, undviker förf. med flit

') I detta tillfalle ligger det nära till bädds att antaga, det någre ord med berörda •

innehåll blifvit uteglömda.

J) Orden (81""): Rögnvaldr var i allmiklum kærleikum vid dróttning ok svá viel Ulf

rádgjafa .... hafva tydligen blott afseende på vänskap.

') Så t. ex. hvad här ofvan p. LXXXII not. 1 anmärkes om tre-talets användning.

att upprepa detaljerna '). I några af dessa paralleller finner man stegring (jfr Heinzel p. 284) vara åsyftad: vid hvarje ny tornering mellan Amundasönerne samt Ingimarr, Tosti och Magus uppträder en starkare kämpe än gången förut; likaså i de båda schackspelsbeskrifningarna: käjsaren besegras i andra partiet hastigare än i det första och i det tredje allra fortast 2); äfven de olika slags "matt", han får, tyckas bli alt mer förödmjukande.

Att så ofta samma (eller nästan samma) ord användas vid paralleller, torde väsentligen ha sin orsak däri, att denna saga, liksom de isländska ättsagorna, så nära öfverensstämmer med den naturliga formen för muntlig berättelse (jfr Heinzel p. 300). Detta förhållande kan äfven förklara bruket af vissa egendomliga vändningar: sådana, hvarmed författaren angifver, att handlingen öfvergår till annan skådeplats (andra perscmer)3), eller att en person ej mera skall förekomma i sagan 4), eller att en handling är afslutad och att berättelsen liksom hvilar 5). — Något som också starkt erinrar om det muntliga framställningssättet, är det plötsliga inskjutandet af notiser, som tyckas ej stå i sammanhang med det näst föregående och det näst efterföljande, men som behöfvas till att förbereda och förklara en händelse, som snart skall berättas. Sålunda inskjutes 44S"8 en notis om Snækoll och stadens belägring midt i skildringen om Irings landstigning, och 5J 3 den upplysningen, att käjsaren hade klenoderna med sig, strax före omtalandet af käjsarens tacksamhet mot Iring jarl.

l) Han begagnar därvid uttryck sådana som dessa: þarf eigi þat at klifa optar 11'*,

ferr sem samt segi 15", þarf eigi at auka illa sögu þar um at . . . 15".

3) P. 5 var þat tafl langt — Bynu skemra — allskamt: p. 11 þeir tóku til at dag-málum, enn því tafli var lokit at hådegi — var því lokit fyrir nón— var því lokit, er skämt var af nóni.

s) NÚ skal þíir til taka, sem fyrr var fra horfit 93i (syftande till 8"); Nu verdr fra ödruhvàru fyrr at segja 1236, motsvaradt af: Nú er at segja fra þeim brædrum 12"; Nú er þar til måls at taka 141, 1614, 21", 2533; Nú skal þó fyrri segja frá Rögnvaldi, enn låtum Aka hvílaz 1637, motsvarande: Nu er at segja fra Aka 1716; Nú er at tala um keis-ara 32"; Nú er þar til at taka 39"; Skal nú þar standa fyrst um þeirra athæfi 40", därpå redogörelse för det, som under tiden tilldragit sig på annat ställe (inledd med: Þar er nü til måls at taka), hvarefter förf. återkommer till hufvudhandlingen med orden: Nú er þar til at taka, er äctr v,ar fra horfit 40". — I öfversatta romantiska sagor äro dylika öfvergångar sällsyntare och innehålla, niir de förekomma, garna uttryck af författarens känslor (se .ofvan p. XXI).

4) Ok er hann ór sögunni (>', 17".

"•) Er nú alt kyrt 4", 24*', 39"; Ok er nü kyrt 26"; Er nú kyrt ok lida

hédan langar stundir 32"; Var nú kyrt um hrid 34".Fornsðgnr Sudrlanda.

CHI

Mag begagnar ock en mängd än bildlika än negativa och ironiska uttryck, fullkomligt liknande dem, man finner i de isländska ättsagorna. T. ex. ') skýtr þessu í tvau born 9"; legg undir land! 9": milli steins ok sleggju 18'°; eiga náttból undir vàpnum e—s 19"; svá skal hverr sitja ok stånda, sem bann vill 26"; at hann muni eigi undir höfud leggjaz ferd þessa 33"; segir sina (sc. för) eigi slétta 35"; Rögnvaldr var i allmiklum kærleikum . . . vid Úlf rádgjafa ok mælti þat jafnan, ef Ulfr þyrfti nökkurs vid, at hann skyldi eigi seinna vitja hans, enn einshvers manus annars 8"; hverr raadr þóttiz skyldr at gjalda honum seint ok illa 1460; hitt myndi eigi verr til vegar fara 17" (jfr 36"); þætti mér þér eigi verra at þegja yfir IT37; Rögnvaldr sat ok eigi kyrr á hestinum 19'; kunni karl heldr enn eigi handlag á at þjóna 23"; eru þér ekki óglögg-þekknir 31"; Vídförull ferr eigi allgódmannliga 31*°; Nú göriz eigi allítit um 31"; ekki minkar keisari ferdina vid slikt 32".

Sagans nordiska karaktär röjer sig icke minst i nomina propria. Om vi bortse från de namn, som blifvit, i oförändrad form, lånade ur ‡>idreks och Hálfs sagor, finna vi, att alla namnen på sagans personer (utom Magus) ega nordisk ändelse och böjning 2), och att det öfvervägande flertalet bland dem utgöres af sådana, som pläga bäras af nordboar '). Ja, äfven de namn, hvilka uppenbart härröra från den franska källan (Karl, Amundi, Yigvardr, Rögnvaldr, Adal-vardr, Markvardr, jfr förut p. LXXXII), hafva ombildats så, att de fått nordiskt utseende. Endast det franska "Maugis" har ej fått nordisk, utan latinsk form: "Magus"; orsaken torde väl vara, att sagoförfattaren velat i namnet se en hänsyftning på jarlens trollkunnighet (jfr Gunnlaug ‡>órdarson i noten till hans förord, Wulff p. 9); att franska namn i isl. öfversättningar latiniseras, är för öfrigt ingalunda exempellöst (jfr Pcv och Kölbing i Riddarasögur pp. XLVII— VIII). — Ortnamnen äro, med undantag af Danmörk, Gardariki, Blåland och "Sithia", ursprungligen tyska 4) (Saxland, Rin, Verminzuborg, Spiransborg, Bos-laraborg, Stränsborg, Meginzuborg), fastän ju deras omklädnad i någon mån är nordisk.

') Åtskillig a hithörande uttryck äro på grund af sin allittererade form redan anförda i afd. I och utelemnas därför här; jag pnminuer blott om 'skýtr skelk i bringu' 31" och 'eiga saman knif ok kjötstykki' 26".

J) Ermengad (Erminga i yngre hdss.) är något främmande; i AM. 533, 4:to kallas hon likväl en gång (8") Ermingerdr.

3) Namnet Vidförull ("den vidtbereste"), som Magus antager vid sin andra förklädnad, och hvilket mycket väl passar till rollen, kan möjligen vara framkalladt genom reminiscenserna från Odensmyten (jfr ofvan pp. XC1I — III); Odén beniimner sig ju en gång Veg^amr, och i Yngl. saga kap. 2 säges, att han var "mjök vidförull".

') Om den sannolika orsaken till valet af tyska ortnamn se ofvan p. LXXXV.CXVI

G. Cederschiöld.

Magussagans rikedom på fantastiska och öfverraskande händelser har förvärfvat henne stor popularitet på Island; denna spåras icke blott i det betydliga antalet ännu existerande afskrifter, utan ock i redaktionernas stora olikheter inbördes, — ty i sin ifver och omsorg att "förbättra" sagan hafva bearbetare allra bäst betygat det lifliga intresse, hon väkt.

Man eger nu, så vidt jag har mig bekant, följande handskrifter af Mao.

Membraner: i Arne-Magnæanska samlingen 580 B, 4:to (= A), 533, 4:to (= B), 556, 4:to (= C), 534, 4:to och 152, fol. (= F); alla dessa,

utom F, hafva luckor å ett eller flere blad; smärre fragment af tre olika membraner (= G, H och I) finnas bevarade i AM. 567, 4:to. Dess utoin förekommer Mag i två unga skinnböcker (från 17:de årh.) å Kongl. Bibi. i Köpenhamn: 1002, fol. af Gamle Kongl. Samling och 978, fol. af Thottske Samling.

Pappershandskrifter: AM. fol. *) 187, 188; 4:to 535, 536 (= D), 590 A, 591 A (egentligen 8:vo) och B, 592 A och B; — i Rasks samling 33, 4:to;

— å Kongl. Bibi. i Köpenhamn 1696 och 1787, 4:to af Ny Kongl. Samling;

— å Kongl. Bibi. i Stockholm 58 fol., 5, 6 och 17, 4:to;— i den manuskript-samling, som tillhör det Isländska Literära Sällskapet (Handritasafn hins Islenzka Bókmenntafélags): 106, 116, 144 och 173, 4:to; — å British Museum 4860 (fol.) och 4874 (4:to).

Så många handskrifter (i alt 32, däraf 8 från tiden före reformationen) har man väl knappast af någon annan isländsk saga. Icke häller kan antalet af dem, som en gång funnits, men som blifvit förstörda, hafva varit ringa. Och säkerligen skulle mången af dessa kunnat hjälpa oss att bättre förstå det numera dunkla sammanhanget mellan de bevarade. Som det nu är, erbjuder förklaringen af de särskilda redaktionernas uppkomst betydliga svårigheter J). Åtskilliga öfverraskande skiljaktigheter handskrifter emellan bero väl på en bearbetare8 godtyckliga åtgöranden. Men ett mera inveckladt förhållande inträder stundom, när af två handskrifter, som på det hela synas tillhöra samma klass, den ena visar sig i flere vigtiga hänseenden öfverensstämma med codices af annan klass, och det på ett sätt, som jag åt minstone ej kunnat förklara annorlunda än så, att skrifvaren, någon tid innan han börjat kopiera sitt ori-

') 186 (fol.) står i den gamla AM. katalogen upptagen såsom innehållande Mag; men denna hds. har nu längesedan förkommit.

J) Frågan gäller naturligtvis väsentligen de äldre redaktionerna, d. v. s. de före reformationen skrifna membranerna samt dem af papperscodices, hvilka synas vara afskrifter af sådana membraner (jfr nedan om D).

ginal, antingen själf läst eller hört föreläsas en annan text af sagan, och att från denna tidigare bekantskap somligt stannat i hans minne och här blifvit användt l). Därföre hafva också mina försök att upprätta ett tillfredsställande stamträd för handskrifterna upprepade gånger strandat. Jag måste åtnöja mig med att gruppera dem efter vissa synpunkter.

Vi ega då tvänne indelningsgrunder: 1) till sagans kärna, berättelsen om Åmundasönerne, kunna ‡>ættir (eller småhistorier) i olika antal och på olika sätt vara bifogade; 2) texten kan vara kortfattad (som i A) eller utförligare (som i F).

Alla membranerna, utom A, och de flesta pappershandskrifterna hafva sagan utvidgad och fortsatt genom J>ættir, som likväl stå i ganska löst sammanhang med berättelsen om Åmundasönerne J). Fullständig profkarta på dessa ‡>ættir lemnar F, med hvilken vi lämpligast kunna börja redogörelsen, eftersom denna handskrift är aftrykt af ‡>órdareon och dess innehåll refereradt både på franska och tyska (se ofvan p. LXXII).

De J>ættir, som jPs) upptager, utöfver hvad A har, äro följande: 1) Berättelsen om Magus' resa till Danmark, hans strid först med Gyrdir och Atli, sedan med Tosti och Ingimarr; detta stycke står näst efter skildringen af Magus' föregifna död (vid 34*3 i vår text; se jpórdarsons upplaga kapp. 44—6, pp. 105 —111). Omedelbart härefter kommer 2 a) Berättelsen om den engelske prinsen Lais Heinreksson, förra delen, d. v. s. till den vinter, som ligger emellan Lais' båda möten med trollkarlen Barus gydingr (se ‡>órdarsons uppl. kap. 47, pp. 111—114).

') Att en afskrifvare haft två original samtidigt liggande framfor sig, är väl mindre troligt. Däremot kan ju ganska lätt understundom hafva inträffat, att skrifvaren i skilda delar af sagan kopierat olika handskrifter, antingen emedan den, ban börjat afskrifva, varit ofullständig, eller emedan han ej fått behålla den till låns, till dess han var färdig. En dylik kombination torde förekomma i de båda unga membranerna å Kongl. Biblioteket i Köpenhamn (i början — F, sedan — C).

') Två af membran-fragmenten i AM. 567, 4,-to, nämligen G och H. upptaga endast stycken af det för alla redaktionerna gemensamma och lemnas därför här utan afseende.

') Skinaboken AM. 152, fol. uppgifves (i den handskrifna katalogen öfver AM-sam-lingen) vara skrifven omkr. midten af 15:de årh. Den innehåller följande sagor: 1) Grettis saga, på bladen 1—49; 2) HáLfdanB saga Brönufostra, bil. 49—54; 3) Flovents saga, 54—69;

4) Sigurctar saga þögla, 69—88; 5) Saga af Þórði hrectu, 88—98; 6) Göngu-Hrólfs saga, 98—116; 7) f>orsteins saga Vikingssonar, 116—125; 8) Saga af Hektor ok hans köppum 125—139: 9) Hrólfs Baga Gautrekssonar, 140 — 159; 10) Magus saga, 159—196; 11) Gjafa-Refs saga, 196—201; sist är inbundet ett blad ur en gammal latinsk hds.CXVI

Sedan återupptages den egentliga Magussagan, och det berättas, huru hinn Hálfliti Madr kommer till käjsaren, etc. Efter framställningen af striden mot Ubbe och Ermengads bröder, där A slutar, fortsätter F med

3) Käjsar Karls giftermål med franskej konungen Konrads dotter Konstantia. Karl styr sedan Frankrike, Rögnvald Saxland (se þórdarson kapp. 56—7, pp. 135—7).

2 b) Fortsättning af Lais ‡>áttr: Barus' död; Lais får sonen Vilhjálmr; ingår fostbrödralag med Ingjaldr från Skuggi (i Norge); efter Lais' död födes hans dotter ‡>6ra, som blir Ingjalds hustru; de få sonen Hrölfr Skuggaßß (se Jiórdarson kapp. 58—60, pp. 137—43).

4) Det stora slaget med konung Osancfrix af Gallicia; Yigvardr, Markvardr och- Adalvardr stupa. Magus dör af sjukdom, efterlemnar sonen Hávardr (se þórdarson kapp. 61 — 2, pp. 143—8).

5) Hrölfr Skuggaftfl och Vilhjálmr Laisson på äfventyr^ den senare, som är lärjunge till Magus, lyckas genom list att bli konung i Valland, vinner jarlsdottern Oktavia af Smálönd och får sonen Geirarftr (se ‡)6rdarson kapp 63—8, pp. 148—60).

6) Sedan käjsar Karl dött, bli hans dotter Elinborg och hennes förmyndare Håva rdr Magusson öfverfallna af konung Priams från Serkland, men räddas af Geiraràr Vilhjdlmsson, som äktar Elinborg (se þórdarson kapp. 69 —75, pp. 160—71).

7) Vilhjálmr Geirarðsson vinner Kirialax' dotter och Grekland (se þórdarson kapp. 76—8, pp. 171—5).

Allra sist kommer ett slutkapitel (kap. 79, pp. 175—7 hos þórdarson), hvaruti förf. med afseende på tideräkningen sammanställer käjsar Karls regering och några händelser i Norge och på Island, samt resonnerar om sagans trovärdighet.

De |>ættir, som här ofvan fått numren 3 och 4, kunna så till vida auses för en verklig fortsättning af den egentliga Magussagan, som de skildra hennes hufvud personers senare lefnadsöden; men noga taget består sambandet endast i de gemensamma namnen. Ännu lösare är förbindelsen med n:o 6, som handlar om Karls dotter och

hennes giftermål med Geirarðr Vilhjdlmsson. Vidare, att denne sistnämdes personlighet sålunda införlifvas med sagan, får då sent om sider nödtorftigt motivera de utförliga lefnadsteckningarna öfver hans fader Vilbjálmr Laisson, hans kusin Hrólfr Ingjaldsson och hans .farfader Lais Hein-reksson, hvilka redan förut blifvit inskjutna såsom 2) och 5). De band,Pornaögur Sudrlaüda.

hvarmed kompilatorn redan på torhand sökt fästa historien om Lais-slägten vid den om käjsar Karl, Magus och Ámundasönerne, äro ytterst svaga och löst påsatta; de utgöras af följande notiser: Lais' fader, konung Heinrekr i England, är morbroder till Ámundasönerne; detta säges dock endast i förbigående (Jíórdareon p. 143) och får ingen tillämpning (jfr längre ned om C); — Lais och hans lärare biskop Trajanus äro med på Karls bröllop (ib. p. 137); — Vilhjálmr Laisson blir Magus' fosterson och lär trollkunnighet af honom (ib. pp. 140, 143—4); — konung Heinrekr och Vilhjálmr Laisson deltaga i striden mot Osanctrix (ib. pp. 143—7).

Platsen för hvarje särskild af dessa ‡>ættir har kompilatorn bestämt efter händelsernas tidsföljd. Hans omsorg om kronologien visar sig i det förstav så väl som i det sista kapitlet, i det han vill förlika sagans uppgifter med en (historisk) fransk-tysk käjsarkrönikas (sä titnll er af æfi keisaranna er skrifadr, se början af kap. 1); därför har han också kallat Karls fader Illödverr (Lodovikus), ehuru han erkänner, att sagotexterna eljest förete andra namn ').• Han har sannolikt själf ansett sig skrifva ett stycke tysk-fransk käjsarhistoria (Hlödverr — Karl — Elinborg — hennes barn), ehuru visserligen andra personer däri spela vigtigare roller än käjsarfamiljens medlemmar. Idén till den kronologiska uppställningen af det quasi-historiska stoffet torde ban ha hemtat från þidrekssagan, ur hvilken han eljest gjort lån (se ofvan p. XCI), och hvars prolog han efterbildat i sin epilog, där ju þidrekasagau nämnes främst som exempel på "kát-ligar riddarasögur". Ur hans bemödande att ordna händelserna efter tidsföljden måste vi altså förklara den för sammanhanget störande inskjutningen af Lais-berättelsens första del: redaktören har menat, att just under den vinter, som Lais, efter sitt första möte med Barus, tillbringar hos biskop Trajanus, skola de båda försoningsakterna mellan Karl och Amundasönerne äfvensom Karls bröllop hafva inträffat. Men redaktören har ej varit omtänksam nog att, då han insköt nämda del af Lais‡>áttr (och näst förut berättelsen om Magus' Danmarksresa) uti sitt original, lämpligen omarbeta dettas uttryck i det, som följer strax efter interpolationen; ty då berättelsen om "den halffärgade mannens" besök hos käjsaren börjar, heter det (1149): Nú er frá því at segja, at lida nökk-

') Kap. 1: . . . þat segja surnar bækr, at hann had heitit Jatmundr, surnar nefna hann Jnliano, er hann tók keisaratígn, enn mér þikkir etc. — Jag är i det närmaste viss om, att ingen af de bevarade hdss. kallar käjsaren Juliano, och icke häller Vilhjälmr, hvilket namn ÁM. 590 A, 4:to i detta sammanhang insätter i st. f. Juliano. — Det sista kapitlets, tydligen från krönikan lånade uppgift: stýrtti Karl. vij. år ok .tx., dör hann var svikinn ok ka8ta6r inn af Herbertó, har ingen motsvarighet i sagan.cvin

6. Cederschiöld.

urir vetr etc., hvilket hvarken passar till det näst föregående stycket af Lais-‡«ittr (1148) eller till slutet på resehistorien (1118), utan endast till slutet på skildringen af Magus' låtsade död (10519). F-redaktionens original har altså, liksom A, låtit 1149 följa omedelbart efter 1059 och sålunda ej haft de båda ifrågavarande berättelserna där insatta. • Hvad särskildt angår Danmarksresan, har man ännu ett bevis för, att den blifvit interpolerad: oaktadt denna episod utförligt omtalar Ingimarr och Tosti, blifva dessa, då det är fråga om vistelsen i Boslaraborg, — alldeles såsom i A 3548 följ. — "presenterade", som om de aldrig varit nämda förut (lif?30 följ.). Påfallande är också, att "Brynjarr" (d. v. s. Einarr), som i episoden spelar en rätt betydande roll, icke med ett ord omnämnes, sedan "hinn Hálfliti MaSr" kommit till käjsaren.

Af samma grupp som F (med samma anordning af ‡>ættir) äro åtskilliga andra hdss.: AM. 187, fol., direkt afskrift af F, utförd af presten Jón Er-lendsson; AM. 535, 4:to, som är skrifven af Eyjólfr Bjarnarson och står ganska nära F, ehuru den ej torde vara direkt afskrift; AM. 590 A, 4:to '), som synes härstamma från en med F nära beslägtad men delvis korrektare skrifven membran. Stockholmska pappershandskriften 58, fol., skrifven af Jón Vigfússon, bör väl ock räknas hit (jfr dock Wulff p. 32, not.); den eger 'formáli' med samma innehåll som

epilogen i F. l)et är också .troligt, att till denna grupp böra hänföras de i 567, 4:to förvarade fragment af en membran, som vi kalla I, och som torde vara skrifven omkring år 1400 J).

En annan utväg att förbinda LaisJ>áttr med berättelsen om Ámundasönerne har den man tagit, som redigerat C3) eller dess original. Han har synb»r-

') En afskrift af denna codex är 1787, 4:to i Ny Kongl. Samling.

2) Formatet har varit stor kvart. Fragmenten utgöras af 1) ett nästan fullständigt (blott nedtill afskuret) blad, sammanhängande med inre kantremsan af näst föregående blad samt 2) nedre hälften af ett blad. Texten på det förra fragmentet börjar med orden: "undan vitt sina sveit" (100ls hos Þórdarson) och slutar med "fyrir því at" (10716 ib.); af det, som stått på det förra bladet, saknas det mesta. Det senare fragmentet upptager på ena sidan det, som motsvarar 167J iS (i bardagann — allan herinn) hos Þórdarson, på andra sidan det, som svarar mot 16818—169' (. . . "þenna kost eda eigi!" Þá mælti Geirardr — Þessir menn). Här finnas altså stycken af berättelsen om Danmarksresan (hvilken varit inskjuten liksom i F) samt af Geirards þáttr. Läsarterna stå nära F:e, men äro i allmänhet något bättre.

') AM. 556, i stor kvart, utan spaltindelning, skrifven under 15:de seklet, innehåller först Magus saga, sedan Jarlmanns saga ok Hermanns, samt sist Þorsteins saga Vikingssonar. I Magus saga äro mot slutet några blad felaktigt inbundna: efter det blad, som slutar vid 140" (hos Þórdarson) kommer ett, som borde ha stått långt förut (texten handlar om Danmarksresan m. m.); de återstående fem bladen ligga i ordningen becda; mellan b och c ärFornsßgur Suðrlanda.

ligen kommit att tänka på, att den äldre texten vore något osannolik därutinnan, att Ámundasönerne under Magus' långa frånvaro blefvo kvar i sin borg, utan att ändå utsättas för något anfall från käjsaren och Ubbe. Han har därför hittat på att l&ta Magus, strax före sin låtsade död, skicka sina svågrar tül England; de första notiserna om konung Heinrekr och Lais läggas därvid i munnen på Magus.

Yid 33" (i vår text) heter det altså: . . . talar vid Rögnvald ok segir svá: "Heinrekr heitir konungr, er raedr fyrir Engl an di; hann er son Adalráds konungs Vil-hjàlmssonar; hann er rikr ok stórlyndr. Hann & sér .ij. born; son hans heitir Lais, enn Þóra dóttir. Lais er grimmr ok ódœll; ok eigi ma hann vera i riki födur sins sakir óeirdar. Hefir hann sent hann út i Franz til Trajanum byskups; bann er ágætr madr ok enn mesta meistari; alla hlati veit hann af sinni náttúru ok óordna hluti veit hann fyrir l). Heinrekr konungr er módurbródir þinn; ok því fékk ek systur ydra; ok era þér ekki ættlera. Yil ek þangat send* ydr br «ctr til hans til halds ok transts. Hann á lúdr enn þridja, ok er hann jafn minnm lúdri *). Gefi þér gódan gaum at hans råd um! ok mun þá vel duga." Nú göra þeir brædr, sem hann baud þeim, ok þótti allmikit fyrir at skilja vid Magus. Þeir koma til Englands ok gån ga til hallarinnar ok fyrir konung ok kvedja hann. Konungr tók vel máli þeirra ok spurdi, hvat þeir segdi nýtt. Þeir sögdu slikt, er þeir vissu, ok svå ordsending Magna jarls. Konungr nuelti: "Þér skulud vera vel komnir sva lengi, sem þér vilid. Hefir Magua, m&gr ydvarr, hér upp vaxit."

Nå skal segja frá Magus, at hann tók til orda einn dag etc.

Enär altså Rögnvaldr, enligt denna version, redan är bortrest, då Ulfr gör

sitt besök vid Magus' sjuksäng, har redaktören vid 3311 (vär text) i st. f

"Rögnvaldr" insatt "Matthildr". Likaledes omtalas Matthildr, ej Rögnvaldr, strax

förut vid 33"'", där C skrifver: ... at rúminu. Matthildr fagnadi bonum vel ok kvad hann komit hafa heldr seint, "fyrir þvi," segir hon, "at nú hefir langt verit, sidan er Magna nuelti vid mik." Úlfr gékk þá at sænginni ok melti: "Er litill máttr þiun, Magus?"

E ooh F (se ‡>órdarson 103'-") hafva visserligen något liknande *), men

nämna här (ooh strax efteråt) Rögnvald. Men längre fram har redaktören ej

lucka & ett blad, likaså mellan d och e. Det sista bladet (e) slutar vid 173* (hér s& ek alla menn bred . . .).

') Om man jämför Tie föregående raderna med de motsvarande i F (böljan af kap. 47 hoø Þórdarson), öfverraskas man af det förhållandet, att äfven F begagnar många af verben

i presens; visserligen böljar F, såsom sammanhanget där fordrar, med preteritum (hét, réd, var aon), men sedan kommer nästan uteslutande presens (och perfektum: hefir sent). Kan detta hänvisa till, ätt F här stöder sig p& och blott ofullkomligt bearbetat redaktionen C? Andra öfverensstämmelser mellan C ooh F omtalas längre fram.

') Denna notis hnr jag ej funnit i någon af de andra membraneraa; innehållet tyckes viga, att den beror på ett förfluget infall hos skrifvaren.

*) Det år ioke omöjligt, att A (och BB) här öfverhoppat ett par rader (jfr längre ned).

varit lika uppmärksam på att göra de ändringar, följdriktigheten skulle ha fordrat: han behåller 3418-2' (vår text) oförändrade, ehuru detta ställe blir

#

orimligt, då Amundasönerne voro under säkert beskydd i England; icke häller säger han någonstädes, att bröderne återkommo från England, men när "hinn Hálfliti Madr" slagit sig ned i Boslaraborg, så äro Rögnvaldr och hans bröder på sin gamla plats (vid 3541 Þetta spyrja þeir bræctr 1 kastalanum C> — Inkonsekvensen i att behålla "presentationen" af Ingimarr och Tosti vid 3548 följ. är den samma som i F (se p. CVIII). Skildringen af Magus' Danmarksresa öfverensstämmer på det hela med F, men början (om Magus' förklädnad) är ej så tillgjordt hemlighetsfull som i F] då stycket torde vara af intresse, aftrycka vi det här; det följer, såsom redan är antydt, efter 342S (vår text). Nú er at

segja fra Magus, þá er honum þótti þreytt um þat, at hann mundi hafa ge tit fordat þeim Amundasonum vid Karl keisara ok Ubba jarl, lét hann búa skip á laun gott ok med mik-lum fjárhlntum. Sté Einarr þar á med Magus med miklu föruneyti. Eon aldri hafdi hann Bjúkr verit, þótt Úlfi jarli þætti hann daudr vera. Enn er skipit kom i haf, var þat yfir-bragd á gört, at Einarr flytti lik Magus. Enn er þeir koma skämt undan landi, lýkr Magus upp einni kistu ok tekr þar upp einn budk; enn eigi þóttuz þeir vita, hvat þar var i. Þetta tekr Magus upp 6r budkinum ok rídr á annat anga sitt ok halft annlit sitt ok allan sik hålfan. Einarr spyrr, hvat þetta skyld i; "ok gör sva vel, herra! at þér berid eigi þetta 6(h)ræsi á ydr!" Magus mælti: "Em ek nökkut undarligr?" Einarr mælti: "Allr ertu hålflitr ordinn ok móraudr." Magus mælti: "Sv& búit skal þetta vera nú fyrst; skulu þér allir nefna mik enn Hálflita Mann, hvar sem vér komum. Enn þú, Einarr frændi, skalt nefnaz Brynjarr." Sidan sigldu ') þeir leid sina, þar til er þeir koma til Danmerkr. Enn Eysteinn hét konnngr, s& er réd fyrir Danmörkn etc.

Då kapitlet om Ubbes död slutat med orden (jfr vår text 4241): . . .

kvånföng. Rögnvaldr réd fyrir Buslaraborg ok var gódr höfdingi, bædi vitr ok vinsteli, börjar nästa kapitel 8ålunda: Eptir þat er Ubbi var liflAtinn, þá mælti keisari: "Hvat skal nú til råda taka?" Magus mælti i "Yér skulum, herra! til Frakklands. f>ar radr fyrir konnngr så, er Konradr heitir" etc., ungefär öfverensstämmande med F (Konrads dotter kallas likväl "Ostovia") intill slutet af kap. 57 hos ‡>6rdarson. Därpå följer alt det öfriga af Lais‡>áttr, begynnande sålunda: Nú er Lais hafdi verit .vy. (sic!) vetr med Trajano byskupi, — hann vildi þá finna födur sinn ok vita O. 8. V. tämligen likalydande med F] de i F skilda styckena flyta här lätt i hop: Hann var nú med byskupi um vetrinn í gódu yfirlæti. Enn þegar surnar kom, býz Laià ok ferr

etc. (Jfr ‡>6rdarson, slutet af kap. 47 och början af kap. 58).

Yi sågo, att C indrager själfva början af Lais‡>á.ttr förkortad framför be-ättelsen om Magus' äfventyr på Danmarksresan. Det samma göra äfven någfa

') C skrifver här och ofta annars (jfr p. 41, not. 5) 'silgdu', hvilket torde ha varit

andra hdss., hvilka också i andra afseenden (jfr nedan) stå C ganska nära, nänlligen B '), D J) och pappershandskriften i Rasks samling n:o 33, 4:to, hvilken synes vara en afskrift af D 3). Men skillnaden är, att de låta berättelsen om Danmarksfärden (inledd af notiserna från LaisJ>áttr) följa efter slutet af den egentliga Magussagan. Denna sistnämda slutar, liksom i A, efter berättelsen om Ubbes död med orden Ok lýkr hér sögu Magua [B] Ok lýkr þar Magus sögu D). IB*) följer derpå rubriken: Hér byijae Lais þáttr, ok segir fyrst fra því, ed Magus . . . . (några oläsliga ord). Framställningens början aftrycka vi efter B med varianter från D satta inom klammer.

Heinrekr hét konangr [hefir k. heitit D]; hann réct fyrir Englandi. Hann var sonr AJalráds Vilhjálmssonar. Hann var ríkr ok stórlátr. Hann átti [sér add. D] .ij. born; sonr hans hét Lnie, er vér kðllum 'Hlavdve' [er — H. om. D], enn Þóra dóttir. Lais var grimmr ok har dr, ok eigi mitti hum heima vera fyrir óeirdar sakir i riki fedr sins. Ok sen di konungr hann i Frakkland til byskupa þess, er Trajanus hét. Hann var ágætr madr ok hinn meeti meiatari á alla hluti; hann kunni alla hlnti, ok alla hluti vissi [kunni ok alt vissi D] hann af náttúru himintungla; ok af honum urdu margir meistarar. Heinrekr konungr var módurbródir Ámundasona; ok Magus jarl sendi þá þangat [om. D] til [halds ok odd. D] trausts, medan þeir váru i missætti vid Earl konung; ok þeir koma allir vid þessa [koma til þessarrár D] sögu; því at Magus jarl skipti litum BÍnum ok gördi sik hàlfütan, ádr hann fór ór landi, ok lét kalla sik hinn HáHlita Mann, enn Einarr skyldi nefnaz Brynjarr.

Omedelbart därpå fö\jer:

') Pergamentshandskriften AM. 533, 4:to, från 15:de århundradet, innehåller först Mag, us saga, sedan "Saga partalopa ok marmoriv", "af Karle vesæla", "fra Stvf kattar ayne" och sist Elis saga. Notiser om denna hds. finner man i Klockhoffs upplaga af Partalopa, saga och Kolbings af Elis saga. — I den egentliga Magus-sagan saknas två blad, motsvarande 17"—18" ok 40"—41" af vår text; de båda yttersta (sammanhängande) bladen af tredje l&gget, motsvarande 20*—21" och 28"—30", äro skrifna af yngre hand och på annat slags pergament än det öfriga. I fortsättningen af Magus-Bagan äro åtskilliga blad, förlorade, bí att de stycken saknas, som motsvara 138,-143' och 154"—156" i Þórdar-sons upplaga.

') Pappershandskriften AM. 536, 4:to, är prydligt och omsorgsfullt skrifven och bär många indicier till att vara direkt afskrift af en nu förlorad membran. Handskriften innehåller endast Magus saga, som är fullständig.

*) Rask. 33, 4:to, har, enligt skrifvarens egen uppgift, tillkommit år 1680; altså måste D vara något äldre; man må ej låta vilseleda sig däraf, att i D en egare skrifvit sitt namn (Jón pórdarson) samt årtalet 1700 strax vid sagans slutord; hvarken bläck eller stil är af samma slag sora i texten.

') D har ingen ny öfverskrift, men större initial i det följande stycket och ny kapitel-numrering. — Rask. 33, 4:to, har öfverskriften: Annarr partr þessarrar sögu skýrir fra einu ok ödru, sem til hcfir borit á dögum Magus jarls.0

Eyateinn hét konungr, er réd fyrir Danmörk. Hann var riniaall ok nqök [beldr D] vid aldr. Hann átti aér dóttur eina [om. D], er Helga hét; hon var frid ok twbkI. f>at er sagt, at þar koma .ij. berserkir; hét annarr Gyrdr [sic B CD] etc. Fortsättningen af denna episod öfverensstämmer någorlunda med F} intill slutet (jfr ‡>6rdarson

1103 fblj.): í>á mælti [hinn odd. D] Hálfliti Madr: "Hér er vel á komit med obs. Ok vil ek, at vór sverjumz í fóstbrædralag ok förarn til Saxlands ok reynum vid Ámundasonu." Nú för þat {ramm, at þeir banda sitt félag, ok fóru sidan til Saxlands. Ok i þeirri ferd sættuz þeir Amundasynir vid konung [Karl keiaara D], sem segir i Magna sögu.

Nästa kapitel börjar:

Spür 8»tt þeirra Karls konangs [K. keisara ok Åmnndasona D] bý z konungrinn med miklu lidi [býdr keisari út leidangri miklu D] af Saxlandi ok heldr til Frakklandt [ok add. D] kemr nærri Reimsborg [Reinsborg D]. Hann sendi Magus jarl upp til borgarinnar [ok odd. D] à fund Konrads [Sigurdar D] keisara etc. något 8å när som i F, ehuru betydligt mera kortfattadt; Karls brud får intet namn; kapitlet slutar: gaf konungr Magna jarli gódar gjafir; hann fór til Parisborgar, enn Karl konungr lat jafhan i Reimsborg. Rögnvaldr fór aptr i Saxland i Verniraborg, enn Ingimarr fór til Danmerkr. Ok settuz nú allir am kyrt.

Härefter återkommer redaktören till Lais‡>áttr s&lunda (jfr ofvan C, p. CX):

Nå var [er D] Lais Heinreksaon med Trajano byakupi .vj. [sic BD] vetr; þá segir hann, at hann vill finna fedr ainn etc., hvarefter denna och följande ‡>ættir fortgå ungefär som i F, ehuru framställningen är mera sammanträngd. Sagan slutar med omnämnandet af barnen till Yilhjálmr Geirardsson (motsvarande 174« hos Jíórdarson).

Yi hafva sett, ätt BD i likhet med G uppgifver, att Ámundasönerne skickats till England; de däraf följande motsägelserna blifva de samma, som vi anmärkt på tal om C; ja, B låter t. o. m. (vid 33ål) Rögnvaldr sitta vid Magus' säng och underrätta Úlf om sjukdomens framsteg. Denna orimlighet har D (och AM. 188, fol.) undvikit genom att i stället nämna Einarr; men rättelsen ftr ej särdeles lycklig, eftereom Einarr ju anlände i Ulfs sällskap. — Det olämpliga i att låta beskrifningen af Danmarksfärden komma långt efter de händelser, som falla senare i tiden, och hvilka den skulle förbereda och förklara, behöfver knapt p&pekas.

En bättre disposition än de hittils omtalade handskrifternas visar Ex). Denna membran, som på det hela står mycket nära F, berättar liksom den

') Skinnboken AM. 534, i stor kvart, med spaltindelning, från 15:de »eklet, vårdslöst skrifven, innehåller endast Magua saga på 24 blad; dess atom äro några blad förlorade, så att de stycken saknas, som motsvara i Þórdarsons upplaga 43'—46, och 129"—133" samt slutet ifrån 153'.Fonuðgor Soðrlanda.

Clin

sistnämda Danmarksresan strax efter Magus' låtsade död samt har intet om Åmunda8öBernes färd till England, men låter Lais|>áttr komma i ett sammanhang efter skildringen af käjsar Earls bröllop med konung Konrads dotter (som här kallas Oktavia); Fa uppgift (þórdarson 137ia_t*), att Lais och biskop Trajanus skulle ha varit med på bröllopet, saknas i E, som ju ännu icke hunnit presentera dessa båda personer. — Påfallande är, att denna handskrift, i motsats till alla andra af mig granskade, utelemnar käjsar Hlödvers (Jat-munds) äktenskapshistoria och börjar med "presentation" af hufvudpersonerna i berättelsen om Åmundasönerne (kap. 13 hos ‡>órdarson); man kan svårligen förmoda, att några föregående blad, som innehållit nyssnämda ‡>áttr, gått förlorade, ty sagans början angifves tydligt af en mycket stor initialbokstaf. Men det vore likväl förhastadt att hålla E för en afkomling i rätt nedstigande led af en redaktion, som varit så gammal, att ifrågavarande J>áttr ännu ej hunnit kopplas vid den samma. Fastmer har man i E själf ett tillräckligt bevis på, att saknaden af äktenskapshistorien är alldeles tillfällig; efter redogörelsen för Magua' och Makthilds giftermål börjar nämligen det kapitel, som motsvarar kap. 15 hos ‡>6rdareon, med följande ord: Nú er þar til at taka, er Hlödverr keisari . . . (ett par Otydliga ord) kyrt eptir vidskipti þeirra dróttningar, þau er ádr eru ritad etc.

Bland de talrika under 17:de och 18:de århundradena gjorda afskrifterna finnas några, som låta sagan sluta med den stora Btriden mot Osan(c)trix (eller "Osantus"): sådana äro AM. 592 A ') och B *), den präktigt utstyrda membranen 1002, fol., å Kongl. Bibi. i Köpenhamn (Gamle Kongl. Samling) samt 978, fol., af Thottska samlingen å samma bibliotek.

Det återstår att omnämna några pappershandakrifter, hvilka visserligen liksom A sluta vid Ubbes död, men dock röja bekantskap med öfriga ‡>ættir. Deesa äro*): AM. 188, fol., som upptager berättelsen om Magua'Danmarksresa

*) Består af oordnade och mestadels i kanterna skadade blad; skriften är urblekt och mycket av&rl&st, flere blad torde saknas.

') Fragment, som blott upptager böljan och slutet samt aldrig innehållit mera. På första sidan har Arne Magnusson skrifvit: "Þetta er skrifad epter exemplare Bryniolfs ford-arsonar & Hlidarenda, ritudu á nytt kalfskinn". — Afskrift af AM. 592 B år 1696, 4:to, af Ny Kongl. Samling å Kongl. Bibi. i Köpenhamn.

') AM. 591 A, 4:to, innehåller blott sista sidan af sagan och synes vara afskrift af A.CXIV

O. Cederschiöld.

(näst efter hans låtsade död), AM. 591 B, 4:to, och 4860 (fol.) å British Museum, hvilka båda i Blutorden antyda kännedom om fortsättningen *).

Efter denna öfversigt af sagans ‡>ættir, deras antal och plats hos de olika redaktionerna, tro vi ej någon särskild bevisföring vara af nöden för att ådagalägga, att dessa småhistorier icke från början tillhört den nordiska Magussagan, och att de blifvit tillsatta i senare tid. Vi hafva sett, att sagan i A bildar ett afrundadt helt med klar och säker disposition *), men att däremot de öfriga redaktionerna visa idel misslyckade försök att ordna och sammanbinda en hop berättelser, som sakna inre sammanhang; huru omväxlande än dessa försök äro, har ingen bearbetare ens lyckats aflägsna motsägelser i delarna, — att af dem forma en organisk enhet var väl ej tänkbart. Då härtill kommer, att redaktionen A finnes i en membran, som skrifvits inemot ett århundrade tidigare än någon af de öfriga codices, synes det öfverflödigt att samla flere intyg om dess högre ålder. Jag har därför ej aktat nödigt att underkasta språket i de andra redaktionernas ‡>ættir en pröfning, som, efter hvad det tyckes, skulle ha lemnat rikliga bevis på dessa berättelsers sena tillkomst.

Tidpunkten, då dessa fættir blifvit fogade till den egentliga Magussagan, är ej lätt att fixera. Membranerna 2?, C, E och F tillhöra det 15:de århundradet; det är icke omöjligt, att I kan vara något äldre; sammansättningen bör altså hafva försiggått på 1300-talet. Kanske hafva några af ifrågavarande^ ‡>ættir då redan funnits nedskrifna som särskilda 'sevintýri'; i synnerhet med

') AM. 591 B, 4:to, (sora för öfrigt gör många godtyckliga ändringar och t. ex. i et. f. hinn Hålfliti Madr begagnar uttrycket Helmingr) slutar sålunda: . , . fara þeir heim i Gardariki. Enn Mavus jarl ferr heim til Striansborgar ok stýrdi ríki sínu til daudadags ok var inn mesti vin konungs. Hans son var Håvardr, er sidan var rádgjafi Elinborgar drottningar i Franz. Þeir Ámundasynir stýrdu ok einninn hverr sinu rjki med snild ok värn (hinir) mestu höfd-ingjar ok kærir konungi. Adalvardr (!) eignadiz dóftur Karls konungs, enn var þó med konungi til daudadags. Ok höfum vér eigi heyrt jiessa sögu lengri. Þakki þeir, sem hlýddu. 1688. — 4860 slutar: Erlendr Ubbason, Adalvardr ok Markvardr váru landvarn-armenn keisarans ok stýrdu hverr einn siniji borg. Ekki er hér getit um gipting keisar-ans eda born Mäusar jarls, hvárt nökkur hafa verit eda engi. Ok endar hér sva þessa sögu.

J) Se innehållsförteckningen pp. LXXXI—H; vid denna jämförelse mellan redaktionerna taga vi ej hänsyn till käjsarens och Ermengads äktenskapshistoria, på hvilken vi strax härefter rikta vår uppmärksamhet.Fornsögnr Saarlands.

afseende på den sista (den om Vilhjálmr Geirardsson i Konstantinopel) vore jag böjd för ett sådant antagande, men har ej haft tillfälle att närmare under-Böka skälen för och emot. Icke häller kan jag bestämma, om alla småhistorierna blifvit vidfästa på en gång eller några förr, andra senare. Rimligast synes väl det antagande, att Magussagans utvidgning skett gradvis, så att de tre berättelserna om Danmarksresan, Karls giftermål och striden mot Osanc-trix, hvilka stå i något närmare sammanhang med den egentliga Magussagan, blifvit tillagda förr än de, som afhandla Lais-slägtens öden. Det finnes verkligen, såsom vi nyss (p. CXIII) sett, en grupp af handskrifter, som sluta med Osanctrix; men ingen af dessa är äldre än från det 17:de århundradet'); och att skrifvare på den tiden stundom känt mera af sagan, än de afskrefvo, visa de här strax förut anförda slutorden i ÁM. 591 B, 4:to, och Brit. Mus. 4860.

Icke ens A är alldeles fri från '|>ættir\ Den lilla berättelsen om käjsar Jatmunds och drottning Ermengads äktenskapliga förhållanden (kapp. I—IY; för korthetens skull kalla vi den ‡>) står med afseende på innehållet i mycket lös förbindelse till historien om Åmundasönerne och Magus (vi kalla henne S), och åtskilliga

omständigheter göra troligt, att hvardera berättelsen en gång äfven i nordisk form utgjort ett helt för sig. Hade samme man, som efter en så väl genomtänkt plan författat S, själf förbundit de båda styckena, så skulle de nog hafva gripit bättre in i hvarandra. Nu förbereder på intet sätt de händelser, som skola skildras i S, och gifver knapt en enda vink om, hvad läsaren har att vänta; det är icke i utan först i början af S, som "programmet" fått sin plats; blott Jatmundr och Ermengad samt namnen på drottningens son och bröder känner man från ‡>, men för öfrigt är personalen alldeles ny; medan i ‡> Sigurdr är käjsarens rådgifvare, förekommer denne als icke i S, som i stället inför Ulfr och Ubbi.

Ett mera positivt bevis därför, att |j ursprungligen varit oberoende af S, har man i vissa spår af en särskild afslutning för Dessa spår kvarstå tydligast i hdss. C och D *), där slutorden, motsvarande 71S-1T i A, hafva föl-

') Kunde det,ådagaläggas, att någon af dessa hdss. är trogen afskrift från en gammal (förlorad) membran, så skulle vår gissning vinna i sannolikhet.

') Dessa, codices stå ganska nära A med afseende på texten i Þ och S (jfr nedanför); att de äro A olika i tilläggande af þættir, hafva vi nyss sett.

jande lydelse: "Så en sama er hér nu komin. Ok erta betri reynd enn óreynd; ok vist ▼ar ek þá auðnusterkr, er ek fékk þik." Tekr hann nà tal (tali D) vid hana. Hon segtr nú alla sogn (alt D), hversu farit haflli i milli þeirra. Ëptir þat takaz med þeim åstir gódar; verda þvi allir fegnir; héldu þau þvi, medan þau lifiiu. Jatmundr keisari réd fyrir Vernizuborg í Saxlandi, medan bann lifdil). Den här förekommande utsagan om makarnes ömsesidiga kärlek återfinnes äfven i B, G*) och A (7": Tókuz þá upp nýjar ástir med þeim dróttningu ok keisara), men passar icke godt till den följande berättelsen (S), hvari antydes, att drottningen mer älskar Rögnvald (se i synnerhet 1245-50). Att antaga, att C (och D) här utvidgat sitt original, torde vara föga rimligt; vida sannolikare synes vara, att redaktören här genom oaktsamhet låtit den ursprungliga J>átt-afslutningen kvarstå, under det ABG visserligen sökt bortskaffa den, men ej lyckats häfva all motsägelse mellan ‡> och S. *)

För frågan om förbindelsen mellan ‡> och S är det äfven af vigt att utreda förhållandet mellan de båda olika formerna af ‡>. Yi hafva förut anmärkt (pp. LXXXVII—IX), att den version, som tillhör hds. F (m. fl.), visar mycket betydliga skiljaktigheter från den, som förekommer i A (va. fl.), och att den förra i några fall är ursprungligare, i andra gjort godtyckliga tillägg. Ingendera versionen har utgått från den andra, utan man måste förutsätta en gemensam, af båda starkt förändrad källa. Men då det samma icke gäller S — ty beträffande denna finnes (som vi få se) intet hinder, att F kan ha uppkommit genom öfverarbetning af en med A nära beslägtad hds., — synes mig detta förhållande antyda, att ‡> en tid bortåt utgjort en självständig berättelse, som tvänne särskilda gånger bearbetats för att passa till S.

Emellertid måste sammanfogningen af och S hafva försiggått ganska tidigt. Alla nu bevarade redaktioner af Mag låta S inledas af ‡>; att hds. E endast skenbart gör undantag, har jag ådagalagt p. CXIII. — I A har också ‡> väsentligen samma stilistiska egenheter som S (jfr ofvan pp. XCIX—CII).

Däijämte torde den senare bearbetaren ha haft någon kännedom om sin föregångares åtgöranden; ty det råder hufvudsaklig öfverensstämmelse i de ån-

') Den sista punkten saknas i D, som i stället böljar nästa kapitel med orden: Jatmundr keisari réd fyrir Vernizuborg i Saxlandi (jfr AB)-, C och Q börja kap. V med orden: Úlfr er madr nefhdr.

') Också dessa båda hdss. äro i afseende på Þ och 8 nära beslägtade med A (jfr nedanföre).

*) Den omtänksamme författaren af redaktionen F (hvarom mera nedan) har gifvit slutet följande, till S förträffligt passande form: Ok eptir þetta samþykki höfum vér ekki heyrt, at konungr smådi athæfl dróttningar sidan. Enn þat er þó sagt af hennar hlýdni, at aldri hafi hon haft mikla elsku & konungi, medan þau váru åsamt (Þór&arson pp. 35—6).

dringar, som vidtagits för att nödtorftigt sammanpassa och S. Dessa ändringar torde i S inskränka sig därtill, att presentationen af käjsaren och hans drottning samt hennes bröder blifvit utesluten, efteraøm den redan förekommer i Större inverkan har väl S haft på ‡>; användningen af schackspelet till vehikel i berättelsen är ursprunglig för S, men ej för ‡>, enligt hvad en jämförelse med de utländska versionerna gifver vid handen, och att ‡> härutinnan bildats efter S, framgår tydligt af de båda schacktäflingarnas många detaljlikheter *).

Yi nämde förut, att handskrifterna af Mag kunde indelas icke blott efter tilläggandet af J»ættir, utan ock efter den större eller mindre utförlighet, hvarmed den egentliga Magussagan (eller berättelsen om Åmundasönerne) är behandlad, och vi hafva flere gånger antydt, att man, då den senare måttstocken användes, har två bestämdt skilda grupper, en med kortfattad text och en med vidlyftigare. Till den förra gruppen höra A, B, C, D och fragmentet G, äfvensom pappershandskriften AM. 188, fol., till den Benare i1 jämte de hdss., som hafva alldeles samma anordning af ‡>ættir (se ofvan p. CY1II), samt E och sannolikt fragmenten H och I.

Då vi nu skola betrakta de vigtigare olikheterna mellan dessa bägge grupper, taga vi till representant för den förra hds. A) både emedan den är älst, och därför att den föreligger trykt i vår upplaga; den senare gruppen låta vi representeras af F; äfven denna är i tryck tillgänglig genom ‡>6rdar-sons upplaga, ehuru denna text visserligen är svåråtkomlig och dess utom ej rätt tillfredsställande. — Yid jämförelsen göra vi ej afseende på som (efter hvad vi nyss sett) intager en egendomlig ställning; här anmärka vi blott, att alla hdss. af den förra gruppen hafva ‡> i väsentligen samma form som A, alla af den senare i samma form som F.

Att det är F, som utvidgat, och icke A, som förkortat en ursprunglig framställning, skall tydligt nog visa sig af jämförelsen. I samma riktning vittna utlåtelserna i F:s epilog (jfr Wulff pp. 4—ö): sagan afser att gifva läsaren nöje, för dess sanning ansvarar redaktören icke; sagan öfverensstämmer ej med andra "sagor" (= redaktioner), ty i äldre tid (i fyrstu) skrefvo okunnige

') Jfr i det föregående p. CH; i bada fallen låtsar kiijsarens motståndare, att ban tror sig vara underlägsen.

(ófrödir) karlar med konstlös framställning (ónýtum ordum), men nu händer det, att vältalige (ordfærir) miin gifva en utförligare och elegantere form (auka mörgum ordum . . . hera framm fögrum ordum) St sådant, som de finna altför knapphändigt (skämt um talat); däråt glädja sig de, som hafva smak (sem skilja kunna).

Hvari består nu denna större utförlighet?

På en sida däraf hafva vi redan förut inlåtit oss, då vi talade om till-lagda]bættir: liksom Here andra hdss. har F ej blott fortsatt sagan utan äfven i den äldre delen inväft episoder, nämligen dels Laisfáttr (hvilken redaktören ej lyckats sätta i verkligt sammanhang med det öfriga) dels berättelsen om den Halffargade Mannens resa till Danmark. Det senare stycket afser visserligen att undfägna läsaren med åtskilliga nya äfventyr och förvånande händelser (bland hvilka särskildt bör märkas det omtykta motivet tvekamp med en bärsärk), men har därjämte till ändamål att förbereda och förklara det följande. Och därmed komma vi in på en väsentlig skillnad mellan redaktionerna A och F. Redaktören af F har nämligen haft till grundsats att ej tillåta några språng i framställningen, han vill göra den öfveralt sammanhängande och om, sorgsfullt motiverad; A däremot använder, såsom vi sett (pp. C—Cl), de isländska ättsagornas fragmentariska, men välberäknade och på angenäma öfverraskningar rika berättelseform.

Liksom F skildrar, huru Magus förvandlades till hinn Hálfliti Madr '), har han också omständligt redogjort för den uppfinningsrike jarleus förfarande vid maskeringen till Skeljakarl '); han hade nog också gärna velat omtala, på hvad sätt Magus omskapade sig till Vidförull, men hans fantasi har icke räkt till, och han har gjort ett slags ursäkt (vid 27" i A): er ekki getit, at hann skipti búningi sínum 3).

') Detta stora tillägg har i F framkallat ett par mindre tillsatser. Vid 33" inskjutes den notisen, att Rögnvaldr låter Ulfr tillsamman med Makthild lemna likrummet, i det han säger, att han själf jämte sina bröder skall taga hand

om Magus' lik. Medan A 3414 tydligen afser det skepp, hvarpå MaguB själf for ur landet, har F (som ju sedan skall utförligt beskrifva jarlens bortfàrd och förklädnad) försett detta ställe med tillägg, som angifva, att skeppet ej förde Magus, utan det lik, som föregafs vara hans, och att hela resan gjordes för skens skull.

J) Därför utelemnar han beskrifningen på Skeljakarls utseende, när denne uppträder i Verminzuborg (A 21" 3J).

3) Fortsättningen, motsvarande A '2TJS följ., lyder: Hann kom í þann tíma, er konungr vid hird sina var til bords genginn etc. Här är altså intet språng i berättelsen som i A, läsaren får ej ett ögonblick lemna Magus ur sigte.Fornsßgur Suðrlanda.

CXXI

På samma sätt i andra tillfållon, där A:s framställning är knapp (jfr ofvan pp. C—Cl). Yid 364 7 låter F Magus tala tyst vid Rögnvald '): man får tänka sig, att de öfverenskomina om ett hemligt möte. Att ömsesidig kärlek fanns mellan Rögnvald och Ermengad, samt att käjsareu var svartsjuk, framhåller redaktören på Here ställen: efter 1013 inblandas drottningen i samtalet

/

mellan käjsareu och Ulf, hon söker lugna den förre, men framkallar i stället

/

ett utbrott af hans svartsjuka; då Ullr och Rögnvaldr talas vid (1029 35), åberopar sig den förre på drottningens önskan, hvilken också inverkar på den senare; i en utvidgning af ll 3 8 3 0 införes ett fåfängt medlingsförsök af drottningen 3); när Karl icke vill låta Amundi och Adalvard umgälla Yigvards missgärning, påstår Ubbi, att drottningens kärlek till Rögnvald är orsaken3). — llögnvalds och Ermengads bröllop omtalas vid 4238 4). — Att Ermengads fader aflidit och blifvit efterträdd af sina söner, nämnes uttryckligen vid 3953.

Särskildt anmärkningsvärdt är försöket att bättre motivera Ubbi jarls olyckliga slut; redaktören tyckes ha insett, att jarlen egentligen hade rätten på sin sida, och begagnar därför många tillfällen att (genom tillägg till eller skärpning af den kortare textens uttryck) framställa honom personligen afskyvärd till den grad, att läsaren omöjligt kan känna något medlidande med honom. Flere gånger får Ubbi skrytsamt förklara, att han vill döda alla Amun-dasönerne s); under sitt krig mot käjsar Karl råder ban två gånger Ermengads

') Sidan talaz þeir vid, svá at öngvir heyrdu. Härmed sammanhänger, att orden 'mér til skeratanar' (36*9) blifvit utbytta mot 'því at ek hefi játat konungi at koma þér i aug-sýn honum', -ty alt detta innehålles, enligt redaktörens mening, i Magus' hviskniag.

') Rögnvaldr mælti: "Eigi tek ek glens yrt vart fyrir alvöru, herra! ok mun ek eigi höfud mitt vid taflit låta, því at mér er þat ekki falt." Konungr mælti: "Heyr til endima, at þú vilt eigi leggja vid tafl, svá at oss liki!" Drottning mælti: "Geymid þér at ordura ydrum, at þeim beri at göra þér hlýctni! þat er þinn sómi." Konungr mælti: "Þegi þú, drottning! ok legg ekki til þessa måls! því at fyrir löngu vissa ek, attú annt betr Rögn-valdi enn mér, ok væri hann fyrir þat verdr at låta sitt höfud." Rögnvaldr mælti: "Tala þá hluti til drottningar, er ykkr sómi vel bàdum! Enn þótt ek legcta höfud mitt vid taflit, þá þætti mér allvel komit, þótt" etc.

3) Vid utvidgningarna af 14"-' och 20* 7; Ubbi bogagnar bada gfingerna liknande ut-

tryck: "muntu þetta göra at vilja módur þinnar at elska Rögnvald ok þá brædr fyrir þetta

verk", och: "göra muntu í því vilja drottningar at elska alla bræctr tlögnvalds"; på båda

ställena åtföljas" dessa ord af ett löfte, att hitn, Ubbi, skall dräpa alla bröderne.

') Då denna passus jämväl förekommer i C (som eljest på det bela i den egentliga Magussagan öfverensstämmer med A), kunde den möjligen vara ursprunglig; jfr längre ned.

*) Se slutet af not. 3 strax härofvan; det samma säger Ubbe två gånger i den stora

interpolationen vid 1250 J.CXVI

bröder att dräpa sina fångar, Adalvard och Markvard. Hans ondskefulla natur och cyniska oförskämdhet yttra sig, som vi nyss sågo, till och med mot käjsar Karl och drottningen; ännu mera ohöljda framträda de mot Amundi, i det styckena 1438 31 och]446'8 blifvit utförligare, mera sårande och hånfulla;

i käjsarens förslag 1610'13 instämmer han med anmärkningen, att ingen skada*

/ »

skedde, om Ulfr och Amundasönerne "ætti ilt saman". Andra tror han om ondt: vid 2953 utbrister han, att Yidföruls löften blott äro lögn, i hans mun lägges yttrandet, att Yidförull torde vara ett troll (309), vid 3319 31 uttalar han misstanken, att Magus vill få käjsaren i sitt våld och svika honom. Hans feghet framhålles, då han redan vid 3136 föreslår käjsaren att fly, och förevitas honom flere gånger af andra, såsom af Karl och Ermengad i det mot 1 svarande replikskiftet, samt åter igen vid 3416 af Karl, som erinrar, att Ubbi varit rädd för Magus; vid Skeljakarls besök utskämmes Ubbi mycket utförligt och mustigt både som feg och trolös mot käjsaren. På Ubbes trolöshet syftar äfven Amundi i sina svar på hans invektiv (jfr ofvan). Och vid 403 ljuger Ubbi än mera, i det han säger, att Ermengad tvungits att äkta Rögnvald.

Också i flere andra tillfallen angifves grunden. Att schacktäflingen mellan käjsaren och Rögnvald eger rum ute på slätten, beror på Rögnvalds begäran, som han framstält .till Ulf och därvid motiverat. När drottningen förbjuder sitt folk att förfölja Vigvard och hans bröder (motsv. 124s'7), anför hon flere skäl. Man får vidare veta orsaken, hvarför brödernes "kastali" var bygd nära Magus' borg (vid 16®*), hvarför Yigvards råd kallas "ólíkligt" (ungligt A 1836), hvarför Karl ej vill öfverfalla Magus (vid 19SS), hvarför Rögnvaldr vill behandla Erlend mildt (vid 264S), hvarför käjsar Karl vill besöka kyrkan, innan han

/

åskådar Yidföruls skinnömsning (vid 2964), hvarför just Ulfr sändes till Magus (vid 3333), hvarför Ermengads breder ej ville låta döda Markvard och Adalvard (vid 4155).

Gärna inskjuter redaktören i förväg en notis för att förbereda det, som skall komma längre fram. När Karl och Ubbi besöka Amundi, gråter den senare: detta motiverar Karls ord i det följande (144s) "ek sé nü, at jarl hefir, sem hann må bera". Vid 164,s inskjutes (tämligen onödigt) den upplysningen, att Magus kallas till den döende Amundi, lofvar att skydda han6 söner, begrafver honom och reser hem. Yid 1961 får man veta, att Magus lemnar svågrarne tjänare och trupper. Yid 2117 säges, att det var högtidsafton, månge förnäme gäster hade blifvit inbjudne, och Ubbi var äfven tillstädes. Efter 253 * säger Ubbi uttryckligen, att han ämnar blåsa i luren från Stránsborgshållet. DåFornsßgur Suðrlanda. CXXI

Rögnvaldr (3787 8) gifvit häst och vapen åt Framnar, beder han denne rida de förföljande till mötes (!).

Äfven långt efteråt kunna förklaringar gifvas. Så har redaktören ansett behöfligt• att vid försoningen mellan Magus och käjsaren (:i848"7) låta den förre upplysa, att det var han, som spelat Skeljakarl, Vidförull och hinn Hálfliti Madr. Bättre har F lyckats vid 38ia 9, där Magus förklarar, hur det tillgått vid hans föregifna död ').

På det sistnämda stället hade redaktören sökt göra berättelsen mera sannolik. Samma sträfvande torde ha ledt honom vid 2641 a, där A företer den besynnerligheten, att fastän Ubbes och Magus' lurar hade samma ljud (voro "samhljóda" 25"), Rögnvaldr likväl kan påstå, alt det är Ubbi, och ej Magus, som blåser. Denna motsägelse har F mildrat genom att låta R. yttra sig mindre bestämdta).

Det visar sig altså, att ganska många tillägg afse att gifva framställningen ett fastare och klarare sammanhang, och att i denna riktning snarare för mycket än för litet blifvit åtgjordt. Men detta är ingalunda det enda syftemål, bearbetaren haft med sina utvidgningar; nästan ännu oftare tyckes han efter-8träfva att göra berättelsen mera färgrik eller drastisk, eller åt minstone fylligare och bredare.

Med en vidlyftighet, 6om vittnar om stor förkärlek, har F behandlat det

underbara 3): Skeljakarls synvändningar och Vídfóruls skinnömsningar (så väl

_________ •

l) . . . "annarr madr léz í því herbergi, sem minn daudi var aagctr, ok lagða ek mål-stein undir höfud honura; enn þat er.þess steins náttúra, at hann svarar med dverg-inála hverju hinu sidasta ordi, ef svá hatt er talat, at römr verdi at. Ok þat hugdi Ulfr rädgjafi ydvarr, at ek hefda þessum ordum svarat, sem dvergmälinn lét i steininum." — I enlighet därmed hafva frågorna (33'"| fått denna lydelse: "Magus, hvart er máttr þinn lit i 11?" och "Hvart muntu ór sótt þessi stiga framm?"

J) "Vist var í lúdr bläsit, enn þó blés Magus eigi í þetta sinn, ok ef ek skylda geta til,]ià Jjeytti Ubbi lúdr þenna."

') Det öfvernaturligu har i hds. E (som eljest i afseende på utförlighet väsentligen öfverensstämmer med F) ökats med ännu ett tillägg-, E låter nämligen drottning Ermengad hafva en olycksbådande dröm före käjsarens schacktäflan med Högnvald. Efter orden 'Skil-jaz þeir at því' (104') heter det: Um nöttina, adr tefla skyldi, dreymdi drottning Ermenga, at henni sýndiz fra Boslaraborg r^nna dyr fjögur; var eitt léon mikill ok fridr, annat var villigöltr, iij. var fill, iiij. var raudbjörn; öll váru þessi dýr grimmlig. "Ok ínér þótti, herra! sem þú vildir med kappi hræda leonit; ok laust þú hann framm á nasirnar; enn hann byrstiz vid, svá at framm horfdu öll hàriu eptir bakinu. Hann rann aptr ok svá önnur .ij. dýrin ok gáfu sér ekki at meira; enn öll våru [)eir harla ólmlig. Enn sä hinn - ósýniligi villigöltr, er mér leiz adr vera, hljóp at þér, herra! ok hjo ined sinni vigtönn ofanCXXII

(i. Cederschiöld.

de två, hvilka Vidförull omtalar, som den, käjsaren åskådar) skildras utförligt med många nya detaljer. .Själfva striden på glashvalfvet är knapt utvidgad, men förberedelserna därtill så mycket mera. Öfver hufvud taget hafva de båda episoderna om Skeljakarl och Vidförull fått betydliga tillökningar; utom de nya lån ur andra sagor, som vi ofvan (pp. XCI—II, XCV) påpekat, böra vi särskildt anmärka, att stycket 2148—23'8 fått svälla ut till ofantlig bredd (pp. 64—78 hos þórdarson); däri har upptagits en myckenhet prat, i synnerhet ovett från Ubbi och Skeljakarl, hvilken senare bland annat föredrager en smädevisa om hirden, en om Sveinn och Helgi samt en om Ubbi; både i dialogen och skildringen af Skeljakarlö löjliga åtbörder och förunderliga konster går berättaren ofta till osmaklig öfverdrift.

J.-redaktionens korta uppgifter om käjsarens begrafning (12so a) och Karls tillträde till regeringen (144 7) hafva icke tillfredsstält bearbetaren, Utan han framställer med mycken bredd dessa tilldragelser (þórdarson pp. 46—7).

På de nu vidrörda ställena är utvidgningen kanske mest i ögonen fallande. Att uppräkna alla öfriga fall, i hvilka /•' är ordrikare och omständligare än .4, skulle föra oss altför långt. Det bör emellertid framhållas, att dialogen nästan genomgående gjorts bredare i F, stundom äfven mera drastisk; åtskilliga exempel därpå äro redan anförda; andra, som förtjäna särskildt nämnas, äro de ställen, hvilka motsvara 124 8, 14J11, 143i"8, 15J683, 1731"5, 18»->» 20a83J, 2142"6, 243s 41, 26« «o, 2664—277, 3ii46 *), skildringen af törne ringarna 35—6, underhandlingarna 38—9 och 408 15. — Ett par gånger har

i höfud þér svá fast, attu féllt allr til jardar; enn ek vissa eigi, hvart þú mundir vid rétta. Enn göltrinn hljóp til hinna dvranna. Ok þá vak na da ek, ok bauet mér mikinn ótta. Enn þessi dýr hygg ek vera fylgjnr sona Amunda jarls. Ok vilda ek, herra! at þú færir hvergi." Keisari mælti: "Þat skal uld(r)i vera, at mik hendi bú skömm, at ek þyrcta eigi at tefla. Skal ek hér lifit á leggja, at Rögnvaldr siti eigi um kyrt." Sidan stendr hann upp ok klædir fik ok bidr drottning fara med sér. Hon var þess ófús ok bidr þó keisara råda. Byz keisari nu til útreidar med mörgum riddurum; ok er dróttning i ferd med þeiin. Er eigi sagt af hans ferd fyrr, enn hann kemr á þann völl, sem ákved-inn var. Ok var Rögnvaldr eigi kominn. NÚ er at segja, at þeir brædr ridu leid sina ok sveinar þeirra vid þeini, alt þar til er þeir koma á þá völlu, er |)eir skyldu finnaz (etc. F). — Interpolationen röjer föga originalitet (Islendingasögur hafva motstycken dussinvis), men är af intresse såsom ytterligare ett vittnesbörd om, huru sagostoffet gradvis tillvuxit. Till ^-redaktionens framställning, att Ermengad föredrog Rögnvald framför sin gemål, passar stycket naturligtvis icke.

') Här inskjutes ett formligt aftal mellan käjsaren och den Halffärgade Mannen, hvilken måste lofva att bringa

Rögnvald ensam inför Karls ögon; denna tillsats öfverensstämmer med den, vi anmärkt j not. 1 till p. CXIX.

uttrycket i sin omarbetade form blifvit mera pikant, såsom då Rögnvalds enkla svar "Eigi skal sva vera med ölln" (26*s) blifvit utbytt mot det gäckande »Annars-stadar muntu verda at reyha rádspeki þína", eller då, vid utvidgningen af 273B'S\ följande väl tillspetsade fråga lägges i munnen på käjsaren: »Hversu má þat vera, at þú hafir ellri verit enn nú, eda sva hit sama, attú verdir yngri, enn nú ertu?" Men

då redaktören utvidgat Amundes tal till ekarna, har han ett par gånger låtit jarlen falla ur sin roll och säga saker, som altför direkt hafva afseende på sönerne; så vid 13ai ok því at þessi óhamingja er á ydr fallin sakir illrar medferdar einnar ydvar(rar), och vid I 335 því at mér þykkir þú líknst Rögnvaldi at hafa mínar tillögur. .

Ytterligare kunna vi påpeka några smärre tillägg, som blott innehålla detaljer utan synnerlig vigt. Efter ll13 säges: Rögnvaldr ok brædr hans ganga fyrir konung ok drottning; þeir kvöddu þau. Drottning tok vel kvedju þeirra, enn " lét sem heyrdi eigi konungr. Både före och efter slaget med sehackpåsen (129 och 12") riktar käjsaren några hotande ord till Rögnvald. Yid 12** tillägges enn konungr féU äframm ok var þegar daudr, hvilket är tämligen onödigt, då det ju tydligt framgår af sammanhanget. Efter 1336 kommer ännu ett replikskifte mellan Yigvard och Rögnvald, alldeles likt de närstående; likaså insätter redaktören vid 19,a en fråga af R. och ett svar af V., fullkomligt motsvarande 1833 4.

Före färden till Amundi (vid M21"2) inskjutes ett samtal mellan Karl och

*

Ubbi. Yid 161S säges, att Ulfr var motvillig att taga Boslaraborg i-förläning.

Yid 2133 och 2137 berättas, att Skeljakarl försvarade sig mot hundarna.

/

Yid 3411 meddelar Ulfr käjsaren, att Magus ej hunnit förkunna sin sista vilja; o. s. v.

I de allra flesta, om ej alla anförda fall, där F är utförligare än A (och dess slägtingar), kan det anses säkert, att den kortare texten är älst. Men att A icke alltid har företrädet framför F, få vi se längre ned, då vi skola undersöka, i hvilka punkter A kan ha afvikit från den urtext, som får tänkas ligga till grund för alla de kända handskriftversionerna af S (= den egentliga Magussagan).

Innan vi för denna gång lemna F, vilja vi anmärka några ställen, där denna redaktion gjort ändringar, som icke äro alldeles likartade med de förut anförda. Upptäkten, att det ej är Rögnvaldr utan Erlingr, som dödats af Ubbi, göres enligt F i följd af käjsarens aning om rätta sammanhanget (strax efter 383 i A), innan Amundasönerne och Magus med sina trupper omringa Karl. F upptager dock (liksom A 3833"8) förklaringen på misstaget först längre

fram; härigenom blir F:s (mycket ordrika) framställning af händelsen något oredig. — Redaktören har önskat dela den långa foreskrift, Magus gifver Vig-vard angående färden till käjsaren (i A 40'7"47), så att han afbryter (vid 404') med dessa ord: "i>d skalt gänga á land vid öllu fylktu licti þínu, ok má þá vera, at ek göra nökkura vissu, hvat þú skalt til råds taka, er þar er komit"; men denna Utlofvade fortsättning saknas i det följande, ty där berättas lika litet som i A (p. 41^ att Magus talat till Yigvard efter hans landstigning '). — Af Ubbes förhandlingar med dvärgen (i A 24S4—25IS) gifver F en tämligen afvikande (äfvensom utförligare) version. — Stycket 4l6 Ja berättas olika i F: Magus inleder underhandlingar med Karls morbröder och öfverenskommer med dem,-att striden Bkall inskränkas till tvekamp mellan dem och Amundasönerne; Markvardr och Adalvardr rida fram, stötas ur sadeln och tillfångatagas; Ubbi ifrar för deras afrättning, men 'Hrólfr' och 'Hálfdan' önska uppskjuta den, tils de nästa dag kämpat med Rögnvald och Magus. — Slutligen är det anmärkningsvärdt, att

själfva begynnelsen af S har annan uppställning i F och E; dessa boija "programmet" med Amundi, hans söner och dotter, nämna sedan Ulfr, Sveinn, Helgi, Ubbi med hans söner, samt sist Magus. Huruvida äfven denna skiljaktighet beror på ändring i den utvidgade redaktionen, vågar jag ej afgöra.

Till den kortare och äldre redaktionen höra, såsom vi förut meddelat, utom A, membranerna B, C och G, samt pappershandskrifterna 1) och AM. 188, fol. Dessa handskrifter få naturligtvis större värde än de öfverarbetade, då det gäller att utfinna, hvilka afvikelser A gjort från sitt original. Förrän vi inlåta oss på en sådan pröfning, blir det lämpligt att korteligen karaktärisera de särskilda handskrifterna a); vi framhålla därvid sådana läsarter, som med tämlig visshet kunna betecknas som mindre ursprungliga än de motsvarande i A.

') Ett par smärre missförstånd i F förtjäna anmärkas, emedan de utgöra goda igenkänningstecken på afskrifter efter denna codex. Orden 'er þeir eru hálfFullir' (ll1'1) hafva i F korrumperats till: 'er hålfunnit er taflit'. — Stället 1849 5' (Munu — helminginn) har i F fått den förkortade och meningslösa formen: "Munum vér snúa undan konungi, því at hann hefir fatt manna hjå sér."

a) Mon endast så vidt det gäller S och Þ, ty om tilläggandet af þættir hafva vi förut

talat.Pornsögur Sudrlaiida.

Oxxnl

ß är den handskrift, som står A närmast '); långa stycken äro ofta ordagrant lika. Godtyckliga ändringar synes skrifvaren knapt ha vidtagit i sitt original; egendomligast är kanske, att han 2843,51,53 nämner innsteinn i st. f. Utsteinn. De tillägg, han gjort, äro mycket obetydliga; de torde inskränka sig till följande. II40'1 (Keisari — fyrri) är sålunda utvidgadt: Keisari vill þat hafa fyrir hvem mun ok einn. "Vil ek, Rögnvaldr, draga framm fyrir þér." "Þér munud því råda"; 1153-4 (var — nón) har fått denna, med 522 närmare öfverensstämmande form: fat var sýnu skemra, ok var lokit at nóni; 1215 efter Adalvardr tillägges: enn Vigvardr vard seinni; 1518 einn gamall hirdmadr; 2638 saklauss fyrir ydr; 3136 (ógurligt brak): brak mikit ok gnýr ógurligr; 3433 er umråds var vert ok (äfven i D); o74 rida, sem þú ert fyrir; 3933 (Vigvardr mælti): Nú fór Vígvardi svá, sem mælt er, at . ., och 3934 (efter hvàrum): Hann mælti þá. Afsigtligt tyckes han ha förkortat sitt original endast 55'-60 (kona hardla frid, sva at hann hyggr, at engi kona mundi fridari i heiminum), 21 42-4 (hefi ek hitt fyrir satt, at angrgaparnir etc.) Och 323 8-9 (hvar Magus gengr). Men af vårdslöshet har han gjort åtskilliga fel. Vanställningar af texten förekomma: 958 9 (Leggztu nidr i kveld!), 1010 (Ek held því, sem ek hefi talat i st. f. Eigi — ek), 21s6"7 (Haussinn var hrukkóttr mjök ok skrifud gata i millum augna honum i St. f. Höllin — i milli), 2451"4 (hvárki nótt né dag i st. f. nema — kastalanum), 2563—26l (skjötr sigr mun verda 1 st. f. hér — umskipti), 2611'12 (med skjöldudu lidi i St. f. ór — keisara), 2766 (hédan ok hvadan i st. f. ok syä hirdin), 353 0 1 (Ok er ydr mikill styrkr i st. f. Fara — övarliga) och 4017 (hirdmanna sinna, þeirra sem vanir váru at vera med honum i St. f. manna — vaur). I

synnerhet vanligt är, att ord blifvit öfverhoppade, framför alt vid homotelevta: ll43 (ok vard — ok vard), 2136-8 (gaman — gaman; samma fel i I)), 2389 40 (steininn — steininn; samma fel i D), 243á'40 (keisara — keisara), 2734"5 (væri — væri), 2833"s (konung — konung), 2967—304 (trénu - trénu), 3666 7 (ok - ok)2). Äfven på några ställen, där originalet, så vidt man nu kan se, icke haft homotelevta, hafva hela meningar utelemnats: 2241'3 (Þeir — vid), 2CS1"2 (Erlendr — fera), 3458"1 (hefi — haft, äfven i I)). Dess utom saknas ll15 enn — taflinu (äfven utelemnadt i F\ i st. f. í kiyám sér har B i hendi), þat er þú fékkt. l-22', afreks 2844, at sjá och honum var 3019'20.

x) Man erinre sig, att jämförelsen icke kan gå igenom hela texten, eftersom både A och B ega luckor.

J) Hit hör väl äfven förkortningen af 20*'J (at þú létir Adulvard fara til min, ok léta ek kvelja hann ok drepa hann) till: at þú létir kvelja A. ok drepa sidan; också utelemnandet af orden Önnur — mórautt 3438"3 (de saknas äfven i D) kan vara föranledt genom

förekomsten af ordet mórautt 34".

Aflägsnare från A står C Dess skrifvare tyckes ej ha varit mån om att bevara sitt originals ordalydelse; när han gör omskrifningar efter egen smak, blir han vanligtvis något bredare i uttrycket. I allmänhet öfverensstämmande med C, men också i flere afseenden självständig, är D. Till karaktäristik af C kan för öfrigt') anföras följande. I berättelsen om Jatmunds morgonvandring (pp. 5—6) säges, att käjsaren var ensam; alt, som rür "skos ven nen", saknas. Jarlen kallas öfveralt Hiringr (men Iringr i D), konung Hálfr kallas Álfr (äfven i D). Tillägg förekomma 418 efter Gardariki: Er þar vid þeim tekit med fegins hendi (Er þeim þar vel fägnat D); 744 efter hafa: ok mjök gafz keisara þat yfir (gafz honum þat yfir af keisara D), er hann hélt nökkut tal af honum; 23sl efter yfirhöfn: sinni, hann var undir i raudum kyrtli af sjcarlati (— D)] 2511 efter á kvedit: ok lä þar lúdrinn (~ D); 2613 efter þar at: sem Ubbi var fyrir, hann kvedz eigi vid keisara berjaz mundu, hann korn þar at3); 20" efter munum: hafa heima, hálfum rædi (sic!), munu vérok; 2948 efter hafa: Vidförull kvedz þat ekki fyrri mega göra, enn hann hefdi kastat ellibelgnum. "Enn þá má ek vid leita, herra!" sagdi hann "ef þér vilid." Keisari kvad sva vera skyldu (äfven i D); 3010 efter nidr: sumir gátu annars til (äfven i D); 3041 efter gékk: um daginn þá er hann hafdi heizt tóm (. . . . þóttiz heizt töm til eiga D); 363B efter af hestunum: sva at þar fylgdu södlarnir; þeir stigu þá skjótt á fætr; 3 73 9 efter mikilliga: ok kvad eigi ofsögum frà honum sagt, hverr drengr at hann væri;

4035 efter keisara: Veit ek, at þeir munu göra þeim (honum D) .ij. kosti, at hann hafi

i

grid enn gefi þá brædr upp (at gefa upp Amundasonu D), enn keisari mun þat eigi vilja; nú skal ek fara ok finna keisara 3). En betydligare utvidgning hafva C och D af lö47 S1 (féit — mælti þá): af hendi féit vel ok sköruliga, ok unir þó illa vid, sem vera åtti. Ok frétta þetta menn, ok ferr til hinn þridi af þeirra kumpánum at tala vid Helgu, konu Aka. Nú tekr Aki hit snjallasta rád, því at bonum leiddiz fjàrvardveizlu (!); hann gefr þessum alla sina peninga til þess, at hann léti af at tala vid Helgu. Þetta leidiz mönnum enn eigi at tala vid Helgu, þó at fena sé lokit; ok ferr til hinn fjórdi; ok varnar hon öngum tiltals nú heldr enn ádr. Áki kemr enn at mäli vid Helgu. Af synnerligt intresse äro ett par tillägg, som framkallats därigenom, att C utelemnat orden Madr — eptir

') Om de märkliga beröringspunkterna mellan C och F skall talas längre fram.

J) Det kupde tyckas, som om dessa ord hällre borde antagas vara öfverhoppade i A på grund af det dubbla 'þar at1, hvilket ju lätt kunnat föranleda språng; men då hvarken B, J) èller F hafva motsvarighet till C:s läsart, är det sannolikt, att skrifvaren gjort till-lägg för att få parallellism med 184'"", 37J 9.

3) Då detta stvcke äfven finnes i D (i B är här lucka) och här förekomma homote-

levta, som lätt kunnat föranleda öfverhoppning, är det en möjlighet, att stycket är ursprungligt; men eftersom F icke har något motsvarande, har jag antagit, att en redaktör velat, enligt 40' ,J, göra sammanhanget fullständigare.

3785"8; emedan redaktören altså icke här gifvit något besked om Framnarr ('Fradmar'), tillägger han, första gången namnet i lian6 text förekomme!' (vid 373*), denna notis: Hann var þess háttar madr, at hann var óciæll ok hljóp um landit ok bar jafnau róg manna i milium; var hann allra manna óvinaielastr. Men lian har pj varit nog förutseende att nämna något om mannens slägtskap till Ubbi och nödgas därför vid .37*4 ändra orden frænda BÍnum till þeir váru mjök skyldir. En besynnerlig ändring liar C (äfvensom D) vidtagit med 293 8 41, som ffttt lydelsen: Enn ek ætlada (ætla D) þat eitt, at hirdin mundi af vitiou gänga i höllinni; svá var, sem eins (manns odd. D) munni mælti (mæltu D) allir, ok bádu etc. Förkortadt är 29»113 (Ekki — allra) till Hann var och 3T)3 8 33 (ok sæmd - i hendi) sålunda: er Hálflita Manni litit. fyrir at hafa rád Ámundasoua i hendi sér. På några ställen äro meningar utelemnade: 519'30 (því at — máta þik, saknas ock i D), 83l'3(Hann — Saxlandi, äfven utelemnadt i D), 958'9 (Legg — ok, äfven utelemnadt ur D), Ö38"9 (Keisari — um), 3349 sl (Eptir andlát — harrai), 3536 8 (mun — at), 3057"61 (Þá — hans), där utelemnandet kan vara föranledt af de likartade slutorden leidi hans och leidis hans, 404J 4 (vid få menn — landtjaldit ok), där C dock har orden þú skalt framför leggja; att ordet

landtjald förekommer två gånger (fastän i olika kasus) torde ha framkallat denna förkortning.

Flere, men icke på långt när alla för C anmärkta egendomligheter återfinnas, såsom vi sett, i pappershandskriften D. Den membran, från hvilken D, blifvit afskrifven, har dess utom (se längre ned!) haft en och annan läsart särskildt lika med B, med hvilken ju D också har anordningen af ‡>ættir gemensam. Men D röjer äfven på några ställen närmare öfverensstämmelse med A, än vare sig B eller C] sådana ställen äro: lls9 (fudryttu AD, pedryttu B, fret-stertu C), 1 ü2 7 (miskiptum AD, med m. B, mÍB skipt C), |64"5 (af stridi — sonu sina AD, orden er bann þrádi saknas i BC, af hvilka den senare skrifver helstrídi), 1957 (vér gördim þat A, vér görum þat D, vit bærim okkr at því B, ek görda svä C), 1963 (gladligar AD, giadari BC), 2143 4 (D = A, B förkortad, C utförligare) 2250 (hundum AD, hunda BC ')), 2618 (görningum AD, ginningum CD), 3231 och 5238 (Vídólfr AD, Midólfr CD). Vid 185 (där det är lucka i B) har D liksom A þeim þar vist, medan C har þar fyrir þeim. Från de andra kända hdss. alldeles afvikande, knappast ursprungliga läsarter har D 563 (där följande tillägg göres: ok finnr, at hon er óspilt mær 2)), 2130 (sem — ákafligast

') Äfven Heimskr. bar 'hunda1. De följande orden lyda i CD: er refar sk.

l) Både i det näst föregående och i det näst efterföljande afvika CD rätt mycket från AB,CXXVIH

G. Cederschiöld.

A '), sem mest mega þeir D) samt 2719 ,° (Enn ek vilda, þú sæir þó svá til, at þú ridir á óvart heim á keisara, tydligen fördärfvad text).

Så väl G som pappershandskriften AM. 188, fol., stämma på det hela mera öfverens med A än med B, C eller T), men få dock ringa värde för kritiken G på grund af sin ofullständighet (i det endast fyra sinå blad äro bevarade), 188 däremot på grund af den stora vårdslöshet, hvarmed desB skrifvare arbetat; denne har t. ex. alldeles öfverhoppat kap. IX, insatt 'Fridleir (för Þidrek) 2833, 'Ira kong oc Irung lall' 2835, 'Halfdan' (f. Half) 2840 O. S. V.

I den öfverblick, vi nu tagit af handskrifterna med den kortare texten, torde läsaren hafva klart nog kunnat urskilja orsakerna, hvarför just B och C blifvit använda till att i vår text supplera de stycken, som fattas i A. Men på samma gång, som man finner, att B är den hds., ur hvilken man har att hemta ersättning för sagans i A förlorade början (1J—417), kan man också ur de hos B påpekade allmänna bristerna sluta till, att C och D på mer än ett ställe böra säkrare än B utvisa, hvad som här stått att läsa i A. Särskildt ligger det antagandet nära till hands, att B äfven på detta stycke, liksom så ofta annars, saknar åtskilligt, sora förekommit i A. Detta antagande vinner betydlig styrka af följande beräkning. Sagans början (I3—417) har i A fyllt ett blad (jfr ofvan p. XLVII); men hvarje blad af A upptager i medeltal 200 rader i vår upplaga; något litet mindre har väl stått på det ifrågavarande förlorade bladet, eftersom en stor begynnelsebokstaf och kanske äfven en öfverskrift borttagit plats i början; men då motsvarande del af B:s text icke utgör mer än 176 trykta rader, blir det tämligen säkert, att B gjort flere utelem-nanden och förkortningar. Yi skola därför med synnerligt afseende på den större utförligheten betrakta de från B afvikande läsarter, som C och I) på detta stycke erbjuda J).

I3 Vernizuborg á saknas i CD — Efter Saxlandi' tillägger C Hann var rikr l7'8 utförligare i C (se not 2), íþróttamadr var hann svá mikill, at honum stódz engi I) l8"9 var — metnadr B, hafdi hann mestan metnad CD l9'10 Madr er nefndr til sögunnar, sä er 'Sugurdur' hét C l1013 hann — keisari i», hann var gödgjarn ok vinsæll ok kætti jafnan um skaplyndi keisarans; hann var et fremsta råd hans, ok gegndi honum þat vel C 137 hagr B, rädahagr CD 21 geipat B OCh D ('geypad'), gleipat

') B (den yngre handen) tillägger: at björnum eda ödrum meindýrum, C har i st. f. 'ákafligast': hest at björd.

J) De i not. 3 å sid. 2 samt noterna 2 (tillägg), 4 och 5 k sid. 3 anförda läsarterna frän C återfinnas äfven i J).Fornsögur Snjrlaiida. CXXIX

C 25"8 hann — vinsæll B, saknas i C 2S"8 heitir — dóttir B och D, okeinadött-

i

ur fr i (t a at sjä; annarr heitir Asmundr, enn annarr Sigurdr, enn hon er nefnd Ermenga ') C 216 bjó S. einn á. kn. B, bjó S. ferd sina, hann hefir einn á. kn., er keisari (hann D) ätti CD 2l6"iS ok — kom B, þar med velr hann menn, þat var fritt lid ok et fræknasta; sidan létu þeir i haf, ok gaf þeim vel byri, þar til er þeir kómu C, ok väldi þar á eitt .c. manna; hann lét sidan i haf ok létti (etc. = B) D 2aa fra skipum B, fra skipi sinu D (jfr not. 2) 2a7 tima B, dag CD 23a fréttu B, frétti Sigurdr D, C'. Sigurdr spyrr bana, hversu henni væri um gefit 23i heldr at få B, at fä heldr CD 2S7"8 skaplyndi — keisara B, stærd keisara ok metnadr minn CD 239 kapp B, skaplyndi C, skap D 258 brúdguma J5,brúdina D 263 yfir B, um CD 313 þóttsídar sé B, sidar CD] därefter tillägger C (men ej D) Hon bad hann råda 316 vængjum B, vængjunum CD 3 höfdinu B, hananum CD o tælir B, sveltir D, C: er BÍk svíkr sjálfan 3a4 svá skal ek B, því at ek skal CD 3a8 efter sé tillägga CD hon kvedz hætta mundu (verda D) á þat 3al drottning B, konungsdóttir CD 3sl'a Ok — gengnir -ß, Enn er þau höfdu lítla hríd legit, þá sprettr keisari upp ok CD 3 8 3-4 konungsdöt tur B, hana CD 335 henni B, dróttningu á þeirri nött CD 337 efter brúdrin tillägga CD hit sama 338 hæfilikt B, fallit Cl) 338 9 útleidd — til B} af gardi gör et stórmannligasta, skorti ok ekki til hvärki CD 340"2 Fór — fagnat B, Ok skilduz þeir keisari ok konungr med hinni mestu blídu. Nú sigla þeir keisari ok konungsdóttir (drottning D) heim til Saxlaads, ok gaf þeim vel byri. Var þar búiz vid virduligri veizlu á móti þeim; gladdi keisari svá alla sina menn i sinni heimkömu CD 343 ok — framm B, öllum, þeim sem henni til heyrdi ok hennar sæmd þótti þá meiri enn adr. öllum ä) líkadi þat vel CD 345 nökkura B, marga CD o*9 ok réd fyrir B, enn fyrir lidinu réd C', enn fyrir lidi rædr D 351 at B, med CD — bezt var i By ein var (var ein D) bezt i öllu CD o55 6 safna — mart B, büa her bædi at skipum ok lidi, velr hann þat fólk mjök at liardfengi ok frækn-leik ok ärædi, enn ekki hafdi hann mart lid né skip CD ;359 60 þér — löngu B, þér þat, drottning! er þú beiddir einn tima fyrr, at ek skylda skipta (ek skipti D) hananum CD 381'3 sagdi — fara B, í>á er ek liefi unnit Snækoll ok fridat riki mitt, sem mér likar, þá ætla ek mér at fara CD 364 vetr B och I), nætr (!) C 365"6 hingat til Vernizuborgar saknas i CD 41 at eigi B, er at öngu CD 4a 4 þat — þvílíka B, þeir sé audfengnir, at slikir sé at öllu, enn þó, ef vida er leitat, kann vera at fäiz adrir þvilikir (at slikir fàiz D)CD 49 orka B, á leid koma CD — óhægt sé um B, olikt sé C, ólíkligt sé D. Efter 4la tillägger C: Keisari svarad i ok sagdi, at þat

*) Skrifvet e:mga C; D har Ermenga.

J) Märk, att här är homotelevton, som kan ha föranledt öfverhoppning i B\CXXVIH

G. Cederschiöld.

mundi bida, D\ Þá svarar keisari skýrt ok kvad þat mundi bida fyrst 413 14 þessu — brott B, sinni; ok ferr keisari til skipa sinna. Sidan BÍgla þeir leid sina CD.

Ett litet stycke (4P0 4 3), som är nästan helt och hållet oläsligt i A, har vår text upptagit ur C, enär det motsvarande är förloradt i B. Den enda hds., som altså återstår att jämföra, är D (ty AM. 188, fol., är altför oefterrättlig). Emellertid är det endast följande afvikelser i D, som synas hafva något värde. 4P3 þeir — .v.c. C, þeir Ásmundr höfdu .vi.c. D 4P8 at — kominn C, at herr kæmi, enn þat var Vígvardr D 4P1 vänar C, vän at D 4P4 mun inn komaz, ef C, má nú at hafaz slikt, er D 4P9"40 hann — vildi C, af sér reidi B 41 4 1 höfud C, eyru D 4143 ádr var komit C', uxu D.

Yi komma nu till betraktande af de ställen i A, som kunna misstänkas för att icke öfverensstämma med den äldre redaktion, från hvilken så väl A aom de öfriga kända handskrifterna härstamma. Dessa ställen äro af tre slag: 1) sådana, där B, vanligen i förening med andra handskrifter, vittnar mot A, 2) sådana, där F och C (ofta äfven D) öfverensstämma gent emot A (och B), 3) sådana, där F tyckes hafva en ursprungligare läsart än ABCD.

På ställena af det första slaget finner man de säkraste rättelserna till text, men dessa rättelser gälla knapt annat än obetydliga fel. De äro följande: 53s skip sin A bör enligt sammanhanget (se 4JS'3«-8) ändras till skip eitt; BCD hafva här singularis 1210 framför á nasar tillägga CD setr, B rekr, F slær 195 at A, riktigare ór BCD 277 det tecken i raden (jfr not. 1), som A har efter kli far, torde betyda, att skrifvaren velat hänvisa till ett ord i marginalen; det ord, han ämnat tillsätta, har varit jafnan, hvilket i B förekommer näst efter á þessu 2781 sterkligr BCD paS8ar bättre än sterkr A 2758 efter öndugismanni bör tilläggas antingen þínum (med B) eller ydrum (med CD)] däremot saknas því at i BCD 3049 kan A (och G) hafva öfverhoppat orden med Vldförli, hvilka i B

tilläggas efter hirdin, i CD efter keisari 3118 läsarten í dalnum BCD synes vara bättre iin í dalinn A (jfr 3<>6li) 3318 W i A torde vara felaktigt och böra rättas antingen till hann (med BD) eller till Einarr (med C); därmed sammanhänger, att strax efteråt hann fari och segi utbytas mot þú farir och segir (så BCD) 34ss bragds A, riktigare yfirbragds BCD 365t undrudu ok A, hofdu farit at sjá atreidir þessar, þeir BCD (bättre) 37" .xv. A, .xij. BCF 37J9 slcjótanFomsögur Soárlanda.

CXXXl

A bör ändras till skjótastan (F) eller till fljótastan (BCD) 37«3 efter ferdina bör tilläggas fast (B) eller ákaft (C) 3839 framför hleypr har B Ubbi, Chann; meningen blir utan tvifvel bättre, om Ubbe, och ej Magus, får utföra ifrågavarande handling 42*8 Brædr A, i>eir brædr (bättre) BCD och 591 A, 4:to.

Af mera ingripande art äro de afvikelser från A, hvilka finnas så väl hos C (och D) som F, men icke hos B. Huruvida man i dessa afvikelser har att se ursprungligare läsarter, blir oftast ganska tvifvelaktigt, hälst då C och F eljest några gånger öfverensstämma i sådant, som måste anses för sekundärt 4). Yi gå nu att uppräkna hithörande ställen. II34"40 Rögnvaldr — hans Baknas i CDF*) 1460 1 CD tillägga så er via hann ätti kaup eda skipti, hvilket C låter följa efter skyldr, B efter illa; F tillägger (efter madr) er hann át-ti kaup vid fyrir — rifa A, fyrir ferd mina ok mikla mædi ok erfidi, er ek hefi sött langa leid á hans fond, at jafnvel hlær hann at mér senr adrir angrgapar, enn hirdmenn hans viija, at hundar rifi C] i F, som är ännu utförligare, förekomma orden enn nú angrar hann svá hug mÍDn, at hann hlær at því, er hundar vilja rifa mik i sundr, svà sem adrir angrgapar; det förefaller mig, som skulle de spärrade orden gifva bättre läsart än den, A företer (D är här — A, B förkortad) 248J til hallar sinnar A, til kirkju at bidjaz fyrir CD, til kirkju, ok var þar fått manna F 2833"g eller Vidföruls uppräkning af de kämpar, han säger sig minnas, är kortare i CDF; C

nämner blott Gunnar, Högnn, 'Atla', Þidrek (ok kappa hans), Isung (ok sonu hans), — i denna ordning —; D Gunnar, Högna, 'Attila', Þidrek (ok alla kappa hans), Isung, F J>idrek (ok alla kappa hans), Gunnar, Högna, Isung (ok alla sonu hans);

alla dessa hdss. öfverensstämma således i att utelemna namnen Iron jarl och Sigurdr 8veinn; saknaden af den förres namn äfvensom af namnet Attila (Atli) i BF är anmärkningsvärd, eftersom desse män icke sedermera få uppträda på glashvalfvet; det låter tänka sig, att listan i några hdss. blifvit utvidgad 284*—29® (Vidforull segir — reidr) ersättes i CD af Vldförull mælti: "Görla man ek þá", \ F "Margan dag så ek hann", sagdi Vidforull »). Det är möjligt, att här 8kett en utvidgning i den hds., som legat till grund för A, B och 188, fol. (ty de två sistnämda öfverensstämma här väsentligen med A); men något omnämnande 'af Hrókr hinn svarti, Utsteinn och Innsteinn bör väl ha förekommit i källan

*) T. ex. inskjutandet af berättelsen om Danmarksresan och af notisen om Rögnvalds och Ermengads bröllop (vid 42", notisen saknas ej blott i AB utan också i D och 188, fol.).

') F utelemnar äfven det näst foregående (Ok skyldi — réda), men har i stället en lå*g inskjutning (jfr ofvan p. CXIX jämte not. 2).

*) F inför dock längre fram en vidlyftig skildring af Þidrek.CXX.KVIII

6. Cederschiöld.

till CDF, eftersom dessa hdss. (i likhet med de öfriga) låta Hrólfr (vid 324 !) tilltala ifrågavarande kämpar, och F dess utom nämner Innsteinn och Utsteinn vid 3140"5 3030 þat var skämt frá Rín A, äfvensom BDG, utelemnas af CF 33"

Úlfr gékk inn ok upp at hvilunni AB T), Úlfr gékk inn ok upp at rúminu; Matthildr *) fagnadi bonum vel ok kvad hann komit hafa heldr seint; "fyrir því," segir bon, "at nú hefir langt verit, sidan er Magus mælti vid mik." Ulfr gékk þá at sænginni C; Ulfr gékk inn í húsit; þar sat Rögnvaldr ok brædr hans. Matthildr var þar ok grét. Þau heilsa vel Úlfi. Hann mælti til Rögnvalds: "Hvart er Magus mjök framm kominn?" Rögnvaldr mælti: "Mér liz stundarbid eitt-at uin hans mått, enn þó máttu vel ganga til ok tala vid hann,

því at hann hefir haft mål Bitt til þessn." Ulfr gékk at sænginni F. Återkommandet af orden Úlfr gékk kan här ha föranledt öfverhoppande 346S-35ap (Hvar — fyrir mér) ersattes i C endast af orden sagdi hann; "enn hug ok árædi hefi ek til at drepa alla Åmundasonu, ok treysti ek mér til þess ['þ'] einum". F har här något sånär samma innehåll som (', men är vidlyftigare i uttrycken J). Både C och F sakna altså mannens förklaring öfver färgblandningen samt notiserna om Blåland och "Sithia"; alt detta kan nog vara tillägg af en redaktör, som ville ytterligare utsmycka berättelsen; emellertid finnes det i B, D och 188, fol., blott med det undantaget, att orden ok svá á Sithia hinni Miklu i D motsvaras af ok álíka á mynd, 1 188 af ok inegu þér nú aja, hverninn menn eru þar, medan de motsvarande orden i B äro oläsliga, men dock knappast kunna innehålla "Sithia".

T tredje rummet skulle vi betrakta några ställen, där F:s, från ABCD afvikande. läsarter tyckas ega företrädet. Det behöfver dock knapt sägas, att detta företräde blir mycket osäkert; vi hafva ju redan sett, huru ofta F:s redaktör lagt an på att förbättra sammanhanget eller afrunda uttrycket; och det är naturligtvis svårt att, då arten af handskrifternas slägtskap ej är fullt utredd, bestämma, hvad som i F iir förbättring eller i A försämring af det ursprungliga. Emellertid hafva A samt BCD i förhållande till F ett par till-

') Detta namn är af redaktören insatt i st. f. Rögnvaldr; se ofvan p. CIX.

') F: "Engi skapar sik själfr; eru mér ósjálfrád min yfirlit; ok má þá ekki kyn kalla, því at näliga er engi ödrum likr í ásjónu. Ena pi ófa megud þér mitt athæfi, hvart ydr sýniz þat med nökkurnm kynjum. Hefi ek ok mínir sveitungar þjónat mörgum tignum manni. Væri mér þat heizt hent at stjórna þvi ríki, sem ekki þætti ödrum aldæla, eda vinna nökkur þau þrekvirki annathvárt í ráduin eda mannaaftektum, sem adrir gæti eigi til vegar komit. Hefi ek ok alla mina æfi vaniz í strídi, í burtreidum ök einvígjum ök drepit nidr illvirkja ök (þá), sem útlaga hafa gurvir verit. Ok enn, herra! vil ek til þess bjóduz at hreinsa ydr riki, því at afl ok ärædi bilar mik ekki; sva ok, ef nökkurir kivst-alar eda borgir eru undan gengnar ydru väldi, þá må ek vel aptr vinna ydr til handa."Fomsögar Snðrlanda.

lägg, hvilka snarast synas bero på tanklös utvidgning, och ännu oftare små luckor, som göra sammanhanget så ofullständigt, att det blir enklast att antaga öfverhoppande af några ord i den gemensamma grundtexten till ABCD ').

Ett af de antydda tilläggen är 184"7 (ok sitja — í jardhúsinu) 2); af det föregående förstår man ej, huru Ubbe kunde veta alt detta. Det andra är 35*46

eller uppgiften, att ingen höfding fanns öfver Boslaraborg; redaktören har glömt

/

sitt tidigare meddelande (16,0'1S), att Ulfr blifvit satt öfver länet, en sak, som han ännu 2745 erinrat sig s). Dess utom bör det antecknas, att samtalet mellan Yigvard och Rögnvald 20t8"8 2 saknas i F] detta stycke står visserligen ej i strid mot något föregående eller följande, men kunde utan skada för sammanhanget vara borta.

Yi undersöka nu de ställen, där A (jämte BCD) synes vara något förkortad och F:s läsart ursprungligare. 938"40 är uttrycket i AB icke alldeles riktigt, ty förut har ej blifvit nämdt något om dryckeslag i käjsarens sal; detta fel försvinner visserligen i CD, som skrifva Nú skal hér frà hverfa, enn þar til taka, er menn drukku gladir etc; men vid jämförelse med F:s, för öfrigt något utvidgade, version 4) blir det sannolikt, att grundtexten haft: Nú skal þar til taka, sem fyrr var fra horfit, er Jatmundr keisari sitr i riki sina. Þat var einn dag, at þeir drukku fast i höll keisara. Vid 131 har F fyrir því at engi råd mun ek leggja á med ydr, þvj at etc.; i de andra handskrifterna kunna dessa för sammanhanget väl-behöfliga ord vara öfverhoppade mellan de båda því at-s) 138'7 Rögnvalds ord "Tölum fått vid fedr várn!" kunna icke gärna uppfattas soin en försigtig varning på förhand, utan torde visa, att originalet haft något motsvarande till det, som i F närmast föregår Rögnvalds utrop; Amundi slutar nämligen sålunda: er því

*) Däremot vågar jag als icke yttra mig om, huruvida 33" läsarten 'ágætra' i ABCD kan vara mindre ursprunglig än det i och för sig själf lämpligare 'heilagra' hos F.

')I i saknas här ett blad: CD hafva 'lidinn' i st. f. 'úti', 'hefir' i st. f. 'mun hafa' och 'atvinnu' i st. f. 'at vera'.

3) Anmärkningsvärdt är, att ingen ny vasall tillsättes i Strånsborg efter Magus' (föregifna) död; i detta fall öfverensstämmer F med de andra handskrifterna.

4) F: Nú skal þar til taka, er Lodvikus konungr sitr i riki sinu eptir öll vidskipti þeirra drottningar, þau er ádr váru ritud. Ok á einum hátidisdegi, sem konungr hafdi kallat i sitt bod marga rika sina landrádamenn, þá sem af honum héldu stjórn, var drukkit fast etc.

4) Äfven den form, F gifver åt 13'6"' ('þat — til' i A) står i bättre öfverensstämmelse med det föregående (om ederna); F har näml.: "Þessi råd réd fadir värr oss, er hann mælti vid eikrnar; enn hann þóttiz því sídr rjúfa eida sina vid konung, er hann nefndi oss eigi.

engi ván hédan af, at ek veita ydr nökkura ásjá; enn rida máttu, Rögnvaldr! á skog eptir mér, ef þú vilt", hvarefter Vígvarár utropar: "Þann ætla ek verr hafa, er rekz á skóg eptir karli þessum." I 2364 kunna ABCD knappast hafva korrekt text (ok fyrir Utelemnas i B, ok i C, D har fyrir því, sagdi hann, at ek vilda etc); F skrifver: Adalvardr þakkadi honum, er hann hafdi ekki mein gört konungi, þótt hann hefdi kost á ätt. Magus segir: "Eigi vilda ek honum heldr mein göra enn själfum mér". De spärrade orden (hvilka väl i originalet börjat med fyrir því at i st. f. er) synas varä nödvändiga for sammanhanget; kanske har det dubbla mein vållat utelemnandet 261718 kunna kiijsarens ord icke framkallas af det, som nu står näst förut (att Erlendr blir fången), utan måste hänföra sig till den i F bevarade meningen Sidan höggr Rögnvaldr á tvaer hendr ok fellir marga menn, slikt hit sama Vígvardr, bródir hans 3248 fortsätter F sålunda: Ferr Mark-vardr nú í kastalann til brædra sinna, hvilket kan vara äkta, då det synes fordras af parallellÍ8men med 2418,19.

Ehuru vi redan haft tillfälle att för olika ändamål anföra ett tämligen stort antal från A:s text afvikande läsarter ur de andra handskrifterna, återstå ännu ganska många sådana varianter, som af ett eller annat skäl förtjäna att af-tryckas. Vi upptaga dem här l).

4J0 samfært (A? Och) B, samvægt C, einn veg D 4'1 borgina A, þá borg, sem fyrr var fra sagt C, þá borg, er vikingar sátu i D 4" stódu úti A, váru úti at (á D) leiki CD 445 Snjákollr D 447 um borgina A, útan á völlunum CD 4,0-51 adr — Snækoll A, adr enn hann fann þau (Om. D) råd til, at unnin væri borgin ok vikingar allir drepnir CD 53 gripi — gódu A, 'ki/iÖJg'pi' C, kostgripi sina D 5" allhædiligu A, allhàduligu B 5" ped A, 'pedz' C 5" med fangi A, med fangit B, ór fangi C 5" lét — svinka A, lét þegar nökkut at hafaz B, lætr nü at hafaz nökkut C, laetr nökkut (eller mikit?) at hafaz D 5" 4 hvat — at A, at jarlsmenn váru albünir CD 5,i l á landi — adrir A, adrir saknas i Cl), á land upp enn alt annat vid skip B 67 hann A, konungr BG 613 hagi A, hag B] C: þróaz drottning i gjördum, G : kom skipan á hag drottningar 6" vid A, undir B, fyrir G 73s * gätu — nnnit A och G (svig saknas 1 B~), féngu aldri fang á honum, svá at honum yrdi mein at CD 741 lyginn A Och G, ok langrækr tillägger B, ok lausordr tillägga CD (märk alliterationen!) 741 sinkr.4 och

') Dà uppgift ej lemnas om läsarten i B, beror det vanligen därpå, att denna hds. på ifrågavarande ställe öfverensstämmer med A.

B, svikull CDG 7" audigr A och B, rádigr CD (märk alliterationen!) 7" .xviij. A och BDGI, .xvij. C 7" .xiiij. A och BG, .xv. CDF, jcvi. E 87 .ix. A och BDFG, .xi. C 8'® .xiij. A och CDG, .xy. B, .xiiij. F 8" rýndr svá mjök A och B DG, rúnamadr svá mikill C 8" ek A, ek þat B 9" naudokadr A, okradr C 9" 'allvannliga' A och C, allvandliga DF, allvitrliga B 104 tefli betr skak C 10" hvé A, hverju B 10" reyni íþróttir A, komi i kast CD 10" meiri torveldi A Och D, minni 'vandæfe' (—vandhæfi) C 10" fyrir A och D, af B 11* Meginnzuborg A,

Vernizuborg B (Vernatiuborg 188 fol.), C: á fagran völl ok sléttan, D: á sléttan völl ok fagran (F: Sidan fóru þeir brædr framm á völlinn) 11"-118 stóll lauss A, eydistóll C, audr stóll D, stóll F 11" dýna A, BD tillägga ä, Fi II11 á stólinn A, á þann stól, eem audr var, ok hans brædr F 11" hinn litli taflsmunr A, litill munr CD (ok — munr sakna8 i B) 11*' ok — berr A, enn þó hlaut Rögnvaldr CD 11" klifa A, segja BCD 11" svarfar A Och F, svarfadi D svarflar C, snarar B 11" adr A OCh D, ädan C 12' öll —• þau A, alla sina taflspeki ok listir CD 12* Keisari A, at keisari B 12" tafls A, taflpungs BCD (pungshöggit F) 12JI þat er þú fékkt A, fyrir þína hönd CF, fyrir þik D (saknas i B) U" keisara A, til keisara C 12" 'J. fekzt' C 12" dragni A, dragiz BCDF 13' lä A, hékk CD 13" i hümottina A, 'jhamotid' B, saknas i CDF1) 13" þykkst A, þykkvast BCD 13'2 göra þat A, ganga B 13" taladi A, talar vid þær B, mælti vid þær CD 14* xiiij. (eller .xuij.) A, .xvij. B, .xij. CD, .xviij. F 14" .vij. A och CD, .vj. BF 14" 'mesta' A, vestu BI (CD: önnur illmenni) 14" i A och B, til C 14" audigr A, audgintr CD 15' hrepti A, fékk B 15" svinn A. svinnu B (C'- hann brá á svinn rádi, fördärfvadt i B) 15" lagliga A, sæmiliga B 15" at A, at at i? 15" medal A, vesöl BCD 15" nökkut A, nökkuru B, margan penning C 16"' á hann A, á vid hann CD 16" Vera må A och D, Vant er at sjà B 16*° hve(t)vetna A, alt- þat sem fyrir honum vard ok honum var á ridit CD 16" hann vildi A, Rögnvaldr vildi B, þat þurfti at reyna CD 16" kost A, kostnad BCDF 16" .lxxx. A och CDF, niu tigi B 16" er A, er i B 16" þér séd — lifid A och B, allir verdi þér ellidaudir CD 16" undir A, undan B 17" J0 verdr — út A, er hér (verdr D) tveggja hjóna (manna D), sagdi hann, þar sem vit eigum hlut (hlutinn D), at þú starfar ekki (at sidr D) né neitt görir, því at ek hefi ordit (enn ek vard, segir hann D) at leggja út CD 17" saman A, hlut at, Helga! at (þú etc.) B 17" annat A, neitt B 17" ergi A, regi C 17""* sú — vera A, mikil lygi CD 17" ills A, vitis CD 17" efter verdr tillägger c fyrir lygi þína, D fyrir lygar þínar 17" gulls A och F, silfrs CD 18" gæta A och C, geyma B 19J bardi A, bardiz med B 197 .xl. A och BD, -lx. C, -x. F 19® rekinn A, tekinn BCD 19" næsta þreyttir A och C, at mestu þreyttir D, þá þrotnir B 19" um A, enn um CD, yfir B 19" .vij. A, xij. BCD 19" slydrusamliga A och B, öheppiliga

') Noten 1 under vår text är felaktig.CXXXVI

Q. Cederschiöld.

C, sly8liga D, slyttumannliga F 19" mundi A, mundi eigi BCDF 20" ótæpiliga A och CD, hræSiliga B (yngre handen) 20*' næstum A, næst um B (yngre handen), næst CD 21* útan borgar A Och D, fyrir austan borgina C 21" þröngin A och D, þvagan C 22'-3 silfr þat it litla A, þvi hinu litla silfri B, silfri minu CD 22* af saknas i B; efter hveiju tillägger B kerinu 22*° bonum myndi skyldara enn öllum ödrum B 22"'* vard — skjöpuleygdr A och B, ok var þá 'skepileygur' skorri ('skey-puleigur' skari D) undir merkjum, þar sem Ubbi átti hlut at C 22" efter veitti till-lägga BCD sundit 23« efter þeBsu tillägger B nökkut 23" sæingr A och B, svefn-skemmu CD 23" efter linda tillägga CD útan um skyrtuna 23" 'geta' A, gefa BCD 23" efter yfirsókn (yfirsjón B) tillägga CD á 23" Söngradi A, söng B, söngladi CD 23" Óvirdiligri A och CD, verr B 23" framför fóstri har c Karl, D Karl keisari 2433"* þikkiz — skammsamliga A, þ. svikinn skemmiliga B, þ. ordinn skammligr C, þikkir ordinn sinn hlutr skammsamligr D 24*° framm A, nidr, Ubbi! C 253 leysa — herbergl A, launa (þér add. D) herbergi mitt CD 2543 i saknas i BCD 25" þik A, þér enn nú B, þér fyrr enn nú CDF 25*° brunadi A och BD, kom CF 25" gat A, gat ti BCD • 26"" kastalann A (?) och D, kastala sinn BCF 26" audvelt A, hægt B 271*-" vilda — keisara A, vilda eigi at þú ridir heim i hendr þeim C, vilda (at) þú sæir þó svá til, at þú ridir á óvart heim á keisara D (B — A) 27>ä hlytiz A, leiddi B 27" borgar A, hallarinnar B 27" med þrælum skipadr A, med óbreyttum mönnum taldr CD 27" dagverdardrykkju A, dagdrykkju B, dagverdar CD 2813 tini A, inni B, tini upp CD 28"'9 Nú — fáir A, Ok tekr nú sýnt at máz af aldrinum, segir hann; ok hefi ek (nú add. Bi) þenna enn fysta ok .zx. vetr annars hundrads. Er nú ok á enda aldr minn (a. m. Om. D); eru nu féir einir CD 28 37"* hinn — hundrads A, vetr inn fysta annars hundrads ok tuttugu B 28*° ellibelginum A, ellinni B 28'4 efter ek tillägger B hann 29" i hátt A, at sjá CDF 293* fræknastan A och BD, frægastan (7 29" framför sonu sina tillägger c själfan sik ok 29" .iiij. A, .vi. G 29" 'vizt' A, 'vinst' B (yngre handen), 'vazt' G, veik CD 301 var nær staddr A, nemr þá stadar CD 30" eldiligri A, eldri BCDG 3014 efter bad tillägger C keisara at lofa sér; D har bad keisara at hann skyldi lofa honum at fara med sér 30" i dag A, ok ganga mér nærri C, ok ganga nærri mér DG 30" sagt A och (?> fra sagt BCD 30" breytni A och D, nýbreytni G, 'breyte' C 30" .v. A och DG, .uiij. C 30*° brökun A och BD, brak G, þröskun C 30"

aljärnudum A Och G, allmörgum C 31* ásyndar Sakna8 i CDG 31* skraf A, tal BCDG 31" vestr var A Och G, vestastr var BD, til vestrs horfdi C 31" alt af ærnu A, alt af ærinu ganga G, alt um ærit C, ærit mikil B, ærin brögd at D 31" ridu A, lida C 31" efter konung tillägger C af Bern 313* Vidga A, sitr 'u'ga' C (ok þat Virga er næst honum sitr D) 31** * ofsögum A och C, ofsögur B 31**'* hafa — konungr A, mega segja, hversu störir ok sterkir at þeir váru C 314* röskligr A, rammligr BD 31" þeir berjaz saknas i DG 31" ákaf-liga A Och CG, djarfliga BD 31*° þann A, þat BCDG 31" fyrir A och G, undanFornsögur Suårlanda. CXXX VII

BCD 31" Aspilian A, Aspilem (eller -ein) C 32" och 32" mittumstangan A, mittumstangi BCD 8amt G (?) 32" mikilli röddu ok ógurligri A, öskrligum látum ok hárri röddu C 32" efter vid tillägga BB själft 32" glerhiminninn allr BC 32" minkar A och D, seinkar C 331 Fimm A, Þrim BF, Fam CE, .ij. B 334 ok hættliga saknas i BCD 33'° sem keisara sé A, sem oss er C, at oss mun BD 33" óþurft á A, óþæfi (!) i C 33" talat A och B, skrafat CD 33" sér A och C, saman BD 33" máttlítiu ok saknas i C 33" ord eitt BC 33" och 33" uteleinnar C vid hixta 33" Litill A, Hardla (!) litill C 33" efter Lyfiraókn tillägger B um, D yfir (C: bænir yfir honum) 33" ok brendu silfri B 33" Magus A och C, likit BD 34*,10 hann — taka A, Matthildr bad hann bida liksins D 3410 taka A, búaz BC 34" kost á þvi B 34" opt bar (berz C) at móti A, optar BD 34" kom A, kómu C 34" skips A och c, skipa D 34" skipi A och D, skipunum C 34** brögduligr A, breytiligr frá-sagnar C 34" flokks foringi þeirra A, formadr skipsins C 34" vel ordinn saknas 1 BD 34"-4 var — ámátligr A, móraudr C 34" Audséd A och CD, Auduætt B 34" á mér A och C, mitt BD 34" 'breytingia' C 35" i veröldina B 35" hefir svà til borit A, hsefir (horfir D) sva til B 35" i greipr A och 188, i hendr BC 35»» ridu — baki A, vildu hvem mann af baki rida C 35*1 efter brædr tillägger C i kastalanum 36" hardfengliga A, hardliga B, hardmannliga C 36" knäliga A och C, karlmannliga B 36"-« enn — k A, þá 'heyktizt' hestr hius Hálflita Manns á båda hina C 36** hér A, mér B 36" múgi manns A, Ingimarr (!) C 36" honum A, Rögnvaldi B C 36" sleginn um hann BC 36" Erlingr A och C, Erlendr (orätt) B 37J mælti þá A, mæltiz þá vid einn saman C 374 Erlingr A, Erlendr (orätt) BC 374 idlika A, likr B, ólíkr C 37' enn — eigi A, ekki mun ek C 37* höggr A, hrökkvir C 3710 med sporum utelemnas i C (jfr nedan C:s läsarter vid 3748"7) 37" Erlendr (orätt) A, Erlingr BC 37"-7 óvin mikill Rögnvalds A och D (m. ó. R.), eigi óvin Rögnvalds mikill B 37" Hann A, Rögnvaldr B 37" jafnan A, opt C 37"6 htifa — gört A, þózt vel til min göra B 37"'" einn våndan A, annan B 37*' kvad A, ætlar B 3748 höggr A, hrökkvir C 374' spora saknas i C (jfr ofvan C:s läsarter vid 37,>,ü) 37" þó saknas i B 37" efter Erlingr tillägger B frændi hans 37""4 hleypr — skjöldinn A, tekr skjöldinn af honum hvatliga B 38" at kominn B 38"-" neinn — landit A, vikingar nökkurir sé komnir vid land C 38" hann A, Rögnvaldr B 38" efter liggja tillägger B daudr 38" ok A, enn C 38" hann svaradi A, ek svarada, er hann var B 38" sýniz ok B 384 7 audfengit A och B, audsótt C 38" segir Cf.') A, sagdi B, sä C 38" skaltu A, munu þér B 38" Keisara kvedz A, keisari (konungr B) kvad sér B C 39' af landi á brott A, útlægr 6r landi B 39' drepinn hvar sem A, dræpr ydr ef B, dræpr sidan hvar sem C 39" vän A, mega vänir BC 39" k A, i BC 39" mægdr saknas i B 39"-4 mägi — til A, eina borg til halds ok C 39" .xii. (obs. noten 6!)CXX.KVIII

6. Cederschiöld.

raenn A och F, .xi. menn BCD\ kanske har originalet haft .xii. (— tólfta) mann 403 ydra A, ykkra BC 401819 Rögnvaldr — ok Baknas i C 40" .ix.c. A, .xx. hund-rud B, .xi.c. C 4031 Halladi — bardaganum B 40" um 8akna8 i B 40" efnar A, eflir B 41i0 á völlinn A, til hólmsins C 4163 4 Ubba — allmikill A, brædrum D 4210 greip hann A, hnykkir honum upp C 42" B tillägger i hendi efter burtstöng, men uielemnar í vid meningens slut 42" spraukladi A och F, sprukladi B, sprakadi C, sprikladi D 4235'7 Hross — þeirra A, Enn Ubbi var tekinn ok bundinn í tagl .ij. ótömdum trippum C.

Tillägg. Bland de pp. XCII—Y anförda berättelser, som ega likhet med Magu8sagans framställning af Skeljakarls (och Vidföruls) uppträdande vid käjsarens hof, hade äfven pdttr Porleifs jarlaskálds bort nämnas. Denna ‡>áttr, senast publicerad i häft. III af Islenzkar Fornsögur (Kphfn 1883), omtalar, huru ‡>orleifr, som vill hämnas en oförrätt på Håkan jarl, förkläder sig till tiggare och uppsöker jarlen på Lade. Han tager först plats längst ned i salen, men kommer där i slagsmål med de andre tiggarne, hvilka han pryglar med sina kryckor (jfr Mag 21,7'8a); han kallas då fram inför jarlen, får göra reda för sig och undfägnas med mat; sedan kväder han ett så kraftigt 'nid', att det gör jarlen sjuk, bringar mörker i salen och sätter alla vapen i rörelse. — I sin nuvarande

form, som synes tillhöra 14:de årh., kan þorleifs J>áttr knappast vara begagnad af redaktionen A, men väl af F', hvilken också erbjuder större likheter, så väl i några uttryck (jfr ísl. Forns. III, 121 49-55 och 1-22'4 6 med |>órdarsons uppl. af Mag p. 6G) som ock genom införande af nidvisor och 'vápnagangr'.IV. Om Konrads saga.

K onrads saga bereder, om också icke i lika hög grad som sagan om Magus jarl, stora svårigheter för forskaren. Framför alt är förhållandet med sagans källa och uppkomst insvept i ett dunkel, i hvilket resultaten af mina undersökningar torde utgöra endast svaga ledtrådar. Euär detta möjligen berott på min ringa beläsenhet i den utom-skandiska medeltidsliteraturen, har jag velat gifva utländske lärde bekvämare tillgång till sagans innehåll genom att bifoga ett utförligt referat, skrifvet å ett af de stora kulturfolkens språk. Ett sådant referat har Professorn vid Universitetet i Halle, D:r Hugo Gering, med vänskaplig beredvillighet författat åt mig. Jag insätter det här i afdelningens början, emedan det skall något underlätta uppfattandet af den närmast följande framställningen.

I. Über Sachsen herschte einmal ein mächtiger und weiser kaiser, namens Richard (Rikarctr); der hatte von seiner gemahlin zwei kinder, einen sohn Konrad und eine tochter Sylvia (Silvia, Sivilia). Konrad war der ältere von beiden.

Rüdiger (Rodgeirr) hiess ein angesehener jarl, der war klug und gelehrt. Er verstand beinahe alle sprachen der ganzen weit und war in jeder Wissenschaft erfahren. Er hatte einen sohn, namens Robert; der war in allen fertigheiten fast ebenso geübt wie Konrad.

Einmal besuchte der jarl seinen lehns-herrn, den kaiser Richard. Er wurde wol empfangen, denn zwischen beiden bestand grosse freundschaft und der kaiser zog den Rüdiger gern zu rate. Der jarl hat dem kaiser einen Vorschlag zu machen: er erbietet sich nämlich, den jungen Konrad aufzuziehen und zu unterrichten, damit jener alles lerne, was er selbst wisse. Der kaiser ist damit

einverstanden und lässt seinen sohn mit Rüdiger ziehen. Dieser befiehlt dem Robert, die nötigen dienstleistungen bei dem kaiser-sohne zu übernehmen.

Konrad wuchs nun dort auf und ver-volkomnete sich in allen ritterlichen künsten: er konte, wenn sein ross in vollem laufe war, mit der speerspitze einen ring vom boden aufheben, schild und schwert dadurch, dass er beides gleichzeitig in die luft warf, aus einer hand in die andere bringen; er konte auch, während er dahin jagte, den speer in die erde stossen, sich herabsohwingen und über breite ströme setzen. Robert stand ihm in diesen fertigkeiten weit nach. Dagegen versäumte es Konrad, fremde sprachen zu erlernen, denn Rüdiger sagte, er bedürfe dessen nicht; auch könne man, wenn man etwas neues sich anzueignen versuche, früher erworbenes leicht wider vergessen. Robert aber lernte aller Völker zungen und meinte, dass wenn sie beide vereinigt wären, nie-CXXVIH

G. Cederschiöld.

månd in der weit es mit ihnen aufnehmen könne.

Als die erziehung Konrads vollendet war, kehrte er an den hof seines vaters zurück. Seinen freund Robert nahm er mit sich, hielt ihn in hohen ehren und führte ihn auch bei seiner schwester ein.

II. Kaiser Richard forderte seinen sohn auf, fremde sprachen zu erlernen; Konrad aber erwiderte, dass er diese kentnis entbehren könne, solange Robert am leben sei. Der kaiser dagegen meint, es sei besser, anf eigenen füs8en zu stehen als einem anderen Bich anzuvertrauen.

Konrad und Robert verkehrten viel bei Sylvia. Eines tages erklärt diese dem lezte-ren, dass sie in folge des umgänges mit ihm schwanger sei. Er fragt, was unter diesen umständen zu tun sei. Sie antwortet, er solle sich ihrem bruder anvertrauen und diesen um beistand bitten. Konrad ist sehr betrübt, als er die sache erfährt, lässt aber Robert von seinen jünglingen bewachen, damit der kaiser ihm kein leid antue. Darauf teilt er diesem das vorgefallene mit. Richard ist anfangs sehr zornig, lässt sieb aber schliesslich begütigen; dennoch rät Konrad dem Robert, das laud zu verlassen. Dieser bittet den freund, mit ihm zu reisen, da er sich vor den nachstell ungen des

kaiaers furchte, und Konrad willigt ein. Sie bemannen fünf prächtig auBgerüstete schiffe und segeln ab.

Konrad rät nach Miklagård zu fahren. Bei schönem wetter langen die reisenden dort an und geben im Stolpasund vor anker. Als die bewohner der atat die herlichen schiffe erblicken, eilen sie zum strande und fragen, wer dieselben befehlige. Da Robert allein die spräche des landes versteht, falt es ihm zu, zu antworten, und er erklärt, dass Konrad, der, sohn des Sachsenkaisers, das commando über die flotte führe. Als der griechische könig von der ankunft der fremden hört, lässt er dieselben einladen, solange es ihnen gut dünke, bei ihm zu verweilen. Sie gehen ans land und werden von Sängern und musikanten empfangen; der könig selbst geht ihnen entgegen und führt sie in seine halle.

III. Robert fragte nun: 'Wilst du vorangehen, pflegebruder, und den ehrenplatz einnehmen und auf alle fragen antworten, die der könig und andere an uns richten; oder wilst du mir den ersten sitz einräumen

und mich antworten lassen? Ich meine, es würde wunderlich aussehen, wenn ich dir alle fragen verdolmetschen und dann über deine Schulter hinweg antworten müste.' Konrad erwiderte, Robert solle nur den ersten sitz einnehmen und selbständig auf alle fragen bescheid geben. Somit sezte sich Robert dem könige zunächst. Dieser fragt ihn nach seinem namen. Robert antwortet: 'Ich heisse Konrad und bin der sohn des Sachsenkaisers.' 'Wer ist denn der schöne und ansehnliche mann, welcher neben dir sizt?' fragt der könig. Robert erwidert; 'Er heisst Robert und ist der sohn des jarls Rüdiger, meines pflegevaters.' Der könig wundert sich, weil er gehört hat, dass Konrad der schönste mann in ganz Sachsen sei und den vermeintlichen königssohn lange nicht so statlich findet wie seinen begleiter. Robert antwortet, dass man von den körperlichen Vorzügen seines freundes deshalb weniger gesprochen habe, weil die geistigen eigen-achaften desselben jenen in keiner weise gleich kämen, und weil er selber den jarlssohn in allen ritterlichen künsten weit übertreffe.

Nach diesem gespräche wendete sich Robert zu Konrad und sagte: 'Nun habe ich vor dem könige deine Vorzüge und fertig-keiten ins gehörige licht gestelt; er staunt gewaltig darüber und bewundert deine Schönheit.' — Die freunde waren nun täglich in der halle des königs und Robert wüste ibn durch seine klugheit und wolredenheit ganz für sich einzunehmen.

IV. Der Griechenkönig hatte eine sehr schöne and kluge tochter namens Mathilde. Der vater erzählte ihr von der ankunft der fremden, und wie der kaisersohn so klug sei, dass er alle sprachen behersche, aber doch nicht von so schönem äusseren wie sein pflegebruder Robert; wenn gott ihm gestatten könne, eine beliebige gestalt anzunehmen, so würde er die Roberts wählen.

Als Robert durch den könig von der Schönheit und klugheit seiner tochter hört, wirbt er um dieselbe. Der könig zeigt sich nicht abgeneigt, will aber, dass die tochter aelber entscheide. Robert wünscht sie zu sehen und am nächsten morgen begibt er sich mit dem könige zu der halle der prin-zessin. Diese erkent, das der vater von der klugheit und redegewantheit des fremden nicht zu viel gesagt habe. Der könig fragt sie, wie ihr der gast gefalle. Sie antwortet, er Bei klug und höfisch; doch ruhe einFornsögur

schatten auf ihm, ein unbestimtes etwas, das ihr nicht gefalle. Für einen jarlssohn möge er gelten können, nicht aber für einen kai-sersohn. Der könig fragt, wie sie es aufnehmen würde, wenn dieser mann um sie anhielte. Sie antwortet: 'Nicht eher will ich diesen mann heiraten, als bis ich weiss, wen ich heirate. Da ich aber gelobt habe, keinen anderen zu nehmen, als Konrad den kai-sersohn, so will ich es nicht ganz von der hand weisen. Doch sage mir, vater, welchem von beiden dient das gefolge mit grösserer aufmerksamkeit?' Der könig antwortet, dass augenscheinlich dem Robert die grössere ehr-furcht erwiesen werde. Darauf bittet ihn Mathilde, nach dem gründe dieses Verhaltens zu forschen.

Als der könig und Robert in die halle zurückkehren, fragt Konrad, wo dieselben gewesen wären. Robert erwidert, dass er bei dem könige für ihn um dessen tochter Mathilde geworben habe. Beide hätten das sehr freundlich aufgenommen-, die prinzeBsin sei aber sehr vorsichtig und wolle ihn nicht eher heiraten, als bis sie seine tüchtigkeit erprobt habe. Konrad spricht den wünsch aus, die Prinzessin zu sehen.

Robert wendet sich nun zu dem könige und teilt diesem das anliegen seines freundes mit, widerrät aber aufs

eifrigste, demselben folge zu geben, weil jener durch zauberische künste alle weiber zu betören verstehe. Der könig meint, das diese erfolge bei den frauen wol gröstenteils seinem schönen äusseren zuzuschreiben seien. — 'Aber sage mir, fügt er hinzu, woher komt es; dass dein gefolge niemals auf dich rücksicht nimt und allein deinem pflegebruder Robert dient?' Robert erwidert, dies wäre nur eine vorläufige anord- nung, weil sein pflegebruder erfahren habe, dass kaiser Richard, dessen tochter jener verführt, ihm durch nachgesante mörder nachstellen lasse. Der könig, um die Wahrheit dieser aussage zu erproben, fordert ihn auf, das gefolge wider zu seinem eigenen dienste heranzuziehen.

V. Robert sagt seinem freunde, er habe durch den könig erfahren, dass fremde leute, die vor kurzem zu schiffe angekommen wären, sich angelegentlich nach ihnen erkundigt hätten; auch habe er selbst schon gerüchtweise gehört, dass kaiser Richard ihn durch mörder verfolgen lasse. Er bitte ihn daher, damit er vor den nachstellungen sich schützen könne, ihm' sein gefolge auf einige zeit abzutreten. Konrad willigt sofort ein

und fortan dienen seine leute dem Robert, welcher den könig darauf aufmerksam macht, wie alles nach seinen befehlen sich richte.

Robert sezt seine Werbungen um Mathilde fort. Eines tages geht er wider mit dem könige zu der wohnung der prinzessin, von Konrads ganzem gefolge begleitet. Dieser bleibt allein in der halle zurück; da er aber bald anfangt, sich zu langweilen, folgt er den andern. Sobald die prinzessin den fürstlich gekleideten mann erblickt, der alle andern an Schönheit überstrahlt, winkt sie ihn heran und lässt ihn neben sich platz nehmen. Sie schaut ihn lange an und kann ihr wolgefallen nicht verbergen. Robert sagt zu dem könige, es sei ein grosser fehler, dass sein freund hierher gekommen sei; er fürchte, dass seine schlimmen ahnungen sich verwirklichen würden. Der könig antwortet, es würde kein schade entstehen, fals sich die besuche seines begleilers bei der prinzessin nicht widerholten.

VI. Robert wante sich nun zu Mathilde und fuhr in seinen Werbungen fort, sie aber nahm seine worte kühler und kühler auf. Bald darauf kehren die männer in die halle zurück.

Robert klagt dem könige, dass Mathilde noch nie so zurückhaltend gewesen sie wie heute; er fürchte, sie sei durch die künste seines pflegebruders verzaubert. Der könig schlägt vor, denselben töten zu lassen; Robert aber meint, das sei unrätlich, solange man ihm keine grössere schuld zur last legen könne.

Bei tische fragt Robert den Konrad, wie ihm die köuigstochter gefallen habe. 'Wol gefiel sie mir, antwortete Konrad, und es ist mir lieb, dass ich in ihre halle gekommen bin. Wie steht es aber mit meiner Werbung? Ist meine bitte gut aufgenommen worden?' Robert erwidert, es scheine ihm gut zu stehen, doch wünsche die prinzessin vorher seine fertigkeiten zu sehen, von denen er ihr viel erzählt habe.

Am nächsten morgen begibt sich Konrad allein zu der wohnung Mathildens. Sie fordert ihn auf platz zn nehmen und holt ein heft von 70 blättern herbei; darauf waren 70 verschiedene sprachen geschrieben. Er schaut auf die blätter und findet eine spräche, welche sie beide verstehen. Mit hilfe dieser spräche verständigen sie sich: er sagt ihr, dass er selbst Konrad der kaiser-sohn sei, jener aber, der sich für den kui-sersohn ausgegeben habe, sei sein pflegebru-

der Robert. Sie glaubt ihm und teilt ihm alles mit, was zwischen ihr, dem könige und Robert verhandelt ist. Sie meint, Konrad habe die griechische spräche bereits durch den Umgang mit den landsleuten sich angeeignet, stelle sich aber unwissend, um die treue seines pflegebruders, sowie ihre und des kö-nigs klugheit auf die probe zu stellen. 'Das aber solst du wissen, fügt sie hinzu, dass mein vater dich für Robert hält und dass er allen den falschen Worten glaubt, die Robert sagt.' Konrad erwidert: "Wol sprichst du, o königin, und ich wolte, dass du

jenes wort nicht zurücknähmest das du gesprochen hast, nämlich dass du niemand heiraten wollest als Konrad den kaisersohn.'

Am abend teilt Konrad dem Robert mit, dass er bei Mathilden gewesen sei. Dieser warnt ihn vor ferneren besuchen, da der könig diese nur in seiner begleitung gestatte; auch sei es in Griechenland sitte, dass verlobte sich vor der hochzeit nur einmal sähen. Darauf fordert Robert den Konrad auf, den wünsch des kaisers zu erfüllen und am nächsten morgen im turnier seine fertig-keiten zu zeigen. Konrad willigt ein; Robert sezt den könig davon in kentnis und rät ihm, alles volk zu den kampfspielen einzuladen.

Am nächsten morgen rüstet sich Konrad. Er legt einen panzer an,'der die geheime kraft hatte, dass keine waffe ihn verletzen konte, und gürtet sich mit dem Schwerte Trani; das war aller Schwerter schärfstes. Sein heim war mit zauberkräftigen steinen besezt, sodass kein eisen ihm schaden konte; ebenso konten den schild, auf dem eine löwe abgebildet war, weder stoss- noch hiebwaffen durchdringen. Zulezt ergreift er seinen spiess und schwingt sich auf sein ross Léttfeti (leicht-gänger). Als er aber aufgesessen war, da däuchte er allen übermenschlich und herlicher als alle, die sie je gesehen hatten. Er ritt nun aus der stat und turnierte. Niemand war da, der es ihm gleichgetan hätte, weder im bu-hurt noch in einem anderen kampfspiele.

Als er nach lust turniert hat, reitet er, um sich zu erholen und zu vergnügen, in den wald. Spät am abend kehrt er heim. Aus dem töre reiten ihm zwei mohren entgegen. Bfide hauen gleichzeitig auf ihn ein, er aber pariert die hiebe und schlägt zugleich dem einen das haupt ab. Darauf erlegt er auch den andern und begibt sich zu der wohnung Mathildens, welcher er die köpfe

der getöteten zeigt. Mathilde sprach: 'Grosses glück begleitet dich, dennoch aber fürchte ich, dass die Schlauheit und hinterlist Roberts dich verderbe.' Konrad erwidert, er vertraue auf gott, der ihm bisher geholfen habe. Er geht darauf zu der halle des königs, steckt die mohrenköpfe auf die mit drachen-liäuptern geschmückten säulen des königlichen hochsitzes und sezt sich zu tische. Alles volk ist sprachlos; auch der könig wundert sich sehr und meint, dass Konrad ausserge-wöhnlich vom glücke begünstigt sein oder Zauberkräfte besitzen müsse, denn oft habe der eine mohr allein mehrere tapfere ritter besiegt und gegen beide zusammen hätten 60 männer nicht aufkommen können. Robert erwidert, sein pflegebruder habe allerdings eine verborgene kraft an sich; últri-geus sei es möglich, dass er eine list ange-want, die mohren schlafend überfallen, oder einen nach dem andern abgetan habe. Der könig antwortet, von einem überfalle im schlafe könne keine rede sein, denn beide hätten nur bei Sonnenaufgang und unter-gang ein wenig geschlafen, und es sei eine gewaltige heldentat, die sein begleiter ausgeführt habe. Robert gibt das zu und meint, jener würde sich auch nicht scheuen, den könig selber anzugreifen, wenn er räche an ihm zu nehmen hätte. Der könig widerholt den Vorschlag, Konrad töten zu lassen, Robert hält ein so offenes vorgehen jedoch für unzweckmässig und rät dem könige, am nächsten tage, wenn Konrad ausgeritten sei, alle töre verschliessen zu lassen mit ausnähme desjenigen, das von einem löwen bewacht werde. 'Du weisst ja, fügt er hinzu, dass sich hier niemand bei nacht ausserhalb der stat unter freiem himmel aufhalten kann wegen der schlangen und drachen und anderer bösen tiere. Ich vermute aber, dass mein genösse sich nicht wird verkriechen wollen, denn er ist sehr tollkühn und übermütig.' Zu Konrad gewant sagt er darauf, dass der könig seine tapferkeit und geschick-lichkeit höchlich bewundere und noch mehr proben davon sehn wolle. Konrad erklärt, er sei dazu bereit.

VII. Am nächsten tage reitet Konrad nach beendigung der kampfspiele wider in den wald. Als er zur stat zurückkomt, sind alle töre geschlossen bis auf eins; an diesem aber ist ein wilder löwe angekettet, der niemanden schonte als den Wärter, der ihm das futter brachte. Konrad gibt seinem rosseFornsögur Suårlanda. CXXX VII

die sporen, fleht gott, der auch David vor dem löwen schüzte, um beistand an und sprengt in das tör hinein. Der löwe schlägt das pferd mit dem schweife nieder, Konrad aber stösst schnell den spiess in die erde und schwingt sich auf den torpfeiler hinauf. Der löwe rast gegen seine kette und richtet sich an dem pfeiler in die höhe. Konrad schlugt ihm mit dem Schwerte die obere hälfte des kopfes ab und geht mit dieser trophäe zu Mathilde. 'Ein gewaltiger mann bist du,' sagt sie, aber ich fürchte, dass du zu sehr auf deine kraft vertraust, denn du hast es mit einem hinterlistigen gegner zu tun.'

Konrad geht in die halle und legt den löwenkopf vor den könig. Dieser erstaunt, denn tausende von männern würden es nicht gewagt haben, gemeinsam in (Ihr tör zu dringen. Wider fragt er den Robert, ob es nicht am besten sei, den gefahrlichen mann zu töten, doch Robert rät davon ab: man solle am nächsten sage alle stattore ver-schliessen, dann werde Konrad draussen gewiss umkommen. Zu Konrad gewendet sagt er, dass der könig und alles volk seiner helden-kraft die gröste bewunderung zolle, und dass man gerne noch weitere proben davon sähe. Konrad verspricht dem wünsche nachzukommen.

VIII. Nachdem Konrad am nächsten morgen turniert hat, unternimt er wider einen Spazierritt. Als er zurückkehrt, sind alle stattore fest verschlossen. Der mond steht am himmel; im norden der stat sieht er einen kleinen berg, unterhalb disselben liegt die ebene Peizina (Peizinavellir). Es scheint ihm, als ob auf dem berge feuer brenne. Er reitet darauf los. Als er zu dem berge komt, hört er ein furchtbares gebrüll nnd erblickt bald darauf einen riesigen drachen, der einen löwen ergriffen hat und sich bemüht, denselben auf den berg hinaufzuschleppen. Konrad tötet den drachen und befreit den löwen. Dieser bezeugt grosse freude und kriecht seinem retter entgegen. Da sprach Konrad zu dem löwen: 'Man sagt, dass du menschenrede verstehest und das weiseste aller tiere seist. Nun erbiete ich mich dazu, dein lehnsherr zu sein und dich zu heilen, du aber solst mir folgen und treu dienen.' Der löwe vergoss trähnen wie ein mensch und legte sich sanftmütig vor Konrad nieder. Dieser findet die höhle des drachen, tötet die zwei jungen desselben und

nimt etwas von dem golde an sich, welches er wie feuer hatte leuchten sehen. Er legt dem löwen ein seil um den hals, steckt die klauen des drachen ein und reitet zu einem der verschlossenen töre, welches der löwe auf seinen befehl sprengt. Darauf begibt er sich zu Mathilden und bittet sie, den löwen zu heilen. Sie verbindet die wunden des tieres und spricht darauf zu Konrad: 'Nun will ich, dass du fernerhin deine kraft nicht mehr auf diese weise zeigst; ich wünsche vielmehr, dass du deine leute wider um dich versammelst und morgen zum thing blasen lässt. Dort gib dich dem könige und allem volke zu erkennen. Wenn er dir nicht glaubt, so fordere ihn auf, dads er dir zur prüfung eine aufgabe stelt, die ihm am besten scheint, du aber verlange dafür den gegenständ aus seinem besitze, der dir am meisten wert ist, denn er wird dir nichts versagen, wenn du die Unternehmung ausführst. Darum aber rede ich so, weil ich weiss, dass du griechisch nicht weniger gut verstehst als sächsisch.' Konrad antwortete: 'Nichts gibt es im besitze des königs, das mir erstrebenswerter scheint als du.'

Nun geht Konrad zum könige, legt die klauen des drachen vor ihn und sezt sich zu tische. Der löwe legt sich zu seinen füssen. Alle leute sind sprachlos, der könig kann sein erstaunen nicht bemeistern. Konrad fordert durch Robert den könig auf, am nächsten morgen zum thing blasen zu lassen.

IX. Als das thing versammelt ist, steht Konrad auf und spricht: 'Alle mögen wissen, dass ich Konrad heisse und Richards, des kaisers von Sachsen, sohn bin; dieser mann aber, der meinen namen sich angemasst hat, ist Robert, der sohn des jarls Rüdiger, und kann mit vollem rechte ein schurke und be-trüger genant werden.' Er erzählt nun seine ganze geschichte und spricht so laut, dass in allen felsen ringsum das echo wach wird. 'Glaubst du mir nicht, o könig! sagte er, so lasse mich, um mich zu erproben, ein aben-teuer ausführen, wie es dir gut scheint.' Der könig antwortet, das solle alsbald geschehen. Er befiehlt ihm, einen grünen stein herbeizuschaffen, der genau von derselben art sei wie derjenige, den er in der hand habe. 'Wo soll ich ihn suchen?' fragt Konrad. 'Das ist deine sache,' erwidert der könig. 'Alle werden eingestehen, dass dies eine schwierige aufgabe ist, sagt Konrad; daher solst du mir deine tochter zum weibe geben, wenn ichCXXVIH

zurückkomme, und bereits jezt will ich sie mir verloben.' Der könig gibt seine Zustimmung und die Verlobung wird ausgesprochen.

Nun begibt sich Konrad zu Mathilden und erzählt ihr das vorgefallene. 'Das ist eine schlimme geschichte, meint sie, denn noch keiner ist zurückkehrt, der nach dem steine ausgesant wurde. Woher solst du ihn denn holen?' 'Das hat man mir nicht gesagt,' erwidert Konrad. Sie holt einen grünen stein hervor und fragt, ob der stein, den der kaiser verlangt habe, von derselben art und färbe sei. Es scheine ihm so, antwortet Konrad. 'Dann nimm diesen stein mit dir, spricht Mathilde, denn dem, der ihn bei sich hat, können Schlangenbisse nicht schaden.

Segle mit deinen leuten nach den in-seln vor Mohrenland; nimm auch den löwen mit, sowie einen weissen hahn und zwei Schweine. Von den inseln, wo du dein ge-folge zurücklassen must, lasse dich nach dem festlande übersetzen. Dort wirst du bald in ein gebiet kommen, das nur von löwen bewohnt wird; diesen kann nur das krähen eines weissen hahnes furcht einjagen. Von dort gelangst du in das land der elephanten: diese tiere erschrecken vor dem grunzen eines Bchweines. Hast du dies land durchwandert, so komst du an einen fluss, über den eine hohe steinerne brücke führt. Diesseits des flusses lasse deine tiere zurück und nimm nichts mit dir als deine kleider und waffen. Von der brücke aus wirst du eine bürg sehen. Richte es so ein, dass du am ersten pfingstfeiertage über die brücke und in die bürg komst, denn an diesem tage liegen die schlangen und kröten, von denen die bürg und das ganze land bewohnt wird, in tiefem schlafe. An dem ende der brücke liegt eine grosse schlänge, zwei liegen vor dem burgtor, zwei vor dem töre der halle. Komst du in diese hinein, so wirst du im hintergrunde auf einer bank eine grosse schlänge liegen sehen, die kröne und ögishelm auf dem köpfe trägt. Vor dieser schlänge spielen auf dem fussboden zwei kleine schlangen, eine grüne und eine weisse, mit einem grünen steine, den sie sich zuwerfen und mit den rächen behutsam auffangen: suche diesen stein in deinen besitz zu bringen, denn dieser ist es, den du holen solst. Auf dem heimwege von der bürg darfst du aber niemals rückwärts schauen, welches fürchterliche dir auch begegnen mag. Aber nur ein mann mit furchtlosem herzen kann dies abenteuer bestehen.'

'Das wird nun versucht werden müssen,' erwidert Konrad.

X. Konrad segelt mit fünf schiffen und statlichem gefolge nach den inseln vor Mohrenland.' Hier bleiben seine leute zurück, er selbst sezt mit dem löwen, dem weissen hahne und den zwei Schweinen nach dem festland über. Ungefährdet komt er bis zu dem ende des löwenlandes und hält dort nachtruhe. Am morgen hört er im walde ein gewaltiges brüllen, davon erzittern die bäume und lassen ihren tau auf die kräuter herabfallen, welche in folge dessen zu blühen beginnen. Da erscheint ein löwe. Durch das krähen des weissen hahnes schlägt ihn Konrad in die flucht, dem fliehenden sprengt er nach und tötet ihn. Er zieht ihm die haut ab, stopft diese voll haidekraut und moos und stelt sie am ufer eines flusses, der die grenze gegen das elephantenland bildet, zum trocknen auf.

Darauf steigt Konrad wider zu rosse und reitet durch das elephantenland, bis der wald licht wird und er einen zweiten fluss erblickt, denjenigen welchen Mathilde ihm beschrieben hatte. Auf einer freien stelle sieht er gewaltig grosse eichen, die jedoch alle sehr stark geneigt waren; auch war der boden ringsumher ganz zertreten. Konrad schliesst daraus, dass die elephanten gewohnt waren, sich an diese bäume anzulehnen. Er bindet nun seine Schweine an den wurzeln einer dieser eichen fest und bedeckt die tiere mit moos und haidekraut. An den füssen der Schweine befestigt er stricke, deren enden er in der hand behält, und versteckt sich darauf in dichtem laubwerk. Bald erscheint ein gewaltiger elephant, dessen köpf die höchsten bäume überragte, und lehnt sich an eine der eichen. Konrad zieht nun an den stricken, die Schweine fangen an zu grunzen und der elephant ergreift die flucht. Konrad springt aus seinem verstecke hervor und wirft ihm seinen speer in die weichen. Der elephant falt und wird von Konrad vollends getötet. Darauf zerstückelt dieser das tier, schneidet ihm die werlvolsten knochen aus und legt sie an die eiche zum trocknen. Dann reitet er weiter, bis er zu der brücke komt und hält dort nachtruhe. Es war der abend vor dem ersten pfingstfeiertage.

Am nächsten morgen geht Konrad allein die steinbrücke hinauf und sieht am jenseitigen ufer eine prächtige bürg, deren türme und mauern wie gold und edelsteine glänzten. Das land ringsum war eben, ohne berge

und wälder, doch zeigten sich überall klüfte und erdhöhlen; aus dem stände der sonne schloss Konrad, dass er sich an den enden der weit befinde. Von der brücke zur bürg führte eine breite strasse; weil sich die schlangen auf ihr hin lAd her bewegt hatten, leuchtete sie wie gold. Am ende der brücke lag eine grosse schlänge, Konrad schwingt sich mit dem spi.sae über sie hinweg. Ebenso springt er über die zwei schlangen vor dem burgtore. Von hier aus führte eine breite stein8trasse zu der halle; auf beiden Seiten der strasse lag schlänge an schlänge, aber keine regte sieb. Auch die zahlreichen türme schienen alle mit schlangen gefült zu sein, denn aus allen spalten strömte gold und aus den fenstern sah man die körper der tiere heraushängen.

Vor der offenen hallentür lagen ebenfals zwei grosse schlangen; sie verhielten sich jedoch ruhig wie alle andern. Konrad gieng in die halle hinein. Alles, was er bisher gesehen hatte, war neben dieser ein schatten. Sie war herlich bemalt und hatte grosse glaBfenster; alle wände waren mit kostbaren Stoffen bekleidet. Auf beiden Seiten waren breite sitze, die waren so dicht mit schlangen bedeckt, dass ein köpf neben dem andern lag. Das gold, das von der tieren ausströmte, war weit über die pfeiler hinans-geflossen und dort erhärtet. Von allen kost-barkeiten, die in der halle aufgestelt waren, schienen drei Konrad am wertvolsten, nämlich zwei mit edelsteinen besezte horner und ein prächtiger bierkrug. Er gelangt nun zu der bank im hintergrunde der halle; darauf lag eine schlänge, die war so breit, dass sie die ganze breite der halle einnahm. Krone und ögishelm hatte sie auf dem köpfe. Die schlänge schien zu schlafen, war aber doch schrecklich anzuschauen. Ein tischchen hieng vor der bank in der luft; es schien frei zu schweben, denn Konrad konte nicht entdecken, woran es befestigt war. Da er ein weiser mann war, so schloss er, dass in den wänden der halle, im dache und irn fussboden steine angebracht sein müsten, die den tisch in seiner schwebenden låge erhielten. Er war mit silber und edelsteinen ausgelegt und sonst ganz aus gutem golde gefertigt. Vor der bank war ein Vorhang aus kostbarem zeuge. Zwei kleine schlangen, eine weisse und eine rote, spielten auf dem fussboden der halle mit einem grünen steine, warfen sich denselben zu und fiengen ihn mit dem

maule auf. Der stein war ganz so beschaffen wie Mathilde ihn beschrieben hatte, und Konrad erkante, dass es dieser stein war, den er holen solte. Diese beiden schlangen waren die einzigen, die sich regten, und Konrad ineinte, sie seien dazu da, um vor der auf der oank liegenden schlänge, welche der könig aller sein muste, zu spielen. Konrad zieht sein schwert und fangt damit der weissen schlänge den stein fort. Sie blickt zornig auf Konrad und verschwindet in der erde. Als sie fort ist, sticht Konrad mit dem Schwerte einen edelstein aus dem tische. Bald darauf komt die schlänge wider zum Vorschein und hat einen weissen stein im munde. Mit diesem steine fangen die beiden aufs neue an zu spielen, bis Konrad ihn der roten schlänge wegfängt. Sie blickt zornig auf Konrad und verschwindet in der erde. Unterdessen sticht Konrad einen zweiten stein aus dem tische. Als die schlänge wider erscheint, hat sie einen roten stein im munde, mit welchem das spjel fortgesezt wird. Konrad gelingt es, auch diesen stein an sich zu bringen. Beide schlangen werfen ihm wütende blicke zu und verschwinden. Konrad hielt es nun für geraten sich zurückziehen, denn die erde begann unter ihm zu schwanken, heftiger lärm wurde hörbar, ein abscheulicher gestank verbreitete sich und die schlangen fiengen an sich zu regen. Er reisst den vorbang herab, steckt ein stück von dera kostbaren zeuge ein, nimt auch die hörner und den bierkrug an sich und geht dann schnell aus der halle. Er erinnert sich der worte Mathildens und hütet sich daher, rückwärts zu blicken, obwol die erde erzitterte, die burgmauern sich bewegten und hinter ihm gewaltiges brausen und zischen erscholl. Er gieng dieselbe strasse, die er gekommen war, nber oft schien es ihm, als müsse er von derselben biuabstürzen. In jedem erd-spalt Bah er schlangenkopf an schlaugenkopf und schwänz an schwänz, sodass die erde ganz schwarz erschien. Durch springen gelangt er glücklich über die im wege liegenden schlangen hinweg und erreicht die brücke. Hier erst wagt er sich umzuschauen und sieht das land in dichte Staubwolken gehült; wo er gold gesehen hatte, war alles schwarz, rauchsäulen stiegen auf und nieder und grässliche stimmen Hessen sich vernehmen.

Konrad geht nun vorwärts bis er zu seinen tieren komt und dankt gott für seine rettung. Dem löwen, der über die rückkehrCXXVIH

seines herrn grosse freude äussert, legt er einen teil der beute auf den rücken, da das pferd nicht alles zu tragen vermag. Die Schweine tötet er und gibt sie dem löwen zu fressen; die getrockneten elephantenknochen nimt er mit sich. Im löwenlande vermehrt er sein gepäck durch die haut des getöteten löwen. Glücklich gelangt er wider zu den inseln und Begelt von dort mit seinem gefolge nach Miklagård.

Prinzessin Mathilde hatte inzwischen für die glückliche heimkehr Konrads eifrig messen lesen lassen. Als die Seefahrer in einer abgelegenen bucht in der nähe von Miklagård gelandet sind, beeilt sich Konrad zur stat zu gelangen. Mathilde empfängt ihn mit grosser freude, lasst sich die abeuteuer der reise erzählen und die

mitgebrachten schätze zeigen. Besonders erfreut sic der grüne stein smaragdus, um dessen willen Konrad die fahrt unternommen hatte. Den weissen stein erklärt sie für einen krystall; er habe die kraft den träger vor dem bisse giftiger tiere zu schützen und vermöge, wenn man ihn hervorziehe, ein dunkles haus zu erleuchten. Der rote stein, sagt sie, heisse carbuncu-lus; er habe die eigenschaften des krystalls und ausserdem noch die, dass dem, der ihn trage, und dem hause, worin er aufbewahrt werde, weder wasser noch feuer schaden könne. Auch der bierkrug besitze wunderbare gaben: durch die kraft von vier an ihm befindlichen edelsteinen könne sich viererlei trank ungemischt in ihm erhalten. Trinke man nicht in vorgeschriebener weise aus dem kruge, so verschwinde der ganze trank und es erhebe sich ein kastell mit vier rittern, während der trank zurückkehre, wenn man den krug richtig handhabe.

Mathilde rät nun ihrem geliebten, seine ankunft in der stat melden und eine versam-lung zusammenberufen zu lassen. 'Wenn die trompeten ertönen, sagt Bie, so gehe mit allen deinen genossen zum thing und gib dem könige den smaragd, nach welchem er dich sante. Er wird sehr froh darüber werden und sprechen, dass nun nur noch eine probe übrig sei, um ihm allen zweifei an deiner königlichen abkunft zu benehmen. Frage danu, was daB sei. Er wird mit dir eine lanze brechen wollen, und du gewähre ihm die bitte. Er ist sehr geübt in allen kampfspielen, und bleibst du vor seinem stosse im sattel, so wird er die probe für vollendet ansehen. Füge ihm keinen schaden und keine

beschimpfung zu, aber hebe ihn aus dem sattel, damit er deine Überlegenheit erkent. Ist er aus dem sattel geworfen, so wende dein ross und schenke ihm den kostbaren stoff aus der schlangenburg: seinetwegen wird er dir verzeihen.'

Konrad lässt dem könige seine heimkehr melden. Darauf reitet er mit seinem gefolge zum thing und übergibt dem könige den smaragd. Dieser ist sehr erfreut darüber. 'Es ist glaublich, sagt er, dass du des angesehensten mannes sohn bist. Aber um den lezten zweifei zu zerstreuen, must du mit mir eine lanze brechen.' Konrad versteht sich dazu. Beide wapnen sich, besteigen ihre rosse und sprengen auf einander los. Keiner von beiden verfehlt den andern. Der könig musa den sattel räumen, komt aber aufrecht zu boden. Konrad wendet sofort sein pferd, reitet zum könige und sagt: 'Unklug habe ich gehandelt, und ich möchte, dass du meiner Unschicklichkeit wegen dieses kleinod annähmest.' Er gibt ihm den kostbaren stoff. Der könig erwidert freundlich: 'Es scheint mir ehrenvoll, von einem solchen manne geschenke anzunehmen, aber einer busse hätte es nicht bedurft.'

Darauf sprach der könig zu der anwesenden menge: 'Seit ich mich im kampfspiel zu üben begann, hat mich noch niemand aus dem sattel gehoben biB auf den heutigen tag. Nun aber will ich, dass der, welcher sich für Konrad den kaisersohn ausgegeben hat, mit diesem seinem namensvetter eine lanze breche, damit er bewahrheite, dass er ihm in jeder ritterlichen übuug überlegen sei.' Robert antwortet, das brauche nicht mehr erwiesen zu werden, da die probe Bclion oft angestelt sei. Der könig zwingt ihn jedoch zum kampfe. Beide besteigen ihre roBBe und stürmen auf einander los. Keiner verfehlt den andern. Konrad stösst die lanze Roberts mit dem schilde von sich und berührt mit seinem speere nur den äusseren rand von Roberts schild; als nun die rosse aneinander vorbei laufen, ergreift er seinen gegner mit der rechten hand, hebt ihn hoch in die luft und wirft ihn in einen sumpf, sodass er bis zum gürtel einsinkt. Der könig will Robert töten lassen, Konrad aber spricht dagegen: 'Weil er mir früher oft dienste geleistet hat und aus achtung vor seinem vater Rüdiger soll ihm nichts weiter geschehen. Aber aus dem lande soll er gehen und mir nicht wider vor äugen kommen.' Konrad gibt ihmFornfcðgur Suðrlanda.

CXLVII

ein schiff, bemannung and geld, and so segelt Robert fort. Es beisst, dass er sich ein reich erobert und dort bis zu seinem tode geherscht habe.

XI. Eonrad bittet den könig, ihn nach Sachsen segeln zu lassen, um seinen vater nach Miklagård einzuladen. Er hatte nämlich erfahren, dass Richard einen kriegszug gegen Griechenland rüste, weil er glaubte, dass Konrad unter den harten prüfungen erlegen sei.

Eonrad segelt nach Sachsen. Áls er dort ankomt, sind alle buchten mit kriegs-schiSen angefült. Richard hatte

nämlich gehört, dass sein sohn in Miklagård den tod erlitten habe und weilte ihn rächen. Konrad sucht nun eiligst seinen vater auf und ladet ihn zur hochzeit ein. Ein statliches gefolge wird ausgewählt und Richard und Konrad segeln auf den prächtigsten schiffen nach Miklagård.

Sobald die flotte in sieht ist, lässt der Griechenkönig Bein ganzes gefolge aus der stat ziehen. Mit herlicher musik werden die Sachsen empfangen und in feierlicher procession in des königs halle geleitet. Konrad und Mathilde werden gekrönt und vermählt.

Gegen ende des festes, das einen halben monat währte, wird ein tbing anberaumt, auf welchem die abenteuer Konrads verkündet und die kostbarkeiten, welche er mitgebracht hatte, vorgezeigt werden. Der Griechenkönig erzählt von den ränken Roberts, der ihn überlistet haben würde, wenn Ma-

thilde nicht den betrug durchschaut hätte; wie er dann den prinzen auf die probe gesteh habe und dieser bewährt befanden sei. Konrad sagt, dasB er in kurzer zeit die griechische spräche so volständig erlernt habe, dass er sie nun wie ein eiDgeborner spreche. Seine kleinode verschenkt er an Richard, den könig und Mathilde.

Bald darauf kehrt Richard heim. Der Griechenkönig liess diese geschichte in drei bücher niederschreiben: das eine sante er dem Richard, das andere dem könige von Dänemark, das dritte behielt er selbst. So, meinte er, werde die kunde von diesen dingen nie verloren gehen.

Konrad und Mathilde hatten zwei söhne, Wilhelm und Heinrich. Nach dem tode seines Schwiegervaters herschte Konrad über Miklagård. Wilhelm wurde nach Sachsen zu seinem grossvater geschickt, um dort erzogen zu werden, und erbte dessen reich. Nach Konrads tode wurde sein sohn Heinrich könig in Miklagård, der seinem vater in klug-heit und tapferkeit ähnlich war. Er hatte einen sohn namens Kirialax.

Die leute erzählen, die bürg, aus welcher Konrad den stein holte, sei ehemals von menschen erbaut und bewohnt worden; diese seien aber durch die schlangen untergegangen.

Ein kleriker fand auf einer strasse diese geschichte so aufgeschrieben, wie kluge leute sie nun erzählen.

Till Konrads saga i dess helhet har någon utländsk förebild icke anträffats, ja, det är ovisst, om en sådan någonsin existerat. Skulle man antaga ett främmande original, så måste man väl tro, att det varit tyskt, eftersom personerna nästan alla (med undantag blott af Silvia och Kirialax) bära tyska namn, sagans hjälte är en tysk käjsarson och handlingen utgår från Tyskland. Men å andra sidan finnas, såsom vi snart skola se, ganska många tecken till, att sagan icke är en öfversättning.

Äfven om det nu visar sig, att sagan blifvit sammansatt af en norrman eller isländing, så kan denne, likaväl som författaren af Mag, hafva i vissa delar begagnat stoff, som han (direkt eller indirekt) fått utrikes ifrån. Vi vilja tillse, i hvilka stycken dylikt lån snarast är tänkbart.

Det vigtigaste momentet i sagan är utan tvifvel namnombytet: att Robert v usurperar Konrads namn samt tillägger honom sitt eget. FramställningenCXXVIH

häraf erbjuder stora likheter med den tyska riddareromanen Loher und Maller '), hvilken visserligen är yngre än Kon, men torde grunda sig på äldre berättelser 2). De drag i romanen, hvilka i synnerhet erinra om Kon, äro följande. Käjsar Karls son, den ädle och tappre Loher, stadd på färd till Konstantinopel, blit af den fege och listige hertig Ott förmådd att byta namn med honom på ett års tid. Ott förmanas af sin fader att gifva företrädet åt Loher och i alt göra honom till viljes. När den förmente käjsarsonen föreställes för den grekiska prinsessan, säger hon: "Det är också en skön riddare, som jag ser stå där bakom; han är mera välbildad än alle de andre; jag skulle gärna vilja veta, hvem han är." Ott blir väl emottagen, Loher får slita ondt. Prinsessan är skön och vis; hennes hjärta vänder sig till den sanne Loher. Den grekiske käjsaren låter tillställa en tornering. Vid torneringen faller Ott i en grop, full af smuts; då Malier, en af Lohers män, skrattar åt Ott, förtörnas Loher. Loher utmärker sig vid torneringen, blir slutligen känd till sin verkliga rang och äktar prinsessan. — Inom den nordiska literaturen känner jag inga så nära motsvarande berättelser. Aflägsnare likheter eger Göngu-Hrölfs saga: då Hrólfr och hans

tjänare Vilhjálmr äro på väg till konung Erik i Gardariki, sviker V. sin herre och nödgar honom att vid hofvet uppträda som tjänare, medan V. själf låtsar vara herre; dock göra hjältens bedrifter honom snart bemärkt. Vilhjálms syfte är, liksom Roberts, att vinna konungens dotter 3).

o

Åtskilliga af uppgifterna om ormlandet (i en hds. kalladt Babilon, jfr längre ned) och färden dit äro säkerligen lånade utifrån. Särskildt anmärkningsvärd är en af de fornryska berättelser, för hvilka A. Wesselofsky redogör i sin uppsats "Die Sage vom babylonischen Reich" (Archiv für Slavische Philologie, herausg. von V. Jagió, Bd II, Berlin 1877) *). I den ifrågavarande

1) Det är Professor Gaston Paius, jag har att tacka för hänvisningen till denna skrift.

J) Enligt romanens egen utsago (se K. Simrocks upplaga, Stuttgart 1868, p. 290) är den öfversatt från latin till franska är 1405 på befallning af grefvinnan Margaretha af Vidmont (gift med hertig Fredrik af Lothringen), och sedermera från franska till tyska år 1437 af hennes dotter Elisabeth, enkegrefvinna till Nassau och Saarbrücken.

') I det troligen öfversatta "äfventyret" om prinsen af Galizia (IL Gering, íslendzk æventýri, n:o LXXIX, K. Gislason, Prover n:o XVII) låter denne, för att pröfva en prinsessas klokhet, en underordnad föreställa sin person, men röjes på sina åthäfvor och svar Om Kon 48"—496 påminna "äfvent.yrets" ord: A ctr þeir koma á konungs fund, mælti konungsson til félaga sinna: "Nu skal breyta várum vana: steikari skal nü fyrstr gänga ok sitja innstr, enn ek skal sitja ýztr; hann ska] tala vitt konung várra vegna, svà sem hann sé värr formadr."

*) Dr Reinhold Kohlek har godhetsfullt ledt min uppmärksamhet på denna artikel.Fornsögur Sudriaoda.

berättelsen omtalas, huru grekiske käjsaren Leo (eller Basilius) skickade någre män till Babylon, som den tiden beboddes af ormar; en orm låg rundt omkring staden. Sändebuden hemtade klenoder, däribland ett underbart dryckeskärl. Vidare heter det (p. 141 not. 28): "Es gab aber in der Stadt eine zahllos grosse Anzahl anderer Schlangen (d. v. s. utom den stora ormen, som låg kring stadsmuren) und Reptilien. Auf Befehl Gottes liegen diese Schlangen Sonntags vom Aufgang der Sonne bis zu ihrem Untergang regungslos wie todt, Montags aber werden sie lebendig die ganze Woche bis Sonntag." (Jfr Kon 701113). Ett par af de öfriga fornryska texterna meddela, på hvad sätt Babylon tagits i besittning af ormarna. Wesselofsky anser, att dessa sagor om det babyloniska riket kommit från Bysanz; berättelsen om käjsar Leos sandebud skulle ha blifvit diktad därstädes såsom en fortsättning till de andra; dessas egentliga ursprung söker han i iranisk-semitisk vidskepelse, sammansmält med bibli8kt-kristliga föreställningar (Uppenbarelseboken 17: 5, 18: 2) *). Såsom beslägtade sägner anför han bland andra den om ormen kring Thora Borgarhjorts slott (Ragnar lodbroks saga) samt en episod i Heinrichs af Neustadt Apollonius, som är författad år 1312 (utg. af J. Strobl, Wien 1875). Apollonius får sig af en konung Nemrot förelagdt att resa till Babylon och hemta ett "tecken" där; under det odjuren sofva, lyckas han komma in i staden samt ut igen, sedan han hemtat några dyrbarheter; utmålningen af stadens prakt och ormarnas mängd tyckes hafva någon likhet med Kon a). — Föreställningen, att 'Babilon' skulle vara bebodt af ormar, saknas icke häller i nordiska skrifter, hvilka dock själfva öst ur utländska källor; se 'Nokkur blöd úr Hauksbók' 815*18 och Alexanders saga p. 1. I det föregifna brefvet från Alexander till Aristoteles, hvilket upptages i en yngre hds. af Alex. s., talas, utan omnämnande af Babylon, om þá stadi, er audir váru af mönnum; vidare säges: þar var gnótt gulls ok orma ok allra gimsteina .... þat var skämt fra Serklandi

(Alex. s. p. 169). Men också tvänne isländska skrifter, hvilka ej kunna vara öfversättningar, upptaga ormhistorier af beslägtad art. Den ena är den fantastiska Yngvars saga Víðförla (utg. i Stockholm 1762). Under Yngvars flod-fård händer det en natt, att Valdimarr, som håller vakt, går i land för att

i) Ännu närmare stå väl Es. 34: 13 och Jer. 51: 37, där det uttryckligen förutsägas, att Babylon skall blifva en "drakaboning."

l) Ett af ormar bebodt land, som styres af en ormdrottning, förekommer i sagan om Haseb och ormdrottningen

utforska orsaken till ett ljus (likt en halfmåne), som synes på afstånd. Hann kora at, þar sem upphæd var fyrir honum, sú er gullslitr var á (jfr Kon 7338"9, 73*s och 77 as); ok så hann, hvat því olli, því at þar var alt þakit ormum. Enn fyrir því at þeir sváfu, þá rétti hann spjótskepti sitt þar til, sem einn gullhringr var, ok dró hann at sér. Þá vaknadi einn yrmlingr, ok vakti sá þegar adra hjá sér, unz Jakulus (en Stor drake, som tyckes vara konung öfver ormarna) var vaktr. Valdimarr flyr till skeppen, men 'Jakulus' kommer flygande och spyr etter öfver ett skepp, som strax forgås (kap. 5, p. 15, 16). Äfven vid flodens källa finner Y. en ofantligt stor drake, som ligger på mycket gull. Medan draken är krupen till vattnet för att dricka, borttaga Yngvarr och hans stallbröder en del af gullet. Y. förbjuder sina män att betrakta draken, när denne återkom, men några kunna ej Styra sin nyfikenhet. De sågo, att draken vard illa vid skada sinn: hann reistiz á spordinn ok lét, sem þá er madr blistrar, ok sneriz í hring á gullinu (jfr Kon 767'10,

76ao'a, 76s83a) »). Desse män nedfalla sedan döde (kap. 6, pp. 23—4). Yngvars son Sveinn besöker sedermera samma ormkoloni, där hans fàder hade varit; ormarna sofvo där i stort antal, men Jakulus låg i ring om alla de andra. Sveinn lyckas då döda Jakulus (kap. 11, pp. 40—1). Den andra isländska berättelse, på hvilken vi nyss hänsyftade, är fiáttr Porsteins forvitna (Flatöbok III, 431—2). Isländingen ‡>orsteinn, som vistas hos Harald hårdråde, har af nyfikenhet tittat i konungens 'púss' och där sett två dolkhandtag ('hepti') af gullfärgadt trä; Harald ålägger honom att skaffa ett likadant. ‡>orsteinn säger: "Hvert skal ek sækja?" Konungen svarar, att det får han själf utfinna (jfr Kon 69l'*). Med den helige Olafs bistånd påträffar ‡>orsteinn en eremit, som kan visa honom vägen och säga, hur han skall bära sig åt. Ute på en holme är ett ormbo (ormabæli); þar skorti eigi gull, ok allr vidr var þar, sem á gull sæi. Där växer också den telning, af hvilken han skall skära till handtaget. Han utför sitt värf, medan ormen är borta för att dricka. Enn er ormrinn kom aptr, hvesti hann illsliga ok þóttiz vita, at madr hafdi komit til bygda hans, ok reis á spordinn; hann saknadi þess, er á brottu var, ok lagdiz eptir honum. Med hjälp af helgonet, Som han åkallar, kommer Jjorsteinn undan. Då han lemnar konung Harald sitt byte, säger denne: Mikla gæfu hefir þú til borit (jfr Kon 7830, 8040 1). En med Kon 691"3 ännu närmare öfverensstämmelse finner man i Sturlaugs saga starf-sama (Fornaldar sögur Nordrlanda III, 616): Konung Harald gifver Sturlaug

l) Äfven förut begagnar sagan några uttryck, som erinra om Kon. Medan draken låg kvar i sitt bo, voro männen tyste 'ok leitudu sér hælis' (jfr Kon 7331 J); i boet (bæli) var mycket gull 'ok sva heitt som nýrunnit i afli' (jfr Kon 745o a).

•

1 uppdrag att hemta ett 'úrarhorn', som han en gång förlorat; St. frågar:

"Hvert skal ek eptir því lei t a?" Konnngr segir: "Hygg þú sjálfr fyrir því!" St. fål' besked af Yéfreyja, fostermoder till hans hustru. — Det är väl troligt, att de sistnämda skrifterna, Yngvars saga, |iorsteins |>áttr forvitna och Sturlaugs saga, stå i någon förbindelse till Kon. Men då de alla tre, så vidt jag vet, äro yngre än Kon, kan åt minstone icke denna hafva lånat af dem.

Episoden om läjonet, hvilket af Konrad räddades från en drake och sedan blef så troget, hvilar naturligtvis ytterst på utländsk grund; medeltidsliteratliren har, som bekant, talrika framställningar af detta ämne. Men Kon kan mycket väl hafva upptagit episoden ur den norska lveinssagan; denna, på konung llåkan gamles befallning författade, öfversättning är gammal nog att kunna vara källa till Kon, och att den verkligen varit det, synes framgå af de här förut påpekade överensstämmelserna i uttryck (se p. XXIII).

Främmande ursprung hafva tydligen också uppgifterna om läjonets rädsla för tuppen samt elefantens för svinet; men dessa uppgifter, som tyckas ha förekommit tämligen ofta hos medeltidsförfattare '), behöfva knapt förutsätta skriftlig utländsk källa; beskrifningen på elefantens utseende (7*28 5—733) vittnar i alla händelser ej om autopsi. På detta djurs fruktan för svinets grymtande hänsyftar ett ställe i Alexanders bref till Aristoteles (Alexanders

saga p. 171).

En annan medeltidsåsigt, som sannolikt varit mycket spridd, nämligen att jordens olika språk voro 72 till antaletJ), torde ligga till grund för uppgiften ÖD1*'16 om bladen med de 72 språken (70 enligt hds. A). Om jordens 72 språk talar äfven Hauksbók ('Nokkur blöd' etc. 8,41s, 154"6, 25') och Stjärn kap. 22. I denna punkt synes antagandet af ett skriftligt utländskt original icke kunna erhålla något säkert stöd, och häller icke gärna däri, att mot sagans slut tornering användes som ett slags gudsdom.

De utländska ortnamnen förekomma äfven i andra isl. skrifter och kunna godt vara lånade från dem. Men betydelsen är stundom något afvikande: Peizinavallarna (jfr Hkr 776, Geisli 52) förläggas i Kon 6615 helt nära invid Mikligardr, enligt Hkr äro de belägna i Vallachiet; Gullvarta är i Kon

') I saknad af erforderlig literatur kan jag ej lemna citat, men jag erinrar mig ha påträffat ett dylikt meddelande i en artikel om medeltidens zoologi, intagen i tidskriften Household Words.

3) Äfven i detta fall måste jag utelemna citat. — Huruvida med den ifrågavarande

föreställningen sammanhänger den om Guds 72 nainn, hvilken träffas i ett par tyska sånger

från 14:de århundradet (se M. Gaster i Germania XXVI, 203), kan jag ej afgöra.

(hds. E) en hamn, enligt Hkr 668 en port; Stólpasund skall eljest beteckna Gibraltarsund (enl. Cleasby-Yigfussons lexikon, som dock ej anför någbt citat), i Kon användes namnet om Bosporen, likaså i Jarlmanns saga ok Hermanns (se vidare nedanför) och i "äfventyret" af Róraverska dáranum (H. Gering, ís-lendzk æventýri, LXXXin, 39, 99).

Läsaren finner altså, att bland alla de drag af berättelsen, hvilka snarast kunna anses lånade utifrån, intet enda visar på öfversättning från skriftligt original. En episod — om det trogna läjonet — tyktes fastmer vara upptagen direkt ur en öfversatt saga.

Mera' positiva tecken till sagans nordiska ursprung kunna utan svårighet påträffas. För ett sådant anser jag, hvad innehållet angår, berättelsen om Konrads 'fóstr', särskildt jarlens erbjudande samt Konrads känsla af förpligtelse mot fosterbrodren. I nordisk anda äro vidare de många häntydningar na på Konrads 'gæfa', d. v. s. den lycka eller det speciella guddomliga understöd, han på grund af sin höga börd fick åtnjuta *). Också uppgiften, att ormkonungen bar 'œgishjálmr' (7024, Tö'0"1), är väl rent nordisk. Och slutligen förefaller mig Konrads karaktär hafva en väsentligen nordisk prägel; jag menar tryggheten i hans hjältemod, då han lugnt förblifver i det ogynsamma läge, hvari Robert satt honom, och underkastar sig det ena farliga profvet efter det andra. Samma trygghet (eller, om man så vill, tröghet), blandad med en viss humor, röjes stundom i hans tal: ög*5,33,37, 7038 9 och än mer 603 S samt framför alt 69'316 och 78*"6; han liksom retas med den ifriga Mattild; så äfven, när han först visar henne andra ädelstenar, innan han tar fram den rätta. Anmärkningsvärdt är äfven det lugnt' självmedvetna och något skämtsamma yttrandet 60"".

Sagans stil röjer aldrig öfversättning, men har åtskilliga nordiska egenheter. Yäl är framställningen tämligen bred och omständlig i jämförelse med Mag, men författaren inlåter sig dock icke på att skildra personernas känslor eller bevekelsegrunderna till deras handlingar, utan håller sig strängt till den "symptomatiska" berättelseformen (jfr här ofvan p. Cl) 3). Än mer, där framställningen är bredast och för nutida smak må hända något tröttsam, nämligen där först Mattilds förutsägelser och råd samt sedan deras uppfyllande ut-

') Jfr undersökningen af Magus saga p. XCV.

S& t. ex. säger ej förf., livad Konrad tänker om Roberts svek, eller hur snart han böljade ana oråd. Att Konrad mycket tidigt lärt sig grekiska, för man veta först i sagans slut.

förligt berättas, just där står sagan i öfverensstämmelse med äkta isländska ätt-sagor: vi behöfva blott erinra om

Nials omständliga föreskrifter till Gunnar och den senares därmed enliga handlingssätt. Äfven ett annat slags vidlyftighet har Kon gemensam med de rent nordiska sagorna, nämligen parallellismen (jfr ofvan pp. Cl—II). Kon använder den i skildringen, hur hjälten tre gånger utestänges; särskildt förberedelsen härtill (samtalet mellan konungen och Robert) återkommer nästan i samma ordalag. Att enskilda uttryck och vändningar af rent nordisk art förekomma, är, som vi förut (i afd. I) hafva sett, icke något säkert bevis på nordiskt ursprung, ty äfven öfversättningarna kunna upptaga sådana. Exempelvis vilja vi dock framhålla afslutningsorden ok er nú lokit frá honum at segja 8226'7, de nekande uttrycken 47% 52a3"5, 59as, 6034 7 m. fl., ordspråken 474'5 och 47J34, äfvensom reflexiouen 461'*: "hallkvæmra þikki

mér þór vera þat, er þú berr í brjósti þér, enn þat, er bann veit ok þú ätt undir bonum"» hvilken starkt erinrar om Hávamál 8: ódælla er vid þat, | er mactr eiga skal | annars brjóstum í (jfr också ib. 94"6)'1).

En liten utredning för sig fordrar det egendomliga förhållande, hvari Kon står till Jarlmanns saga ok Hermanns. Den isländska texten till denna saga är ännu icke trykt, men en svensk öfversättning utgafs af Joh. G. Liljegren i andra bandet af "Skandinaviska fornålderns hjeltesagor" (Stockholm 1819). Sagans öfverensstämmelser med Kon äro många och delvis mycket påfallande. Men någon vägledning till Konradssagans källor är icke att söka här, ty en närmare pröfning af Jarlmanns saga ok Hermanns torde ej kunna lemna annat resultat, än att denna saga blifvit (sannolikt omkring år 1400) sammansatt af en isländing, som varit väl bekant med Kon och velat åstadkomma ett motstycke därtill, i det han skildrade en jarlssons (Jarlmanns) uppoffrande trohet mot sin fosterbroder, konungssonen (Hermann). Författaren har i talrika enskildheter gjort lån från Kon, med hvilken han dess utom sökt förbinda sin saga genom att låta Hermann vara farfader åt Konrad J). Han har också be-

') Mattilds nppmaning till Robert: "Sit þar, mactr!" (52") smakar mera af den nordiska enkelbeten än af den förfinade artigbeten i tyska och franska medeltidsdikter.

a) Jfr förut p. III och här längre ned anmärkningarna om Þjalar-Jóns saga.CXXVIH

G. Cederschiöld.

gagnat flere drag ur andra romantiska sagor, såsom ur þidreks saga (Herburts ‡>áttr), Mao, Cl, Mik ni. fl.

Den föregående granskningen torde, huru knapphändig den än är, göra sannolikt, att Kon blifvit sammansatt i Norge eller på Island, visserligen med begagnande af utländskt stoff, men icke på grundvalen af ett främmande skriftligt original (för hela sagan). Beträffande tiden för författandet kan må hända terminus a quo ställas strax efter öfversättandet af Iveins saga, om nämligen vårt antagande, att Kon lånat från denna, håller streck. Terminus ad quem bör i alla händelser förläggas före år 1300; ty älsta hds. (^4) tillhör början af 14:de århundradet, och att denna hds. står ganska långt från sagans första uppteckning, skall tillräckligen bevisas af de undersökningar, vi strax komma att anställa öfver redaktionernas inbördes förhållande. Innan vi öfvergå till detta ämne, måste vi likväl kasta en blick på själfva handskrifterna äfvensom på den förut utgifna upplagan af Kon.

Handskrifterna till Konrads saga äro följande:

1. Skinnboken n:o 7, 4:to, å Kongl. Biblioteket i Stockholm, här förut beskrifven i afd. II; efter denna hds., som vi kalla A, är vår text aftrykt, utom början (till 454), som felas i hds.

2. Skinnboken n:o 7, fol., å Kongl. Biblioteket i Stockholm, beskrifven i Arwidssons "Förteckning" och i företalet till Klockhoffs upplaga af Partalopa saga. Den är skrifven under det 15:de århundradet (omkring midten?). Efter denna hds., soms vi kalla B, hafva vi aftrykt sagans början (till 454) samt därefter (i noter under texten) alla vigtigare afvikelser från A. Slutet af sagan (från själfum 83S3) fattas.

3. Pappershandskriften AM. 119, 8:vo, af oss kallad b, är en tämligen noggrann afskrift af B, som blifvit gjord, medan B ännu egde sagans slut i behåll '). Första sidan i hds. b är skrifven senare, icke efter B, där sagans början är ganska svårläst, utan efter någon annan hds., kanske Rask. 31, 4:to.

') Af samme skrifvares hand är äfven AM. 118, 8:vo; se afd. VII.Fornsögtor SnSrlanda. CLXXXI

AM. 119, 8:vo, innehåller för öfrigt Elis saga och Gibbons saga, skrifna med samma hand som Kon, samt 'Gnýrs æfintýri', skrifvet af annan hand.

4. Skinnboken AM. 529, 4:to, betydligt yngre än B (16:de årh.?). Den innehåller Gibbons saga, Nitida saga fræga, Jarlmanns saga ok Hermanns samt slutligen några fragment af Kon. Dessa sistnämda bestå af a) fyra rader, utgörande sagans början (motsvarande 453 8, till at sér, i vår text; b) ett blad (motsvarande 4633—4834); c) två sammanhängande blad, hvilka utgjort de yttersta, det första och det åttonde, af ett lägg (motsv. 5613—58,J och 70"—7211); d) två sammanhängande blad, hvilka hafva utgjort det tredje och det sjätte af samma lägg som de båda föregående (motsv. 6033—62"° och 663s—6830) 1); e) fyra blad, de inre af det lägg, som följt på det nyssnämda (motsv. 7536—8435). Denna hds. kalla vi C.

5. Skinnboken AM. 180 B, fol., som är något yngre än B. Se för öfrigt afd. V. Af Kon upptager handskriften blott slutet från 813S. Yi kalla denna hds. för I).

6. Pappershandskriften AM. 524, 4:to; denna är sannolikt en vårdslös afskrift af D, tagen, då membranen hade sagan fullständig.

7. En smal längdremsa ur midten af ett pergamentblad, förvarad i AM. 567, 4:to. Detta blad har på senare sidan haft början af Kon 2); handskriften tyckes tillhöra 14:de århundradet.

8. Skinnboken n:o 6, 4:to, å Kongl. Biblioteket i Stockholm; se förut afd. II. Kon är här fullständig. Yi kalla denna hds. E.

9. Afskrifter (direkta eller indirekta) af E, alla å papper: a) AM. 179, fol.; 1) AM. 181 F, fol.; c) AM. 585 E, 4:to; d) n:o 614, 4:to, af Kallska samlingen å K,ongl. Biblioteket i Köpenhamn; e) n:o 46, fol., å Kongl. Biblioteket i Stockholm; /) n:o 31, 4:to, af Rasks samling; — samt troligen äfven g) n:o 102, 8:vo, i det Isl. Literära Sällskapets manuskriptsamling, och h) n:o 224, 8:vo, i samma bibliotek.

Om ännu en hds. af sagan eger man någon kunskap, nämligen den, efter hvilken de älsta Konráds-rímur, äro författade; då dessa torde tillhöra 15:de århundradet, har ifrågavarande hds. varit lika gammal som B, om ej äldre.

') Dessa båda blad förvarades förut i 567, 4:to, af AM. samlingen; men sedan jag

igenkänt dem som tillhörande 529, 4:to, äro de nu inlagda på sin rätta plats.

J) Då detta förhållande synes hafva varit obekant, har jag gjort en anteckning därom

å remsan själf.CXXVIH

G. Cederschiöld.

Editio princeps af Kon utgafs i Köpenhamn 1859 af isländingen Gunn-laugur þórdarson och bär titeln Konrá&s saga keisarasomr, er fór til Ormalands. Denna upplaga är, liksom den af samme man utgifna 'Bragda-Mágus saga', väsentligen afsedd att tjäna utgifvarens landsmän till intressant lektyr och stöder sig icke på någon omsorgsfullare pröfning af handskrifterna. Texten har blifvit trykt efter pappershandskriften AM. 179, fol., hvilken, såsom nyss sades, är en afskrift af E\ utgifvaren har tagit varianter och stundom gjort rättelser dels efter AM. 181 F, fol., och 585 K, 4:to, hvilka äfven härstamma från E, dels efter AM. 529 och 524, 4:to, samt 119, 8:vo, hvilka alla tre tillhöra andra redaktioner af sagan. På det hela taget kan man emellertid anse den egendomliga redaktionen i hds. E vara publicerad genom ‡>órdarsons upplaga, om ock på ett tämligen otillfredsställande sätt. Därföre, när vi här üedan önska citera redaktionen E, göra vi det efter Jiórdarsons upplaga, likväl så, att vi uti de meddelade utdragen städse jämfört texten med membranen och, om så erfordrats, rättat den.

Vid undersökningen af den ställning, sagans olika redaktioner intaga till hvarandra ooh till den numera förlorade urtexten, måste uppmärksamheten i synnerhet fastas vid handskrifterna A, B och E, af hvilka de båda förra innehålla nästan hela, den senare hela sagan. Mindre säkra resultat kan man vinna af hdss. C och D, som blott

utgöra smärre fragment af sagan. Remsan i AM. 567, 4:to, upptager så ringa text, att man intet kan dömma om denna handskrifts slägtskapsförhållanden ; hade vi varit nog lycklige att ega handskriften fullständig, så skulle den på grund af sin ålder hafva varit en af de allra vigtigaste. Den sagoredaktion, hvilken, stundom något utbroderad, vida oftare förkortad, men nästan alltid i uttrycken ändrad, föreligger i Konráds rímur, lämpar sig föga till en så långt i enskildheter gående jämförelse som den, vi vilja anställa mellan redaktionerna, och vi kunna endast undantagsvis ur dessa rimur hemta stöd för någon läsarts ursprunglighet. Rörande redaktionens ställning i allmänhet kan hänvisas till Th. "Wiséns Riddararimur (Köpenhamn 1881) pp. XX—XXX. — Bland pappershand skrifterna blir b af värde endast för det stycke, som är förloradt i B, medan naturligtvis E:s afskrifter sakna all betydelse för kritiken. Hvad åter angår AM. 524, 4:to, röjer en jämförelse med den bevarade delen af D såFornsögur Sudrlanda.

mycken godtycklighet och vårdslöshet hos afskrifvaren, att jag ej vågat tillerkänna honom någon vittnesgillhet för de förlorade delarna.

Yår åsigt om förhållandet mellan membranerna kan korteligen uttryckas genom följande slägttafla, i hvilken asterisk betecknar förlorad hds. samt de lodräta streckens längd angifver afståndet i tid (och mängden af förlorade mellanled).

* Urtext

*X

'W

*Z

B

I)

E

C

Man ser af denna tabell, att, medan slägtskap eger rum mellan A, B, C och Z>, däremot E intager en isolerad ställning. Denna hds. blir altså af stort värde vid pröfningen af hvad sora i de andra hdss. härrör från själfva urtexten. I någon mån minskas detta värde däraf, att E (såsom snart skall ådaga-äggas) gent emot urskriften företer många afvikelser (i synnerhet förkortningar). Emellertid bör här uttryckligen anmärkas, att de afvikelser från urtexten, för hvilka E:s skrifvare nu får bära skulden, endast till en ringa del böra läggas honom till last och väsentligen tillhöra mellanleden mellan E och urtexten (i tabellen antydda genom *W). Den person, som skrifvit E, tyckes nämligen annars (d. v. s. i öfriga delar af Holm. (i, 4:to) ej ha varit fallen för att göra ändringar; detta kan man bäst iakttaga vid Clarus saga, där tids-afståndet från originalet icke är så långt ').

Först vilja vi nu omtala hvarje särskild af de från *X härstammande handskrifterna och genom jämförelse dels med öfriga hdss. af samma grupp dels med E söka fastställa, i hvad mån redaktionen har bevarat originalets läsarter eller aflägsnat sig därifrån. Sedermera skola vi egna en undersökning åt E.

Beträffande A kunna vi\ på detta ställe fatta oss kort. Denna hds. är af alla icke blott den älsta, utan äfven den, som på det hela taget bäst återgifvet-

') öfriga tillfällen, där möjlighet finnes att genom jämförelse med äldre hdss. kontrollera denne skrifvares förfaringssätt, äro: i början af Valveins þáttr (jfr Kölbing, Germania XXV, 385—8), i Möttuls saga (jfr Versions Nordiques etc. pp. 35 — 9) samt i Bevers Baga (jfr afd. VII i drnnu inledning).

urtexten. Men i ganska många tillfällen har A felaktigheter, hvilka kunna uppvisas med tillhjälp af de andra redaktionerna och skola anföras i det följande.

B står mycket nära A och röjer icke någon godtycklig bearbetning; naturligtvis förekomma dock här, som i alla isl. hdss., småändringar i uttryck, som äro rent individuella. De från A skiljaktiga läsarterna äro, med undantag af de oväsentligaste, upptagna i noterna under vår text. Bland dessa varianter finnas åtskilliga, som öfverensstämma med E och följaktligen med stor sannolikhet kunna anses kvarstående från originalet, så att det i dessa tillfällen är A, som ändrat. Här följer nu en, så vidt möjligt, fullständig förteckning på sådana ställen.

45* flesta A, flestalla B, flesta alla E 45M þvi vel at sliku veitaz A, þá bádir i 8amsinni veitaz B, þvi bádir at sliku samsinai veita E 45" attributet ungir (B) förekommer äfven i E, som eljest förkortat stället 4530 þeim at þjóna virkuliga A, at þjóna honum virduliga B, at þjóna honum E 4531 efter tveir tillägga BE Baman 45" þikkja A, lika BE 463 þat er hann 4,hitt er Rodbert BE 46* efter honum följer i B: Þeir skilja nú at sinni, och i E: Nú skilja þeir tal sitt at BÍnni, ok lida nú framm hinu næstu misseri 46" räds tekit A, ór rádaz B, 6r rädit E 4630 8tillandet af käjsarens vrede omtalas i E så väl som i B af Silvia, i A först af Robert 46" vildu tala vid hann A, eiga skylt mål vid hann B, eiga vid hann skylt eyrendi E (skylduliga eiga at tala vid hann C) 48* þar A, þat BE 48" har A tydligen öfverhoppilt uppräkningen af färgerna på Konrads skepp, ty dessa anföras icke blott af B (se not. 8) och C (som någorlunda öfverensstämmer med B, men utelemnar brúnudum) utan äfven af E: ok hlýrbyrd váru oll skipin med blám steini ok bleikum, raudum, blám (!) ök brúnum, gulum ('glunum' hds.) ok grænum ok alla vega litum 4833 þeim A, honum BE 48" keisari A, konungr BE 49" keisara A, Rikards konungs B, Rikards keisara E 49" efter heyrt tillägger B mælt, E sagt 4931 kurteisari A, vænni ok k. B, fridari ok k. E 49" öllum A, flest um BE, hvilket bättre passar tillsamman med det föregående (öllum i A kan ha inkommit hit från rad. 22) 49" heimskari A, heimaelskari B, heimelskari E, utan tvifvel bättre läsart 1) 4930 1 mega heita heimdnigi BE 49" at A, i ey ra BE 49" fyrir konungi BE 49" hafva både B och E ordet 'rökum'(fra inörgum rökum ok visdom E\\ jfr 55" 50' gripi A, dýrgripi BE 50" näms A, fród-jeiks BE 50"6 þau mest A, mörg BE (det at, som motsvarar þau, saknas i BE)

er A, væri BE 53" djúpsæ kona BE 5433 koma nökkurn dag BE 54" har E: fridr ok virduligr, vaskligr ok vigfiuir; jämförelsen med A och B (se not. 35) gör sannolikt, att

*) Jfr Vatnsdæla saga (1860) 4'°: Nú vilja ungir menn geraz heimaelskir ok sitja vid bakelda ok kýla vömb sina å midi ok mungåti etc.Fornsðgnr Suflrlanda.

det allitererande uttrycket ursprungligen lydt sålunda: vænn ok virduligr (at sjä), vaskligr ok vigfimr 54®3 mikil er (er) A, 8aknas i BE 55s tala A, rausa BE 55» sendr A. seldr BE 55" vid mik A, til min BE 551»" Hann — daga A\ originalet tycke8 ha varit vidlyftigare att dömma efter B:s läsart (se not. 15), jämförd med E: ok fékk þenna . sinn son til þjónustu vid mik ok lagdi hann undir fætr mér 55" efter mikils tillägger B-. ok let ek hann löngum tala vid Siviliam, systur mina, E: Opt lét ek hann ok tala vid Silviam, systur mina 55" þó A, þá BE 553*'1 var svá hræddr ordinn BE 56's at þú vilir (þér vilit E) vandliga um slikt leita BE 56" um þitt mål BE 56" efter vandliga har A, såsom man ser af BE, öfverhoppat ok at okkru lidi 57" vida gimsteinum settau BE 57" 1 er — vid A, ok var kvikr mannfái á þeim grafinn B, ok var kveiktr fái (icke 'pái') á E 584 enn A, þvi at BE 59M sem — dag A, hjá sér med sama hætti ok fyrr B, E utelemnar hjá Bér men har eljest = B 5910 eitt eski A, til eins eskis BE 59,J'" till púss tillägger E liksom B adjektivet mikinn 59" steypir or BE 60ao t Enn — hér A-, med B:8 läsart (se not. 19) öfverensstämmer ganska nära E: enn eigi hitt, at þú munir eigi numit hafa hér tungu at landsmönnum 60" Nú skemta þau sér al lan þann dag BE 60" Enn þat leyfir (hann) A, þó at hann lofi BE 61,•7 þat skyldu er þeir beiddu A, þat þegar vera skyldu er þeir vildu B, þat vera skyldu þegar hann vildi E 61" bezt ok bitrast BE (märk alliterationen!) 61" gimsteinum BE 61" Skjold — i hönd A, Skjold sinn tók hann BE 61u med B:s läsart (se not. 34) stämmer väsentligen E-. til jafns fengi vid hann leikit um neinn hlut 62' hlidit A \ rätta läsarten torde vara eitt hlid (E), hvaraf ekki hlid (i B) kan ha uppstått genom afskrifvarefel 62» efter um tillägger B er hann ä, E er hann åtti 62»' med B:8 tillägg (se not. 8) öfverensstämmer E:e läsart: ok fær hestana tu vardveizlu, enn hann

ferr; må hända har likheten mellan orden fær och ferr (skrifna f5 och fsr) föranledt utelemnandet i A 62" giptu A, gip t ok gæfu B, giptü ok gæfu E (märk alliteration!) 62" þrútinn ok reiduligr BE 63' leyndan krapt A, þær leyndar töfrir B, leynd töfr E 63" hræzluhöggum setit um A, lónbrögdum l) sætt vid B, hætti sætt lómbrögdum vid E 63" setrs A, falls BE 64" » er þá A, þá er hann BE 64" reif A, mátti rifa BE-, efter dýrs följer i B ok taka þadan á brott lambit, i E ok tók þadan lamb 64" gud A, máttr þinn BE-, i sammanhang härmed hafva BE på nästa rad (i st. f. i hans nafni): í þínu nafni, dróttinn (d. minn B) Jesu Kristi! 64" säga både B och E (samt Konr. rim. III, 68), att hästen föll död ned. 64'® efter kamparnir tillägga BE upp 65« konungr A, konungsson BE 651" 'trQla' A, þrauta BE 65" 4 of — er A-, originalet synes här ha varit något vidlyftigare, att dömma af läs-

') Samma form har älsta handskriften af Konrads rimur på det motsvarande stället (Hl, 59).CLXXVllI

G. Cederschiöld.

arterna: bædi af sjåendum ok svá af þeim, er þik hafa eigi sét ok B, af öllum þjódum ok jafnvel af þeim, er þik hafa eigi sét ok E 65" enn þinn Á, þitt lítillaeti ok fimleik BE 65" á morgin af borginni BE 66" at þar A, hvar BE 66J* efter et óarga tillägga BE þat stöd upp 663* för drekinn A, fóru þessi kvikendi BE 66s0 er mér BE 67* fjallshlidina BE 67' ok två — drepr A, þar váru tveir ungar hans, ok hann drap BE 67" sterkastr A, sterkast ok vitrast B, vitrast ok sterkast E 6830 er i vetr BE 69' tillägga BE: Sidan (Eptir þetta E) var slitit þinginu 7034 losat A, leyst BE 70'" ekki hræddr A\ E:s läsart ekki fælinn och B:s öfeilinn (enligt Cleasby-Vigfusson yngre form), jämförda med A*s, tyckas visa, att E här bevarat det ursprungliga 7039 tillägger B Nú skilja þau hjal sitt at sinni, E Eptir þat skiljaz þau 713,7 Enn — skjálfa A, Enn er hit nykomna leo heyrdi þau læti, þá váru honum þau allóskap-feld B, Enn hinum nykomna váru þessi læti mjök andstygg E 7136 har A åter öfver-hoppat några ord, såsom man ser af B (jfr not. 27) och E:s något förkortade lä8art: ok hult iped halanum yfir eyru sér 72" er fillinn var vanr at vera A, sem fílBÍns var at (til E) ván BE 73" heimtir A, kippir B, kipti E (båda med dativ) 75" Vera lét hann A; B tillägger þat kyrt, E har: Alt lét hann kyrt vera 82s torde i originalet hafva följt något mera om folkets sinnesstämning; jfr Hverr þykkiz at betr, at Rodbert getr nökkut hneyxli fundit, enn lofa Konrad i öllu B, Hverr þykkiz gódu betr ('bæt2'), er Rodbert mætti nökkut finna til lýta, sem verdugt var, enn lofa i hveiju ordi Konrad D, Alt fölkit lofadi Konrad, enn dåradi Rodbert E (Rim. VIII, 16).

I de allra flesta, om ej alla, de uppräknade fallen torde BE hafva rätt mot A. Men ensamt det faktum, att B och E öfverensstämma gent emot A, kan icke obetingadt angifva fel i den sistnämda handskriften; äfven andra orsaker än fasthållandet vid den ursprungliga läsarten kan ha föranledt öfverensstämmelsen. Sålunda antager jag, att följande likheter mellan B och E bero på modernisering: 47" slíku A, slikt BE 5360 hvat utelemnas af BE 557 þarna A, þá BE 58' til 8aknas i BE (och G) 63" höggvinn A, drepinn BE 643 matgipti A, gaf mat BE 67"' þess háttar saknas i BE 73" i milli höggva ok laga A, storrå höggva í milli BE; det senare uttrycket är en i yngre sagotexter vanlig stereotyp. Af vårdslöshet torde både B:s och E:s skrifvare hafva öfver-hoppat orden Nú lídr sá dagr 52", och sem — hugat 6535 Svårare att afgöra, om BE förkortat eller A utvidgat, är det på följande ställen, där E öfverensstämmer med B:s i noterna anförda läsarter: 4712, 487'8, 522-3, 573* 5, 5935'9, 7116"17, hvartill kan läggas 58iB 30 (där E har: "Eigi vil ek verda berr at því").

Sagans början (432—15*) saknas i A och är i vår text aftryckt efter B. Om man jämför detta stycke med E, vill det synas, som skulle B:s läsarter påFornsðgnr Saarlands. CLXI

följande ställen hafva företrädet. 43»« öllum — haf b, miklu riki f. n. fjäll e (också C har haf; jfr äfven Konr. rim. I, 10) 43» fródr b, fri dr e 44*-» ok fara — heim b, ok fóru þeir med ágætu föruneyti e, hvarjämte E, sannolikt felaktigt, utelemnar följande ord: 43'3->» af — sá, 43" náliga í heiminum, 43" allra, 43" þangat, 44*-' ok — vel, 44"-8 Ok — kendi. Något talrikare äro de ställen, där E:s text är bättre eller fullständigare än B:s. De vigtigaste äro: 43»°1 ekki råd til fulla rädit . . . vid jarl um, þat er nökkurr vandi var i e 44" efter honum tillägger e ok binda spora á fætr honum (tydligen öfverhoppadt i B i anledning af homotelevta) 44" tillägger e Tóku nú sveinarnir brått at unnaz 44" Rodbert e (i st. f. Rodgeirr b) 44s3 60 är omstäldt i E, så att Hann — keppa följer efter Sú — stiklat. Öfriga läsarter i E, som på detta stycke synas böra föredragas framför de motsvarande i B, äro: 433 J7 keisari i st. f. konungr b, hvilket endast är ett vanligt slarffel, som äfven sedan förekommer i både A och B (t. ex.

4637, 47a'l4 a7 *5 S*) 436"8 lyder i E: Vitr var hann ok vinsæll ok vel at sér um alla hluti; fridr (felaktigt i 8t. f. fródr, jfr ofvan) var hann ok for-sjáll, sigrsæll í orrostum, enn snjallr í måli; detta är i det hela bättre än det motsvarande i B, där särskildt upprepandet af ordet vitr är stötande 4316 jarl i riki keisarana e 43" efter klerkr: "Sva er sagt, at hann var vitrastr madr i þeim löndum i þann tíina. Hann kunni at skilja ok tala allra etc. e 43" allri blidu ok ölvaerd e 43" motsvarande ydra tign yki B: ydur tign ok sæmd væri þá meiri enn àdr e 44" skal honum i öllu e 44" Rodbert játti þessu ok kvedz e 443» er til hyggindi var eda bragd viai eda mälsnilda ok fadir e 44" bera sverdsins e. Såsom mera ovissa kunna följande ställen betecknas: 43" Konradr b, Silvia e 43" alt þat b, allar þær íþróttir e 43»'—44» ok veita — kenna b, ok þar med alla vidrvist ok uppfædi, sem fremst hefi ek efni ok vit til e 44" af höudum b, á hendr e 44"-" Enn — þér sättes E efter í>ú Bkalt — hans 44"" ok verdr — kenna b-, hann vard svá algörr í þessi iþrótt, at hann kunni betr at tala á annarra þjóda tungur, enn þeir sjálfir, er þar váru fseddir. Hann lét ok öngvan — — kenna honum. Bædi var um þessa íþrótt, at Konradr — — — væri hinum likar e.

Hvad åter beträffar sagans slut, som alt ifrån 8o53 är förloradt i B, förtjäna följande läsarter från B:s afskrift (b) att här anföras. 83" hafdi sjålfum A, ajàlfum hafdi legit b, hvilket må hända är nödvändig rättelse till A 847 efter fæddir tillägger b ok vel höfdu numit þann tíma (sic!) 84" sízt i strå faUa b 84" stólkonungr ok stýrdi vel ok stilliliga sinu riki ok hafdi etc. b 84'° greidim A, greinim b 84" klerkr A, konungr b. Af särskild vigt blifva ett par ställen, där b, afvikande från A, öfverensstämmer med I), och där man altså har rätt att an-CLXXVllI

G. Cederschiöld.

taga fel i A; dessa äro 84" eytt i st. f. grandat») och å samma rad Kirialax i st. f. sjä. Vidare öfverensstämma b och B i att 8411 skrifva homin i st. f. annat hornit, men i det näst föregående har I) i st. f. hornit annat (raden 9): borctkerit, och b i st. f. hornit — boräekutlinum (raderna 9 och 10) det uppenbart fördärfvade bordskutulinn, er hann hafdi ór borctinu stungit; det synes häraf framgå, att I):s läsarter å raderna 9 och 11 komma det rätta närmast. Dess utom hafva både b och I) ett tillägg i slutet (efter at segja 8461), nämligen b: ok prýddi þenna rausnsamasta konung þessum ordum. Ok er nú hér lokit þessari frásögn, D: Ok prýddi þenna enn röksamligasta konung mörg snildarverk, þau er hér getr eigi. Nú lýkr hér þessi sögu.

Handskriften C hafva vi redan ett par gånger citerat på .tal om värdet af. läsarter i B, jämförda med dem i A eller E. Då C är den af membranerna, som godtyckligast gjort förkortningar och ändringar af annat slag, och då dess utom blott en mindre del af den samma (ungefär så mycket som 18'/, sidor af vår trykta text) finnes i behåll, så är det tydligt, att denna handskrift vid sökandet efter originalets läsarter blir af jämförelsevis underordnad vigt. Det följande torde emellertid förtjäna här upptagas J). 48" sýndu A, sýnu C 48" Gardsmenn A, Miklagardsmenn C 56" kolat AB, flutt C 56" þeim AB, .iij. C; denna läsart är anmärkningsvärd, ty E har här tveim och ett räkneord passar i detta sammanhang bättre än þeim (hvilket ju lätt kan vara skriffel i st. f. þrim); däremot, när C äfven å raden 25 skrifver .iij., så är detta hvarken rimligt eller styrkt af E bT1 B:s tillägg (se not. 5) återfinnes äfven i C och är altså gammalt 57" höllina alla C och E 57J0 rum sét A, þat rúm at honum þætti sér sóma C 57" ä ok — büinn A, med dýrum mánórum ok búnum (8Íc!) C 57"-' þeir — vel A, gerdir (sic!) med 'stauplum' C 573i'* sä — gódr A, erfdagripr langfedga hans; eigi var borit betra sverd C 58' hans — margskonar A, tål hans ok marghättadar C 61" veykliga C (med A, mot B- i E saknas hela denna passus) 6119 86 anför C hjälm, brynja, svärd, sköld, spjut och häst; om brynjan säges (motsvarande raderna 20—3): hon bar á sér gullslit; eigi fannz betri hlíf í þeim þridjimgi heimsins, ok engi vápn (máttu) bita galdralaust; när med slutet sammanhålles det motsvarande

l) Jfr ett föregående ställe i E (28" i Þórdarsons upplaga): i borg Babilonem; hon er nü eydd af mönnum sakir orma ok eitrkvikenda.

J) Jag har ej ansett nödvändigt att indela dessa C:b läsarter efter deras större eller mindre värde; läsaren finner lätt, att några af dem måste vara ganska unga och här anförts endast for att karaktärisera redaktionen, ej för att bidraga till kunskapen om det förlorade originalet. De betydelsefullare läsarterna framhålla vi särskildt, mestadels genom en enkel jämförelse med B eller E, stundom genom omständligare reflexioner.Fornsagor Saðrlanda.

i E\ hon var svä traust, at ekki máttu náttúrulaus vápn henni granda, så blir det troligt, att sakir náttúru i A (raden 22) är en fördärfvad läsart 61"" hógfærastr — stýra A, mjàkr sem veidihundr C 67' hidi A, bæli C och E 67" efter grindina tillägger C: i einu höggi af jàrni gjorda (sic!) 70" annarr grænn at lit, enn annarr hvitr AB, annarr hvitr, enn annarr raudr C och E (hvilka hds8. alt8å äfven utelemna ok framför grænn raden 32); att C och E här hafva det riktiga, framgår af 7538'9, 76l° och 7939 där A kallar ormen röd; egendomligt är, att B äfven på de tre sistnämda ställena vidhåller påståendet, att ormen var grön, och således i dessa tillfällen har ändrat texten till enlighet med det första stället (7039), som varit felaktigt i ,4:s och B:s gemensamma original (T) 70"—71*

Þau — ákafliga A, Hann sér, at þetta er fagrt land ok grasgott med stórum skógum C 75"-' þar — pell A, var þat it bezta pell eda eximi C-, jfr härmed B:s läsart (noten •_'4) och E: Fyrir pallinum hékk forfall, þat er hann þóttiz varia þvílíkt sét hafa; þat var alt gullskotit, enn miklu var þó meira vert um hagleik þann, er á var; 1 Sammanhang med detta ställe bör man betrakta 76 *s *, där AB nämna både forfall och pell, men GE endast det förra1); sedermera i sagan (8036'38, 8130"1, 8418) nämnes endast pellit. Uppgifterna torde kunna förenas så, att forfall tänkes vara gjordt af flere tygstycken (pell), af hvilka Konrad tagit ett: till sådan uppfattning passa AB 7648 4 och BC 7536 hvaremot i A 7586 orden þar med sannolikt böra ändras 7639 dámr AB, daunn C 76" efter hversu har i A säkerligen utfallit ordet mikit, såsom man ser af B (noten 27) och C: hvé mikit 77i, opnaz ok hristaz — skjàlfa ok pipra C 77" jóreykr A, kolreykr BC 77" nær A, hann BC 77"" halda — sidan A, lyder i C sålunda: fara nú þar til, er þeir áttu skämt til hallar ok rikis V ilhjälnis konungs, okleggjai einn leyniväg skämt fra ko - nungsgardinum ok göra ekki vart vid sik. Þeir skjóta bryggjum, ok gengr Konradr á land leyni-liga einn fra lidinu, ok léttir eigi fyrr, enn hann kemr etc. Att konungen kallas Vilhjálm r, står icke enstaka i C, utan förekommer tillika på det (äfven i öfrigt från A afvikande) ställe, som motsvarar 817'17, dess utom vid 8434'5 (med — föruneyti A): Vilhjálmr konungr gefr honum marga dýrgripi, er hann hafdi C, 8amt slutligen också i D vid

84""* (.ij.__lengi A): mörg born at eiga, ok eru hér tveir synir þeirra nefndir, hét annarr þeirra

Heinrekr, enn annarr Vilhjàlmr eptir Miklagardskonungi. Detta sistnämda ställe är synnerligen förtjänt af uppmärksamhet, emedan anledningen därtill, att namnet Vilhjàlmr tillagts Miklagårdskonungen, här med tämlig säkerhet kan spåras; C:s och D:s inoderhandskrift torde nämligen hafva haft Konradssönernes namn

') Anmärkningsvärdt är dock, att C i st. f. 'tók — mikit' har orden 've fr sam an', som äfven förekomma i B och altså böra vara ursprungliga.CLXXVllI

i motsatt ordning mot Ah och utelemnat den följande punkten, altaå: hét annarr þeirra Heinrekr enn annarr Vilhjälmr eptir Miklagards k. etc.; sedan hafva afskrifvarne hänfört orden eptir Miklagards k. till det föregående (Vilhjälmr) i st. f. till det följande. Har först en gång detta missförstånd inträdt, så bür det ej förvåna, att man i en redaktion, som visar sig vara så fritt bearbetad som C (jfr i synnerhet anm. till 808 strax nedanföre!), finner namnet brukadt flere gånger om den person, redaktören ansett det tillhöra ') 808 följ. Hann er svá gódr riddari, at engi hefir sva sterkr verit i allri Affrika, at honum hafi or södli komit. Nú munud þit rídaz at í två tima, ok man hvärrgi ödrum af baki koma. Þá muntu í þriðja tíma ok treysta á þína íþrótt. Ok þykki mér ilt, ef fadir minn kemr á hera jörd; ok haga þú svá til fyrir mina skyld, at þú kom t (sic!) pellinu undir fætr honum þessu inu gódu, þá er hann stökkr af baki etc. C\ vid 817 följ. upprepar C denna version; att här föreligger en senare "förbättring", lider intet tvifvel, då AB:s läsart bekräftas af E och dess utom en så utomordentlig raskhet af Konrad (att hinna springa af sin häst och utbreda tygstycket på marken för att därå mottaga konungen, alt under det denne föll från hästen) är altför orimlig 8220 7 lyder i C sålunda:

Nú ferr Rodbert i brott med illan ordstir, reiknadr af konungi dróttinssviki, ok er hann nú ór sögunni.

Det lilla stycke af handskriften D (motsvarande 813s—8484), som är i behåll, har redan några gånger blifvit citeradt, där dess läsarter öfverensstämt med någondera af handskrifterna B (b) eller C; de öfriga, nedan anförda

ställena ur D afvika från alla de andra hdss. och förtjäna, med undantag af det första, mindre uppmärksamhet. 81" at veisu einni D, hvilket synes vara riktigare än á v. e. A 847 efter fæddir tillägger D : þó at hann hefdi eigi vid vedri 84,IM hafdi sóttan A, sótti til Ormalands D 8430'1 ena — sjálfr A, enu (sic) þridju sendirhann Nóregs konungi D 84*7-' þá — dyrum A, þat vera dyribranda (sic) yfir hallardurum sinum D 84'6 öndverdu Ab, löngu D 8460 ' sȍgur — máli A, merkiligar sögur sagdar D 84"-* skrifada — hætti A, ok ritadi eptir því I).

Sedan vi nu afhandlat de membraner, som i *A" egt ett gemensamt original, skola vi något utförligare omtala handskriften JE. I denna hafva vi, såsom det lätt faller i ögonen, en afsigtligt förkortad redaktion. Skillnaden mellan E och AB visar sig mycket ofta blott däri, att E utesluter för sammanhanget mindre nödvändiga ord och satser eller på annat sätt sammandrager uttrycket, dock utan att meningen förändras. Exempel på sådan förkortning

l) Ett motsatt förklaringssätt, att nämligen CD i användningen af namnet Vilhjàlmr skulle vara ursprungligare än A, b, E och Konrads riraur, har ingeu sannolikhet för sig.Fornsögur Sudrlanda.

(särskildt vanlig i dialogen) företer E vid 4G5-6 (Opt gengr - þar uteslutes af

E] det samma har redan blifvit sagdt 4530 8), 4614-" (er þú hefir _ sjålfum),

46"-» (enn til þess — illra manna), 49" 4 (verd ek — sigrat), 49" 6 (ok þótti — slik), 49"-* (ok þóttnmz — vegsemd), 51" ' (Eigi — segir hann), 52" " (enn sva at þú — gegnt mér), 52'4"5 (sem — þér), 5240-* (Hversu — liggja), 5244"' (Enn mér— honum), 53" » (ok vitrliga — varúd), 57"'7 (þeir — vel), 59*'40 (Konradr — mins), 61* " (í>á — svá gert), 69" " (fréttir — þat), 69"-« (kvad — vexti), 70" " (þeir — fagr) 75"-* (Så steinn — drottning) o. s. v. Ofta är det hela skildringar, notiser eller karaktäriserande drag, som blifvit utelemnade, utan att likväl berättelsens sammanhang blifvit stördt; t. ex. 46JJ-3, 48as"6, 5334"7, 551,,,s, 56,sao, 56»1 3, 5G36"7, 5845 sa, 59a9, 60ls ,s, 624 8, 6248 so, G4,3'S4, 6551—6G>, 67s3"4, 687 8, 68JO, G917'19, 6935'7, G940'1, 694S (hvitr), 6948'53, 706 ,°, 701617, 71914, 7118'19 (er - dýra), 74a8 34, 75J1 3, 7554—763, 7738"9, 7844"9, 78s3—79* (þat - settir), 79t6 t8128 31, 8]S4"6; särskildt kan framhållas, att E utesluter Konrads reflexioner öfver det underbara, han såg: 745 7, 74a6"8, 75so 4, 7640'3, äfvensom de skämtsamma replikerna 78s 8, 7948 50. Utförligare beskrifningar hafva mycket förkortats, t. ex. 6Gl8 ao, 7046—71% 7130 4, 7137 4a, 71 44—7219, 723s—73"), 73»«-", 7343—74a8, 7437—7;>13, 7G5a—77", 77,3 ao, 8057— 81', b239 50; starkt förkortadt är äfven Matthilds råd 79S1—8031 och Konrads blygsamma svar till konungen 8047'57. Den man (eller de män), som verkstält textens förkortande, har således i allmänhet med god urskilning sammandragit dialogen och minskat eller uteslutit beskrifningar, nom han (eller de) funnit mindre vigtiga för berättelsens gAng. Men understundom saknas dock sådant, som verkligen behöfves för sammanhanget; naturligtvis blir det svårt att i hvarje fall afgöra, om dylikt utelemnande endast beror på afskrifvares vårdslöshet, eller om man äfven däri bör se en yttring af någon bearbetares ifver att göra texten kort. Hithörande ställen äro 5347 8, 5438"4a, 5(i4'9—577, 57sa—58a, 5816 ,s, 583s \ G0ala, GG38—Gl3, G731 7, 6739'41, G836"43, 6939 3a, hvartill kan läggas 71® 8, där E:& motsvarande läsart (har svä til aptun einn) synes hafva uppkommit genom vårdslös sammandragning.

De talrika, planmässigt gjorda förkortningarna äro visserligen det mest utmärkaude draget för redaktionen E, då den jämföres med *X. Men det gifves också ett icke obetydligt antal ställen, där E är utförligare än *A a).

') I E saknas beskrifning på elefantens snabel, öron, man, rygg, ögon och klöfvar; om skinnets beskaffenhet talas något längre fram.

') Eller åt minstone utförligare än *Y, ty om *Z kunna vi blott delvis ega kännedom, då ju både C och I) äro sa fragmentariska.

G. Cederschiöld.

Huruvida E i sådana tillfallen gjort utvidgningar eller bevarat något ursprungligt, som uteslutits i *X (respektive

*F), måste, så vidt det kan afgöras, bestämmas på inre grunder, eftersom man ej till kontroll eger handskrifter af någon tredje grupp. Bland de fall, där man kunde misstänka, att E gjort tillägg, skola vi först behandla trenne, som äro af större vigt än de öfriga; de bestå däri, att 1) E (vid p. 69 och i sagans slut) kallar ormarnas land Babilon, att 2) E (vid 82'3 följ.) med afseende på Roberts senare öden hänvisar till þjalar-Jóns saga, samt att 3) E meddelar sagans slut i en nästan helt och hållet egendomlig form.

Att episoden om ormlandet ytterst stöder sig på utländskt original, och att detta original nämt Babylon, blir sannolikt af det, som vi ofvan anfört. Det synes därför antagligast, att den nordiska urtexten af Kon innehållit ifrågavarande namn, samt att det utelemnats af den person, som redigerat *X; orsaken, hvarföre han gjort detta, skulle väl snarast vara ett slags historisk kritik, i det han betänkt, att Babylon i andra (romantiska) sagor omtalas såsom bostad för en hednisk furste. Alldeles omöjligt torde likväl ej det motsatta antagandet vara, nämligen att den nordiska urtexten (där ju denna episod ej behöfver direkt hvila på en skriftlig utländsk framställning) saknat namnet Babylon, och att det blifvit insatt af E:s redaktör eller någon hans föregångare, hvilken godt kunnat få veta ormlandets namn från annat håll, t. ex. ur Alexanders saga eller de geografiska anteckningarna i Hauksbók (jfr ofvan p. CXLIX).

Stycket 8210-7 har i E denna lydelse: Fór Rodbert i brott via nökkura menn i austrälfu heimsins ok stadfestiz þar, ok er svá sagt, at hann féngi þar med svikum, sem sidar mnn sagt verda, jarldöm. Orden sem sidar mun sagt verda Syfta på Jóns saga Svipdagssonar ok Eiriks hins forvitna, vanligen kallad Pjalar-Jövs saga (utgifven i Reykjavik 1857), som uti handskriften följer omedelbart efter Kon (jfr ofvan p. LIX). Jöns saga är en tämligen oredig lygisaga om vidunderliga äfventyr; Robert har genom ett nattligt öfverfall besegrat Jöns fader, jarlen Svipdag, i borgen Kastellam i Hólmgardaríki; sagans hufvudinnehåll utgöres af berättelsen om, huru Jón återvinner riket och låter dräpa Robert. Då Jóns saga tydligen är en yngre komposition, som förutsätter kännedom om Kon *) (ehuru sammanhanget mellan de båda sagorna eljest är mycket löst),

1) I Jons saga 565 8 berättas, att Jón och Eirikr efter Roberts dråp komma till Konstantinopel. Därvid heter det: f>á var konungr Konradr, son Rikards keisara. Tók þáFornsögur Sudrlanda.

så kan icke sagornas sammanställande genom den nyss anförda hänvisningen i Kon vara gammal, äfven om den blifvit gjord något före E:s tid.

Sagans slut (ungefär från 8310) är i E helt olika mot i de öfriga handskrifterna; dessa upptaga t. ex. åtskilliga förklaringar och kommentarier öfver det föregående (8338—84', 8454'8) samt upplysningar om sagans uppteckning (84S7"a4, 8463"4), hvilka saknas i E, som i stället beskrifver bröllopshögtidligheterna mycket utförligare '). Därför synes den förmodan ligga nära till hands, att bearbetaren komponerat slutet på fri hand, kanske på grund däraf, att hans originalhandskrift varit stympad. Mot en sådan åsigt talar dock det förhållandet, att några notiser i E') verkligen öfverensstämma med *X och ej kunna förklaras utan gemensam källa. Att denna gemensamma källa, sagans urtext, verkligen sammanfört åtskilligt, som nu är fördeladt på de båda redaktionerna, kan åt minstone i en punkt göras sannolikt, nämligen beträffande Konrads och Matthilds afkomlingar. Enligt X hade Konr. och Matth, två söner, Vilhjàlmr och Heinrekr; den förre blef tysk käjsare s), den senare "stólkonungr" i Konstantinopel; Heinrekr efterträddes af sin son, Kirialax •). Motsvarande stycke i E lyder sålunda: Enn Konradr konungr tók nu vid ríkisstjórn i Miklagardi, ok er m&rt ágætligt frå honum at segja. í>au Matthildr ättu born saman. < Þeirra son var Kirialax keisari ok Emanuel Grikkjakonungr. Dóttir þeirra var Juta, er ätti herra Fólki, son Juliens hertoga af Brunsvik. Ok frá þeim eru komnar allar hinar göfgustu konunga-ættir bádi i Saxlandi ok Miklagardi. Själfva den språkliga formen i E (þeirra son var K. k. ok E. G.) är misstänkt och antyder en vårdslös förkortning. Med ännu större misstroende måste vi mottaga uttrycket Kirialax keisari; keisari är i sagan regelbundet titeln på Tysklands (Saxlands) beherskare, och det är ju rimligast, att (såsom också X uppgifver) den ene af Konrads söner får ärfva farfadren Rikard (hvilken icke hade någon annan son än Konrad); men sagans urtext kan knappast hafva gifvit det för nordboarne välbekanta namnet Kirialax

konungr vid þeim med allri blidu ok kærleikum ok leiddi þá út med ágsetum gjöfum; |ivi at keisarinn, fadir hans,

hafdi skrifat til hans, at hann skyldi eigi kunna þá um dråp Rodberts jarls, þvílik naudsyn sem þá dró til at hefna sinna harma á honum.

') I skildringen af käjsar Rikards festliga mottagande nämnes hamnen Gullvarta.

J) Om ^irialax som en af Konrads och Matthilds descendenter, om elefantbenens användning samt om ormlandet (den sista notisen är likväl i uttrycken ganska afvikande).

*) Äfven Jöns saga (pp. 56—7) nämner Konrads son Vilhjàlmr som käjsare i Saxland.

*) I Konrads rimur (VIII, 51—4, 57) hade K. tre söner: den första uppkallades efter sin farfader och blef efter honom käjsare i Saxland, den andre hette "Kirelax" och efterträdde Konr. i Miklagård, den tredje hette Vilhjàlmr.CLXXVllI

G. Cederschiöld.

(= xvoun 'AÅ.é£ts>w) åt en tysk käjsare. Då vi således böra gilla uppgiften i X, att Kirialax regerade i Konstantinopel, kunna vi väl icke gärna förkasta det öfriga, sora denna gamla redaktion har att berätta om samma person, nämligen att han varit Konrads sonson (icke son). Yi få altså medgifva, att E öfverhoppat namnen på Konrads söner. Men E talar också om en dotter till Konrad och Matthild. Det finnes ett tecken till, att hon förekommit i sagans urtext, ty en af X-gruppens handskrifter, D, har vid 843s"e följande: gátu mörg born at eiga, ok eru hér tveir synir þeirra nefndir etc.; självfva uttrycken synas visa, att utförligare uppgifter förelegat. Om således E med afseende på JuU följt urtexten, så har man' svårligen rätt att såsom ett godtyckligt tillägg stämpla omnämnandet af Emanuel Grikkjakonungr, ehuru det väl må lemnas oafgjordt, huruvida han i urtexten anförts som son till Kirialax eller i annat sammanhang. — Rörande de bägge redaktionernas uppgifter om Konrads ättlingar hafva vi altså funnit skäl till antagandet, att så väl E som X gjort uteslutningar i urtextens innehåll, men ingendera tillagt något. Detta rön passar väl till samman med hvad vi för öfligt kunnat iakttaga om redaktionernas förhållande till sagans urtext; ty förut hafva vi sett, att E utelemnat mycket, som tvifvels utan tillhört urtexten, och när vi här nedan samla de ställen, där E är utförligare än X, skall det i de flesta fallen synas troligt, att X förkortat, men icke E gjort godtyckliga tillägg. Följaktligen är det min mening, att också i sagans slut urtexten innehållit alt väsentligt') af det stoff, som nu finnes dels i E, dels i de från *X härstammande handskrifterna. — I självfva verket bör det ej väcka förundran, om afekrifvarnes sträfvan att göra en saga "skemtiligri" särskildt yttrat sig i förkortande af de partier, som följt efter lösningen af intrigen, och för hvilka läsarens intresse redan slappats *).

Yi öfvergå nu tjll de återstående, ganska talrika ställen, där E upptager något, som ej finnes i X. Vi börja med sådana läsarter, som tyckas hafva anspråk på ursprunglighet3).

') Jag nekar icke möjligheten af enstaka, smärre tillsatser och ändringar, gjorda af redaktörerne.

3) Ett exempel på dylik stark förkortning af slutet lemnar den annars så breda redaktionen C af Flovents saga (se nedan afd. VI).

3) Af X-gruppens handskrifter citeras här endast A, såsom den älsta <fch bästa; de' andras läsarter, om ock stundom nAgot afvikande från A:s, gifva i dessa tillfallen intet stöd åt E:b. I sammanhang härmed erinrar jag, att 2C-redaktionens början, som är svagast representerad, enär A där eg är bevarad, redan här ofvan blifvit jämförd med E.Fornsögur Sudrlanda.

CLXXXVII

45H11 nú — hans a, Var nú búin ferd Konrads vel ok virduliga; Rodbert skal fara med honum ok margir adrir ungir menn ok ágœtir e 45"'6 Keisarinn talar nú ▼id Konrad ok reynir nåm hans ok íþróttir; ok þá mælti hann: "Mikit þ i k k i mér á skörta um nám þitt; vil ek nú" etc. e 46*° "Eigi er þat, fadir! heldr" etc. e 481 efter orden sem Konradr var har e: Ok skiljaz at sva mæltu 48,0-, Gördi konungr þá menn til skipa, ok fréttu etc. e 4839 krossa ok kerti ok marga helga dóma e 48" váru þeir inn leiddir í borgina, því næst til kirkju ok þadan i etc. e (jfr Rimur II, 9) 49" efter Saxlandi har e: eda vidara 49" vizku þína ok e 50J gjafir ägætar e 50*-* i st. f. satsen Nú

— at sinni (.á) har e: Ok váru þeir þar í gódum fagnadi, hvilket i originalet sannolikt följt efter Nú — at sinni 55" lidit ti1 eptirgöngu ok varhygdar e 57"7 niotðv. verdr — hallar (a) har e: snaraz út ór höllinni ok á þat stræti, er lä til steinhallar 57a6 * Enn er — litaz a, Höllin öll var skipud glergluggum, bar ok sva til, at þar er Konradr nam stad, at þar stód* á geislar 6r glergl uggunum, ok vard af því ómátulig birti um alla hðllina, er lýsti af búningi hans, er sólin skein á. Enn er þenna hinn mikla ljóma bar am höllina, þá lítr konungsdóttir til manasins, ok hafdi hon þvílíkan öngvan fyrr sét. Hon litadiz þi e 6417-* Enn — vid a, Af reid hans vard gnýr mikiJl. Réttiz dýrit þá upp e 64" efter steinstólpann tillägger e: þanneri midju var hlidinu (jfr Rimur m, 69) 65" 1 heldr — íþróttir a, heldr látum á morgin blåsa hverjum þeim manni, er i borginni er, upp i vigskörd at sjä hans leika, ok ilium riddnrum lit af borginni, þeim er á hesti mega sitja e 66" ok leysti hann þær a, var þá ok drekinn daudr; ok eptir þat leysti Konradr klærnar e 66" dýrit — þat a, leó vard svá feginn, at hann feil á jörd ok e 68" efter Roberts (något förkortade) tal har e: "Sva skal ver»," sagdi konungr 68" Konungr — morgininn a, Um morguninn snemma, sem sungnar våru formessur, lætr konungr e 68"-* til — upp a, lidit til sin ok sagdi, at þeir skyldu honum þjóna, enn öngum ödrum, enn þeir tóku þat med þökkum. §em þingit var sett, gékk Konradr til þings med öllu lidi sínu alvápnudu, ok settuz iiidr i einn hvirfing. Enn er hljód var, stöd Konradr upp i midju e 68""* íat — komnir a, Herra konungr, eagdi hann, þat er ydr kunnigt at göra, ok þar med alin alþýdu e 68"• med — þrautar a, af því, herra konungr, at ek hefi eigi låtit fyrr aatt appi am þetta efai, bjódumz ek undir eina hverja sendiför, þá er ydr þykki frami i vera, til sannrar raunar um sogn snina ok heils bugar." Konungr svarar þá: "Vist må þetta þikkja ókunnigum mönnum nökkut efanligt um nafaaskipti ykkur, enn »Ils þú býdz undir sendiför, þá er hon til reidu" e (jfr här Dedanför anm. till 80'3"57) 69*-' skaltu — Konradi a, "vil ek kjösa grip ór eign ydvarri i gtarfalaun, ef ek kem aptr." Konungr spyrr, hverr gripr så væri. Konradr svarar: "Þat er Mat.thildr, dóttir ydur." Konungr sagdi þá: "Af þvi at ek veit hennar samþykki til þessa, vil ek því játa." Ko»raeUa vil ek, at þér handfeítiíCLXXVllI

mér, ef ek kem framm sendiferotinni." Ok þat fór framm e. Att E här har det riktiga, synes framgå genom jämförelse med 67S3T och 6740'1 69"'4 Hann — þat at a, Konradr svarar: "Små eru tidendi" e-, denna läsart synes vara den rätta; jfr raderna 16, 17 69"-4 eski — hon a, til eskis, er stöd hjá henni, gylt alt; tók hon þar upp or gud vefjarpoku ok þar ór e 70"" þeir — snáldi a, þeir munu vaka ok leika at steini e; likaså vid 75" 41 (þeir — åvalt a): þessir eini r ormar vöktu i höllinni. f>eir köstudu steini milli sin ok hendu med snäldinum e (dock motsvaras de spärrade orden tämligen af önga — þessa a 75"") 70" berr a, kann bera, fyrr enn þú kemr aptr á midjan steinbogann e (jfr 77'1 ') 71,0-J Enn — vænst a, Sjá þú vid nú, fóstri! ef ek læt hanann gala e (8amma tilltalsord, som Konrad här använder till läjonet, brukar Gunnarr till sin hund Sámr i Njála, kap. 77) 7240 E tillägger: ok einn lidr nidri vid hofh varf (= 6950"1 i A~). Hann undirstód, at ekki mundi hann liggja mega, ok þetta mundi hann náttból hafa at hallaz at eikum þessum, ok hann mundi ekki upp mega standa, ef hann félli (i någon mån motsvaras detta af 69"'* i A: ok er þat ákafliga stirt) 73* ok — einhverju a, nökkurum sinnum, ok sidan halladiz hann á eikrnar þadan, sem þær váru ádr lotnar e 73"1' ok skýtr — narann a, Hann skaut til iilsins fyrir aptan bóginn, þar var snöggr fiekkr á honum, ok þar at eins þótti Eonradi vist, at järn mundu bita hann, bádi sakir þykkleika skinnsins ok hard-leika hársins (jfr 72s3—73a). Hann skaut ok sva hart til, at þegar gékk spjótit k hol ok rendi framm til hjartans e 73"-' tekr — þorna a, tók ór leggina ok skóf ok aetti til þerris ok öll hinn ágætustu bein ok skinn hans e, likaså heter det vid 7744 Hann tók ok leggi filsins ok öll hinu ágætustu bein hans ok skinn e 73"" Enn — råda a, Hvitsunnudag, Bem sol var ór austri, herklæddiz Konradr. Hann lét þar eptir hest sinn ok dýr ok öll önnur föng, ok þótti dýrinu mikit fyrir at skilja vid hann. Konradr mælti: "I>ú, fóstri minn! (jfr strax här ofvan anm. till 71J01) skalt hér geyma þinga minna ok bida min til kvelds; enn ef ek kem þá eigi til þin, þá skaltu leita fyrir þér." Enn dýrit feldi tär aem madr e (de sista orden kunna vara en reminiscens från 67*) 75"-' þeir — smidvél a, þeir, sem járndragar heita, mundu settir vera bádi í hallargólfit ok] ræfrit ok út i veggina, ok mundi hverr þeirra til sin heim ta, ok med þessum hætti fastr vera e 75*'-' váru fyrir pallinum á hallargólfinu e (jfr dock 75s0'4 i A) 76® " eller skildringen, huru Konrad tog tre etenar från de två små ormarna, är något.fylligare i E: Så Konradr, at ekki nádi hann ateininum nema á lopti. Hann brá þá sverdi sinu ok freistadi at henda fyrir þeim steininn, ok þat vard, at hann gat nät steininum, ok misti hinn hviti ormrinu. Hann leit þ& ófrynliga — —.

Konradr stakk þá stein ór bordskutlinum ok lét båda koma i pung »inn. f því kom upp hinn hviti •— —. Þeir köstudu þeim steini nú, ok hálfu tídara enn fyrr, fcá freistar Konradr þeirra enn, ok am sidir fær hann nåtFornsðgnr Suctrlanda.

CLXXV1I

þeasum steini, ok misti uú hinn--. Konradr stakk þá annan gimstein ór bordskutlinum

ok lét båda koma í púss sinn. Þegar eptir kom upp hinn raudi — —. Þeir köstudu þes8um steini miklu tidast, ok varia þóttiz hann mega auga á festa; þó freistar h»nn þeirra enn; anmärkningsvärdt är, att parallellÍ8men här är fullständigare genomförd i uttrycken och dess utom åtföljes af en stegring (i fråga om hastigheten) 7711'30 ok gans — undarligt a, ok annarr reykr stód i lopt upp vid annan, ok sva mikil gnfa vard af þeim ókyrrleik, at varia sá þé hæstn turna borgarinnar. Hann heyrdi ok þá bresti á landit, sem verdr, þá er reidar gänga med mestri ógn. Marga ógurliga hluti så hann þar ok heyrdi, þá er eeint er at tina e 77*14 Hann féll þá á kné ok lofadi almàtkan gud, er hann hafdi freist ór þvílikum ógnum. Eptir þat fór hann til dýrsins ok fanga sinna, ok vard þat bonum svá fegit, at

þat skreid at honum (jfr strax ofvan anm. till 6649, 71í0•,, 73"'30) 77»« íeir

búa nú ferd sina ok sigla, þegar byr gaf; létta nú rigi fyrr, enn þeir koma vid G rik k land ok nærri borginni Miklagardi E (SOIU i Stället Utelemnar fceir — bida radd. 52—7) 79I0,J Sú er hin fyrsta, at eigi mun svikadrykk mega i låta; sú er önnur, at þó at med fjórum háttum sé drykkr Intimi í þetta ker, þá mun etc. e 77" efter riddorar har e: al väpnad ir (jfr Rim. VII, 40), ok munu þeir sýnaz med stórum höggum berjaz. Detta hör, jämte det näst föregående och näst följande, till Matthilds tal; äfven i A tyckes användningen af presens i radd. 19—22 visa, att radd. 14—15 egentligen haft sin plats efter 16—26, som ingått i Matthilds redogörelse. 79s, s motsvaras i E af följande: "Nú vil ek á

morgin, at þú leggir skipum þínum árdegis i Stólpasund ok sendir sidan ord födur minum, at hann láti þings kvedja." Härmed bör sammanställas det mot 801"" (ok — kvämu) 8Varande:Ok um morguninn leggja þeir til borgarinnar öllu lidinu. Lætr hann þá segja konungi kvämu sina, ok at hann låt i þings kvedja. Konungr kvad sva vera skyldu e 79"'• Enn — minum a, Sem þú kemr til þings, munt þú þá framm bera steininn ok kallaz kominn til kaupsins e (jfr strax nedanföre) 80""1 Hann — þingit a, Ok sem þingit var sett, sótti Konradr til med öllu lidi sinu. A þvi þingi stod hann upp ok sagdi sva, at hann hafdi vid leitat at koma framm sendiför konungs, ok fór framm mörgum ordum fögrum. Hann taladi sva anjalt nú aem fyrr, at allir undruduz e 80"" Er — mann a, berätta8 tämligen annorlunda i E, hvars text på några ställen tyckes vara bättre : "hér er kominn hinn dýri gimsteinn jacingtua (jfr längre ned), er ek hefi marga menn eptir sent." í>á mælti Konradr: "Vel mun ek þá mfnu starfi varit hafa, ok munu þér mik nú låta nå kaupinu vel ok herraliga, sem ek vænti" (jfr 8trax ofvan anm. till 795< '•). Konungr mælti: "Af þvi at tvent hefir verit til sagt um ætt þina ok athöfn (jfr ofvan anm. till 68*4'®), þá skalt þú sanna aögu þína med því at rida á burt vid mik; ok ef þú ert annarr madr, enn þú segir, munt þú eigi hafa hamingjuCLXXVllI G. Cederschiöld.

til at rida mik af baki." Konradr svarar: "Herra konungr!" segir hann, "þó væri skylt, at ek veitta ydr atreid mina, at þat væri kauplaust." Det sista, burtiga svaret är svårt att förlika med version å radd. 47—57 81"-" Nú — til a, Ok

er Rodbert sá, at ekki tjóadi í móti at mæla, þá var tekinn hestr hans ok herklædi. Nú var blásit enn af nýju um alla borgina; fór nú fólkit upp áallar hædir, er í nánd váru, enn kvendi i vigskörd ok turnaJS? 81"-7 Ok— Rodberts A, Sidan riduB þeir at sva snart, at langan v eg mátti heyra gný af reid þeirra (jfr ofvanföre anm. om E:s läsart vid 64"'8 äfvensom de stereotypa uttrycken om 'hären8 antågande' p. XXYII). Sem þeir mættuz, lagdi Rodbert spjóti sínu i skjold Konrads, enn Konradr hélt vid höllum skildinum ok hratt af laginu, enn hann lét sitt spjót ekki koma vid skjold Rodberts e.

Några få ställen i E synas visa missförstånd af originalet; de äro följande. 62'"* efter hendr har E: £eir väru herklæddir ok leggja etc.; de spärrade orden kunna bero på någon felläsning af det, som närmast föregår i A 64" á

gúlfit a, á stólinn e 72lt Hann — saman a, þar váru eikr tvær hinar stærstu 25; olikheten i sifferuppgifterna har troligen uppstått genom förväxling af .u. (= .v.) och .ii. 73*8-5« motsvarande (starkt förkortade) sats i E slutar med enn sólskin var fagrt, hvilket kan vara korrumperadt af det, som svarat mot 745-7 82j»..o Nú _ fá Ä i

annan stad taka þeir Gardskonungr tal med sér, Konradr ok konungsdóttir, ok stadfestiz þat med þeim, at Konradr skal få Matthildar konungsdóttur; ok skal þar efna veizlu mikillar e\ äktheten af de spärrade orden förefaller misstänkt, dels för deras något besynnerliga form, dels emedan deras innehåll blott utgör ett upprepande af en förut omtalad sak.

Ännu återstår till omnämnande ett antal ställen, där handskrifterna sins emellan visa skiljaktigheter (till största delen rätt betydande), utan att jag vågar afgöra, hvilken af dem som bör anses bäst representera det gemensamma originalet.

49" Þvi — spurningum ab; "Vist vil ek," sagdi Konradr, "at þú sitir n»r konungi ok svarir öllum hans spurningum, heldr enn [)ú þurfir at seilaz yfir herdar mér, þá er þú veitir koBungi andsvör" e-, motiveringen tillägges altså i E Konrad, men i AB Robert Så1'"1* (Ek — Rodbert a) har i E något afvikande ordning och lydelse: "Ek för med konongi til hallar konungsdóttur." — "Já," sagdi Konradr, "gott mun þar um at sjáz." — "Eigi rædr um þat," segir Rodbert, "hefi ek nú ok vakit þat mål vid konungian at hann gipti þér jungfrun». Tekr konungr þeim málum allvel, enn hann er um alla hluti forsjáll ok vill fyrr pro fa atgörvi'þina, er ek hefi honum mikit af sagt." Konradr mælt i: "Veit ek, fóstbródir! at þú munt vel mínu mäli fylgja nú ok jafnan"; E har således intet motsvarande radd. 16—17 och 23—5 i A 5 91418 A uppgifver 70 blad och 70 språk, B nämner ej antalet af bladen men 72 språk, E talar om 70 bladFornsðgnr Suflrlanda.

CLxxm

och 'allar tungur'; på grund af öfverensstämmelsen mellan A och E får man väl snarast antaga, att äfven originalet haft siffran 70, och att B:s skrifvare ur annan källa hemtat den riktiga uppgiften (jfr ofvan p. CLI) 69,ia "Svä må vera," kvad hon A, i st. f. detta enkla svar har E det besynnerliga replikskiftet: Konungsdöttir mælti: "Var einsætt þó undir at jätaz?" — "Jä," sagdi Konradr, "þegar þetta var k;iu;it til gefit." — "Svä vist," sagiti hon, "at gódu skyldi þér verda." 69" följ. Kouungsduttir mælti þá enn: rí>ér skulud låta búa skip ydur sem hradast ok kaupa ydr þá hluii, er ydr þarfaz; ok komid sidan til min, ok mun ek þá visa ydr á leid, slikt er ek kann." Konradr görir nú svä, lætr sina menn búa skipin sem skjótast. Ok sem þeir eru búnir, sagdi Konradr konungsdóttur. Hon mælti þá: "Svä visa bækr til, at fadir minn muni hafa sent þik á Serkland it Mikla i borg Babilonem (jfr ofvan p. CLXVI); hon er nú eydd af mönnum sakir ornia ok eitrkvikenda (jfr 84'7"8), enn þadan kqma allir hinir dýrustu steinar. Enn af því at þú mått þangat ekki draga ofrsfli lids, — þú verdr um eyctilönd at fara. enn lidit skal þín bida vid Blàlandseyjar, enn þú skalt hafa med þér hest þinn ok dýr þitt ok herklædi; þú skalt hafa med þér hana (delta ord är uteglömdt på motsv. ställe i AB) ok svin. (Sedan följer ett kort omnämnande af läjonens och elefanternas land) ... Þat land liggr at á þeirri, er Babilon (jfr p. CLXVI) stendr ödrum megin. Enn þú verdr stefnu þinni at hätta eptir himintungla gang ok þar med eptir leidarstein. Svä skaltu hätta ferd þinni, at þú sér hvitasunnudag büinn at ganga til borgar Babilonar (så!); þar mun verda fyrir þér steinbogi mikill etc. E; man ser, att här finnas anmärkningsvärda afvikelser från A, i synnerhet framställningen, att Matthild först låter Konrad rusta sig till färden och under tiden rådfrågar sina böcker, införandet af uppgiften, att Babylon tidigare varit bebodd af människor, motiveringen för svitens kvarlemnande samt notisen om stjärnor och 'leidarsteinn' 7013 nämnes i AB blott en orm vid broändan (likaså 7341"2, 749 och 7720), medan E omtalar två här, þórdarson 2910, samt 3215 (som motsvarar både 734,J och 74®, emedan berättelsen,är sammandragen; något mot 7720 svarande finnes ej i E). Om de två ormar, som lågo utanför salsdörren, afvika uppgifterna så, att AB (7434 s) låter dem ligga en på hvar sida om dörren, E (þórd. 3233 4 och 3428'9) framför den samma. Det synes nästan, som skulle E:& uppgift i detta fall vara ursprungligast, ty äfven i AB 7013 säges fyrir hallardyrum tveir 74iö—75la motsvaras i E blott af Hann så, at trapiza stöd á gólfi; þar lá á bordbúnadr, sä er hann þóttiz öngvan hafa sét slíkan; þat váru horn tvau ok ker med loki. Sammanhanget tyckes gifva vid handen, att trapiza skulle motsvara annarr stoll i A (stoll förekommer någon gång i betydelsen "bord", se Fritzners Ordbog); men B:s läsart fyrir trapizuna (7.">2, not. 2;

jfr äfven Rim. VI, 24) gör sannolikt, att texten i

alla hdss. är stympad TT**-*1 notisen om mässorna, som Matthild låtit sjunga för Konrad, förekommer i AB inskjuten i berättelsen om hans återfärd till Miklagård; däremot har E motsvarande 7759—7810: Fagnar hon honum vel ok sagðiz fegin ordin, er hon bá hann heilan; enn sagdi, at hon mundi þó miklu fegnari, ef hon ví8sí, at hann hefdi sitt eyrendi; "eda hversu hefir þér tekiz ferdin?" Hann mælti: "í>ú munt nú lúka ordi þar á." — "Syngja hefi ek låtit," segir hon, "sálumessur (jfr B 77, not. 17) fyrir þér hvem dag, sidan þú fórt hédan." Konradr mælti; "Þvílíkra bragda þótti mér at þér ván." Notisen införes altså ännu mer abrupt i I? än i AB, 7810'38 och 7918'48 har A redogörelse för de ädelstenar, Konrad hemfört, och dessas egenskaper; härmed böra jämföras styckena 6923;32 och 849'11. I ^4:s egen framställning finnas motsägelser: enligt de bägge sist citerade ställena egde konungen redan förut en sten af samma slag som den, Konrad skulle hemta; denna lemnar Matthild åt Konrad att medföra på resan (6929'82), och 84»vit kaiiag också båda stenarna smaragder; men 781012 har den förra stenen fått namnet jacinctus, medan den senare ännu 783s kallas smaragd. Med A stämmer B i de anförda uppgifterna. Handskriften C (som mycket förkortar det mot pp. 78—9 svarande) låter 'jacingtus' vara den, som Konrad skulle hemta, och låter honom först visa denna sten för Matthild; sedan visar K. kristallen, så karbunkeln. E däremot öfverensstämmer visserligen däruti med AB, att de båda stenar, som K. stuckit ur bordet *), visas före den rätta, men den sistnämda kallas (liksom i G) jacinctus; namnet smaragdus gifver E åt den hvita stenen. Beträffande stenarnas egenskaper råder stor olikhet; så säges i E om jacinctus: Sú er hans ein náttúra, at eigi munu ormar granda þeim, er hann hefir á sér; sä mun ok varia få ösigr; ok hann er gódr vid ofdrykkjn1), Om 'smaragdus' (här = den hvita): Hann hefir allar þær náttúrur sem jacingtus, ok þó nökkurar um framm. Þat er mælt, ef madr hefir hann á Ber, þó at hann verdi sjädaudr, at lik hans muni finnaz; Om carbunculus (den röda): Hann hefir allar þær náttúrur, sem fyrr var sagt. Þat hefir hann um framm, at eldr må eigi granda því herbergi, er hann er I; aldri verdr ok myrkt í því húsi, er hann herr upp i. Margar fleiri náttúrur hefir hann 8'2li Ji Konradr — i brott A, Konradr svarar: "Nögar hefir hann sakir til, at hann væri drepinn, enn kost åtta ek þess fyrr; enn lyöta skal hann födur sins. Enn fara skal hann i fjarlæg lönd ok låta mik aldri aja sik sidan." NÚ var sv&, sem Konradr vildi. Fór Rodbert f brott vid nökkura menn E (om det följande se p. CLXYI).

*) De namngifvas här: 'ametistus' och 'krisolitus'; den förra säges vara 'myrkblär at lit ok sva glöggskygn, at sjá mátti i skugga sinn', den senare 'svá litr, sem þá er skinn i skært vatn ok þykkir þar ákafliga brá'.

2) Den sist anförda egenskapen tillhör ju rätteligen "amethystos".V. Om Bærings saga.

-iVfven till denna saga är det behöfligt att meddela en utförligare öfversigt af innehållet; denna öfversigt, liksom den af Kon, har Prof. H. Gering godhetsfullt författat åt mig.

I. Drei flüsse gibt es, welche den na-men Elf führen, die Gautelf, die Raunielf und die Saxelf. An der leztgenanten liegt eine kleine handelsstat, namens Ertenburg (heute: Artlenburg a. d.E.); über diese herschte vor Zeiten herzog Bäring. Seine schwester, frau Gertrud, war mit dem grafen Walther von Holstein vermählt. Als Walther gestorben war, sammelte ein ritter Bärings, welcher Heinrich hiess, verräterischer weise in Friesland ein heer, überfiel seinen herren und tötete ihn. Darauf warf er sich zum könige von Sachsen und Holstein auf und nahm seinen wohnsitz zu Bardewik, nicht weit von der Elbe. Er gedachte frau Gertrud zu heiraten, diese aber wies ihn zurück und sagte, dass sie im neunten monate schwanger sei. 'So will ich warten, bis du entbunden bist, sagte er, dann aber wirst du meine frau.' Bald darauf gebar Gertrud einen schönen knaben; sie hoft dass dieser sein väterliches erbe erlangen und seinen oheim rächen werde. Heinrich aber beschliesst das kind töten zu lassen.

H. Als Heinrich in Gertruds wohnung komt, ist diese samt dem kinde verschwunden. Vergeblich lässt er das ganze reich durchsuchen. Er wird sehr zornig, lässt die leute töten, die das kind hatten auffinden sollen, und lange zeit hört niemand ein gutes wort von "ihm.

HI. Bald darauf hatte Heinrich einen schweren träum. Er träumte, dass er mit Beinem heere am ufer der Elbe

stände. Da sah er stromaufwärts einen löwen gegen Er-

tenburg heran schwimmen. Stromabwärts aber kam ein mächtiger drache geschwommen, den griff der löwe an und zerfleischte ihn mit seinen glühenden Zähnen. Darauf lief der löwe das ufer hinauf, auf Heinrich los. Das ganze heer ergriff die flucht, Heinrich aber wurde von dem löwen zerrissen. Keiner wagte, diesen träum zu deuten, aber alle glaubten, dass den Heinrich der lohn für seine Schandtaten treffen werde.

IV. Gertrud hatte sich, als die leute Heinrichs ihr nachstelten, in ein boot geflüchtet und war in diesem die Elbe hinabgetrieben. An der mündung des flusses wird das boot von fischern bemerkt; sie rudern hinzu und finden die frau dem tode nahe. Sie wollen ihr das seidene gewand ausziehen, da fängt das kind an zu weinen und Gertrud erwacht. 'Gute männer, sagt sie, tötet mich lieber als dass ihr mich in die gewalt könig Heinrichs kommen lasst! Aber meinem kinde tut kein leid an, denn er ist der lezte von dem geschlechte des herzogs^ Bäring und des grafen Walther!' Die fischer werden durch diese worte gerührt. Einer derselben gibt sich als einen ehemaligen ritter Bärings zu erkennen, der vor Heinrich geflohen sei und in London sich niedergelassen habe. Er erbietet sich, die frau mit ihrem kinde zu könig Richard von England zu bringen. Gertrud fragt ihn nach seinem namen. 'Ich heisse Adalbrecht, erwidert er, und war der schatzmeister Bärings.' 'Da kenne ich dich wol, sagt Gertrud, denn du begleitetest mich, als ich mit Walther vermählt wurde.' DieCLXXVllI

fischer versehen die beiden mit nahrungs-mitteln, gott sendet günstigen wind und nach vier tagen laufen sie glücklich in der Themse ein.

V. Frau Gertrud wird von könig Richard freundlich aufgenommen, den Adal-brecht ernent er zum ritter und vertraut die vertriebene fürstin seiner obhut an. Die fischer, welche sie nach London begleitet haben, werden ihre diener. Den sohn Walthers verspricht der könig erziehen zu lassen. Auf sein befragen erzählt dann Gertrud ausführlich die begebenheiten ihrer flucht, wie das kind beinahe der raub eines adlers geworden sei, und wie sie nur mit mühe vor ihren Verfolgern sich gerettet habe, indem sie am tage unter sand und röhr am ufer der Elbe sich versteckte und bei nacht in einem boote von den wellen treiben Hess. Darauf bittet sie den könig, bei ihrem kinde, welches bereits drei monate alt sei, patenstelle zu übernehmen.

VI. Der könig erwidert, dass er selbst und seine gemahlin Margaretha paten des kindes sein wolten. Dasselbe wird von einem decane der Paulskirche, namens Wilhelm, getauft und erhält nach seinem oheim den namen Bäring. Bei dem festmahle teilt Richard den anwesenden die geschichte Gertruds mit und befiehlt, dass man ihr und ihrem söhne in jeder art ehrfurcht und rücksicht beweise. Er spricht die hofnung aus, dass Bäring, wenn er zum manne erwachsen sei. an Heinrich räche nehmen werde.

VII. Als der knabe acht jähre alt ist, begint sein Unterricht. Nach zwölf jahrén ist er in den sieben freien künsten volstiindig ausgebildet und übertrift an Weisheit, wuchs und stärke alle seine altersgenossen. Dabei ist er bescheiden in seinem auftreten und woltiitig gegen arme.

Als er dreiundzwanzig jähre alt ist, bittet er dei/könig, ihn zum ritter zu machen. Richard ist dazu bereit und verspricht auch, ihm kriegsvolk und schiffe zu geben, damit er sein väterliches erbe widergewinne und seinen oheim räche. Bäring lägst sich von Adalbrecht waffeu kaufen.

Am julfeste versammeln sich die lehns-leute könig Richards in London. Unter ihnen befindet sieh auch der könig von Schottland mit. seinem söhne Johann. Dieser soll zugleich mit Biiring und dreihundert andern edlen jünglingen die ritterweihe empfangen.

VIII. Nachdem der könig am zweiten weihnachtsfeiertage in der Paulskirche die messe gehört hat, schlägt er Biiring. Johann und die dreihundert jungen edelleute zu rittern. Darauf begint ein grosses turnier, welchem der könig und die königin mit ihrem ganzen hofstate beiwohnen. Prinz Johann sprach zu Bäring: 'Wer von uns beiden den andern aus dein sattel hebt, soll dem besiegten die sporen nehmen und sein ross fortführen vor den äugen der königin und ihrer tochter Helene.' Biiring antwortete: 'Du wilst deinen ehrgeiz in dem kampfspiele befriedigen, aber dein wille möge geschehen.'

IX. Beide reiten nun auf einander los und kämpfen lange mit einander. Da sprach Bäring zu Johann: 'Nimm dein wort zurück, denn längst hätte ich dich aus dem sattel heben können, wenn ich gewolt hätte. Aber ich will auch nicht, dass du mein ross vor ihren äugen fortführst, weil du ihr freier bist.' Johann erklärt jedoch weiter kämpfen zu wollen. Da trift, ihn Bäring mit seinem spiesse, hebt ihn hoch empor und wirft ihn zur erde. Auch alle andern, die sich Bäring entgegenstellen, müssen vor ihm den sattel räumen, sodass er algemeines lob erntet. Johann bat nun um Schonung, damit er vor den äugen seiner geliebten keinen schimpf erfahre, und Bäring gewährte das gerne.

Der Schottenkönig fürchtet, dass nach dem vorgefallenen die Werbung seines sohnes nicht gut würde aufgenommen werden; Richard redet ihn aber bei der tafel freundlich an und versichert ihn, dass er es dem prinzen nicht zur schände anrechne, von Bäring besiegt zu sein.

X. Nach dem feste lässt könig Richard für Bilring hundert kriegsschiffe ausrüsten. Die flotte sammelt sich ini hafen von Yannouth und sticht mit günstigem winde in see. Aber bald erhebt sich ein furchtbarer sturm, in welchem sämtliche schifte zu gründe gehen; Biiring allein wird lebend ans ufer getrieben und von fischern gefunden Von diesen erfährt er, (lass er sich in Flandern befinde und dass der herscher dieses laiules, jarl Ferant, dem köuige von Frankreich lelius-pfliclitig sei. Die fischer erbieten sich, ihn mich der hauptstat Boulogne zu bringen, und liier findet er bei einem reichen kaufmanne gastliche aufnähme.

XI. Bald darauf soll zu Boulogne ein turnier abgehalten werden. Bäring lässt sich durch den kaufmann ross und waffen be-Fornsðgnr Suctrlanda. CLXXV1I

sorgen und reitet in die schranken. Robert, der sohn des jarls, erblickt den fremden ritter zuerst und fordert seine genossen auf, den kämpf mit jenem zu versuchen. Der erste, welcher Bäring angreift, wird aus dem sattel gehoben, nicht besser ergeht es allen andern. Da sprach Bilring: 'Verübelt es mir nicht, dass ich euch in den sand streckte, die ihr im ritterspiel weniger geübt seid! Aber morgen wollen wir uns wider liier treffen, und verstehe ich mehr als ihr, so will ich es euch lehren.' Robert antwortete: 'So soll es geschehen; jezt aber reite mit uns heim und nenne uns deinen namen.' 'Meinen namen soll niemand erfahren, erwidert Bäring; Christus kent ihn, allen andern soll er verborgen bleiben. Lasst uns heim-kehren und morgen wider zusammenkommen.'

XII. Am nächsten morgen findet sich Robert mit seinen rittern wider auf dem turnierplatze ein. Einer derselben, namens Kleokunn, welcher noch niemals aus dem sattel gehoben war, sagt, er wette hundert mark, dass der fremde ihn nicht besiegen werde. Da erscheint Bäring und spricht: 'Ich hörte deine worte: setze hundert mark ein, ich setze mein leben dagegen, denn geld habe ich nicht.' Nun reiten die beiden auf einander los, jeder bricht, im kampfe fünf Speere. Endlich gelingt es Bäring, seinen gegaer mit der hand am halse zu fassen und vom rosse zu heben; er sprengt mit ihm um den ganzen kampfplatz herum und wirft ihn dann zu boden. Kleokann muss die hundert mark entrichten. Bäring wird von Feraut und Robert aufs höchste gepriesen und lez-terer schliesst mit ihm innige freundscliaft.

XIII. Nicht lange darauf wird der jarl mit seinen besten rittern von könig Pippin zum Osterfeste nach Paris eingeladen, woselbst ein grosses turnier stattfinden soll. Ferant folgt dieser einladung; achthundert ritter begleiten ihn.

Am ostertage begibt sieh könig Pippin in die Marienkirche, in welcher der erzbi-schof von Sens unter dem beistände von acht anderen bischöfen den gottesdienst abhält. Nach beendigung desselben begibt man sich zum mahle. Anwesend sind der jarl Ferant von Boulogne, der jarl Stephan von Bourges, der herzog von der Normandie, der graf Lafranz von Bretagne und andere lehnsleute des kö-nigs. Zur rechten Pippins sassen der erz-bischof und Ferant, zur linken die königin

Dionysia und die übrigen bischöfe. Die zahl der tischgenossen betrug fünfhundert; keiner von ihnen war geringeren standes als ritter. Der könig blickte in der halle umher und liess seine äugen lange auf Bäring ruhen; darauf wante er sich an Ferant und sprach: 'Noch nie habe ich einen so schönen mann gesehen wie den, welcher neben deinem söhne Robert sizt,. Woher ist er?' Der jarl antwortete: 'Er ist ein genösse Roberts und ein tüchtiger

ritter, aber seinen namen und sein geschlecht will er niemandem sagen, daher nennen wir ihn nur den schönen ritter.' Der könig meint, dass er diesen namen mit recht führen könne.

Am nächsten morgen lässt Pippin zum turnier blasen. Da wird ihm angekündigt, dass der griechische kaiser Emanuel angekommen sei, um an dem kampfspiele teilzunehmen und um des königs tochter Wilfride zu werben, von der er gehört habe, dass sie die schönste prinzessin der weit sei. Pippin nimt die fremden gaste höchst ehrenvoll auf. Das turnier begint; die Griechen tun sich in demselben besonders hervor, unter ihnen namentlich Arius, der brudersohn des Emanuel, welcher alle seine gegner überwindet. Robert und Philipp, der sohn des jarls Stephan, griffen ihn gleichzeitig an, musten aber beide vor seinen gewaltigen stössen die sättel räumen.

XIV. Nun erst erscheint Bäring auf dem kampfplatze. Als er hört, was vorgefallen ist, sprengt er sofort auf Arius ein, ergreift dessen speer und bricht ihn entzwei. Darauf packt er den Griechen mit der linken hand am halse, hebt ihn aus dem sattel und wirft ihn so gewaltsam auf den boden, dass gleich drei rippen zerbrechen. Dadurch war Bäring der held des tages geworden; kein anderer wagt es mehr, sich ihm gegenüberzustellen.

Hierauf wird Emanuel mit seinem ge-folge feierlich in des königs halle geleitet, wo Pippin, Dionysia und Wilfride bereits anwesend waren. Der erzbischof übernimt es, die Werbung des griechischen kaisers zu befürworten, und könig Pippin gibt seine einwilligung unter der Voraussetzung, dass auch Wilfride einverstanden sei. Diese, welche noch nie zuvor im kreise der ritter erschienen ist, gibt unbedenklich ihr jawort. Emanuel verlobt sich die königstochter und gibt ihr halb Griechenland als brautgabe. Fröhliche musik begleitet die feierliche bandluug.CLXXVllI

G. Cederschiöld.

Da tritt Bäring in die halle. Der könig fordert ihn auf, neben ihm auf defi hochsitze platz zu nehmen, jener schlägt jedoch die ehre aus, da er weder könig noch geistlicher sei; ihm gebühre der platz unter den rittern. Der könig erwidert, er sei wol würdig, wegen seiner Schönheit und tapferkeit den königs-naraen zu führen. Wilfride sah den ritter lange an und bereute es, zu der Verbindung mit dem griechischen kaiser ihre einwilligung gegeben zu haben. Sie fasste eine heftige leidenschalt zu Bäring, und tag und nacht kam er ihr nicht aus den gedanken.

XV. Die prinzessin kann ihre liebe nicht verbergen, denn bald wird sie weiss wie bast und bald rot wie blut. An ihr wurde das Sprichwort war: 'Durch das auge verrät es sich, wenn die frau einem manne hold ist.'

Bäring hatte durch seine siege im tur-nier 500 englische mark gewonnen. Für dieses geld kauft er kleider und waffen und beschenkt damit die überwundenen. Hierdurch erwarb er sich die freundschaft Emanuels, der ihm die schönste grafschaft in Griechenland anbot. Bäring antwortete: 'Ich will euch folgen, herr, und eure lebensweise kennen lernen, und für meine dienste gebt mir so viel, als sie euch wert scheinen, aber eine grafschaft will ich nicht haben.'

XVI. Nach vier tagen ist Emanuel zur heimkehr gerüstet und will seine brant mitnehmen. Diese aber erklärt, es sei ihr im träume offenbart worden, dass sie sich einem ehelosen leben widmen solle, und bleibt allen bitten der eitern gegenüber unbeweglich. Als es zum abschiednehmen komt, küsst sie den kaiser, ihren vater und die vornehmsten aus dem gefolge und sagt ihnen lebewol. 'Bleibt gesund, sagt sie, ich weihe mich gott und dem heiligen kloster und will die freude der weit verlassen.' Zulezt gieng sie zu Bäring, küsste ihn und sprach leise; 'Ich weihe mich gott, aber euer ist meine liebe; daher gebt mir die eurige, der ich niemals untreu werden will.' Bäring antwortete nicht, denn zeit und gelegenheit waren nicht danach angetan; viele aber argwöhnten, dass der prinzessin Bäring besser gefalle als der kaiser. Emanuel und Bäring reisten nach Griechenland ab; Wilfride gieng ins kloster, weigerte sich jedoch, nonnen-kleidung anzulegen.

Als der kaiser in Griechenland anlangt, vernimt er die trauerbotschaft, dass Miklagård

von den mohren und Sarrazenen eingenommen sei. Das heer der heiden sei 32,000 mann, die flotte 10,000 segel stark. Der anführer heisse Livorius; er sei der gröste bö8ewicht, der im lande der Sarrazenen zu finden sei, dabei von ansehn einem teufel ähnlicher als einem menschen. Trotz dieser nachrichten sammelt Emanuel sofort ein heer und rückt vor Miklagård. Die heiden ziehn ihm entgegen, Livorius fordert in prahlerischer rede die

Unterwerfung des kaisers: 'Zwei drittel von Serkland habe ich mit meinem schwarte gewonnen, daher scheint es mir ein leichteB, den kämpf mit dir zu bestehen. Überdies habe ich meine zwei brüder mit mir, Vincentius und Ambolicus, die in tausend Zweikämpfen gesiegt haben. Wähle nun, ob du dich unterwerfen oder den kämpf mit uns aufnehmen wilst.'

XVH. Statt aller antwort lässt der kaiser zum kampfe blasen. Die Schlacht be-gint, zahlreiche griechische ritter fallen, unter ihnen auch Arius. Emanuel denkt schon an flucht; da erscheint Bäring und haut den Ambolicus nebst zehn seiner häuptlinge nider. Auch Vincentius, der den fall seines bruders zu rächen gedenkt, wird von Bäring erlegt, der mann und ross mit éinem hiebe spaltet. Da flieht Livorius und birgt sich hinter den mauern von Miklagård, welches nun von Emanuel eingeschlossen wird. Der kaiser überhäuft seinen retter mit lob und verlangt dringend, dessen namen zu erfahren. Bäring aber antwortete: 'Mir hat geträumt, dass sehr bald andere meinen namen und raein geschlecht offenbar machen werden.'

Emanuel erhält die nachricht, dass Livorius seinen götzen eines grosses opfer dargebracht habe und von denselben durch die macht des teufels mit furchtbarer stärke ausgerüstet sei; allein durch seine blicke seien schon viele Christen in dei* stat gestorben oder wahnsinnig geworden. Bäring rät dem kaiser, sein ganzes heer kehrt machen zu lassen; er selber wolle den Zweikampf mit dem unholde auf sich nehmen.

Am morgen verlässt Livorius mit seinem hef ie die stat. Jeder christ, den er anschaut, ist sofort des todes.

XVIII. Bäring besteigt sein ross, schlägt das zeichen des kreuzes und reitet allein den zehntausend heiden entgegen. Livorius wundert sich, dass dieser mann allein seinen blick ertragen kann. Er verbietet allen seinen leuten, den Christen anzugreifen, daFornsögur Snðrl&nda.

CLXXIX

er allein die räche ausführen wolle. Mit dem ersten streiche spaltet er Bärings schild; dieser sticht mit dem Speere nach des gegners schilde, der freilich unverlezt bleibt, aber durch den gewaltigen stoss der hand entgleitet und zu boden fält. Vor dem zweiten hiebe des heiden geht der heim Bärings in stücke; an der halsberge springt das schwert ab und nimt noch den köpf des pferdes mit fort. Nun springt Bäring zur erde, packt den könig , mitten um den leib und reisst ihn von pferde. Bei dem heftigen ringen fallen beide zu boden; Bäring gelingt es, nach oben zu kommen und dem heiden das schwert zu entwinden; mit der eigenen waffe spaltet er den gegner bis zum gürtel. Da fahrt aus dem leibe des getöteten ein grässlicher teufel, der mit lautem geschrei die heiden zur flucht auffordert.

Das heidnische heer sucht sich durch schnellen rückzug zu retten; der kaiser aber verlegt ihm den weg, richtet ein grosses gemetzel an und gewint seine stat zurück. Bäring ist in folge des anstrengenden kampfes in ohnmacht gefallen; Emanuel selbst richtet ihn auf und bringt ihn durch besprengen mit kaltem wasser wider zum bé-wustsein. 'Gott lohne dir deine tat! spricht er. Halb Griechenland will ich dir geben und meine schwester Vindemia, die holde maid, und solchen rang, wie du ihn dir wünschest. Nun aber sage mir deinen na-men.' Bäring antwortet nur: 'Gott lohne dir dein freundliches anerbieten.' Er wird in die bürg gebracht und von Vindemia selbst mit frischen kleidern versehen. Ån vielen stellen war sein körper blau und blutig, dazwischen aber leuchtete seine haut wie frischgefalner schnee. Die prinzessin meint, seine kühnheit und ritterlichkeit und sein schneeweisser leib werde noch mancher jung-frau langen kummer bereiten. Bäring lächelte. Darauf geht man zu tische; der kaiser lässt Bäring an seiner rechten platz nehmen, zur linken sizt Vindemia. Der rühm des schönen ritters dringt bis nach Frankreich.

XIX. Inzwischen war durch könig Richard und frau Gertrud Bärings namen und geschlecht in Frankreich bekant geworden, und könig Pippin sendete den Robert nach Miklagård, um dem jungen heiden seine Unterstützung für einen rachezug gegen Heinrich " anzubieten. Robert nimt zwei briefe des königs an Emanuel und Bäring mit, Wilfride sendet durch ihn ein schreiben an

Bäring, worin sie ihn ihrer standhaften liebe versichert und ihn auffordert, zu ihr zurückkehren.

Als Emanuel die abstammung Bärings erfährt, erweist er ihm noch grössere ehren als bisher. Von neuem bietet er

ihm seine schwester und damit halb Griechenland an. Bäring erwidert; 'Gott lohne euch euer freundliches anerbieten! Aber mein sinn steht heimwärts, da ich beschlossen habe, mein väterliches erbe wider zu erringen. Eure schwester werde ich niemals vergessen, doch will ich erst nach meiner rückkehr mit ihr mich verloben.' Vindemia verspricht, ihm treu zu b leiben. *

Die prinzessin findet den brief Wilfri-dens und fragt Bäring, wie er sich dem gegenüber verhalten wolle. Bäring antwortet: 'Sie ist schön, aber nicht beständig, daher werde ich sie niemals lieben. Gebt auch eurem bruder den rat, dass er sich die leichtfertige frau aus dem sinne schlägt.'

Bäring nimt nun abschied. Der kaiser bietet ihm ein grosses heer an, er nimt aber nur ein einziges schiff, auf dem er nach zehn tagen in Venedig anlangt. Er hatte die waffen und das ross des Livorius mit sich: dies war stark wie ein löwe, kühn wie ein tiger, schnell wie ein vogel, aber auch sanft wie ein schaf. Nur zwei begleiter, Osus und Nisus, die Vindemia für ihn ausgewählt hatte, behielt er bei sich, die andern sante er nach Griechenland zurück. Robert reiste nach Frankreich, um briefe und geschenke Emanuels an den könig und dessen tochter zu überbringen.

Bäring begibt sich nach Bologna. Vor dem töre der stat reiten ihm vier ritter entgegen, die ihm ankündigen, dass kein fremder einlass erhalte, bevor er sich nicht dem grafen Samuel, dem tapfersten ritter des römischen kaisers Lucinus, zum Zweikampfe gestelt oder hundert mark silber entrichtet habe. Bäring antwortet nicht, sondern sprengt auf die ritter los und tötet drei derselben, worauf der vierte die flucht ergreift und dem grafem be-richt erstattet. Dieser wafnet sich, sucht Bäring in seiner herberge auf und fordert ihn zum kampfe. Bäring antwortet, er wolle erst essen, nachher stehe er zu diensten. Nachdem er gespeist hat, reiten beide zum töre hinaus; des grafen frau begibt sich auf die mauer und schant dem kampfe zu. Dieser hat ein schnelles ende: von Bärings speer durchbohrt sinkt Samuel tot zu boden. DieCLXXVllI

G. Cederschiöld.

frau jammert laut und fordert die bürger zur räche auf, diese aber wagen nicht, dem geböte des kaisers zuwider zu handeln, welcher angeordnet hatte, dass Samuels tod, fals er im Zweikampfe fiele, ungerächt bleiben solle.

Am nächsten morgen wird der graf begraben. Bäring schaut dem leicbenzuge zu. I)ie witwe erblickt ihn und wird sofort von heftiger leidenscbaft für den töter ihres gatten ergriffen. Durch einen boten lässt sie demselben herz und hand anbieten, er aber gibt keine antwort und sint darauf, wie er seine Schönheit, die allen weibern die köpfe verrücke, vermindern könne. In der nacht aber erscheint ihm ein engel gattes, der ihm ankündigt, dass er die Schönheit, die ihm der himmel verliehen, nicht verbergen dürfe, obwol ihm manches ungemach dadurch erwachsen werde. So werde ihn ausser anderen frauen auch Lucinia, die tochter des römischen kaisers, ztt verführen suchen; er aber solle der Vindemia die treue bewahren.

Nicht lange darauf komt Lucinus mit seiner tochter nach Bologna und wird won dem bischof Astaccius feierlich empfangen. Bäring erhält durch den ritter Tolomeus den befehl, vor dem kaiser zu erscheinen. Er findet diesen und Lucinia beim mahle sitzend und begrüsst ihn ehrerbietig: wenn er den tod des Samuel an ihm rächen wolle, so möge er seine leute gegen ihn zum kämpf Bchicken. Der kaiser aber lobt seine Schönheit und ritterlichkeit und fordert ihn auf, in seine dienste zu treten. Bäring uimt das an. Alle bewundern seine ungewöhnliche Schönheit, l>esonders aber Lucinia, die in heisser liebe für ihn entbrent.

Am nächsten morgen erhält der kaiser die nachricht, dass seine leute von Gerbard und Hermann, den söhnen des Sachsenkönigs Heinrich, in Bern (Verona) eingeschlossen seien. Er bricht sofort mit seinem ganzen beere gegen die feinde auf.

XX. Gleich zu anfang des kampfes fallen von dem beere des kaisers 400 mann, darunter der ritter Tolomeus. Lucinus gerät darüber in grosse betrübnis. I)a sprengt Biiring an die zelte Gerhards und Hermanns heran und ruft; 'Wafnet. euch, ihr elenden söhne eines schurken! Ich will allein mit euch beiden kämpfen, denn lieber will ich sterben, als die räche für meinen oheim, den euer vater erschlug, noch länger aufschieben.' Den beiden ward nicht wol zu mute, dennoch bestiegen sie ihre rosse und stürmten auf

Bäring los. Als die Speere zerbrochen waren, griffen sie zu den Schwertern. Bäring spaltet dem Hermann den köpf; Gerhard will entfliehen, wird aber von Bäring eingeholt und gefangen genommen. Das entmutigte heer der brüder begint zu weichen, viele werden auf der flucht erschlagen. Der kaiser faust. Bärings Steigbügel und bittet ihn abzusteigen und zu seinen zelten zu kommen. Dort lässt er ihn zu áeiner rechten sich niedersetzen; zur linken sizt Lucinia.

XXI. Bäring lässt Gerhard gebunden vor den kaiser führen und spricht: 'Sohn eines schurken, hast du noch mehr brüderV Wie weit nach süden hin will denn dein arglistiger vater sein reich ausdehnen? Wie kontet ihr es wagen das land des kaisers. der über allen königen ist, anzugreifen? Aber ihr und euer vater woltet mit allen so verfahren wie mit mir; lange genug habt ihr die mir zukommende würde euch ange-masst, und noch weiss ich nicht, wann gott mir vergönnen wird, räche zu nehmen.' Aus diesen Worten erkante der kaiser, wen er vor sich habe. Er verspricht dem Bäring, ihm bei dem rache-zuge behilflich zu sein, das beste herzogtum seines reiches ihm zu verleihen und ihn zu seinem ersten ratgeber zu machen. Gerhard wird nun nach seinem vater Heinrich ausgefragt. Er antwortet: 'Nicht dachte ich, als ich mit meinem brüder Hermann und einem statli-chen kriegslieere auszog, dass ich solches missgeschick ^erdulden würde: mein bruder ist erschlagen, mein heer vernichtet und ich bin gebunden wie ein dieb. Aber es wird uns so gehen, wie es im Sprichwort heisst: alte sünde zeugt junge schände. Uns wurde gesagt, dass Bäring mit seiner ganzen mannschaft, die könig Richard ihm gab, ertrunken sei, und nicht vermuteten wir, dass er uns einmal in dieser weise entgegen treten würde. Wahr ist es, dass mein vater ihm grosses leid zugefügt hat und dass wir ihm übel mitgespielt haben. Aber das reich meines vaters erstreckt sich jezt weithin, und seit er den herzog Bäring überwand, hat er noch sieben herzöge getötet und ihre besit-

I zungen an sich gerissen, und viele länder bat er gewonnen, darunter auch eine provinz des kaisers.'

XXII. 'Ich bin zwar gefangen, doch lebt noch ein bruder von mir, dem niemand an kühnhcit gleichkomt. Die bosheit bat

• dieser von seiner mutter geerbt, die war eine riesen und wonte unter einem Wasserfalle derFornsögtor

Elbe. Mit Zauberkünsten betörte sie meinen vater und ward seine königin, und er liebte sie über alles. Viele Zauberei übte sie, während sie lebte, aber ihr sohn ist ihr darin noch bei weitem überlegen, denn er kann sich in drachengestalt wandeln, und in den schlachten speit er gift auf seine feinde, sodass niemand ihm widerstehen kann. Durch ihn sind viele lande in meines Vaters gewalt gekommen. Er und mein vater befinden sich jezt zu Bot (= Bozen?) im Trentatal; fals sie noch nichts von unserem missgeschicke gehört haben.' Er bittet um gnade, da der zug nicht auf sein zureden unternommen sei, sondern auf anraten seines bruders, von dem er nicht wisse, ob er jemals getauft sei, da er nie die kirche besuche, aber zu jeder Schandtat bereit sei.

Gerhard wird freigelassen, nachdem er dem kaiser treue gelobt hat. Dieser sendet kundschafter nach dem Trentatal und lässt inzwischen ein grosses gastmal veranstalten.

XXIII. Eines tages, als der kaiser ausgeritten war, kam Lucinia in Bärings her-berge, erklärte ihm ihre liebe, bot ihm herz und hand an und forderte ihn auf, das bei-lager sogleich zu volziehen. Sie fügte hinzu, dass er ihre räche kennen lernen und leben nnd ehre verlieieii werde, fals er ihr nicht wilfahre. Bäring weist sie ab, da sie von höherem ränge sei als er und er ihren vater nicht betrügen wolle; auch beabsichtige er, ehe er seine liebe einer frau zuwende, noch grosse taten auszuführen. Die jungfrau ver-lässt zornig das haus. Da auch fernere versuche, den helden zu verführen, ebenso fruchtlos sind, beschliesat sie, sich zu rächen.

An einem morgen, als der kaiser das haus, in welchem Lucinia schlief, verlassen hatte und zur kirche gegangen war, kam ein diener des kaisers zu Bäring und sagte ihm, dass jener etwas insgeheim mit ihm besprechen wolle. Bäring folgte der auffor-derung, fand aber niemand vor als Lucinia. Er wolte nun hinauseilen, fand aber die tü-ren verschlossen. Die kaisertochter sprang auf ihn zu, riss ihm die kleider herunter und erhob ein lautes geschrei, sodass alle es hören musten, die in der nähe waren. Man brach die türen auf und drang hinein; auch der kaiser war schnell zur stelle und sah, dass Lucinia den ritter bei den haaren gepackt hatte. Sie beschuldigte ihn nun, dass

er ihr habe gewalt antun wollen. Der kaiser wurde sehr zornig und befühl Boring zu bin-

den, welcher Tieftigen widerstand leistete, aber von der Übermacht überwältigt ward. Darauf liess ihn der kaiser zu dem fiusse schleppen, welcher durch Bern fliesst, und in den tiefsten Strudel hinabstürzen. Alle glaubten, dass er dort seinen tod gefunden habe und betrauerten ihn sehr, denn man vermutete algemein, dass er unschuldig pnd nur von der kaisertochter verleumdet sei.

Bärings diener Osus und Nisus entkamen mit seinem rosse und seinen waffen und flohen nordwärts nach der stat Trent (— Trient?). Nach drei tagen fand sich auch Bäring gesund und unverlezt bei ihnen ein und be-grüsste sie. Sie aber erschraken und glaubten, es sei ein gespenst, und wolten hinauslaufen.

XXIV. Bäring beruhigt sie und erzählt, dass ein engel ihn auf seinen flügeln aus dem flusse gerettet habe. Sie begaben sich darauf alle drei nach f'em Trentatal, vermieden es aber sich öffentlich sehen zu lassen, denn Bäring wolte nicht, dass seine rett ung jezt schon bekant würde.

Als sie nach Bot kommen, finden sie die stat von Heinrichs heere besezt. Bäring verbirgt sich während der nacht mit seinen begleite rn auf einem waldbedeckten felsen. Am nächsten morgen begint unten auf der ebene eine gewaltige Schlacht. Bäring wap-net sich und reitet mit seinen dienern hinab. Sie fragen ihn, gegen wen er kämpfen wolle, da er von den anführern beider heere schimpfliche behandlung erfahren habe. 'Alte schmach soll man zuerst rächen' erwidert Biiring.

Heinrich hatte 24 russische ritter, die grösser und stärker waren als andere menschen. Sie hatten bereits viele von den anführern des kaisers getötet, denn ihre Schwerter waren vergiftet und sie selbst voll von gift. Der kaiser war von ihnen umringt und hatte jeden gedanken an rettung aufgegeben. Da Bprengt Bäring heran, haut auf einen der Russen, welcher Senes hiess, und spaltet mit seinem streiche mann und ross. Voll schrecken ergreifen die andern die flucht. Die leute des kaisers fassen neuen mut und töten viele feinde. Bäring stösst nun auf Heinrich; von den begleitern desselben werden Osus und Nisus verwundet. Bäring aber dringt so mächtig auf seinen gegner ein, dass dieser die flucht ergreift und sich in der stat Bot birgt. Biiring kann ihn nicht einholen; er schlägt mit dem Schwerte in die eisenpforte und ruft: 'Zu schnell entflohst

du mir, schurke!' Er reitet auf" seinen felsen zurück und verbindet die wunden seiner begleitar.

XXV. Von den leuten Heinrichs wird viel geredet, wer der kühne ritter gewesen sein möge, der ihnen den sieg entrissen habe. Einige meinten, es sei ein kobold aus dem gebirge, andere behaupteten, es sei ein riese mit zweien seiner söhne. Gerhard aber sprach: 'Es war Bäring, denn er hihte das Schwert, womit er meinen bruder Hermann erschlug; auch erkenne ich ihn au seinem wüchse und an seiner kühnheit.' Heinrich gebot ihm zu schweigen: Der kaiser, sagte er, hat ihn um seiner tochter willen in den fluss stürzen lassen und wir brauchen ihn nicht mehr zu fürchten."

XXVI. Auch der kaiser möchte gerne erfahren, wer sein retter gewesen sei. Man macht ihn darauf aufmerksam, dass derselbe grosse ähnlichkeit mit Bäring besitze. 'Nein, erwidert der kaiser, den bab.: ich leider töten lassen; er war ein ausgezeichneter mann, doch dieser steht ihm an tapferkeit nicht nach.'

Ein burggraf von Florenz behauptet Bäring bestirnt erkont zu haben und fordert den kaiser und seine tochter auf, wegen ihrer untat und ihres falschen verdachtes kirchenbusse zu tun. Während hierüber verhandelt wird, langen von Heinrich gesendete geisselu bei dem kaiser an. Luciuus sendet seinem gegner ebenfals geissein. Eiu friedensvertrag komt zu stände, nach welchem Heinrich das Trentatal und seine übrigen eroberungen behalten und die kaisertochter heiraten soll. Heinrich aber war es nicht ernst mit diesem frieden, vielmehr dachte er den

kaiser durch hinterlist zu verderben.

In einer nacht wird des kaisers lager von Heinrich überfallen. Als Lucinus erwacht, sind bereits viele seiner krieger gefallen und er sieht sich genötigt, die flucht zu ergreifen. Ein russischer ritter, namens Otenek, eiu eidbruder Heinrichs, der bereits viele männer im Zweikampfe besiegt hatte, holt den kaiser ein und würde ihn getötet haben, wenn ihn nicht sein punzer geschüzt hätte. In diesem augenblicke komt Bäring, der den waffenlärm gehört hatte, hinzu. Er hatte eine mächtige lanze mit einem schaft aus ebenholz, 13 eilen lang und 2 spannen dick, diese stösst er dem gepanzerten rosse des Otenek in die brüst. Die spitze komt zwischen den Schulterblättern wider heraus

und durchbohrt auch noch den uuterleib des Hussen, obgleich er durch eineu punzer ge-schüzt war. Ross uud reiter sinken tot zu boden. Von dem gewaltigen stosse ist der speerschaft gebrochen, daher greift Bäriug zum Schwerte und sehlägt alles nieder, was sich ihm entgegenstelt. Auch seine beiden begleiter hauen wacker ein. Der kaiser hemt seine flucht und wendet sich gleichfals wider die feinde. Heinrich ruft: 'Lasst uns fliehen; der Jjergriese mit »eineu zwei söhn f-n ist wider da!' Gerhard erwidert: 'Dieser berg-riese ist der junge Bäring und wird wegen deiner Untaten wolverdiente räche an dir nehmen.'

XXVII. Heinrich sezt seine flucht nach norden fort; sein henr ist auf '240 mann zusammengeschmolzen und keiner von ihnen ist unverwundet. Erst zu Anguris macht er halt. Der kaiser weilt inzwischen zu Bot und fragt, ob niemand den treflichen ritter kenne, der ihn aum zweiten male gerettet habe. Von allen Seiten wird ihm die ant-wort, es sei gewiss Bäring gewesen. Er verlässt darauf mit seiner tochter und 400 rittern die stat. um Bilring aufzusuchen. Lucinia wird von ihm befragt, ob die be-schuldigung gegen Bäring wahr gewesen sei: sie antwortet nur durch trähnen. Hieraus schliesst der kaiser, dass sie falsch und hinterlistig sei und ihm von Seiten Bärings Verlegenheiten bereiten werde. Als sie noch im gespräche begriffen sind, reitet Bäring von seiuem felsen herunter und eilt nordwärts, um dem kaiser und seiner tochter auszuweichen. Vergeblich lässt der kaiser ihm nachsetzen. Nach Bot zurückgekehrt, besucht Lucinus das Schlachtfeld und findet den toten Otenek unter seinem rosse; der speer war durch beide hindurch gedrungen und noch drei eilen tief in die erde gefahren. Alle sprechen die Überzeugung aus, dass nur Bäring einen solchen stoss zu fuhren vermocht habe. Ihm. der durch gottes gnade aus dem ströme errettet sei, erflehen sie heil und segeu und häufen Verwünschungen auf Lucinia.

XXVIII. Bäring verfolgt den Heinrich. Als er nach Anguris komt, hat sein gegner die stat bereits verlassen. Zu Vicilior macht Heinrich widerum halt, um Verstärkungen an sich zu ziehen. Eiu graf von Sarnak stösst zu ihm, und durch den zuzug anderer vasallen bringt er sein beer wider auf 3000 ritter.Fornsögnr

Eines tages hielt Heinrich vor der »tat ein grosses tnrnier. Bäring war inzwischen herangekommen und sah das kampfspiel. Er sprengt sofort mit seinen begleitern auf die feinde los und tötet 7 ritter, sowie den gra-fen von Sarnak; die übrigen fliehen in die stat. Darauf sezt Bäring seine reise nuch norden fort.

Nach 5 tagen komt er in die stat Myl-nar und wird von der frau eines burggrafen wol aufgenommen. Die frau hatte eine schöne tochter: beide fordern den Biiring auf, mit ihnen das lager zu teilen, und er sagt beiden zu. Nach dein abendessen werden im ober-geschoss drei betten aufgeschlagen: in einem derselben ruht Bäring mit seinen 1 leiden genossen, in den andern beiden mutter und tochter. Als es dunkel geworden war, sagte Biiring zu seinen lagergefährten: 'Ihr könt euch heute nacht bei mutter und tochter vergnügt machen.' Sie folgten dem rate: Osus legte sich zu der frau des grafen und Nisus zu der tochter. Jede von beiden meinte, dass Bäring ihr bettgenosse sei. Ehe es tag wurde, kehren die beiden in ihr bett zurück. Am morgen stehen die ritter auf und bereiten sich zur Weiterreise. Die frau des grafen nimt Bäring bei seite und fordert ihn auf, ihr gemal zu werden, da sie durch Oteneks tod witwe geworden sei. Sie verspricht ihm reichtum und ehre, wenn er ihren Vorschlag annehme, andernfals werde sie seinen nächtlichen besuch wie einen schimpf rächen. 'Gute frau, erwidert Biiring, du hast keinen schimpf von mir zu besorgen, denu mit. dir will ich leben und sterben.' Sie dankt ihm und verehrt ihm 100 mark silber und bittet ihn, dem könige Heinrich die sache vorzutragen, da dieser über sie zu entscheiden habe.

Bäring reitet nun weiter nordwärts bis er zur Elbe gelangt. Er sezt über den ström und ist nun in seinem

vaterlande Holstein. Er trift dort viele ritter, tut aber niemandem ein leid, weil alle dem könige Heinrich nur widerwillig dienten und sehnlichst wünschten, dass Bäring ihr lehnsherr würde. Er begibt sich in ein kastelt namens Mylluar (= Mölln?) und wird dort von einem kaufmanne gastlich aufgenommen. Es war zur Sommerzeit, und zur feier der Johannisnacht zog alles volk nach Lübeck. Auch Bäring begibt sich dorthin. In der stat war ein buntes gemisch aus aller herren iKndern versammelt: Dänen, Friesen, Eng-

liinder, Wenden. Die Schönheit Bärings fit'l algemein auf, sodass die leute alles andere darüber Vergüssen; besonders konten Bich die frauen und mädchen nicht satt an ihm sehen und jede wünschte ihn zu besitzen.

Am Johannistage wurde Bäring von dem bischofe zu tische geladen und erhielt den ehrenplatz zur rechten des gastgebers. Der bischof fragt ihn, wer er sei. Er antwortet: 'Ich bin ein ritter, den das unglück gezwungen hat, bei verschiedenen fürsten in dienst zu treten.' Der bischof fragt, worin sein unglück bestehe. Bäring erwidert, er habe den tod von verwanten zu beklagen und sei seines Iandes beraubt worden. 'Ja, sagte der bischof, dergleichen unbill haben viele von diesem Heinrich erfahren, der nun unser könig heisst. Die besten im lande hat er beseitigt; wir aber hoften von tag zu tag, dass Bäring zurückkehren würde, der Griechenland befreit und als ein tüchtiger mann sich erwiesen hat; doch nun sagt man, der kaiser habe ihn um seiner tochter willen ertränken lassen. Andere sagen freilich, er lebe noch und habe viele krieger des Heinrich erschlagen.' Der gast fragt, ob Bäring, wenn er zurückkehre, hier auf Unterstützung rechnen könne. 'Gewiss, erwidert der bischof, ich selbst würde ihm tausend ritter stellen.' Da gibt Bich Biring zu erkennen. Der bischof ist hocherfreut und verspricht, ihn aufs kräftigste zu unterstützen.

Nun verbleitet sich die kunde, der schöne, von allen bewunderte ritter sei Bäring, der sohn Waithers von Holstein. Bauern, bürger und ritter strömen ihm in menge zu, sodass er bald 3000 wolgerüstete Streiter beisammen hat. Zu herzogen ernent er seine treuen begleiter Osus und Nisus, ferner Benedict von Stadduborg (— Stade?) und Balduin, den schwestersohn des bischofs Peter. Bäring verlässt nun Lübeck und durchzieht ganz Holstein. Alles unterwirft sich ihm. Darauf geht er über die Elbe und schlägt bei Ertinaborg sein Inger auf.

Heinrich lag mit 40,000 rittern zu Bardewik. Als er hört, dass Bäring mit einem beere gegen ihn ziehe, gerät er in grosse bestürzung. Doch ein riese'aus Friesland, der in seinem beere sich befindet, beruhigt ihn und verspricht ihm, das haupt des schönen ritters auf seiner lanze zu überbringen. 'Ieh fürchte weder unholde noch menschen, sagt der riese, und niemand isCLXXVllI

mir gewachsen ausser deinem söhne Schade-walt. Darum sei gutes mutes, Bäring wird nicht entkommen!'

XXIX. Vor den toren von Bardewik komt es zur Schlacht. Der reise erhebt am lautesten seine stimme: 'Ihr elendes bettelvolk, ruft er, macht euch fort!' Bäring antwortet nicht, gibt aber seinem rosse die sporen, das so schnell vorwärts stürmt wie ein hungriger habicht, der auf seine beute stürzt. Der held zieht daB schwert und führt auf den riesen einen so mächtigen streich, dass das haupt vom rümpfe fliegt. Darauf dringt er mit seinen leuten so mächtig auf daB beer Heinrichs ein, dass dieser sich genötigt sieht, die flucht zu ergreifen. Nur 500 mann bringt er in die stat zurück. Frohen mutes teilen die sieger ihre beute.

XXX. Bäring sendet nun den Balduin mit 1000 rittern nach Hildesheim, den Osus und Nisus mit anderen tausend nach Bremen-, er selbst wendet sich gegen Braunschweig. Die drei stäte werden ohne schwertschlag genommen.

Inzwischen komt Schadewalt, der sohn Heinrichs, nach Bardewik und macht seinem vater vorwürfe, dass er ihm nicht früher nachricht habe zukommen lassen. Er sagt, Bäring würde unterliegen müssen, wenn er mit ihm kämpfe. Heinrich erwidert, jener werde nur durch list und Zauberei zu überwinden sein. Schadewalt sagt, er werde ihn zum Zweikampfe herausfordern; seiner tap-ferkeit und Zauberkunst werde der gegner nicht zu widerstehen vermögen.

Obwol Schadewalt ein zahlloses beer mitgebracht hat, wollen vater und sohn das leben ihrer leute doch nicht

länger aufs spiel setzen. Daher fordert Schadewalt den Bäring zum holmgang heraus. Dem sieger soll land und herschaft zufallen. Bäring nimt die forderung an.

XXXI. Am morgen des festgesezten tages lässt sich Bäring von bischof Peter eine mesBe lesen. Der bischof warnt ihn vor den Zauberkünsten Schadewalts. 'Ich vertraue so fest auf gottes gnade, erwidert Bäring, dass ich keine Zauberei fürchte.'

Nun steigt Bäring in ein schiff und rudert zu der insel hinüber. Auch Schadewalt, von dem bösen feinde begleitet, begibt sich dorthin. Als Bäring das ufer betritt, bekreuzt er sich, aber die insel begint unter seinen füssen zu sinken. 'Unheil widerfahre dir, du sohn eines Schurken, ruft er aus;

mut und stärke gehören zum Zweikampf, aber keine Zauberkünste. Lass uns die schiffe zusammenbinden und dort fern vom lande kämpfen.' 'Gut, erwidert Schadewalt, wir wollen beide auf einem schiff® stehen.' Damit springt er auf Bärings schiff, dieser eilt ihm entgegen. Der kämpf begint. Bald sind die Schilde der streitenden in stücken gehauen und schon beginnen die panzer vor den wütenden streichen zu bersten. 'Lass uns ein wenig ausruhen' sagt Schadewalt. 'Nein erwidert Bäring, ruhe dich in der hölle aus; ich gewähre dir keine rast!' Er fasst das schwert mit beiden händen und haut auf Schadewalt ein, der aber wandelt sich in drachengestalt und speit gift auf seinen gegner. Bäring sucht sich durch die bretter zu schützen, welche das deck des schiffes bildeten; besseren schutz aber gewährt ihm mit gottes hilfe ein wams das Vindemia ihm geschenkt hatte: dies wams war innen und aussen mit roter seide überzogen, in der mitte abt r befand sich ein feil von dem tiere Asalabia, das kein gift durchlässt; und doch war das gift, welches Schadewalt ausspie, so stark dass die bretter, auf welche es floss, wie morsche borke brachen. Bäring führt nun seine streiche gegen den drachen, da wird Schadewalt wider zum manne. 'Nun habe ich mich ausgeruht, sagt er, du aber bist ermüdet: tritt mir land und herschaft ab, sonst must du sterben!' 'Gott wird entscheiden, erwidert Bäring, nicht du mit deiner Zauberkunst.' Damit schwingt er sein schwert und schlägt seinem gegner mit éinem streiche das rechte ohr und den rechten arm ab. Schadewalt bittet so lange um Schonung, bis er sein ohr ins wasser geworfen habe. Bäring gewährt das. Da wandelt sich Schadewalt in ochsengestalt und ruft durch sein fürchterliches gebrüll zwei gewaltige schlangen herbei, die zu beiden Seiten des schiffes emporklimmen. Bäring schlägt der einen den köpf ab, sodass der schwänz irs wasser zurücksinkt. Inzwischen ist Schadewalt wider zum manne geworden und hat das schwert mit der linken ergriffen; Bäring erhält eine wunde. 'Du bist der erste mann, der mich verlezte, sagt Bäring, und schwer solst du dafür büssen.' Er haut dem Schadewalt das linke bein ab und dieser stürzt rücklings auf die zweite schlänge, welche die gespaltene zunge ausstreckt, als wenn sie den gefallenen verteidigen wolle. Bäring aber schlägt ihr mit einem neuen streiche die zunge durchFornsögur Sudrlanda.

CLXXXVII

und den Unterkiefer ab. Die schlänge ringelt sich in drei schlingen zusammen und zerschlägt mit dem schwänze den vordersteven Da ergreift Bäring Schadewalts schwert und 8tösst es durch* mann und schlänge, iu deren herzen es stecken bleibt. Bäring hält den griff fest; die schlänge zieht das ganze schiff ans ufer. Hier zerspringen die beiden ungeheuer und färben den ganzen ström mit ihrem blute.

Als Bäring zu den seinigen zurückkehrt, stimmen diese zu ehren gottes ein loblied an. Heinrich sucht sich durch die flucht zu retten, wird aber von Bäring eingeholt und gefangen genommen. Bäring lässt ihn mit ruten streichen und samt seinem söhne Gerhard ins gefängnis setzen.

Bäring begibt sich darauf mit seinem heere nach Braunschweig, wo er von dem erzbischofe und den übrigen bischüfen ehrenvoll empfangen wird. Nach dem übereinstimmenden willen aller wird er zum könige über Sachsen. Westfalen, Holstein, Hildesheim und Friesland erwählt. Sein reich erstreckt sich vom meere bis an die grenzen Frankreichs und der Lombardei, östlich bis nach Känugard (Russland) und nördlich bis Dänemark.

Die kunde von Bärings taten verbreitet sich bis nach Frankreich. England, Griechenland und Rom. Der kaiser Lucinus ist in grosser kümmernis und sorge wegen des Unrechts, das er dem Bäring zugefügt hatte, und bietet ihm seine tochter und sein halbes reich an. Bäring schlägt das anerbieten aus, zieht mit 8000 rittern gegen den

kaiser und 8chliesst ihn in Florenz ein. Im heere Bärings befinden sich der bischof Peter, Balduin und Benedict.

Bäring sendet Osus und Nisus mit 1000 rittern nach Griechenland, um dem kaiser einen brief zu überbringen, in welchem er, der abmachung gemäss, die hand der Vindemia fordert. Sie besteigen zu Venedig ein schiff und gelangen glücklich an das ziel ihrer reise, wo sie sich ihres auftrags entledigen.

XXXII. Mit gold und edelsteinen reich ausgerüstet, begeben sich Vindemia und ihr kaiserlicher bruder auf die reise. Inzwischen hat sich Lucinus samt seiner tochter dem

Bäring auf gnade und Ungnade ergeben müssen und dieser ist im besitze der kaiserlichen macht. König Pippin, könig Richard und frau Gertrud begeben sich zu Bäring nach Venedig. Die freude ist gross, als Gertrud ihren sohn widersieht.

Am tage Mariä himmelfahrt findet in gegenwart zahlreicher bisehöfe eine Unterredung zwischen Bäring, Lucinus, Pippin und Richard statt. Es wurde anerkant, dass Bärings verhalten gegen Lucinia und Wilfride durchaus tadellos gewesen sei und dass er seiner braut die treue unverbrüchlich gewahrt habe. Biiring schlägt nun vor, dass Richard, da er durch den tod seiner gemah-lin verwitwet sei, die Lucinia heirate und die Lombardei als brautgabe empfange; der kaiser von Griechenland solle mit Wilfride vermählt werden.

XXXIII. Mit diesem vorschlage sind die beteiligten einverstanden. Bald darauf stirbt Lucinus; an seiner stelle wird Bäring zum kaiser erhoben. Sachsen tritt er an seine mutter ab. Diese lässt nun Heinrich und Gerhard aus dem gefängnisse holen. Er-sterer erinnert sich mit schrecken des fürchterlichen traumes, den er ehemals gehabt. Er fleht Gertrud um gnade, diese ist aber unerbittlich und lässt ihm das genick brechen. Gerhard wird auf freien fuss gesezt und begibt sich zu Bäring.

Gertrud wird brieflich aufgefordert, an der hochzeit Bärings teilzunehmen und begibt sich nach Venedig, woselbst sich bereits eine auserlesene versamlung von fürsten und rittern aus allen ländern eingefunden hat. Bäring überragt alle um haupte^ länge; sein antlitz sieht aus, als wäre es mit rosen und lilien gefärbt, seine äugen glänzen wie karfunkeln, an leib und seele ist er ohne fehl — nur Hektor, des Priamus sohn, wäre mit ihm zu vergleichen. In gleicher weise zeichnet sich Vindemia durch Schönheit und reiche gewandung aus. Beide werden nach göttlichem und menschlichem gesetz zusammengesprochen und die hochzeit mit glänzender pracht gefeiert. Gertrud und die übrigen gaste erhalten reiche geschenke und kehren dann 'heim. Bäring führt ein kräftiges regiment und seine Untertanen erfreuen sich des friedens.CLXXVllI

G. Cederschiöld.

Jämföres nu denna saga till innehållet med de två föregående, så synas både Mao och Kon hafva mera originalitet; B.kk upptager, säsom man ser, nästan blott sådant stoft', som med ringa växlingar återkommer i talrika andra medeltidsdikter.

Större egendomlighet röjer framställningssättet. Författaren tyckes ha varit en andlig man, ined något asketisk riktning. Så väl han själf som personerna i lians berättelse uttala ofta sin förtröstan på Guds styrelse och nåd (se 8747 S, 8814"17, 8!)34 % I0110, 10127, 1U64, 10G9, 1 Ii)4), understundom förekomma böner (8837'9, 10132, 10139, 10559), korstecken (1003l i, 1005S % 1 1832) äfvensom andra yttringar af gudligt sinne (949, 99s3"6, lOO18"20, 10028, 1011B18, 10748 50, 11818"22, 1 1825"7, 11918 och de andäktiga slutreflexionerna 12319 följ.). Änglauppenbarelser skildras 10511 2S, 11051'4. Ännu tydligare röjer sig författarens andliga stånd i hans intresse for det, som angår kyrkliga inrättningar; flere sådana omnämnas, stundom med uttryck af mycken vördnad; om dop talas 8965—9013 (jfr 10853 6), om äktenskap 8ö2a 3% 12!SS 7, 122s 8 9, om begrafning 10449"51, oin skriftermål 1 1 235 7, om firande af julen 9067 följ., påsken 952 följ., midsommarhögtiden 11535 folj., Assumptio Sancta' Mariæ 12129-30, om tedeum 1133e 40, 1201, om klosterlif 98*, 9826"7, 10257; vissa kyrkor nämnas 90M, 95ls. Om "fullständig" lärd bildning talar förf. 9046 9; han känner Hektor, Priami son, som ett ideal af ädelt sinnelag (122S5 6).

Författaren visar sig för öfrigt ganska hemmastadd i geografien, han nämner många orter och har rätt goda begrepp om deras läge; kanske har han själf rest mycket.

Att torf. icke varit norrman eller isländing, utan att sagan måste vara öfversatt, håller jag för säkert. Visserligen är språket i allmänhet vårdadt och behagligt, utan tvungna, slafviskt öfversatta uttryck, samt har genom riklig användning af alliterationer fått en nordisk prägel (jfr afd. I af denna inledning), men berättelseformen i öfrigt är vidt skild från nordisk sagostil; mest påfallande i detta afseende äro de retoriskt hållna känsloutbrotten 872i"8' llan de nu existerande handskrifterna af sagan finner man så godt som inga större skiljaktigheter.

I sagan ingå likväl några partier, som kunna väcka misstanke om nordisk börd, emedan deras innehåll erinrar om annat isländskt sagostoff. Konung Henriks olycksbådande dröm, som berättas i sagans början (kap. Ill), och hvarsFornsögur Sudrlanda.

uppfyllelse framhålles i slutet (12233 följ.), kan jämföras med ‡>orsteinn Egils-sons dröm i Gunnlaugssagan, med den dröm, som gaf ívarr Vídfadmi förebud om hans död. samt med åtskilliga andra; öfver hufvud taget är dylik användning af drömmar så karaktäristisk för isländska sagor, att det kan starkt ifrågasättas, huruvida icke här föreligger en tillsats, gjord af öfversättaren eller någon följande bearbetare. Äfven den utförliga skildringen af Skadevalds tvekamp med Bæring (1182s—11961) har slägttyeke med andra sådana i isl sagor, i synnerhet med en, som finnes i Göngu-Hrólfs saga (Fornaldarsögur No rdr]. III; jfr särskildt p. 325 med Bær 11926"30). Kanske har också det, som sagan har att mäla om Skadevalds moder (10832 9), blifvit, om ej tillsatt, åt minstone något utsniyckadt af en nordisk hand. — De ord, med hvilka sagan i vår text börjar, hafva knappast kunnat tillhöra ett utländskt original ; till dem återkomma vi längre ned.

Men äfven om nordisk inverkan i de nämda fallen skulle blifva fullt be. visad, lärer det ej kunna bestridas, att sagan hufvudsakligen är en öfversättning. Det utländska originalet är möjligen nu förloradt; oaktadt trägna efterforskningar har jag ej funnit något spår däraf. Att det varit författadt i Tyskland, blir troligt af sagans innehåll; i ordförrådet och uttrycken ser jag intet, som bestämdt anger, på hvilket språk originalet varit skrifvet *). Jag får därför nöja mig med hoppet, att större resultat i denna fråga 6kola vinnas af andra forskare; det här ofvan meddelade tyska referatet torde för mången af dem göra uppfattningen af sagans innehåll lättare.

Sagan har utan tvifvel blifvit öfversatt under det 13:de seklet och, efter hvad språket tyckes angifva, snarare vid eller före midten än mot slutet af århundradet; öfversättningen är sannolikt gjord i Norge 3). De bevarade handskrifterna äro emellertid alla isländska. De äro följande.

') Orden 'pun(l' ocb 'lest' (llf>5S3) förekomma, enligt lexika, i flere norsk-isl. skrifter; att några få konstruktioner (isht 10748 '0 och 110*®) synas vara bildade efter latinska mönster, har väl ringa vigt, då man i alla fall måste förutsätta latinkunskap hos författaren (såsom andlig man) och väl äfven hos öfversättaren.

J) I inledningen till min upplaga af Erex saga (Kphmn 1880, pp. VIII—IX) har jag yttrat mig oin det sannolika däri, att öfversättningar af romantisk literatur åt minstone oj förr än mot slutet uf 13 årh. fått någon betydligare utbredning på Island. — Att jagCLXXVllI

1. Skinnboken AM: 580 A, 4:to (jfr ofvan afd. II), där andra bladet af sagan fattas; kallas här A.

2. Skinnboken AM. 180 B, fol., innehåller Bær fullständig '); anses vara skrifven i slutet af 15 årh.; kallas här C.

3. Fragment å ett blad, upptagande 8618—S9JS, af en skinnbok från midten af 14 årh., förvaradt i AM. 567, 4:to, jämte flere andra blad ur sam:ia hds., innehållande stycken ur Bevers saga (se afd. VII här nedan), Remundar saga och Elis saga (se Kolbings upplaga p. XIV); fragmentet kallas här B.

4. Fragment å 4 något söndriga blad, upptagande sagans böljan till 946, inbundna jämte några till samma hds. hörande blad af Remundar saga i AM. 574, 4:to; handskriften torde vara från midten af 15 årh., den kallas här E.

5. Pappershandskriften Holm. 47, fol. (se Arwidssons Förteckning öfver Kongl. Bibliothekets i Stockholm Isländska handskrifter pp. 73—4); kallas här i).

6. Öfriga pappersshandskrifter: i AM. samlingen 524, 525, 588 D och P, alt 4:to, 576, 4:to (excerpt); i Rasks samling 32 och 35, 4:to; å Kgl. Bibi. i Stockholm 1, fol., 13 och 17, 4:to, 17, 8:vo (endast slutet); å British Museum 4874, 11158, 24969; i det Isländska Lite-rära Sällskapets samling 165, 4:to, 109, 132, 224 och 227, 4:to: — Alla dessa pappershandskrifter torde härstamma från C.

Af Bær ega vi altså två af hvarandra oberoende membraner (A och C) som äro i det närmaste fullständiga. Ännu i slutet af det 17 århundrade. torde man ha haft en tredje sådan, nämligen originalet till pappershandskriften d; detta förhållande är dock icke alldeles visst, ty

därvid räknat abbot Brands öfversättning af Alexanders saga till de norska arbetena af detta slag, har framkallat en protest af Gmtmundr í>orláksson (i hans uppl. af Gyctinga saga, Kbhvn 1881, p. IX noten); men då man vet, att öfversättningen verkställdes för en norsk konung (Magnus Håkansson) och altså naturligtvis i Norge, anser jag fortfarande, att skriften — ur den synpunkt, hvarom här är fråga, — bör betraktas som norsk.

i) Handskriften upptager först slutet af Konrads saga på nära en sida (jfr ofvan afd. IV), sedan Dunstans saga på sidorna 1 a—5 b, Katrinar saga på 5 b—8 b, Bærings saga på 8 b—19 b, Knýtlinga saga på 19 b—34 a, Vitus saga på 34 a—3G a, och därefter Laurentius saga, som börjar å sid. 36 a och synes fortgå ända till och med bladet 52, det. sista i boken.Fornsögur Sudrlanda.

bero på godtyckliga ändringar; skrifvaren, Jón Yigfússon, plägar eljest tillåta sig sådana (se i synnerhet afd. YII här nedan).

Bland alla handskrifterna är A den bästa, liksom hon är den älsta; denna membran har därför blifvit lagd till grund för vår text, och endast sällan hafva rättelser eller varianter tagits från B, C, E eller <). C är i allmänhet ganska vårdslöst skrifven och utelemnar ofta för sammanhanget nödvändiga ord; den afviker i uttryck rätt mycket från A. Yida bättre äro de båda fragmenten B och E, särdeles det förra. Fragmentet B har också blifvit användt till att, så långt det räkte (till 89i5), fylla luckan i A. Det öfriga, betydligt längre stycket (8925—9210) har jag hemtat ur i. Att jag framför de båda membranerna C och E föredragit denna pappershandskrift, beror på min förutsättning, att t) :ir afskrifven efter en förlorad membran, som stått närmare Ai än C och E göra. Emellertid är, såsom nyss antyddes, <):s företräde framför de båda skinnböckerna icke fullt afgjordt; och för kritiken af stycket 89J1—9'210 torde erfordras något större variantapparat, än som meddelats i noterna under vår text; jag vill därföre här upptaga de öfriga läsarter ur C och E, som som kunna vara af uågon vigt.

89" sá — á ð, einn bátr CE 89"'3° ef — tók <J, ef svú hefdi bükrinn tekit, sem sidan tók E 89" 3 mér þat — hafa ð, þat því gott at þola, at ek öttudumz auuat meira, því at þeir vildu gjarna barninu tyna E 893J-3 med — hafa d, ef þeir fyndi mik eigi; enn þat öttudumz ek mest, at barnit (mundi) gråta C 89" efter eigi tillägger C sem ekki er ómáttuligt, ok var hann á {leim báti (!) med okkr, E sä er ekki er ómáttugt 89" hingat ð och E, þenna bat (!) C 893s-7 Ok — hafa d, Enn myrkrit var sva mikit, at hvergi sá þeir til okkar C, Var ok Heinrekr själft- at þeirri leit; ok bärg okkr þat mest, med því at gud vildi sva vera låta, at nättmyrkr var sva mikit, at þeir sá mik ekki. Enn ef Heinrekr hefdi drepit b.irnit, þá vilda ek heldr þola dauda enn lifa E 89" kveldi <J och G, morni E 8943 er — sæi ö, er út eda opp reri eptir ánni, á þeim öllum skipum C, er færi upp eda ofan eptir ánni, ok hvem mann, er var á skipum E 89" eitel' ein tillägger c (men icke E) sü er fyrr var greind 89" stöd ö, lä CE 89" efter upp tillägga CE medan þeir mötuduz 89*» ekki saknas i E, i stället för ekki har c um liríd 89" efter hans tillägga CE ok manna hans 89 15 efter félagar tillägga CE ok fluttu mik hingst 896*'7 væri — ád, allmikit undir um, at skirt væri barnit, ok C, væri mér allinikil aufusa á, herra, segir hon E 901 mætti d, þætti CE 90' ok þá ö, þá CE 90" krafdi ä, beiddi CE 90" Flestum — mun ð, öllum er C, Öllum ydr er E 90" vera d, saknas i E, þeim er hér eru C 9024 hvem mannskada d, hvert manntjón C\ hvert tjóu E 90" ' i — bródur ö, af mannamissi, þat fyrst, er bo.u misti Valtera, bónda sins, ok Bærings, bródur sins, er hinn illi Heinrekr falsnidingr drap þá båda enn svipti hana rikinu ok allri sæmdiuni, ok komz med |jvilikri hörmung undan, sein þér vitid C, i mannamissi, fyrst

Valtera, bónda sinn, er var minn frændi, þá Bæring, bróctur sinn, hertoga, er Heinrekr falsari drap; þar var hon svipt öllu rikinu ok allri sæmd, enn komz med naudung undan, sem ydr er kunnigt ok nú megu þér sjá E 90'° verdr slíkr madr <J, roannaz E, vildi mennaz C 9031'3 makliga örabun fä J, at keyptu komaz CE 90" Nú ð, C tillägger: þar til er hann kann sjálfr råd fyrir sér at göra, þá,- E: þar til er sveinninn kann sjálfr at sér at hyggja 9034'6 þór — Bæringi ð, frú Geirþrúdr sé vel vird ok hinn ungi B., ok alt hen nar fylgi med sæmd ok gódu yfirlæti E 9036 efter Bæringi tillägger c ok öllum þeirra 'vardnadi' (— varnadi?) 903*" • er — óhlýdni ð, sem þeim vilja ekki hlýdni veita CE 1305 J adrir menn ö, flestir menn adrir, þeim (!) sem hann var (þeir sem honum váru E) samtida CE 90" fátæka menn ö, hird konungs ok alla adra. Hann var hinn kærasti konungi, ok allir unnu honum hug-ástum, sælir ok snaudir. Svá var frábæriligr bans vænleikr, at hann var annarr fegrstr skapadr undir (!) heimskringlunni, ok annarr Afsalon, son David konungs C; alla, svá (at) allir unnu honum, rikir ok fátækir, því at hann var mjúkr ok lítillátr. Svá er mikit af sagt vænleik hans, at hann hefdi annarr fridastr skapadr verit i allri heimskringlunni, enn annarr Absalon, son David konungs E 9065 efter sin tillägger C: ok sæmdir, þær er þér veitid mér, frændi, E: ok sæmdir þær adrar, er hann veitti honum 90*' A. fóstra sinn CE 90" riddaravápn CE 91* var — komit 8aknas i CE 91" riddara J och C, riddarasonu E\ därefter tillägger C: ok skulu þeir allir á burt rida eptir i turniment, E: ok skulu þeir ok þegar reyna med sér, bverr, bezt er at sér görr um þá íþrótt at rida i turniment 91" at koma — sjä ö, til gunga ok alla alþýduna at sjá á leikinn C, til ganga at sjä leikinn ok alla ulþýdu E 91" hverr — leik à, leikinn, konungr leyfir þat E, ok þat veitir konungr henni C 91** silkitreyju å, silkikyrtil raudan ok undarliga vel gördan (!) C, silkitreyju undarliga gördа (!) E 9110 efter hesta sina tillägger C (icke E): Enn Bæringr hleypr i södulinn med ölluin herfórum 91" öll hirdin (t, allir (a. adrir E), er í váru borginni CE 9140 efter råda tillägger C: ok gör svá, sem þú vilt, sakir frændkonu minnar, |j vi at þú ert bidill beunur) E\ ok einninn heldr þat til fyrir sakir konungsdóttur, frændkonu minnar 91" måtta ek ví at ek hy gg þat," segir konungr, "at þat hljóti margr at þola; ok anu ek bonum þess vel at njóta" C, segir, at Jóni skuli kostr at giptaz ok fä hans dóttur — — (en half rad är bortskuren) segir konungr, "at þat hljóti margr af honum; ok ann ek bonum vel" E 9'2" Enn sidan å; Ok (Enn E) er jólin lidu, þá CE.Fornsögur Sudrlanda.

Den märkligaste skiljaktigheten mellan handskrifterna af Bær består i begynnelseordens olika lydelse. I motsats till den vanliga berättelseformen, som genast i början nämner en person (hjälten själf, hans fader eller någon annan, som stått honom nära), öppnar A (se vår text 852"6) sagan med en anmärkning om de tre floder, af hvilka en hvar heter 'Elfr' '), omtalar sedan en stad vid den tyska Elbe och först därefter den man (Bæringr den äldre), som herskade i denna stad. Mera i sagostil äro begynnelseorden i C: Á dögum Alexandri pàva réd Bæringr hertogi fyrir Saxlandi; hans systir. etc. 2); härmed öfverensstämma pappershandskrifterna; à har likväl efter Alexandri pàva tillfogat hins þridj'a med því nafni.

Hvad nu angår .4:8 begynnelseord, så kunna de icke hafva hit öfvergått från det utländska originalet, ty en reflexion af detta slag är ej gärna tänkbai annat än hos en nordbo. Så framt icke redaktören fullständigt ur egen fatabur tillagt dessa ord, kunna de möjligen framkallats genom den kännedom af de geografiska anteckningarna i Hauksbók, till hvilken handskriften i öfrigt röjt spår (jfr i synnerhet p. XCVIII, noten). Snarare kunde den början, C meddelar, vara ursprunglig, men icke häller denna är riktigt tillförlitlig. Den afsedde påfven Alexander kan svårligen vara någon annan än Alexander III, såsom äfven i uttryckligen säger; han regerade, som bekant, 1159—81 och blef genom sitt kraftiga uppträdande mot den tyske käjsaren Fredrik I och den engelske konungen Henrik II vida fräjdad M. Men om nu sagan blifvit öfversatt omkring midten af 13 årh. och originalet varit ett eller annat decennium äldre, så vore det icke troligt, att författaren skulle för sin berättelses diktade och delvis tämligen sagolika händelser hafva bestämt en tidrymd, som låg så nära hans egen, och hvilken flere af hans samtida godt kunde minnas.

I en anteckning på 580, 4:to, (= A) säger Arne Magnusson om Bærings saga: 'vantar upphafed'. Han har utan tvifvel från åtskilliga andra hdss. känt begynnelseorden Á dögum Alexandri . . . och, då han här saknat dessa

samt

') Jag hade förestält mig, att med 'Romelfr' kunde menas Tiber; men då jag eljest icke funnit namnet i denna användning, sluter jag mig till Vigfussons åsigt (se Diet. ordet elfr), att här afses 'Raumelfr' i Norge. Om o i betydelsen au hos "första handen" se ofvan p. LII.

J) I E är första raden numera oläslig.

*) Alexander II, som var mindre framstående, herskade omkring hundra år tidigare (1061—73) och Alexander IV, svag och olycklig, betydligt senare (1254—61).CLXXVlII

G. Cederschiöld.

icke tänkt sig möjligheten af en så abnorm början som J>rjär em är . . ., har han tagit för gifvet, att sagans första kapitel stått på det närmast föregående bladet, hvilket redan på hans tid var förkommet. Yid fcrjår era år . . . finnes icke häller någon röd öfverskrift till ledning för bedömmandet af denna sak. Skulle man med Arne Magnusson antaga, att ett inledningskapitel är förloradt i A (jfr ofvan p. XLVII, not. 1), så kunde detta ha innehållit uppgift om tiden (men knappast i öfverensstämmelse med C), om sagans tillkomst (jfr ofvan p. XXIII) och dess utom kanske någon gudlig reflexion, motsvarande sagans slutord. Men där kan icke ha stått något om sagans personer, ty or. dalydelsen i 856 följ. medgifver det icke. Just denna sista omständighet vittnar emellertid för, att intet här är förloradt i handskriften. Att skrifvaren verkligen börjat sagan med ordet Þrjár, synes också framgå däraf, att initialen här gjorts något större än de följande i sagan: för att lemna plats åt den samma har texten på tre rader dragits till baka; i de andra kapitlens början brukas dylik indragning endast på två rader, stundom t. o. m. blott på en.

Sagan har aldrig förut blifvit publicerad; hon har dock i senare tider varit väl känd på Island och har där flere gånger omdiktats till rimur (se afd. YIII här nedan); namnet Bæringr har burits åt minstone af en isländing i vårt århundrade, som man ser af 'nafnalisti' i Fornmannasögur III, där en Bjarni Bæringsson (Forlíkunarmadur á Ásgardi) upptages. — En gång förut har sagans utgifvande varit ifrågasatt under omständigheter, som för kuriositetens skull kunna berättas (jag har dem ur fullt säker källa). En medlem af den stora handelsfirman Bäring Brothers i London hade erfarit, att det fanns en gammal skrift med namnet 'Bærings saga', och hoppades däri finna underrättelser om någon sin stamfader. Man vände sig därför till Jón Sigurdsson i Köpenhamn med förslag, att denne skulle utgifva sagan, men underhandlingarna strandade.VI. Om Flovents saga.

.iVfven denna saga, liksom Bæk, blir här for första gåugen utgifven. Den har likväl redan länge varit föremål för literaturhistorikers uppmärksamhet. Man insåg tidigt, att sagan var öfversättning af en gammal fransk hjältedikt. På uppmaning af den lärde Joh. Gramm skref en isländsk student i Köpenhamn, Jón Ólaf8son, år 17I52 en latinsk öfversättning af sagan; genom förmedling af franska sändebudet vid danska hofvet, Grefve Plólo, kom Jón Úlafssons manuskript kort därefter till Paris, där det nu utgör n:o 8516 af de latinska handskrifterna i Bibliothèque Nationale; år 1877 tryktes det i A. Darmesteters afhandling Be Floovante vctustiore gaUico poematc et de merovingo cyclo (som bildar 9:de häftet af "Recueil de travaux originaux ou traduits relatifs à la

Philologie et à l'histoire littéraire", äldre serien). /

Jón Olafssons öfversättning är verkstäld efter två afskrifter af den membran, som här blifvit aftrykt såsom "Flovents saga IF, och har ur de öfriga handskrifterna i den Arnæ-Magnæanska samlingen upptagit de flesta mera betydande varianterna '). Då denna latinska text nu är så lätt tillgänglig, blir det öfverflödigt att här införa någon résumé af sagans innehåll.

Den franska dikt, efter hvilken sagan är öfversatt, har gått förlorad, men med den samma beslägtade skrifter finnas kvar på franska, holländska och i synnerhet på italienska. Beträffande dessa skrifters förhållande till hvarandra och till deras gemensamma källa hänvisar jag till det nyss citerade arbetet af Darmesteter samt till Fr. Bangerts Beitrag zur Geschicktder Flooventsage (Heilbronn 1879).

') En latinsk version (Jón Olafssons?) skall finnas i Thottska samlingen, 1775, 4:to, & Kgl. Bibi. i

6. Cederschiöld.

Originalet till sagan har, såsom Darmesteter (anf. skrift pp. 65—6) visar, vid. medlet af 13 årh. varit mycket kändt och omtykt i Frankrike; han antager därföre, att diktens författare, maitre Simon i Lyon (jfr vår text 124' *), lefvat under under 13 eller 12 årh. Den handskrift, efter hvilken öfversättningen blifvit gjord, har varit normandisk eller anglo-normandisk, om man vågar bygga någon sådan slutsats på det mycket korrumperade franska ordspråket 164®3 följ., där vi läsa ordet '/reid'-, är slutsatsen riktig, så har sannolikt denna handskrift kommit från England.

Tiden för öfversättandet torde böra böra förläggas tämligen långt till baka i det 13:de århundradet; härpå hänvisar både själfva språkformen och den omständigheten, att texten i den älsta, i början af 14 årh. skrifna, membranen, redan hunnit undergå betydliga omgestaltningar (jfr nedan). Men ju tidigare öfversättandet skett, dess mera skäl för sig har antagandet, att det skett i Norge (jfr här ofvan p. CLXXXVII, not. 2).

Vi hafva förut, vid våra allmännare betraktelser öfver de romantiska sagorna (afd. I här ofvan), uttalat omdömmet, att åtskilliga påfallande likheter mellan Fl och Klm i nomina propria (och i detaljer) böra förklaras så, att Fl blifvit lämpad efter (den nordiska) Klm. Har denna ackominodation företagits af öfversättaren själf, så är naturligtvis Fl 6enare öfversatt än Klm; är den gjord af en bearbetare, så måste dennes handskrift ligga till grund för alla de befintliga redaktionerna at sagan, ty i afseende på dessa nomina propria (och detaljer) förete de inga väsentliga afvikelser sins emellan.

Af Fl eger man nu följande handskrifter, alla isländska.

1. Skinnboken AM. 580 A, 4:to (se afd. II); af sagan fattas här ett blad inuti (se texten p. 141) samt slutet. Efter denna hds. är "Flovents saga I" i vår samling aftrykt; vi kalla handskriften A (Jón Olafsson utmärker henne med bokstafven F).

2. Skinnboken Holm. 6, 4:to (se afd. II). Sagan är här fullständig, duck äro några ord numera oläsliga i synnerhet på första sidan (se texten p. 168)) på baksidan af bladet 77 och på framsidan af bladet 78 (se texten p. 186—8). "Flovents saga II" är trykt efter denna hds., som vi benämna B.Fornefignr Snírlanda.

3. Skinnboken AM. 152, fol. (se ofvan p. CY, not. 3), har Fl fullständig. Denna hds. betecknas hos oss med C (hos Jón ólafsson med A).

4. Skinnboken AM. 570 B och C, 4:to, innehåller på mer eller mindre skadade blad fyra fragment af Fi.: «) '/» sida + l blad, från sagans början till orden i heimskringlunni (mot8v. 12716), /i) 4 blad, från ok liafdi hult höfud (motsv. 1329 eller 175ss) till kalladi til sin Flovent ok mælti (motsv. 140" eller 1848*), /) 1 blad, börjar med det, som motsvarar 185s*, och slutar vid 187'8 (eller 141»°); dessa tre fragment tillhöra 570 B; i 570 C finnes d) '/3 sida, böljar med til Frakklands med alt lid sitt (inotsv. 20748) och går till sagans slut. Membranen torde vara skrifven i slutet af 15:de århundradet; den kallas här D (hos Jón Ólafsson E).

.5. Pappershds. 18, fol., i addit. till AM. samlingen, skrifven af presten Jón Krlend8son i Villingaholti efter membranen Holm. 6, 4to (= -B); sira Jón har likväl icke kunnat läsa sagans början '), utan tager vid med orden Flovent snýr nú þegar (16937); det föregående har en annan hand supplerat genom afskrift efter AM. 152 fol. (= C). Vi kalla denna handskrift /Í och hafva rådfrågat henne på några ställen, där ord nu äro utplånade i hennes original (se noterna å pp. 186—8). — Jón Ólafsson betecknar denna codex med bokstafven B; detta är den ena af de båda handskrifter, efter hvilka hans öfversättning är gjord; den andra, som han kallar C och uppgifver vara nästan alldeles öfverensstämmande med den förstnämda, måste ha varit ett nu förloradt häfte af pappershandskriften AM. 181, fol.

6. Pappershds. n:o 23 af den skandinaviska manuskriptsamlingen å Bibliothèque Nationale i Paris; är en afskrift af [i (inklusive den tillfogade begynnelsen).

7. Membranen n:o 1147, fol., af Ny Kongl. Saml. å Kongl. Bibi. i Köpenhamn; afskrift af C.

8. Pappershds. 31, 4:to af Rasks samling; äfvenledes en afskrift efter C.

9. Pappershds. AM. 528, 4:to, skrifven efter D, då denna varit fullständig; afskrifvaren har dock gjort så många godtyckliga ändringar och samman-

') Denna hds. har ursprungligen utgjort en del af AM. 179, fol.; btom Fi» innehåller den de första raderna af Elis saga samt slutet (något mer än ett kapitel) af ^alar-Jons saga.

') Han har själf gjort följande anteckning därom: Af eru màdar fyrstu linur upphafs sögunnar í kálfsskinnubókinni, hljódandi um þat, at Flovent drap mann keisarans i höllinni, honum ok allri hirdinni åsjåanda.CLXXVlII

dragningar, att handskriften blifvit af ytterst ringa värde; blott en eller par gånger anföra vi läsarter från henne under märket <). Jón Olafsson citerar denna hds. under tecknet D.

10. Pappershds. Holm. 47, fol., af samma art sora den näst föregående.

11. Pappershds. 1694, 4:to, af Ny Kongl. Saml. å Kongl. Bibi. i Köpenhamn ; afskrift efter D, sedan den fått sitt nuvarande utseende.

Det stora antalet handskrifter är icke blott ett intressant intyg om den popularitet, som på Island kommit sagan till del '), utan erbjuder också rikligt material för textkritiken. Likväl finnas endast fyra bland handskrifterna, sora äro oberoende af hvarandra och altså ega något värde. Dessa äro de membraner, vi kallat A, B, C och D; B och C äro fullständiga, af A och D har man, som vi sett, rätt betydliga återstoder. Förhållandet mellan dessa fyra handskrifter kan uttryckas genom nedanstående stamtafla.

_X _

Y

Vi öfvergå nu till en undersökning af de vigtigare skiljaktigheterna mellan A B, C och D 2); vid jämförelsen lägga vi text ("Flovents saga 1") till grund, så långt den räcker, och framhålla särskildt alla de läsarter ur B} C och D, som tyckas hafva anspråk på större ursprunglighet än de motsvar. ande i A. Hufvudresultatet af vår jämförelse är, att alla fyra redaktionerna förkortat sitt original, och att de betydligaste uteslutningarna förekomma i B 3) och D.

Sagans rätta början finnes sannolikt i A 1242"12, om ock något vanstäld; C och Z) tillägga efter loklausu (r. 3): þeirri, er hyggnir (saknas i D) menn göra sér til gamans; — Sion (r. 5) är säkerligen skriffel för Lion (i)), hvarmed C:8 läsart 'Lonnum' (så! icke 'Lottum') tyckes hafva gemensamt ursprung; — raderna

') Andra bevis på mamma sak lemna dels några ord i epilogen till den utförliga redaktionen af Mag (jfr afd. III) — þat göra spakir menn, at þeir vilja heyra þær frásagnir, sem þeim þykki kátlignr til gamans, svá sem er Þiitreks saga, Flovents saga eda adrar riddarasögur — dels Jón Olafssons uppgift (i förordet till den latinska öfversättningen), att namnet Flovent förekommit bland nordländingarne på Island.

3) Vid vårt aftryck af A (pp. 124—167) äro blott undantagsvis läsarter ur C och D anförda.

3) Då något saknas i B, som finnes i A, utan att sådant blifvit här anmärkt, så gäller i allmänhet, att C på det ifrågavarande stället är — A.Fornaitgur Suðrlanda.

i)—12 tyckas vara bilst bevarade i C, som har: Saga þessi er at fornu af liinum fyrsta konungi, er rikti á Frakklandi ok sannan etc.; D har: Þessi saga er sügd fra fyrstum konungum, er riki hafa haldit á Frakklandi ok sannan gud vegsömudu ok lians dýrd ok lüg héldu etc. 12412" (Uiun — Flovent) har jag i texten sökt rätta genom en utfyllning från 1) (hvilken hds. likväl utelemnar namnet Constantins andra gången, det förekommer i

vår text); i C lyder stället sålunda: Så var systurson Constautini hins gamla, er Silvester pávi kristnadi; enn þessi hét Flovent. Jón Olafsson börjar sin öfversättning sålunda: Temporibua Constantini imperatoris et Sylvestri papæ adolevit, Romæ puer egregiæ indolis, nomine Flovent, qui imperatoris ex 8 or ore nepos erat et reginæ Helenæ ex tilia natus; Uttrycken öfverensstämma med det, som kan läsas i början af B (1683"5); men då Jón icke begagnat denna hds., måste vi antaga, att han här följt dess afskrift i A.M. 181, fol., som nu är förlorad; det är då ett skriffel, när han i not vid detta ställe uppgifver, att denna hds. ("C") skulle ha börjat på sainma sätt som /í ("B"). Ordet Romæ är sannolikt en gissning af afskrifvaren; B torde här ha haft Angeborg (jfr nedan anm. till 133S7). Huruvida omnämnandet af käjsarens moder Helena (B 16S4) tillhört originalet, är vältvifvelaktigt 124" Aube A, Thiberi C (jfr anm. till 13336); hela denna punkt saknas i D 124"" Hann — sidum A, torde ha varit vidlyftigare i originalet; jfr B 168s 9 och D, som efter sidum tillägger: reyndr at mikilli hreysti (otydligt) ok hvatleik. Hann vegsainadi eilifan gud; enn sä man jafnan sigr hafa ok sanna elsku, er guds miskunn gætir, ok standaz vel allar þrautir 124" efter hundrada tillägga CJb at hal'la tal sitt vid (jöl med B) keisara 124" efter jóla har A förkortat originalet; jfr B 1(>817 20, hvarmed Cl) stämma öfverens 124" ordet isope har varit obegripligt för de yngre skrifvarne; jfr 1 G8aö och C: piment ok clare ok þaun drykk, er menn kalla 'vepe' 12428 härefter synes A hafva öfverhoppat några ord: se B 16837"9 och C: Nú er öllum mönnum vel glatt, ok fagnadi hverr annars fagnadi ok fundi 12430 1 i beskrifningen af Flovents utseende saknar A liknelserna (lf 16832"5); Cl) upptaga blott den om ros och lilja (jfr här ofvan p. XXIII) 12510 ókurteisliga A, utförligare i B 1G91'"19, hvarmed CD öfverensstämma 12511 1! (1C921'3) och Cl) upptaga ännu ett motiv 12513 B (16934 6) och Cl) tillägga ett utrop af författaren 125" var — reidr A, utförligare i B (16927 9) och C, men ej i I) 125" efter senn tillägger (': ok hratt vid honum foti sínum, hvilket knapt kan vara ursprungligt Fiö"-2' Þat — illyrda A, något afvikande i B (16934"7); C har: Þat veit trúa min, at ekki vil ek þiggja högg af mér övildara manui; ok sýniz mér, sem ek liafi refz þér, ok aldri sidan muntu illyrda dändimenn; ok |iykki mér, sem ekki 'alf sé í þínum beinum 12532 tillägger (: Enn meiri vän, ef gud vill, at þykkiz hann þat fullmælt hafa; ok sogir sva nicistari Simou, at ilt er um alt mikit at mæla;

detta kan nog vara äkta och, förkortadt, ligga i D:s läsart Enn þó bar eigi svä til 12560 1 drap hertogans a, vidlyftigare i B 1705"8 (C ungefär = A) 12563— G3 saknas i BC, som i stället hafva det, som innehålles i 17010'14; båda dessa versioner ha sannolikt uppkommit genom förkortning 1265-7 har B 170*9 30 ytterligare ett par notiser, men utförligast äro CD: Margir hafa gódir hestar verit i kristnum dómi, enn engi hefir skjótari né fimari, sterkari né stórfættari (sic!) verit enn þessi. Hann var fyljactr i ey einni fyrir sunnan 'Tbifur', er fellr i gegnum Rómaborg. Aldri vard betri hestr at öllura kostum, enn hann vard (aldri þreyttr á ákafligri reid né þungri byrdi tillägger D) 126"1 efter þat tillägges mund i B, som äfven i öfrigt här är något utförligare; i C är stället korrumperadt 126" efter óttaz mjuk har A sannolikt öfverhoppat því at hann var barn at aldri, som finnes både i i? och C 126"" eller Flovents bön är utförligare i B (17044 61) och C; A har intet, som motsvarar 17053"8 12650 ór hendi honum A, = cd 126" klyfjar a, = cd 12660 efter velli tillägger C: Enn nú nýtr þú frændsemi okkarrar, enn eigi tilgörninga þinna 1271 tillägget i B (17116,17) öfverensstämmer med CD och är sannolikt ursprungligt 127*' utförligare i B (17118 30); orden ok var í ilium hug saknas äfven i C 1 2730 har A öfverhoppat den karaktäristiska afslutning, som förekommer i B (171 30 3) och C 127as har A uteslutit skildringen af färden (B 17138"43); C har något förkortat denna skildring, men tillägger en omständighet: ok tók þá at kvelda, er þeir kómu á ofanvert fjallit 12727 efter hjå sakna A och C de säkerligen ursprungliga orden ok munum — þangat B (1 7146 8) 12738"44 och 12744"50 hafva i B motsatt ordning (17149 54 och 171" —23); uppställningen i A bekräftas af C och synes i sig själf ega företrädet 22730-1 jjann — hundheidinn motsvaras i C af: Ok höfdu þeir margir dagar verit á hans ævi, er honum var ekki annat jafnleitt sem heyra gud nefndan, hvarmed bör jämföras B 17153 60. men Uär C fortsätter: Nú vissi Flovent, at hann bafdi etc., så kan detta svårligen vara riktigt 127" .v. a, .vi. bc 127"6 hann — atgengt a, hann hafdi gr jo t v c gg mikinn ok sterkan ok grof mikla (jfr B 1 I 1 49), ok var eins vegar atgengt c 127"'9 b låter Otun klappa på dörren, Jofrey taga hästen, C är här =--- A 127" bænum a, bæn

sinni c 128"'3 þá — sitja a, jfr B 1 7221 \ utförligare i C: ok leitar til sætis, ok finnz (!) hvärki pallar né stallar, bólstrar né blæjur (märk, hending och stafrim!) eda fjadrklædi; heldr váru þar eikistólpar ferstrendir 128" Jofrey a, Flovent bc 128" Eta — þarf a (jfr B 172a 1 s), Ek ma vel bergja, segir Flovent; enn eru þetta enu piprudu 'fálestir' eda hinar fögru "ílyr', er vér värum vanir at neyta i höll keisara, frænda mins c, Ek ma vel verda fullr uf þessu braudi, þó at eigi sé hér hinir ssetu 'símolar' eda hinir piprudu 'pal lestiar', er vér höfum haft hjå keisara, frænda várum ð 12838 57 är i B förlagdt till den f(')ljande morgonen; BFornsögur Sudrlanda.

har därför ingen motsvarighet till 12828'34 och låter de båda förmaningarna 128,6 S0 och 130* 5 uppgå i en (17337"45); med A öfverensstämmer C 12857 B:8 tillägg Flovent — nú (17384 s) återfinnes i C och torde vara äkta 1294a Aü sakna här besk rifningarna på brynjan och skölden, som finnas i I! 17266 8, 1731"3; mon mod B:s skildring 17419 a3, där äfven brynjan nämnes, öfverensstämmer G 12944 har må hända inledts af några nu i A utfallna ord, jfr B

1736-7 och G: Ilygg at því, sagdi hann, at þú låt aldri þetta sverd, því at Joseph etc. 129" efter vetruin tillägger b ok väldi Öll järn til; c = a 12911 efter öttaz tillägger c: Aldri var |iat sverd smidat milli hamars ok stedja, er meira mein stædi Gydingum

af 129" A har här förkortat texten, såsom man ser af B 173®6 3 och C:

þá kvámu skjaldsveinar Flovents, Otun ok Jofreyr, ok fognudu nú göd um gjöfum, er Flovent hafdi þegit. Herra, segja þeir, gud gefi etc. 130""13 Södlit — vil ek A, Nú vil ek, sagdi Flovent, at |>it södlit hest minn Bodvant, er húsbóndi minn gaf mér í Rómaborg, enn hafid i taumi Megremon enn goda, er keisarinn, frændi minn, lédi mér; ok skulud þit hafa med ykkr väpn min öll, enn ek vil hafa sverd mitt ok vil því etc. G 13018 det i Ii (17o65"6) tillagda finnes äfven i C 130I9ai Flovent — blótada A-, þinn, at hann geti sigrat övini |tina ok nidrat ótrú heidingja! Enn þú, Flovent! skalt fara i guds fridi; ok er þat bæn min, at þú nidrir hinu bölvada C', som altså är utförligare än både A och B |l74a"4) 130ai riddarnes antal uppgifves af ii (174,a) till fyra, hvilka sedan alla dödas (tre af Flovent, genom tillägget 174a6'3ffl, blott en af Otun, genom uteslutande af 1318 9), så att angifvelsen hos Fabrin måste framföras af en och samma person (17513 20); C stämmer bättre med A, men har berättelsen något oredig, och låter "husbonden" vara just den, som undkommit från striden 130ae härefter ett tillägg i B (174t3 ,i) och ett annat i C: I>es8Ír gæta gatna allra ok stiga, sva at engi skyldi nordr um komaz l3030 efter á hirti har C: eda fjandi á guds vinum 13041 3 något utförligare i B (17419"aa) och C) jfr ofvan anm. till 1294a 130sa i st. f. húsbóndi hafva B (17441) och G keisarinn, hvilket synes vara riktigare; då är sannolikt äfven det ställe i vl{l:>03a"4), där spjutet prisas, fördärfvadt 13056 något utförligare i B (17443 4) och C: Svá sýniz mér, sem þú sér hvárki huglauss né hinn veykasti 130" efter skösvei nn (skjald sveinn C) har A öfverhoppat det, som i B upptages 17446"7 och i C lyder sålunda: ok skulum vit bádir hafa gott ok ilt, ok skiljum aldri fyrr enn daudir! 13119 Otun A, Jofrey BC 131" något utförligare i B (I 7463) och C; samma vändning har B (mot AC) äfven 1749 10 och 1 7 143 4, men 180ia har B (om ock ej så mycket som A 1 o630) förkortat det i Cl) fullständiga: Nú er Otun upp risinn ok leit um sik ok sér etc. 131"' utförligare i B (1753 6) och C: Hann hafdi

uiikit (lid) um sik, enn menn hans vAru miklir kardagnmenn ok höfdu mjök svä eytt alt laudit umhverfis 13130 efter sik tillägger i! (mon icke c) ok mat sinn 131" " sä — her a, så si

er svá à at lita vidskipti þeirra, som liiadr leiki freystafl, ok eigi jafna raud, ok leiki ör annarri i adra ok taki hverju sinni einn senil 132" framm a, fyrstr allra bci) 132" före hjo inskjuta bc\ sneri aptr hestinum i möti honum ok 1324*"9 den utförligare beskrifningen i B (170>!S 21) återfinnes i (T), af hvilka den fura efter manna (17()'u) tillägger: enn heidingjur heyrdi (!) þat aptr 132" Besentuin a, Betheron b, Bosunt. c, Bektum d 132" tillägget i b (1 7623'4) finnes äfven i cd 133" efter miskunnar är något öfverhoppadt, som ses af b (17640 50), hvarmed 1) stämmer, och C: at þeir sé eigi flettir sínum þingum 133" brautir (A) är säkerligen felaktigt; bruttar brekkur bd, störar brekkur ok lnargar c 133 30 skämt i fra þeiin a, jfr b (17C>58), med hvilken 1) öfverensstämmer; c har í

buskanum. Därefter tillägges: ok skildi vol vid (lieyrdi cd) rædu fieirra bcd 1333' Miluck af Roma a, Miluns ór Römariki C, . . . (namnet bortrifvet) konungs ór Rómaborg d. b står altså ensam om sin uppgift (17()67—7l): Ek em son Vilhjälms konungs, er réd yrir Angoborg hinni ríku. Detta ställe måste jämföras med 17715 (motsv. 13348 i A), där B:s tillägg har följande motsvarighet i 1): ek em brödurson konungs, födur þíns, ok systurson Konstantini keisara, hvaraf C:8 ord ek em systurson keisara tydligen blott utgöra en förkortning '). Vidare måste man härmed jämföra b 1 7721'8, som alldeles saknar motsvarighet i A; anmärkningsvärdt blir i synnerhet slutet (17723"8), hvilket i cd har följande lydelse: Hinn fätækasti er full-sæll (så c, dessa ord saknas i d); fadir minn Vilhjálmr (namnet blott i d) rædr Ambo (Avibi d) hinni riku ok .vij. ödrum borgum (ödrum þriinr stórborgum c), enn bródir þinn hinn ellsti (bródir minn d) var nú i vetr (nú c, i vetr d) dubbadr til

') Både i c och D berättar Flovent sedan om sin landsförvisning.Fornsögur Sudrlanda.

CLXXXVII

ríddara ok ræctr nú öllu med keisaranum (från Och med ok saknas i D). Det tyckes, som skulle CD hafva rätt; i Ami« (Avibi) igenkänner man Aube A 124'7, och 7>:s Anguborg (1 771,24) är utan tvifvel samma namn; är nu Flovent född i denna stad (.1 124") och hans fader regerar där (enligt CD, se strax här ofvan), mäste väl dc stridiga uppgifterna om namnet på Ansæis' fader (Miluck A, Miiun eller -ön C, Villijålim- B) afgöras till förmån för AC, i det man får antaga, att i B 17(i67 några ord utfallit, så att stället fullständigt lydt sålunda: ek em sou Miluck "(el. Miluiis) af Roma, brödur Vilhjålms konungs etc.; hvadan Vilhjàlmr blir namnet pil Flovents fader (i enlighet med D, se ofvan). Att B 177J36 infört två brödur till Ansæis, torde altså bero på felet i 17661: skrifvaren har funnit orimligt, att Ansæis' och Flovents fäder haft samma namn 13338'4J är delvis vidlyftigare och, åt minstniu- beträffandj början, tillsinform ursprungligare i B () 772 7) samt ännu utförligare i C: Ed« muni]iér hemad

þann hinn mikla, þá er Frankisnienn ok þeir ór 'Borgindie1 ínættu Róraverjum, þá er þeir fóru yQr Mundiafjöll ök vildu eyda Rómariki, ök þá er Constantinus keisari tók vid kristni; ok eyddu |ieir mjök svá landit, ok drápu þuir Milou konung, födur minn; sidan tóku þeir mik, litinn svcin, ok selctu mik jarlinum af Cat harret uin 133" efter þeim tillägger b med mikluin naudum, c iniklu(rii) vandræduni 133" efter minn frændi tillägga BCD förklaringar (sc strax här ofvan anm. till 13337) 133" Hann gerdi sva a, den utförligare skildringen i /Í (177t719) återfinnes*i CD 13353 om tillägget i BCD är nyss taladt (anm. till 13337) 133" Josep a, Josez b, Josetli C, Jose d 133" riki sinu a, vid (ok stjórnsamliga tillägger D) riki sinu, ok stöd mik il ógu af honum CD; skildringen i U 1 7735 40 finnes för öfrigt lika litet i CD som i a 1341 .x. a och c, hvaremot D har: mikil riddarasveit; jfr l:;425'34 (vid 13433'4 bar C: kvámuz þrir undan), och 13138. I B (17742, 17815'16, jfr 17826'7) uppgifves jägarföljet till fyrtio riddare, eller samma antal, som enligt .4 (13440, 13r>,9)och CD följde den gamle Josep; den senare ledsagas enligt b (17831, 17863) af hundra inan 1349 ok hjo til hans a, enn er hann hafdi ridit skotbakkalengd, |>á vann hann þenna hjort C 134" " A saknar-här okvädinsordet pútuson (B 1782), hvilket likväl torde förutsättas af det följande (þú hefir illyrt mik) 134" följ. saknar A, liksom äfven CD, berättelsen, huru Flovent nedhögg Joseps son (B 1786'8); denna notis tyckes likväl ha varit ursprunglig och erfordras för att räkningen på dc fallne skall gå i hop i A (jfr anm. till 1341) L34ss i st. f. pútu har D den i språkligt afseende intressanta formen 'bvtv' 134" otun a, Flovent bcd; dock är det endast B, som förtiger Otuns strid mot J. och använder skildringen på Flovent 135' efterCLXXVllI

G. Cederschiöld.

ofan tillägger C: J>at |iötti Flovent mikil skömm, er hann kom honum eigi ofan; homotelevta kunna här vara medverkande till, att de andra hdss. sakna dessa ord 135» efter .XV. (så äfven CD, .xxx. B) tillägger C: hinir hvötustu, ok máttu aldri einn af þeim komaz at unnustum sínum 13531 efter Bina tillägga B (1797)och D (men ej C) ok váru bædi módir ok sárir; däremot Sakna både C och D df't tillägg (ok hvila — nætr), 80111 B (1799'10) gör efter herbergi (13537) 135" 9 ridim — heldr A

i

härmed öfvorensstämma CD, olika i B (1791111) 135" efter Saxar insätta BCD hafa landit alt ok 135" efter Orliens tillägger C: ok er Anseis leidsöguraadr þeirra, því at hann kunni alla stiga á Frakklandi; antingen detta eller ock B:8 notis Olli en hyrd vägvisare (17941\12) måste väl antagas ha tillhört originalet 1354s tillägget hos B (1792IS) förekommer ej i CD 135" efter ridum tillägger C inn 13553S3 fra — Aprilis a samt CD, saknas i B, där likväl innehållet af 1355 *'9 återfinnes i början af det följande kapitlet 135" Korsablin a, Kosa-c, Kossa- d 13516 Kalive a, Kabue g, Kabui D; Falsardr ad, Fascadr c\ Kanaber a, -ezt c, -eck d 135" |ieir a, þessir fjórir kappar eru miklir atgervismenn ok c, uilgefiir lika i D (jfr B 17949'50) 130, a veita — hest a, hafa leigu af konungi ok verda honum at lidveizlu. Enn þú gör vel ok lúk upp fyrir oss hlidit! Ok skal ek þér betra hest fä, enn nökkurr þinn» ættm nna hafi slikan fyrr åttan c 13G3 blés a, í þrys-var tillägger B (jfr anm. till 15824) 136'10 Salatres — Korbuil a, at þeir hafa ber mikinn, ok var engi kastali så ué borgir, at eigi hefir Salatres höfudkonungr sett sina menn at gæta; enn hann själfr er i 'Karws' (Korbuilli d) borg c, hvarmed D ungefärligen öfverensstämmer 13612 efter væna tillägga CD: ok hin kurteisa; hon kann allar íþróttir, þær er kurteisum meyjum byrjadi at hafa 136" efter fæzt tillägger C: né betr latin at gódum sidum 136" vid ána a, yfir ána 'Thifur' cd-, D tillägger: er fellr hjà Paris 136'7 efter Paris finnas tillägg i de öfriga hdss.; se B 17953"9; C har ok lögdu land undir sik, hvarefter C och D upptaga orden Nú — veröld (se B 17958"9) 13618 7/:s tillägg hardligr — riddari återfinnes äfven i CD 136J1 3 Hann — þat a, Hest hafdi hann godan, er Arad hét, rásfimr mjök, frídr ásýnis ok gödr kosti; hann var södladr gödum södli, ok med dýrum Steinum settr ok skrifadr mörgum hagleik. Nú hljöp hann å bak honum ok tók merki i hönd sér, er saumat var allskonar hagleik c 13617 tillägget Merki — gullnöglum tillbör utom B (1806'8) äfven CD 13630 utförligare i B (18012 ,s); jfr ofvan anm. till 13122 13631J leift - sakir a, mist ódul vår, frændr ok vini ok c 136" endast B meddelar (18026 och förut 179as) konungadotterns namn 13654 tillägget i B (18087 är af intresse 1375 7 motsvarande ställe i B (18050'3) är märkligt därför, att dess uttryck delvis ordagrant återkomma strax efteråt (18083"4; jfr här ofvan p. XXXIII); de andra hdss. ha här intet liknande 13738 härefter torde AFornsðgur ðuðrlanda.

uteslutit det, som motsvarat 181814 i B och återfinnes i CD 137"-' Enn — þú vill A. naknas i B, som likväl sedan (1813S"') anspelar på deras innehåll; anledningen till ordens bortfallande kan vara homotelevton, ty föregående punkt slutar i B med þú vill (1812þér likar A) 13760 svá hljódr sem A, ekki fjölmäl-ugri enn C (fjölmälgari JD); B:s fjölmennari är tydligen en korruption af CD:s läsart 137" härefter tillägger C: litit mun bonum nú stöda hól sitt til ástarþokka vid Marsibili(u) hinnar vænu hédan i fra 1382 4 punkten börjar i C sålunda: otun ök Jofreyr váru vitrir menn ok létu etc.; D har: Otun tok vid honum, ok skyldu í þeirra väldi vera fé hans öll. "i>å er vel rädit ok vitrliga," segir Otun, "gud sé lofadr nú ok

jafnan!" Af detta sista är tydligen B:s läsart 18141-2 en förkortning 138' " Mikill — hans A; C öfverensstämmer här med B (18150"3), men är något vidlyftigare, ty den tillägger efter drambid orden ok dreizzid (skrifvet 'dreizith'; jfr dreyssa, Oxfordsordb.) samt efter ofmetnud satsen ok látiz þér alla menn kæfa í stór-yrdum ydrum 138" efter sinu tillägger C: ok fór. hann þá til Flores Frakkakonungs; enn ef hann týnir lífi sínu, þá er Frakkland (!) alt farit ok skammat, enn þér megud vera ævinliga hrópadir um alla ydra lífsdaga 1:>838 omnämnandet af bågskyttarne, hvilkas antal uppgifves olika i B 18213, saknas i (' 13844 har A öfverhop-pat orden ok hvé ilt — sjálfr, som äro bevarade i B (18222"3) och i C 13854 Kanabez A Och B, Kannabert C, -bek D 138s 5-6 Utförligare Och olika i Ii (18231'6), där konung Kanabez dödas: enligt AG deltager han sedermera i striden (lf>720, 15826), hvilka uppgifter B utesluter (liksom äfven 1411"19); jfr äfven anmärkningarna till 18534 6, 18ö4J S, 18559'60, 18560 2, 186'718, 18618"20, 18637"41 (några mindre klara uttryck hos C och D upptagas i anm. till 18522"3, 18553, 18559'60, 18G'7,18) här nedan; det synes framgå, att redaktören af B (eller en hans föregångare) i denna sak gjort en godtycklig ändring och sedan konsekvent lämpat sitt originals uppgifter därefter 1386' efter Flovent har B ett betydligt tillägg (18242 9); den ena uppgiften, att Jofrey fick Kanabez' häst, står i strid med A (och C) 1397-8 (jfr ock föregående anm.); den andra, att Ansæis lemnade Flovent Korsablins spjut, blir här nödvändig genom /»:s tidigare utsago (1814•5), att Flovents eget spjut gått sönder (olika i AC)] att emellertid II:s version häri varit riktig, torde bevisas däraf, att C vid 13862 efter spjóti (af tanklöshet har C:s

skrifvare satt sverdi)

tillägger: því er ätt hafdi Korsablin; ok var vid merki, {|at er Marsibil häfd i sent honum um morgun ádr fyrir 13929"43 saknas i /Í, som dock senare (184 4 7 5 0) har motsvarighet till 13933"9 13940 efter svarar insätter C: Vel er þat riki komit, er hann hefir, ok 1394' gagni A, lidi fyrst C 1:'.95° 1 alla redaktionerna växla medCLXXVllI

G. Cederschiöld.

afseende på namnen; C stämmer närmast med A, kallar konungen Burnement och säger om hästen: á gódum hesti svörtuin sem Magrimon (men i A 11426 och 15731 säges M. vara hvit). Likhet med B visar D, som kallar hasten Atrament. Det synes vara ovisst, om originalet har uppgifvit ett namn för konungen och ett för hästen, eller om det varit ett och samma namn, som i de särskilda hdss. fått olika användning och former 1396' yl:s version finnes äfven i C; B säger motsatsen (183335) 13963 af mikilli reidi a, utförligare i B (18337 8), hvarmed C öfverensstämmer 1403-4 Ok þegar hann vitkaz a (= C)\ enligt B (-• D) kommer Flovent ej till full sans förr än efter bönen; stället är där utförligare (183s6'8°) 1409 spottan a, jfr b (18352'3); C: dauda af hinu bölvada afepringi Gydinga 140" tillägg i B 18353'6 och C: fyrir sakir hins etc. 14013 tillägg i C, sora har: (bjöz at hefna sin [= £]) ok er þess meiri vän, at Kabue konungr muni aldri sidan hera sina kvedju fyrir uunustu sinni, Samt, llilgot kortare, i D: ok er þess vän, at hann segi aldri sidan kvedju Marsibiliu konuugsdóttur 14018 betydligt utförligare i B 1848"14 (olika i CD) 14029 32 saknas i B, ehuru där längre fram (18431 3) finnes en viss motsvarighet 1403' .c. a, .iiij.c. cd 14040 1 Nú — vilt ersattes i BCD af en helt annan förmaning (se 1842l G) 1413 Galif-rer A, Kalifs c.

Då härefter saknas ett blad i A, jämföra vi för nästa stycke B ("Flovents saga II") med C och fragmentet af D, så långt det räcker.

184*'"7 Ok — þjónustu b, NÚ ef Jiú vilt hafa oss med þér, þá verdr þú at gefa oss rnikit fé c (jfr a 1418 ä) 1844s;9 vid — leggja b, mycket utförligare i c: "at þér séd hjå mer. Ek skal sva mikit fé gefa ydr, sem þér vilid sjálfir. Þú skalt, Flovent! vera merkismadr minn; ok skal ek gefa þér þúsund manna, ok skulu þeir vinna þér eida, at þeir skulu aldri vid þik skilja, þótt bani]ieirra liggi vid." í>á mælti Otunn: "Flovent herra!" segir hann, "þetta er fagrt bod," segir hann, "or konungr býdr; ok skaltu þetta þekkjaz. Enn þú, konungr! efn heit J)in vid hann, sem konungi byrjar!" — "Eigi skal ek bregda ordum minuni," segir konungr; "heldr skal ek auka." Hefir konnngr nü lokit rædu sinni 184 60'1 Nü — hreystiverk B, Eru þeir nú korauir í Párísborg; ok fannz þá engi madr svä djarfr, at honum baunadi inn at rida i borgina c 184" 5 þunn — konungr b, einn mann; sä atti moira liggjanda fé, enn .xx. úlfaldar mætti hera (jfr anm. till 18510"11) Konungr mælti vid hann: "Heyr mér!" (sannolikt koriuption af namnet Hermet) segir hann c 18Ö3-3 þann — hala saknas i c 1854 efter þeim tillägger c: eptir sinum vilja 185* nætr b, vetr c 185* þeir b, þeir vili ok þeir C 1851"' er -diktat saknas i C 1858lS margar þúsundir B, þúsund þúsundir þúsunda ('þusund"') manna c 18510 " því at — hera saknas i (' (jfr strax här ofvan) 185"J14 dýr-ligra — mædi b: innis sins med gödu yfirlæti C 1.S515'16 hafa — köiuu b, flýdu, því atFornsðgur SuSrlauda.

þeir fara mikit, ok þóttiz sá bezt hafa, er mest flýdi. Ök flýdi Falsardr c 185" efter í tilliigger c: búdir ('bod5') sinar ok brendu upp allar 185" farinn upp B, genginn á borgarvegginn c 1853J"3 Hann — þeirra b, Ok kendi bann konunginn, er heim för c 185" vist b, korn c 185" efter hjälp tillägger c ok vistir 18530 ok — vår b, er engi gætir þeirra, ok munu þeir nú gabba þik ok ætla vandrædi þín g 18f>31 ok mælti b, viel ont sonar sins ok mælti illu skapi c 18031- eigi b, lft.il er vizka þín, nær c 18531"6 í því — honum b, er skämt var þadan lidit, þá kómu inn .ij. konungar ridandi c 185" honum b, þeim c 185"3 Fals. k. b, Konungrinn c 18543 3 þenna — hafdi b, Eigi skaltu ínistrúa oss. Aldri muntu fä bætr þessa skada, er |)ú hefir fengit i dag; því at Korsablin konungr var upp risinn snemma i morgin ok reid einn fyrir her várum vel vápnadr ok för til Pårisar. Enn pä kora einn mälaniadr, er ilium he(i)llum var oss getinn; því at hann er nú med Frakkakonungi. Nü reid (hann) í raóti Korsablin konungi til einvigis ok veitti honum þat sär, er hann mun aldri fä sæmd af þér. Enn vér forum at duga honum; ok væri betra heima setit; því at ór Paris, er vér höfum lengi um setit, ridu ut ä möti oss med .x. þúsundir manna alväpnadra; ok

ättum vér þá hardan bardaga ok fénguin þar mikinn skada gódra drengja. Þessi riddari, er ek segdi ydr frä, gördiz audkendr i värum vidskiptuiu. Þeir dräpu á litilli stundu .M. riddara. Hugdiz þá Kabue konungr mundu hefna vär ok reid sidan i lid þeirra. Mættuz i midri fylking; þá sneriz hinn mesti skadi ä hendr värum konungi; ok þá er vér hugdum raeinsvætti þessa yfirkomna, sidan reis hann upp ok hjo konung värn sundr i tvä hluti. Enn þá leitadj hverr fyrir sér, ok litum þá marga göda drengi dauda c 185'*"' svä — mælti B, mjök reidr ok rodnadi af mikilli reidi g 185*» efter gört tillägger c: því at (ek) skaj hann låta (här är något uteglömdt), ef ek näi honum 185*9 i0 Veit — finna hann 8akna8 i C 185" efter madr tillägger C: er drepit hefir mina menn ok tvä konunga mina? Ok ofdjarfr er så, er hann þorir at göra mér skada 185" svä b, nü hefi ek sagt ok þætti mér betra, at ek kynna ekki til hans (fra bonum at segja d) cd 185" viljum vér b, vil ek c 185"" hér — rikis b, dveljaz i annarra manna riki ok berjuz i möt, réttu c 185,s,,° enn — fyrir b, ek sä tvä konunga hrædda fyrir c, enn .ij. konungar væri drepnir af d 18560"3 ok — sökum B, f>it erud bädir heilir: hvat óttiz þit? segti hann (Enn þit erud bädir lifhræddir d). Svä hjälpi mér Maumet, þá (er) mér liggr raesl ä, á dómsdegi värum, at (Makon, segir konungsson D) ef ek em herklæddr (minum beztum våpnum, at tillägger ij), ek skal hann til bana færa. Ok sýniz mér, sein þit séd eigi verdir at bera konunga nafu, er þit flýid bädir undan einum mälamanni ok lätid drepa (drepna verda d) menu konungs cd 18563 efter mælti tillägger c: í>ú hrósar mjök atgörvi þinni ok færir framm kapp pitt 185*' vid annan mann b, vid þridja mann c, med sina menn .ij. d 185**'° þat — ätt B, þat gull, er þú hefir sét ok þú munt sjå, þvi at þú munt sjaldsénn i orrostu C, veraldar gull, því at svä muntu skjàlfa af sem ridu. söttarmadr d 186' fyrir mönnum b, saknas i c, fyrir sakir Makons d 186" efter sakir tillägga CD: í>á sör höfudkonungr eid sinn (vid Maumet tillägger D), at hann vildi eigi, at Korsablin hefdi (eigi tillägger C) mist hönd sina (handar sinnar D) fyrir

alt þat gull, er Salouion hinn spaki (Samson hinn sterki d) ätti 186"" Enn — skilnad B, "Þat veit trú min," segir hann, "at ek gaf mik upp (i hans väld tillägger D), hefi ek handselt fyrir trü mina miklu fé ok pemiingum." Konungr segir (saknas i C): "Vér skulum stydja ydr til fégjaldsins. Enn ek vil, at þú segir mér fra illmenni því, er mér hefir gört slíkan skada (svá mikinn mannskada Z))." Konungrinn svarar: "Hann er fæddr á Spanialandi ok konungborinn at ætt, heitir Flovent at nafni ok hefir eigi enn skegg á kinnum ok hefir þó karlmanns hug. Engi madr er svá djarfr (väpnfimr D), at hann fái unnit (megi fordaz D); ok ef hann kemr á, þá kemz hann aldri ór höndum honum (i St. f. á — honum har D\ sä madr kemz engi undan), nema hann gefi sik upp" cd 18617-" þit .ij. konungar b, þessir tveir k. c, þessir .iij. k. D 186"" þit — hans b, Ok sýnid þér mikil dróttinssvik, þar sem þér lofid einn mann fyrir þat, er þér þorid eigi at bida hans höggva c (ungef. = D) 186" efter Maumet tillägger I) (icke C): er mér kom brott ór höndum þessa riddara 186" mér b, oss cd 186" enn — hennar 8aknas i CD 186"" Höfudkonungr — gört B, "Heil, dóttir!" segir höfudkonungr, "þú ert vel komin. Mér er görr mikill skadi; þv, at nú er komiu mikil hjälp (kominn einn hlaupamadr d) ór Spanialandi til Frakklandsi ok hafa þeir unnit mikinn sigr á mönnum várum; því at þar er einn sveinn med þeim, er bædi hefir gört oss skömm ok skada. Hann hefir felt Kabua konung ok höggvit hönd af Korsablin konungi, unnasta þínum, ok felt margan hvätan dreng fyrir mér cd, ok gördiz nú ordsæll vid Frankismenn tillägger C 186" 'ser' — minn b, sé hér bródur minn D, sva segir brödir minn, at c 186** gud b, Maumet cd 186""' mundi — segja b, ok (þá d) mun hann skjött nidr lægja ofmetnad hans. Enn råd vil ek råda þér, fadir!" segir hon; "lát þú göra rit þín ok send eptir sonum þínum, Emenius (Ginnemus d) ok Ysåth (Ysäk D); þeir hafa unnit Nordmandie ok lagt undir sik; ok stefn þeiin til Párísborgar, ok kom þeiiu til med þór, ok lät slå eld i borgina med vélum þínum, ok set valslöngur margar, ok feil nidr grjótvegg þann hinn mikla, er um borgina er (görr til styrktar vid hana tillägger D), ok syn sva styrk þinn óvinum þinum, þeim er í borginni eru! Ök munu þeir þá skjótt upp gefaz naudgir." Nú lofudu allir þetta rád. Enn konungrinn bjó þá sendimenn sina med ritum ok sendi eptir sonum BÍnum bádum cd 186" ' jätti — adra b, gördi vel, sem ván var, ok (gördi stórmann-liga D) lét gefa bonum gull ok silfr ok mörg gudvefjarpell cd. Hann gaf honum stór-mannligar tillägger C 186" efter hét tillägger C ok mælti: í>ú skalt fara til Flovents til Paris ok frelsa trü mina, D ok m.: Þú skalt fara í Párísborg at frelsa trú mina vid Flovent ok få honum i hendr fé þetta 186"" Hann — olivotré b, Sidan fóru þeir tíu saman med klyfjahesta (klyfjada hesta D) til Paris cd 186'4'1 i — hann B, til borgar-innar, þá bad Gamalfin upp lúka; ok var honum fylgt til innis Flovents c, þar, kvöddu þeir öngvan mann; ok er hann sä Flovent d 187*-* þú — minn b, því at einn módur-bródur á ek, at Korsablin heitir ok þú ræntir cd

18710 *7 Gamelfinn — sinn b, replikerna stå i motsatt ordning hos CD 187" 'fokit' b, fé mikit c, mikit

gódz D.Fornsðgur Suðilanda.

CCVII

I det hela äro, som man ser, CD vida utförligare än B; att B också är betydligt mera kortfattad, än A här varit, synes däraf, att, medan ifrågavarande stycke af B i vår text upptager endast omkring 164 trykta rader, det felande bladet i A, efter beräkning på de öfriga, måste ha innehållit minst 200, högst 260 rader. Mycket af det, som CD hafva utöfver B, har säkert ingått i A; ßärskildt kan man veta, att A här haft notisen om de båda prinsarnes efterskickande, ty den saknas vid 16210 (både i A och C), där B (2021I ,S) inskjuter den samma. — Yi fortsätta nu, utgående från A, den detaljerade jämförelsen.

14187 tillägg i B 187*° 1 (= C) 14150 tillägg i B 187so 3 142« góctum gud vef a, gudvef þeim er clesis heitir C 14210'3t redogörelsen för ädelstenarna, i synnerhet d«esas namn, är olika i alla hdss. och, som det synes, äfven i A felaktig (i det cristallus och carbunculus, 6åsom mera kända, ersatt chalcedonius och sardonyx), oaktadt; de stränga orden i 14218*31, hvilka B försigtigtvis utelemnar 143"-' ok — keyptr saknas i BC 1423lþat.á, þatdúnn c (jfr B 18Sao) 142"5 ok — Jofrey saknas i BC- B:s ord ok — manna 188" 1 saknas i AC 143"1 Hon svarar — sér a-, C har prinsessans svar = B 18854, men sedan: Konungr sett i bana nidr bjä sér (ungef. --= A). Det är svårt att här förlika de stridiga uppgifterna 14316 21 och 3°-5 konungens båda tal äro i 5(188J9 61) sammanslagna till ett och något förkortade; C öfverensstämmer med A, men har dock uppgiften om de 1000 riddarne. Däremot saknar A (och C) i detta sammanhang orden Flovent — veitt (fl 189s1), hvarjämte A (men icke C) utelemnar J>á — fella (b 189"-") 143" .xv.c. a (här och 14434), C uppgifver .xij.c., b (189n',s) .xvi.c. 14334-' Vermunds — vid a, Vermundz riki til þess, er á sú tekr vid, er Fländres heitir C (jfr B 18866"7) 143" ' Enn — mann a, Enn gódr drengr þarf göda lidveizlu gódra manna, enn hann ma litit einn at göra c 144" sem skjötast a och C; det är anmärkningsvärdt, att A och C låta härtåget mot 'Korbuil' ske genast efter Flovents tal till riddarne. B förlägger utryckandet till nästa morgon (18930 följ.); detta synes också vara det riktiga, ty äfven i A berättas förut (1448"1 °), att F. under dagens lopp undfägnat sitt folk samt först efter kvällsvarden hållit talet; när sedan omnämnes (14439 följ.), att Corduban tidigt på morgonen begifvit sig å stad med sin här och på vägen mött F., tyckes äfven detta bestyrka B:s version, ty afståndet mellan Paris och Corbeil är ju tämligen ringa (jfr därom äfven 154s9 följ.). — Också i det näst föregående är B exaktare i tidsuppgift, i det den (18911) anmärker, att F. först morgonen efter konungens gästabud kallade till sig sii]a riddare; af 14341'1, jämfördt med 1 448 9, ser man, att meningen är denCLXXVllI

G. Cederschiöld.

samma i A 144"-1 leysti — älygi a, frelsti S. af lesti lögmanna c (jfr B 18941 ') 144" .ij.M. a, .M.M, C, .x. þúsundír b 144" sem — rnilu a, ràjök lengi b, um stund c 144"" a -C, jfr B (ÍSÍ)529) 145" .c. manna a (= C); däremot har B (1906) .ccc., väl emedan denna hds. förbytt ifrågavarande uppgift ined den i 14560 (.ccc. ac), där åter B skrifver .c. 145"" ok hversu — i fyrstu saknas i BC 145a2 6 A är här = C, B (19015'8) har, troligen af förbiseende, låtit riddaren få samma dcdssätt som hans strax förut nämde broder 145" " orden Enn — verda och sem — vinna saknas i BC 145" .xx. ac, .xxx. b 145" 4 Utförligast i C: .... framm ok hristi mjök spjöt sitt; enn bædi var þeim 'skeinkt' (? skerat? otydligt) vistir ok vin, er fyrir honum vard. Frankismenn sä athöfn sins höfdingja; þá æptu Frankismenn á Saxa ok raæltu: "Vér höfum þann höfdingja, er lægja mun dramb ydvart. Flýid til Saxlands ok låtid græda sär ydur!" hvarefter följer Ok þat - sins (se B 19025"1) 1454'—G13, som i B är mycket förkortadt, är i C nästan = A 146» Flovent a, Apollo (!) c 14G15 16 sannolikt felaktigt i A \ den motsatta versionen i B 19040"1 styrke3 af C. Äfven B:s tillägg 1904J återfinnes i C, liksom också sistnämda hds. har de något utförligare uttrycken B 19043 s 146"-' enn hann — fylgt (a) har troligen felaktigt inkommit ur det följande, där samma ord (14G3 4 5) oförändrade förekomma i bättre sammanhang; jfr B 190SJ 4 146" nökkva a, fletta c 14G3 6 A öfverensstämmer här med C, b har (19058 9) en uppgift, som passar till handskriftens egen berättelse 18955 9 14G39 uttrycken i B 190®3 3 (— C) synas vara ursprungligare 14643 äfven Csaknar 7i:s uppgift 1012 146" 4 sinn — Bödran a, hest sinn Boduan c 146" .x.c. riddara a, .x. riddarar bc-, äfven orden Enn — eptir b

1914 5 återfinnas i C 146*° í grof a, í tálgröf bc (så har C äfven vid 1476) 14G56 A = C 14G6 4 6 C:s uttryck öfverensstämma här mera med B (19132 följ.); B:s ord enn — þola motsvaras i C af þungu verdi, ok skal ek gjulda ydr dauda ydvarn fyrir hann 147" afvikande sifferuppgifter i B (19144) och i C: .xij. menn 14760 efter þessa tillägga BC (som dock sakna orden Minir — dräps): ek skal hefna mín á honum 148' det i A utelemnade svaret (B 1921011) finnes i C 148" " Enn Otun — Jofrey a; denna bedrift tillägges Flovent i B (19229 följ.) och i C 14822"3 den afvikande versionen i B (19235 6) tillhör äfven C 14826 den utförligare skildringen 19240 2 har B gemensam med C 14828 .xl. äfven C 14833 4 C = A, utom att C bar talet .xiij.; den osannolika uppgiften i B (19249) tonle ej vara ursprunglig 1483" Enn — fóru a, sannolikt riktigare är B (19253 9), hvarmed C öfverensstämmer 148" gjalt — af a, vidlyftigare och annorlunda i C och B (19264 6); stället bör jämföras med 14852'6, som saknas i B, medan C af Flovents ordFornsögur Sactrlanda. OCIX

blott upptager: þess væntir mik, at eigi hefnir þú bródur (!) þins 148" Þá — Gam. A, vidlyftigare i C och B (1931 6) 1496 9 þvi — gerr a, i st. f. dessa ord, som saknas i B, har C det tämligen fadda: opt verdr mörgum manni mikill skadi eptir godan dreng, segir konungr, ok hygg ek, at annat hvárt hafi Saxar drepit hann eda höndum tekit 149"-" hversu — fariz a, hvart þeir halda höfdingja sinum eda eigi,

Flovent c (saknas i B) 149l5"as saknas i BC 14929 tillägget hos B (19334) finnes ock i C 14931 efter mér har C den underliga tillsatsen: ek hefi mikla synd gör va 149183 vid Maumut saknas i BC 149" " í>á — gefit A, Konungr mælti : "Seg mér, Flovent! Hvat hafid þér sýst i þessi ferd, er þú hefir farit á hendr Söxum?" — "Ek hefi," segir hann, "margan mann drepit fyrir ödrum, enn þó hefi ek mist þess eins, er ek hefi mesta elsku á, ok mér hefir fylgt or minu landi; ok veit ek eigi, nema hann sé af lifi tekinn. Enn ek ætta at gjalda honum mikinn goda, er hann lét födurleifd sina fyrir mik ok hefir nú þolat väs ok vandrædi med mér c 149" 8 Enn — gimsteinum a, Blóthúsit var fagrt ok mikit c 14963 ok mælti a, utförligare i B 194w (= Cl]509 tillägg om Lazarus i b (194llMa) och c 150" Kains a, Gydinga bc 150" fékk hvàrrgi sér borgit a, denna skämtsamma anmärkning saknas i BC 150" efter Sögdu tillägger C: at þat fannz i heidnum bókum 150" sä a, einn konungr C (jfr B 19433 4) 15047'8 utförligare i B 19441 5 (= C) 150" ok frændi A, ok honum mjök skyldr c, motsatsen i B (19447 8) 1511,118 C = A;) det föregående, från 1514, öfverensstämmer eljest C närmare med den förkortade framställningen i B 151" vildi ljósta hann a, utförligare i B 1955,6 (= C) 1512s C = B (1951113) 151" Marün a, Marin c 15131'2 utförligare i B 195SJ'4 (= C) 15133 Beleron a, Bolerim enn ótryggvi c (jfr B 195sl) 151" Kain a, Kaijim c 151" (7: Otun var eigi blaudr, þótt hann væri fálida; hann vissi nu (förts. = B 19527 8) 151s 1 tillägg i B 19544 S (= C) 151s4 efter

pius tillägger C: þvi at hon hafdi spurt, hversu honum hefdi til tekiz. Enn er hon sä fodur sinn (þá mælti hon). Detta kan möjligen vara öfverhoppadt i AB, hälst som det slutar med samma ord som det näst föregående ('fodvr f.') 15161'1 den något utförligare framställningen i B (195ss 8) finnes också i C 1529,10 C — B (19563 s) 152" lærimódur a, föstru bc; det följande samtalet är mycket förkortadt i b, något mindre i c 152" bana a, hata bc 152" tillägget i b (196") hann ann þér mikit (hvilket saknas i C) torde väl behöfvas för sammanhanget 15237 tillägget i B 19G17'18 (ok lifir — bonum) äfven i C 152" lasta hann a, ávíta mik bc 152" 30 enskis höfudkouungs A, svagare Uttryck i B 19651 2 och i C: Almatur med eignum sinum. Strax därefter synes A hafva öfverhoppat en mening, se B 19612 4 (= C) 153»315 och 23s sättet förCLXXVllI

G. Cederschiöld.

Otuns befrielse berättas helt olika i B (19645 SI); icke häller har B något om Otuns samtal med Marsibilia före befrielsen, utan aftalet dem emellan sker i prinsessans loft (se 196" 60); C stämmer öfverens med A, ehuru den något förkortar 154»" ok buda — tfdendi saknas i C; B har, sannolikt felaktigt, motsatt uppgift i 19661"3. Flickornas namn äro i C Fauseth och Florente-, berättelsen om deras förlofning med Otun och Jofrey är i C något oredig, men i enskildheter föga afvikande från A, i B är den siarkt förkortad 154" efter Flovent har A uteglömt fingrgull sitt; jfr B 197,4,s (och A 15514) 15459-6' angående Otuns affard har B (19718'19 och 11 s) ett par tillägg, som synas vara ursprungliga 154" efter herbergis to.'de väl orden ok kom þar í han(a)galdr (B 19738) vara öfverhoppade 1553-4 säkerligen ursprungligare är detta ställes lydelse i B 1973J ', hvarmed C ungefärligen

öfverensstämmer 155" ok —

dauda a, ok er så sæll, er slika å, sera hon er, því at hon er bædi frid ok fögr, sva at engi er slik. Enn ek var ádr viss ordinn dauda mins, ok skaut ek trú minni at leysa mik

155" A har öfverhoppat den vackra naturskildringen, hvarmed kapitlet börjar i C och B (197S3S) 155*1 det löfte, som B (19763 4) låter Florent ytterligare göra, saknas i C och kan vara redaktörens egen tillsats 155s4 A har utelemnat anmärkningen, att FI. med flit bytte om samtalsämne, B 1987,8 (= C) 1561 tillägget i B 19813 M, hvilket ej återfinnes i C, synes vara ber höfligt för sammanhanget 15610" allir väpnfærir menn a, ótal riddara c, hvaremot B har bestämd sifferuppgift (19830) 15617'18 uppgiften om platsen är något olika i B (19833), hvars version äfven finnes i C\ mot ^4:s notis 15712 svarar i C ór skóginum, under det B där ej angifver stället 15631"3 A => C, fullständigare B 19835'8 15636 utförligare och säkerligen äldre version i B (198'3'8) 156*8 54 mindre förkortadt i C än i B 15663—79 saknas i BC 157* meginherrinn a, herr Saxa C, endast B har här (19866) sifferuppgift 157'1,3 och 34 9 tyckas utesluta hvarandra till innehållet; det senare stycket saknas i BC (hvarjämte C utelemnar at hefha — sat 157"); skrifvare har väl förblandat den detacherade truppen med hufvudstyrkan 157" " ok Korduban — konungar A, ok synir hans c, ett godt exempel på denne skrifvares tanklöshet; eget nog, upprepas samma felaktiga läsart vid 15843 (ok Kord, son hans A) 15731"43 detta stycke, som saknas i B, eger motsvarighet i C 1574s tillägget hos B (1991113) saknas i C; sannolikt är det blott en annan version af uppgiften 15730"' i A 157" þinnar miskunnar a, krapts þíns bc 1581'3 den något utförligare formen hos B (19937"9) finnes också i C 158" efter stiga har C:

"Þat veit ek," segir konungr, "at ef eigi verdr hefnt min, þá verd ek eigi gladr* iFornsögur Sudrlanda. CLXXXVII

detta är uppenbart en korrumperad framställning af Flovents ord B 19940'3 158" blés — þrysvar b 199"; jfr anm. till 1B63 158s® 38 saknas i B; C=A 15840 .ii.M. manna (^í) är en misstänkt läsart, ty B (19957) har .iiij., C .iij. menn 1584s B:s tillägg (199S3 S) finnes äfven i C 1596"8 rätt egendomligt är det torftiga sätt, hvarpå B 20019 io (= C) omskrifver dessa ord 159" brugdin a, B:s läsart (20036) blå ok blódug är sämre och finnes ej i C 159" sverdit a, hinn bjarti brandr bans bc 159" Flovent — drepinn a, sä er heill, er þeir ætludu bana c

(saknas i B) 159i9"47 saknas i B, som likväl 202" 16 i annat sammanhang upptager en del af innehållet; C stämmer här tämligen med A (jfr nedan). Med detta ställe bör för öfrigt jämföras anm. till 18646"7 här ofvan 159" efter Ok tillägger C: þat veit ek 15934 þá — brenna a, at eigi skal ek þik upp gefa fyrir alla borg (?) á Frakklandi; fyrr skylda „ek hengja þik eda festa þik vid hrosstagl ok brjöta (?) c 15944 .vi.M. a, riktigare (jfr 165J1) c: xxx.n. 160" efter Söxum förekommer ett tillägg i B 200s6"8 160*7" Enn — eigi saknas i BC 160s» utförligare i B 20118"'1, hvaraf orden Hann hleypti — nå honum äfven finnas i C 16059 63 C öfverensstämmer här med B 201*6'9, men har dock strax efteråt (motsvarande A 1613) uppgiften, att 1000 dräptes 161' .vi. a, .vij. b, .iiij. C 161"-" saknas i BC 16134S ór — var saknas i C, — en klumpig förkortning! lei"-31 Sidan — nidr saknas i BC 16147" Þá — Saxland är utelem-nadt i C; i if'(2015S"7) finnes blott slutet och det i tämligen förändrad form 16163 vidlyftigare i B 20161"3, hvarmed C öfverensstämmer, utom att C i

St. f. boggi har: fyrir steini né stáli, ok eigi sá óttaz, er þeim vápnum er herklaeddr (jfr 12938'41, 17263 s) 16164 brått a, ok vardi — särr b (202'-J) samt C 162» alt Ruciam a, mikit riki bc 16210 det utförliga tillägget i B (20210;14) saknas i C, där samma sak likväl varit omtalad (jfr ofvan anm. till 18646"7 och till 15939'47) 162"11 tök — Flovent a, ok .iiij. (märk, att samma tal, i annat sammanhang, finnes i A 16221) menn med honum ok drógu hann i borgina C, olika i B 20235 7 162"-3 eyrat hægra a, B:s tillägg (20238 9) finnes ej i C 162'4-» ek skal — .c. manna a, detta stycke, hvars senare del näppeligen kan vara riktig, saknas i BC 1624' Florenta A, i BC läggas de följande orden i munnen på Marsibilia 1G2S8 det lilla tillägget i ^ (20257'8) är utan tvifvel ursprungligt, ehuru det ej förekommer i C. Däremot upptager äfven C det i B näst följande, tämligen öfverflödiga: Frankismenn — fengit 16281—34 denna religiösa betraktelse förekommer ej i BC, som i stället hafva ett lof öfver Flovent (202" 5); man måste väl antaga, att båda dessa stycken funnits i originalet 16313"48 saknas i B. I C är början (163l8 J1) något förkortad; mot gud —CLXXVlII G. Cederschiöld.

bráz honum (16311') Svarar: þjófr ok leidr þræll, strákr ok pútuson ok »umr þræll (så)! Ok vesælir eru þeir, er

þór þjóna. Factir minn görir vilja þinn ok vartu honum verst, er honum lá å mest; -Strax därefter har C honum (d. V. 8. Makon) i St. f. Terrogant, hvarjämte stycket svá at — sjálfum sér (163*0 4*) blott har till motsvarighet, ok feldi hann ofan, braut handleggi hans ok bardi andlit hans ok fleygcti hann i grof eina

djúpa 16349—5" är mycket förkortadt i C, men ej fullt så starkt som i B (203s'46) 163S5 tidsuppgiften (.xxx. mánada) saknas på motsvarande ställe i B ("203") och C, hvaremot samma uppgift förekommer hos B (20318) i det mot 1647 svarande sammanhanget. Möjligen har originalet haft denna uppgift på båda ställena 163*' gert a, stundat b, unnit C 164t7"29 har motsvarighet i C, som dock här något förkortar (Almatur nämnes ej); resten af dialogen (altså äfven det franska ordspråket) saknas i C liksom i B 1651' " Nú — konungsson a, Nú er at segja fra sonum Salatres konungs, at þeir höfdu berjat um riki Frakkakonungs ok unnit undir BÍk borgir (ok) kastula. Þeir höfdu sét rit, þau er fadir þeirra hafdi sent þeim. Höfdu þeir drepit .iij. konunga ok mikinn fjölda annarra riddara. Þeir eru nú komnir til Párísborgar med her sinn at ('ok') freista fræk(n)leiks sins ok Almatur konungr med þeim, sá hinn sami, er þeir ætla at gipta systur sina. Enn þeir hafa med sér .xxx.m. riddara. Borgarmenn bjugguz vel möti ok ætludu at verja borgina. Dimitrius (så), son Saxakonungs, reid C. Huruvida de spärrade orden hafva tillhört originalet eller blott utgöra ett slags omskrifning af 165J4"8, där tre riken nämnas, torde vara ovisst 1G5" framför mälamadr inskjuter C enn nykomni 165"-' då det kortare uttrycket kappi Frankismanna är gemensamt för B (20337 8) och C, måste man väl antaga, att A på detta ställe något utvidgat originalet 165'8 saknas i BC 1658 9 den utförliga versionen i B 203*0-1 (där hvatskytr väl bör rättas till hvatskeyttr) torde vara ursprunglig, ehuru C här är — A 165"-,J Rid — manna a, Ekki er hann hér; þann er farinn til Korvisborgar ok konungr med honum ok mart hermanna C. Anakoluten i A, att meningens slutord stå i nominativ liksom i BC, tyckes visa, att skrifvaren börjat, men ej ordentligt genomfört en förändring af den (i BC bättre bevarade) ursprungliga konstruktionen 165"-' eigi — höfud a; med B (203**) öfverensstämmer till innehållet C: eigi elaz fyrir ydr, því at hann mun skamma ydr ok margan mann drepa 1G54'-' något utförligare i B (20345 9), hvarmed C öfverensstämmer, utom att C i st. f. orden megum — äkafa har: mætum þeim; ok kemz þá engi undan med fjörvi 165IS 5S C har: Sólin skein bjärt, ok lýsti langt af vápnum heidingja. Enn Frankismenn ridu i heudr þeim brynjulausir, ok hlntu þeir mikinn skada, er fremstir vàru. Enn sà, er þar væri, mátti sjá mart spjótslag ok stort högg; ok féngu Frankismenn þar skada, er þeir váru eigi herklæddir 1(}5S""

saknas i BC 165®1—63 prinsens rop har i C ungefär samma lydelse som iFornsðgur SuSrlanda. CCXin

i

B (20355"') 166'-1 óp hans a, ord hans ok heitan ramliga c 1664 ákafliga a) mot B:8 likneke (20360) svarar i c: sem valr flygi eptir rjúpu 166* orden Enn—hest-inum, hvilka B insätter framför svá at, återfinnas ungefär likalydande i C 166' i bak a, á bc 166» tillägget ok fékk hann mikit sår b (204*) finnes äfven i C 1661 12 C stämmer närmast med B (2045 9), men har i st. f. jafnskjött — skotinn: hann er hafdr í vardhaldi, þá er bardaginn hófz, ok er skotit 8amt utelemnar ok er — konungs 16618 3 "Flovents tal har i C samma form som i B (20413 16) 16620 A tyckes ha öfverhoppat notisen, huru Flovent och hans män härklädde sig, B 204'618; den förekommer hos C, som tillägger (efter allir 2041') med

grimmleik ok àkalli at daga Flovent. Florent konungr var herklæddr ok med honum .xxx.M. riddara 166"'3 segir meistari Simun utelemnas här (liksom flere gånger eljest) i BC 166"4 hefni — övinum A, særi einn mann af Söxum C (jfr B 204ao ') 16627"31 Flovents tal är tämligen olika i uttrycken hos B 20434"33; C liknar här B, men utelemnar Verjum — våra (204") äfvensom ordspråket 1G641"9 rätt mycket varieradt i B och C- C har i st. f. er — bardaga (1664"): svá er hann raudr i andliti af reidi sem blód, i st. f. næfrar (1664S): 'hravrdi1; af Ordskiftet Upptager C blott Flovents svar lü653 A har sannolikt öfverhoppat notisen om Florents svarsstöt, ty denna finnes ej blott i B (204s3 6) utan äfven i C, som likväl saknar orden ok í lærit — sári 166" efter þeirra har b (2046S 4) Enn — verit, c: Enn FI.-var þar eigi hjá i bardaganum, er konungr féll 16660-s C: Þú, herra! litr aldri um þik i dag, heldr höggr þú til beggja handa. Nu er fallinn Florent, konungr värr, ok er hann daudr; enn eptir fall hans ferr hverr heim til Párísborgar, ok er nü engi eptir nema lid värt; enn Saxar eru svà margir, at .iiij. eru um einn. Ok snüum aptr til

Párísborgar 16666 omnämnandet om Flovents sorg i B (2055) och C har sannolikt tillhört originalet 16668 Otuns ord, som här insättas af både B (2058-9) och C, stå hos A förut i annat sammanhang (16645); härefter följer så väl i B (20510"15) som C, men i ganska afvikande ordalag, en skildring af striden 16668—79 tvekampen med Almatur berättas kortare i B (20515 31) och C 16710 de ord, som härefter tilläggas i B (20534 7), saknas i C I67ta 13 því at - hlaupit saknas i BC 167ia a0 något förkortadt i B (20583"5), hvarmed C nära öfverensstämmer 16711 margan gódan dreng A, margar .M. ok Almatur, er þeir ætludu, at ekki mundi bila (i st. f. at — bila har ð: öngum jafnan), því at hann hafdi verit brjóst fyrir ('þt þji b:io/s|t j' C) lidi þeirra Cd 167al följ. C har: Þeir óttaz mjök ok bidja födur, at hann fari heimleidis sins med þeim; "því at vér höfum ærin lönd ok riki".

För återstoden af sagan utgå vi under jämförelsen från B, eftersom det motsvarande i A gått förloradt.

205"-44 Salatres — þeir b, Konungr segir: "Ek mun rida eptir döttur minni i Cor-visborg ok eptir fé minu, er ek á þar." Nú c 20546 til — lét b, för til Corvisborgar, ok urdu borgarmenn honum fegnir. Sidan lét konungr c 205'0a med — menn b, ok er mikill harmr í Párísborg eptir fall Flores konungs c 205" lætr — borginni b, þá Btefnir Flovent at sér lidi g 205"-' fara — fylgja b, hitta höfudkonung, "ok skal nú skipta um med oss" c 205" efter sina tillägger c: ok eru herklæddir 205"1 adrar .XX. þúsundir b, tuttugu hundrud ('.c.') c 205" 1 i ßölarrod saknas här i C, Bom likväl längre fram (se anm. till 20GS"7) berättar samma sak 205*1—61 pessi

— Bterkr b, Steinveggir sterkir väru um borgina, svà at ekki màtti upp koma, ef hlidin väru aptr c 206J-' sva breid ok djüp b, mikil c 2064 s læstar — nætr b, um nætr af; ok mátti þ^r engi í nánd koma borginni c 206'-' Flovent — fylla b, FI. kom í þann tima med lidi sinu, er söl rann á vid ok engi brü var yfir díkin. Þeir stigu af hestum sinum. Sidan spurdi hann lid sitt, hvat råds væri. Otun svarar: "Herra!" segir hann, "sjá þú råd fyrir oss! enn vér eigum því at fylgja, sem þér likar." FI. mælti: "Þat er mitt råd, at hér eru vidikjör: þar sl^ulu vér taka oss vidikvista (otydligt) allir ok kasta i c 2064" Sidan — ok b, ok váru þá full dikin, ok géngu þar yfir med lidi sinu öllu. Ok er FI. kom at borginni, þá lét hann brjóta upp hlidin, ok géngu i borgina med her-väpnum sinum ok lüdragangi ok heröpi. Ok borgarmenn vakna med illu heilli ok verda hræddir, enn sumir hrökkva vid. Konungr sprettr upp ok hans menn, þar sem hann svaf adr, ok ætla til ofangöngu or borginni. FI. kom i mót honum med lid sitt. Enn er þeir hittaz, er drepit lid hans, enn konungr c 206J, a fyrr — Mars. b, mér, at gipta mér o 206"" Því — samir b, Þann kost vil ek vita (så) at gipta dóttur mina, ok ann ek henni vel mikils rikis. Enn þú skalt vera mér i stad konunga þeirra, er þú hefir drepit fyrir mér g 206,4 S väru — sidan saknas i C 206" efter framm tillägger C: ok eru þeir nú sáttir heilum sáttum, ok hefir Fl. sött eptir sóma sinum ok miklu riki 206" 8Ú — fru saknas i C 206"8 er — ok b, hverjum kvenmanni fridari, sva at allir undruduz fegrd hennar, þeir er hana sá; sva hafdi gud skapat hana fagra ok kur-teisa, at c 2064'—7* motsvaras i C blott af följande: Hon lét skiraz fyrir sakir Flovents. Salatres höfudkonungr för heim til Saxlands med lidi sinu ok störmannligum gjöfum; enn FI. för til Párísborgar, eignadiz sidan alt Frakkland. Sidan kvaddi hann þings; ok játtudu hann allir til konungs yfir sik. Enn hann kristnadi alt Frakkland ok lét hvern mann trúa á sannan gud 207'" Nú — konungs b, Enn er FI. hafdi sett ok samit sitt riki ok rétta trú kenda öllum á Frakklandi, þá spurdi hann, at heidingjar géngu á Römaríki fyrir Constantini (!) keisara, frænda hans. Ok hann rídr ór Frakklandi med miklu lidi at duga konungi, Heidingjar Bátu um Rómaborg. Fl. konungr fór med lidi sinu til þess, er hann kemr at herbúdum heidingja. Hann ridr at med miklum äkafa ok kallar út borgarmenn, þá ër váp(n)færir váru, ok segir, at þar er kominn frændi konungs at duga honum. på kvüdu vid lúdrar í allri Rómaborg, ok reid Constantinus út af borginni med öllum sinum her, enn FI. var fyrir útan herbúdir med öllu lidi ('lidu') sinu. Þar verdr hardr bardagi med Römverjum ok lidi Flovents, sva at heidingjar fallaFomsðgar Snðrl&nda.

.1!.. FI. ríctr í midjan her heidingja, Otun ök Jofreyr med miklar sveitir; þeir steypa mörgum heidingja til jardar. Þá rídr FI. at hinum heidna konungi C 207'"J Enn — landslýdr B, Sidan höggr hann merkisstöngina; enn konungr var þá fallinn. Þá gáfuz heidingjar upp ok ganga til handa Flovent. Borgarmenn hrósa sigri ok fara til borgar med

fögrum lofsöngum. Consta ntinus fagnar nú frænda sínum ok kyasir hann — ok var þá þröng mikil ok fagnafundr i Romaborg, — ok veitti Flovent mikit yfirlæti ok konung-ligar gjafir ok lét vigja hann til konungs med kórónu yfir alt Frakkland. Sidan för FI. heim til Frakklands med li3i sinu; ok fagnadi hans heimkömu alt landsfölk C 207" Korbuillam B, Corvisborg C, Kurland D 2075 8 sinar gjafir B, þá sæmd, er hann veitti þeim C 207" nu B, heim i hans leyfi C 207®vann — ågætismenn B, Párísborg ok Marsibil drottning, kona hans, er hann unni meir enn lífi sínu. Þau gátu son C, sat { Pärisborg ok Marsibil, er hann unni sem lifi sinu D 208J örr ok ägætr B, konungr; hann stýrdi riki sinu eptir guds vilja ok sinum ok var hinn mesti kappi (guds kappi D) ok lagdi opt lif sitt (vid tillägger ü) at halda guds lögum ok efla (efldi mikit D) kristinn döm ok (vann hann tillägger I)) mörg þrekvirki, þau er hann hafdi af gudi eilifum (hafdi guds dugnad til D) C 208'"' grafinn — sáluhjálpar B, var (vard D) dýrligt um (ðaknas i I)) hans andlät, ok (saknas i C) lauk hann fagrliga sinni ævi; ok var hans gröptr vandliga (grof dýrliga D) búinn i hinu helga musteri þvi hinu sama sem (búin i þeim stad er D) hann lét göra sjálfum (själfr göra B) sér til þurftar (þurfta B) énn gudi til lofs ok dyrdar CD.

Det vi9ar sig således, att, i dessa sista sidor af sagan, C till uttrycken nästan alt i genom, och äfven till innehållet icke så litet, skiljer sig från B, och det på ett sätt, som ställer utom alt tvifvel, att den senare handskriften står urtexten närmare. Redaktören af C (eller någon hans föregångare) har tydligen varit otålig att blifva färdig med sagan; han har därför i största korthet och något så när på fri hand utskrifvit detta stycke, i det han blott då och då kastat en flyktig blick i sitt original. Denna omständighet har i hög grad beröfvat oss möjligheten att kontrollera B, hvilken redaktion (att dömma efter dess öfriga delar) ju sannolikt här är förkortad, äfven den. Men i och för sig betraktadt gifver C-redaktionens slutstycke ett lärorikt prof på yngre afskrifvares arbetssätt och utgör ett af de märkligaste bland de bidrag till de isländska sagotexternas utvecklingshistoria, hvilka handskrifterna af Flovents-sagan i så rikt mått erbjuda.

VII. Om Bevers saga.

Frågan om denna sagas härkomst borde vara ganska enkel, kunde man tycka; ty sagans innehåll samt i någon mån äfven hennes språk ') hänvisa oss ju till England, och i detta land har "Sir Bevis of Kampton7' ända in i nyaste tiden varit en omtykt folkbok. Men saken är icke så lätt att afgöra. Ingen bland de redaktioner af Sir Bevis, om hvilkas innehåll jag fått kännedom, erbjuder tillräckliga likheter med sagan för att kunna vara hennes original. Dessa redaktioner äro: den gamla Auchinleck-handskriften (the Ádvocates' Library, Edinburg), utgifven af Turnbull 1838; vidare ett manuskript i det bibliotek, som tillhör Caius College; detta ms. känner jag genom referatet i Ellis' Specimens of Early English metrical romances; och slutligen flere upplagor af de trykta folkböckerna, både på vers och prosa. Ytterligare två handskrifter omtalas p. 239 i Halliwells nya upplaga af Ellis' Specimens (London 1848): den ena i the Public Library, Cambridge, den andra ("Dr. Monro's, was in the possession of the låte Dr. Farmer") sannolikt enskild tillhörighet. Det är möjligt, att någon af dessa båda sistnämda handskrifter står sagan närmare» än hvad de andra engelska redaktionerna göra.

Men ett uttryck i sagan antyder, att originalet bör sökas på annat håll. Yid skildringen af Bevers' sista strider mot konung Ivorius, kallar författaren två gånger Bevers och hans krigare för Franzeisar (26330'34). Nu var den här, Bevers anförde, från hans svärfäders rike, Egypten (21435, 23013), och " icke ens någon hjälptrupp från Frankrike har blifvit omnämd. Uttrycket 3)

') Bev upptager åtskilliga engelska ord, som eljest äro sällsynta i norsk-isländska skrifter; de äro: 'skviari' (- esquire) 215", 231", 232" o. s. v., 'stivarctr' (= steward) 215 not. 7, äfven i Klm p. 52, 'justis' eller 'justisus' (— justice) 244", äfven i íslendzk Æventýri, LXX, 49, 'parlament1 (= parliament) 244 not. 13, äfven i Pti> 28", 296, 364.

J) Naturligtvis under förutsättning, att det tillhört sagans original och ej inkommit först i någon norsk eller isl. text.

lärer därför icke kunna förklaras annorlunda än så, att författaren själf varit fransman, samt att han, i sitt lifliga deltagande för hjälten och hans följeslagar, som bekämpade oräkneliga hedningaskaror, oförvarandes gjort dem till sina landsmän.

Frankrike, som ju skall , vara diktens egentliga hemland, eger också åtskilliga redaktioner af den samma. Histoire Littéraire de la France, Tome XVIII, pp. 748—51, omtalar tre olika: en chanson de geste (Beuves de Han-stone), hvars innehåll helt knapphändigt refereras, och som uppgifves tillhöra midten af det 13:de seklet; vidare en prosaisk omskrifning från 14:de århundradet; och slutligen en, i manuskriptet n:o 7553 å ßibliothèque Nationale i Paris förvarad, fransk öfversättning af den engelska bearbetningen.

Då vi nu, jämte de många spåren till engelskt ursprung, funnit en, som det tyckes, bestämd antydan, att författaren varit fransman, måste vi antaga, att sagan blifvit öfversatt från en fransk text, som själf utgjort öfversättning från en engelsk; det nyssnämda franska manuskriptet 7553, hvilket jag ty värr icke haft tillfälle att granska, kan altså stå nära sagans original.

Sammanhanget mellan de talrika franska och engelska vers-onerna af dikten är emellertid, så vidt jag har mig bekant, ännu icke fullständigt utredt. För forskningar i detta ämne måste i alla händelser kännedom af den gamla sagan vara ganska vigtig; jag vill därför till deras tjänst, som ej äro tillräckligt hemmastadde i isländskan, här lemua ett utförligt tyskt referat af sagans innehåll (enligt hds. B)\ äfven för detta referat har jag Prof. Gerings vänskapliga hjälp att tacka.

I. Zu Hamtun in England herschte einst ein vornehmer jarl, namens Guion, der sich viele königreiche unterworfen hatte. Da er schon ziemlich bejahrt war und keinen •erben hatte, rieten ihm seine vertrauten sich zu vermählen. Er sante darauf an den könig von Schottland einen brief, in welchem er um die tochter des königs anhielt. Früher schon hatte der kaiser von Deutschland vergeblich um die prinzessin geworben; der antrag des ritterlichen jarls wurde dagegen, obwol der freier etwas alt war, angenommen. Die jungfrau ward nach England geschickt und Guion hielt mit ihr hoch-zeit. Dieser ehe entsprang ein sohn, der den namen Bevers erhielt und sich schon frühzeitig durch Schönheit und körperkraft auszeichnete.

Die mutter des Bevers, eine räukevolle und lasterhafte frau, war jedoch mit dem

alten gemahl wenig zufrieden und dachte tag und nacht daran, wie sie denselben verraten und dafür den deutschen kaiser, dem ihr herz geneigt war, gewinnen könne.

II. Einst rief die frau einen vertrauten diener zu sich und sagte ihm, er solle unter dem vorwande einer pilgerfahrt nach Köln nach Deutschland reisen, dem kaiser einen brief von ihr überbringen und mit der ant-wort schleunigst zurückkehren. Der böte führte den auftrag aus und übergab dem kaiser deu brief, welchen jener sofort erbrach. Die frau versicherte ihn darin ihrer brennenden liebe und forderte ihn auf, sie von ihrem gatten zu befreien. 'Findet euch, so schrieb sie, am ersten mai mit 100 rittern in dem walde ein, welcher sich in der nähe von Hamtun in das meer hinaus erstreckt: ich will veranlassen, dass Guion diesen wald zu derselben zeit ohne begleitung betritt.CLXXVlII

G. Cederschiöld.

Bringst du mir sein haupt, so kanst du meiner huld sicher sein.1

Der kaiser war über diese botschaft sehr erfreut und liess dem Überbringer ein rogs und zwanzig goldinünzen geben. Nachdem dieser einen halben monat bei dem kaiser sich aufgehalten, kehrte er mit einem antwortschreiben zu seiner herrin zurück, in welchem dieser mitgeteilt ward, duss der kaiser ihrer aufforderung folge leisten wolle. Er begab sich auch rechtzeitig auf die reise und erreichte an dem bestirnten tage den ihm bezeichneten wald.

III. Am morgen des ersten mai klagte die gemahlin Guions, dass sie sich krank fühle. Auf die frage des gatten, ob sie nach einer besonderen speise verlangen trüge, erwiderte sie, dass sie gerne frisches fleisch von einem wilden eber essen würde, weil sie hoffe, dadurch schnell genesung zu erlangen. Der zärtliche gemahl erbietet sich sogleich, das gewünschte zu schaffen und reitet mit drei begleitern fort, ohne heim und panzer, nur mit einem kurzen Schwerte und einem schilde bewafnet.

Als sie in den wald kommen, werden sie von dem kaiser und seinen rittern überfallen. 'Komm her, alter! ruft

jener, ich schwöre dir, dass du heute dein leben lassen mu8st. Deinen sohn Bevers werde ich hängen lassen und deine frau heiraten; deine schätze und dein reich sollen mir zufallen.' Guion erwidert: 'Unedel wäre das gehandelt, wenn du mich ohne gerechte Ursache erschlügest ; das aber schwöre ich bei meinem gotte, dass ich dich nicht fürchten würde, wenn ich heim und panzer hätte und mehr meiner genossen bei mir wären. Fals ich aber hier sterben soll, bitte ich den heiligen geist, mir meine Sünden zu vergeben.' Der kaiser sprengt nun auf den jarl los und versezt demselben einen so gewaltigen streich, dass er vom pferde sinkt; zugleich dringen die begleiter des kaisers mit spiessen und Schwertern auf ihn ein. Guion wehrt sich heldenhaft und tötet sechzig seiner gegner, musa aber schliesslich der Übermacht erliegen. Vergebens fleht er den kaiser um gnade; dieser schlägt ihm mit eigener band das haupt ab und sendet dasselbe der gattin des ermordeten. Diese ist hocherfreut und lässt den kaiser auffordern, ungesäumt zu ihr zu kommen, da sie am nächsten tage hochzeit mit ihm halten wolle.

IV. Als Bevers das vorgefallene erfuhr, weinte er bitterlich und gieng dann zornigen herzcns zu Beiner mutter. 'Du böse metze! sagte er, warum hast du meinen vater morden lassen? Zu übler stunde wurdest du so schön geschaffen. Das schwöre ich bei dem sohn der unbefleckten jungfrau, dass ich diese untat rächen werde, wenn ich solange lebe, dass ich zu pferde steigen und waffen führeu kann.' Als die mutter diese worte hörte, wurde sie zornig und schlug den knaben, dass er zu boden fiel. Da sprang ein alter ritter, namens Sabaoth, auf, hob Bevers empor und wolte ihn hinaus in seine wohnung tragen, denn er war des jünglings pflegevater gewesen und liebte ihn sehr. Die frau aber rief den ritter zu sich und sprach: 'Du wirst mir schwören, Sabaoth, dass du den knaben noch vor abend tötest, und kanst dir als belohnung erbitten, was du wilst.' 'Gern tue ich, was du wünschest, herrin!' erwiderte Sabaoth und gieng mit Bevers fort.

Als er nach hause kam, liess er einen diener (richtiger: ein schwein) töten und in dem blute desselben Bevers kleider färben; diese liess er dann auf eine mühle (?) hängen, damit alle glauben Sölten, dass der knabe tot sei. Darauf rief er Bevers zu sich und sprach: 'Höre nun auf meinen rat: lege ärmliche kleider an und hüte sieben tage lang meine lämmer. Dann will ich dich in ein anderes königreich schicken zu einöm jarl, der mein bester freund ist; dort bleibe bis du sechszehn jähre alt bist und waffen fuhren kanst. Dann solst du mit dem kaiser streiten und ich will dir helfen, so viel ich kann.5 Der knabe dankte ihm und gieng (lie lämmer zu hüten.

Als er draussen auf der heide war, hörte er den lärm der bochzeitsfeier. Er nahm nun seine keule, gieng zu dem hause seihes vaters und sprach zu dem pförtner: 'Lass mich ein, denn ich habe mit dem kaiser zu reden.' Der pförtner antwortete zornig: 'Packe dich fort, elender hurensohn, du bist ein grosser schurke.' bevers erwiderte: 'So helfe mir gott, als ich ein hurensohn bin; darin hast du recht. Aber eine lüge ist es, dass ich ein schurke bin, und erfahren solst du, ob es sich so verhält., wie du sagtest.' Er schwingt seine keule und schlägt dem pförtner den schädel ein. Darauf geht er in die halle, tritt vor den kaiser und spricht: 'Herr kniser, wer gab dir die er-

laubnis, diese frau an dich zu reissen? Weil du mich nicht gefragt und meine einwilligung nicht erbeten hast, solst du ihre liebe teuer erkaufen. Meinen vater hast du ohne Ursache erschlagen, und so fordere ich denn, dass du mir mein land und mein erbe zurückgibst.' Der kaiser erwidert: 'Schweige, alberner tropf, denn du weisst nicht, was du sprichst.' Da ergrimt Bevers, er erhebt seine keule, versezt dem kaiser drei mächtige streiche und schwört bei dem heiligen geiste, es solle jenes tod sein, wenn er ihn seines erbes berauben wolle. Die frau befiehlt nun, den knaben zu ergreifen. Die ritter springen auf und erkennen trauernd in dem ärmlich gekleideten jungen den sohn ihres früheren herren; sie tun, als wenn sie ihn festhalten wollen, lassen ihn aber entwischen.

Bevers läuft zu seinein pflegevater. 'Ich habe den kaiser getötet, sagt er; drei wunden habe ich ihm beigebracht, die er niemals wird heilen können.' 'Mein lieber sohn, erwidert Sabaoth, ich muss dich sehr tadeln, dass du meinem rate nicht gefolgt bist, denn deinetwegen wird mich deine mutter töten lassen.' Als Bevers dies hört, fängt er bitterlich an zu weinen; Sabaoth versteckt ihn in einem hause. Bald darauf erscheint die mutter und fragt, wo der bose knabe sich "befinde. Sabaoth antwortet, dass er ihn getötet und ins wasser geworfen habe. 'Gott weiss es, dass du lügst, erwidert die frau, und gibst du meinen sohn nicht heraus, so lasse ich dich verbrennen.'

Als Bevers diese drohung hört, komt er hervor und bittet die mutter, ihn allein für das geschehene büssen zu lassen. Die frau nimt den knaben mit sich und befiehlt zwei rittern, ihn ans meer zu führen und dort zu verkaufen; finde sich niemand, der geld für ihn geben wolle, so solten sie ihn ertränken.

V. Die ritter begeben sich mit Bevers zur küste und finden dort ein heidnisches fahrzeug. Die Schiffer sind sofort bereit, den schönen knaben zu kaufen: die masse des goldes, das sie für ihn bezahlen, ist viermal so schwer als der knabe selbst. Mit diesem segeln sie dann nach Egypten.

Dort herschte damals der könig Ermen-rich, dessen haar und bart das alter bereits gebleicht hatte. Die königin Marage war längst gestorben, und Ermenrich hatte seine ganze liebe auf seine einzige tochter Josvena übertragen, die an klugheit und Schönheit

ihres gleichen nicht fand. Diesem könige schenken die schiffsleute den knaben. Ermenrich fragt ihn, woher er sei. 'Das weiss Mahomet, mein gott, sagt er, dass ich nie ein schöneres kind sah. Wilst du an meinen gott glauben, so werde ich dich nie von mir lassen.' Bevers antwortet: 'Ich bin der sohn des englischen jarls Guion, den meine mutter hinterlistiger weiso ermorden liess, worauf sie wider meinen willen einen kaiser zum manne nahm. Ich schwöre aber bei dem alwaltenden gott, dass ich hierfür räche üben werde, fals ich solange lebe, dass ich waffen führen kann.' 'Bei Mahomet! erwidert Ermenrich, wenn du ein heide werden woltest, so wärest du ein tüchtiger mann. Ich habe nichts lieberes als meine tochter: doch will ich sie dir gerne geben und die rjtterwürde und mein reich dazu, wenn du zu unseren göttern dich bekehrst.' Bevers weist dies ansinnen zurück: 'Um alle lande der weit will ich Christum nicht verleugnen, denn euer gott Mahomet vermag nicht soviel wie eine maus: eine mauB kann sich rühren, das kann euer gott nicht, und daher ist jeder verloren, der sich auf ihn verliisst.' 'Du hast ein standhaftes herz, sagt der könig; wilst du meinem gotte nicht dienen, so solst du doch mein schenke werden, und später, wenn du waifen führen kanst, will ich dich zum ritter machen; dann solst du mein junker und ratgeber sein und in der schlacht mein banner tragen.'

VI. Ermenrich fasst zu Bevers grosse Zuneigung, aber elf ritter in des königs ge-folge sind dem jünglinge feindlich gesint und suchen ihn zu verleumden. Als er 16 jähre alt war, war er bereits so stark, das8 kein ritter sich ihm im turnier entgegen zu stellen wagte.

Zu dieser zeit wurde das land durch einen wilden eher verwüstet, der alles tötete was ihm in den weg kam. Zwanzig bewaf-nete ritter fürchtete er weniger als ein Schneehuhn, wenn sie auch kühn und stark waren. Bevers, der viel von diesem eber hat sprechen hören, steht eines morgens frühzeitig auf, nimt scliwert und spiess und sezt sich auf sein ross; er hat weder hämisch noch brünue angelegt. Josvena, die auf dem türme ihres kastells steht, sieht ihn hinausreiten und fasst sogleich heftige liebe zu ihm.

Draus8en im walde stösst Bevers bald auf den eber. Das tier rante sogleich mit offenem rächen auf ihn los, als wolte es ihnCCXXXVIII

verschlingen. Bevers gibt seinem rosse die sporen und richtet den speer gegen den eber; von dem mächtigen stosse geht der schaft in stücke, doch die spitze ist ins herz gedrungen und das tier fält tot nieder. Bevers schlägt ihm den köpf ab und steckt denselben auf den lanzenschaft. Josvena hat alles gesehen und fleht zu ihrem gotte Mahomet, dass sie die geliebte des jünglings werden möge.

Als Bevers aus dem walde heraus komt, sprengen elf bewafnete ritter auf ihn ein und verlegen ihm den weg. Bevers will sein schwert ergreifen und findet es nicht: er hatte es im walde vergessen. Vier seiner gegner stiessen zu gleicher zeit mit ihren Speeren nach ihm, doch zerbrachen die Bpeere sämtlich in Bevers' schild. Nun schwingt dieser Beinen lanzenschaft und tötet mit einem streiche zwei der ritter, und nach ihnen noch fünf andere. Die übrigen entfliehen. Auch diese heldentat sieht Josvena von ihrem türm und ihre neigung zu dem jünglinge wächst mächtig. Bevers komt heim, bringt dem könige den köpf des ebers und empfängt herzlichen dank.

VII. Eines tages, als Ermenrich sich in dem kastell seiner tochter aufhält, blickt er aus dem fenster und sieht, dass

die ganze ebene von einem feindlichen heere eingenommen ist. Der führer dieses heeres, welches aus 100,000 rittern besteht, ist könig Bran-damon von Damascus, der sofort einen boten an Ermenrich sendet und dessen tochter zur gemahlin fordert: werde sie ihm verweigert, so wolle er das ganze land verheeren und dem könige nicht soviel übrig lassen, dass er mit seinen zwei füssen darauf stehen könne.

Ermenrich wird über diese botschaft sehr zornig und "beruft alsbald alle seine ritter; doch will keiner derselben den Oberbefehl über des königs heer übernehmen. Da rät Josvena, Bevers mit dem commHndo zu betrauen. Der jüngling wird gerufen und Ermenrich kündigt ihm an, dass er ihn zum ritter machen und ihm das banner übergeben wolle. 'Gern tue ich alles, was ihr von mir fordert' erwidert Bevers. Man bekleidet ihn mit bein8chienen und einem treflichen panzer, den keine waffe durchdringen konte; der könig selbst Schnait ihm die goldenen sporen an und umgürtet ihn mit dem guten Schwerte Myrklei; Josvena verehrt ihm das ross Arundele, das niemand auf seinem rü-

cken duldete, der nicht ein tüchtiger ritter und von edelem geschlechte war. Bevers besteigt das pferd und lässt sein horn erschallen, worauf das ganze heer sich rüstet. Ermenrich überträgt dem Bevers den Oberbefehl über alle seine ritter; der jüngling reitet hinaus, er führt d8s banner des königs und einen scbild, auf welchem das bild eines löwen angebracht ist.

Brandamon rückt ihm mit Beinem zwanzigfach überlegenen heere entgegen. Das banner dieses königs, das mit vier goldenen nägeln an einem mächtigen spiesse befestigt war, trug ein riesengroBser heide, namenB Radifann; der war zottig wie ein bär oder eber. Als Bevers ihn erblickt, gibt er seinem rosse die sporen und sprengt mit gefälter lanze auf ihn los. Der schild kann dem mächtigen stosse nicht widerstehen, Bevers rötet den speer in dem herzblute des feindes und dieser sinkt tot zu boden. Nun fordert Bevers seine mannen zu kräftigem angriffe auf: 'Unser ist der erste hieb, wir werden den sieg gewinnen.' Die worte wirken ermunternd und bald sind von Branda-mons leuten 4000 erschlagen. Bevers zieht sein schwert Myrklei und haut so gewaltig um sich, dass niemand stand halten kann. Die feinde ergreift bange furcht, wie vogel, wenn sie den habicht sehen, und sie beginnen zu fliehen; aber Bevers' krieger werden von hohem mute erfült und fürchten die feinde weniger als der wolf die schafe.

Vergeblich fordert Brandamon seine krieger zum widerstände auf. Bevers verlacht ihn und fragt, ob er noch daran denke, Josvena zu gewinnen. 'Niemals solst du sie erhalten, sagt er, doch einen galgen solst du haben deiner Zauberkünste wegen, und alle deine leute sollen hier sterben.'

Ehe der mittag herangekommen war, waren alle krieger Brandamons gefallen. Er selbst sucht sich durch die flucht zu retten, führt jedoch noch zwölf ritter Ermenrichs gebunden mit sich fort, die er bei lebendigem leibe schinden lassen will. Aber Bevers holt ihn ein und gibt ihm mit dem Schwerte Myrklei einen so gewaltigen hieb, dass er zu boden stürzt. Bevers steigt nun vom pferde und will dem gegner den köpf abschlagen.

Brandamon bittet nun um gnade: er will dem Bevers vierhundert liandelsstäte und tausend burgen abtreten und sein ganzes land vor ihm als lehen nehmen. Bevers ant-Fornsögur

wortet: Ich will dir unter der bedingung daB leben schenken, dass du Ermenrich als deinen lehnsherren anerkenst und mir eidlich versicherst, mir nie wider feindlich gegenüber zu treten.' Brandainon erklärt sich hiermit einverstanden und Bevers lässt ihn unvorsichtiger weise ziehen.

Darauf befreit Bevers seine gebundenen gefährten und reitet zur stat zurück. Er teilt dem könige mit, dass er Brandamon gezwungen habe, seine oberlehnsherlichkeit anzuerkennen. Ermenrich überhäuft ihn mit «lanksagungen und fordert seine tochter auf, den ritter in ihre wohnung zu führen, dort zu entwafnen und zu bewirten. 'Das tue ich herzlich gern' erwidert die jungfrau, nimt Bevers bei der hand und führt ihn in ihr kastell, wo sie ihm die rüstung abnimt und ihm prächtige kleider anlegt. Darauf setzen sich beide in einem kleinen ziinmer zum mahle nieder; sie bedient ihn mit Sorgfalt und anstand, schneidet ihm die speisen vor und schenkt ihm den wein.

VIII. Nach dem mahle ergreift Josvena das wort. 'Schöner herr und kühner ritter, spricht sie, ich kann es nicht

länger verheimlichen, dass ich aus liebe zu euch viele trähnen vergossen und viele nächte durchwacht habe. Darum bitte ich euch, dass ihr mir zu willen seid, sonst kann ich nicht länger leben.'

Bevers erwidert: 'Liebe frau, lasst euch nicht von solcher torheit anfechten, denn ich will meinen herren, den könig Ermenrich, nicht betrügen. Gestern war könig Brandamon hier und bat um eure haud und ihr habt ihn abgewiesen; doch würde jeder andere könig, sobald er eurer Schönheit ansichtig wird, eure liebe zu erringen suchen. Ich aber bin ein armer freindling und es ist kindischer Unverstand, dass ihr ein solches ansinnen an mich richtet.'

Die königstochter antwortet: 'Ihr seid mir lieber in ärmlicher gewandung als ein « könig mit dreissig reichen. Darum gebt mir eure liebe, wie es einem edlen fürsten geziemt.' 'Das tue ich nicht ohne weiteres, erwidert Bevers, denn du glaubst nicht an denselben gott wie ich.' Als die jungfrau dieses hörte, wurde sie dunkelrot und fiel vor schmerz in ohnmacht. Als sie wider zu sich kam, fieng sie bitterlich an zu weinen und sprach: 'Gott weiss es, dass jeder fürst mich gerne zum weibe nähme, wenn ich einwilligte. Du aber schlägst mich aus

wie ein ungebildeter bauer. Wahrlich, dir stände es besser au, daheim das vieh zu hüteD und pferde zu warten und wie ein landstreicher zu fusse zu gehen, als ritter zu sein an einem solchen hofe. Darum kehre nur in dein land zurück, elender!' Bevers erwidert: 'Schöne jungfrau, mit unrecht nent ihr mich einen elenden bauer und euer tadel ist grundlos. Es ist ein schlechter lohn, den ich für die dienste erhalte, die ich euren) vater und euch heute erwiesen habe. Doch nun will ich in mein lnud zurückkehren und niemals solst du mich widersehen. Nimm das ross zurück, das du mir schenktest, denn ich will nichts von dir haben, das du mir nicht göntest. Nur das schwert Myrklei behalte ich, denn das habe ich redlich verdient.' Als Josvena dieses hörte, wäre ihr das herz beinahe vor kummer gesprungen. Bevers aber gieng fort und nahm quartier bei einem bürger; er legte sich zu bett, um vou der arbeit des tages auszuruhen, und war sehr zornig über die worte der prin-zessin.

Diese bereut sehr bald ihre heftige rede und sendet einen boten zu Bevers, durch den sie ihn auffordern lässt, zu ihr zu kommen, damit sie ihr unrecht wider gutmachen könne. Bevers weigert sich zu kommen, schenkt aber dem boten ein kostbares gewand. Josvena lobt seine ritterliche freigebigkeit und beschließt, ihn selber aufzusuchen.

Der böte zeigt ihr den weg. Als Bevers die prinzessin kommen sieht, stelt er sich schlafend. 'Wache auf, mein geliebter, spricht sie, ich möchte gerne mit dir reden.' 'Lass mich schlafen, jungfrau, erwidert er, denn ich bin sehr ermüdet von der harten arbeit des heutigen tages, für welche du mir einen schlechten lohn gabst, da du mich einen elenden landstreicher nantest.' Josvena badet ihr antlitz in trähnen und spricht: 'Edler ritter, habt mitleid mit mir! Gerne will ich es wider gutmachen, was ich gegen euch verschuldet habe. Ich will den glauben an die götzen abwerfen und den gott verehren, der von der reinen jungfrau geboren und ans kreuz geheftet ward.' 'Das ist mir lieb' erwidert Bevers und küsst die jungfrau mehr als hundertmal. Das aber war sein Unglück, denn zwei der ritter, die er aus den banden Brandamons befreit hatte, waren heimlich« zeugen des Vorgangs. Sie giengen sofort zu Ermenrich und beschuldigten Bevers, mit der prinzessin sträflichen verkehr

gehabt zu haben. Das aber war eine lüge, denn Bevers wolte sich aller fleischeslust enthalten bis die jungfrau getauft wäre.

IX. Ermenrich bezweifelt die Wahrheit der beschuldigung, doch die ankläger beschwören ihre aussage. 'Was ratet ihr mir zu tun? fragt der könig, denn ich habe ihn so geliebt, dass ich es nicht über mich gewinnen kann, ihn sterben zu sehen.' Die beiden ritter raten ihm, durch Bevers einen brief an könig Brandamon zu senden und diesem anzubefehlen, den jüngling so wol zu verwahren, dass er nie wider nach Egypten gelangen könne.

Der brief wird geschrieben und Bevers erhält den befehl, denselben keinem andern als dem könige Brandamon zu zeigen. Der jüngling bittet sich zu der reise das ross Arundele und das schwert Myrklei aus; doch der könig erwidert, ein guter zeiter würde in diesem falle bessere dienste tun, auch sei Myrklei zu Bchwer und er wolle ihm ein anderes schwert von gleicher güte geben. Damit macht sich Bevers auf den weg. Josvena wüste nichts von seiner fahrt.

Drei tage reitet Bevers durch berge und täler, ohne einen menschen zu treffen. Endlich findet er einen pilger unter einem bäume, der sich eben anschickt, seine mablzeit zu halten. Er hatte vier frischgebackene brote und zwei lägel mit gewürztem wein. Sobald er den ritter erblickt, ladet er ihn ein, an seinem mahle teilzunehmen. Bevers nimt das an. Als er gegessen und getrunken hat, spricht er zu dem pilger: 'Sage mir, freund, und täusche mich nicht: woher bist du und wo wurdest du geboren?' 'Herr, erwidert dieser, ich bin zu Hamtun in England geboren; mein vater heisst Sabaoth und ich heisse Terri. Jener hat mich ausgesant nach einem kinde zu suchen, das an die heiden verkauft ward; Bevers war sein name. Ich kann dasselbe nirgends finden; habt ihr etwas von ihm gehört, so sagt es mir.' 'Ihr braucht nicht länger zu suchen, erwidert Bevers, denn ich selbst habe gesehen, dass das kind, nach welchem ihr fragt, gehängt worden ist.' Der pilger jammert laut und fält in ohnmacht. Als er wider zu sich komt, fragt er den ritter nach seinem namen und nach seinem auftrage; 'wenn ihr einen brief. zu besorgen habt, so zeigt ihn mir.' 'Nein, erwidert Bevers, den zeige ich niemandem als dem könige Brandamon.' 'Da handelst du unklug, antwortet Terri, denn

leicht kann der brief dein todesurteil enthalten.' 'Das fürchte ich nicht, sagt Bevers, denn mein herr hat mich mit diesem briefe gesendet.' Er war nicht dazu zu bèwegen, seinen namen zu sagen.

X. Hierauf trennen sich beide mit herzlichem küsse. Bevers reitet singend und lachend seine strasse und komt glücklich nach Damascus. Diese stat war ein grosser Handelsplatz, und alles was das herz wünschte, war hier für geld feil. Auf dem türme der königsburg war ein goldener adler angebracht, der einen karfunkel in seinen klauen hielt: dieser stein leuchtete im dunkeln so hell wie die sonne. — Bevers hört, dass in dem heidnischen tempel gesungen wird; er reitet hin, steigt vom rosse und geht in das gebäude hinein. Mehr als tausend priester sind in demselben versammelt; Bevers schlägt einem von ihnen das nackenbein entzwei, die übrigen fliehen und beschweren sich bei Brandamon über den frechen eindringling. 'Lasst euer lärmen, erwidert der könig; ich vermute, dass mein herr Bevers gekommen ist. Lasst ihm seinen willen und wagt es nicht, ihm zu widersprechen.'

XI. Brandamon feierte an diesem tage ein grosses fest und sass iu mitten seiner ritter auf seinem goldenen stuhle. Als Bevers in die halle trat, gieng er ihm entgegen und forderte ihn auf, an seiner seite platz zu nehmen. Bevers erwiderte: 'Lies schnell diesen brief oder ich schlage dir den köpf ab!' Der könig ergrimte, nahm aber eilig den brief und las ihn. Als er den inhalt kennen gelernt hatte, lachte ihm das herz im leibe: er fasste Bevers fest bei der hand, damit er sein schwert nicht ziehen könne, und befahl seinen leuten, den jüngling zu binden. Ermenrich hatte nämlich dem Brandamon anbefohlen, Bevers hängen zu lassen, weil er bei der königstochter geschlafen habe. Sobald ihm starke fesseln angelegt waren, sprach Brandamon: 'Hättest du mich nicht mit deinem Schwerte überwunden, so würdest du auf der stelle gehängt werden. Dennoch aber will ich dir reichliche quälen bereiten, denn du solst dein leben in einem gefängnisse beschliessen, das 30 eilen tief ist. Schlangen und kröten sollen dich verzehren! In dem kerker stehn stählerne nägel so dit lit bei einander, dass dein körper durch sie verlezt werden muss; zur speise solst du nicht mehr erhalten als jeden tag ein viertel

bröt. Jezt aber solst du dich noch einmal satt essen.'

Als Bevers gegessen hatte, führte man ihn an handen und füssen gebunden zu dem kerker und stürzte ihn kopfüber in die tiefe. Gott aber stand ihm bei, sodass er von dem falle keinen schaden nahm. Auf dem boden des gefangnisses krochen giftige tiere, die ihn stechen wolten. Doch gelang es ihm bald seine hände frei zu bekommen und mit einem stocke, den er vorfand, die tiere zu töten. Durch hunger litt er jedoch grosse not. Zwei ritter bewachten das gefängnis. Bevers sprach zu sich selbst: 'Herr gott, befreie mich aus dieser qual! Komme ich jemals los, so schwöre ich bei dem heiligen Peter von Rom, dass ich dem Ermenrich die kröne nehmen und ihm einen solchen schlag versetzen werde, dass er nie wider andere leute betrügen kann.' In einer nacht stach ihn,

während er schlief, eine natter iu die stirn; doch gelang es ihm, als er erwacht war, auch dieses tier unschädlich zu machen.

XII. Josvena wuBte nichts von dem betrug ihres vaters. Einst fragte sie diesen, wo Bevers wäre. 'Liebe tochter, erwidert Ermenrich, er ist heim nach England gefahren, um seinen Stiefvater zu erschlagen und wird wol nie wider zurückkehren.' Als die jungfrau dhs hört, vermag sie kein wort hervorzubringen und murmelt nur leise zwischen den zahnen: 'Wehe, Bevers, wie kann ich ohne dich leben! Wie kontest du das herz haben, fortzugehen, ohne mir etwas davon mitzuteilen! Ich hoffe, dass du als höfischer ritter meine liebe nicht vergessen wirst. Deinetwegen aber will ich eine reine jungfrau bleiben und dein schwert und ross getreulich hüten, bis ich kunde von dir erhalte.'

XIII. König Ivorius von Munbrak komt mit 15 unterkönigen nach Egypten und wirbt um Josvena. Ermenrich sagt sie ihm zu. Als die prinzessin dies erfährt, verfertigt sie sich einen gürtel; der war so künstlich gearbeitet, dass wenn sie ihn trug, kein mann trotz aller seiner stärke ihr das jung-ferntum abgewinnen konte. Diesen gürtel legt sie an und zieht dann mit Ivorius in dessen land. Auch das ross Arundele nimt sie mit und lässt demselben einen stall herrichten, in welchem es mit eisernen ketten festgebunden wird. Da niemand dem wilden tiere zu nahen wagt, wird ihm das futter von oben herunter zugeworfen. Ivorius wolte das pferd gerne benutzen, aber als er an

dasselbe herantrat, schlug es aus und ver-sezte ihm einen so gewaltigen schlag vor den köpf, dass ihn seine ritter forttragen und zu bette bringen musten.

XIV. Als Bevers 7 jähre im kerker geschmachtet hatte, bat èr gott, ihn entweder zu befreien oder ihn sterben zu lassen. Dies gebet hören die beiden Wächter und rufen ihm zu: 'Heute noch solst du gehängt werden, böser betrüger!' Der eine lässt sich an einem tau herab und versezt Bevers einen faustschlag, dass er sogleich niderfält, denn er war durch den hunger so schwach geworden, dass er sich kaum aufrecht erhalten konte. Dennoch raft er sich wider auf, ergreift seinen stock und schlägt den Wächter so heftig über den köpf, dass er tot zu boden sinkt. Darauf nimt er des getöteten schwert an sich. Der andere wäcbter ruft von oben herab, warum sein gefahrte den gefangenen nicht heraufbringe. Bevers antwortet, er sei so schwerfällig, dass ein mann ihn nicht hinaufschaffen könne, darum möge jener ebenfals hinabsteigen und hilfreiche hand leisten. Da klettert auch der zweite hinab, sobald er aber unten angelangt ist, durchsticht ihn Bevers mit dem Schwerte und klimt an dem taue empor. Oben angekommen versieht er sich mit waffen und kleidern. Er findet auch ein ross; er sattelt dasselbe, schwingt sich hinauf und reitet nach dem stattore. Von dem pförtner befragt, wer er wäre, erwidert er, er sei ein dienstmann des königs Brandamon, der ausgesant sei, um dem entflohenen Bevers nachzusetzen. Man glaubt ihm und lässt ihn hinaus.

Bevers reitet die ganze nacht hindurch und komt am morgen zu einem kreuzwege. Da er des landes nicht kundig ist, schlägt er einen falschen weg ein, der ihn wider nach Damascus zurückführt. Da er von dem langen ritte ermüdet ist, beschliesst er trotz der gefahrlichkeit seiner låge ein wenig zu rasten. Er legt den schild unter sein haupt und schlummert ein. Sobald er neugestärkt erwacht ist, besteigt er wider sein ross und sucht sich so schnell wie möglich von der stat zu entfernen.

Am morgen dieses selben tages befiehlt Brandamon seinem schwestersohne Grandier die Wächter des Bevers zu rufen. Grandier findet dieselben tot und entdeckt die flucht des gefangenen. Brandamon zerschlägt in grimmigem zorne das bildnis seines gottes Mahomet und schwört, dass er demselben nie

wider etwas gutes werde zu teil werden lassen, wenn er ihm den flüchtling nicht wider zur stelle schaffe. Darauf ordnet er die Verfolgung an. Dreihundert littcr wapnen sich; auch Brandamou und Grandier besteigen ihre rosse, um Bevers nachzusetzen.

Brandamon gelingt es, den flüchtigen einzuholen. Er ruft ihm zu anzuhalten, da er ihn noch vor abend wolle hingen lassen. Bevers erwidert, er werde nicht umkehren; zwar sei er durch hunger und wachen ermüdet, sodass

der könig ihn lcicht werde besiegen können, dennoch aber wolle er noch einen streich versuchen. Brandamon dringt zornig auf ihn ein und spaltet ihm mit einem mächtigen streiche den schild, Bevers aber haut nach dem köpfe des gegners, sodass das ge-hirn zu boden fält. Der könig sinkt tot vom pferde. 'Du kanst mir dank sagen, höhnt Bevers, dass ich dich zum bischofe geweiht habe; wegen deiner tousur gleichst du einem priester!'

Inzwischen ist auch Grandier auf seinem schnellen rosse Tronchevares herangekommen. Er ruft Bevers zu, dass 3eine flucht ihm nichts mehr nützen werde. 'Ich rate dir. Grandier, sagt dieser, dass du mit deinem oheim heimkehrst; ihn habe ich zum priester geweiht, und wenn du mir zu nahe komst, werde ich dich mit meinem Schwerte zum diaconus machen.'- Er fasst den speer, welchen Brandamou geführt hatte, und durchsticht den Grandier. Darauf schwingt er sich auf des gefallenen ross und sprengt davon, von den beiden aufs heftigste verfolgt.

Bald darauf komt er an ein breites Wasser. Er gibt dem rosse die sporen und dieses arbeitet sich mit grosser anstrengung glücklich durch die fluten. Die heiden geben nun die Verfolgung auf und kehren mit der leiche ihres königs heim.

XV. Bevers, der von fürchterlichem hunger geplagt wird, gelangt zu einer bürg, die ganz aus marmor erbaut ist. Am fenster eines turmes sieht er eine schöne frau stehen. Er bittet sie im namen des gottes, an den sie glaube, ihm eine mahlzeit zu gewähren. 'Bei Mahomet, erwidert sie, das ist eine törichte forderung von einem Christen! Mein mann ist ein gewaltiger riese: ich will ihm sagen, dass er dich seine dicke eisenstnnge kosten lasse.' 'Ich schwöre, sagt. Bevers, dass ich entweder hier sterben will oder soviel speise erlangen, dass ich mich vol-ständig sättigen kann.'

Die frau teilt ihrem manne mit, dass ein ritter da sei, der ihr eine mahlzeit abzwingen wolle. Der riese erwidert, jener solle bald kennen leruen, mit wein er es zu tun habe. Er ergreift einen spiess und eine grosse stange und eilt hinaus. Als er Bevers erblickt, fragt er ihn, wo er das gute ross gestohlen habe: er meine dasselbe als eigeutum seiues bruders Brandamou zu erkennen. 'Ganz recht, erwidert Bevers, den habe ich vor kurzem mit meinem Schwerte erschlagen.' Der riese schlägt nun mit der eisenstauge nach Bevers; der hieb verfehlt den ritter, tötet aber das pferd. Bevers zieht sein schwert und bringt seinem gegner eine schwere wunde bei; dieser schleudert den speer auf den jüngling und durchbohrt ihm den Schenkel. Darauf ergreift er sein schwert und will Bevers den todesstreich geben, doch der hieb geht fehl und der riese sinkt erschöpft zu boden. Nun schlägt Bevers ihm hände, füsse und köpf ab, geht in die bürg und verlangt zu essen. Die frau muss seinem befehle nachkommen und er stärkt sich durch speise und trank. Darauf lässt er sich seine wunde verbinden und besteigt ein frisches pferd, das ihm die frau hat geben müssen.

Bevers gelangt nach Jerusalem und besucht den patriarchen, dem er seine Schicksale erzählt. Der bischof wird durch diese mitteilungen gerührt und schenkt ihm ein maultier und 24 goldmünzen. Darauf nimt Bevers abschied. Er beschliesst nicht in seine heimat zurückzukehren, sondern zunächst nach Egypten zu gehen, um Josvena aufzusuchen. Dort angekommen findet er aber die prinzessin nicht mehr vor.

Eines tages begegnet er einem manne, der früher mit ilipi in Ermenrichs diensten gewesen war. Diesen fragt er nach Josvena und erfahrt nun, dass dieselbe mit dem kö-nige Ivorius von Munbrak verheiratetsei. Wenn er dorthin wolle, so müsse er zuerst nach Ituria reisen, von dort nach Karthago und weiter nach der stat Orphanies; von hier aus sei es nicht mehr weit nach Munbrak. Bevers dankt ihm und folgt der angegebenen route bis er glücklich nach Munbrak gelangt.

Als er hier ankomt, ist könig Ivorius mit seinen rittern auf die jagd geritten. Josvena aber war mit wenigen dienern zu hause. Bevers geht zu ihrer halle, bleibt aber draus-sen stehen. Er hört, dass Josvena bitterlich

weint und kummervoll spricht: 'Ach, Bevers, wie sehr habe ich dich geliebt! Die liebe zu dir tötet mich; ich habe dich verloren und daher mag ich nicht länger leben.' Bevers geht nun zu ihr hinein; er war wie ein pilger gekleidet und bat um speise. 'Sei wilkora-kommen, pilgersmann, erwidert sie, an speise soll es dir nicht fehlen.'

Sie reicht ihm wasser und bedient ihn selbst. Als er gegessen bat, fragt sie ihn. wo er geboren sei. 'Ich bin in England geboren' erwidert er. 'Da kenst du vielleicht den Bevers von Ham-tun?' forscht sie weiter. 'Ihn kenne ich wol, antwortet er, denn sein vater war mit mir verwant. Es sind noch keine zwölf monate vergangen, da sah ich, dass er einen könig und einen riesen tötete; aber jezt ist er daheim in seinem reiche; er hat seinen vater gerächt und sein er,be zurückerlangt; er ist auch verheiratet; ein schöneres weib wie das seinige habe ich nie gesehen.' Als Josvena hört, dass Bevers vermählt sei, fält sie in ohnmacht. Sie erholt sich zwar bald, bricht aber in laute klagen aus und spricht: 'Zu unseliger stunde bin ich geboren, da ich Bevers verloren habe.' D.irauf blickt sie den pilger an und spricht: 'Gott helfe mir! Wenn ich nicht wüste, dass Bevers daheim in England ist, so würde ich sagen, dass du derselbe Bevers bist, nach dem ich mich lange gesehnt habe. Freilich hast du eine narbe an der stirn, die ich au ihm nicht kante.' 'Nein, erwidert der pilger, ich bin nicht Bevers, ihr irt euch.' Darauf fügt er hinzu: 'Ich habe oft gehört, dass ihr ein trefliches ross besizt; das möchte ich gerne sehen.' 'Das kann nicht geschehen, antwortet sie, denn seit ich den kühnen ritter Bevers verlor, wagt niemand in des pferdes nähe zu kommen.' Nun trat ein junker der Josvena herein, welcher Bonifrey hiess. Josvena fragt ihn, wem der pilger ähnlich sehe. 'Herrin, erwidert er, das ist Bevers von Hamtun, wie ich meine.' Das in der nähe befindliche ross hört den namen seines früheren herren, reisst sich los, läuft in den hof und wiehert ; dann legt es sich auf den boden und wälzt sich umher. Weiss gott, sagt Bevers, ich muss versuchen, ob ich das pferd besteigen kann.' Sobald das tier seinen herren erblickt, steht, es unbeweglich, lässt ihn ruhig aufsitzen und geht dann tänzelnd an Josvena heran. 'Nun weiss ich, spricht diese, dass du derselbe bist, nach dem ich lange geschmachtet habe. Nimm dein ross zurück und dein gutes

schwert Myrklei, das ich dir aufbewahrt habe.' 'Gebt, mir mein schwert, antwortet Bevers, denn ich will heim Hach England.' 'Nicht darfst du dorthin reisen, spricht sie, wenn du mich nicht mitnimst.' 'So solt ihr nicht sprechen, herrin, erwidert Bevers, denn ihr seid eine vornehme königin und ich ein unbekanter fremdling; auch habe ich mehr grund euch zu hassen als zu lieben, denn euer vater hat mich verraten und lange jähre im kerker schmachten lassen. Ausserdem hat mir der patriarch anbefohlen, dass ich nur eine reine jungfrau heiraten solle; wenn du aber noch eine jungfrau wärest, wäre das ein grosses wunder, da du seit 7 jahrén mit dem könige Ivorius verheiratet bist.' 'Das weiss gott, erwidert Josvena, dass ich von der hinterlist meines vateis nichts wüste; und seit ich mit. Ivorius vermählt bin, hat er meinem leibe nicht nahe kommen können. Daher bitte ich euch, dass ihr mich mit euch nach England führt und dort taufen lasst. Erweise ich mich dann anders beschaffen, als ich jezt angebe, so sendet mich ohne einen pfennig in blossem hemde zurück!' 'Gern will ich euren wünsch erfüllen' sagt Bevers und küsst BÍe mit herzlicher freude.

XVI. Nun komt Ivorius mit Beinem 15 Unterkönigen von der jagd zurück und bringt reiche beute heim: 100 löwen und leoparden lind eine unzahl wilder Schweine und bären. Sorgenvoll ruft Josvena ihren vertrauten Bonifrey zu sich und bittet ihn um guten rat: 'Ivorius ist heimgekehrt, sagt sie, und wir können nicht entfliehen.' 'Weine nicht, herrin, erwidert Bonifrey, ich werde dir einen rat erteilen: Ivorius hat seinen liebsten bruder Bibilant nach der bürg Abilant geschickt und dieser ist dort von den feinden eingeschlossen. Dies soll Bevers deinem gemahle mitteilen, und ich weiss, dass er sich sofort auf den weg machen wird, um seinem bruder zu hilfe zu eilen. Wir bleiben dann mit wenig leuten zu hause und können entfliehen.' 'Das ist meiner treue ein guter rat' erwidert Bevers.

XVII. Hierauf tritt Ivorius herein und zeigt Josvena seine beute. AlserBevers erblickt, fragt er ihn, woher er gekommen sei. 'Herr, erwidert Bevers, ich bin in vielen ländern gewesen, nur in die bürg Abilant konte ich nicht gelangen, weil euer bruder Bibilant mit seinem ganzen heere dort durch den könig von Vamera eingeschlossen war.' 'DagCCXXVI

6. Cederschiöld.

ist eine schlimme botscbaft, sagt Ivorius, da mein brnder dort leicht gehängt oder verstümmelt werden kann..' Er befiehlt seinen ritteru sich schnell zu rüsten und begibt sich mit denselben auf den weg nach Abilant. Die obhut über reich und gemalilin überträgt er dem könige Garsich und dessen rittern.

Josvena ist wegen dieser vorsichtsmass-regel ihres gemahls sehr betrübt, doch Bo-nifrey verspricht, dass er ihr trotzdem zur flucht verhelfen wolle. Er lässt für Garsich und seine leute ein betäubendes getrank zubereiten, sodass alle in festen schlaf verfallen. Darauf werden 12 pferde mit gold und Silber und anderen kleinoden beladen, Bevers und Bonifrey versehen sich mit waffen und ziehen mit Josvena davon.

Am tage darauf erwacht Garsich und entdeckt die flucht der königin. Er besass einen ring, in welchem ein stein befestigt war: wenn er in diesen stein sah, erfuhr er alles was er wissen wolte. So erlangte er die gewissheit, dass der pilger die Josvena entführt hatte. Er weckt alle seine ritter und befiehlt denselben, zur Verfolgung sich zu rüsten. Mit tausend begleitern macht er sich auf den weg und ist nach kurzer zeit den fliehenden nahe gekommen. 'Bei meiner treue, sagt Bevers, ich will umkehren und dem könige Garsich mit meinem Schwerte einen hieb versetzen.' 'Da weiss ich besseren rat, erwidert Bonifrey; nicht weit von hier ist ein fels, zu welchem ein schmaler steig führt; erreichen wir diesen, so brauchen wir uns nicht weiter zu fürchten, weil uns dort kein lebender mensch finden kann.' Bevers folgt dem rate und alle bergen sich in einer felshöhle, bevor Garsich ihrer ansichtig wird. Die Verfolger suchen lange vergeblich und kehren dann ärgerlich zurück.

Josvena erklärt Bevers, dass sie grossen hunger habe und notwendiger weise etwas essen müsse. Bevers antwortet, er wolle versuchen, im walde eine hirschkuh zu erlegen; Bonifrey solle zu ihrem schütze zurückbleiben. Bald nachdem er gegangen ist, kommen zwei grimmige löwen auf die jungfrau und ihren hüter los. Bonifrey ergreift seine waffen, springt auf sein ross und stösst aus aller macht mit dem Speere nach einem der löwen, doch das feil des tieres ist so dick, dass die lanze es nicht durchdringen kann. Die beiden löwen fallen nun über Bonifrey her und zerreissen ihn samt seinem rosse.

Darauf machen sie sich an die prinzessio, zerren ihr die kleider vom leibe und schleppen sie auf einen berg.

Bevers kehrt mit einem erlegten reh in die höhle zurück. Er findet die reste des zerrissenen Bonifrey und ruft laut nach Josvena. Als er keine antwort erhält, fält er vor kummer in ohnmacht. Als Arundele dies sieht, berührt sie ihn leise mit dem fusse, um ihn zu erwecken. Er komt auch bald wider zu sich, besteigt sein pferd und reitet fort. Auf dem nahen berge erblickt er die jungfrau zwischen den beiden löwen. Sobald sie Bevers sieht, ruft sie laut um hilfe. Bevers steigt ab, damit dem rosse kein schaden geschehe, fasst seinen schild und geht mit gezogenem Schwerte auf die tiere los. Der eine löwe springt auf den jüngling los und schlägt mit seinen tatzen den schild in zwei stücke. Bevers haut nach dem köpfe des tieres, doch derselbe ist so hart, dass das eisen nicht eindringen kann. Mit weit aufgerissenem rächen dringt der löwe auf Bevers ein, dieser stösst nun sein schwert in den hals desselben, so tief dass es im herzen stecken bleibt. Schnell zieht er die klinge wider heraus; der löwe ist auf der stelle tot. Nun wirft sich der andere auf den ritter und zerrèist seinen panzer, Bevers aber schlägt mit einem streiche die beiden vor-dertatzen ab. Darauf lässt er die jungfrau von der mitgebrachten jagdbeute essen und sezt mit ihr die reise fort.

XVIII. Bald darauf sieht Bevers auf einem baumstamm einen mächtigen riesen sitzen. Derselbe war wol fünfzehn fuss lang und lritte eine grosse keule, die zehn bauern nicht hätten heben können. Neben ihm lag ein Bchwert. Das eine auge war drei fuss von dem andern entfernt; seine haut war schwarz wie eine kohle, die nase missgestaltet und vorne gekrümt wie ein haken. Die beine waren gross und lang; trotz der plumpen fü8se übertraf er einen vogel an Schnelligkeit. Seine stimme hörte sich an, als wenn zehn hunde belten. Das haar war lang wie ein pferdeschwanz, die äugen gross und schwarz wie der boden eines kessels. Zähne hatte er wie ein wilder eber und war erschrecklich anzuschauen. Diesen riesen hatte Ivorius ausgesendet, um ihm sein weib zurückzuführen.

Als der riese den Bevers erblickt, ruft er ihn an und spricht: 'Du schlimmer be-trüger, jezt wirst du die frau loslassen müs-

sen, die du bei dir hast.' Bevers lacht, als er den ungeschlachten kerl erblickt, und fragt: 'Wo bist du geboren und wie heisst du?' 'Eskopart heisse ich, erwidert der riese; ich bin stark und ein gewaltiger Streiter.' 'Sind alle leute in deinem lande so gross?' fragt Bevers. 'Bei Mahomet, antwortet jener, meine landsleute nanten mich einen zwerg, und weil ich mich schämte bei ihnen zu bleiben, gieng ich fort und trat in die dienste des königs Ivorius. Ich werde dir sogleich den schädel mit meiner keule einschlagen, denn du hast meines herren königin entführt.'

'Deine prahlerischen worte wirst du bald büssen müssen' erwidert Bevers. Er gibt seinem rosse die sporen und rent mit der lanze gegen die brüst Eskoparts; der schaft geht entzwei, aber der riese steht fest wie ein bäum und ist unverlezt. Eskopart schlägt nun mit der eisernen keule nach seinem gegner, dieser weicht aus, sodass der streich fehl geht und einen bäum trift, der sogleich in stücke zerbricht. Nun greift der riese nach seinem Schwerte und will nach dem ritter schlagen, da springt Arundele mit den beiden Vorderfüssen auf ihn los und wirft ihn zu boden. Bevers springt schnell ab und will das haupt des gefallenen abschlagen. Josvena aber ruft: 'Ich rate dir, Bevers, dass du ihm das leben schenkst, ihn zu deinem diener machst und ihn taufen lässt.' 'Er soll auf der stelle sterben!' erwidert Bevers. Als der riese das hört, schreit er so laut, dass der wald widerhalt, und spricht: 'Töte mich nicht, herr Bevers, denn ich will gerne christ werden und dir dienen.' Josvena sagt, man könne ihm trauen, und so lässt Bevers ihn aufstehen. Eskopart schwört dem ritter treue. Die flüchtigen besteigen nun ihre rosse; der riese folgte ihnen mit seiner keule und war ihr diener.

Die drei setzen die reise nach norden fort, bis sie an das meer gelangen. Dort finden sie ein schiff, welches mit heiden be-mant war, die gegen die Christen streiten wolten. Eskopart fordert sie auf, das schiff abzutreten; sie verweigern das. Da watet er mit seiner keula zu dem fahrzeug hinaus und schlägt den grösten teil der mannschaft tot, die übrigen springen ins wasser und ertrinken. Als das schiff geräumt ist, trägt er Bevers und seine geliebte, sowie die pferde derselben an bord.

XIX. Ivorius sendet nun einen seiner

verwanten, namens Amonstrei, aus, um die flüchtigen zurückzubringen. Amonstrei besteigt ein schiff und holt das fahrzeug des Bevers mitten im meere ein. Er ruft Eskopart zu, dass er seine verräterei an Ivorius schwer büssen solle. Der riese wird sehr zornig und spricht: 'Kehre um, elender schurke, ich verachte deine drohung, und wagst du es, mir nahe zu kommen, solst du es entgelten.' Amonstrei wird von furcht befallen und gibt die Verfolgung auf.

Bevers landet in Köln. Der erzbischof geht gerade am ufer spazieren, als das schiff anlegt; er war der vaterbruder des Bevers, dieser wüste aber nichts davon. Der ritter geht auf den erzbischof zu und begrüsst ihn. 'Woher bist du und wo bist du geboren?' fragt dieser. Bevers nent seinen vater. Der erzbischof wird hoch erfreut, küsst den jüngling und spricht: 'Sei wilkommen, lieber neffe; was hast du denn für ein mädchen bei dir?' 'Wir haben uns gegenseitig lange geliebt, erwidert Bevers, und ihretwegen habe ich 7 jähre im kerker zugebracht; nun aber will sie gerne christin werden und sich taufen lassen.' 'Gott sei gelobt' antwortet der erzbischof. Jezt komt auch Eskopart heran. Der geistliche herr bekreuzt sich und fragt, woher dieser unhold sei. 'Es ist mein diener, und ich wünsche, dass ihr ihn taufet.'

Der erzbischof erzählt, dass Sabaoth wegen der nachricht von Bevers tode, die ihm sein sohn überbracht hatte, sehr betrübt sei. Er habe sich auf einem hohen berge eine uneinnehmbare bürg erbaut; dort solle Bevers ihn aufsuchen, weil man von dort aus dem kaiser vielen schaden zufügen könne. Er selbst verspricht seinem neffen 500 be-wafnete zu stellen. Darauf begeben sich alle in deB erzbischofs wohnung und von dort in die kirche. Josvena wird getauft uud nach ihr Eskopart; für diesen muss jedoch, da das taufbecken zu klein ist, ein besonderes gefäs8 hergerichtet werden, in welches er selber hineinspringt, denn er war so schwer, dass die ganze bürgerschaft ihn nicht von der stelle bewegen konte. Hierauf sezt man sich zu tische. Bevers reitet darauf mit den 500 rittern, die der erzbischof ihm gegeben hatte, fort, um sich nach England einzuschiffen, und lässt Josvena unter der obhut Eskoparts in Köln zurück.

Bevers landet bei Hamtun. Der kaiser steht am ufer und fragt ihn, wie er heisse. 'Ich heisse Gerhard, erwidert der ritter, undccxxvin

bin zu Dijon in Frankreich zuhause.' 'Herr Gerhard, sagt der kaiser, hier draussen im meere hat ein alter, böser kerl eine starke bürg erbaut; er heisst Sabaoth und ich kann ihm nichts anhaben, er aber fügt mir viel schaden zu.' 'Herr, antwortet Bevers, gebt meinen rittern Waffen und kleider, so will ich versuchen, ob ich ihn nicht gebunden

euch überliefern kann.' Der kaiser versteht sich sogleich zur hergäbe von Waffen und kleidern; darauf segelt Bevers mit seinen leuten zu der bürg. Sobald Sabaoth ihn erblickt, fragt er ihn nach seinem namen. 'Ich wurde zu Hanitun in England geboren' sagt Bevers. Da erkent, ihn der alte, küsst ihn und führt ihn voll freude in seine bürg.

XX. Ein jarl in Köln, namens Miles, hatte Josvena gesehen und war sofort von heftiger leideuschaft zu ihr ergriffen worden. Auf seine werbungeu droht ihm die jungfrau mit der räche Eskoparts. Miles sint nun darauf, den lästigen hüter bei seite zu schaffen. Er begibt sich zu dein riesen und spricht: 'Bruder Eskopart, herr Bevers sendet dir seineu gruss und bittet dich zu ihm zu kommen, da er deiner bedarf. Er befindet sich auf der bürg im ineere, die du vou hier aus sehen kaust, und wartet deiner.' Eskopart traut diesen Worten und bittet den jarl, ihn hinüberzuschaffen. Beide besteigen ein schiff und rudern zu der bürg. Miles lässt den riesen vorausgehen, schlägt das tör hinter ihm zu und spert ihn ein. Als Eskopart sieht, dass er betrogen ist, ruft er dem jarl mit lauter stimme zu, er solle ihn hinaus lassen. 'Wisse nun, erwidert dieser, dass ich jezt heimkehre und Josvena heirate.' Der riese ergrimt, fasst die Steinmauer mit den nägeln und bricht sie nieder. So schaft er sich einen ausweg zum meere, springt hinein und begint zu schwimmen. Nach einer weile trift er ein kauffahrteischiff und verlangt aufgenommen zu werden. Die 6chiffer halten den unhold für den leibhaftigen teufel und springen entsezt über bord. Eskopart besteigt das fahrzeug und rudert aus leibes-kräften auf das land zu.

An demselben tage komt ein böte zu Bevers, der ihm mitteilt, dass Josvena von einem jarl zur ehe gezwungen sei. Er besteigt sofort sein ross und reitet nach Köln.

In der tat hatte Miles die jungfrau wider ihren willen in sein haus geführt. Am abend lässt er die türen des schlafgemaches verschliessen und entkleidet sich. Josvena

sint, wie sie der drohenden schände entgehen könne. Sie macht aus ihrem gürtel eine schlinge, wirft dieselbe dem jarl, als er ins bett. steigen will, über den köpf und erdrosselt ihn.

Am morgen kommen die ritter und rufen dem jarl zu, es sei zeit sich anzukleiden. Josvena sagt ihnen, dass sie Miles getötet habe. Man bricht die türen auf, bindet die jungfrau und führt sie zum Scheiterhaufen. 'Ach Bevers, klagt sie, nun hast du deine liebste verloren! Dir gajb ich meine liebe, doch du hast mich «vergessen, und nun muss ich sterben, weil ich dir die treue nicht brechen wolte.' Sie bittet um einen priester; es wird ihr gewährt und sie begint zu beichten.

Bevers ist inzwischen so nahe herangekommen, dass er dus feuer sehen kann. Er fragt einen mann, der ihm begegnet, weshalb dasselbe entzündet sei. 'Herr, erwidert dieser, das ist eine traurige geschichte: dort soll eine jungfrau verbrant werden, die einen jarl erdrosselte, der ihr gewalt antun wolte.' 'Das soll nicht geschehen, wenn gott will' erwidert Bevers und sprengt auf den Scheiterhaufen los. Zu gleicher zeit wie er langt auch Eskopart bei demselben an. Bevers zieht sein schwert Myrklei und manches haupt muss in den sand rollen. Auch Eskopart schlägt mit einem streiche 10—12 männer mit seiner keule tot. Darauf bindet Bevers die jungfrau los und küsst sie. Er lässt sich von dem erzbischofe ein reitpferd geben und hebt Josvena in den sattel. Beide begeben sich nun mit Eskopart zu der bürg des Sabaoth.

XXI. Bevers sendet einen seiner ver-wanten, namens Kuripus, zu dem kaiser und kündigt ihm an, er heisse nicht Gerhard, sondern Bevers und werde ihn alsbald hängen lassen. Der kaiser greift zornig nach einem messer und wirft es nach dem boten; er verfehlt jedoch diesen und trift dafür seinen eigenen bruder, der sogleich tot zu boden fält. Kuripus schwingt Bich auf sein ross und reitet fort.

Der kaiser zieht aus Deutschland Verstärkungen an sich und erhält auch von dem könige von Schottland eine anzahl von rittern, sodass er ein grosses heer zusammenbringt, welches in zwei Schlachtordnungen aufgestelt wird. Der kaiser selbst will sich dem alten Sabaoth entgegenstellen. Das heer des Bevers, welchem die gegner an zahl

zehnfach überlegen sind, wird in drei häufen geteilt: einen befehligt Bevers, den zweiten Sabaoth, den dritten Eskopart.

Sabaoth rückt mit seinen 10,000 mann zuerst ins feld. Sobald der kaiser ihn erblickt, fordert er seine leute auf, den alten nicht entwischen zu lassen. Der könig von Schottland steigt auf sein ross, das aus dem lande Orphania stamt, ergreift seinen spiess und sprengt auf. Sabaoth los. Da zeigte sich die Wahrheit des sprichwortes, dass alter leute sehnen zäh sind, denn Sabaoth durch-stösst den schild des königs und trift ihn ins herz, sodass er tot zu boden sinkt.

'Du erhältst keinen dank dafür, ruft der alte, dass du deinen genossen mit dem ersten hiebe zuvorkommen woltest!' Darauf zieht er sein schwert und bringt die erste schlachtreihe des kaisers zum weichen. Dieser wird zornig, besteigt sein ross und stürmt mit seinen rittern auf Sabaoth los. Da schwingt sich auch Bevers auf sein pferd Arun-dele und eilt mit seinen leuten in den kämpf. Mit dem ersten hiebe tötet er den fürsten Ivore, mit dem zweiten herrn Obbe von Moruel. Nun erblickt er seinen Stiefvater. 'Wenn ich dir nahen könte, ruft er ihm zu, du falscher betrüger, so solte dein haupt bald vom rmmpfe fliegen!' 'Wenn du danach verlangen trägst, erwidert der kaiser, so komm auf die ebene herab, damit wir einen Zweikampf ausfechten können.' Bevers wird hierüber hocherfreut; die beiden heere weichen zurück und geben räum. Die gegner sprengen auf einander los, Bevers gibt dem kaiser einen so mächtigen streich, dass er vom rosse falt. Schwert und schild gehen bei dem stürz in stücke. Der kaiser springt jedoch schnell wider auf, ergreift einen grossen stein und schleudert denselben auf Bevers, sodass dessen schild in zwei teile zerspringt. Bevers zieht nun sein schwert Myrklei und haut nach dem kaiser, doch jezt eilen des lezteren leute herbei, entziehen ihn der drohenden gefahr und helfen ihm auf ein pferd.

Inzwischen ist Eskopart mit seiner Schaar herangerückt. Er schwingt seine eisenkeule und schlägt alles nieder, was sich ihm in den weg stelt: 10—12 fallen immer auf einen schlag. Bevers ruft ihn zu sich und spricht: 'Lieber freund Eskopart, siehst du dort den kaiser auf einem weissen rosse sitzen? Bitte, greife ihn und bring ihn dann mir her.' Der riese bricht sich

bahn zu dem kaiser, nimt ihn gefangen und trägt ihn nach der bürg Sabaoths, wo er ihn gebunden liegen lässt. Darauf eilt er wider in den kämpf. Die deutschen ritter, als sie sehen, dass sie ihrem herren nicht mehr helfen können, ergeben sich Bevers.

Dieser begibt sich nun in die'bürg des Sabaoth zurück. Als der kaiser Bevers kommen sieht, spricht er zu ihm: 'Herr Bevers, ich glaube zu wissen, dass es vergeblich sein wird um Schonung zu bitten. Doch will ich dir gerne meinen tod vergeben, wenn du mein leben mit einem hiebe endigBt.' Bevers erwidert, er solle ebenso wenig gnade finden, wie sein eigener vater, der einst umsonst die barmherzigkeit des kaisers angefleht habe. Darauf lässt er eine grosse grube graben und mit glühendem blei anfüllen; in dieses wird der kaiser hineingestürzt.

Ein Iwte überbringt der kaiserin diese nachricht. Sie wirft ein messer nach dem boten und trift ihn ins herz. Darauf begibt sie sich auf einen türm und stürzt sich von demselben hinab.

XXII. Bevers unterwirft sich nun das ganze land, welches sein vater besessen hatte und feiert dann seine hochzeit mit Josvena, welche ihm von dem erzbisebofe von Köln angetraut wird. Aus dieser ehe entspringen zwei söhne, tiuion und Miles. Nach kurzer zeit wird Bevers zu seinem lehnsherren, dem könige von England, eingeladen. Er folgt in begleitung zahlreicher ritter dieser einla-dung und wird von dem könige ehrenvoll empfangen und mit der höchsten richterlichen gewalt, die einst auch sein vater besessen hatte, bekleidet. Auch, wird ihm alles geld zurückerstattet, das die kröne seit dem tode des Guion von dessen gütern vereinnahmt hatte. Endlich empfängt er noch einen goldenen stab. Bevers dankt dem könige und verspricht, dass er seinen befehlen gerne folge leisten werde. Er war nun nach dem könige der angesehenste mann in ganz England. Bei einer versamlung, die der könig abhielt, gewann er mit seinem pferde 200 mark, weil Arun-dele sich als das schnellste ross des landes erwies. Auf der stelle, wo er diesen sieg errungen hatte, Hess er eine bürg hauen, die er nach dem namen des pferdes Arundela nante.

XXIII. Der könig von England hatte einen schönen und treflichen sohn. Dieser

wuste, dass Bevers das beste pferd der weit hatte, und bat ihn, ihm dasselbe zu schenken oder zu verkaufen. Da Bevers dies abschlug, machte er sich mit 40 rittern auf den weg und wolte das ross fortführen, während jener bei tische sass. Sie hieben die eisernen ketten, mit denen Arundele festgebunden war, durch, als aber das pferd merkte, dass un-bekante leute es anfassten, schlug es mit den hinterfüssen aus und traf den königs-sohn so unglücklich vor die stirn, dass der schädel in stücke gieng. Dem könige wird mitgeteilt, dass das ross des Bevers seinen sohn getötet habe. Er befiehlt in dem ersten zorn, Bevers zu ergreifen und zu hängen. Als man den ritter fortführen will, legen sich drei seiner freunde, der jarl von Glocester, Carmen von Britta und Cläre von Leicester, ins mittel und Btellen dem könige vor, dass Bevers ohne schuld sei; er möge ihn entlassen und das pferd zurückbehalten. Bevers erklärt, dass er sein ross nicht bergeben werde. Da wird der könig so zornig, dass er den ritter aus dem lande verbant. Sein reich gibt er dem Sabaoth.

Bevers steigt auf sein ross und spricht zu dem könige: 'Ich bitte euch im namen gottes, dass ihr meinem freunde Sabaoth ein guter herr sein möget. Fügt ihr ihm ein unrecht zu und lasst ihr ihn nicht ruhig in Beinem besitze, so werde ich ihm zu hilfe kommen, und wäre ich auch durch vier meere von euch getrent. Sonst braucht ihr mich nicht zu fürchten, es sei denn dass ihr Ursache dazu habt' Damit nimt Bevers von dem könige abschied und begibt sich nach Ham-tun, wo er seine ritter zusammen beruft. Er teilt ihnen das vorgefallene mit und fordert sie auf, dem Sabaoth treue zu geloben. Darauf sagt er, dass Josvena und Terri, der sohn des Sabaoth, ihn in die Verbannung begleiten sollen. Eskopart dagegen soll zum schütze des Sabaoth zurückbleiben; er verleiht jenem das land Larthe und 400 ritter. Eskopart dankt ihm, gebt aber zornig fort, da er lieber mit Bevers fortgezogen wäre.

Am nächsten tage verlässt Eskopart England und begibt sich zu schiffe nach Mun-brak. Der könig Ivorius fragt ihn, wo er solange gewesen sei. 'Ich gieng um eure frau Josvena aufzusuchen, erwidert der riese, und es ist jezt ein jähr verflossen, seit sie mit dem pilger fortlief. Ich fand denselben in England, wo er ein mächtiges reich mit burgen und schlossern besass; nun ist ihm

aber alles genommen und er Belbst für friedlos erklärt. Und wenn ihr wolt, dass ich euch die beiden bringe, so gebt mir leute zu meinen beistände, denn ich kenne alle wege.' Ivorius wird sehr froh und gibt ihm. alles, was er verlangt; Eskopart geht fort, um Bevers und Josvena zu suchen.

XXIV. Bevers, JoBvena und Terri sind unterdessen zu schiffe über das meer gefahren und setzen ihre reise zu pferde fort. Eines tages, als sie durch einen wald reiten, wird Josvena von heftigen geburtswehen überrascht; daher bittet sie ihren gemabl, sie vom rosse zu beben und ihr aus laub eine hütte zu bereiten. Dies geschieht. Josvena wünscht nun, dass Bevers sie verlasse: 'es ist unpassend, sagt sie, dass ihr hier verweilt; gottes barmherzigkeit und die heilige jungfrau werden mir schon helfen.' Bald nachdem er sich entfernt hat, gebiertsie zwei söhne, doch unmittelbar darauf erscheint Eskopart mit seiner schar und führt die fürstin hinweg. Als Bevers und Terri zurückkehren, finden sie nur die beiden kinder. Bevers schneidet die ärmel aus seinem mantel und wickelt die neugeborenen hinein; jeder der ritter nimt einen derselben zu sich aufs pferd. Nachdem sie den ganzen wald vergeblich nach JosVena durchsucht haben, begeben sie sich S.uf den weg nach Griechenland.

XXV. Sabaoth träumt in einer nacht, dass Bevers von hundert löwen angegriffen werde, die bereits sein pferd zerrissen hätten. In demselben träume erhält er die Weisung, eine pilgerfabrt zu dem heiligen Julius in Frankreich anzutreten und dort gottes barmherzigkeit anzuflehen. Sobald er erwacht ist, legt er ein pilgergewand an und macht sich mit neun genossen auf den weg. Er erreicht glücklich Orleans und bringt dem heiligen sein opfer dar.

Als er aus der kirche komt, begegnet ihm Josvena. Er fragt sie, wo Bevers sei. Sie erzählt ihm nun, auf welche weise sie von demselben getrent worden sei, und dass Eskopart sie zu könig Ivorius zurückführen wolle. In diesem augenblicke komt der riese herbei, Sabaoth springt auf ihn zu und ver-sezt ihm mit seinem stabe einen so mächtigen schlag unter das ohr, dass er tot zu boden fält. Die bürger der stat eilen zur hilfe herbei und alle heiden werden erschlagen. Sabaoth und Josvena reisen zusammen weiter um Bevers zu suchen und gelangen nach der stat Abbaport. Hier wird Sabaoth sehr krank, Josvena pflegt ihn aufs sorgfältigste.

XXVI. Bevers und Terri haben in dem walde vergeblich nach Josvena gesucht. Áls sie ins freie kommen, begegnet ihnen ein mann, der sich als den hüter des waldes zu erkennen gibt. BeverB klagt ihm seine not; der mann erbietet sich, einen der knaben aufzunehmen und christlich erziehen zu lassen. Bevers nimt das an und bestirnt, dass das kind Guion heissen solle. Seinen zweiten sohn bringt er bei einem fischer unter, welcher 20 mark für die pflege erhält. Dieser knabe bekomt den namen Miles.

Bevers und Terri gelangen nach der stat Civile, wo sie bei einem bauern quartier nehmen. Die stat wird von einem jarl mit einem heere von 40,000 mann belagert und ist der Übergabe nahe. Beyers und Terri beschliessen den bürgern zu helfen, wapnen sich und reiten hinaus. Bevers sizt auf seinem guten rosse Arundele; er sprengt auf den fein Hieben fahnenträger los und tötet ihn. Darauf nimt er zwei jarle gefangen und endlich gelingt es ihm auch, den führer des heeres zu erlegen.

Die stat und das umliegende land gehörte einer hochgebornen jungfrau. Dieselbe sieht vom türm herab, wie der unbekante ritter ihre feinde niederstreckt. Sie fasst sofort Zuneigung zu ihm und bittet gott, dass er ihr liebster werden möge.

Nachdem der jarl gefallen war, wird das heer desselben von den stätern in die flucht getrieben. Bevers sendet der jungfrau die beiden gefangenen jarle. Sie lobt die kühnheit des helden und sendet boten um ihn aufzufordern, zu ihr zu kommen. Die boten aber verrichten nicht ihren auftrag, kommen wider und sagen, er wolle nicht. Dann begibt sie sich selber zu ihm. Bevers erklärt sein ausbleiben und erzählt von seiner trüben gemüts-verfassung, in die er durch den Verlust Josve-nens geraten sei. 'An ihrer stelle solst du mich zur frau nehmen, erwidert die fürstin; mein ganzes reich will ich dir übertragen.' Bevers schlägt den antrag aus; die zornige jungfrau droht, ihm das haupt abschlagen zu lassen. Da gelobt Bevers sie zu heiraten, wenn er Josvena binnen vier jahrén nicht widergefunden habe. 'So will ich dir erlaubnis geben, dein weib zu suchen, spricht die fürstin, und wenn du sie findest, solst du mir deinen gefährten Terri zum manne geben; du aber solst auch bei mir bleiben und mein reich schirmen.' Bevers gibt seine Zustimmung. Land und volk wird seinem befehle unterstelt und ein herliches fest ausgerüstet.

Bevers lässt die beiden gefangenen jarlo vor sich führen; er schenkt ihnen das leben und sie schwören ihm treue.

XXVII. Bald darauf wird Civile von den heidnischen jarlen Vallant und Doctrier belagert, deren neid dadurch erregt worden war, dass die fürstin Bevers die höchste stelle in ihrem reiche eingeräumt hatte. Als dieser den schall der trompeten hört und die feinde erblickt, reitet er mit Terri und seinen rittern hinaus. Durch den speer des Bevers fält der heide Ysier, Terri streckt einen anderen, namens Saladiu, zu boden. Darauf wirft Bevers den jarl von Vasteva in den sand, zieht sein schwert Myrklei und will dem gegner den köpf abschlagen. Dieser bittet um gnade, gelobt Unterwerfung und erhält das geschenk des lebens. Nun sucht Bevers den Doctrier auf und bringt ihm eine tötliche Verwundung bei. Das feindliche heer ergreift die flucht, Bevers kehrt in die stat zurück und wird von der fürstin höchlich gepriesen.

Inzwischen sind die vier jähre beinahe vergangen; die jungfrau erinnert den helden an sein versprechen. Bevers bittet noch um zwei jähre aufschub, sie gewährt ihm sogar drei. Er fährt - fort, ihr reich zu schirmen und ihre feinde zu vertilgen.

XXVIII. Sabaotb war unter der pflege der Josvena wider genesen. Beide setzen ihre nachforschungen nach Bevers fort und gelangen an einem abend nach der stat Civile. Hier erfahren sie, dass Bevers sich sieben jähre in dem orte aufgehalten habe und im begriffe stehe, sich mit der beher-scherin des landes zu vermählen. Sabaoth sucht sogleich Bevers und Terri auf. Sie fragen ihn, wer er sei; er gibt sich für einen pilger aus. Bevers sagt zu Terri: 'Niemals sah ich einen mann, der deinem vater Sabaoth ähnbeher war; drum lass ihm alles zukommen, dessen er bedarf.' 'Komm her, alter kerl, spricht Terri, du gleichst meinem vater, deshalb will ich dir reichlich zu essen geben.' 'Gott lohne dir, erwidert Sabaoth, einst sagte man allerdings, dass du mein sohn wärest.' Nun erkent ihn Terri und teilt Bevers die ankunft des vaters mit. Erfreut schliesst Bevers den alten in seine arme und fragt

ihn, ob er nichts von Josvena wisse. Sabaoth sagt ihm, dass dieselbe sich in dem hause eines bürgers befinde. Alle begeben sich dorthin und es gibt ein fröhliches widerselien. Darauf führt BeversCCXXXVIII

seine gattin zu der fürstin. Åls diese die Bchöne frau erblickt, fragt sie den ritter, ob dies diejenige wäre, nach der er so lange sich gesehnt habe. So Bei es, erwidert Bevers. 'So wollen wir gott dafür danken, spricht die jungfrau; erfreue dich ihrer und vermähle mich mit Terri.' Bevers ist damit einverstanden. Er lässt nun seine söhne holen und belohnt die pfleger derselben reichlich. Ein herliches gastmahl wird zugerüstet und Terri heiratet die herrin von Civile. Er wird herr des ganzen reiches; die herzöge und jarle in demselben werden seine lehns-leute und schwören ihm treue.

XXIX. Bevers erfahrt, dass könig Ivorius den vater der Josvena, dem er die schuld an dem Verluste seiner gattin zuschreibe, mit krieg überzogen habe, und beschliesst seinem Schwiegervater zu hilfe zu eilen. 'Ich glaube, sagt er zu Terri, dass böse ratgeber den Ermenrich dazu veranlasst haben, mich in die gewalt Brandamons zu liefern, und an diesen will ich räche üben.' Terri erbietet sich, mit seinem ganzen heere den Bevers zu unterstützen.

Jeder der freunde war inzwischen von seiner gattin mit einem kinde beschenkt worden: Bevers mit einer tochter, die den namen Beatrix erhielt, und Terri mit einem söhne, den er Bevers nante. Bevers übernahm bei TerrÍ8 söhne und Terri bei Bevers tochter patenstelle.

Bevers macht sich nun mit seiner frau und seinen kindern, sowie mit Sabaoth und Terri auf den weg. Sie haben 15,000 ritter bei sich und gelangen glücklich nach Abba-port, der hauptstat Ermenrichs. Bevers lässt dem könige seine ankunft melden. Ermenrich fürchtet, dass Bevers an ihm räche nehmen wolle, wird aber durch die boten beruhigt, welche ihm mitteilen, dass jener gekommen sei, um ihm gegen seine feinde beizustehen. Er geht Bevers entgegen, fält vor ihm auf die kniee und bittet ihn um Vergebung. Bevers erwidert, dass er ihm unter der bedingung verzeihen wolle, dass er ihm die bösen ratgeber ausliefere. Der könig geht darauf ein, lässt die beiden ritter ergreifen und dem Bevers übergeben, welcher befiehlt, sie lebendigen leibes zu schinden. Die beiden hiessen Gistilinn und Fures. Hierauf begibt man sich in die halle, wo Ermenrich seine tochter und seine enkel mit freuden begrüsst. fröhlichen herzens sezt man sich zu tische.

XXX. Ivorius, der durch einen spion über das vorgefallene unterrichtet ist, zieht mit 15 unterkönigen und einem heere von 34,000 mann vor Abbaport und schliesst die stat ein. Bevers rückt mit 30,000 kriegern aus. Ein heidnischer fürst fält vor Beinem stosse, einen andern streckt Sabaoth nieder. Nach heftigem kampfe ergreift Ivorius die flucht und kehrt mit einem Verluste von 15,000 mann nach Munbrak zurück.

Zu hause angekommen lässt er den jarl Fabur rufen. 'Ich bin sehr zornig darüber, spricht er zu diesem, dass ich so viele leute verloren habe. Welchen rat erteilst du mir? Ermenrich will mir das Christentum aufnötigen; auch Josvena ist übergetreten und ich erhalte sie niemals wider.' Fabur rät, er solle zu der ganzen heidenschaft und auch nach Babylon senden, damit alle fürsten ihm mit ihrer ganzen macht zu hilfe kämen. Ivorius folgt dem rate, und auf seine aufforde-rung kommen 15 könige zu ihm, deren jeder 15,000 wolbewafnete krieger mitbringt.

Ermenrich und Bevers erfahren durch einen kundschafter die stärke ihrer feinde und fordern Terri auf, ihnen zu hilfe zu kommen. Dieser bricht sofort auf und komt mit 15,000 mann nach Abbaport. Auch seinen sohn Bevers bringt er mit. Die freunde wollen nicht den angriff des Ivorius abwarten, sondern ziehen mit einem mächtigen heere gegen Munbrak. Kurz vor der stat machen sie in einem walde halt; nur 10,000 mann werden vorausgeschickt, um die wächter und spione des feindes zu' töten.

Als Ivorius von der ankunft seiner gegner hört, ruft er 40,000 mann unter die waffen und sendet sie dem feindlichen heere entgegen. Allen voraus ritt ein ritter namens Fauker, dem ganz Arabien Untertan war. Er ruft Bevers und Terri mit lauter stimme zu: 'Keiner von euch betrügern soll entkommen.' Terri gibt sogleich seinem rosBe die sporen, jagt auf den beiden los und streckt ihn tot zu boden. Nun begint ein algemeiner kämpf; auch Ivorius eilt mit seinen leuten herbei. Sobald Bevers ihn erblickt, sprengt er mit gefälter lanze auf ihn ein und Btösst ihn vom pferde. Darauf zieht er sein schwert Myrklei und gibt dem könige einen so mächtigen hieb über

den beira, dass dieser sich genötigt sieht, sich zu ergeben. Bevers sendet ihn heim zu Ermenrich. Die Christen erheben nun ein gewaltiges kriegsgeschrei und jagen die beiden in die flucht; viele

werden von den verfolgenden erschlagen. Als Bevers heim komt, begibt er sich zu der halle, in welcher Ivorius sizt. Dieser springt auf und spricht: 'Mein haupt ist in eurer gewalt, herr Bevers, macht damit, was ihr wolt! Gern aber möchte ich, wenn es angeht, mein leben mit gold erkaufen.' Bevers verlangt 20,000 mark reinen goldes; bis zur Zahlung desselben solle Ivorius in lnft bleiben. Dieser ist mit der bedingung einverstanden nnd sendet sogleich nach Munbrak, um das geld holen zu lassen. Der Schatzmeister Fabur überbringt es selbst und nun lässt Bevers den könig in sein reich zurückkehren.

XXXI. Nicht lange darauf verfält könig Ermenrich in eine heftige krankheit. Als er merkt, dass sein ende heran naht, ruft er Bevers und dessen söhne zu sich und spricht: 'Dieses reich habe ich lange regiert und ich sehe, dass gott mich abrufen will; drnm will ich meine lezten bestimmungen treffen: zwei teile meines reiches und den königsnamen soll mein tochtersohn Guion erhalten, das lezte drittel und den herzogs-namen Miles.' Bald nachher stirbt Ermenrich.

Nach drei tagen spricht Guion zu seinem bruder Miles: 'Das geziemt sich, dass wir und andere, die ritter geworden sind, zum turnier hinaus reiten und erproben, was wir für leute sind.' Das kampfspiel begint-; Guion und Miles heben alle, die sich ihnen entgegenstellen, aus dem sattel. Auch Bevers, der sohn Terris, erwies sich als tüchtiger ritter. Darauf reiten Guion und Miles gegen einander und werfen sich gegenseitig in den sand. Bevers dankt ihnen für das schuu-spiel nnd sagt, dass sie tüchtige ritter werden würden.

In dieser zeit verabschiedet sich Sibaotb und kehrt nach England zurück, nachdem er 7 jähre abwesend gewesen war. Bevers sendet der gemahlin desselben, frau Herin' borg, einen goldverbrämten mantel, einen goldenen becher und andere kostbarkeiten. Zu hause wird Sabaoth von seiner gattin und seinem söhne Robert mit freuden be-grüsst.

XXXII. Ivorius sint, wie er sich an Bevers rächen könne. Er hatte einen dieb bei sich, welcher Jupiter hiess; dessen nägel waren so fest wie adlersklauen und keine mauer gab es, die er nicht hätte durchbrechen können. Diesen dieb ruft der könig

zu sich und gibt ihm den auftrag, Bevers' ross Arundele aus Abbaport zu stehlen; er wolle ihm dafür so viel gold geben, als er verlange, und eine prächtige bürg dazu. 'Bei Mahomet, erwidert der dieb, das pferd solst du haben.' Er komt nach Abbaport und erbricht die türen der bürg, in welcher Arundele sich befindet. Durch Zauberei entwendet er das pferd, schwingt sich hinauf und reitet nach Munbrak. Der könig ist hocherfreut und rühmt sich, dass er nun das beste ross unter der sonne besitze; Bevers aber ist sehr bekümmert, als er den Verlust erfährt.

Um dieselbe zeit träumt Sabaoth dass Bevers den Schenkel gebrochen habe, und erzählt diesen träum seiner frau. Diese meint, Bevers werde entweder seine frau oder einen seiner söhn'i oder sein gutes ross verloren haben: Siibaoth möge eiligst zu ihm reisen und ihn mit gutem rate unterstützen. Der gatte ist sofort bereit, nimt palme und pil-gerstab utid wandert nach dem mittelmeer ; hier besteigt er ein schiff und fährt nach Abbaport. Josveni erzählt ihm, dass Ivorius das ross Arundele habe stehlen lassen. 'Oweh, sagt Sabaoth, nun habe ich eine böse auf-gabe, und ehe ich das pferd wider bekomme, werde ich manche schlimme nacht verleben.' Darauf begibt er sich nach Munbrak. Ivorius hatte das ross sieben jähre besessen und ein füllen von ihm erhalten, das ihm 'aufs haar ähnlich sah; dieses liebte er sehr, denn es war besser und schneller ala alle andern pferde. Ivorius hatte alle seine unterkönige zu sich entboten, weil er im vertrauen auf seine beiden rosse den krieg gegen Bevers mit besserem glücke zu erneuern gedachte.

XXXIII. Sabaoth sieht einmal, dass der dieb auf Arundele zur schwemme reitet. Er geht hinzu und bittet das schöne pferd besehen zu dürfen. Der dieb gewährt das, da reisst ihm Sabaoth das ross aus der hand und schwingt Bich hinauf; seinen stab, der mit scharfer spitze versehen war, stösst er dem diebe in den rücken, dass er vorn wider herauskönnt, 1 isst den toten liegen und sprengt davon. Die knechte, welche andere pferde zur schwemme

geritten hatten, jagen ihm nach, können ihn aber nicht einholen. Sie kehren um und teilen dem könige das vorgefallene mit. Zornig befiehlt Ivorius seinen leuten sich zu wapnen und den räuber zu verfolgen. Fabur verspricht, dass ross baldigst zurückzubringen. Er sezt sich auf das füllen und sprengt davon; obwol SabaothCCXXXVIII

einen grossen vorsprung hat, gelingt es dem heiden, da sein pferd jünger uud schneller war, ihn einzuholen.

Josvena steht auf dem höchsten türme ihrer bürg und sieht eine menge unbekanter leute heranreiten; allen voraus sind zwei männer: sie meint in dem pferde des ersten Arundele wider zu erkennen, bemerkt aber auch, dass der zweite reiter ein ganz ähnliches pferd habe. Sie geht nun und teilt Bevers mit, was sie gesehen. Dieser fordert seine mannen auf, hinaus zu reiten und dem verfolgten beizustehen. 'Es wird mein guter freund Sabaoth sein, der mir Arundele zurückbringt.'

Als Sabaoth sieht, dass er dem heiden nicht länger entrinnen kann, dreht er um und hebt seinen stock. Der heide komt mit gefalter lanze auf ihn los, durch gottes gnade geht aber der stoss fehl. Als Fabur an ihm vorbeÍ8chie8st, versezt ihm Sabaoth einen so mächtigen schlag, dass er mit gebrochenem halsbein tot zu boden sinkt. Sabaoth steigt auf das pferd des gefallenen und lässt Arundele ledig neben sich her laufen. Inzwischen sind die leute Bevers' herangekommen. Sabaoth fordert sie auf. sich den heiden entgegen zu werfen; sie tun das und ein heftiger kämpf entbrent. Unterdessen hat Sabaoth dem Bevers das ross Arundele übergeben; er selbst behält das füllen, beide pferde sind sich so ähnlich, dass man sie nicht von einander unterscheiden kann. Sabaoth fordert nun Bevers auf, seinen leuten zu hilfe zu kommen, da die heiden weitaus in der überzahl seien. Die ritter werden durch trompetenschall zusammengerufen. König Guion und herzog Miles reiten mit hinaus; jeder, der ihnen sich entgegenstelt, ist ein kind des todes. Die zahl der heiden ist jedoch so gross, dass sich die Christen kaum halten können. Endlich erscheinen auch Bevers und Sabaoth auf dem kampfplatz: die feinde weichen vor ihnen zurück wie die schafe vor dem löwen. Nach kurzem kampfe ist die flucht der heiden algemein, sie werden 11 meilen weit verfolgt und viele erliegen dem Schwerte der Christen.

Als Ivorius von der erlittenen nieder-lage, dem tode des Fabur und dem Verluste der beiden pferde hört, lässt er in seinem reiche alles was waffen tragen kann aufbieten. Er sendet auch boten an den könig Soldan von Babylon, der das haupt der gan-

zen heidenschaft war. Dieser schickt ein hilfsheer unter seinem söhne Ammiral.

Ein spion des Bevers überbringt diese nachrichten. Bevers lässt sein ganzes heer zusammenrufen und fordert auch Terri auf, ihm zu hilfe zu kommen, der denn auch mit seinen Streitern eiligst sich einstelt.

XXXIV. Die Streitkräfte der freunde verlassen Abbaport und rücken in das reich des Ivorius. Vor Munbrak wird das lager aufgeschlagen. Die heiden wapnen sich; Ammiral ist der Oberbefehlshaber der unzählbaren Bcharen. Das heer verlässt Munbrak und wird in Schlachtordnung aufgestelt; 20,000 mann bleiben zum schütze der stat- zurück. Als Ammiral die gewaltigen massen auf beiden seiten erblickt, jammert es ihn, dass um zweier männer willen so viele edelgeborene leute ihr blut lassen sollen, und schlägt daher dem Ivorius vor, dass er mit Bevers einen Zweikampf ausfechten solle: dem siegenden möge das reich des nndern zufallen. Ivorius ist hiermit einverstanden und fordert Bevers unter den angegebenen bedingungen zum kampfe heraus. Bevers nimt die lor-derung an, beide beschwören die bedingungeu. Darauf legen sie die rüstungen an und begeben sich auf den kampfplatz: Bevers ruft den almächtigen gott, Ivorius den Mahomet um beistand an. Bei dem ersten anprall zersplittern die Speere und die Schilde bersten, doch jeder der beiden Streiter sizt fest im sattel. Bevers zieht nun sein schwert Myrklei, mit einem streiche schlägt er den helmzierat seines gegners und den köpf seines rosses herunter. Ivorius ist schnell wider auf den füssen und versezt dem gegner einen mächtigen hieb auf den heim, der böse folgen hätte haben können, wenn das schwert sich nicht bei dem schlage gedreht hätte. Der kämpf wird mit erbitterung fortgesezt. Guion und Miles sehen, dass ihr vater hart bedrängt ist und voreilig, wie junge leute sind, sprengt Guion hinzu und durchbohrt den Ivorius mit der lanze. Bevers gerät in grossen zorn: 'Warum tatest du

mir diese schmach an? sagt er; du sahst doch, dass ich nicht besiegt noch überwunden war.' 'Ich dachte ein gutes werk zu tun, erwidert Guion, denn mir schien bb nicht gut, dass dieser heide euch so mächtige hiebe versezt e. Habe ich gefehlt, so vergebt mir.'

Nun begint ein algemeiner kämpf. In dem heidnischen heere befindet sich auch der könig von Damascus, der sohn des Branda-Fornsögur

mon. Die Franzosen erweisen sich als wackere kämpfer und schlagen rechts und links die feinde nieder. Bevers hat in kurzer zeit hundert heiden getötet. Die Franzosen treiben die heiden zu einem wasser und erschlagen dort viele derselben.

Man ist nun nahe an Munbrak herangekommen. Als die heideu sehen, dass ihr widerstand vergeblich ist, ruft einer ihrer anführer: 'Ich will gerne an den wahrengott glauben und Mahomet veriäugnen und euch dienen. Auch will ich euch einen rat geben, wie ihr die stat gewinnen könt, in welcher 20,000 tapfere krieger zurückgelassen sind: kleidet euch in die rüstungen der gefallenen heiden, so werden sie euch für ihre geführten ansehen und euch das tör öfuen. Ich selbst will euch vorausgehen.' Alle 15 un-terkönige des Ivorius erklären sich bereit, Christen zu werden. Die leute des Bevers folgen dem gegebenen rate und legen heidnische rüstungen an. Der anführer, der die list angegeben hatte — er hiess Leomacior — ergreift die fahne der Christen und reitet zuerst in das freiwillig geöfnete tör. Guion folgt ihm mit 20,000 rittern und tötet alles, was ihm in den weg komt. Jezt sinkt auch dem kühnsten der mut. Bevers begibt sich mit seinem kriegsvolke ebenfals in die stat. Guion reitet ihm entgegen und bewilkomnet ihn: 'Diese stat will ich dir geben, vater, denn ich habe sie mit meinem Schwerte gewonnen, das alle niederstreckte, die nicht an gott glauben wolten.' Bevers dankt ihm und sagt, dass er das geschenk gerne annehme. Er lässt sogleich bischöfe und prediger kommen, die stat und land dem christentume unterwerfen sollen.

XXXV. Der könig von Damakle tritt vor Bevers und Guion und erklärt, dass er gerne christ werden wolle, wenn man ihn überzeuge, dass sein gott weniger mächtig sei als der christengott. Guion lässt sofort das bild des heidnischen götzen Terrogant herbeiholen und auf vier pfeiler niedersetzen. 'Warst du jemals mächtig? fragt Guion; wo ist nun die kraft, die dir innewohnt? Lass sie mich und die anderen sehen, die hier anwesend sind! Zeige deine macht und stärke, wenn etwas davon vorhanden ist!' Darauf schlägt er das-götzenbild mit einer keule in stücke und ein bischof giesst weihwasser darauf. Da springt ein teufel in hundsgestalt heraus, heult laut und spricht: 'Elend ist der, der an mich glaubt, und verloren

Snðrlanda. OCXXXV

jeder, der mir traut!' Die anwesenden werfen nach dem teufel mit allem, was sie zu fassen bekommen, und bitten gott, dass er ihnen keinen schaden zufügen lasse. 'Nun könt ihr sehen, ihr elenden, sagt Bevers, auf wen ihr vertraut.' 'Unser glaube war falsch und gefahrbringend, erwidert der könig von Damakle; verdamt sei jeder, der länger an ihm festhält!' Alle heiden begehren laut getauft zu werden; drei wochen lang hatte man damit zu tun, ehe man fertig wurde. Bevers ladet den papst ein, mit seinen gelehrten nach Munbrak zu kommen; er erscheint und wird von Bevers feierlich empfangen. Am ersten pfingsttage krönt der papst Bevers und Josvena und kehrt heim, nachdem er das ganze land im christentume befestigt hat.

Bald darauf erhält Bevers von Herin-borg und Robert die nachricht, dass der könig von England das ganze land des Sa-baoth an sich gerissen habe; nur die bürg im meere sei Robert geblieben. Bevers lässt sofort alle seine ritter rufen und erklärt, dass er die unbill rächen wolle. Guion, Miles, Sabaoth und Terri begleiten Bevers auf seiner fahrt; ausser anderem kriegsvolk führt er 20,000 ritter mit sich. Josvena bleibt kummervoll zurück, da sie fürchtet, dass sie ihren gatten nicht widersehen werde.

XXXVI. Bevers segelt mit seinem heere nach Hamtun, das sich ihm ohne widerstand ergibt. Herinborg und Robert finden sich bei ihm ein und sptechen die hofnung aus, dass er ihnen helfen werde.

Als der könig von England vernimt, dass Bevers mit einem mächtigen heere im lande stehe, lässt er seine grossen nach London zusammenberufen. Er teilt denselben mit, dass Bevers als gekrönter könig mit seinen beiden

söhnen und zahlreichem kriegsvolke gelandet sei. 'Sie sind so gewaltige heiden, sagt er, dass ich ihnen nicht wider-stehn könte, wenn ich gesund und frisch wäre, nun aber bin ich alt und krank. Ich habe ihm unrecht getan, darum will ich ihn um Schonung bitten. Euch ist bekant, dass ich eine tochter habe; diese und mein reich will ich seinem söhne Miles geben, wenn euch das gut dünkt.' Alle erklären, dass dies das ratsamste sei. Durch einen erzbischof und zwei jarle lässt der könig Bevers sein anerbieten mitteilen. - Dieser empfängt die abge-santen höchst ehrenvoll und begibt sich mit ihnen nach London; seine beiden söhne undCCXXXVIII

3000 ritter begleiten ihn. Er geht in die halle, in welcher der könig lag; dieser richtet sich auf und spricht: 'Sei wilkommen, Bevers' und küsst ihn. 'Mit diesem küsse, fügt er hinzu, §ebe ich deinem söhne Miles meine tochter zur frau und mit ihr mein ganzes reich.' Er erklärt, dass er seinen tod herannahen fühle, und deshalb Bolle die hochzeit noch heute gefeiert werden. Miles und die königstochter werden vermählt; nach drei tagen stirbt der könig und wird ehrenvoll begraben. Miles wird zum könige gekrönt. Nun trägt Bevers samt seinen beiden söhnen die königswürde und hat alle seine feinde überwunden. Nachdem das krönungsfest, welches fünfzehn tage dauert, vorüber ist, begibt sich Bevers nach Hamtun, lässt sein schiff segelfertig machen und nimt abschied. Er bittet den Sabaoth, seinen sohn Miles mit seinem weisen rate zu unterstützen, und der alte schwört, demselben allezeit treu zu sein.

XXXVII. Bevers fährt zu schiff nach Flandern, nimt dort pferde und reist nach Rom. Von hier begibt er sich zu schiff nach Jerusalem und weiter mit gutem winde nach Munbrak. Hier angekommen, findet er Josvena krank. Als sie Bevers sieht, spricht sie: 'Ich bin schwer krank und glaube nicht, dass ich dieses siechtum lange ertrage.' Bevers wird so betrübt, dass er fast den ver-

stand verliert: 'Wenn ich dich tot sähe, könte auch ich nicht länger leben,' sagt er. 'Gott sei gelobt, dass er uns drei kinder gegeben hat, die unser gut erben können.' Er lässt einen bischof rufen und seine gattin mit den lezten tröstungen versehen; unterdessen geht er, um nach seinem treuen rosse Arundele zu sehen und findet dasselbe tot. Darauf kehrt er zu Josvena zurück. 'Gott im himmel, spricht er, wie gross ist die trauer, die über mich gekommen ist, da ich die frau, welche ich über alles liebte, dem tode nahe sehe. Wie kann ich 'länger leben? Jesus Christus, der du alles weisst uud lenkst, lass uns beide gemeinsam aus dieser weit scheiden!' Das gebet wird erhört: von tötlicher krankheit getroffen legt sich Bevers neben Josvena nieder. Er beichtet dem bischof Mauricius, nimt das abendinahl und befiehlt sich in gottes hände. Beide treffen die lezten bestim-mungen, umarmen sich und hauchen gemeinsam ihre Beelen aus. Gottes engel führen sie in das himmelreich.

Der tod der beiden erweckt grosse trauer. Guion will sie nicht in gemeiner erde beisetzen lassen, sondern lässt einen marmornen sarg anfertigen. In der kirche des heiligen Laurentius werden sie bestattet. Guion wird zum könige über Munbrak und die übrigen länder seines vaters gekrönt.

Att Bev är betydligt senare öfversatt än Bæb och Fl, synes lätt af sagans språk. Bland de i detta afseende betecknande dragen nämna vi bruket af hverr som relativpronomen 222% 251s7, 25650 (hvat 2542); temporalsats inledd med svá sem eller blott sem (båda delarna ytterst vanligt)l); bestämda artikelns utelemnande framfor adjektivets svaga form; riklig användning af einn såsom obestämd artikel; sådan ordföljd som: Einn störr ok illr heidingi 217", med öllum sinum beztum mönnum 264"; vissa uttryck, såsom: útan alla miskunn 240", 250"

') Eftersatsen böljar stundom med 'ok', 214", 215", 262MJ; denna i sagornas språk ovanliga företeelse tyckes likväl blott förekomma i hds. B och bör kanske sammanställas med de i denna hds. ofta uppträdande anakoluterna (jfr längre ned;. — Egendomliga, för vanligt isl. språkbruk främmande konstruktioner af pres. part. (t. ex. 212', 234", 239", 251*9, 264") förekomma äfven i tidigt öfversatta sagor, såsom Tr, Er, Pcv.Fomsögnr Suðrlanda.

(se äfven p. XXXII jämte noten), draga út sverdit (i 8t. f. bregda sverdinu) 218", 241J, 2437, 256", 2G2",

daudligr óvinr 253", æfisaga 230«, þing (i betydelsen sak ')) 236"; vissa utländska låneord, såsom ribbaldi 213", 220", speiari (i St. f. njósnarmadr) 254", 255"", 2<il", hindra (i st. f. synja; jfr Ptp 289) 230", forråda (i St. f. svikja) 231" (5), hofgardr 220", turnera och dustera 215" 7 m. fl.

En annan öfversättning, hvilken man är i stånd att datera, visar stora likheter med Bev. Det är den lilla sagan oin Olif ok Landres, upptagen (såsom "Annarr J»áttrn) i den yngre redaktionen af Karlamagnussagan. Enligt uppgift i berättelsens början öfversattes den från engelska, kort efter skotske konungen Alexander III:s död (år 1286). Att språket i 'Olif ok Landres' (= Klm II) biir en ung prägel, har anmärkts af Unger (företalet till Klm, p. XY), hvilken i sådant hänseende jämför Klm II med Cl. Också återfinnas i Klm II några af de språkliga egenheter, vi nyss antecknat från Bev, såsom bruket af hverr som relativ (Klm 51l3, 5712), af svä sem (G7,J) och sem (54", 67") som temporala konjunktioner. Men likheten mellan de båda texterna sträcker sig vida längre. Bägge använda ymnigt vokativer med attribut (jfr här ofvan not. 4 till p. XXV) och ega åtskilliga stereotypa uttryck gemensamma, t. ex. gud geymi ydvar (Klm 64, jfr Bev 223s), ok sem þau hafa litla stund äsamt verit, þá áttu þau son (Bev 209j3 s, jfr Klm 52, 63), eta fylli sina (Bev 22440-5t, 22916, jfr Klm 54, 66), i dag skaltu hengdr vera (Klm 53, jfr Bev 22757"8, 211") och utbrotten af sedlig harm (se ofvan p. XXI jämte not. 2, och dess utom Klm 6ü35). I sak och mestadels äfven i form öfverensstämma flere detaljer; utom dem, vi redan förut omnämt (hjältens färd p. XX, förrädaren Milon p. XXII), påpeka vi, att enligt båda berättelserna en hufvudperson tillbringar sju år i fängelse (Bev 226'8, Klm 61), att i detta fängelse finnas eitikvikendi (Bf.v 224*®, Klm 61, 69), att hjälten har en underbar häst (Klemingr Ivlm II, Arundela Bev), hvilken är sin egare till mycken hjälp och en gång sparkar i hjäl en ung prins, som har onda afsigter (jfr särskildt Bev 2457 9 med Klm 73—4). — Så många och till en del så slående öfverensstämmelser hade väl icke varit möjliga, om ej den ena skriften gjort lån från den andra.

Beträffande framställningssättet i Bev hufva vi förut anmärkt, att det är särdeles rikt på stereotypa uttryck, både sådana, som återkomma i andra sa-

*) I motsvarande användning förekommer 'gagn' eller 'föng1 Kon 69", 'varnadr' ib

73", 77".

gor, och sådana, som ej anträffats utom sagan, men där ofta upprepas (se pp. XXXII—III, XLI) '), och vi hafva trott oss kunna häraf sluta till, att Bev blifvit öfversatt på en tid, då dylika stående uttryck redan hunnit få vidsträkt användning.

G. Storm uttalar (Sagnkredserne om Karlamagnus og Didrek af Bern hos dc nordiske folk, p. 13) den åsigt, att sagan blifvit öfversatt i Norge. För denna åsigt talar det intressanta förhållandet, att (enligt hvad Professor Storm godhetsfullt meddelat mig) ett exemplar af Bev omnämnes (Ar 1366) i ett skriftebref från Ryfylke (se Dipl. Norv. IY, n:o 457, p. 353; jfr Munch, Det Norske Folks Hist. Unionsperioden II, 158). Det ifrågavarande stället i diplomet lyder sålunda: jtem ein bok þen sem fyrst er vp a Beuers sagha ok marghar adrar godar saughnr j þeiri einne bokenne. ok vii adrar sma bøker. sem bede er tida bøker ok saughu bøker.

Af Bev äro följande handskrifter bevarade, alla isländska.

1. Ett membranblad i stor kvart, hvilket tillhört samma handskrift som det förut (se p. CLXXXVI1I n:o 3) omtalade bladet afBÆKOch likasom detta förvaras i AM. 567, 4:o. Det upptager 25738—26036 af sagan och kallas här A.

2. Skinnboken Holm. 6, 4:to (se här ofvan afd. II); ett blad (motsvarande 21858—22153 i vår text) saknas, på den näst föregående och den näst följande sidan äro nu flere ord utplånade. Handskriften kallas här B.

3. Tvänne afskrifter af B, gjorda, då det nyssnämda bladet redan var förkommet, AM. 179 och 181 C, fol., båda å papper. Den förra (skrifven af Jón Erlend8son, jfr ofvan pp. CLY, CXCV) är illa medfaren, så att början saknas (den har sedermera blifvit ersatt af ett blad, skrifvet med annan hand) och de följande bladen äro mycket trasiga.

Den lucka, som förefanns i originalet (B) har blifvit fyld af en annan hand, -sannolikt efter AM. 118, 8:vo. — AM. 179, fol. kalla vi för «, AM. 181 C, fol., för /Í.

') Anna ett exempel pä sagans enformighet i uttryckssätt kan anföras: svaret 'þat skal ek gjarna göra' förekommer 219", 232", 237«, 243", 254»; jfr också 2112, 212", 217", 220", 221»», 222", 239", 251", 252", 2ó43's, 2621'-", 263".Fornsögur Suðrlamla.

4. Skinnbokeii Holm. 7, fol. (jfr här ofvan p. CLIV), saknar början (till 215') och de två blad, samt gått näst före det sista i sagan. Denna hds. kalla vi C.

5. Tre afskrifter af G, alla å papper, nämligen AM. 118, 8:vo, här kallad Yi Holm. Chart. 6, 4:to, kallad <5, och n:o 31, 4:to af Rasks samling; den sistnämda är mindre användbar, då dess skrifvare tillåtit sig åtskilliga godtyckliga ändringar och moderniseringar, men y och r) blifva värdefulla, emedan de äro ganska noggrant afskrifna efter C, under det denna var komplett. Om Y är dese utom att anmärka, att början (en sida) saknas, men blifvit ersatt genom en på Arne Magnussons tid skrifven lapp.

6. Två sammanhängande blad (det inre af ett lägg) af en skinnbok i liten kvart, förvarade i AM. 567, 4:to. Ehuru ett och annat gammalt skrifsätt förekommer (ss. 'vapn', stundom d), synes membranen ej ha varit äldre än från 15:de århundradet. Fragmentet upptager 21359—216*4 i vår text och kallas här I).

7. Pappershandskriften 46, fol., å Kongl. Bibi. i Stockholm (se Arwidssons Förteckning p. 73). Skrifvaren, Jón Yigfússon, har sannolikt haft framför sig antingen C eller någon af dess afskrifter, men han har ingalunda nöjt sig med sitt originals uppgifter, utan helt ogeneradt gjort tillägg, uteslutningar och andra omarbetningar *).

Då dylikt förfaringssätt är tämligen ovanligt hos yngre afskrifvare (jfr ofvan p. XVII, not. 1), kan det vara af intresse att se några prof på Jón Vigfússous åtgöranden. Han kallar Bevers' moder Oda, hennes andre man ('gréifinn af Saxlandi' eller 'í Rísinnborg') Plandis, längre fram Placidus; Bändebudet 210' får namnet Spirant; de två riddarne 2214' följ. ersättas af 'einn riwlgjafi konungs, er Bald vin hét'; i samtalet med pilgriminen (p. 223) uppgifver B. sig heta Sifgenus (el.-emis), vid 230""3 kallar han sig Valfreyr. Enligt Vig-fússon är Eskopart ingen förrädare; när Josvena skall föda, håller E. vakt utanför tältet, men faller i sömn och öfverraskas af Ivorii utskickade, Amohstri (som först nu uppträder, ty stycket 236"—7" är uteslutet); denne dödar E. och bortför J. Af denna ändring har följt, att Josvenas räddning genom Sabaoth måst omtalas annorlunda. Denna episod, som berättas med stor utförlighet, har följande innehåll. Medan J. är hos Ivorius, ditkommer S., klädd till pilgrim samt medförande Bevers' och Josvenas båda söner, och samtalar hem-ligen med J. Kort därefter vill drottningen draga ut på jagt; hon raedtagor endast Amon-stri och hans söner, Þjófr och Gardarr. I skogen hycklar hon kärlek till A och lockar honom att dräpa sina söner, såsom besvärliga vittnen. Då A. sedan lägger af sig sin rustning, framrusar S. och genomborrar honom. På samma resa återtager S. Arundela. — Mot sagans slut äro uteslutningar och förkortningar talrikast.

Af sagan har man altså — bortsedt från de föga omfattande fragmenteii A och D samt Jón Vigfússons öfverarbetning — endast tvänne redaktioner, B (a[i) och C (/c)), af hvilka den förstnämda icke iir alldeles fullständig, då ju membranen, innan någon af dc båda afskrifterna tagits, förlorat ett blad. Vår text har blifvit trykt efter B, som därvid ständigt jämfi rts med C eller, då lucka förekommit i denna hds., med dess afskrifter ;•<), eå att vigtigare afvikelser upptagits i noter under texten (se vidare strax här nedan); de båda membranfragmenten A och 1) hafva också fått bidraga till variantapparaten; det stycke, som saknas i B (21858—22153), har tagits ur C; då ord varit utplånade i B, har jag rådfrågat dess afskrifter u och (i.

Ehuru redaktionen B finne» i en betydligt äldre handskrift än red. C, är likväl dess företräde framför den senare tämligen tvifvelaktigt. Visserligen äro många läsarter i B obetingadt bättre än de motsvarande i C (hvilka då vanligen icke blifvit upptagna i våra noter), men å andra sidan visar en jämförelse med C (resp. /()), att B:s redaktör (eller kanske redan en hans föregångare) på flerfaldiga ställen af vårdslöshet öfverhoppat ord och bela

satser, stundom t. o. m. så, att sammanhanget blifvit stördt, t. ex. 212s9 (jfr not. 6), 22355 (jfr not. 16), 25613 4 (jfr noterna) in. fl. '); någon gång är B:s text på annat sätt korrumperad, medan O.s (^c):s) läsart är plausibel, t. ex. 21031 (jfr not. 6), 211^7 (jfr not. 2), 21240 (jfr not. 3) m. fi. Jag anser det emellertid icke vara nödvändigt att här lemna en förteckning på de ställen, där C:s (Æ-s eller D:s) läsarter äro att föredraga framför B:s, ty de urskiljas lätt genom jämförelse mellan vår text och noterna under den; i dessa upptog jag ur de andra handskrifterna alla de läsarter, som jag fann af värde för kritiken af B:s text2). Här vill jag endast korteligen beröra några vigtigare olikheter mellan redaktionerna.

Hjältens styffader kallas i B konsekvent käjsare af Tyskland, i C lika konsekvent grefve. Kanske har originalets uppgift varit den samma, som finnes i en af de engelska texterna (se Ellis' referat), att han var broder till tyske käjsaren.

Besynnerlig är notisen om Bevers' och Josvenas söner i B 24418"30; ty om dessas födelse berättas först längre fram (pp. 246 — 7, om deras dop p. 248).

') Hit kan man möjligen också räkna de ställen, där B har en anakolat, som ej eger motsvarighet i C, t. ex. 21014e, 2324 följ., 26534 följ.

3) Hade jag haft tillfälle till en förnyad jämförelse af handskrifterna, skulle jag dock troligen hafva något tillökt variantapparaten.Fornsögur Suðrlamla.

Man kunde nästan tro, att redaktören ett ögonblick haft för afsigt att afsluta sagan här, då hjälten fått hämd för sin faders mord och kommit i besittning af sitt fadernearf, men att han sedan afstått från denna åtgärd — som onekligen skulle hafva åvägabragt en mera sammanhängande, fastän kortare, berättelse, — och afskrifvit vidare utan att aflägsna den notis, som här var berättigad blott såsom en del af den tilltänkta afslutningen. Att uppgifter om sönerne skulle på detta ställe ha funnits i originalet, förefaller icke sannolikt.

Hjältens eget namn är naturligtvis, liksom andra ofta förekommande no-' mina propria, genomgående förkortadt i hvarje handskrift, så att det knapt mer än en gång i början finnes fullt utskrifvet. Så mycket lättare hafva förändringar kunnat inträda '). I fragmentet A finnes namnet ej inskrifvet, D har Befes (eller Befues), C har Beuis, B och det norska diplomet (jfr ofvan) Bevers, medan pappershandskrifterna begagna formerna Bcvus, Bievus, Befus, Biefus (i genit. stundom -usar) *). Eftersom C:s skrifsätt bäst öfverensstämmer med de utländska texternas, är det väl mest antagligt; men då jag lagt B till grund för upplagan, har jag ansett mig böra äfven i sagans titel begagna den namnform, handskriften erbjuder.

Sagan plägar stundom (t. ex. i Arwidssons Förteckning) kallas Bévus Baga ok frü Josveoe. — Den har aldrig förut blifvit utgifven.

') I sammanhang härmed kan omtalas, att namnet Guion i flere yngre hdss. äfvensom i rímur stafvas Guctjón, en form, vid hvars bildande folketymologien synes ha varit verksam.

') Dr Gudbrand Vigfusson har meddelat mig, att man nu for tiden i skämtsamt tal begagnar uttrycket 'bóka-Bévus' i betydelsen 'bokmal''.V ni. Bimmade bearbetningar.

1 det föregående hafva vi ofta vidrört det förhållandet, att romantiska berättelser, som i det 13:de seklet kommo till Norden, under de följande århundradena vanligen icke oförändrade afskrefvos, utan blefvo mer eller mindre bearbetade. Men dessa jämförelsevis obetydliga omdaningar af det gamla stoffet tillfredsstälde icke isländingarnes literära alstringsdrift, hvilken på den tiden fick föga näring genom införsel af nytt sagostoff eller , genom märkliga händelser i hemlandet. Därföre, sedan- en och annan i 14:de århundradet tagit sig för att omsätta sagor på vers i s. k. rimur, blef detta slags författarskap efter hand utomordentligt populärt, sträkte sig till nästan alla både inhemska och öfversatta sagor samt har fortlefvat ända in i vår tid.

Äfven på Färöarna har man en ganska rik poetisk efterblomstring af den gamla literaturen; i flertalet af de visor, som på dessa öar upptecknats efter allmogens muntliga föredrag, igenkännas större eller mindre delar af de

gamla sagornas innehåll.

Annorlunda har det tillgått i de skandinaviska" hufvudlanden; de äldre diktalstren hafva af senare inplanterade blifvit *så grundligt undanträngda, att de blott i mycket sällsynta fall fått utrymme till att' i folkvisorna skjuta några yngre skott.

På dessa, numera ganska allmänt kända, förhållanden kunna träffande exempel hemtas från det, som händt med. de fem i vår samling upptagna sagorna. Uti isländska rimur och färöiska visor ega de nämligen talrika afläg-gare, men blott en har blifvit funnen bland de norska folkvisorna, ingen bland de svenska och danska.Fornsögur Suctrlanda.

Af de isländska rimur, jag här skall anföra, har jag själf granskat blott en mindre del (de äldre). Uppgifterna om de öfriga äro hemtade från trenne förteckningar, som förvaras i Jón Sigurdssons efterlemnade manuskriptsamling (i en bundt signerad "n:o 403 Rimur og kva'di") samt utgöres af 1) en af Jón Sigurdsson själf på lösa lappar upprättad rimnakatalog [— J. S.], 2) anteckningar med titel "Einar Bjarnason '). Fræðimannatal" [= E. B.J, 3) "Alphabet, registur yfir Rimur, sem gjördar hafa verid á íslandi, þeirra authores item rímnatala i hverjum flokki ok ‡>eirra gjörd, hvert af art sé edur vanart, 8vo sem á naumum tima hefir kunnad ad uppgötvast. (MSteph. Safn i Univ. Bibi. 55)" [= M. S.].

Rimur om Mágus (Máus, Maus) förekomma endast i en skinnbok, Stockholmska pergamentshandskriften 22, 4:to (från 16:de årh.); de äro till antalet nio, gå från sagans början och sluta vid 1782 med orden: hér skal þessi bragrinn falla. Det är ovisst, om förf. fortsatt diktningen längre; i handskriften har åt minstone aldrig funnits mera af denna cykel. — Den text af sagan, hvilken förf. följt, hörde till gruppen ABCBG (se afd. III), och var, såsom formerna af nomina propria utvisa, ganska ung; till rättelser i vår text synas inga nya bidrag vara att hemta här. Som prof på dessa rimur meddelas slutet af den tredje (motsv. 7»4 17 i vår text).

Af samma cykel torde de fragment vara, som finnas i pappershandskrifterna AM. 610 D, 4:to, och 145, 8:vo; den förra har (under titel 'Rimur af Játmundi og Ermengá') rímorna 1—4, den senare rimorna 1, 3, 4 och 9 [J. S.].

') Denne man var bonde "i Skagafirdi" och dog omkr. år 1840. (Muntligt meddelande af Arne-Magnæanske stipendiaten, Hr Kand. Gudmundur Þorláksson.)

Hilmir upp med hlàtri stendr hæverskliga og réttir hendr, budlúng ad sér brúdi setr, blidliga ad svo til mälsins tekr.

"Þessi hin sama er þorna brík; þér mun eingin önnur lik ad viti og rädum vifid hér, vizku ber þú långt af mér.

Þó brotid hefeg vid bauga skörd i brædi minni nökkur ord,

bæti eg alt med blidu þad, ef bresta þyki þér nökkud ad." i

Astir takazt nú upp med þeim, odling hélt med fagran seim, sinu riki á Saxa grund sikling hélt þá långa stund.

Falla læt eg fræda vin, fridar bid eg þad taki til sin, hrödrar gjördin hvildar bidr, hér skal riman falla nidr.

Under 17:de årh. diktades en annan cykel Mágus-rímur, början af Jón Eggertsson († 1C89), fortsättningen af Sira Eirikr Hallsson i Höfda, den samme, 6om 1638 skref Makkabea-rimur [E. B.].

Andra Mágus-rímur författade prosten Brynjólfr Halldórsson á Kirk-jubæ († 1737) [E. B.]; dessa uppgifvas till antalet ha varit 40 och kallas 'merkilegar' [M. S.]; om förf. säger [enl. J. S.] Jón Olafsson frá Grunnavík (add. 23, fol.), att han var 'eitt ‡>ad bezta skáld á vorum tímum'.

Före 1750 skall Jón Eyjólfsson á Langalandi i Eyjafirdi hafva diktat 14 'Máus rímur' [E. B.].

t

'Bragda-Máus' rímur, 40 till antalet, skrefvos af bonden Jón Olafsson á Krínastödum [E. B.]; enligt meddelande af Gudinundur |iorlàksson lefde denne man omkr. år 1800 (i Eyjafirdi). — Från samma tid, eller något yngre anser G. ‡>orláksson de 24 ritnur om 'Máus' hafva varit, som författats af Gudrún Jónsdóttir [E. B.] *).

Rim ur om Konrad hafva diktats af flere olika författare. Den älsta kända cykeln utgafs af "Wisén i Riddara-rimur (Kphmn 1881).

Näst i ålder komma de Konráds-rímur, 8 till antalet, som Magnus Jönsson gamli († 1591) författade [E. B.].

En tredje cykel diktades af Jón Helgason i Saudlauksdal hinn blindi omkr. år 1780 [E. B.J, en fjärde, utgörande 18 rimur, af bonden Gudbrandr Einars8on á Fljótsbakka [E. B.]; en afskrift af dessa sistnämda ('10 ad tölu, kvednar 1780') finnes i n:o 294, 8:vo, af det Isländska Literära Sällskapets inanuskriptsamling. Det är mig obekant, om det är samma Konráds-rímur eller någon annan författares, som utgöra n:o 149, 8:vo, i nyssnämda samling.

Vidare omtalas Konráds-rímur, diktade af Helga ‡>órar[insdóttir') [E. B.], af Ólafr jpórdarson 'í Snæf. s.', 11 till antalet [E. B.], samt af Sigurdr Jönsson f Hrafnadal, 10 stycken [E. B.]. Kanske äro de sistnämda samma rimur som de, om hvilka M. S. har uppgiften "Konráds rimur keisarasonar, inc. auct. 10. i medallagi."

De älsta kända Bærings-rimur äro 12 till antalet. Af dessa finnas de 6 första och största delen af den sjunde i Stockholms-membranen 22, 4:to; vi-

') Jón Sigurdsson har följande anteckning: Gudrun Jónsdóttir Úlfssonar vestur í Arnar-firdi, systir Sira Jöns vestraanns á Yogsósura, orti Máus rimur, mig minnir 24, en þter ibubu vera tapadar.

a) Gudm. Þorláksson tror, att hon lefvat i börjau af detta århundrade.Ëornsögur Suflrlanda.

dåre har mail den första och andra, början af den tredje3 slutet af den femte samt den sjätte och den sjunde fullständiga i pnppershandskriften AM. 146, 8:vo; rimorna 7—12 finnas i skinnboken AM. 604 C, 4:to, Denna cykel gAr från sagans början och slutar (vid 1111"5 i vår text) med stroferna:

Nidings her ad nordan fer

og nälægt ad, sitja þeir um sterkan stad, stolti riddari vissi þad.

Keisarans ferd er kappi herd, er komin i Trent,

þar mun verda spángid spent og spjótid mart á lopti hent.

Ræsis her í Rómu fer, •

rofinn er fridr. Iiér mun liragrinn batna vidr, Bærings riinur falli nidr!

Rimornas uppgifter öfverensstämma ganska nära med sagans. Innehållet i kap. II kommer efter det i kap. III; Bæring säges ha varit 14 dagar gammal, när han döptes (jfr S966), 25 år, när han blef riddare (jfr 9054 och not. 14); i det, som motsvarar 9;>59-60, omtalas, att äfven jarlssonen Robert kastades ur sadeln; då B. rycker ut mot Liforius (jfr 10015'33), heler det, att han befähle sitt folk vända ryggen åt trollkarlen.

För tre af de yngre cyklerna kan jag ej uppgifva åldern, blott författarnes namn; dessa äro: Jón ') Gudmundsson i Raudseyjum [J. S., E. B.]; hans rimur äro 14, omfatta hela sagan och bevaras i AM. 130, 8:vo; — Bjarni Ara8on, bótidi í Fáskrúdsfirdi [J. S.]; rimorna äro 55, "sæmilegar" [M. S.]; — Oddr þorkelsson Eyfirdingr [J. S., E. B.].

Yngst äro väl "Rimur af Bæring fagra eptir Ärna Signrdarson, ortar 1835 á Skútum," 14 till antalet (Isl. Lit. Sällsk. Saml. n:o 254, 4:to).

Flovents rimur Frakkakonungs finnas fullständiga, 18 till antalet, i pappershandskriften AM. 611 B, 4:to. Skalden uppgifver sig hela Jón3). Dessa rimor meddela sagans hela innehåll; författaren har följt redaktionen /> (antingen mbr. Holm. 6, 4:to, eller någon mycket närstående hds.); detta framgår klarast genom jämförelse mellan 17G5 3

—7 28 (jfr ofvan afd. VI, anm. till 13337) i vår text med motsvarande ställe i 4:de riman. Tvänne uppgifter tyckas vara tillagda af skalden, den ena, att Flovent. var född efter sin faders död (I, 13—K!):

') Detta namn oraskrifver han själf sålunda: Ægis þil [—iss] og ala rann [= Oss],

I ördugr hugarins tregi [= nämt] | heitir sä, sem frædit fann, | fugurt þö virdist eigi. J) I näst sista strofen säger han: Firda ángur og floda möt | fjärdar slagan þunna | krahhad hefir kvæflin ljöt, | Kjalais er lirotin tunna.

t þeirri tid, sem eg fæ téd ordatúns af feldi, Constantins keisari réd kurteiss Itómaveldi.

Systur átti sjóli sä, sü var gipt med prýdi; hertugion mœtur féll så fra, fljödit kveUt af stridi.

Kæran bar bo krán(k)ligt mein, kvendit sóttin mæddi, ágætt vífid ungan svein eptir þetta fæddi.

Fljódsins arfi Flóvent hét, framr i öllum greinum, undir öngum ödrum lét örr ad beita fleinum.

Det andra tillägget utgöres af ett försök att identifiera Flovents svärd ('Jovise') med det lika nämda, som enligt Kj,m tillhörde käjsar Karl (jfr ofvan p. XXII); efter meddelandet om Flovents och Marsibilias död (i slutet af 18:de riman), säger näinl. författaren:

Afkvæmid hans réd eignnst land og auralàn med prýdi, so og þann göda biträ brand, sem borid hafdi i stridi.

Carlaroagnus kurteiss gramr keisara tok vid sverdi sér til eignar ærutainr eptir ileina skerdi.

Af Béfus rimur omtala inina källor två cykler, den ena författad i 17:de århundradet af J>orsteiun Magnusson á 11 a11 i och utgörande 24 (?) rimur [E. B.], den andra, utgörande 8 sånger, af obekant författare, "mjög gamlar" och "hégómlegii (enn Njáls rimur, sein taldar eru fyrstar)" [M. S.|.

De färöiska dikter, hvilka behandla ämnen ur våra sagor, har jag fått tillfälle att undersöka genom nu mera aflidne Professor Svend Gründtvigs välvilliga hjälp, i det han både gjorde mig uppmärksam på deras tillvaro och lånade inig afskrifter af dem. Då utrymmet ej medgifver aftryckande af texterna, inskränker jag mig här till att uppräkna dem och bifoga några kortfattade notiser om innfhållet.

Koralds kvædi i tre uppteckningar (A—C); se Wiséns Riddara-Rimur pp. XXXI—III.

Berring8 visa, tvänne uppteckningar; den förra, kallad A, är gjord af J. H. Schröter, den senare (B) är från Suderö och har af Hammershaimb blifvit försedd med varianter från Sunnbö 1847 efter Pál Jóhannisson (Suderö). Visan behandlar endast kriget mot Liforius (98s8 —1027 i vår text), öfverens-Fornsögur Suctrlanda.

stämmer väsentligen med sagan, men förkortar starkt och har namnen mycket vanstälda; sålunda får Liforius heta Lövur-Just, Lodur-Just eller Lövar ja.ll, Ambolicus Abalakus eller Abalkosin, Yincencius Vísius, Iiisius eller Visirin, Vindemia frú Vendil mjóva (el. -mjáva); den grekiske käjsaren kallas i A Jútlands kongur, i B Girtlands kongur (hans folk strax förut Jörtmenn).

Flóvins rima finnes äfven i två redaktioner; den förra (A) upptages hos Svabo (III, 5), den senare (B), som bär titeln Flóvans rima, är upptecknad af Johannes Kleinmentsen på Sandö 1848 samt försedd med varianter både efter Sandoyjarbók och Nolsös samling. Innehållet i riinan rör sig oin Flovents uppträdande vid julfesten i Rom, hertigens dråp, Flovents flykt och hans seger i enviget med käjsaren. Framställningen afviker rätt mycket från sagans. Det är på käjsarens uppmaning, som FI. skänker i vin. Efter dråpet begifver sig FI. först til sina fóstur-mamrou (vi, heim til föstru sina B), hvarefter det säges (Ai str. 16):

Flóvin gisti Hermintrúd, hon gav honum svördid tad,

har hon sat i steini: id Saxland var á meini.

Denna personlighet, i B kallad Hermundfrú, har väl uppkommit genom en sammansmältning af heremita (jfr 171

—4 i vår text) och húsbóudi ijfr IG!)49— 1702). Tvekampen mellan FI. och käjsaren är långvarig, först i tredje sammandrabbningen sker afgörandet. FI. tager från käjsaren svärdet Ljósivant och 'magra mantin nýta' (= Magremon), men skonar lians lif för Hermintruds skull. Enligt B underhandlar käjsaren, sedan han blifvit kastad till marken, och bjuder FI. mycket gull och halfva riket samt sin fästmö Helmintrúd; Fl. vill då i stället gifva käjsaren sin syster Dunimoy.

Bevussar tættir äro upptecknade af Hammershaimb 1848 efter Petur Pålsson í Ördavík, Suderö. 'Fyrsti tåttur' börjar sfilunda (jfr 21056 8):

Frúgvin vaknar á midjari nätt, varpar fra ster anda: kennur hon eina kynjaeött vera komin sær til banda. Gyltan spora vid min fot eg spenni, so temji eg min gangara göd og láti renna.

Framställningen sluter sig ganska nära till sagan, så nära, att man kan bilda sig ett omdöme angående den redaktion, som förelegat diktens författare; denna redaktion har kallat styffadren keisari (liksom B, jfr p. CCXL), men har påCCXLVIII

O. Cederschiöld.

ett par ställen varit fullständigare än B och upptagit det, som innehålles i p. 212 noterna • 2 och t!. — Iiammert haimbs sagesman (Petur Pålsson) har icke erinrat sig hela kvädet; annar tåttur slutar abrupt med del, so;n motsvarar 215a5 (skviari är korrumporadt till skri vari); de sista stroferna tyckas ha kommit i oordning, åtskilliga luckor torde också företinnas.

Den norska ^folkvisan om Kont/ Kristian oq hans dronning är visserligen redan trykt i* "Norske Folkevisor sainlede o g udgivne af M. B. Landstad" (Chra 1853, pp. 585—9), men då det kan vara af intresse att hafva den till hands här för jämförelse med de båda redaktionerna af Mao (jfr ofvan pp. LXXXVI—"VIII), aftrycka vi den, likväl utan att öfveralt upprepa omkvädet.

1. Kongin han si le fara i krig,

her vexe 'ki gull, han la' fer si dronning dei vilkori tri.

Krist geve ineg ei jomfru!

2. Han la' fer si dronning dei vilkori tri, og ingin så kan hon bel; om a af di.

3. Ded eine var ded hon sill' lat' byggje ein

stól,

og den sille glima som ei morgosól.

4. Ded adre var hon sill' lat' byggje ein sal, den sille stände båd' med voxter og al.

5. Ded treda var ded hon sill' eige eit bán, og inki vita annen bánefa'r, en han.

fi. Kongin ban styrde sit skip ifra land, hans dronning stend att' pä kvitnn sand.

7. Kongin han styrde sit skip på fjor, hans dronning sine hendar i tàrinne tvo.

8. Drottningi genge seg ned pä sand, der möter hon sä gamal ein mann.

9. Og höyre du dronning eg talar til deg, k vi feller du dei tärinu sä stride?

10. Derfer feiler eg (lei tärinn sä stride, min herre la' fer meg dei vilkori tri.

11. Min herre la' fer meg dei vilkori tri, og ingin sä kan eg bekoma af di.

12. Ded eine var eg sill' lat' byggje ein stól, og den sille glima som ei morgosól.

13. Ded adre var at eg sill' lat' byggje ein sal, den sille stände både med voxter og al.

14. l)ed treda var ded eg sill eige eit ban, og ingin annen bánefar vita, en han.

15. Ho! vil du då geva den gamle mann, um han dine vilkori råde kan?

It). Eg geve deg ded du vil hava,

eg geve deg braud til din daude-dage.

17. Så lét han skrive eit brev um land,

dei sill' koma Bä månge, som kunn' bera båd' stokk og brand.

18. Sä lét ban bera og byggje ein stól, han gliniad liksom ei morgosól.

19. Sä lét han bera og byggje ein sal, og den stöd både med voxter og al.

20. Aa höyre du dronning eg seje deg må, no skal du deg jomfruklædir fä.

21. No skal du klæd deg i sabel og mård, sä vil me sigle til Skotland i år.

22. Og då dei kom til Skotland fram, dä mötte dei kongin pä kvitnn sand.

23. Aa höyre du ded, du gamle mann, hori heve du fengid ded liljevand?

24. Eg gekk meg her ned ved strande,

der fann eg den jomfru på kvitan sande.

25. Höyre du, skön jomfru, eg talar til deg, og lyster du no at fylgje roed meg?Fornsögur Saarlands.

CCXLIX

26. Og han gav hennar ded raude gull band, og der stöd på kong Kristians namn.

27. Og då som ded leid útetter mot höst, dä for hans dronning til tyngjast fer bry st.

28. Kongin han kom fra ledingi heim, han skundad så fort og var inki sein.

29. Dä säg han den forgylte stol, den glimad som ei inorgosól.

30. Dá såg han den forgylte sal,

og den stöd både med voxter og al.

31. Og då säg han ded vesle kind. Men eg er vist inki fadir din!

32. Aa fram sä kom den gamle mann, så tok han up ded raude gullband.

33. Så tok han up ded raude gullband, og der stöd pä kong Kristians namn.

34. Heve du 'ki vorid fer Skotlands öy?

her vexe 'ki gull' fann du 'ki der sä ven ei möy?

Krist ge ve meg ei jomfru!Rättelser

till texten

LÅS p. 1, not. 1, andra raden: skinnb. 556, 4:to 4": Garda 4": vorctit 5": ei görir (f. eigir) 6": framm or havllinni 6": hafdi 7": astir 9, not. 10: svar1 10":ugiptu 11. not 5: glapteflu A, glapleikv BC 12" Vigvardr 13, not. 1: Så A, jhamotid B 13, not. 6: bortskuren A 15": þ[ui] (/. þat) 15": sakir?" 15": mik? 15": verdr 15": hirdmadrinn» (/. hann) 16»: eptir [sonu sina» 16": haf(i) 17»: skällt 17': oc 18s: [sitia þeim 19": allzkyns 20»: Adalvardr 22»: skenktu 28»: man 29": quad 29": hird sinni 29": sungnar 32, not. 4: Först felskrifvet floguz il; ändradt af skrifvaren A 36": Vbba Iarli 40": uanr 41, not. 4: S. 39); 42": [at] (/. [nu]) 43": riedizt wm vid jallinn 46": litila(t)liga 46": vando 46, not. 20, slutet: li öfver raden, g är otydligt A 47": ec 47, not. 15: fyndvgf A 48": [þa bavd" 48, not. 13: Frän [þavd A; 54": Allgot 55": matt (/. mvnt) 57, not. 34: hon A 59, not. 45: foft'ua A 60": ha(l)dit 62": almatige 62": nonnvm 63": engan (veg) 67, not. 35: ligkr med prick under g A 74, not. 24: B 76, not. 22: B 85": rikitt 87': drvdi 92": þaN (inn) 92": (h)vetvetna 93": valk(i) 93": spiotskapti 94": þviat 94": .i."*

94, näst efter not. 16: l'*F0re denna siffra har A ett utplånadt .e. 94": biþr" 94, näst efter not. 17: "biþs A 96': frøknleika yd(a)rra 96": þviat 96": tekr hendi imoti 98": hlidin1 * 98, näst efter not. 1: »* h år ändradt från ett þ A 98": (hefir) fez 99«: ivpphaf(i) 100": gínvígi 103": ogløddoz 103": .ii(i)j. 104": ieinvig(i)vm 1051: er1* 105, näst efter not, 1: "en A 108": alltt 112": XXVI.4* 112, näst efter not. 4: "Af den mycket korta öfverskriften synas blott otydliga spår i A 112": keisara 114": XXVIII.* 114, fore not. 1: * öfverskriften år utplånad i A 114":þeim 117": lidveizlv 117": Osvs ok Nisvs skvlv fara til 117, not. 8: Buina å, Brirna C 11910: vpk(v)a 119": a sitt 121l: Sitr nv Osvs ok Nisvs ihaseti hja barvnvm keisara; þessa virþing hlvtv þeir af Bpringi; ok hverr 121": at (/. ok) 124, not. 2: Lonnum C 126": allzvaldandi 127»: oþock(i) 129Jr: trvir hans 129": er (vert) se 130": .i. (/. cinvm) 132": vid 132": fyrir gongv 13540: ec (/. er) 137»: étta 138*': lif(i) 143, not. 1: bortskuren, den andra har i början 2 el. 3 bokstäfver utplånade A; 152': (gera) mic kvNa 153": [gefa godan 10 153, not. 10: Från [gefan A 155": Hera! 156": ero 157": isa/dlinom 160": [þa kal lad i 10 160, not. 10: Från [þalladi A 162, not. 2: skrifvet 167": snv(a) 179, not. 4: b otydligt, 181": þitt 201*»: bila (fyrir) hoggi 204": Gangit 207': Flouent 208*: gudi » 2234: ofyR syniuCetil

Noterna 6 och 7 ä p. 133 byta plats; not. 1 å p. 22, not. 4 á p. 37, not. 12 i p. 235 samt marginalsiffran 40 vid 164" utgå.

till namnlistan

p. 272 jämte Libika upptages Lybika 116. p. 273 särskildt (icke under Baudän) bör anföras Bödran, hestr 146.

till inledningen

LÄS p. XXIX, r. 24: enn hjálma XXXII, r. 7: sneri XXXIX, r. 2: plägar LIII, r. 23: 57'* samt hegofa (= begoma) 156" LIX, andra raden under strecket: sog1 LXII, r. 8: samt AM. 118 och 119, 8:vo; LXXXIV, r. 18: än (/. är) XCVII, r. 15: lætr til XCVIII, r. 19: Bkini C, r. 29: inn CXI, not. 1, r. 1: Mag- r. 3: Partalopa r. 7: blad CXVIII, r. 16: om- CXXVI, r. 13: heima hälfum CXXXVI, r. 13: herbergi r. 15: gat til CXLI, sp. 2, r. 21: begleiters r. 28: sei wie CLVII, not. 1 slutet: samt i Flovents och Bevers sagor (jfr afdd. VI och VII i denna inledning) äfvensom Elis saga (jfr Kolbings upplaga). CLXIV, r. 11: góda CLXX, r. 12: höfhvarf CLXXVIII, sp. 1, r. 32: braut CLXXIX, sp. 2, r. 46: grafen CLXXX, sp. 1, r. 24: von sp. 2, sista raden: riesin CLXXXIII, sp. 2, r. 49: ziehe CLXXXIV, sp. 1, r. 5: riese CXC, r. 20: hverr CXCVII, r. 18: 133" CCV, r. 22: skal r 27: móti r. 29: segir r. 30: mest CCVI, r. 14: því r. 15: Frakklands, CCIX, r. 14: (- C) r. 19: C - A-, i CCX, r. 14: mik C CCXI, r. 31: B (202" ") CCXII. r. 31: felaz CCX1II, r. 33: bjioftFornsögur Sudrlanda.

Isländska bearbetningar af främmande romaner från medeltiden.

Efter gamla handskrifter utgifna af

GUSTAF CEDERSCHIÖLD.

— / .

Magus saga jarls.

Kap. I.

]^Atmvudvr1 hefir keisare heitid; hann red fyrir Vernizu borg ai Saxlande. |>vi var hann eigi svo vinsæll, sein ella mvndi, at hann var of metnadar madr svo mik— ill, at honvm ‡>otte ecki til iafns koma vid sik; — [jjbrotta madvr niikill, svo at einge stodzt honvm 2; en ái tafle var lionvm mestvr metnadvr. Madvr er nefndvr Sigvrdvr; hann var radgiafe keisarans; ok gegndi honvm ‡>at vel, ‡>viat hann var godgiarn ok vinsæll, ok bætte ‡>at miók skaplynde keisara 3. ‡>at var einn dag, at keisari sat j liasæti sin v ok var allkatvr, at Sigvrdvr geck fyrir hann.

Keisari mællte: "Hvar veiztv annam) keisara jafnagælaun eda jafnrikann, eda ‡>ann er hird eige iafn agæta Sigvrdr kvezt [eigi invndv gripa så |>vi svo skiott; "‡>viat ek get ‡>at torfeingt vera." * Keis- ari svarar: "‡>ann lilvl vil ek fys| til tina, er ollvm invn first vm fara: ‡>at erv gripir ‡>eir ‡>>rir, er ek áá, at àvngvir mvnv

finna/,t adrir ‡>vilikir; en |>at er havkvr ok liestvr ok sverd." Sigvrdvr qvad svo vera mvndv. "Ok allagætvr mvndi |ånn hagvr, ef ‡>v fengir |>ier kvonfang, eptir ‡>vi sem J>v ert madvr til." Keisari leit til hans reidvliga ok kvad |>a avngva konv jheiminvm, er honvm ‡>ætti sier iafnræde j at eiga. "Enn ‡>o 11 v," segir

1 Sagans början (till 4n) är trykt efter skinnboken 533, 4:to i AM. saml. (här kallad B) med cn och annan variant ur skinnb. 5^6, 4:to i samma saml. (kallad G). — B har röd öfverskrift: Magus saga. 1 Från [Jþrotta madur uar hann suo mikill, at eingi stod honum ai sporde um flestar jþrottir C. 3 Skrifvet kk B. 4 Från [eigi suo skiott mega kueda ai um þat, at ek ueit eigi, huar annar finnzt C.

keisari, "er ‡>v hefir |>etta geipad, ‡>a skalltv nefna til nöckvra." Sigvrdvr qvedzt J»at eigi1 vita giitrla. "En |>o hefi ek vm livgsad vm ‡>etta: Hrolfvr heitir kongr, er rædvr fyrir Garda rike; hann er vitvr ok vinsæll. Hann & tvo sonv: heitir annar Asmvndvr, en annar Sigvrdvr, en Erminga dottir." — "Kvnnigvr er mer Hrolfvr kongr," segir keisari, "ok allt J>at, er |>eim io heyrir til; ‡>ickir mer ‡>at litilræde eitt vera. En Jx> nv, er J>v hefir komid ordi áá]betta, ‡>a skalltv fara ok bidia Erm-ingsar mier til lianda. Hefir ek hana vid hönd mer slika stvnd, sem pier likar." Sigvrdvr qvad svo vera skylldv. Sidan bio Sigvrdvr einn agætann knavr ok valde ‡>ar aá med sier .c. manna ok lette eigi fvrr ferdinne, en hann kom vid Garda rike.

V '

Hrolfvr kongr vard skiotl var vid, at ‡>ar var kominn sende madvr Jat-mvndar keisara, ok let bva virdvliga veizlv jmot Sigvrdi. Sigvrdvr geck [fra skipvm3 med sextige manna ok til hallar Hrolfs kongs. Hann tok vid - ‡>eim forkvnnar vel ok bad sækia ofan allt hans lid; ok svo var gert. Sigvrdvr dvaldizt ‡>ar vm hrid j godvm fride 3. ‡>at var einn tima, at ‡>eir Sigvrdvr ok kongr satv badir saman, at hann kemvr in vm erendi sin. Kongrinn tok ‡>vi vel, en skavt ‡>vi til dottvr sinnar. Sidan geingv J>eir til skemmv Ermingar ok frettv hana eptir vm fetta mal. Hon svarar: "Ecki er sliks at leita; J>viat ek veit, at keisara Jåckir sier J>etta

ecki jafnræde. ‡>ætti mer betra 4 helldvr at fa minna hattar mann ok niota hans leingi. Er ‡>at5 ecke samfært, skaplynde mitt ok stett keisara. En |>o annars kostar," segir hon, "veit ek kapp keisara, at osynt er, fadir! at J>v mvnir leingi j kyrdvm sitia, ef f>v syniar |>ess, er bedit er. Ok |»ickir mer helldvr rad, at |>v heitir kon-vnne, en hættir áá, hvem keisari gerir |>inn lilvt." Var nv svo gert ok akvedin brvdlavps stefna; skyllde keisari sækia pangad veizlv. Fer Sigvrdvr heim. Keisari spyr, hversv farizt häfde; en Sigvrdvr let vel yfir.

Kap. n.

N,

™ V lætvr keisari bva penna sama hnavr 6, er hann skal fara áá jmot festar iney sinne; ok väldi med sier mikit lid, svo sem hönvm fotte fallid; let j haf ok lettir eigi fyr re, en hann kem vi' j Garda Riki. Var hönvm |>ar vel fagnad. Sig-vrdvr var j ferd med honvm. Sidan var geingid til drvckiv. |>at var sidvr at [leida brvdgvma jnn ed fysta kvelld', en sitia sidan at bode svo leinge, sem syndizt. Var monnvm skipad jsæti ok drvckid. Drottning kuadde skemmv incyiar allar or skemnivnne, advr hon geinge jnn; hon tok J>a eina hinnv |>vnna ok |>ande yfir andlitid iä sier; hon var advr allra kvenna vænst; en nv J>otti hon helldvr favlleit

1 Öfver raden B 3 Från [uf skipi C 3 fagnade C 4 otydl. i B, betur C 6 Nästan utplån. B Så knörrj B 1 Från [fysta kuelld skyllde brude ok brudguraa leida j eina sæng C.

ok eigi iafnvæn sem advr. Eptir fetta geck hon jnn j havllina ok hafdi silfvr disk einn sá hendi sier ok far áá ein» steikt-an hana. Hon geck fyrir keisara ok qvaddi hann. Hann tok f vi vel. Hon mællte fa: "Her er einn hane, herra!" sagde hon, "er fer skvlvd skipta med mer ok ydvr, fedr minvm ok brædrvm." Keisari rodnade vid ok mællti: "Svo skal vera, fru! En til annars var ek ætladvr heima j Saxlande, en vera her steikare j Garda riki; ok skal slikt giallda fer, drotning! pott sidar se." Keisari mællte fa: "Halsinvm ok hófdinv skipte ek fodvr finvm; J»viat hann er höfvd ættar ydarrar. Brædrvm finvm skipte ek vængivm ok kroppinvm; fviat feir erv fleygir ok

færir, hvert er feir vilia. Fotvm ok ganglærum skipte ek fer, drotning! fviat svo sem fætvr hallda vpp höfdinv, svo skalltv vera vpphalld brædra finna ok svo fedvrs1 |>ins. Sa er brytinn vestvr, er sialfan sik tælir: mer skipte ek bringvnne af hananvm; svo skal ek vera briost ok bry nia fyrir èllvni ydvr. Eda likar fer fetta eigi vel, drotning?" 1 Keisari mællti: "Giallda skal ek fer fetta, fo at sidar se." Nv geingr drotning til sætis sins; ok ler veizlan allvel fram. Vorv fav leidd vin kvelldit jeina sæng, keisari ok dröttning 3. Ok er fionvstv menn vorv brvtt geingnir, tekvr keisari eina blæiv ok breidir adra yfir sik, en adra » kongs

Suctrlanda. «

dottvr; sidan legzt hann nidvr ok snerizt eigi at henne. Kongr kom fyst til feirra vm morgvnen; var keisari allkatvr ok svo brvdrin. Var setid at bodi svo leinge, sem hæfilikt fotte. Brvdvrin var vtleidd allstormannliga; fviat hvorke skorte til gvll ne silfvr ne adra goda gripe. For keisari heim jsitt riki; ok var honvm far vel fagnad. Tekvr drotning nv vid radvm; ok fer fat vel.fram. Atte keisari alldri samræde vid hana; ok for svo fram nðckvra vetvr.

f>at var eitt sinn, at keisari var æmalstefnv ined hird sinne, at menn kvomv til hans ok sögdv honvm, at her var kominn jriki hans; ok red fyrir vikingur sa, er Snækollr het; ok hafdi tekit borg fa at herfange, er bezt var j Saxlande; "ok sitvr hann nv far ok heriar fadan äa landet." [Keisari mællti: "Nv man gefa til at sitia eigi kyrrvm."4 f>a lætvr keisari safna lide ok bva skip or lande, ok hafdi valid lid ok ecki mart; [fviat hann villde flyta fcrdinne s. |>a geck keisari til bordz ok mællti til drottningar; "Nu skal lavna fer, frv! fyrir fat, er fv villdir, at ek væri steikare endvr fyrir longv j Garda riki," sagdi hann. "Ek ætla j ferd fessi frida allt mitt rike ok vinna Snækoll ok sidan fara j konga stefnv; ok ei mvn ek skemvr j fessi ferd en .iij. vetvr. Enn er ek kem heim hingad til Vernizo borgar, fa skalltv hafa feingid fa fria

1 Så B 1 C tillägger: "Harla uel", sagde hon. 3 Så B 4 Från [Þ.íí sagde keisari, at gefa munde til at sitia eigi leingur um kyrt C ' 'Från [af þuiat hann hellt aullu til flytis C4

gripe, at eigi se verro en minir gripir." Drottning mællti: "Eigi veit ek, at J>at se avdfeingid; en efekvillda, |>a mætte vera, at ek kynne at fa adra ‡>vilika." Keisari mællti: "Eptir er enn einn hlutvr sa: ‡>a er ek kem heim, J>a skalltv færa mer ‡>ann son, at ek se iamsannr fadir, sem ‡>v ert modir." Drotning svarar: "Hinv ma ek orka,- ‡*> at ohægt se vin; en ‡>essv ma ek eigi orka, er ‡>v hefir ‡>ar ecki til verkad. En ef |>v villt en til leita, ‡>a mætte verda, at]bat gerdizt en at godv råde." Skiliazl ‡>av nv at ‡>essv. Siglir keisari j hrvtt. Litlv sidar stefiiir drotning ‡>ing liólmennt ok stendvr vpp sä pinginv ok segir svo: "Kvnnikt vil ek gera ðllvm ‡>eim 1 mftnnvm, sem || her1 eru komnir, at ek $tla at fara heim i Garda R[iki] 3; $tla ek in[er] e[cki aptr i ‡>etta Riki]; er ecki [samfært skaplyn]di ockat keisara. Vil ek se ti a her til lanndrada menn, ‡>artil er keisari kemr heim, Sigurd fostra hans oc adr[a] ‡>a [menn], er glikaztir J>ickia." óllum |>otti illt, er drottning villdi i brott. Sidan tøtr hon hva skip eitt skravtlict ok mikit, oc let velia lid h?di mikit ok fritt; lptr sidan i haf; ok gaf vel byri ‡>ar til, er hon kemr heim i Garda Riki. Er nu allt kyrt.

Kap. m.

K Eisarinn sitr um borgina, ok gcck illa at vinna. ‡>at var einn myrgin, er inenri lians 3 stodu vti hia lanndtiölldum, at ‡>eir sia, hvar skip sigldi h^di mikit ok skravtlict. ‡>etta skip bar brått at latindi; ‡>uiat byn var hiun beiusti. ‡>etta var sagt keisara, at skip var lanndfast vordit; ok sendi keisari menn sina at forvitnaz, hverir væri. ‡>eim var sagt, at ‡>ar red fyrir Iringr Jarl af Irlanndi, son Ira konungs. ‡>eir foro aptr ok savgdu keisara. Keisari mællti: "‡>a væri mikit vndir, med hvarvm hann4 vill vera." Sidan geiugu Iarls menn af skipi ok vpp til lanndtiallda keisara. Sn^kollr sat i borginni; enn keisari hefir sett laiuid-tiolld sin um borgina oc gat ecki at gört. Iringr iarl var allra manna fridazlr synum ok kvrteisaztr. Iringr Iarl geck fyrs keisarann ok qvaddi hann. Keisari tok |>ui vel. Iarl mællti: "Geingr litt at vinna borgina?" — "Sva er," segir keisari. Iarl mællti: "Til ‡>ess em ek hingat kominn, at ek vil biodaz til lids vid ydr." Keisari letz ‡>at giarna vilia. Iringr Iarl let setia laniidtiolld sin miög langt fra lanndtialldi keisara. ‡>eir havfdu hvem dag stefnu vid sina menn, hver rad

ükvz væri at vinna borgina. Litla stund var Jarl ‡>ar, udr ‡>eir geta ‡>av

1 Härmed börjar sagans text i skinnboken 580 B, 4:to af AM. saml. (i det följande kallad A); där cj annat anmärkes, följa vi denna handskrift. 3 Bet inom klammer inneslutna är bortskuret i A och af oss tillsatt efter gissning och med jämförelse af B. ' h (— hann) A 4 Två gånger skrifvet A i Skrifvet fs •

rad til sett, at ‡>eir vinna borgina ok drapu Sn^koll. Keisari liafdi ‡>ar med ser gripi sina ‡>a hina godu. Keisari J>ackar larli vel sina lidsemd. "Ok vil ek gefa ‡>er gripina ‡>a hina godu alla lialfa vid mik; |>uiat J»v einn velldr, er unnin er horgin." Jarl jackar vel keisara giöfina. Keisari mællti: "Nv skolum vid tefla um gripina; ok skal sa oekaR eiga alla, sem betr leflir skaktafl." Iarl mællti: "Betra |>icki mer at eiga helldr einn gripinn, ok tefli vid eigi." — "Ek skal rada," segir keisari. Nu setia |>eir tafl ok tefla; ok var ‡>at tafl langt; ok feck keisari hróks mat. Iarl mællti: "Nv ‡>ickiumz ek eiga havkinn, herra! ok vil ek, at vid teflim eigi fleiri ok hafa ek hann, enn ‡>v eigir hina gripina." — "Ekci J>arftu nv at renna," segir keisari, "undan mäti; ‡>ui at ek skal nv allh§diligv mati mata j>ig." Sva vard at vera, sem keisari villdi. Tefldu ‡>eir tafl annat; ok var ‡>at synv skemra; ok feck keisari ped mát. Iarl mællti: "Nu vil ek, at vid skilim; ok eig ‡>v nu einn gripinn, ‡>ann sein ‡>u vill!" Keisari reiddiz nu oc mællti: "‡>ott ‡>v uilir nu renna med fangi ok ser sua bla/dr ok huglavss, at J>u ‡>orir eigi at tefla hit .iij. taflit, ‡>a skal ek ‡>o rada." Settu ‡>eir tafl hit ‡>ridia; ok var J»at allskamt; ok feck keisari fretstertu mát. ‡>a stendr Iarl vpp ok mællti ecki vid keisara ok tok gripina til sin ok geck i brötL Keisari sat eptir

oc var allreidr. Iarl let ‡>egar at svinka ^ vm nottina. Hann. let bua skip sin l, sem hann komz vid. |>ottiz hann vita, at keisari mundi fyrir muna honum gripanna. Gat hann sua til hagat, at hann var albuinn snemma um morgiuinn.

Vm myrgininn' geck keisari snemma or s£ng, oc sko sveinn hans med honum, ok hefir |>at i hug ser, at Iarl skylldi eigi leingi niota gripanna. Hann getr nv at lita, livat Iarls3 menn hafaz at. Hann ser, at eitt tialld stenndr a lanndi, enn allir menn vid skip adrir; hann sendir |>angat svein sinn at vita, hvat itialldinu er. Sveinninn geingr til tialldzins ok litr inn oc ser, at J>ar stenndr ein hvila hardla vel buin, oc kona allven isfmginni4. Sveinninn ferr aptr skyndiliga til keisara ok segir bonum. Keisari mællti |>a: "Skalltu ber bida min." Hann geck skyndiliga til tialldzins oc inn i tialldit at sæinginni, ok ser, at J>ar er forfall af liinu bezta pelli; lyptir uppfor- fallinu ok ser, at s?ngin er ag^ta vel buin, ok |>ar la i kona sva frid, at olik || * 2

..............a at segi . . .

...............gi kona man

vera fridari i heiminvm. Hann görir |>at eo i hvg [ser, at] J>ess[i] man vera kona Irungs iarls; oc eigir hann vm vandara; enn hann legz nidr hia J>essi konv. Hann |)ickiz nv hafa nockvd fyrir gripina, er hann hefir gört larli skavmm. Snyr konungr6 heim aptr til tialldz sins ok

s _

1 Så A 1 Skrifvet mginin A s Skrifvet Iarf A * Eller möjligen is^inginni A

* En del af bladets öfre kant saknas i A; B och C hafva stället förkortadt och olika ut-trykt. ' Så (kgr) A6

var hinn katazli. Vard eingi vaR vid hans bravtferd vtan ‡>essi sveinn, ok bad keisari hann leýua. Sigldi Jarl ilirottv; ok er hann ór savgvnni.

Kap. IV.

I_JA er lidinn er .i. vetr ok .ij. svmur,

sidan hann1 for or lanndi, kom drotn-ing aptr; ok vvrdu ‡>ui allir fegnir. Lida framm stunndir; er keisari i

kon-unga stefnu, sem hann hafdi 2 ^tlat. Enn er a leid annan vetr, sa 3 skipan a vin hagi drottningar; ok er hon leidd i kvenna hus, sem sidvenia var til i |>ær munndir. Voro henni feingnar ‡>ionustu konur. Yndradi |>at eingi madr, ‡>ott hon ætti barn vid keisara. Drottning ol sveinbarn i heim; var ‡>at skirt, |>uiat ‡>etta var ikristni; skylldi sa sveinn heita Karl; bann ox vpp med módr sinni. Ferr nu sva framm J>ar til, er keisari kcmr heim. Nu er veizla imoti honum buin. Drottning geck imoti keisara ok fagnar honum, ok hann tok |»ui fáliga ok er leíngi okátr eptir. Vm daginn at dagverdar dryckiö, er keisari var heim kominn til hallar sinnar, kallar keisari drottning til sin ok mællti: "Nu er at greida framm gripina ‡>a hina godu, er ‡>v hefir aflat, medan ek lieft ibruttu verit." Drottning kvad sva vera skylldv. Hon geck fram or havllini. Hon kom innar aptr, ok var leiddr vid henni hestr

hvitr allvgnligr. Keisari J»eckir ‡>egar, at ‡>ar var kominn hestr sa, er hann hafdi * átt. "Her er hestr," segir drottn- ing; "oc er ‡>essi at eng v verri en sa, er ‡>er attud." Keisari mællti: "Mycklu er hestr ‡>essi verri; enn ekci tel ek a slict, er mer ‡>ickir engv skipta." Var hestrinn ibrott leiddr. Drottning geck ‡>a enn framm ok kom innar aptr ok hafdi i hendi sverd. Hon mællti: "Her er sverd, herra!" segir hon; "ok er at engv verra enn ‡>at, er J>er attud." Kounngr5 kcndi sverdit ok mællti: "Eigi nenni ek at reka aptr gripi ‡>essa; enn öngu ‡>ickia mer ‡>eir nevtir hia |»ui sem hinir." Drottning gech 6 ‡>a enn framm ok kom innar ok hafdi7 havk alhvitan a henndi. ‡>egar hann kom i höllina, |>a kenndi havkrinn keisarann ok settiz a avxl honum. Drottning mællti: "Nv eru af henndi greiddir gripirnir; ok er engi ‡>essi verri en |>eir 8, er J>v attir." Keisari segir: "Allir eru ‡>essir gripir verri; enn ecki tel ek a slict, er mer J»ickir öngu skipta. Nu er at leida framm |>aim son, er ck se iafn-sannr fadir, sem |>u ert modir." Drottning mællti: "‡>at niunu ‡>er $tla, at ek muna ‡>essu ecki orka niega; ‡>uiat ‡>er J»ickiz ecki hafa til verkat." Sidan geingr drottning framm ok kemr innar ok hefir svein a henndi b§di mikinn ok v^nligan. Hon geingr fyrir keisara ok mællti: "At ‡>essum sveini segi ek ‡>ic iafnsannan fedr, sem

1 Så! (h) A 1 .h. (=> hefir?) A 3 sa (þa sa? eller þa vard?; är uteglömdt i A och tillagdt efter gissning och enligt ß. 1 h. hefir?) A ' Så (kgr) A 6 Så A 1 h. A 8 þ5 A. - Fornsögur

mig m^dr." Keisari vard allreidr vid ord hennar ok mællti: "Kenn J«u |>enna svein ‡>r$li |>iuum noccurum! Enda se ek nv, at |>u hefir lagzt undir Irung Iarl til gripanna." Keisari hratt drottningu fra ser, sva at hon la fallin agolfinu. Drottning stod upp oc geck framm oc var all reid. Hon tok ‡>a af andliti ser hinnuna, |»a er hon hafdi um ‡>anit; hon var |>a allra kvenna v^nst, sem fyR var sagt. Hon geck |>a i hftllina oc fyrir keisara; hon mællti |>a: "Hvg at, keisari! all vandliga, hve lik ‡>essi kona er ‡>eirri konu, er ‡>er fundut itialld-inu Irungs IarlsM" ‡>a segir keisari h(l)fiandi: "Su hin sama er," segir hann. Tokuz ‡>a upp nyiar astar med ‡>eim drottni(n)gu ok keisara.

Kap. V.

N

i. iU r^dr Iatmunndr konungr2 Ver-minnzo borg. Vlfr er madr nefndr; hann var radgiafi keisara; hann var vitr ok vinsfll. Hann hafdi 3 mikil metord af keisara, enn meiri af drottningu. Tveir br^dr eru nefndir4 til sögunnar; het annaR Sveinn, en annaR Helgi; |>eir voro kerti sveinar keisara. Keisari mat ‡>a mikils; enn J>eir bara ‡>at leingstuni fyrir keisara, er ‡>eir mattu Yerstir menn af verda, oc bedi gegndi keisara illa ok öllum af üt. Eigi villdu |>eir sidr üggia 3 um |j Vif, enn um adra menn, ok ‡>ui

M]orlanda. ' 3

helldr sem ‡>eir sa, at hann var vins?lli oc meira metinn, sem sagt mun verda sidaR. Enn sva gat hann vid sed ‡>eirra prettvisi, at ‡>eir gatu ecki svig a honum vnnit. Iarl er nefndr Ubbi; hann red * fvrir Spirans borg iSaxlanndi. Hann hafdi6 fostrad keisara; enn nv var Karl, son hans, at fostri med Ubba Iarli. Hann var a/digr at fe, enn snavdr at vinsældum. Hann var lyginn, sinkr ok illgiarn; hverr madr, er a honum kunni skyn, var hans ovin. En eigi |>ui sidr var hann slægr oc vitr, ‡>ott hann villdi til illz hafa. Hann atti .ij. sonu; het annaR Erliugr, enn annaR Erlendr. Erlingr var miög i hátt sem fadir hans ok var eliri J>eirra br^dra; Erlendr var vel at ser.

Amunndi er Iarl nefndr; hann red fyrir Boslara borg i Saxlanndi. Hann var uitr ok vinséll, rikr oc a^digr. Hann atti .iiij. sonu oc dottur eina; oc koma J>av avll vid |>essa savgu. Einn hét Vigvardr; hann var .xviij. vetra, J>a er saga |>essi gördiz. Hann var mikill ok sterkr ok skapbrádr, sva at hann sazt ecki fyrir, hval hann hafdiz at, J>egar hann rciddiz. Hann var svartr á hårslit, breidleitr oc ravdleitr ok hinn hardmann-ligzti7 madr. AnnaR son hans hét Rógnvalldr; hann var .xiiij. vetra gamall. Hann var manna fridaztr synum, vitr ok vin-sæll, godgiarn ok forsiall ; hverium manni likadi uel vid hann. Hann var allra" manna bezt görr at ser um idrottir; ok J>at

1 Iarf A J Så (kgr) A 3 h. (- hefir?; A 4 nëfds A 5 Två gånger skrifvet A

6 h. A 1 ,-zta A8

öfunndadi keisara miög, er ‡>at var mgllt, er Rögnvalldr kynni framaR i‡>rottir, enn hann seálfr. Markvardr het hinn ‡>ridi son larls; hann var miög likr Vigvardi briidr sinum, b^di at yfirliti ok skap-lynndi; hann var .xij. vetra gamall. Enn fiordi het Adalvardr; hann var .ix. vetra; hann var miog likr Rögnvalldi, brödr sinum, b^di at yfirlitum ok skaplynndi. Dottir larls het Maktilldr; hon1 var .xiij. vetra gavmul. Hon var friduz kona iSaxlanndi önnur enn Ermingad drottning, ok ‡>otti beztr koslr i ‡>ann tima. Rögnval|dr var i allmicklum kærleikum vid drottning ok sva vid Ulf rádgiafa, ok mællti |>at iafnan, ef Ulfr purfti2 nockurs vid, at hann skylldi ei seinna vitia lians, en eins hvers mannz annars.

larl ‡>ann skal nefna til savgunnar, er ei ma missa at til komi, er Magus hefir heitid. Hann red fyrir Stråns borg iSaxlanndi. Hanq er talidr iafn Rögnvalldi b§di at viti "oc vinsældum. Hann geck ok n^st Röguvalldi um allar i‡>rottir; enn ein er su, er hann hefir um framm alla menn iSaxlanndi; hann er ryndr sva miog, at ‡>at er ofrefli. Hann er okv^ndr. EinaR het madr; hann er freund i Magus larls. Hann er iráduneyti larls miög; hann var diarfm^lltr vid höfdingia oc gódgiarn. ‡>at er einn dag, er ‡>eir satu ihöllinni gladir ok katir oc drucko, at larl mællti: "Hvar seai |>er mer kvanar efni |>al, er avki mina virding?" Flestir ‡>ögdu; en

sumir sögdu, at |>at myndi eigi audu- feingit. "Hui ‡>egir |>u, EinaR," segir larl, "oc svarar 3 engu?" Einar 4 segir: "Ek skal nu eigi leiugr |>egia, ‡>egar ‡>er kvöddut mik at. Amunndi larl i ßoslara borg a ser dottur, er heitir Maktilldr. I hvem stad munndi vaxa virding ‡>in, ef |>u fengir bana, enn eigi ‡>verra." larli quez ‡>ickia vel til fundit. "Skal nu bua heiman .cccc. manna, ‡>eirra er ‡>u, EinaR! velr af hirdinni." Hann kvad sua vera skylldu. Elm er lidit var buit, |>a ste larl a best sinn. Ridu sidan far til, er ‡>eir komo miög til Boslara borgar, larl bad |>a stödva lidit; hann mællti: "Nu vil ek birta fýrir 5 ydr mina rada giörd. Ek vil, EinaR frpnndi!" segir hann, "at ‡>u ridir framm til Boslara borgar afund Amunnda larls med .lx. manna. Skalltu bidia Maktilldar, dottur hans, til hända mer; fyrir ‡>ui, ef ek fer ßealfr |>essa örendis ok se mer syniat konujinar, |>a mun ek illa stanndaz, oc ei ininhi vän, at ek heriumz6 vid Amutmda larl; enn mer |>ickir |>at |>o illt7 annars kostar." EinaR quad sua uera skylldu. Ridr hann nu ‡>ar til, er hann8 kemr til Boslara borgar. Enn Magus || larl skyldi bida 4 ‡>ar i skoginum a medan. EinaR kom ‡>anntima, er Amunndi larl ok synir hans voro geingnir til nattverdar dryckiö; |>a satu allir Amunnda synir inni. Hann geck ihöllina med öllu lidi sinv; ok kvaddi hann larl. Hann tok |>ui vel oc baüd honum

1 h A 3 þ"fti C= þyrfti?; A 3 svar5 A 4 Så (Einr) A 4 Så A 8 Öfver m står aksenttecken A 7 Kan möjl. läsas allt A 8 hann sakn. i A, men k (i kemr) är ändr. fr. ett ht ' Fornsögur

‡>ar at vera. EinaR |>eck‡>iz ‡>at. Vm morgininn, er menn voro komnir til dag-verdar dryckiö l, vakti Einar 2 ‡>a til um erenndi sin; voro ‡>ar |>a allir Amunnda synir ok Makthilldr 3. Iarl tok ‡>ui vel, enn skavt ‡>o til atqv^da Rögnvalldz ok |>eirra br^dra. "Heyrt hell ek getid Magus," segir Rögnvalldr; "‡>icki mer vera munndu god mága stod i bonum. Enn skilia vil ek her til nockut, ef ‡>essi råd takaz." EinaR spvR, hvat ‡>at v^ri. Rögnvalldr mællti: "Ek vil, at lid hans se oss til reidu heimillt hvert sinn, er ver ‡>urfum ok hann ma veita; sua bestar hans oc e.ykir ok vistir oc allt hans fe skal oss til reidu hvert sinn, er ver J>urfum til at taka." EinaR snýr nu i brött ok ferr a funnd Magus larls ok segir honum örendiss lok sin. Iarl mællti: "Miög er sa madr navdokadr ok ‡>r^lkadr uuudir Rögnvalldi *, er ‡>etta görir; ok allvannliga ‡>ickiz Rögnvalldr hafa fyrir skilt.

Enn all miög skytr ‡>essu i tva/ horn fyrir mer. Sa madr munndi ‡>ickia mikils verdr, er J>etta aili greiddi vel af henndi oc enn framaR. Oc skal at ‡>essum kosti gänga." Ridu ‡>eir nu ‡>ar til, er J>eir komo til Boslara borgar. Var J>eim ‡>ar vel fagnat. J>arf ‡>ar eigi at draga til orda fiölda, at Magus var heitid kon-unni, ok akvedin brudlavps stefna. Ok ridu ‡>eir heim vid svabuil. Litlu sidaR

ridr Iarl til brvdlavps sins. Fór veizla vel framm; var brudr leyst ut medgiöfum stormaunligum; for hon heim i Stråns borg med Magus. Er nu allt kyrt.

Kap. VI.

N

-1- 1 U skal J>ar til taka, sem fyR var fra horfit, at ‡>eir drucku fast einn dag i höll Iatmunndar konungs5. Keisari6 geck ifyRa |agi til svefns; enn |>eir satu eptir br^dr Helgi ok Sveinn oc Úlfr radgiáfi7. J»eim vard mart talad, sem opt verdr vid dryck. ‡>a töludu ‡>eir br§dr um, at engir munndi ‡>iona iafnag^tum keisara, sem ‡>eir; "ok mun ollum fiast um fara um vit ok um taflspeki, oc eingi iheiminum mun uid bonum hafa." Vlfr segir: "Fått er sva gott, ‡>at er stundlict er, at eigi megi verda annat slict. Er ok sva um keisara värn; J»ott hann tefli vel, |>a er eigi örv?nt, at faiz 8 sa iiockuR 9 her ilanndi at nockur a havlid hafi vid honum um tafl." Sveinn mællti: "Segir ‡>u, at Rögnvalldr tefli betr enn [keisari?" Ulfr] sva- rar10: "Eigi segi ek ‡>at. En ‡>at segi ek, at Rögnvalldr mun hafa ahaulld nockur vid keisara um tafl." Helgi mællti: "LeG unndir lannd! ok sva skalltu mællt hafa." Vlfr kvad ‡>at eigi vera. Skilduz ‡>eir at jbesso. Leid af nottin. Vm myrg-

r

1 drryckiö A 3 Så (ein) A ' A har en punkt öfver h (— tecken att det lör utgå?) ' RÖgn* (— Rögn välld?) A ' kgs A ' fe A 1 Så A 8 De två första bokstäfverna otydliga A » r likt ett i A 10 svar' A

ininn \ er menn satu at dagverdar dryckiö, kalladi keisari Vif til sin oc mællti: "Er fat satt, Vlfr, at fu hefir sagt, at Rögnva|ldr tefldi betr enn ek?" Vlfr segir: "OptaR verdr mer fat enn eilt sinn, at ek lee ecki iminni, hvat ek tala vid dryck-, inn; enn fo man ek, at eigi hell ek fetta mællt." Keisari segir: "‡>etta hefir fv mfllt oc forir nu eigi vid at gänga." (liltV svarar:) "Eigi er fat; en fat rnællta ek, at Rógnvalldr munndi hafa nöckur ahölld vid fer i t afh." Keisari segir: "Hinn veg mæltir fu; ok sva skalltu mællt hafa. Ok eru nu .ij. kostir fyrir hönndum: at ek tøt drepa fik; ella skalltu koma Rögn -valldi til tafls vid mik." Vlfr mællti: "Frekr er hverr til fiörsins; ok mun ek vita, ef ek lä hann til taflsins." Ulfr ferr nu til fess, er hann kom til Bosl-ara borgar. Hann finnr Amunnda Jarl bradliga; hann fagnadi vel Vlfi ok frétti, hve gegndi ferdum hans, er hann for sva falidr. Ulfr segir af hit liósázta3. Amunndi Jarl mællti: "Ecki er mer mikit uin, at Rögnvalldr reýni idrottir vid keisara, fott hann se inockurum fgruni vm. Mun hann ecki fara, ef hann vill min rad hafa." Vlfr geck 3 fa til mótz uid Rögnva|ld, oc fotti ov§nt horfa ; segir nu Rögn-valldi, hvar komit var. Rögnva|ldr (mællti): "Munndi eigi navdsyn at hialpa lifi fiuu, fott meiri torvelldi væri a 4, enn fessi itu? Vil ek at visu tefla vid keis-

ara, ef fu villt; ficki iner allgolt at fa mat fyrir honum." Vlfr fackar honum mikilliga, sem uert var, er hann hafdi s leyst lif |l hans. Var nu akvedinn dagr, 5 n^r hann skylldi koma til tafls. Ferr Vlfr heim. Rögnvalldr fann 6 brått fedr sinn. lari spurdi: "Kom nockut Vlfr til fin?" Hann segir, at hann kom vist. Jarl mællti: "Tafls munndi hann fik Bidia." Rögnvalldr kvad sva vera. "latadir fu?" segir larl. "Sva var," segir Rögnvalldr. ‡>a feck larli mikils. Rögnvalldr spurdi1, hvi fetta fengi honum sua mikils. larl mællti: "Ek em nu gamall, ok ficki mer skadi at um sonu mina. Eu mik ottar, at fetta se upp haf ugipta ydvaRar."

Kap. VIL

I_Jkl var einn dag, at Rögnvalldr var

snemma a fotum; hann vekr upp br§d" sina ok spyrr8, hvart feir vili nockut fara med liouuin. ‡>eir sögduz vist fara vilia. Hann spjR fedr sinn, hvart9 hann vill nockut fara. Hann quez ecki fara inunndu. . "Mun ek sva at eins sia ydr hedan ifra, at mer mun litid yndi at." Skiliaz feir at fui. Fara Jx-ir brædr leidar sin nar, oc sueinar feirra uied feim, allt far til, er feir koma framin a vollu nöckura slétta. J»eir stigu far at' baki. Rögnvalldr mællti fa til sveiua sinna: "Nu skolut fer lata hesta

s _

1 mgimn A 3 Så A 3 k ändradt från h A 4 Otydligt A * h. (— hefir?; A 6 fatt A 7 sp00. (= spyrr?; A H sp'r A ' hrvt; v ändradt från t A 10 u ändradt från f; skrifvaren har sannolikt först velat förkorta ordet till ff.

vara a gras ok lata bita far til, er feir eru halffullir. jpa skolo fer leggia vid fa beisl oc setia vpp savdla vara ok lata hesta vara liorfa heim ok stannda iafnframm ok vera bunir at öllu sva, sem ver munim skiott vitia furia, ok vera bunir eptir nön." Sidan foro feir hrædr far til, er feir komu a völl einn slèttau vndir Meginnzö borg. tar sia feir, at keisari er fyrir vid mikil fiöl-menni. Konungr 1 sat a stoli oc drottning a audrum stoli. J>ar stod einn stoll laúss ok ein dyna ok um silki ver. Rögnva|ldr settiz a stolinn. Keisari hafdi tallbord ikniam ser, enn hellt a taflino; far hengu vid .iij. gullhringar. Keisari skavt taflbordinu i kne Rögnvalldi ok setti tailit. ‡>a spurdi keisari, hvar tafl fe fat se, er hann etladi1 uid tafl at leggia. Rögnvalldr mællti: "Eeki hefi ek haft tafl fe med mer ; fuiat ek ^tla mer kapp-laust at tcfla vid ydr; ficKi mer eingi l^ging i al lata tafl fvrir ydr." Keisari mællti: "Her er fat tafl fe, er ek vil ^t leggia; fat eru .iij. gullhringar. Skolom vid tefla .iij. taufl, ok skal sinn hringr vid hvert tafl ; enn fu skalt leggia. ut höfud 'fitt." Rógnvalldr mællti: "Eeki er mer hofud mitt sva falt, at ek leggia 3 fat vid tafl, ef ek ætlada eigi all vel munndi koinit vera, fott i ydru valldi væri." — "Ok skylldi skamma stund a bo|num," segir keisari, "ef ek réda." Rögnvalldr mællti: "‡>ar hefi ek engar

sakir til fess. Skortir mig ok ecki fe til at leggia imot hringunum; enn höfud mitt vil ek med engu móti út leggia." Keisari sor nu vid heilsu 4 sina, at hann skylldi alldri annat tafl fe hafa enn hofvd hans. Keisari vill fat hafa fyrir rikis mun at draga framm fyRi. ‡>eir toko til at dagmalum; enn fui tafli var lokit at hádegi; ok vard hinn litli tafls munr; ok vard keisari herr. Rögnva|ldr stod upp ok mællti: "Nu hefi ek hlotid tafl fetta vist," segir hann; "ok er fat af engu nema af glapteflum s keisara, ok fat, er hann hefir ecki at hugat ok hefir eigi framini haft taflbravgd sin hin stæRi. Mun ek ecki heimta taflfeit; fuiat mer fickir allvel nidr komit, fott keisari hafi." Sidan settiz Rögnvalldr nidr. Settu feir tafl annat ok tefldu; var fvi lokit fyrir non; feck keisari biskups mät. Rögnvalldr stod enn upp ok mællti enn med sama móti sem lyn; farf eigi fat at klifa optaR. Keisari reiddiz. Settu feir tafl hit .iij.; ok var fui lokit, er skämt .vnr af noni; ok feck keisari fudryttu mát. Keisari svarfar taflinu ok herr i pung. Allir uoi'o far menn vapnlaüsir nema Viguardr; hann geck vid eina öxi störa. Hann stod iafnan at baki keisara, medan feir tefldu, med reidda dxina 6. Markvardr sat a adra hönnd Rögnvalldi, enn a adra Adalvardr. Rögnvalldr mællti: "Nu mun vita vid 7 ödru viss enn adr. Vil ek fui lysa fyrir ydr, at keisari

1 Set A 1 Så A ' Tillagdt i marginalen A 4 Så B; heiffu A ' glapleikvm A

* Så A ' vid (v1) tillagdt öfver raden A12

hef(ir) latid .iij. tavfl. Hefir hann nu vid haft öll sin taflbraugd, ‡>av er hann kann, ‡>ickiumz ek all vel kominn til taflfearins. Hefir keisari ecki vid mer

itaflinu; mun "sua fara um fleiri idrottir1, J>ott vid reýnim." ‡>at var iafnsnemma, at keisari hafdi i borit tafiit i punginn,

6 ok Rögnva|ldr haf||di vardveitt liringana ok sfetlar i brott at snua. Keisari reidir

upp taflpunginn oc a nasar Rögnvalldi, sva at |>egar feil blod vm hann allan. Rögnvalldr mællti: "Ecki

reidumz ek vid ‡>essu; ek veit, at keisara er ‡>etta gam-an." Geck Rögnvalldr ibrött ok Markis vardr ok Adalvardr. ‡>eir geingn ‡>ar til, er ‡>eir komu til hesta simia. Rögnvalldr mællti: "Seinn er Vigvardr, brodir váR; oc skolu ver eigi rida undan honum." Adalvardr mællti: "Ek øtla hans eigi langt at bida; oc $tla ek, at hann hafi reidzt vid tafls haucit, |>at er J>v fekt, Jjott ‡>u peiddiz eigi." Nu kemr Viguardr ‡>ar ok hefir reidda öxina alMódga. Rögnvalldr heilsar honum ok spyR: "Hvi er blodug öxin?" Hann segir: "‡>ui at ek em eigi iafii ‡>yckiö lavss, sem ‡>v; ok reidd-umz ek, er ‡>u vart lostinn; ok klecta3 ek keisara litt‡»al." Rögnvalldr mællti: "Veginn segir |>u hann ‡>a?" — "Ekci ber ek völld ' af höndum mer um |>at," segir Vigvardr. Röguvalldr mællti: "‡>ik hefir mikcla ugiptu hennt; ok eigi munv ver nu mega kyRu fyrir halida." Sidan

stigu J>eir a hesta sina ok ridu ‡>ar til, er ‡>eir komo til Boslara borgar.

Nu verdr fra ödru hváru fyR at segia. ‡>a er Rögnvalldr var brött geing-inu af |>inginu ok ‡>eir brfdr :ij., ‡>a stod Vigvardr at baki keisara, sem fyR var sagt. Hann reiddi upp öxina ok hio ihöfud keisara, sva at ‡>egar stöd i heila. Hann kipti skiött at ser öxiuni ok hliop eptir br^drum sinum, sem sagt var. Menn spruttu upp ok hliopu eptir honum. Drottning mællti: "Meiri navd-syn er at göra utlerd keisara s^miliga. Mun lengi kostr at laka uegandaun." Margr virdi sva ord drottningar, at hon hefdi * leingi eigi minna unnt Rögnvalldi, enn keisara. Eptir ‡>etta var huit s$m-iliga um lik Iatmuundar keisara, ok borit til kirkiu, ok gör utför hans s^miliga.

Kap. Vm.

N

i- ~ U er at segia fra ‡>eim br^drum. |>eir komo framm til Boslara borgar. Aipunndi Iarl var uti ok fagnar ecki son-um sinum ok frétti tidenda. J>eir saugdv 5 |>av, er voro. larli feck ‡>at mikils. Vigvardr mællti: "‡>at er nu rad, fadir! at leggia til nöckud råd med oss." Amuundi Jarl segir af modi mickl-um: "Dragni ‡>er ibrott fra minum aug-

1 o otydligt skrifvet A 1 ct är ej fullt tydligt, kan låsas tt A (B C: klekta) * Så A

4 h. A 1 I st. f. u har skrifvaren först börjat teckna ett g A. -

um! ‡>viat |>a er ek koin hiiigat til lanndz |>essa, ‡>a sor ek keisara |>a eida, at ek skyllda engum ‡>eim manni nein hialpräd veita, er i nóckurum hlutum væri keisara motsnuinn ; ‡>a hiiia sðmu eida sór hann mer." Rögnvalldr mællti: "Tólum fått vid fedr várn! hann hefir nv, sem hann ma hera, eda meira." Iarl ‡>reif eitt snæri, er la a borgar veGÍnum, ok lióp a brott a skoginn, slikt allt er bann matti fara. Markvardr mællti: "Hvart mun fadir vaR ^tla at heingia sik askóginum?" (Rógnvalldr segir:) , "Annat nöckut get ek hann ^tla at at hafaz; ok skolum ver halida eptir honum." Vigvardr mællti: "Alldri hel|d ek eptir honum; hirdi ek alldri, hvat af honum verdr." Rögnvalldr réd |>o. |ieir fara leíngi i hÝmottina1 èptir Iarli, allt J>ar til, er hann kom |>ar at, sem stodu .iiij. eikr einar saman. Hann mællti ‡>a vid eikrnar 2: "‡>at man ek," segir hann, "J»a er ek var ungr, at ek kom hingat iskóg ‡>enna, at her var sva ‡>yckr skogr "umhverfis, sem J>a er menn stannda ‡>yckzt um herra sinn; oc lavt ydr ok hueigdi vidrinn. Nu lifi ‡>er miög mis-skiptum 3. Nu eru |>er ordnar fyrir ‡>eirri reidi skogarins, at eingi vidr ne eik vill ydr ‡>iona ne lüta eda til ydvar ' hneigiaz. Med öllu er ydr engi vegr at stannda her, er allr skogar vidrinn hneigiz frá ydr." Enn ein eíkin var micklo

mest4. Jarl mællti: "Enn rad mun ek leggia til med |>er ok ‡>eim .iij. eikum, er |>er fylgia. Stigit a bak fara skiotum ydr um, ok ridit her framm gautu stiginn |>ar til, er |>er komit at a |>eirri, er fellr skämt framm fra ydr. ‡>ers skolut fara ofan med anni ‡>ar til, er J>er finn it steinboga; ridit yfir hann! ‡>a skolut ‡>er rida upp med anni par til, er ‡>er munud finna iardhus; ‡>ar mun ydr .iiij. eikum nog .iij. vetra vist ok hestum ydrum fódr. M^tti verda, at skogar vidinum væri ‡>a runnin f-eidi vid ydr. Hafit nu |>etta, ef ‡>er 5 vilit! enn ecki legg eg fleira til med ydr." Snyr Iarl aptr ok hleypr, sem hann ma. ‡>a mællti Vigvardr: |j "Siai |>er, hvar karlinn 7 hleypr, fadir vaR; ok er $r ordinn; [‡>ui at hann ftlar, at eikrnar muni göra J>at, er hann ta] "ladi. Ok kostum ver, ok leitum nöckur i brött, ok fordum oss!" (Rögnvalldr mællti:) "‡>at J»ottiz hann vita gör la, at ver mvndim heyra |>at, er hann taladi vid eikrnar. ‡>essi rad réd hann oss, ‡>olt hann nefndi eikrnar til. Skolum ver nu fara

eptir ‡>ui, sem hann visadi eikvnum; fyrir |>ui at ‡»ær munu kyrrar stannda." ‡>eir foro nu eptir ‡>ui, sem hann hafdi sagt, ok fundu iardhusit. Ok var ‡>ar buit fyrir eptir ‡>vi, sem hann visadi eiknnum. J>arf fat ei til orda fiftlda at draga, at |>ar voru ‡>eir .iij. vetr.

1 Så AB; jhamotid C 2 öfver k står äfven aksentteclcen A ' miskiptum A; med miskiptvm B; mis skipt C 1 Så BC; m". A 1 Skrifvet þ (eljes — þeir) A 6 Af det mellan [ ] inneslutna är öfre kanten bortskuren

Kap. IX.

N U er far til måls at taka, at Karl, son Iatmunndar keisara, er med Ubba larli. Hann var fa .xiiij. 1 vetra gamall. Var hann fegar tekinn til konungs2 yfir allt Saxlannd. For hann fa heim til Ver-minnzö borgar. Hann var stiornsamr ok gördi hverium manni rett af sinuni mönii-um, hvart sem var Rikr " eda fatökr. Hann var vel kristiun, oc sua lét hann vera alla sina menn. 'Hann lagdi |>at viti a vid hird sina oc fa menn, er ecki attu at starfa, at hverr feirra skylldi giallda .vij. peinga silfrs, ef hann geingi út ór kirkiu fyR, enn tidum væri lokit, naudsynia laust. Skylldi sa taka fat fe, er fyRstr yrdi vaR vid. Hverr var fuss til fearins; oc fui sat hverr vm annan. Ubbi stiornadi mest Riki med keisara; oty fot ti öllum, sem var, fat mikit spilla til. Nu tøtr Vbbi Iarl safna lidi ok skal fara at leita eptir Amunnda sonum. Fara nu far til, er feir koma til ßoslara borgar. Amunndi Iarl fagnar feim vel, ok agf tliga Karli keisara, ok baud honum far at figgia, ok spyR, hvat fiolmenni fetta skyli, eda hvart feir segdi nockut tidinnda.3 Vbbi mællti: "Sel f u framm uhappa meunina sonu fina, er drepit hafa latmunnd 4 keisara! eda ella munntu vera rann sakadr." Amunndi niællti: "Alldri hefi ek enn rannsakadr verit sem fiofar; ok ei skalltu enn rannsaka mik. Enn ek rak a braut sonu mina fra mer sem hina mestu 5 odada menn; ok engi rad lagda ek a med feim." Vbbi quez rann saka sky|ldu ei fui sidr. Iarl hafdi liölda manna ok quez veria skylldu. Sa keisari, at sia munndi i bina mestu uhffu ok mannzspell. Keisari mællti: "‡>at heyrda ek födur minn sügia, at hann beldi6 alldri lygi reýnda at Amunnda larli. Ok skal ck eigi sa verrfedrungr, at ek £tla hann liúga; ok skolo ver fra snua; fui at ek sc nu, at Iarl hefir, sem hann ma bera." Vbbi kvad keisara avdtryevan7 ok hafa meiR skaplynndi nifdr sinnar enn fodur. Sueri keisari aptr. Vbbi let halida til frottum, hvar feir brödr v$ri nidr komnir; ok vard hann fess ecki viss. J>a mællti Vbbi: "Ek 8 veit nv, hvar feir eru nidr komnir: iStransborg hia Magus larli." Keisari svarar: "‡>ar villda ek sizt at feir v^ri; enn ekci fær Magus annaz fa alaiin fyrir fer."

Kap. X.

A Ki er madr nefndr. Hann var heimskr ok avdigr. J>iodhagi var hann. * Hverr madr fottiz skylldr at giallda hon-um seint ok illa. Atti hann ok fe undir hverium manni; enn hann kunni ekci

1 Eller möjligen .xuij. A J Så A * Så A 4 Så A ' mesta A 6 h. A 'g år underprickadt A ' e A

at at hafa l. Honum for sem ödrum, at hann leitadi fångat, er hann frétti, at sa var, er honum munndi vid hialpa ok hans mal retta: ferr a funnd keis-ara ok flutti sitt mal. Keisari leit a 'malit ok gördi ord feim mönnum, er foru med fe Aka. Gat keisari sua vin vellt, at Aki hrepti hvem penning, sem hann átti. Var Aki fa storaudigr madr ; snyr nu asvinn radinu, ok hidr ser konu eiunar, hirdmannz dottur. Var fetta at radi gört, fyrir |>ui at |>a potti fegar meiri slægr til mannzins, er hann atti feit. Hann var sva vandlátr um konu sina, at honum f otti, sem hon munndi ‡>egar fifld, ef nöckud ord var talat hliött vid hana. Aka fickir fat illa, er hon ueuz a fat. Nu venst til einn hirdmadr ok talar vid hana löngum. Hon het Helga ok var afar frid ok kunni ser lagliga. Aki hr?diz nu, at hirdmadrinn muni ginna hana fra honum konuna, ok hidr Helgu at göra. Hon quez ecki munudu uaraz at tala vid menn. ‡>at var eitt sinn, at feir Aki ok hirdmadr liittuz uti a strpti. Aki segir, at honum fickir illa, er hann talar sva opt vid Helgv. Hirdmadrinn quez ecki munndu at göra. Aki mællti: "Ek mun kaupa 8 at fer, at fu latir af fessu." || Hirdmadr spyR, hvtrio hann villdi kavpa. Aki mællti: "Ek mun gefa fer fridiung fear mins." Ok fat keyptu feir. Aki greiddi feit olatliga af henndi. Hann

kom at mali vid Helgu ok mællti: "[jickiz fu ei medal tifla vera, er ek verd at hera ut fe mitt fyrir finar sakir." Hon mællti: H"‡>ickiz fv ei vera föli mikill, er fv ftlar at banna inönnum tal vid mik. Nu mun fik kosta nockut, ef fu §tlar vid fat at keppaz." Aki quez ci af skylldu lata 1'yRÍ. Nu fretta menn, hvat Aki hefir gört; fickir mönnum litid fyrir at aila ser feár. Ok verdr til hirdmadr annaR at tala vid Helgu. Aki talar enn um vid hirdmanninn ok bydr at gefa bonum helming eigu simiar, oc fetta vill hann; greidir Aki feit af henndi; [oc ferr, sem samt segi. Frettir fetta hinn .iij. 2 ok görir slik(t) it sama. J>arf eigi at avka illa savgu |>ar um, at Aki gefr feim allt feit, fat er hann hefir 3 til. Verdr enn til hinn .iiij. at tala vid Helgu. Aki mællti fa:- "‡>a/ vandr^di leidir mer af fer, at ek fickiumz tra^tt mega vin tæla. Nu er uppi allt feit; enn fu tøtr enn eigi af heimsku finni. Nu verd (ek} enn at sia nöckud rad fyrir fer." Hann tekr fa ok fgrir hana langt i brött iskóg fra odrum mönnum, imyrk-vidar skóg einn fra veguni ibrött, oc görir henni far skåla, jpar var haml um iiftr, enn um daga for hann i herad ok smidadi feim far til matar. Aki hafdi komit skalanum skämt fra iardhusi feirra br^dra, ok vissi hann fat fo eigi. ‡>eir Vbbi Iarl ok Karl keisari laugdu .ij. merkr gullz til höfuds feim br^drum;

* h. (—= hafaz?) A 1 Fr An [fer en, sem samt se, at frettir hinn þride B 3 h. A16

skylldi sa eiga ‡>etta fe, er ‡>eim visadi til |>eirra.

‡>ess er nu vid getid, at Amunndi Iarl tok sött ok anndadiz af stridi, er hann ‡>radi eptir [sonum sinum1. Nu var Rikit höfdinga laust; bydr keisari nu Rikit; enn eingi |>ordi i at setiaz fyrir ‡>eim brfdrum; |>uiat menn pottuz vita, at ‡>eir mvndu lifa. ‡>a mællti keisari: "Ek se pann mann, er vel man hlyda at setiaz i Rikit. ‡>at er Vlfr Radgiafi vàR; puiat hann er mikill vin J»eirra br$dra." Var ok sva gört.

Nu er ‡>ar til måls at taka, er J>eir bredr hafa lokit vist ok dryck i iardhus-inu; ennda voro ‡>a lidnir .iij. vetr. Viguardr spyrr 3 ‡>a Rögnvalld, livat ‡>a skylldi til råds taka. Rögnvalldr mællti: "Nu skal reýna, hvart iMagus, magr värr, uill af höndum inna ‡>at, er ek skilda a hann, J>a er hann feck Makthilldar." Vigvardr segir: "Vera ma, at hann dugi oss vel hedan i fra; enn allituin 3 gavm hefir hann at oss gefit her til. Ennda skalltu |>essa ferd fara." Rögnvalldr qvad sua vera skylldu. Hann atti vapn betri enn nockuR madr iSaxlanndi. Hann atti hest alhvitan, er het FlugaR ; hann bardiz med fyRuin fotum, enn stód aeptrum iliardaga; hann hliόp a hve(t)vetna, hvart sem fyrir vard elldr eda eceiar 4, ‡>egar hann villdi. Rögnvalldr bióz snemma vm myrgin. ‡>at bar saman, at Rögn-

valldr var a hak kominn uti fyr 5 iard-husinu, ok solin skein a vapnin, at Aki hinn heimski er uti fyrir skala sinum. Hann kendi ‡>egar Rögnvalld. Nu skal ‡>o fyRÍ segia fra Rögnvalldi; enn latum Aka hvilaz. Rögnvalldr ridr nu J>ar til, er hann kemr til Stransborgar a funnd Magus Jarls. Hann tok vid hardla vel. ‡>eir geingu inn i höllina oc setluz til dryckiö; ok var Magus hinn katasti. Rögnvalldr spyrr, hvat til tidennda haffdi) görz ‡>essa .iij. vetr, er ‡>eir höfdu verit i 6 iardhusinö. Magus segir: "Mikil tid-endi eru at segia: andlat Amunnda Iarls; hefir hann latiz af stridi eptir ydr brédr." Rögnvalldr segir: "Hverir stiórna nu Riki varu br^dra?" Magus sagdi, at Vlfr styrdi. Rögnvalldr mællti: "Hvert rad villtu sea fyrir oss? ‡>u hefir litinn kost fyrir oss haft hertil." Magus svarar. "Veit ek, at ydr pickir, sem ek hafa at engu kostad; enn mer ‡>ickir eigi sva. Ek hefi annaz ydr ‡>essa .iij. vetr .lxxx. smida ok .ccc. verkmanna; ok hafa allir ydr vnnit." Rögnvalldr brosti ok spurdi7, hversu ‡>at m^tti vera. (Magus svarar:) "Ek let ‡>essa menn alla göra .i. kastala til hannda ydr; |>ar er vist ok dryckr, sva at ydr mun endaz, ‡>oat J»er sed |>ar sva leingi, sein ‡>er lilit; hann er skämt a brott hedan; ‡>ar ?tla ek, at J»er skolut vera. ‡>enna kastala ma med öngu viuna undir ydr, nema ‡>ui er ydr

1 Från [.ff. f. A 1 fp"r A 3 Så A 4 Så A » f'A * Öfver raden A 7 fp". A

9 er sealfratt, ef |>er latid || 1 ginna vetr i brott or honum. Ek a einn ludr, er fu skal heyra; honum veit ek ongan sam lilioda 2, fui at hann er dverga smidi.

Hann mun ek fui at eins blasa, at ek fvrfa lids vid; ok trvi ek ydr til, at fer munud veita mer lid. Skal ek nu fara ok s§kia brpdr fina; enn fu skalt dveliaz eptir hia systur f iuni a medan."

Rögnvalldr quez fara inunndö. "Nu munt- . fu rada," segir Magus, "enn hitt muniidi eigi verr til vegar fara." Rögnvalldr reid nu far til, er bann faun br^dr sina. Hann sagdi feim, hvar komit var;

ok eru feir nv allkatir.

Nu er at scgia fra Aka. Hann kemr inn i skala sinn ok mællti: "Mikill munr verdr her tveggia [manna, Helga! s er vid eigum saman. ‡>u starfar at sidr annat gott, at ek Ueti hlotid at gefa vt storfe sakir ergi finnar. Hefi ek enn mikils fear aflat a litilli stundu, fyrir fui at ek veit, hvar feir bi'fdr eru nidr komnir. Skal ek fara sem skiótazt at segia keisara.p Helga mællti: "Annat munndir fu bragz taka, ef ek réda. ‡>§tti mer fer eigi verra at fegia yfir; munndi Rögnvalldr fer fat godu laiina." Aki mællti: "Vid munndir fu leila at eyda fessu sem ödru, fui er fu malt; ok skal ek fessu rada. Ek se, at Rögnvalldr mun hafa glapit fik ber i vetr." Helga villfli giarna gióra Rögnvalld varan

vid fetta; enn Aki byrgdi skalann ram-liga, sva at hon matti eigi a hrott komaz. Aki ferr nu far til, er hann kemr til Verminnzo borgar. Vbbi Jarl var far. Aki geck fyrir keisara oc kvaddi hann. Keisari spurdi, hvar hann hefdi 4 verit. "Ek hefi alldri sed fik a .iij. vetrum." Aki 'mællti: "‡>er volldut, herra! er ek gat feingit fe mitt, er ek atta. Skal nu fat laiina ydr nöckuru; enn fo eigi ov^nt, at fei launit mer störgiöfum fyrir." Keisari spurdi, livat hann kynni. at segia, fat er hann liygdi til sva mik-illa5 ömbuna fyrir. Aki mællti: "Ek veit, hvar feir Amunnda synir eru nidr komnir, sökudolgar" ydrir. ‡>eir eru i iardhusi skämt upp fra steiilboga feim, sem er a anni Riu; hafa feir far verit fessa .iij. vetr. Heti ek markat til; ok ma ek fvlgia ydr til." Vbbi mællti: "jpetla er sv fiodlygi, sem mest ma vera; hefi ek sva kannat, at her er ecki satt i fessu; ok værir fu mikils illz verdr." Keisari mællti; "‡>o mun honum gott hafa til geiugit; ok skal fa bonum halfa mörk gullz." Sva gat Vbbi um skrafat, at Aki vard feginn, er hann komz ibrött med fui, sem hann hafdi' feingit; ok er hann or sögunni. Vbbi mællti fa: "J>etta er allt dagsanna, herra! I sem Aki segir." Keisari mællti: "Illa ! gördir fu, er fil fyr8mundir bonum i fearins; fuiat hann hefir9 all vel til

' Från de fyra första orden i raden är öfre kanten bortskuren, och likaså från 'h'

(— luuinj och 'dvga' (-= dverga) i slutet A 2 hhodda A 3 Från [helga mana med om-flyttningstceken A 4 h. A 6 mikil/lla A 6 dalgr A 7 h. A 8 A 3 h. A

vnnit." Vbbi mællti: "Ek sa, at hann munndi illa. niota; ok fotti mer betr koinit, at fu hefdir. Nu skal satirn lidi sem skiotaz ok fara til iardhussins ok sitia [feini far vist 1; f uiat nu mun vti sa tiini, er Åmunndi larl mun bala §tlat feim at vera i iardhusinö."

‡>eir foro med .vi. hunndrud Manila allt far til, er feir komo2 til iardhussins. bann io sama myrgih 3 höfdu feir br^dr fadan ridit. ‡>eir funndu nu iardhusit aiitt. .Vbbi mællti: "Fyrir skommu hafa her menn verit; ok niuuu feir i myrgiu 3 liafa lirdau ridit." — "jpa inuiio feil- hafa snuit til Stranshorgar," -segir keisari, "ok muno skämt komnir; ok ridum eptir, sem ver megum!" ‡>eir ridu fa far til, er feir sa, hvar feir Rögnvalldr ridu. Keisari mællti: "Nu skolo ver herda oss eptir feim." Vbbi mællti: "Ver skoliim taka annat [rad. ‡>eirj 4 eigu hesta sva goda, at hvergi komumz ver inanndir feim. Nu skolu ver velia .xij. menn [af lidi va |rö, fa er fréknaztir eru; ok skal ek vera ifeirra ferd. Hverr vaR skal hafa .ij. hesta, fa er [beztir er ju ilidi uaru; ok skolu ver spreingia bestana unndir feim." Sva var giort. •Rögnvalldr mællti: "Her ridr keisari eptir oss; enn Vbbi hleypir unndan framm vid enn .xij. mann; ok hafa feir hesta halfu fleiri. Nu mun fat duga ininum hesti, enn eigi ydrum; eda hvat er nu til rads?"

Vigvardr segir: "Snuumz imoti sein vask-ligazt!" Rögnvalldr mællti: "jpat mun unglict rad. Vikium ver helldr af got-unni her framm fyrir bol fenna, er her stenndr vid götuna fyrir oss; oc m$tti vera, at feir ridi um oss." ‡>eir gordu sua. Vbbi mællti: "Nu | hafa feir inik- [inn]5 ridit, er feir hafa sed oss, er ek fig nu eigi sed fa; ok ridum eptir livat-liga!" Karl keisari mællti: "Nu er Rögnvalldr vordinn sl§gri enn Vbbi; mun hann hafa nuinit stadar her

vid holinn; enn Ubbi mun hafa ridit um framm. Skoluni ver vikia ber afgötunni." Rögnvalldr mællti: "Her ridr keisari; mun ecki tia ber at vera. Munu ver nu snua undan keisara'ok eptii* Vbba; fui at oss munu öll skipti verr gänga vid keisara. Enn fo er sua lid komit eptir Ubba, at hann hefir litlu minnr enn helm-inginn." ‡>eir sligu nu abak, ok ridu framm eptir Ubba, enn keisari eptir feim. Vbbi verdr brått viss, at hann er uin framm kominn. Snyr hann fa imoti feim Rögnvalldi; feir brpdr sea fetta. Rögnvalldr mællti fa: "Nv eru ver komnir milli steins ok sleciö. Skolu ver fo helldr a Ubba snua. Mun ek rida fvrst, enn fa Markvardr ok Adalvardr; enn Vigvardr skal rida sidarst. Skolu ver fess mest g£ta at lata alldri slita ferd vara isunndr. Enn ef einn hverr verdr fraskila, fa mun sa fegar drepinn."

1 Från [sitia þar fyrir þeim C 1 ko i 3 jngiu A * Hår och i början af de båda följande raderna har A några ord utplånade; det supplerade (insatt med ledning af C) ställa vi inom klammer. 1 A har sannolikt haft mik, men öfre delen af k år bortskuren (m°in C)

Rögnvalldr ridt' ‡>egar a fylkingina, ‡>ar sein hann kom at. Hestr hans bardi fvRuni fotum, sua at eckí stód via. Rögnvalldr sat ok eigi kyR a heslinum. Han» reid ‡>ar til, er hann kom 1'ranim at lidi Vbha; hann oc hestr hans höfdu ‡>a drepit .xl. manna. Hann veik |>a aptr bestimm]. ‡>ar var ‡>a komiim Viguardr oc Markvardr, enn Adalvardr var rekinn af hcsti ' sinum ok fp rdr Karit keisara. Hann let setia 1 hann upp a einn hest ok vardueita. Vhbi mællti: "Herdum en» eptir |>eim!" Sva gördu ‡>eir. Rögnvalldr ser J>etta-, hann veik |>a af göt-unni, sva at Ubbi gat eigi sed; ‡>uiat bestar ‡>eirra brgdra voro nfsta freyttir. Ybbi reid um framm. Keisari gat sed, hvar ‡>eir voro, oc veik |>egar ‡>anuig. Rögnvalldr mællti: "Ekci mun enn stöda her at vera. Verdr nu at rida framm eptir Ubba." ‡>eir gördu sva. Vbbi sneri enn aptr brådliga. Rögnvalldr mællti: "‡>at man ek, ‡>a er ek var .vij. vetra gamall, at ek reid ‡>essa götu med fedr initium. Ok ‡>a sa ek, at haglkorn hrutu or augum honum. Ek spurda, livat honum féngiz sua mikils. Hann (|uaz " sea fyrir ugiplu sona simia. 'Ok ber munu ‡>er rida]bessa gautu, sva at ovinir ydrir munu rida eptir ydr, oc sva imoti. Oc her licr af ut litill gautu sligr1; hann mun ‡>a vera miog forntrod-íun. Her er skogr skämt i brött;- hann er sva pyckr, at J>ar iiiegu eigi rida nieiR

enn .ij. menn iafn framm. Hann munu ‡>er rida J>ar til, er fyrir ydr verdr myrkvidar skogr einti mik ill. ‡>angat g«t> ek at ouinir ydrir |>ori eigi eptir at rida.' Skolum ver nu fångat rida," segir Rögnvalldr. ‡>eir gördu sua; fuiiiidu gautu stiginn ok ridu liann ‡>ar til, er ‡>eir komu. a mvrkvidarskogiii». Hann var sva ‡>röngr - ok ‡>yekr, at limar lukuz saman fyrir ofan hölud ‡>eim; ok sua var. ‡>ar myrkt sein um nött. Keisari mællti: "Eingi er mer sva falr minna manna, at ek vilia, at eigi nattbol undir uapnuin ‡>eirra brpdra; fuiat ver megum alldri uita, huar ‡>eir eru i skogiiiüm. Enn ‡>at skal Högnvalldr heýra, at ek skal lata f|uelia Adaluard allzkyuz pisluin oc drepa sidan." Rögnvalldr svarar engu. Reid keisari |>a i brött. Vbbi CGÍadi, at keisari skylldi rida heim at Magus Jarlr8 ok drepa bann. Keisari quez ‡>at eigi niuniidu göra. "Munndi hann eigi rad-lauss fyrir, ‡>ott ver gördim |>at." Keisari aiiiflllti miög Ubba ok quad honum slydrusamliga tekiz hafa.

Nu ridu ‡>eir Rögnvalldr4 or myrk-vidar skóginum, oc lettu eigi í'vrí, enn ‡>eir komu til Stransborgar. Tekr Magus vid ‡>eim hit bezta; oc mutindi enn glad-ligaR, ef Adaluardr hefdi s ‡>ar ' verit. "Ok munndi sua farit hafa," segir hann, "ef ek hefda farit eptir ‡>eim." Nu fara ‡>eir i kastalann.

‡>at var einu sinni, er Vbbi kom

1 fe t ii; ti a A 1 Så A 3 I. A 4 I st. f. det begynnande it Tjar först skrifvits f A 4 h. A

at mali vid keisara: "‡>at villda ek, at fu letir Adaluard fara til min, ok leta ek quelia hann oc drepa hann." Keisari quez |>at eigi uilldu. Ermingad drottn-ing mællti: ‡>er munud göra til hans eptir makligleikum; fyrir fui, at |>er eigut öngar sakir vid hann." Litlu sidaR hvarf Adalvardr i brött, sua at eingi vissiv livat af honum vard. Viguardr ok Markvardr voro katir ikastalanum. Rögnva|ldr uar longum ukátr; fui at hann vissi eigi, livat leíd'um Adal-nard, brodur hans. Hann kemr at mali vid Makthilldi, systur sina; quez fat engan veg nyta

Vnega, at hann vissi eigi, huat 11 |j af Adalvardi vfri ordit.

Kap. XI.

N

1* U kastar Makthilldr ffd a Magus. Hann fann fat brått ok spvrr ', hvers hon kann hann. Makthilldr segir: "Hui spyR fu at fui? far sem fu lielldr engan fann skildaga, er fu hezt br^dr-um minum." Magus segir: "Allt ficki-umz ek halida; fuiat bridr finir skylldu allir her komnir, ef ek hefda 5 radit; ok skyllda fk fa ha|lda fa alla. Enn nu uilldu feir sin rad hafa. Syniz mer fetta meira vanda mål, enn fcr fickir. Munum ver hliota ot^piliga at

at gänga, ef ver skolum beriaz vid keis- ara. Og mun oss fat fungt veita; fuiat br^dr firiir hafa ill mala efni." Nu ^ar sent eptir feim br§drum; ok koma feir far. "J»at var n?stum, Rögnva|ldr!" segir Magus, "at ek villda hafa sótt bredr fina, enn fu uilldir fat eigi; ok dugdi fat illa. Nu skal uera annat huart, at ek skal fylgia ydrum radum, eda fer skolut .fylgia minum radum; ok kiosi fer nu!" Rögnva|ldr mællti: "J>ui helldr skal kiösa, er kostir eru oiafnari, at ek vil altan vanda fer binnda um fetta mal." Magus quad fat vel vera. "Skolu vid EinaR, fr^nndi minn, fara heiinan ok hafa .iij. 3 hesta." ‡>eir brgdr' foru nu heim i kastala sinn. þa mællti Viguardr: "‡>at mun oss bredrum atla mikils amæliss, ([ef Magus) er drepinn, enn ver sitim heima sua s^lir. Heti ek (eigi) ber til hlutazt til: enn nu mun ek rad til leggia: förum i Boslara borg, ok söfnum far lidi! fuiat far mun mart manna vera oss vel1 vingat; ok komum keisarà iopna skiölldu, ok drepum hann!' Rögnvalldr qvad hann full illa hafa adr sina savk til buit, fott hann icki 5 eigi vid. "Skolum ver uera kyRÍr — ok fara framm raduin Magus. Ef bonum tekz vel til, fa mun bann fickia meiri madr enn adr ; enn ef bonum tekz6 minnr til, fa er vel, at ver sem minnzt7 vid vafdir."

1 l'pxr A 2 .h A 3 Det ena i är tillsatt öfver raden A 4 Bokstäfverna el äro otydliga A * Så A; yke B 6 tekr A ' Bokstäfverna ini tyckas vara ändrade från fm AFornsögur Suðrlanda.

‡>a er Magus var kominu brött ör niki sinu, tok hann til orda: "Nu uil ek birta fyrir fer, EinaR! rada giord mina. Vid skölum rida til Verminnzo horgar;

skalltu bida min utan borgar, |>ar sem mer likar; enn ek skal einn saman fara til borgarinnar. Skalltu hafa buit |>essa .iij. hesta fegar fyrir sol a myrgin 1; fuiat ek §tla mer til motz vid fik snemma io i myrgin'." EinaR quad sua skylldu vera. ‡>eir ridu far til, er ‡>eir komu ilejni eitt skämt fra borginni; stiga af baki. Magus had Einar far bida sin; em/ hann ferr leid sina.

N,

Kap. XH.

V er far til mals at taka, at um kvelldit iVerminnzö borg, at keisari var at aptan söng oc aull hird hans, — at hunndar hlaupa vt ok geýia sva akafl, sem fa at godir verdir søkia akafligazt. Hirdmönnum var forvitni mikil a, at hveriö hunndar munndu gevia sva fast; enn eingi villdi lata feit; sat hverr um annan, ef ut hl^pi. Enn fegar sunginn var aptan söngr, hlaüpa hirdmenn ut, hverr at ödrum; ok fottuz fo allir • ofseinir. Enn er feir komu vt, fa sa feir, far sem mest var hunnda fröUgin, at far var karl einn gamall. Hann var i fa-tækligum lmningi; enn alla uega utan a hans tö t rum var, sem ecki væri nema

kúfungar einir ok skeliar; fetta skrapadi fegar, er hann hr^rdi sig nöckur. Hunndar hloduz a hann sva fyct, at hann gat med ?nguä móti stadit. Hirdmönuum fotti fetta allmikit gaman, ok sigudu hundunum. Keisari geck fa ut; honum fotti ok allmikit gaman at horfa a fetta. Karl mællti fa: "Hvart mun fra fessum keisara mest logit vera? Mer var sagt, at hann v^ri sva huggodr, at hann mætti ecki aumt sea. Emi nu hefi ek fat fyrir ferd mina, er ek hefi sott langa leid, sem. angrgapamir, hirdmenn hans, mundu vilia, at hunndarnir rifa mik isunndr." Keisari quad fetta vist illa gört. "Oc taki fer hunndana af karli!" J>eir giördu sva. Skelia karl mællti: "Mun nöckur ván,

herra minn, at fer lofit mer at liggia ihalnii i höll ydaRÍ?" Keisari quez vist lofa ' villdu. Keisari hafdi fa inni bod mikit; far uar Vbbi Iarl ok margir vinir keisara. J>eir geingu inn ok sva Skelia karl. Hann for boginn miög af elli; hann hafdi skee mikit ok kan||pa 3 sida. Höllin var skipudl2 gatta imilli. Skelia karl sat utar ihorni hia stafkörlum, er far voro. Skelia karl hefir far skamma stund verit, adr hann hefir uppi h^kiurnar, er hann geck vid, oc herr a stafkörlum; feir fola fat illa ok taka imöti; verdr nu eigi allitid * um. Skelia karl mællti: "Mun nöckur ván vera, herra, at fer lofit5 mer at hvila far innar fyrir fotum ydr? Ma ek ecki her

1 mgm A 3 Sà A 3 Af den första raden (till och med voro. Skelia) är det öfversta bortskuret A 1 Så A 't är otydligt A22

vera; hafa stafkarlar stolit fra mer silfr ‡>al it litla, er ek afta ok mer var gefit til guds ‡>acka." Keisari quez Jofa honum. Menn drucku fast iholliimi; ‡>eir skenetu 1 br§dr Sveinn ok Helgi. Ok ‡>egar keisara var skenkt, |»a togadi Skelia karl möttul keisara; nadi keisari traútt af hinn ‡>ridia hveriu, ok gördi karl honum hiuar iiiestu onadir.. Vbbi Iarl lo gördiz ‡>a druckimi; hann mællti |>a vid keisara: "Mikit er um litill^ti ydart, herra! er ‡>er 2 latid stafkarl fenna glepia ydr fra dryckiu. Latid hann helldr fara utar ihorn, sua at bann megi öngar imadir göra ydr." Skelia karl segir: "lila ferr ‡>er, Ubbi! oe er -‡>ess van, at ilium fari illa; er ‡>ess von, at ‡>er |>icki illt, ef nockurum er gott górt. ‡>u vart |>eim verstr, er ‡>inn soma górdi itnörgu, er Amun||di Iarl var; enn nu ollum sonum hans sidan. Muimtu ök sva Karli keisara, ef hann ‡>urfli3 nockurs vid: |>a munndi • eingi lians manna lyrri fra* honum fi via oc verr honum fylgia en |>u." Mörgum fotti. Skelia karl diarfliga svara larli ok ‡>o sannliga. Vbbi Iarl segir: "Kerskr væri sa, er iravn kgmi um; ok skylldi eingi bonum betr duga enn ek; ok sealfan mik skyllda ek ived setia fyrir hann." Keisari mællti: "Vel niünndir ‡>u göra, Ubbi lostri!" segir hann. "Enn ecki skalltu liirda, huat karl m^lir; ‡>ar eru om?t omaga ord, er hann a i hlut." Skelia karl mællli: "Enn ek get, at Ubba fari,

senr u.élt er: 'Era hlunnz vannt,' kvad refr, dro hftrpu at isi. Ennda kann vera, at ek m^tta göra til litla raún; oc inunu hirdmenn illa reynaz, enn Sveinn ok Helgi verst, enn Vbbi fui verst, sem hann væri skylldaztr at duga ydr bezt4." ‡>eir Sueinn ok Helgi ok hirdmenn badu keisara, at hann skylldi lofa karli at göra til ravu. Keisari let obrått vid. Vbbi mællti: "Göra munu ‡>er fyrir min ord at lata karl reyna, ef hann mælti 5; |>uiat ek mun mer sealfr vitni uin hera ok helldr ydr hialpa enn mer, ef ek ma okr eigi badum." Keisari bad Ubba rada. Skelia karl mællti |>a til Ubba: "Skaumni huniulum, skitu relar i brunn karls." ‡>a leit karl nidr fyrir sik. I ‡>ui vard gnyr ogurligr; ök |>ui n^st brestr hallar veggrinn at bak(i) Vbba; uard hann J>á nockud skiöpuleygdr; ‡>ar streyinir inn ogurligr forss med fademligu 6 bodafalli. Vard Ubbi fyrstr at bragdi at hlaupa framm undan bordinu, oc ‡>egar a sunnd, oc lagdiz ut or höHinni. ‡>ar n?st fyllir höllina, sva at ‡>ar er liverr madr asunndi, ialii vel keisari ok sua Skelia karl. J>eir Sueinn ok Helgi lögduz ‡>egar abraut af^tr Ubba. ‡>at undradiz keisari, er honum vard sundit sua erfitt, ok fat annat, al hann fat eigi til dyranna. Eng-um veitti erfidra enn Skelia karli, ‡>ar er hann bardiz um ; enn |>o var hann leingst-um skämt i brött fra keisara.- Skelia karl mællti: "Hvart er, at ek em sua

1 c otydligt A 2 þ A 3 Så A 1 Så C (B har annan vändning); verst A 4 Eller möjligen mätt i A 6 Så A v. - Fornsögur M]orlanda.

oskygn, eda er hann Ubbi ibröttu?" Keisari mællti: "Vist er hann ibröttu; enn alldri $tlada ek, at hann munndi sua illa fylgia mer." Skelia karl mællti: "Sua mun fara, sem ek gat til." Keisari mællti: "Kostaf u ok giör at fessu, ef fu mått! fuiat ek se, at mer mun ei enndaz." Karli quez ei meira fyrir at taka fetta ibrott enn veita. ‡>a litadiz keisari' unij hann sa, at Skelia karl leit nidr fyrir sik; fa vard gnyr mikill ok vndarligr hluti*; fa hliop aptr ilag hallar veggrinn; ok fur »est var fuR böllin. Keisari spurdi, hvart Skelia karl munndi megn til hafa at fylgia bonum til s^ingr *, "ok fi o na mer?" Karl quez a fat mymulti h^tta. Sidan fylgdi hann honum ut lil skemmu ; ok kunni karl helldr enn eigi hanndlag a at fióna. Keisari mællti: "Gört muntfu fetta hafa fyni at fiona rikum mönnum."

— "Langt hefir nu sidan verit," segir 13karl; | [ok] nyt ek at litiltøtiss yduaRS." Keisari ste fa upp i hvilu[na.

Hann var i silki skyrtu ok linbrokum; hann hafdi um sik einn li]Jnnda; ok var far a lykill einn. ‡>at fottiz hann skilia, at hann munndi fann lykil vilia leyniliga vardueita. Hann uill[di fa] gefa 3 karli lyckiliun. Karl mællti: "Druckuir eru fer nu, herra! ok skolu fer sealfir vard-veita fenna lykil; fuiat hann [m]un far nöckur at gänga, er fer uilit einir yfir sokn hafa." Keisari quad honum

' 3

vel fara; hann kastadi luk[li]num jat höfdi ser ok sofnadi brått.

Skelia karl geck fa i brött oc austr fra skemmunni; hann sa far standa einn stein; hann vatt talknsprota einuin undan lieclu sinni ok klappadi asteininn. Hann geck um steíninn ok gat fundit dyR ok hurd; hon var fel|t| hagliga. Sidan tok hann knif sinn ok . reist atalkuinu ok stack endanum ilokit, far sem lyckilliun geck at; fa söngradi ilokiuu; ok sidan spratt upp hurdiu. Hann geck Inn ihusit; fat var virduliga innan huit; i>ar uar hasæti, ok far beck tall; hann kenndi, at fat tafl hafdi att Iatmunndr- keisari. J>ar sa hann hvilu eina buna at cngu ovirduligri enn fa, er keisari suaf i. Hann bra upp lörfalli ok sa, at far la madr; hann var "solhadr. Karl bra af ser yfir höfn, ok var far kominu Magus. Hann kenndi fann mann, er i hvilunni la, at far var Adalvardr. Magus tok fa henndi sinni a honum. Adaluardr uaknadi ok mællti: "Huat uilltu mer nu, fostri minn? eda hefir fu nockur tidenndi at segia mer?" Magus segir: "Magiis er ber, magr finn; enn eigi keisari." Adalvardr spurdi med hveriö efni hann hefdi * fångat komit, eda huat hann segdi 5 tidennda. Magus sagdi af it liosazta. Adaluardr fackadi honum 6 ok fyrir; "fvi at ek vil eigi.. helldr keisara mein enn sealfum mer." Magus mællti: "Hue gott ficki fer her?"

1 Aksenten står öfver n A 3 Suppleradt efter B 3 geta A ' h. A 1 I.A 6 h i radens slut A24 G. Ccders

A‡>alvardr svarar: "Fyrir allra hluta sakir ma mer her gott ‡>ickia; J>uiat keisari er her iafnan ok teflir vid mik, ‡»egar hann hefir tom til, ok segir mer allt J»at, er verár i nviöngu. Kvez hann engan uarn1 br§dra eiga neins at kunna nema Vig-varcl." Magus mællti: "Hvart villtu nu helldr vera her liia keisara, eda lara med mer til Rögnvalldz, brodur- |»ins?" Apal-uardr mællti: "Helldr vil ek fara til Högn-valldz; |»uiat honum ann ek mest manna." (Magus segir:) "‡>a skolu vid nu buaz sem skiotazt ok verda i brèttu." ‡>eir giordu sva; bio Magus um steininn, sein adr var. Fara ‡>eir |>ar til, er ‡>eir koma til motz vid Einar ; bann fagnadi ‡>eim vel; stigv a hak hestum sinum ok ridu heim til Stråns borgar. For Adalvardr i kastala til br^dra sinna; ‡»eir fögnudu honum vel ok kvodu Magus vel hafa gefiz, ok voro nu hinir katuztu. Drottning tok upp blidu vid Magus.

Kap. XTTT.

K Arl keisari vaknar snemma vm myrg-ininiihugsar, at hann hefir nu mart at segia fostra sinum inyiöngu. Hann stenndr upp ok ferr til steinsins; hann |y kr upp ok geingr at ruminu. Enn er hann leit ireckiöna, ‡>a var A‡>alvardr i brottu. ‡>ottiz hann nu vita, at ‡>ctta

munndu verit hafa råd Magus; lét nu vera kyrt ok geck til hallar siiinar. Vbbi uaknar ok ‡>ickiz vera sviuirdr skam-samliga, sem var; vekr |>a Svein ok Helga oc segir, at ‡>eir skolu fara at drepa Skelia karl. ‡>ess voro ‡>eir fusir; foro ok léitudu Skelia karls, ok funndu eigi; sögdu Ubba sua buit. Vbhi geck til motz vid keisara. Hann heilsar ecki Vbba. Vbbi feil a kne fyrir keisara, ok oll hirdin, ok badu af ser reidi. Var ollum |>at audufeingit neina Ubba; keisari tok a honum allpungliga, er hann skylldi sua illa dugat hafa. Vbbi qvez ‡>a betr skylldu duga, er keisara l$gi meira vid. Komz hann enn i sætt .vid keisara. Er nu allt kvrt: ok ferr Vbbi

v '

heim til Spirans borgar.

Vbbi fretti, hve ramligr var kastali ‡>eirra hr^dra, ok sva, at ‡>eir skylldu alldri or koma, nema ‡>eir heyrdi ludr Magus. Hann liggr opt anduaka, hversu hann g?ti rad til sett at ginna |>a br^dr or kastalanum. ‡>at var eina nött, [at]3 Ubbi geck or rúmi, ok var a tungl skin biart. Hann ser, [hvar ducrgr einn stenndr unndir steini einum. Hann hleypr skiott] ‡>ar til ok kemz iinillum duergs oc steinsins. Duer[grinn mællti: "Vida kemr illzka pin framm; eda hui hannar ‡>u] j| '[mer herbergi mitt?" Vbbi svar-14 ar: "Meir krefr mik naudsvn til ‡>essa

enn illzka; ennda ‡>at med, at ‡>u hefir

s

1 l stallet för u har först skrifvits ett m A J rnguirn A ' Ett stycke af bladets nedre hörn år uf slitit i A; luckorna fyllas med ledning af B * Första raden bortskuren i A, supplerad efter B

sett stein finn] ilannd mitt." Duergrinn mællti: "Hueriu skal ek leysa lif milt ok heiberg|?" Vbbi mællti: 'Ek mun koma til fin um fat, er [in] 1 fridia nött er lidin hedan; skalltu fa bula gört mer ludr; hann skal vera sam hliodr ludri Magus." Dvergrinu mællti: "Ecki er mer fyrir fui; fuiat ek lieft hann gört." ‡>essu kaupa feir. Ferr Vbbi heim; ok er nu kyrt. Vb[bi] kom til steinsins, sein hann hafdi aquedit; fottiz hann eigi kenna uiega, [hvarr uar2 eda ludr Magus, at ödr[u], enn fcssi var nyligri. Ferr hann heim, ok fickiz nu hafa i henndi rad Amunnda sona. Hann ferr nu til motz vid keisara. Hann fag[nar] vel Vbba ok fretti, hvat hann kynni segia. Vbbi segir, liuar komit var. "Oc skalltu nu safna .ccc. manna, enn ck ödrum .ccc.. Skolo nu fara synir minlr badir, Erlingr ok Erlenndr." Keisari quad 3 sva vera skylldu. "Enn fat skolum ver mest varazt, at eigi verdi Magus van vid; oc skolu ver hvata fcrdinni." ‡>eir fara nu far til, er feir koma miok til kastalans. Keisari [mællti] fa: "Nu skal skipta lidi. Skalltu fara millum Strans-borgar ok kastalans med .ccc. manna. . Enn ef feir snua aptr a[t] kastalanum, fa skal ek koma far i millum." Vbbi quad sua vera skylldu.

Kap. XIV.

N

1" ü er far til mais at taka, at fei br^dr drucku last ikastala sinum um quelldit, ok laugduz sid nidr ' drucknir miög ok sofnudu. Br^dr vöknudu vid fal, at ludr gall hatt. Viguardr mællti: "Stöudum upp oc vàpnumz hvatliga! Magus farf lids; cr hann makligr, at ver dugim honum sem bezt." Rögnvalldr segir: "Vist var ilúdr blasit; enn fo bles Ub[bi] i, enn eigi Magus." Viguardr mællti: "Alldri lieti ck fyrri funndit hug-leýsi a fig. Ok skal ek fara, fótt fu forir ei[gi]." Viguard(iQ rc|3 fa ut af kastalanum, ok halft annat hundrad manna med honum, oc Markvardr, brodir hans. Enn Ad[al]uardr ok helming!* lids var eptir hia Rögnvalldi. Enn cr Viguardr uar skämt kominn, fa bruuadi framm imoti fei[m] merki Vbba. Viguardr mællti: "Nær hefir enn fui farit, sem brodir minn gat. Enn fo mun enn ecki til saka, ok sn[n]um uptr ikastalann!" Ok er feir sneru aptr til kastalans, fa kom framm merki keisara. Vigvardr mællti fa: "Dugi nu hver[r] sem dreing-iligazt! ok s^kiuiii far mest a(t), sein keisari er fyrir! munu ber verda skiot umskipti, annat hvart." Sida[n] tokz bardagi. Keisari geck vel framm ok quez fa inunndu geta hefnt fedr sins; "fyrir fui, at ber inunu verda skiot

1 Slutbokstäfverna pä denna rad, liksom på flere af de följande på denna sida, äro nu

i följd af inbindningen oläsliga A 1 Från [så A 3 q*d ändradt från qz A * Så BC; uidr A

umskip[ti], ef Rögnvalldr kemr eigi til." ‡>eir riduz at keisari ok Markvardi*; keisari lagdi til hans sua fast, at hann feil |>egar af baki. Le[i] keisari fegar taka hann oc vardueita.

Rögnvalldr talar nu: "Giörla Veit ek, at Magus fa rf ecki lids. Enn fo mun mer fat fic[kia] illa saina, ef br^dr minir eru drepnir, enn ek vilia eigi veita feim. Skolu uer nu buaz skiott." Sva göra feir; rida nu ofan or kastalanum ok komu i opna skiölldu fidi keisara. Rögnvalldr reid fegar far at, sem fyrir var Erleundr, son Ubba; hann lagdi til lians sua last, at hann feil af baki. Rögnvalldr let fegar laka liaun ok vardueita. Keisari mællti: "Her ferr allolimlega framm, er drepz nidr lid vart; ok ridum fra! Enn fat skal Rögnvalldr heyra ok feir Viguardr, at ek skal alla uega lata quelia Markvard, er mer kemr ihug." Rögnvalldr segir: "Ver mummt kunna at göra sua vid Erlennd." Skildu feir at fui; for keisari heim, enn feir brgdr ikast-a|a[rni].

Magus auitadi Rögnvalld miög um fetta. "Ok mun keisara auduellt at drepa ydr, ef fer 1 hlaupit eptir görningum .

Ubba." Ok er nu kyr[t]». Drottning spyrr 3 keisara, liue fariz liefdi. Hann let illa yfir. "Hefir drepiz nidr mart lid mitt, enn Erleundr Ubba son hanndtek[iun]. Ennda hefi ek nad

Markvardi." Drottning mællti: "Honum iniino fer ecki mein göra; hann er sak- laúss; eigi fer Viguard[i | einum i 111 at göra." Keisari svarar4 engu. Litlu sidaR liuarf Markvardr, sua at eingi vissi, • liuat [af bonum] 1 vard.

Einn dag lillu eptir bardagann mællti Viguardr: "Nu [mun oss gefa til skemt-anar i dag at quelia Erlennd Ubba son; m]un mig ei skörta rad til at quelia bann a marga vega." [Rögnvalldr mællti: "Eigi skal sua vera med öllu; vid Er- leiuidr skolum e]iga saman knif ok kiöt-stvkci;.ok eina huilu [skolu vid hafa badir; skal ok sua hverr sitia ok staiimla, seiri] hann uill." Viguardi 6 likadi fetta illa; enn allir villd[u] |j sua göra, sem 15 Rögnvalldr villili. Erleundr kunni ser fat vel invt at f^ra.

Viguardr kom at niali eitt sinn vid Maktilldi, systur sina, ok quez eugiss niota mega fyrir fui, er hann vissi eigi, livat ordit var af Markvardi, brodur hans. "J)icki mer Magus eigi efiia heit sin vid oss br^dr." Maktilldr kastar nu flgd a Magus. Hann fann fat skiott, fvi at leiugstum var blitt med feim. Hann fretli, bui hon kastadi figd a bann. Makt-liilldr segir: "f>ui at fu efnir ecki lieit fin vid br^dr mina, er fu leitar ecki eptir Markvardi." Magus segir: "'Allt efni ek betr vid Cf-1) br?dr, enn ek hét feim. Enn slikt, er nu ecki iafnh^gt.

1 þ A 2 k"/ (eller k"; A 3 f. A 4 f. A 5 Det i A bortskurna suppleras efter B

s

(jfr siil. 24, not 3) ' Vigudi AForiiBögur Suctrlanda.

sein hit l'\Ra sinu. Hefi ek nu öll brögd min frammi hatt, ok hktr nu med bar-daga at revna til; ok ficki mer fal fo illt; fyrir fui, al oss munu öll skipti ftingt vetta vid keisara; fuiat hann hefir mala efni niyeklö betri. Enn fo, er fu klifar1 a fessu, fa> munu vid Eíiuir fara lieiman ok safna lidi. Mun vin vid nu leingi lieiman vera. Enn fu skällt segia feim brfdrum. at feir fari hvergi, fyR enn ek göri feim nöckur ord." Makt-hilldr i|liad sua vera skylldu; var hon nu hin kalazta.

k

Kap. XV.

'Elr Magus Iarl ok EinaR ridu lieiman ok allt far til, er feir komu miög til Verminnzo borgar. EinaR mællti: "Eigi ficki mer fu safna lidi, sem fil lezt. Enn ek villda, at fu sæir fat ei at radi at rida heim at keisara." Magus mællti: "Eingi maimdrap villda ek at af mer hlyliz, ef ek m$tti rada. Skällt fu her bida ini«; enn ek mun leila heim til borgar; fuiat .ij. eru ih^ltu hverri. Mun ek ecki adag um kveda, nær ek kem aptr; enn eigi mun ek skemr ibrottu enn mànud." Nu ferr Magus leid sina.

‡>at uard til tidenda vm .i. dag, at keisari geck til dagvcrdar dryckiu 2 med hird sinni 3, at feir sa, hvar madr geck, mikill ok sterkr, hvitr fyrir likrum. Hann

geck fyrir keisara ok qvaddi hann. Keisari tok fui vel ok spurdi, hverr hann v§ri 4. Hann quez Vidförull heita. Keisari spurdi, hue gamall madr hann v§ri. "Herra," segir bann, "fat er ecki hggt ieinu ordi at segia; fviat ek em nu vist gamall. Enn ek em fo nu a feim manadi, er ek em vaur at kasta eHibelginum: oc verd ek fa ungr." Hirdin skelldi upp ok hló, ok kvádu engan mann verit munndu hafa sua diarfan iheiminum, at slict niunndi fora al segia a sik fyrir slikum liöfdingia. Keisari mællti: "Hefir fetta fer nockut fvRi ordit?" — "Opt," segir Vidförull; "eda vili fer, herra, ad5 ek ilueliumz Jlier nockura stund?" FyR enn keisari gg ti ber vm iiockuru suarat, geck at honum hirdin olium megin, ok badu, at hann skylldi kosta ok lata hann vera far til fess, er fel ta v$ri reynt, sein hann sagdi. Keisari let sua vera, sem feir badu. Vidförull mællti: "Huar visi fer mer til sess?" Keisari mællti: "Sit far, sem in§tiz hird iniu ok gestir." Vidförull mællti: "Vera skal ek her helldr enga nött, en

ek uilia sitia utaR enn hia öndugis manni; fuiat ek hefi ekci verit med freluin skipadr IVrí; ok ecki skal ek hedan fra hia feim sitia." Keisari brosli at ok quad sva vera skylldu. Geingu feir til daguerdar dryckiu. Vil— hialmr het aunndugis madr keisara, oc var hann radgiafi hans med Uhha, .sidan YIIV tör i brölt; hann fretti Vidförul märgs, ok sua hirdin. Vidförull mællti: "Alldri

1 Härefter står i raden ett tecken, som liknar ett komma A 3 .d. A * f. A 4 véri A 5 Så A28

hefi (ok) enn verit frei! fyrir fr^lum höfdingia, ok skal enn sua: furfi for ecki at §tla, at ek muna segia nockut fat, er ydr er fr?di i; skolu fer foss giallda, er fer hafil minna man(n) vit numit enn ek." Vilhialnir segir: "‡>ott fu ser1 stollz oc stórr, at fu uilir mer ecki segia, fa muntu segia keisara." Keisarinn2 lieyrdi fetta; liann kalladi ia Vidförul til sin oc mællti: "Ertu miög gamall madr?" Hann segir: "Gamall vist; en fa megi fer vita fat, ef ek tim alldr minn. Enn ecki vil ek stanndanndi sogia ydr; hefi ek setit hit n$sta fuilikum höfdingium, som fer erud." Keisari hrosti oc (|uad sua vera skvlldu; hann had fa foka, er n§stir honum satu, ok bad Vid-förul nidr setiazt. Hann gördi sva; hann furfti .ij. manna rum, sua var hann digr ; hann var .vij. ahia har; hann var elldi-ligr, ok fo hinn frifligsti. Vidförull mællti fa: "Fyrst, herra!" segir hann, "halda ek .ccc. vetra, ok fa kastada ek ellihelginum; ok var ek fa ungr; oc fa lifda ok .oc. vetra; fa kastada ek enn IGellibelginum. ;| Nu sidan heti ek litat fen na hinn fyrsta votr oc .\\. annars htinndrads•; ok tekr mor nu mikit at fyngiaz; onnda eru nu fair dagar4 til foss, er ek a ellihelginum at kasta." — "‡>u munt muna marga hina lyrri menn," segir keisari. Vidförull mællti: "Marga. Ek man ‡>idrek konung ok alla kappa lians; mod honum var ek lengi vol met-inn. Ek man Attila konung ok Iron iarl, Gunnar konung ok Haugna ok br^dr feirra. Ek maft Isung konung ok alla sonu hans ok Sigurd svein." Keisari mællti: "Gamall madr ertu vist; eda mantu nöckut Half konung eda recka lians?" Vidförull segir: "Var ek med Haiti konungi. Ok vid uorum hr$dr5 t oc Ltsteinn Iarl hinn fr^kni." Keisari mællti: "Halfr munndi mikill afreks madr." Vidförull mællti: "Engau hefi ek slikan sed, ok hefi ok farit um allan heimiun. Hann var sva mikill sem risar; al ok (9 ydr oitt mark um sagt, at fa er ver geingum .iiij. saman, Halfr konungr var höfdi hfri enn Hrokr hinn suarti, enn Utsteinn, hrodir minn, tok ei betr enn i avxl Hrók, enn ek tok eigi betr enn vndir hönnd Vtsteini, ok em ek .vij. alna." Keisari mællti: "Risa kalla ek fa verit hafa eda lialflröll." Vidförull hrosti at ok mællti: "Ek villda, at fer hefdit sed Half konung; ok munndi ydr hann otraullzligr synaz; ok eigi muiindu fer6 kunna, herra! fött vdr v§ri fat välld gelit at kiosa, hvorsu fer v§rit skapadir, — fa muiindu for ei kunna ödruuiss "at kiósa ydr at öllu skapada, enn hann var. Hann hafdi numit allar ifröttir, fa;r er i heiminuiii eru; ok hann kunni at kasta ellihelginum, ok hann kenndi mer fa ifrótt. Ok hans hefi ok sva

' Härefter bör kanske sua tilläggas 2 keisars A 3 h. A 4 Upprepadt, senare gången överstruket A 1 SA A 6 þ AForiiBögur

mist, at mer hefir mest fött, ok sidan unat livergi ok farit lannd af latindi. Mart sagdi Uidförull keisara fleira fra Halft konungi. Keisari mællti: "Hvernueg uar ‡>idrekr konungr i hatt?" (Vidförull segir:) "Hann var inikill madr at fui, sem nu er mannfolk, n?r at vexti, ok ek em; hafdi mikit andlit ok bleikt; hard-ligr ok grinimligr, fa er hann var reidr." Keisari mællti: "Hverninn var GunnaR konungr iliátt?" — "Ecki uar hann mikill madr," segir Vidförull, "enn na-l[ijga 1 allra manna fridaztr synum ok vel at if rottum buinn; enn harpslátt. hafdi hann fyrir

2 hvem mann annan IVa[mm], fann er honum var samtida uppi. Enn Haugni var manna liótaztr ok ausku faulr at lit, enn fo var hann her[madr] mikill." Keisara fotti mikit gaman at fessu. Hann mællti fa: "Hvarr fotti fer meiri fyrir1 ser, Isungr konungr eda [‡>i]drekr konungr?" Vidförull mællti: "‡>at skolut fer meta, herra! AnnaR väldi sinn mann af hverio lanndi naliga, fann sem [hann] feck fr^knaztan; enn annaR tok .i. mann til annan enn sonu sina. Ok muntidu feir fo hafa allir skavmtn bed[it], ef eigi hefdi Mimm-ungr, sverd Vidga, dugat feim." Keisari quad fat satt vera. "Ok fat munndi inikil skemtan ver[a], ef madr rnætti nockura liking sea görva eptir feim." Vidförull strauk um ennit ok hreyfdiz isétinu ok mællti: "Veri[t] mundi fat

hala um skeid, herra," segir hann, "fa er ek hafda kastat um sinn ellibelginuiii, at mer munndi litid fy[rir] at göra liking, fa er nockud mætti af sliku sea." Enn hirdin 3 upp med f vi opi ok hlatri, sem af uitinu munndi ganga; oc mælltu allir sua sem med eins munni, ok badu, at keisari skylldi fetta lata fra[mm] fara, ef hann fengi fat gört. Keisari var ungr ok fotti at mörgu gaman, ok fo miog eptir latr hirdinni. Hann bad Vidförul, at hann skylldi leila vid fetta, fo at nu verdi minni likenndi a, enn fvR munndi ordit hafa.

Vidförull duelst far nockura hrid, adr enn hann huerfr ibröttu. Hann var i brulin .iiij. daga, sua at eitigi mad[r] vissi, hval af honum var ordit. Enn fa er fat var lidit ok keisari geck um morgin einn til kirkiu ined hird sina *, fa sia feir, hvar koinit var tre .i. mikit akafliga undir borgar uegginn. ‡>a var Vidförull komimi i ferd med keisara; hann var sua katr, at hann lek vid fingr ser. Keisari fagnar honum vel ok spurdi, huat til bar, er hann var sua kat[r]. Vidförull mællti: "Eigi munndu fer fat undraz, ef fer uissit fat, er ek veit;' fui at nu er sa dagr kominn, er ek kasta ellibelginum." Keisari dualdiz at kirkiu far til, er tidir voro sungnir; geiiigr sidan heim til hallar. Vidförull j| vizt fa at trenu fui enu inickla; hannl7 vefr at höfdi ser felld, er5 hann var i.

1 I följd af vårdslös inbindning äro här och i det följande de sista bokstäfverna i raden gömda A 3 fs A 3 Kanske bör man tillägga hliop * f. A 5 Nästan utplånadt. A30

Keisari var n?r staddr ok öll hirdin. Vidförull leggz1 pa nidr fyrir tréss ennd-ann, ok liggr par nockura 2 lirid. |nii n?st dragnar hann at trenn ok inn i ennd-ann ok allt par til, er hann hverfr inn itréit. Keisari geck pa til ok öll hirdin, ok liugdii at, ok syndiz heillt treit sem adr. jaeir töludu pa um, huat af pessum mauni munndi ordit. Sumir sögdu, at vera munndi tróll ok munndi horiinn i iörct nidr. ‡>ui næst heyrdu peir braukun ogurliga itreit; ok sidan lcoinu ut f^trnir a Vid-förli3 ortrenu, or peim ennda, sem hann hafdi eigi i farit; ok pui næst lidr hann or trénö4 par til, er hann er allr ibruttu. Ok hefir 5 hann pa enn felldinn a höfdi ser, ok la nockura stunnd hia trénu. ‡>ui n^st stod hann upp ok rak af ser lelldinn. Ecki var hann pa elldiligri at sea, enn honum var sprottin graun; hann var pu fridr svnum. Hann geck fyrir keisara ok quaddi hann. Keisari tok pui vel ok horfdi a hann. Vidförull mællti: "Nu skolu per, herra! gänga idag her it lif sta; oc vil ek sea lanndzleg." Keisari quad suà vera skylldu. ‡>eir geingu allt par til, er peir komu at dal einum diupum; par var pyckr skógr umhverfis; par var slettr vaullr oc gratin idalnum; fat var skämt fra Rin. Vidförull mællti: "Ecki muuum ver fara leingra." Sidan sneru peir heim.

Kap. XVI.

I__ßX\ npst hverfr Vidförull ibrott. Hann

var ibrottu .iij. vikur; sidan kom hann aptr. Keisari spurdi, hvar hann hefdi 6 verit. Vidförull quez pat ecki i einu ordi segia mega.. "Enn nu skolu |>er idag lara med mer, herra! ok allir ydrir menn." Hirdin fagnar pessu miög. Keisari geck til stein huss |>ess, er Mark-vardr var i. Hauu fagnar honum vel. Keisari segir, huat at skylldi hafaz um dagiiin. Markvardr had at fara med honum. Keisari mællti: "jþa skalltu vera undir skickiu minni hia mer idag; pvi at ek vil ecki, at Ubbi seai pic." Markvardr gördi sua.

Nu ferr keisari ok öll hirdin allt J>ar til, er peir koma at peini sama dal, sem fyrR var sagt. ‡>ar var niúgi mannz; puiat petta hefir7 vida frézt. ‡>ar var ok koininn Ubbi Iarl. ‡>a var ok komin 8 hreytni nöckur yfir dalinn; par var komiuu yfir glerhiminn; undir bonum stodu .v. stolpar upp ór daln-um. ‡>at pottiz hann skilia

keisari, at stolparnir munndu allir holir innan. Vidförull sat hia keisara ok hafdiz ecki at. ‡>ui næst heyra menn brökun mickla ipann stolpami, er til austrs var idalnum; peim potti pui likazt, sem pa er ridit er aliärnuduin hestum asvelli. ‡>ui næst sa peir, at menn komu upp a gler-

1 legdz A 1 I st. f. ii är förut skrifvet þ A 3 vidf*. A 4 Otydligt; tremó? A s h. (= hafdi?) A 6 k. A 7 h. A * Öfver u är ett tvärstreck, som blifvit nästan utplånadt (af skrifvaren själf?) A

himininii; feir ridu allir; feir stiga af hes tum oc settuz nidr; fetta var mikil sveit Manna. Keisara fot ti undarlict, at glerhiniinninn, sva funiir a syndar, skylldi stannda undir sua micklum funga. ‡>essir menn toko skrat' med ser. Vidförull mællti: "‡>ickiz fer, herra! nöckut kenna fessa menn?" Keisari mællti: "At uisu fickiuniz ek feckia her at fra sogn Gunnar konung ok Haugna, hrodur hans." Vidförull mællti: "Sua er, herra!" segir hann; "oc eru fer ecki oglauggfeknir." Jaui næst heyrdu feir hraukun mickla ok meiri enn fyR; ok fui n§st koma menn upp a glerhimininn; fessir voro .xii. saman; feir voro bædi micklir oc sterk-ligir; fessir komu upp or feim stolpa, er vestr var idalinn; feir stigu af baki ok settuz nidr. Vidförull spui'di keisara, huart hann kemidi nöckut fessa menn. Hann segir: "J>at live ek, at vera munt Isungr konuugr ok synir hans; oc fat mun vera at fra sogn Sigurdr sueinn, er sitr hit n^sta honum." Vidförull (juad sua vera. ‡>ui næst kom sua mikil brökun, at Ubba fickir allt af §rnu; ok koma menn upp a glerhimininn; feir ridu or feim stolpa, er til sudrs var; feir voro .xij. saman; feir stigu af baki ok settuz nidr; feir voro allir grair fyrir iarnum. Vidförull mællti: "‡>ecki fer nockut fessa menn, herra?" Keisari mællti: "Her kenni ek at frasögn ‡)idrek konung ok far Vidga hinn sterka n^st

honum" Vidförull mællti: "Sua er, sein fer segit, herra!" ‡>ui næst kom ogur-lict brak oc micklir brestir; fa komu upp a glerhimininn .lx. manna; fessir menn eru grair fyrir iarnum, sem a etna is mol sæi. Vidlörull mællti: "Kenni fer nöckud fessa menn?" Keisari ma*llti: "Kenni ek at fràsŏgn Half konung ok recka lians; ok eigi j> ficki mer fu of-18 sögum hafa fra sagt, hve sterkligr ock 1 rauskligr hann er Halfr konungr." Vidförull (juad sua vera, sem hann sagdi.

‡>ui ii^st hvarf Vidförull fra keisara ; ok litlu sidaR sei' keisari, at hann er kominn vpp a glerhimininn. J>at heyrir hann, at Vidförull ferr eigi allgodmaiiiiliga ; hann herr rög lnillum f eirra Guiui-aRs konungs ok Isungs konungs. Sva Ggr hann um stillt, at huarir tueggiö toku til vapna; ok fui n^st slgr ibardaga. J>eir beriaz sua akafliga, at braka tekr i glerhimiiinum. Skytr nu skelk i bringu olluin feim, er midr voro hugadir, sua gördiz2 hraukun mikil, at Vbbi Iarl flyr oc mart lid med honum. Keisari sitr eptir ok horfir abardagann; fann ser hami, fott Isungr konungr hefdi lid minna, at feir ganga sua fast at, at GunnaR konungr hröckr fyrir3, oc fangat a glerhimininn, sem ‡>idrekr konungr sat fyrir 3; hann ser fetta ok bidr sina menn upp stannda ok veita lid Gunnari konungi; feir göra sua. Nu göriz ei allitid4 11111; ferr nu, sem von er, at Isungr

&

1 Så; k står nu i en skrynka A 2 gduz A 3 i"1 A * Så A

konungr l§tr undan. Hann hörfar fangat a glerhiminiim, sem fyrir er Halfr konungr ok lid lians; hann mællti fa: "Hrokr 1 hinn svarli, ber framm merki mitt! ok Utsteinn ok Innsteimi, gangit unndir merkium! ok allt vart lid, gangit framm vel ok veitum lid Isungi konungi!" ‡>eir gördu sua. Nu taka til sterklig liauG ok storir brestir, sua at fat var eingis vert, er fyR var; ok keisari ptlar nu, at fa oc fa muni glerhiminnimi bresta ofan. Oc er fetta er sein mest um, fa heyra feir sua ogurligan gny i fann stólpann, er i midium var daliium, at yfir bràzt allt fat brak ok bresti, er vard af orrostunni. Hann ser, at upp or feim stolpa koma .iiij. risar; fat fickiz hann kemia at frasögn, at far ferr fyrstr Aspiliau risi, fa Aventrod, brodir hans, fa Eceirr 2 risi. Sidazt kemr vpp Vidolfr3 mittumstangan; hann hefir staúiig sina i henndi; hann ok brpdr hans slóguz i leikinn; feir kölludu * med sua mikilli rauddu oc ogurligri, at keisari fottiz eiiigi slik od^mi s heyrt hafa. Oc nu er fat iafnsnemma, at keisari $tlar upp at staiinda ok flyia, sem hann gördi, ok Vidolfr mittumstangan6 lystr stöng sinni aglerhimininn, ok sua mikill brestr verdr af, at keisara bellt vid, hvart hann skyldi slamidaz mega eda eigi. ‡>a ser keisari, at ofan

fellr glerhiminnimi ok allir hans stolpar; ecki minkar keisari 7 ferdina vid slikt, oc ei gefr hann gaum at Markvardi.

Kap. XVn.

I__/X er keisari er ibrottu, verdr Mark-

, vardr .i. eptir. Hann ser, hvar inadr geiiigr, ok kennir, at far er Magus. Hann geingr til mótz vid Markvard; hann fagnar vel Magus. Hann mællti: "Nu skalltu verda i ferd 01iei) 8 mer." Markvardr quad sua vera skylldu. ‡>eir foro far til, er feir fundu Einar; hann fagnar feim vel. Sidan stiga fer a hesta sina ok rida heim til Stransborgar. Likar feim brpdruni nu uel vid Magus ok Makthilldi.

• Nu er at tala vm keisara. Haml saknar fa Markvardar; snyr aptr ok leitar lians, ok finur hann eigi. ‡>ickiz keisari nu sea allt eptir, at fetta er af rádum Magus. Ferr keisari heim. Nu er miög fiölrptt um, hverr sionhverfingar fessar mun gört hafa; reniia menn nu grunum a, »at Vidforull fessi mun verit hafa Magus, oc allra hellzt sidan menn vissu, at Markvardr var aptr kominn til hrpdra sinna. Er nu kyrt, ok lida hedan langar stundir.

1 Skrifvaren tyckes först hafva velat teckna a i st. Í. o A 2 Eddgeir B; Edgeir C

3 Midolfur B. C * Först felskrifvet; sloguz; ändradt af skrifvaren A * Q genomstruket

(ändradt från §?) A 6 mittumft*. A 7 ks. ('-keisara, dat.?) A 8 Tillagdt enligt BForiiBögur Suctrlanda.

Kap. XVm.

Fi

Imm vetrum sidaR verda f av tidendi, at Magus Iarl i Stransborg figr sött niickla oc botliga. Vid fessi tidendi verdr Ubbi Iarl gladr, enn keisari far miög Vbbi mællti: "Verit eigi ö4gladir, herra!" sagdi hann; "fuiat ef Magus devr, fa e(r)u unnir allir Amunnda synir." Keisari hafdi3 fatt um. Rögiiualldr ok br§dr hans salu nu i Stransborg hrvGvir yfir Magus, magi sinum. Makthilldr barst litt af oc grét4 miög. ‡>at var einn dag, at Rögnvalldr sat yfir Magus, at hann tok til orda ok spurdi, hvar EinaR væri, fr$nndi hans. Rögnvalldr let fa kalla Einar oc spurdi, huat hann uilldi bonum. "Ek vil," segir Magus, "at hann fari til Verniinnzö borg-ar vid .xij. mann ok segi keisara ord min til, at hann komi hingat ok hevri skipan fa, cr ek vil göra fyrir mer oc Mathilldi drottningu; oc vfimti ek göds at, at hann muni eigi undir haufud leggiaz ferd fessa." EinaR for til fess, er hann fann 19keisara; hann fagnar honum |[uel. EinaR bar upp erenndi5 sin. Vbbi mællti: "Ecki skal keisari fara fessa ferd, ef ek r$d; fui-at Magus mun fess nöckuRS beidaz um fa Amunnda sonu, sem keisara se mikil ofurfl a." Sua gat Ubbi um talat, at keisari uilldi eigi fara. "Enn nu skal göra

1 I st. f. ö är förut skrifvet ett g A står ett ' A s Så A 6 fpdi A

ord Vlfi," segir [keisari; "ok skal] hann fara med .xij. mann." EinaR ferr nu til motz vid Ulf ok segir honum. Hann bvz skiótt ok fara feir nu til fess, [er feir] koma til Stransborgar.

Hus var eitt ser, cr Magus la i. Vlfr geck inn ok upp at huilunni oc spurdi6: "Ertu matllitill, Magus?" Hann suaradi engu. Rögnvalldr mællti: "‡>u lilytr micklo h^ra at tala vid hann; fuiat hann er sua mattlitill ok daufr, at hann heýrir ecki." Vlfr mællti fa hátt: "Er litill mattrinn, Magus?" ‡>a hraút upp ord vid hixta: "Litill." Vlfr mællti: "Muntu framm stiga or sottiuni?" J>a braut enn upp ord vid hixta: "Framm."

Eptir fat andadiz Magus Iarl. Eptir andlat lians vard mikill gratr i borg-inni. Ok drottning flodi isundr af har ini. Vlfr spyR drottningina, huart lik Magus skylldi fg ra til Yerminnzo borgar. Drottn-ingin segir: "Ek vil eigi fat. Veit ek, at fer inunud allir vel halida fyrir hon-um b^nuin; enn ecki vil ek, at Ubbi hafi yfir sokn leidi hans." ‡>a spyR Ulfr, ef hon uill, at hann se heima graf-inn. "Eigi skal fat," segir hon. "Ek hefi sva mikit unnat

Magus, at ek gr§t mer allri, fegar ek kem til leidiss hans." Vlfr spurdi: "Hvert rad liafi fer liellzt ætlat?" Makthilldr segir: "Skip uil ek bua lata mikit oc skraütlict; fat skal hlada öngu nema af gulli ok silfri. Magus skal flytia af lanndi brott til ag^tra stada

Tillagdt öfver raden A 'hl' Öfver g34

G. Cederschiöld.

ok gefa far fo til graptar honum eptir rikra manna sid." Sidan var kista gör at liki lians ok borin askip. Letu fui i haf; ok först feim vel. s Vlfr reid til Verminnzo borgar. Keisari faguar honum vel ok Iretti tideuda. Vlfr segir: "Mikil eru tidendi at segia: andlat Magus larls." Keisari spurdi, hvart hann munndi nockut uid liki hans eiga at taka. Vlfr quad ecki fat vera oc segir, hue for. Ermingad drottning tok undir fegar ok quad fat vel vera niega. Keisari uard får vid fetta. Vbbi1 quez giarna vilia fara til ok gral'a upp lik hans, ok quez fui eigi trua munmlu3, at Magus væri daudr. ‡>eir (|uadu eigi Kost at grala hann upp; "fui at hann er fluttr af lanndi brott." Vbbi eGiadi iafnan, at keisari skylldi lara at Rögnvalldi ok drepa hann ok brfdr lians, kuad litil mundu rad hans ok feirra br^dra. Keisari uilldi fat eigi. Var nu kyrt um liríd.

Kap. XIX.

T,

_I_ Veim vetrum sidaR har fat til tidenda, sein opt bar at nioti, fott nu se at frasögn gört, at skip kom af liafi vid Saxlannd. f>at var skämt fra Verminnzv horg. ‡>eir keisari ok Vbbi geingu til skips ok uilldu hafa tidendi af skipa

mönnum. I moti feim geck tlockr manna nedan fra skipi. I feim ilocki sa feir mann einn, er nöckut var braugduligr; fat fottiz keisari skilia, at fessi munndi uera flocks foringi feirra. Auga hans var annat blått, ok snart ok vel 11111 sik, enn annat var morautt, sem i kauttum. Auiinur kiiin hans ok sua lief var halft sniohvitt, eun halft moravtt; ok skiott ordi yfir at. fara, var lians likami aili- halflitr, sniólivitr ok moravdr, ok allr audruin inegin vel uordinn, sem hverr mynndi sik kiósa; enn ödrum inegiii var hann allr uundarligr ok amatligr.

J)i>ssi madr geck fyrir Vbba ok kvaddi hann med keisara uafni. Ubbi mællti: "Eigi em ek keisari; betr er fess feingit. Ek beiti Ubbi. Enn keisari stenndr ber hia okr." |>essi madr mællti: "Mer syniz fu micklu tiguügri; ok f?tti mer, sem fu m^ttir vel hera tignar nafn fyrir hragdz sakir." Hann geck fa fyrir3 keisara .ok quaddi hann. Keisari tok fui uel ok spurdi bann at nafni. "Audsed er nafn a mer," segir hann; "ek heili hinn Halfliti Madr; hefi ek alldri a minni annat nafn haft. Enn brad eru brautingia örenndi, herra!" segir hann; "vili fer, at ek dueliumz her nöckura hrid?" Keisari tok fui helldr seinliga. "Hafa mer allir kynia menn illa gefiz." Hinn Halfliti Madr segir: "Osealfratt er mer fat." — "Hvar lannda ertu fgdingr?" segir keisari. Hann mællti: "Ek em

1 Felaktigt upprepadt i A 2 Det sista u är otydligt A 3 fs AForiiBögur Suctrlanda.

barnfpddr a Blálanndi. Enn blamadr var làdir minn, enn liiodir min var ettud nordan yfir haf; [ok fui em ek blår äOtärum 1 |l megin, at mer bregdr J»ui 2 til fedr mins; ok marga megi fer far sea aBlalaundi sva vordna, sem ek em, ok micklu endimligri, ok sva a Sithia hinni Micklu. Enn ek uillda fa mer Itófd-iugia iuekurti at fioua mikils hattar, fuiat um mart er mer mikilla ifrötta led." Keisari mællti: "Hveriar eru f inar 3 ifrottir?" Hinn Halfliti Madr segir: "Ek kann allar tuiigur tala, sua at fess kem ek hvergi i verolidiimi, at ek furfa tiilk fyrir mer at hafa. Hug ok arpdi mun mig ok alldregi bila, hvart sem ek skal beriaz vid einn eda fleiri. Ek heti sigr haft ahveriö eínvígi. Sua vel kann ek at rida iturnimennt, at eingi mun isavdli sitia fyrir mer." Keisari mællti: "bu skällt gänga heim til hallar ok drecka med oss i dag." Hann kvad sua vera skylldu. Foru nu heim.

Hinn Halfliti Madr mællti4: "Huart er Boslara borg höfdingia laús?" Keisari kuad fat vist vera. Vbbi mællti: "Nu hefir sua til borit, herra! at fer megit med litlu afla ydr mikinn styrk ok sómd5 sealfum ydr: gefit hinum Halflita Manni Boslara borg! Fara feir Amunnda synir sua ovarliga, at iaf(n) örugguni manni, sein hinn Halfliti Madr lezt uera, er sealf'rátt at hafa rad feirra ihenudi." Hinn Halfliti Madr segir: "Her hafa allir

menn helldr huglaúsir uerit, er eingi hefir forat at setiaz i Riki fetta; mun mer ok ei fat verda. Enn fui skal ek lieita, ef ek fic borgina, at ek skal koma Rögn-valldi igreipr ydr, herra! Ok eru fa allir brgdr h(au)s unnir." Ermingad drottning mællti: "Hvi skalltu ei, son minn! lata Vbba rada fessu? Hefir hann fa af veg ok uauuda, liversu sein til tekz." Keisari mællti: "Hvi skal eigi Vbbi larl rada fui, sem hann beidiz ber um?" Ferr nu hinn Halfliti Madr til Boslara borgar.

Tueir riddarar voro feir med honum, er nefndir eru: het aunaR IngiiiiaR, enn annaR Tosti. ‡>eir voro burtreidar menn inicklir ok ridu hvem mann af baki ilanndinu. J>etla spvria feir brpdr. Vig-uardr mællti: "Her er rnikit af sagt burtreid fessaRa iiianna; oc er forvitligt at revna, hvart, nockut er sua mikils um uert." Adaluardr mællti: "Ek skal fara fyrst oc reyna mig." Ridr nu far til, er hann kemr til Boslara borgar. Hann fann Tosta ok baud bonum burtreid. Hann letz fess albuimi. f>eir riduz at sid- an; oc la/k sua feirra vidskipti, at Adalvardr reid Tosta af baki. þetta ser liigimaR ok folir eigi; lileypr a hest sinn ok ridr at Adaluardi; ok haiiu snyr imóti. J>eir eigaz vid leingi; enn sua laúk feirra leik, at Adaluardr feil af hesti. Skilia feir at fui. Ferr Adaluardr heim til brgdra simia ok segir sina eigi slétta.

1 Från [upprepas i början af nästa sida A 2 Otydligt; möjligen þar A 3 Så B; þýnar (a otydligt skrifvet) A 4 þa tillagdt öfver raden af annan hand A s Eller möjl. atfmtt A36

Annan dag eptir ferr Markuardr hennan ok kuez skylldu hefna br^dr sins. ‡>egar hann kemr til Boslara borgar, segir hann lngimar1, huat |iann vill; hann lezt |>ess albuinn. Stigu 1 feir a hak ok riduz at; ok lykr sva med feim,- at IngimaR ridr Markvard af baki. Ridr hann heim vid sua buit, ok fickir eigi sin faur gód. Viguardr mællti: "Ek skal fara iinyrgin * ok hefna fin." Hann bióz snemma ok ridr til Boslara borgar. Hann fann lngimar ok baud honum burtreid; hann iatar fui. þeir ridaz at b^di hart ok leingi; ok lykr sua, at Viguardr rid(r) lngimar af baki. ‡>etta ser hinn Halfliti Madr ok stendz eigi; hann hleypr a hest sinn; ridaz at leingi oc hardfeingliga, oc lagdi hvarr til annars sua sterkliga, at sunndr geingu badar burtsteingr; ök fa er hestarnir runnuz a vixl, hof hinn Halfliti Madr upp lmefann ok lystr uid eyra Viguardi, sua at hann tunibar ödrum megin af hestinum. Skilia uid sua buit. Ridr Uiguardr heim ok unir illa sinni ferd. Rögnvalldr mællti: "Ek man fara a myrgin *; ok ma mer eigi uerr til takaz."

Um myrgininn snemma stendr Rögnvalldr upp ok herkl^diz, stigr abak Flug-ar ok ridr allt far til, er hann kemr til Boslara borgar. Hinn Halfliti Madr bydr fegar Rögnvalldi til einvigiss; hann iatar fui. ‡>eir ridaz at knáliga ok ber-iaz alldiarfliga. ‡>a lagdi huaa til annars; enn feir satu sua fast a baki, at

huargi feil ofan; enn hestr hins Hal (Ii t a Mannz feil a eptri f^tr ; ok saudulgiardar huarstueg||gia geingu isunndr; ok rendu21 sua bad[ir a]ptr af hestunum. Rögnvalldr snyr fa at hinum Halflita Manni; hann hefir feingit .ij. sar, ok ecki mikil. Hann freif i hialminn tueim höndum sua fasl, at hialmböndin geingu isunndr; fa har hialminn upp af andliti hinum Halflita Manni, ok kennir Rögnvalldr, at far er Magus kominn, magr hans. Hinn Halfliti Madr gefz fa upp ok leysir sik stórfe unndan. "Enn fu, Rögnvalldr! skällt koma amvrgin 5 ok leika her marga leika a vellioum mer til skemtauar." Rögnvalldr quad sua vera skylldu. Margir inenn vndrudu ok spurdu hinn Halflita Mann, hui bann g?ti sik upp. "J>ui," sagdi hann, "at hann matli drepa mig, [fegar hann] hafdi af mer hialminn. Enn ek hafda a honum hreck 6 nockurn: hann het mer at koma til7 m[in a mo]rgin." Lidr af nottin.

Vm morgininn kemr Rögnvalldr, sem hann hefir 8 heitit, ok lek margskonar leik[a. J>]ar uar hinn Halfliti Madr ok 6a mugi mannz med honum. Hann hafdi gört ord um nottina keisara ok Vbba, at feir skylldu nu ueuda at honum. Ok er Rögnvalldr uarir sizt, fa ser hann, at hringr er sleginn. J>ar er kominn keisari med .c. manna oc Ubbi med .c. manna oc Erlingr Ubba son med .c. manna, hinn Halfliti Madr med .c. manna.

s s s

1 Kunde äfven läsas Ingmari A 2 g är ändradt från d A 3 lmgm A 4 rugin A * amgin A e hveck B 1 Öfver raden A 8 h. AFornsügur Surtrlanda.

‡>eir hala slegit 1 hring um Rögnval|d. Hann mællti fa: "‡>ar ertu, Karl keisari!" segir hann, "ok mun ecki far at rida. ‡>ar ertu, hinn Halfliti Madr! oc mun ek ecki far at rida. ‡>ar ertu, Erlingr!" segir hann; "ertu idlika fedr finum; enn fo mun ek eigi far at rida. ‡>ar ertu, Ubbi Iarl!" sagdi hann, "ok buz vid! far skal a(T) rida." Nu höggr hann Flugar med sporum ok ridr afylking Vbba. • Enn sua bardiz Flugan ined hin u ni fyR-um fotum, at allt stöck undan. Rögn-vatldr hio a badar hendr; ok sua lykr, at Rögnvalldr kemz i brölt; hann hefir drepit oc hestr hans .xv. menn. Vbbi mællti: "‡>ar strauk Raugnualldr nu undan; ok fickiz hann kominn or höndum oss; enn honum skal eigi at fui verda. Ek skal rida eptir honum ok Erlendr 2, son minn, ok .x. menn adrir, feir sem fr^knazlir eru. Hverr värr skal hafa .ij. hesla, oc skolum ver spreingia Flugar undir honum." ‡>eir göra nu sua, sein Ubbi mællti fyrir. Madr er uefndr FramnaR; hann var brodur son Ubba; hann var ouin mikill Raugnualldz. Hann ser nu, at feir rida eptir. Erlingr ridr mest, fui at hann hefir hest skiotan; far nfst Ubbi Iarl, oc var fo hrid löng imillum. ‡>ar bar h§d nöckura imillum feirra Erlings ok Rögnvalldz. Rögnvalldr ser, at madr geingr imót honum; kennir hann far Framnar. Rögnvalldr heilsar honum ok mællti: "‡>u f ickiz iafnan hafa vel

til min gört; enn ek hefi fer engu laun-at. Nu gef ek fer Flugar ok oll min herktødi." FramaR fackar honum fetta mikilliga. Raugnvalldr feck ser einn uánndan hest oc ridr ihrött. FramnaR let bryniöna i saudulinu undir sik ok setti hialm a hofud ser, skiölld a hlid, hleypr a hak ok suyr aptr imót Erlingi, frpnnda sinum; oc Erlingi syniz, sem Rögnualldr ridi imoli honum, oc quad hann nu feigaii. Erlingr höggr nu hest sinn Spora oc hyr spiotid til lags. FramnaR vissi ser einskiss otla vanir ok folfiz fo eigi uita, hui Erlingr let sua uig-mannliga. Ok er 3 Erlingr kom at honum, rekr hann spiotit igegnum hann Framnar; fat var hans bani. þottiz hann far hafa drepit Rögnvalld; hleypr af baki oc tekr skiölldinn ok hleypr a bak Flugar ok ridr aptr imot fedr sinum ok fickiz eiga at brosa micklum sigri. Vbbi reid akafliga; hann fottiz kenna, at far ridr Rögnvalldr; hyggr hann munu drepit hafa Erling, son sinn. Hann reidir upp sverdit, oc ficki r naúdsyn, sem var, at verda eigi sleppifeingr4 enn um sinn. J>eir mfttuz brått, er huartueggi5 sotti ferdiua. Erlingr hellt a hialminum; enn skiolldrinn héck a hlid honum hina vinstri. |>egar feir m^ttuz, hauggr Vbbi a hls Erlingi, syni sinum, sua at fegar tok af höfudit. Vbbi er katr miök, oc fickir vel hafa at farit. Kom j| fa ok22 epter allt lid keisara. Vbbi segir fa af-reks verk sitt, at hann hefir drepit Rögn-

1 fleg (= sleginn?) A 2 Så A 3 Öfver raden A 4 kanske bör raeir el. optaR tilläggas 4 SA A

välld. Olluin syniz sua, sem Rögnvalldr liggi J>ar. Keisari vard liliódr vid petta ok mællti: "Eti[ga pa]uck kann ek pessa."1 Nu satu peir par n[öck]ura lirid.

Enn Haliliti Madr kemr ecki eptir, oc ecki s[ia peir til lians] 2. Ok er peir litaz um, sia peir, at keinr framm merki; pui fylgir eigi lpra lid enn .v. lumdrat3 manna. [Framm] kem[r merki] annat oc io hit .iij., oc huert. at ödru; pessar uoru fylkingar storar ok grar fyrir ia[rnum]; pær fara nii[kinnj. Keisari sp\R, liuad-an herr pessi niuundi kominn. "Ek hefi ecki sp[u]rt, at lieinn herr se kom-inn i lanndi[t]." [O |k er pessir nalguduz, pa drap öllum ipögn, oc urdu vid kláp eygir: [peir pott]uz sia par Magus Jarl oc Rögnvalld oc brgdr haus; enda potti peim hann par liggia a uellinum hia ser. ao ‡>essi ma[dr, er p |eim potti sem Magus væri, geck [fyrir] keisara ok kvaddi hann. Keisari mællti: "Huerium a ek her at tagna? mer syniz [sem] h[er] se Magus Iarl, ok uar mer hann sagdr daudr fyrir .iij. uetruro." Magus mællti: "Alldri hefi ek daúdr uerit oc alldri siukr; enn lezt par madr .i. at min, ok lagda qk mala stein undir höfud honum, oc potti sem hann suaradi." Keisari mællti: "Mer syniz sen) Rögnvalldr se par hia per; enda syniz mer sem hann liggi her daudr a uellinum." Magus mællti: "‡>at er, herra! at Rögnvalldr er her hia mer; enn ek reist p§r riinar a skilldi hans, at

huerr skylldi ined hans asionu syna/., sem skiolldiiin hæri. Enn nu taki Ubbi skiolldinu af peim, er hann helir af drepit, ok siái nu, hvert afreks verk hann hefir vnnit!" hleypr til ok prifr afskiölld-inn; ok sea nu allir, at Ubbi Iarl hefir drepit son sinn.

Kap. XX.

^^U tekr Magus af ser hialiniun ok feil a kne fyrir keisara ok bad af sér reid» fyrir pat, er hann haldi haddit pa Aniunnda sonu. Mago ' uar pat audleingit5. Hann mællti pa: "Nu er ydr at segia, huern per uilid göra pema bluta; enn vita pickiumz ek, hvem per muiiud göra." Keisari mællti: "Hvem pa?" (Magus svarar:) "jper munud gefa Rögnvalldi Boslara borg ok allt pat riki, er par liggr til; ok hann skal gänga at eiga Ermingad drottningu, modur ydra." Keisari segir, at Magus hafdi pann lidsmun, at bann munndi rada niega pessu, ef hann villdi; enn quad ser petta lika. Magus mællti: "Markvardi skalltu gefa Spirans borg, ok er pa betr nidr komin enn adr. ‡>u skällt ok fa honum sgm- ilikt quánfang." Keisara quez petta lika. Magus mællti: "Adaluard muntu lata verda lannduamar mann pinn ok rad giafa ok sea fyrir honum iiöckut s?m-ilict rad sidan; eda huersu likar per

1 "óngva þöck kann ek þer þessa verks." B 2 Supplcradt efter B 3 Så A * Så A ' Först har skrif vits auduellt AFornsügiir

> '; ; ;.

fetta?" — "Uel," segir keisari; "eda huat ftlar fu Viguardi?" Magus mællli: "Huat mun hann, nema lara at' lanncli ahrött ok vera drepinn, huar sem hann keinr i hiki fil t V" Keisari tjuad sua liera skylldu. "Enn huert rad görir fu fyrir Ubha?" [segir Magus Iarl "Fyrir sakir fóstrs |>ess, er hann hefir veitt for, muntu eigi iifiina at (I repa hann, ok skal hann verda ibrottu. Enn veit ek, at hann man fara at r^gia fic vid fa niodur I »rf dr fina, Sigurd ok Asmuiind." Var V hl »i ibrottu rekinn.

Magus ferr nu heim ok segir Beim hrfdrum, huar komit er. ‡>eim Mark-uardi ok Adaluardi likar nu vel. Vig-uardr spyrr a, livat honum er ftlat. Magus sagdi. Viguardr mællti: "‡>at fottumz ek vita fega i' i fyrstunni, er ek frétta til fin, at ck niunnda far eiga illan måg, er fu ert. Ok haffu allzuesæll sed rad fyrir mer! Skälltu ok foss van vita, fegar ek ein ihrotlu, at ek skal safna lidi ok drepa fik, ef mer gefzt ffri á, enn heria einart aniki fitt." Magus mællti: "Sliks var mer hein t at fer von. Enn fa er ek hefi verit ibrottu, var ek a Danmörku; ok bad ek dottur Eysteins konungs til hanndsr fer, ok hennar skalltu få, ok skolu ver nu sfkia fangat bodit. Skalltu vera far konungr, fuiat Eysteinn konungr er nu gamall."

Suttrlanda. 39

*

Viguardr mællti: "(»ott er at hafa .ij. hvàptana ok sitt i huárum. Vissa ek fat iafnan, at ek var uel nifgdr, enn fat alldri, at ek uæri uifnvel mfgdr." Sidan geingu feir a skip ok iéttu eigi 23 f[y]rr ferd sinni, enn feir komti til Danmerkr 3. Var feim far vel fagnad J ok aflat at vcizlu mikilli. For hrudlaup j all vol fraiiim. Eysteinn konungr andadiz bràdlega; enn Viguardr tok vid öllu Riki j i Danmörku. Hanii feck Magus, magi sinuni, inikit Riki ti! med 1'erdar. Karli keisara fotti mikill sk[a]di at, er Magus var ibrottu or riki hans. Er nu allt kyrt4.

I

i Kap. XXI.

Nv er far til at t[aka] 5, er Vbbi I ferr brott or Saxl[anndi m]cd .i. skip I oc .xii. 6 menn. Hann létti eigi fyRÍ, enn hann kemr austr iGarda riki. J>ar er tekit [vid honum omakli]ga oc vel. ‡>eir Sigurdr ok Asmunndr fréttu, hvart keisari hefdi feingit hefnt fedr sins oc drepit (fa) A[muimda sonu. Uhbi sva- rar:] "Eigi veit fann veg vid. ‡>eir hrfdr eru far nu settir stiornar menn rikiss lians; ok setr hann fa [fyrir hvem mann ann]an 7 framm. Hefi ek fat nu t[il] sannz fregit, at feir brfdr ftla nu

1 Från [så A; kansJce bör man läsa: segir (keisari.) Magus Iarl (mællti:) 1 fp"r A

s

3 dammkr A 4 k* t A * I A är här och på de följande raderna ett hål; texten fylles enligt B e Bet ena i:et står öfver raden A 7 Ordet annan saknas i B40 Ct. (.ede

•

at rada lanndit und[an keisara; ok liefir] keisari gefit systur ydra Rógn-valldi." Vid fetta uerda feir br§dr reidir akafliga. Gelr. Ubbi sua um talit, at [feir safua lidi] oc halida til Saxlaimdz. ‡>ar var Ubbi iferd. Keisari uard eigi vaR vid fvRÍ, enn feir uoru uid lannd komnir. ‡>eir göra h[onum] .ij. kosti: sa aunaR, at hann geti upp Rögnvalld oc br^dr hans, eda halida upp bardaga vid fa. Keisari quex ecki mundu gef'a fa brgdr upp, enn quez eigi hirda, fott feir heriadi aViguard. ‡>eir Sigurd(r) ök Asmunndr nilldu ecki annat enn drepa Rögnvalld. Sidau biögguz huarirtueggiö Iii bardaga. Keisari hafdi eigi meira lid enn .c. manna, sem bann var vanr. Rögnval|dr hafdi oc .c. hirdmanna sinna, ök Markvardr .c.. ‡>eir br^dr harfdu .ix.c. manna. Tokz far hardagi med feim. Halladiz iniög a keisara bardaginn, sem von var at sakir lids munar. Voro sett grid um kuelldit. ‡>eir brfdr budu keisara enn hin sömu bod ok ena saumu kosti; hann vill fat med engu moti. Skal nu far staunda fyrst um feirra at h§fi.

Kap. XXn.

L/Ar er nu til mals at taka, at Magus efuar veizlu mickla iDaumörku. Hann bydr fangat Viguardi konungi oc mórgu stormenni i lanndiiiö. Hann mællti fa:

* g'nd A 2 Så A 3 y likt ett v A

"Veit ek," segir hann, "at Ubbi mun hafa farit i Garda riki ok r?gt keisära uid fa br^dr. Munu feir fara med ber ahenndr keisara. Oc ueit ek, at ek mun koma nér bardaganum. Enn fo skal ek lilit lid hafa ined mer. Nu skalltu safna lidi sem skiótazt ok hafa eigi minna lid enn .x.c. manna. Ek skal aqueda, n^r fu skällt koma; fat skal uera sid dags; fu skällt ganga aland ok allt lid fitt. Keisari mun vera i landtialldi sinu vid få menn; munu grid 1 sett um nottina. ‡>u skällt ganga inn ilanndtialldit ok leggia af fer óll vápn, leggia höfudit i kne honum keisara ok bidia haun af göra slikt, er hann vill." Viguardr mællti: "Mikit ficki mer fyrir fessu; enn fo skalltu råda." Magus Iarl let nu bua skip .i. litid; ok sidan let bann i haf.

Nu er far til at taka, er adr var fra hörfit \ at keisari er kominn ilannd-tialld sitt um kuelldit fra bardaganum. Rógnvalldr uar uti staddr ok nockurir menn adrir. J>eir sa, hvar skip sigldi; fat var all skrautlict. J>etta skip vard lannd fast. ‡>essir menn geingu alannd ok til lanndtialldz keisara; ok var far kominn Magus Iarl. Keisari fägnar honum ag^ta vel. "Ok villda ek," segir keisari, "at fu sigldir i brott; fuiat fer trevsti ek bezt at hefna min; enn fu hefir lid eigi fleira enn sva, at mer vegr fat litid." Magus mællti: "Eigi mun ek vid ydr 3 skiüaz; skal nu eitt ganga yfir okr bada." Marg-

ir töludu um, at uu væri lokin miög uisenndi Magus, er hann skylldi ecki hafa vitad til fessa. Magus quad fat opt vera, fott mörgum dr^gi til minna enn til daudans.

Lidr nottin; ok fegar vigliost er vm myrgininn \ fa er blasit til 1 bardaga, ok buaz huarirtueggiö. Vbbi mællti: "Nu mettim ver mikinn sigr vinna, ef ver gétim drepit Magum 3; fUi at fa eru farin öll feirra rad." Nu siga saman fylkingar ok sl^r i bardaga. Ridr Rögnvalldr fast framm ok feir brgdr ok Magus Iarl. ‡>eir geingu ok vel framm Sigurdr ok Asmunndr. Sigurdr reid at 24Mark|vardi4 sva fast, at hann feil fegar af hesti[num; ok] let hann fegar taka hann oc [vardueita. Asmunndr ridr af baki Ada]lvard oc let vardueita hann. Vbbi geck [ok] fast [framm]. Ok noru

grid sett um kuelldit; þa uoru eptir hia keisara .c. manna, enn þeir Ubbe uoru .u.c. manna.

Um kuelldit, er keisari uar mettur, sffl menn, huar siglde skipa flöte mikill. Keisari mællti: "Nu uæri mikit unndir, med huor-um. þesser uilia at snua." Magus mællti: "Suo dreymde mik jnott, sem ek uillda sidzt, at Uiguardur uæri kominn." Keisari mællti: "Uist mun hann eiga allz koste uid oss." Skipin bar brått at lannde; ok er þat eigi uonar lygi, at þar er kominn Uiguardur med .xij.c. manna. Þeir gänga fra skipi. "Ecke skal ueria lannd tialldit," segir keisari; "þuiat

Uiguardur mun inn komazt, ef hann uill." Uiguardur geingur inn j tialldit med allt lid sitt, suo sein inn komzt. Keisara þotte þúi unndarligt nöckut. Uiguardur tok af sier hialminn ok gekk fyrir keisara ok lagde höfudit j kne

honum ok bad hann af giora slikt, er hann uillde. Keisari uard gladur uid þetta ok kuad þar hofut sæmzt, Bem adur uar komit. "Enn þu skällt ueita mer lid ok snuazt j ferd med oss ok allt lid þitt."

[Viguardr kuezt] fat giarna uilia. [Eru feir] allir nu enir katuztu. ‡>eir Mark- [vardr ok Adalvardr] voro eigi drep[nir].

[Nu spyria feir] Ubbi ok Sigurdr ok Asmunndr, at Viguardr var kominn. Vbbi ma;llti: "Nu [mun] Uiguardr ftia at v[inna mikinn] sigr: fyrst mun hann etla 6 at snuaz ilid med oss oc drepa keisar[ann; enn 7 sidan mun hann snuaz [i] moti oss oc drepa huert mannzbarn ok uinna sua undir sik huart[tue]ggia Rikit." Litlu sidaa f[retti Ubbi], er Vig- vardr var kominn ilid med keisara; f iekir honum fa ov^nkaz 8 um.

Lidr [af] nottin9, ok kemr dagrinn; oc [bua]ta huarirtueggiu oc v§nta ser sigrs, feir er fvrri k^mi avöllinn. Sla»r nu imikinn bardaga ok akafa orrostu. Feil [mart] lid af hvarumtucggium, enn fo mikclu fleira af feim Ubba, fuiat lids munr var allmi[kill]. Keisari oc Magus, Rögnvalldr oc Uiguardr ridu fa framm

1 mgimn A 2 til / til A 3 Så A 4 Denna sida, den sista i A, är ganska nött och nedsrärtad, i synnerhet till den öfre delen, där det äfven finnes ett stort hål (jfr. not. 5 s. 39) utom smärre i fyllningar efter C, hvilka utmärkas genom [ ], har hela det med mindre stil trykta stycket (från r. 20 till r. 43) tagits ur sistnämda hds., ty af A kunna här endast enstaka ord låsas. ® filgde C 6 Ordet är otydligt A 7 Från [otydligt A ' Otydligt A ' Otydligt A

allir sonn, imoti beim rid v framm Ubbi larl, Sigurdr oc Asmuimdr oc Riddari .i., er Skialgr bet; hann hafdi uerit fehirdir Ybba. Kar! 1 keisari ridr framm moli Sigurdi sva [suarp]liga, at Sigurdr feil fegar af»hestinum; ok let keisari taka hunn oc vardveita. Magus reid Asmuund af baki oc [let] vardueita hann. Viguardr reid at Skialgi oc tok annaRÍ heiindi uin io bals honum ok grcip hann or saudlinum; annaRÍ henndi tok hann undir fgtr honum oc kevrdi [nu] höfdinu nidr uid vellinum; ok fyrllti hann eigi meira til bana. Rögnvalldr hafdi .x. alna langa burtstöng ok brodd litinn i. Hann reid at. Ubba ok leggr stöng[inni til] hans, sua at festi i herkl?duuum, ok lyptir Ubba upp or saudlinum oc selr burtstöngina a kne ser ; enn Ubbi spraukladi 2 uppi a odd-inum. Hann reid fa um allan vig völlinn med Ubba. ‡>a laust herrinn upp heropi micklu. Gefz |»a upp fat, er eptir var, lids feirra br^dra.

Karl keisari baud modur br^drum sinum til agftrar vei/.lu, oc sua Amunmla sonum, ok einkannliga Magus Iarli, oc quad Viguard hans radum fylgt munndii hafa um fetta. Br^dr fágu fetta oc uoru leystir ibrott ined ag^tum giofum; ok uoro feir iafnan uinir keisara oc sua Amunnda sona. Foru feir br^dr heim i Garda [r]iki oc fengu ser sfinilig kuán-fõng. Yiguárdr for heim til Dan merkr; ok uoru feir keisari iafnan vinir sidan. .Magus larl for ok heim i Stråns borg. Hross .ij. uoru tekin, ok uar bunndi[nn] s[inn] fotr Vbba uid huart feirra, ok drogu fau hann um allt Saxlannd; oc var fat hans [bain] 3. Erlenndr Ubba son ok feir Adaluardr uoru lannduarnar menn keisara, ok feck (hann) huarumt[ueg]gia feirra s?miligt quanfang.

Ok lykr far sõgu Magus Jarls 4.

1 Skrifvet k; otydligt A 1 Bokstäfverna p orh k äro otydliga A 3 Så C; liftat B

4 Iarf AKonrads saga.

Kap. L

L-VAT 1 er upphiif fessarar 2 frasagnar, at einn golugur kongl- 3 ried fyrir Saxlandi, sa er Rikardr hiet. Hann atti at styra aullum heimi fyrir nordan haf. Hann war uitur ok uinsæll ok vel at sier gior; hann war sigursæll j orr-ustum, uitur ok sniallr j mali, frodur ok forsiall. Hann war kuongadur madur, ok er ægi nefnd kona hans. ‡>au attv .ij. horn, ok hiet Konradr son feirra, en Siuilia 4 dottir; |>at var at agætum giort, hue fogur f au woru, af olluni feim, sein fau säv. Konradr var clldri feirra syskina.

Rodgeir hiet einn gofugur jall. Haml war hinn mesti spekingur ok hinn bezti klerkr; hann kunni allra fioda tungur

naaliga j heiminum; ok suo er a kuedit, at hann kunni allt fat, er madur matti manni kenna j fessum heimi. Hann atti sier konu ok einn son, er Rodbert hiet. Hahn var nær allra manna giorfiligaztur ok uænstur; ok fat var talad, at honum lægi næst wm jfrottir wid Konrade.

Jallinn giorir heiman for 5 sina ok fer til fundar wid Rikard kong 3. Honum war far wel fagnad med allri aulvii; fuiat med feim war hin mesta uiuatta, ok fotti ke(i)saranum ecki rad radit, nema hann riedizt wid hann jaHinn. Nw bar hann wpp erindi sin vid kong 3 ok mællti suo: Til feirra hluta allra, er ydra tign iykiværa ek skylldugur at giora. Nu cm ek kominn a fessa ferd fess erinndis, er fo er mier diorfung j fram at bera, at ek uil bioda fangat Konradi, syni fiuum, til fosturs ok kenn-slu; ok far med heit ek fui at kenna honum allann fann frodleik, er ek em askynia 7 ordinn, ok ueita 8 honum, sem ek kann ok ek hefi uit til ok kunnattu,

1 Sagans början (till 45*) är trykt efter skinnb. 7, fol., å kgl. bill. i Stockholm (i noterna kallad B) 1 þsra B 3 Så B 4 Otydligt B 5 i* B 6 Eller möjligen wki B 7 askyia (el. askvi); blott de tre första bakst, äro säkert läsliga B 8 uei ta/ ta; ordet är på första raden afbrutet af ett hål B

okQaullumhlutum[uppfæzlu ok uidr uist1, ok |>ar med allar fær jfrottir, er ek heti numit, skal ek honum kenna." Keis-arinn vard nu gladr vid fessa rædu, ok fetta leizt honum vel. Ok nu war buin ferd Konrads, ok fara sidan . med godu yfir læti ok miklu1 forvneyti far til, fer) feir koma heim. ‡>a lysir jall fvi fyrir hird sinni, at honum skal . . . eptir lo fui huer feckur, sem feir uirda Kon-' rad. "Rodhert, son minn, skal honum fiona ok draga glofa af hondum honum ok hera eptir honum klædi hans ok uopn. Enn mun ek fa til adra menn at fiona fier. ‡>u skällt ok allt uid honum uægia3, ok suo skal ek fik iiirda, sem f u giorir til hans." Rodbert kuezt ægi ubunari at fiona honum, enn fadir hans at bidia hann fess.

Konradr wex daguoxtum ok nemur jfrottir, ok geingr fat vel, suoat hann hafdi hveria numit, er ssa framda. Rod-bert er ok næinur at jfrottum ok kemzt fo huergi nær Konradi. Ok er hann getur fat at lita, leggr hann fyrir ser at nema at tala allar tungur; ok verdur hann algior j fessari jfrott. ‡>at war huortueggia, at Konradr beiddizt ecki at nema fessa jfrott, enda sagdi Rodgeir bonum, at hann fyrfti fess ægi, ok kuad fat hætt, at madur tyndi feim jfrotturn, er hann hafdi adr numit, ef hann tæki at nema fær, sem ecki wæri feim likar. Enn Rodbert idkadi fetta so miog, at bann kunni iammuel at mæla tungur ann-ara fioda ok sina sialfs, Ok aungan frodleik liet hann vvndan gänga, fann er fadir hans kunni honum at kenna.

‡>cssar woru jfrottir Konrads: fa er hann war j herskruda sinum ok hleypti sinum hesti sem akafazt, at hann tok wpp gullhring med spiozs oddi sinum, er la a gotu hans, ok rendi sa hond sier. Ok suo nam hann hueria j f rott, at hann fotti framar leika en hinn, er honum kenndi. Sw war onnur jfrott hans, fa (er) hestur hans hliop sem skiotazt, at hann kastadi vpp bædi senn skilldi sinum ok suerdi ok hendi ta fannveg a lopti, at hann tok medalkafla suerdzins med feirri hendi, er hann hellt adr a skilld-inum, en skiolldinn tok hann med feirri, er adr hiellt hann ia suerdinu Hann reid suo æ burt, at eingi lanndsz manna matti wid hann keppa. Su uar hin fridia jfrott hans, at fa er hann hleypti hestinvm sem mest ok odligazt, at hann stack nidr spiotinv ok hliop suo langt, at breidar mr gat hann med fessum hætti yfir stiklad. Ådrar woru ægi smærri hans jfrottir, foat fessar sie taldar. ‡>essa leika reyndi hann optliga ok margar adrar faheyrdar jfrottir.

J>a taulauduz feir wid sin sa illi||um fostbrædr, at ægi wæri radit, liuar sa væri, er fa sigradi. Rodhert mællti: "Huar sein uid forum, fa inuntu ægi finna finn jafningia j leikum ok burtreid-

1 Från [otydligt B J Otydligt B z Otydligt B 4 skilldinum B. - Fornsögur

um ok i allri atgiorfi. En ef uiturligra1 orda furfi wid edur ymisligrar niælsku ok uizsmuna annara, fa mun ek fess 1 uilnazt I'3 at ek skal keppa fat vid flesta8; ok megvm vid [f vi vel at slikv 4 veitaz."

En er feir fickiaz [tamit hafa fyRir sers allar ifrotir, fa sendir Rikardr keisari ord Rodgeiri6 iarli, at hann sendi lo heim Konrad 7; fikir hann nv [teckit hafa allan fro(sjka, aili ok vizmvni, ok nvmit allar ifrotir 8, er Rodgeirr kvnni honvm at kenna; ok fotti hann fa vel til feldr 9 at stiorna sinv veldi. Nv er ferd hans bvin virdvliga, ok veliaz til at fara med honvm vænir Men» ok vigligir10, svara br?dr hans. Nv skilliaz feir fostrar, ok melir hvar vel fvrir- a/drvm; bidr iarl11 Konrad vera forsia man vm rad Rodbertz, sonar sins. Sva mælir hann vid Rodbert, at hann skyli vera Konradi hlydin ok f fylgiv samr ,a. Hann lez sva gera mvndv.

Nv fara feir, vnz 13 feir koma [til borgar Rikardz keisara14. "‡>eir ero saman .lx. vngra ls Manna. Vid feim

M]orlanda. ' 3

er agætliga t?kitt1 Ok setr Konradr Rod bert ser it nætsta ok virdir engi Mann sva sem hann ok lætr Menn til fa [feim at fiona virkvliga 17. Op(Y) gangga feir til skemmv Silfie 18 tveir 19, ok tala far syskinn fat, er feim fotti gaman at.

Kap. n.

Jhilun 3 0 dag kemr keisari at mali vid Konrad, son sinn, ok mælti: "J>at vilda ek nv, at fv tækir at nema bækr frod-ar 31 ok mælscv allra 33 fioda." Hann svarar: "‡>ess farf ek eigi, medan Rod-bert er a lifi; fvi at hvergi 33 landa, er vid kominn, fa farf ec eigi asars, en hann tvlki 24 mit mal; ok vil hann sva hvern lvt gera, sem hann a'tlar, at mer skyli bezt fickia 26." Keisari svarar: "Trvir fv all vel Rodbert?" Konradr svarar: "Eigi rædr vm fat." Keisari mælti: "‡>al ræd ek fer, at fv trvir betr sialfvm fer en honom. [Enda segi

1 Härefter odr öfverstrulet B 2 Här börjar texten i skinnb. 7, 4:to & l-gl. bibi. i Stockholm, hvilken hds. t i härefter följa, då ej annat anmärkes. 3 flestalla B 4 Från

[þa bfadir j samsinni B 5 Från [nurait hafa ok sier tamit B; i st. f. hafa har A möjl. hafit * Rodgh A ' son sinn tillägger B 8 Från [munu hafa feingit þroska afls sins ok numit hafa alla uizmuni þa B 9 fallinn B 10 B inskjuter ok ungir. Þeir woru nailiga u Så B; saknas i A 12 Från [fylgisamur B 13 þar til, at B 14 Från [heim j Saxland B 14 vng'"a A 16 Så tekit) A " Från [at þiona honum uirduliga B 18 Siuilæf?) B 19 .ij. saman B 10 .i. A; kapiteldelningen saknas i A och göres Jiär och i det följande efter B; detta kap. har i B haft en röd öfverskrift, som nu är oläslig 51 B tillägger ok þann frodleik, er ai þeim er ritadr " an'a B 33 huar B 24 tali ok tulki B 24 betzt (det första t underprickadt) A 26 lika B46

G. Cederschiöld.

ek fat, at 1 halqve(m)ra 2 ficki mer fer vera fat, er fv berr ibriosti fer *, en fal 4, er hann 5 veit ok fv att vndir honvm." 6

Opt gengr Konradr ok Rodbert i skernv Silfie 7 ok skemtv 8 ser far. Ok einhveriv9 sini kemr Rodbert fangat; ok fa 10 mælti keisara dottir vid Rodbert [i hüodi11: "‡>at skaltv vita, at ek em eigi heil, ok keni (ek) 12 fer fat; fvi at fv veldr13." Hann sanar fat ok spyr sifan, hvat til radz skal taka. Hon svarar: "‡>at mvn [radz tekit **, sem verdvkt er, at fv mvtit drepin vera, er fv hefir svikit föst brofor fin, fan er fer vnni sem sialfvm ser15. En alz 16 fv spvr mik eptir ræd ek fer fat, at ‡>v segir til fessa Konradi, brodvr Minvm, ok [bidir hann 18 liknar ok a sia ,9." Hann gerir nv sva [ok segir sin vendredi ok bidr hann litila(t)ligra(r) a sia ok liknar, ok far med, at hann leiti vid at svefia reidi fodvr hans 20. Hann tekr fessv 21 fvngliga ok fikir hann sik svikit hafa ok sva fodvr sinn. En fvRir

sakir fess, er hann hafdi honvm vel ok trvliga fionat22 iæskv ok verit ifylgd med honvm, fa lætr hann at ben hans, ok bydr fangat [vngvm monnvm ok vigligvm23, vinnvrn sinvm, ok selr feim21 til vardveizlv Rodbert, at fadir hans nai honom eigi, fot hann [sveviz eigi-25.

Einn dag heimtir Konradr födor sin a mal26 ok qvez [vild v tala 27 vid hann; ok sidan gänga feir [imal stofv .ii. 28. Ok er feir ero far komnir, fa fegir Konradr rid nockvra. Rikardr. konvngr2' mælti: "Hvi qvaddir fv mik malz, enda30 feggir fv nv? eda vildir fv ginna mick?" Konradr svarar: "Heldr til fess, at ek vil segia fer fat, er fv veiz fo81 adr, at Almaligr gvd hefir mikla for 82 sia lysta i fvi, er hann hefir i feisi 38 ver-old'iNÍ sett inna god

v Menninna til fess at bætta yfir misverka vandra Manna; 45 en til fess31 enna vandv, at hinir meigi35 a valt86 syna vittvr leik sin ok god-gir(u)d37 ok hetta med [ymisom atgerd-om 88 osidv illra 39 Manna. Ok syniz [fat opt, "at inir godv Menuinir hafa fa 50

1 Från [ok B 2 halq'ra (= hallkvæmra) A 3 þinu B 4 hitt B 4 Rodbert B 6 B tillägger Þeir skilia nu at sinni. 7 Siuilie B ' fkeitv A 9 ein öfver raden A

10 Så B; þ A 11 Från [saknas i B 12 Efter kin har A ett , i raden; dock är intet tillsatt i marginalen; es B 18 B tillägger þui 14 Från [or radazt B 15 B tillägger ok uirdi aungann þier framar sinna manna " þo er B 17 at B 18 Från [bi^ þier B 19 þar ined, at hann leiti at sefia (så!) liugskot ok reidi fodr mins B 20 Från [sakntts i B; i ordet 'litilaligra' litillåtligrar) står det senare li (ifver raden, gr är summanskrifvet och otydligt A 21 SeSv A 22 þionaz A 23 Frän [saknas i B; monnvm skrifves mm A 24 þei A 25 Från [sefizt æigi þegar B 26 tal B 27 Från [eiga skyllt. m;nl B 28 Från [JB malstefnu B 29 Så A 80 en þa B 81 Saknas i B 82 f" A 33 Så (- þessi) A 84 I marginalen A 84 Så (= megi) A 86 Saknas i B 37 godg'd A; godfysi B 38 Från [ymissu moti B 39 uondra B... "> Fornsögur

. - ^."-t " t'

mest liknat, er storligast hefir af verit gert '." Konvngr2 svarar: "Slikt alt veit ek eigi ogerr en f v." Hann svarar: "‡>at syniz opt, [sem mælt er 3, at 'spa 5 er sQ>)aks getta.' Nv farf ei at hylia fetta mal le(n)gr ers fo skal vp koma, at6 |>v komt at mali vid mik ok lètz |>er eigi vel hvgr vm segia, hve7 trvr Rodbert8 nivndi vera mer. Nv lo hefir hann ok 9 |litt i fa/ vendredi, er aldrigi mono losaz l0, nema hann nioti gæizkv 11 finar [ok linlæka12; fviat hann hefir oletta gert Silfiam 13, dottvr finna en systr mina." Konvngr14 verdr 15 reidr miog ok mælti: "Dreppi sem skiot-az drotinn sviekan!" Konradr svarar: "‡>at mvntv heyrt hafa segia froda Menn fra gvdügvm malvm, at hann vili eigi da/da syndvgs ,s Mannz, heldr lifi hann 2 ok hætti fyrir 18 simia mis || verka17. Syn fv nv fina milldi ok-liciia manni fessvm, er ifetta ohapp licvir ratad 18, ok hyG at fvi, sem mpllt er, at 'vpp skal [iarli gefa 19 eina sok'! Ok ef 25 optaR hendir haml slikt, fa man hann eigi [at mer fa vndanmeli20." —"En 31 hann gengr vndan," segir konvngr iJ,

mir]anda. 47

"fa fe ec fat eigi sipd, hvart hann man eigi stiga yfir fic med sinvrn velvm." Conradi' qväf fat eigi mvndv vera. 30

Nv skilia feir fedgar. En Konradr segir Rodbert, at hann skal halida fiorfi [ok fp 23 fvrir sakir fodvr sins ok fara ór landi, ok helldr ineiR i fiarska en midr. Rodbert svarar: "Kafi ec hard- 35 yfgi 24 fodvr fins at fvi, at fegar sendir hann menn eptir mer ok letr drepa mic, nema fv veitir mer fat skiól, sem ek villda ok fostra 25 fin mvndi vara 26, at fara med mer yr landi ok frelsa mic 40 sva." Konradr svarar: "Eigi er fafir min slikt- svicari sem fv, ok man hann fic eigi drepa." [En at h^n hans let hann 27 bva skip .v. ok fa til [vaskligra manna ok vigkeNa 28. Kon- 45 vngr 39 frettir, livat slikv 30 skal; en hann segir, at hann etlar 6r landi ok 31 syna sic ok sina at gervi vidara alondvm en far at eins. Rodbert liittir fodvr sis ok segir honvin [til svabu- 50 ins32; en hann bidr Rodbert vel fara, ok sagdiz meÍR hafa sied fyrir hans hlvta, [fa er Konradr for33 fångat, en hitt, at konvngi 34 vpri ifvi sva mikit

1 Från [þa þui meiri milldleikr godra manna, er þeir taka þolinmodligir motgiordir

sin na .... manna(?> B 1 Så AB 3 Från [saknas i B 4 Otydligt B 5 ef B 6 Saknas

i B ' huersu B 8 d öfver raden A 9 Saknas i B '0 leysazt B " Sä (= gæzku) A

12 Från [wid B; linlæka = linleika 13 Siuiliam B 14 Så AB 15 fyndvgf A 16 F" A

17 Här börjar den andra handen i A och fortsätter till 483i. 18 hratad B 19 Från

[gefa jarli B 30 Från [af mer muten mælltur, ef hann geingr nu undan B 31 Så A

23 Så AB 23 Från [sinu B 24 skaplyndi B 25 fostri B 26 vænta (?) B 37 Från

[Konradr lætur nu þo at bæn Rodbertz ok B 28 Från [uaska menn ok uigkæna B

39 Så AB 30 slikt B 31 at B 33 Från [eptir þui. sem ordit war B 33 Från [j þui

er hann baud Konradi B 34 Så AB48

G. Cederschiöld.

ueítt; ok had bann eigi optaR svikia I [fvilican drottin l, sem Konradr var.

Nv fara feir sif,in. Ok er feir koma skämt fra landi, spyR Rodbert 5 Konrad, Inert feir skolo ha|lda skipum sinum. En hann qvez ongan mvndv heim sekia [ne neinvm fiona odrum en feim 2, er rikaztr er i ollvm heiminvm; "en far 3 er stol konvngrin sialfr 4; ok io [skolo ver til Mikla gardz s." Sv ferf var sva scravtlig 6, at feir hofdv silki at seglvm, en reip med silfri snvin. Gylldir voro allir brandarnir 7 askiputn feiRa ok sva hofvt. Scip feiRa voro [fád med 15 steini8 alla vega litvin. Ok var sv ferf [fragerf vm virf ilig 9.

‡>eir breyttv sva til, at feir sigldv at Garfinvm [ibiortv vedri ok vel syndv10. Ok fegar er Garz11 menn sa sigling 20 feiRa, af bragdligri en aima manna, fa foro feir til strandar ok frettv, hverr fyrir skipvm redi. En engi kvNi tvngv feiRa landz manna nema Rodbert: ok qväf hann Konrad, keisara son af Sax-25 landi, [fyrir skipum rada". ‡>eir toko hofn iSlolpa svndvm. En er Garfz menn

sogdv konvngi, hverr komin var, bavd1 * hann gofgvm monnvrn at bioda honvm fangat vid ollvm förv nætvm sinvm til sva langrar veizlv 14, sem hann villdi 30 sialfr15. Ok er [f av ord 18 koma til strandar, fa segir Rodbert Konradi, at feim 17 var heim bodit med mikilli ad-verd at konvngs radi t8.

Ok 19 er feir gänga heim, fa lætr 35 keisari 20 leikara 21 gänga vt af borgini, ok leikr far med allr lydr: svmir svngv eda slogv horpvr ok. simfon ok salterivm, en svmir harv kerti a mot feim. Kon-vngrin 22 sialfr geck 23 ok feim at motti 40 vid állri sinni liird.

Kap. ni.

Ok med fessi [ini dyRÜgv 24 pro-cessiv voro feir iborg ledir 25 ok i höll konvngs. Rodbert mællti fa vid Konrad: 45 "Hvart vildv heldr, fostbrodir 26! at ganga fyRi ok sitia idri ok svara ollvm konvngs spvrningvm ok awaRa Manna, eda sitia

1 Från [slikan mann B 1 Från [nema þann B 3 þat B 4 j Mikla gardi tillägger B * Från [skal þangat hallda B 0 fcravtlit A 7 Det andra r öfver raden A 8 Från [foxut (?) med blaim steini ok gulum, raudum ok grænum ok brunudum ok B 9 Från [hin virduligazta B 10 Från [j fridu (?) uedri ok biortu B 11 Saknas i B 13 Från [þeim styra B 13 I stället för b har skrifvaren först velat teckna þ A; B: þa mællti kongr, at rikir menn skylldu bioda kongi þangat heim med ollu foruneyti sinu 14 uistar ok ueizlu B 14 þegit hafa tillägger B 16 Från [þeir B ,7 honum B 18 bodi B " Härefter har första handen skrifvit tre rader i A (till rad. 46) 20 kongr B 31 leika A; B: leika fyrir þeim med allzs kyns leikum; ok ganga nv allir wt Ieikarar ok adrir lydir, sumir med saungum edur horpum, sumir sinfonum edur sallterium ok gigium, sumir etc. 32 km A

23 gc A 34 Från [saknas i B " Så (= leiddir) A 36 Härmed börjar åter andra handen » A/ -> Fornsögur

ytri ok ganga sictaR ok sia 1 ec fyrir spvrningvm ok svorvm 2? ‡>vi at kyn-lict man pickia, at ec gegivmz [avällt til svara 3 yfir herdar per 4." Hann lez 5 pat vilia, at Rodbert seti ipri ok svaradi ollvm spvrningvm. Nv gerir Kodbert sva, ok 5 sezt it nesta konvngi. Konvngr spy-R hann at nafni. En hann svarar: "Ec heiti Konradr; ok em ec 10 sonr keisara 8 af Saxlandi." — "En hverr er [sa madr 7, in v?ni ok in tigvligi, er sitr it nesta per?" qvap konvngr. Hann svarar: "Hann heitir Rodbert ok er sonr Rodgeirs iarls, fostra mins." Konvngr 15 m^llti: "|>at hefi ec heyrt8, at engi madr v?ri per 9 iam vés iollv Saxlandi; en nv hofvm ver paN se«10, er langt [gerir vm 11 fram ikvrteisi ok yfirlitvm" — "‡>ess var von at per, konvngr!" (segir 20 Rodbert ,2) "at pv mvndir vitrliga til isa; [pvi at hann er oekar 13 kvrteisari ok leer nest mer i ollvm idrottvm ok at gervi; verp ec iondvert14 at leggia15, adr en ec fa hann sigrat. En pat gerpi 25 at raviv vin virping ockra, at min vin yfir litvm ok at gervi var m§ÍR vpp hajldit en hans; potta ec ockaR framaR at kyni

ok ollvm 16 idrottvm; var hann oc ockar heimskari17; ok var hans af pvi sidr getid, at hann potti nesta 18 [

heimdregi heita 19 hia mer." Konvngr svarar: "Hvert var yckart erendi [j mest20 apetta 3 land?" Rodbert mellti: "Ver spvrdvm til ydaRar tignar ok velklis; ok potti oss po 21 gnoglig erendi, [pott. eigi v^ri meiri en slik. Ver vorvm fvsir vid ydr at kynnaz; ok pottvmz ver af pvi virping hliota mvndv oc vegsemd 22, par sem pv ert gofgazt(r) konvnga iheimin-vm.23" Konvngr spvrdi märgs fropliga24. en Hodbert leysti pat vel ok vitrliga Konvngi virpiz hann vel afordfgri si ni 25 ok vitrv, ok pickir hann märgs aviti 26 ordiN.

Rodhert lvtr nv at27 Konradi ok m^llti: "Nv hefi ec tiad28 konvngi pina virping ok sagt honvm deili apinvm idrottvm; ok pickir honvm mikils vm vert of yfir lit pin ok [vm adra pa lilvti 29 er ec hefi honvm ikvrdeika 30 gert31Nv erv peir par vin hrid; ok ca« Rodbert32 konvngi at segia [mar ga hlvti ivizmvnvm ok 33 frodleik; pickir konvngi at lians hiali mikil skemtan.

1 sitia B 2 torö B 3 Från [saknas i B 4 B tillägger hueriu sem suara þarf

8 at hann B 6 Rikardz kongs B 7 Från [saknas i B 8 .m\ (= mællt) tillägger B

* þ' A 10 sied B 11 Från [er wm þik B 12 Tillagdt enligt B 13 Från [hefir þu ok

þat sann spurt, at hann er uænni ok B 14 j fram kroka B 18 vid hann wm jþrottir

tillägger B 18 flestum B " heima elskari B ,8 nesti A 19 Från [mega heita heim-

dragi B 10 hingat B 21 þat B 32 Från [at sea ydra tig» ok uelldi B 28 B tillägger

ok erum fusir uid þik at kynnazt. ok þottumz ver af þier uirding hliota mundu 24 Sak-

nas i B 28 Så AB 26 auit" B 27 j eyra B 28 fyrir tillägger B 29 Från [atgiorfi B

38 j kunnlegleika B 81 B tillägger ok fra sagt þinum agætum 32 iH uallt tillägger B

33 Från [fra nockurum (otydl.) raukum edur B

Kap. IV.

ÄdArgskonar giavar gaf Konradr kon-vngi, ok letz Rodbcrt f§r a valt honvm gefa. Konvngr spyR Konrad l, hvi Rod-bert, [fost brodir lians2, greidi a valt giafir fram; en Konradr 3 lez ongvm til trva at liirda sina gripi4 nema Rodbert, l'oslbrodvr sinvm. Nv lieltv feir liiali5 sinv at síní. io Konvngr atti ser dottvr; bon het Matthilld 8. Hon var7 qveNa venst ok f storkostligvz, snyrliligvz ok sidlatvz 8. Allra feirra specinga, er a Griclandi voro, fo 9 fotti hon fyrir hafa speki ok briost vit10; fvi at alldri voro fav vandqvefi11 vpp borin fyrir bana, at eigi nivndi hon far af an veg leyst geta, sem vitrligaz 13 fotti. Heiii hafdi ok snemmeNdis13 miok til nanis 14 halldit verit; fvi at konvngr haff i sent fangat ilond ls, er hann vissi mesta fredi menn vera 16, ok lei fa til sin fara ok kewa lienni allan frofleik, er feir k\'nv [at keNa ,7. Hon hafdi oc ser af fvi 18 sva mikit rijlt, at eigi fawz

[ne eÍN 19 hennar iafningi at [vitrv ok frodleik iGrickia riki ok vidara asars stadar. Konvngr vnni 31 hetmi mikit ; ok var hann optt vanr at koma til stein-hallar 23 hennar, [er af virkdvm var ger ok hon sat at savmvm sinvm 3'.

Nv er fess getid, at eis hvem dag gengr konvngr fangat34; ok heilsar Mattiildr vel fodvr sinvm ok letr35 hann sitia hia ser; hann gerir oc sva. Hon spyR hann tidenda, en hann qvez [fav mest36 tidendi kvsa henni at segia, "[at her er3 7 komiü Konradr, son Rikarz keisara af Saxlandi, ins gofgazta 38 maNz, med inv skravtiigzta lidi." Mattiildr spyR: "Hversv liz fer, fafir, adar» 39 inan?" — "All vel," sagdi hann; "fvi -at hann er nesta 30 allra manna venstr ok virfiligaztr. Hann er oc [sva kvrt-eiss, sem slikan getr sizt31. En eiN hlvt hefir hann 32 fyrir alla fa, er ec hefi sied ok sogvr fra heyrtt, at ec ella hann hverioin manni vitrara vera; ok hann kaw allar tvngvr at mela eigi verr ok helldr betr en feir menn, er [ber vaxa vpp33 ok veniaz vid [fa melskv34."

1 Saknas i B 3 Från [saknas i B ' Rodbert B 4 dyrgripi B 6 tali B 6 Mattiildr B 7 allra tillägger B " Från [kurteisuzt, þeirra er j Grick landi woru ok annars stadar B 9 Bör kanske läsas þá eller uteslutas 10 Denna sats

lyder i B sålunda: Hun hafdi ok bricht uid (så!) fyrir huern mann 11 uandrædi B ,J v'trligaz A; i st. f. r år först skrifvet 1 13 Saknas i B 14 frodleiks B 14 lid A; j lond B 16 fyrir vera B 17 Från [til -B 18 þessum lærdom B 19 Från [neinn B 30 Från [uiti ne at audrum frodleik þar j Garda uelldi ne B 31 Så B, saknas i A " hallar B 23 Från [Stoll einn var gior af miklum hagleik. ok war hon þar uaun at sitia at, þa er hun sat juni j hallinni B 34 til skemu Mattilldar B 36 bidur B 26 Från [morg B " Från [ok er ber B 38 f öfver raden A 39 ai þenna B s0 nær B 31 Från [kurteis madur B 33 mest tillägger B 33 Från [upp uagsa ok (fel för j) sinu landi B 31 Från [sina tungu B. - Fornsögur

— ["Sva hefir oss oc verit fra sagt," sagdi hon. "Eda1 hvi melin |>v sva, fafir, at fv qvatt hann vera n§r allra manna uenstan ok virfiligstan? ‡>vi at 5 sva hafa inir beztv kavp menn ok inir merkvztv2 oss fra sagt, at [feir hefdi engi senn honvin (iam) veN i ne einv laiuli, fvi er feir hofdv komit3." — "Sva heti ec m?llt," sagdi konvngr, "at lo ec hefi ongan virfiligra litiN ne [véNa ok 4 at oliv cvrteisara annan 5 en faN, er sitr it nesta honvm. ‡>ess ma ek sveria [of fais maN6 at ec hefi honvm engi sed tigvligra ne7 kvrteisara. Ok sva 15 man ec mela, at fott almattigr gvd hef(d)i mer faN krapt gefit, at ec skapada mic sialfr [a alla vega sva iyfirlitvin\ kvrt-eisi ok frifleic9, fa mvnda ec mik eigi10 artan veg kiosa, en sia madr er." Matt-20 illdr mfllti: "Eigi farftv, fafir! at segia mer fleira fra honvm; fvi at ifessum ordvm finvin ma ec skilia, at fv hefir honvm engi maN se>' alstormaNligra 11 ok kvrteisara [ok at oliv vaskligra l2." — 25 "Hett getr fv of fat," segir hann.

Nv gengr hann ibrot ok til hallar siNar. En Rodbert spyB, hvert hann hafdi verit; en hann segir. "Hvart er

M]orlanda. ' 3

[sv kona allvén 13, herra?" qvad Rod-bert. Konvngr svarar: "‡>at hava menn 30 hedra mfllt, at eigi [ficki geta alvirfi-ligri kono u." — "Sva hevir mer verit fra sagt," segir hann. "Eda hve 15 vitr kona er hon ?" Konvngr mgllti: "Eigi16 hovom uer enn faN fvNdit, er17 radit se, at 35 [af henni beri vm vitrv ok visdom ls." — "J>tiN veg hofvni ver oc [sogvr fra heyrdar19," [segir Rodbert20; "ok fat hava feir menn infllt, er farit hava optliga 21 millvm Saxlandz 22 ok vidara hvar anars 40 stadar, at eigi fickiaz feir fvndit hava fat rad mer til handa, at feim ficki mer fvllkosta fyrir sakir mÍNar tignar [ok vitro 23, aNars stadar en 24 her, sem er Mattilldr, dottir fin, — slikt ficki mer 45 menn ecki || brotvm25 deillt hava, — bedi4 sakir viz mvna ok virfingar." — "Ma f ;it af f vi," sagdi konvngr, "at her hefir ok verit slikt m§llt, at eigi fetti26 henni aNars stadar fvllkosta ncma far, er 50 Konradr keisara son er af Saxlandi." Rodhert m§ llti: "H ver nog 27 mvndi v ra, herra," segir hann, "ef ec [villda nacqvat halida af vi mali at bidia hennar? hvern-og mvntv fvi28 taka vilia?" — "Ef 55 feim er hnekt maNÍnvm29," segir kon-

1 Från [Enn B 3 rettorduztu B 3 Från [hann uæri allra þeirra manna uænztur,

er þeir hofdu a nockuru landi sied, (er) þeir hefdi komit B 4 Från [saknas i B s aN/nan A

6 Från [segir kongr B 7 ok at ollu B 8 Från [at yfirlitum ok B 9 f'þleicf A; uask-

leik B ,0 j aungan stad B " stormannligra B 12 Från [at ollu B " Från [hon alluæn

kona B 14 Från [wæri aunnur jafnuæn B 15 huersu B 16 Aunguan B 17 at B 18

Från [hana muni sigra j uisdomi B Från [helldur heyrt fra sagnir ganga B 10 Från

[tillagdt med B, saknas i A 21 Saknas i B ok hier tillägger B 23 Från [saknas

i B 24 I st. f. n år först skrifvet r A 25 Så B; något otydligt i A 26 e otydligt A 27

Huersu B 28 Från [bæda hennar? edur huersu mundir þu þui mali B 29 rada kostinum B1

vngr, "[er af gofgazti étt er l, fa se ec henni hvergi fvllkosta. [En fo nian ec hana rada-lata V Rodhert urfllti: "For-vitni er3 mer a, kon vngr T sagdi hann, 5 "at sia fessa kono ok heyra hennar orda lag ok reyna hennar vitrv

4. Var f vi5 min for [hingat gior6, at mer var for-vitni at sia Mattilldi ok reyna hennar visdom [ok vidfregia speki7." — "Vit skolom fara fangat a inyrgin," segir kon-vngr.

[Nv lidr sa dagr 8; ok of myrgin-inn eptir dryckiv9 ganga feir konvngr ok Rodhert til steinhallar Mattilldar. Hon heilsar feim vel10 ok hydr11 IWdvr sinvm [at sitia 13 hia ser; en [sif an tok (hon)13 stol ok setr14 framaii at ok m^llli vid Rodbert: "Sit far15, madr!" sagdi hon. Hann gerir sva ok melir sif an: "011 erv vird-iüg seti, drottning! iholl fiwi," segir hann. "En fo skalltv fat vita, at fa er (ek) var heima aSaxlandi med fedr minvm, Rikardi keisara, fa satv adrir optaR16 a fors^tvm fyrir mer, en [sva at mer v§ri skipat17 aforseti fyrir adra menn." Hon mellti: "Ef fv fort fess erendis mest iinina holl at sia min yfir lit, fa mattv fy alldri gioR lita18, en sva at fv sitir fyrir mer ok horfir a mik. Mer

hevir oc. mikit verit sagt fra19 finrni vénleic ok kvrteisi; ok fickiomz ec fic eigi axan veg gioR sia, en fu sitir ge^nt iner." — "Vel er slikt m?llt," (segir Rcd-bert), "ok vitrliga til fvndit, sein von var at fer, drottning!" Nv taka fav liial sin a milli; ok fickir henni eigi of sag-vrn fra hava verit sagt hans vitrv ok visdómi. En eptir fat hialar konvngr hliott vid dottvr sina ok melir sva: "Hversv ficki fer sia madr yfir (lij)? eda hve vitran etlar fv hann? »da live ficki fer honvm ord lieia?" — "Sva ficki mer," segir hon, "sem süca menn mvni sizt geta at frodleic ok vizinvnvm, sein hann er. En mer liz hann all vi rf- iligr, sva fegar," qväf hon, "at sa er [helldr i véNa30 |agi, er snofct berr af honvm. En a ficki mer vera skvci nockvR55 maisinvm, sa [er mer ma31 eigi fickia iafn vel yfir liz, ef hann er 32 keisara son, sem elligar, ef hann v^ri aNars maNZ son. Ok ficki mer fvi likaz, sem tendrat23 se kerti ok breNi üosit allglatt i34 fyrstv ok beri vel, en standi i midio sva har skvGi nockvR 35, at fyrir fvi megi eigi liosit allvel brena. En fo ficki mer madriN forkvnar vel ivexti ok (adaliga kvrteiss oc merkiligr36, ok

1 Fr An [sem gofgaztur er at kynferd ok allri tign jheiminum B 3 Från [saknas i B * wæri B 4 uizku B s ok af þui nocknt B 6 stofnud fyrir onduerdu B 1 Från [saknas i B ' Från [saknas i B 9 drycki A 10 ok uirduliga tillägger B 11 byr B

11 Från [sæti B 13 Från [lætur taka B 11 setia at B 15 Saknas i B 16 Saknas i B 17 Från [mier war alldri skipat B 18 sea B 19 af faf sagt þ. v.) B 30 Från [j uænsta B " Från [at. mier ma hann þo B Ja wæri B 33 tandrat B 34 Z (= ok) A 36 Saknas i B 38 Från [kurteisi BForiiBögur

fetti mer allvel, ef hann vpri iarls son, eda [hann vgri son nockvrs 1 fylkis kon-vngs. En nv ficki mer hann eigi [vera iafn yfir bragz mikill, sem2 mer fetti veFa eiga, ef3 hann er ens gofgazta keisara son." — "En hvernog er fal, dottir?" sagdi konvngr; "hversv vent villtv svara feim malvm, ef fessi madr vill bidia fin? ‡>vi at hann hefir fat [nockvt io talat4, ok ee hefi f vi [eigi o vent svarat5." Hon svarar: "Ee vil eigi giptaz fyR fessvm marii, en ec veit, hverivm ec giptvmz. En allz ec hefi fat in§llt, at ec mvnda asat hvart ganga med Kon-is radi keisara syni eda ongvm ella, fa mvn ec fetta eigi fverknyta. En fat vil ec, fafir! at fv segir mer, hvarvm fessa fylgir [optligaR tneiR6 lidit, eda hvarvm [fat fionar virkvligaR 7." Kon-vngr mællti: "Allvitr kona ertv, dottir! ok [vitrliga spvR f v ok * af mikilli for-sia [ok varvt9. Sva letr allt lid feirra, sem fat siai alldri hann10 Konrad, en feir erv fegar vppi allir seN, er Hodltert vikz nockvr yr sinv s?ti. Ok alldri lirytr sva l/tt a sko cledi hans, at eigi [fcat feir fegar af11 ined scrvdi ok skallati12;

I sva fiona feir honvin rekiliga." Matt-illdr uiflltì:. "J>a erv Saxar allt aNan veg, en ec hvgda, ef feir leGiaz vndir letr invm otignara ok fiona lio.iivm ok feRa sår af scofotvin lians med scallati sinv13, en feir lati14 eigi, sem feir siae liofd-ingia sín. Nv fétti mer fetta mikillur i sia vert. Ok15 vil ec, at fv spyrir hann, I hvi slict16 s?ti; kvN 17 mer at segia, hval hann fi nr til sliks!" Konvngr m^llti: "SaNaz nian fat, dottir! er allir landz menn tala [til fin 18, at eigi ti?dz iGrickia velldi fer vitrari madr, er fv skylldir afaNveg [eptir geta Imitat19 slikvm lilvt-vin, livatki er til beR."

Nv taka far a/11 sa(m)|jan 20 at tala 5 [medan feim fotti gaiiian at. Eptir fat31 ganga feir til hallar. Konvngr spyr Rodbert23: "Hversv virdiz fer tal Mattildar, dottvr minär? eda hve23 vitr ficki fer hon vera?" Hann svarar: "Vel fotti mer 4 hon til orda taka of mart hvad25," segir hann; "en eigi veit ek 26, hve divp sæ 37 hon er. En a

fann veg er, herra!" segir hann, "at mina mark ficki mer at of vizmvni heiiuar eda orda til tæki2s, er sa39 sat^ a adra hond

1 Från [annars B 2 Från [yfirlirags (så!) mikill jafnt ok B 3 þar sem B 4 Från

[hialad B 5 Från [nock/kut wænt tekit B 6 Från [optar B ' Från [er þionatl vird-uligar edur astudligar B 8 Från [saknas i B 9 Från [talar |)u B ,0 þeuna mann B " Från [muui þeir af þerra B 12 skarlati B 13 Från [saknas i B 14 lata B ts Mattilldur mællti: "Þut B !6 Från [hueriu þat B "ok kunn (at segia mer) B " Frän [saknas i B 19 Från [grafa eptir B 20 Första handen börjar åter i A 21 Från [wru lirid; ok er þeim þotti timi til, [la B 22 a þessa lund tillägger B 23 huersu B 24 Härefter dt öfver struket þ A 11 Så A; saknas i B 36 I A följer här ett uf ver struket hev eller her 27 kona tillägger B 38 tok B 39 Sä B; A har öfver raden ~þv 30 sæti B54

G. Cederschiöld.

henni \ er livert ord ha_*ti, fegar er nækvt vard misqvedit, ok leysti fyR2 yr spvrningvin 3 minvin, en sva at hon hefdi nær4 .vpp qvefit. ‡>ætv(m)z ck 5 fa gerr 5 vitta mega, ef vid værim 6 .ii. sainan feira Manna, cr nokvrra mall-snild kynni. En vist ætla ek hanna vol at vizmvnvm 7 bvna 8." Hann svarar: "§va mvn fer rcynaz, [fvi heldr, er fv lo veiz geR 9."

Nv spyR Konradr l0, hvert hann haf| verit vm (iaginn. Hann svarar: "Ek hcfi, fosthrofir! leitatt vin fat, hvart keisari" vildi gipta 12 fer dottvr sina, Mattifdi. 15 Hell ek sagt feim fra finni at gerfi ok vaskleik13, [ok fina vitro fvair feim tiad M. Taka far fvi15 allvcl, ok er kon-vngr fvss [at gipta fer hana ls. En hon er forsial, ok vil hon eigi giptaz 17 fyR, 20 en hon hafi adr litit18 at gervi fina." Konradr19 mælti: "Veit ek, fosthrofir! attv 20 mvnt vel minv mali fylgia [nv ok opt21. En seg fv fat! hve v?n kona er hon?" Rodbert svarar: "Enga kono 25 hefi ek væni set ne at oliv listvligri." (Konradr mælti:) "Allgott mvndi far at

koma til hallar hennar." — "Eigi rædr22 vin fat," segir Rodbert.

Nv tckr Rodbert til orda ok lytr i ey ra konvngi ok mælti: "‡>essi felagi 30 min," segir Rodbert, "hallar ordvm til at koma23 til hallar Mattildar, dottvr fiuar; en fat skvlvm vid varaz mest24, at hann getti25 hana littit; fvi at honvm fylgia marghattafar26 nattvror 27, fvi at konvr 28 35 megv varia hvgskotti siuv halda, fegar hann sia. En hann er [akafa vifin ok29 slægvitr; gctr hann a marga vegga of fær 30 stilt; for hann miog31 fyrir fær sakir or landi, at varia fottvz Menn 40 vardveitt fa kost garfvgra kveixa fyrir honvm." Konvngr mælti: "Nakqvatt32 væri madrin a fan veg i yfir 33 bragdi, sem tælir konnornar mest, at34 hann er væn ok [virdvligr at sia35. En seg f v 45 mer fat! hvatd36 kemr til fess, et37 lid fit tøtr sem fat siai fig aldregi, en fat fionar Rodbert einnvm 38 fostbrodvr finvm, ok er fat39 fegar alt40 vppi, er hann vigz iwkvr?" Rodbert mælti: 50 "Eigi er logit fra speki f ini ok for 41 sia, hvessv [mikil cr, (er) 42 fv vildir a alla

1 hei A 2 Trick öfver R A 3 fpwnigv A; B har manna ist.f. mmvm 4 neitt B s gr A

6 vsrT A 7 jþrottum B 8 a öfver raden A; B tillägger ok uizmunum þeim, er kuennmanni

heyrir 9 Från [saknas i B; geu skrifves g" A 10 Rodbert tillägger B 11 kongr B 11 a öfver

raden A 13 rauskleik B 11 Från [saknas i B 15 [tinu mali B 16 Från [gefa þeir konuna B

17 heitazt þier B 18 sied B 19 Härefter står ett half utplånadt 1 (el. i?) A ao at þier mun

vel fara ok þu B 21 Från { saknas i B 21 er ædra B 23 nockurn dag tillägger B 14 sem mest B 25 æigi tillägger B 26 mrgbatrþ A; saknas i B 27 nattv"'or A; B: natturur þær, at kouur etc. 28 k'" A 29 Från [miog B 30 þs A 31 o öfver raden A 32 k öfver raden A S3. y öfver raden A; ordet saknas i B 34 þuiat B 35 Från [uaskligur ok uigfimur B 86 Så (= hvad; A 37 Så (= ed?) A; at B 38 Saknas i B 39 Saknas i B

40 Saknas i B 41 P" A 42 Från [saknas i BFornsögur

t v. .

vega at hygia ok forvitnaz1 [vm |>at2, er fer f ikir i sia vert, ok rasa 3 at engv [fyrir rad fram *. En allz mer

virdiz, attv vndraz slika Ivti, fa mvn5 ek nv fleira tala6 verda en sva, at7 fori8 væri; ok er til fessa [saga lamg9; at fat var [farna10, konvngr!" segir Rodhert, "at ek var sendr 11 til fostr(s) ok nams Rod-geiri iarli, fodr fessa Mannz; ok fædvm(z) io ek far vp hrid íwkvra. Hann var vel [vid mig 12 ok kendi mer margan visdom, faN er fv [mvnt naqvat13 vitta mega af, at [eigi er skrok M. [Hann feck f eNa mann til at fiona mer nætr ok daga 15; mer virdiz slikt mikils, ok vard med ockvr vel. En nockvrrvm vetrvm sidar for 16 ek heim til fodr 17 mins, ok fessi Madr med mer, [er ek kalla minn fost-hrofor18; ek setta hann mer itt næsta, ok virda ek hann mikils 19. [En hann larnadi mer sva, at hann lagdiz med Silfiv, systr mini, ok far kom, at hon20 for eigi ein saman ok kendi honvm. Hann var fa til dräps ætladr81; en ek had honvm fridar22 fodvr min, sem ek kvna,

i

en fat tiadi ekki. Ek sagda fo23, at24 ek mvnda hann eigi [vp gefa25, ok ek mvnda veria 26 hann med [fa Menn27, er ek feinga28 til. En er fadir »iin sa mik [i fessv29 radin, fa gaf hann vp 30 fexa Mann fess 30 hatar81, at hann skyldi or landi fara ok kon,a aldregi honvm i arg syn. Hann Rodbert vard32 sva h(r)ædr33, at honvm34 fotti, sein fadir min mvndi Menn eptir honvm senda ok latta dreppa hann. Ek veit ta honom fat, sem nv mattv sia, [at ek for or landi med honvm 3\ Ok er vid hofdvm her verit lirid narkvra fa fottiz hann sport37 hafa, at flogv3S Menn mvndv hingat koinnir vera at sendingo39 fodvr mins, ok had hann mig lia ser lidit far til, er annad hvart vari, [at fat ryfiz, eda hit ella, at fat yrdi vpp vist ok væri feim a brot stokt En nv hefti ek lidit eigi sidan heimt til min. Ok er fer nv, konvngr! sog(d) sagan med rpkkvm 41 ok retendvm 42. En fo er eigi kynlik(t) of ina vitro Meiinina43 ok ina forsialv44, at slikt fæti vndarlikt, far

1 fWitnaz A 1 Från [hui þat sætir B 3 rasar B 4 Från [fyr enn suo, at þu uitir uist, huat titt er B 1 Härefter nv öfvcrstruket A 6 rausa B 7 sem B ' I st. f. o har först skrifvits v A * Från [bryn saga B 10 Från [þa B 11 selldur B 11 Från [til min B 13 Från[m' naq' A 14 Från [þat er skroklaust, sem ek segi þier B 16 Från [Iarl lagdi þenna mann vndir fætur ok feck hann mier til þionustu B 16 f" A 17 fordr A " Från [saknas i B; broþor skr. b°þor A 19 B tillägger ok liet ek hann laungum tala vid Siuiliam, systur mina

20 Från [Enn þat for so, at hon ward wanheil ok B 31 leiddr B 33 eirdar vid B 33 þa B

,4 öfver raden A 34 Från [fyrir roda leggia B 31 i öfver raden A 37 Från [þeim

mönnum B 34 Skrifvet fëiga A 39 Från [þess B 30 þeS A; til þess B 31 Saknas i B

sa var B 33 ordinn tillägger B 34 Så B; saknas i A 34 Från [saknas i B 3e na'k"'a

A 47 Så (=> spurt) A; B: þa spyrr hann 38 Så (= flugu) A 39 bodi B 40 Från [þeim

a burt staukt, edur kuitturinn (otydl.) ryfizt B 41 Så (= rökurn) A; sonnum rokum B 43

riettum dæmuin B 43 i öfver raden A 44 forsiala A; frodu B56

sem hann er okkar væni, f o at hann hafi eigi vid mer [vitro eda vaskleik1; [j 6 ok er sliks all vel -leitat." Konvngr mælti: "Nv vil ek, al fv kallir til fin lidit; ok veit ek, at fat rnvn [fegar verda2 at fessi fra sogn." Rodbert mælti: "Varkyn er, at fv [spyRÍr vand-liga eptir vm slikt3; en fo fætti mer f v sliks eigi f yRfa

Kap. V.

S.

;ldar íwkvrv lytr Rodbert at5 Kon-radi ok mælti sva: "Nv ficki mer væn-lik(t) vm", fviat konvngr qvez nu kolat7 hafa malit vid dottvr sina, ok qvad hana8 hafa vel tekit sinv mali. Hann segir fa' talat hafa tvar9 hrid nykvra, ok leiz10 hann hafa talit fyrir henni a marga vega, qvad eigi fer mvndv finnaz iamn ga'fgan mann, ne yckr badvm i ollvm heimi, fegar er hann lidi11 ok fodr finn. En hann lez spvrt18 hafa, at Menn voro komnir a feim

skipvm er laggv vid Stolpa svnd, feir 14 er at okkvr spvrdv 15 vandligga. En ek hafda ok adr slikt heynt, at flvgv

Menn mvndi komnir a feim skipvm. En 25 11 v fieki mer likliktlfi, at satt mvnni vera, [er konvngr hefir spvrt til fessa Manna17; fickiv(m)z ek nv, fosthrodir! fVRÍa4 finar a sia, ok vilda ek, at fv lefir mer18 lid fitt til fylgdar hrid na-kvra 19, med- 30 an eigi ryfz fessi qvitr; fvi at fetta er nv [al sandligga20. En ek mvn a valt21 fitt mal reifa i fvi, er ek ma." — "Skylt er fat, fostbrofir!" qvad Konradr, "at fv hafir lid mit fer til fylgdar, 35 ef fv fickiz fyRfa — "‡>a gerir fv vel sem mik vard (i)," segir Rodbert.

Nv lætr Konradr lid sitt fylgia Rodtart hrid narkvra 19 ok fiona23 lionvm i engv veR en sialfvm ser; ok er hans bod 40 kemi- til fessa, fa gerir lidit sva. [Rod-bert mælti fa 24 vid konvng: "Nv mattv34 sia, fegar mitt bod [kemr til, at fegar Cer) 26 hvit mer at fylg(i>." — ["Satt er fat," segir konvngr i7. Rodbert heldr 45 en a bonordino vid konvng; en hann lez eigi mvndv hana gipta an26 hennar leyfi29. "Ok hefir fv far [enga gælV80 a; fvi at mer fotli hon vel at eins 81 taka finv mali. Enda [varir mik, at 50 hon vndriz, hvi32 lidit fylgdi fer eigi."

' Från [uizku ok uænleik (utpl.) B 5 Från [wppi vera B 3 Från [uilir uandliga vm slikt leita B 4 Så (= þurfn) A s jeyra B 6 þitt mini tillägger B 7 Så AB * Sä B; h~A " t'íi' A lu Så (= lrezt el. lézt?) A 11 leid B 12 fp^t A; B: Rodbert kuezt spurt hafa j aunann stad 13 skipv A 14 Så B; þa A 16 fp^dv A; spyria ok at ockru lidi B

16 t öfver raden A 17 Från [saknas i B; spvrt skrifves fp^t A 18 7 marginalen: m nästan helt bortskuret A 19 na'kwa A 20 Från [allsannliga sagt B 31 allt B 23 ok beint eptir þui tillägger B a öfver raden A 24 Från [Einn tid mællti Rodbert B 35 þv tillägger A 26 Från [kom til þeirra ok til Rodbertz, at þat war þegar B 37 Från [saknas i B 38 utan B 39 rad B 30 Så (aungua gæfuj B; eng' gæfr A 31 i öfver raden A 33 Från [undradizt hon miog, at B; i A står hon öfver raden, z (i vndriz) har öfver sig en prick. - Fornsögur

' ' f/V . .

Rodbert mælti: "Nv (er), sem ek sagda fer, at konan 1 er væu ok virdvlig [ok vittr at nami ok at hanynävm 2, en eigi alldivpsæ. Ma vera, at henni ficki ser 5 fysiligra sakt3 fra Rodhert, fostbrof vr4 minvrn, ok ætli bon ser fat rad eigi sidr \ Vilda ek en, at vid færim6 til liallar hennar ok leitarfvm 7 fessa mals." Konvngr lett8 fat vera skyldv, fegar 10 sem hann vildi. En er feir geraz fangat at ganga, fa spretr vp alt lidit ok fylgir Rodbert. Ganga feir nv tij ste(i)n "hallar Mattildar ok skipa holma. En9 Konradr var .i. eptir, fa fotti honvin 15 dàrilikt, er hann matti vid amgaN mæla, er far var i holinni; verdr nv gengit10 vtt stondv 11 sidar ok gengr nv til hallar Mattildar ok in i holma ok a mit golf13; fa nemr13 hann stad ok tilaz vm, getr 20 ser hvergi rom 14 sett. Hann var bvin tigvüga15; hann var i gvf veliar kyRlli, feim er allr var gvllofin16 ok ger han-yRdvm, bvin gvllhlofom alt1?, far er bvningr18 fotti bæta a honom; ok var 25 fat [al mikill19 gersimi. Sinn gvll bring haf(d)i hann a hvari hendi20; feir voro [gvll godir ok 21 gerfir forkvnliga22 vel.

M]orlanda. ' 3

Hialm gvllrofinn hafdi hann a hofdi ser; [hann var23 vida gimste(i)nnvm setr24. Sverd hafdi hann i hendi ser ; ok voro 30 far hiolt or gvlli steypt, [er at voro, en skalmin var kveykt vid25; vafdr26 var medalkaflin med ra^dv gvlli ok hvilv silfri; [gimsteinnvm dvRligvmm voro fa^ hiolt sel2', ok var sa gripr [agætliga 35 godr28. En er Mattildr [gat fan mann at litta er af ollvm bar, feim er hon hafdi set, fa litatz hon vm, ok tok vp it næsta ser :ii. Menn ok feck feim annad sæli; en hon leit vttar ok drap hendi 40 sinni i setit hia ser. En 30 hann sa, at hon bod 31 honom at sittia ser it næsta, fa gek hann fangat, ok sat far allan dagin igegnvm. Mattildr horfdi longvm a hann, ok leiz henni Madrin afhragd 32. 45 En er Rodbert sa fetta, lart hann i ey ra konvngi ok mælti: "J>etta er mikil farf-la^sa, konvngr! [er fessi foru nartr min er her komin3:t. Ok f icki mer nv nadivt sannaz fat, er (ek) sagda fer, 50 at ollvm konvm brygdi vid, er hann sia; fvi at Mattildr, dottir fin, setti hann (a) adra hond34 ser, ok horfir hon longvm a hann. En fat er vitvant at fa

1 k*n A 3 Från [saknas i B 3 sagt hafa verit B * foftb-þ* A ' B tillägger: til yndis, þoat madrinn sei eigi miok at morgu uanndadur, en þar sem ek em, þoat ek sie ockar meir bor inn 6 færs A 1 Sd A 8 Prick öfver det sista t A ' ok er B 10 gëkgit A; honum nu reikat B 11 Så f= stundu) A 13 gofl A 13 nefr A 14 Så (= rúm) A 15 vel ok uirduliga B 16 gvll/liofin A; i B saknas detta och de 3 följande orden 17 Saknas i B 19 bvnigr A; buning B " Från

[hin mesta B 30 hendi A 31 Från [saknas i B 33 for skrifves fi A 33 Från [ok B 24 settan B 3S Från [ok war kuikr mannfai :n þeim grafinn B; kveykt skr. keykt A 36 vaf5 A; vafinn B 37 Från [saknas i B 38 Från [med aullu agætligur B 39 Från [sa þenna mann B 30 Ok er B 31 Så (*= baud) A 33 afb^gr A; vel B 33 Från [at sea minn fielagi hefir hingat reikat B 34 hon B

varaz hans [tadvr ok mar(g)skonar nat-vrvrVilda ek, at vid gætim fess2." — "Ekki nivn til3 saka," segir konvngr, "ef eigi verdr optar; en 4 |><*v megv ekki 5 vid mælaz." (Rodbert mælti:) "Miklo ero [inar(g)hatadar(i) hans nattvrvr ok slegfar qveykor5, en sva at fat megir fv hyggia, er med fer hefir goda eina6 [nattvrv ok (veizt) til engrar fiolkvnlig-io (i)ar flærfar

Kap. VI.

Ei

rfPtir fetta tok v far konvngr ok Matt-ildr ok Rodbert tal sin a mili, ok lieldr Rodbert [en a f essv mali8 at bidia is hennar. Hon tekr fa fiR [ok fiR 9 ok vil lit fetta tala. "Ek em vng," segir hon, "ok ofrod at vizmvnvm, at10 fvi sem konvngs barni [hæfi at vera u." 7 En er feir hofdv j| far verit fa 20 stvnd, sem feir vildv, fa ganga feir til halar, ok mælti Rodbert vid kon vng: "Aldrigi hefir Mattildr tekit minvm mal-vm iam fiaRi12 sem nv; ok vggi ek, at hon se nv heillvt af flæ(r)dvm 13 Rod-

bertz, fostbrofvr14 mins. Mvnv vid 25 verda at leita [i of fetta nokvrra bragd-a15." Konvngr mælti: "Hvi skvlo vid eigi drepa hann?" Rodbert svarar: "Eigi nenni ek [fvi, at vid verdim i fessv berÍR 16, medan 17 Menn sia engar sakir 30 til [meiri, en en ero18, ok verit adr i minni ferd; [en allt skal honvm fyRir eit koma 19."

En er feir komv vndir bord, fa lytr Rodbert at Konradi ok spyR, hvessv 35 honvm litiz a Mattildi konvngs dottvr. "Vel liz mer a hana; ok fotti mer far Gott at koma i holl20 hennar," segir Konradr. "Eda [hvad feR nv fram vm bonordit? 21 hve vænt er nv tekit22 minv 40 mali?" Rodbert mælti: "[Vel ficki mer nv fat vera 23; en hon leiz 24 fo sia vilia adr nockurar 25 ifrotir finar; fvi at ek hefi far mikit af sakt."

Nv skilia feir sit tal. En stvndv 45 sidar mælti Rodbert vid konvng: "Fin ek nv af vm rædv Rodbertz, fost brodvr mins, at honvm hefir vel virz [til Matt-ildar26, bædi at yfir littvm ok kvrt$sii7." — "Matti28," segir konvngr; "en farf50 la-sa ficki mer, at hann [lifi lengi w, ef hann er fiolkvnigr."

1 Från [talar (el. tálar) B 3 til nockut, at ægi yrdi suo optar B 3 Saknas i B

4 þuiat B 1 Från [m'gfalldadr1 ok m'híattadr' h slægdir B; nattvrvr skrifves nattv"r A 6 ena A 7 Från [uitru, enn ueizt til aungra flærda B ® Från [fram B ' Från [saknas i B 10 eptir B 11 Från [heyrir B 15 a är otydligt A; jafnlitt (otydl.) B 13 suik-somum tmlum (otydl.) B 14 foftb°þs A 16 Från [nockura rada B; nokvrra skr. nok'ua A

16 Från [at verda ber at þui B 17 munu B 18 Från [þess, ok hann hefir B " Från

[ok .... sea ... . miog til min B 30 / st. f. h synts k först varit skrifvet A 31

Från [saknas i B 33 suarat B 33 Från [Alluel B 34 Så (= læz el. léz) A 24 nok"ar A

26 Från [Mattilldur, dottir þin B 27 Så f- kurteisi) A 28 þat tillägger B " Från

[gangi þangat optar BForiiBögur Suctrlanda.

Of myRgininn 1 pa er drykiv var lokit, ganga peir konvngr ok Rodhert i malstofv ok lid Konrads med peim. En Konradr var .i. eptir ok gengr vt stvndv 5 sidar or holinni2 ok hogdi3, at peir konvngr mvndi gengit hafa til stein hallar Mattildar, ok ferr hann pangat. Mattildr bydr honom til settis * [sem in fyRa dag 5. En er hann hafdi par skama 10 stvnd setit6, pa tekr Mattildr [eit eski7, er stod hia henni; pat var allt gylt ok gert forkvnliga 8. Hon tekr par9 or pvss fagran 10 ok st(e)ypir 11 i kne honvm 12; ok voro par i blod samfost .lxx.13; a 15 pessvm blodvm voro ritadar 14 [tvngvr .lxx.15. Ok litr hann a biodin ok finr par eina 16 pa tvngv, er par kvnnv bædi. Ok

tekr hon pa til orda ok mælti: "Nv er vena17 vm18," segir hon, "er ver19 20 skvlvm tala mega20 vid pesa maN; eda hvert cr namn pit?" Hann svarar: "Ek heitti Konradr," segir hann. "Sva iamt21," segir hon. "‡>ikir pat gott nafn," segir hon, "a ydrv landi?" Konradr svarar: 25 "[Eigi heyrda 23 ek pat nafn par illt kall-

59

at23." — "Hverr er fadir pin?" segir hou. "Rikardr heitir24 hann ok25 er keisari yfir oliv Saxlandi," segir hann. "Eigi pickiz ek en vitta26," segir hon; "hvart erv peir27 e(i)nir Menn- a pvi 30 landi, er Konrad(r) heita 28 ok erv Rikards synir29?" — "Eigi visa ek pess vanir," segir hann 30. "Sva picki31 mer," segir hon, "sem allir virdingga32 Menn landz ydars vil» sva 33 he(i)ta; [eda ero 35 fleifi keisarar a pvi landi en .i.?" segir hon. "Eigi veit ek pess vanir," segir hann. "En pvi spyR ek pessa," segir hon, "at34 her er komiii-Madr annar ok nefniz Konradr ok leiz 35 vera son Rik- 40 ards keisara af Saxlandi. En pvi gef36 ek mer37 grvnd eptir, hver pv ert, at pessi madr hefir bedit38 min; en peir Ivtir erv39, er ek hefi40 grvnat hann, hvart41 hann 42 mvndi vera Konradr eda 45 eigi. En trvir fadir minn 43 honom fastliga. [Eda hvad mana er hann ?44" Konradr segir: "Hann er fostbropir min ok heitir Rodbert ok er son Rodgeirs iarls, fostra45 mins." — "‡>at var oss 50

1 myRgin A 2 Öfver nn är ett tvärstreck A 3 Så (— hugdij A « fetif A 6 Från [hia

sier med sama hætti ok fyrr B 6 fëtit A 7 Från [til eins eskiss B 8 for skrifves f" A;

förkunnar vel B 9 wpp tillägger B 10 mikinn ok fagrann B 11 wr tillägger B 11 sier B

13 Saknas i B 14 ritatr A; ritnar B 15 Från [.ij. tungur ens åtta tigar B 16 ena A

17 Så (-* vænna) A 18 Saknas i B; i A följer fë öfver struket 19 Så B; i A öfver raden,

otydligt 20 a öfver raden A 21 jafntna B 22 Från [aunguan veit B 23 kalla B 24 h5 A 25

Öfver raden A '26 til fullzs uita B 27 J) A; þier B 28 tf t a A 29 Så B-, .f. A 30 B tillägger

"Eru þo fleri keisara synir ,'Q þui landi?" segir hon. "Æigi er þat jminu uiti," segir hann.

31 uirdizt B 32 v'mdíga A 33 Konradr B 84 Från [þuiat B 38 Så læz el. léz) A

38 gref (g'f) B 31 suo mikinn B 38 Öfver raden A 39 sumir tillägger B 40 i öfver

raden A 41 Så B; hvH A 42 Öfver raden A 43 Öfver raden samt i marginalen A

44 Från [saknas i B ,8 foftw A60

G. Cederschiöld.

sakt, atv vææririsa madr," segir hon; "en sa, er f v kallar Rodbert, væri Konradr keisara son." — ["Visarri erv fa adrir Menn en ek," segir hann, "ef ek veit eigi, hverr fadir minn er." 1 — "MeiR ficki mer fetta vera at likendvm," segir 5 hon, "fyrir Alstra 2 Ivta sakir, bæd(i) fyrir sakir vænleik(s) ok kvrteisi, [fata-bvni(n)gs ok herklæda s. En f (at)4 veit ek, at fadir5 nun mvndi sva fremi fvi fastliga 6 trva af minvin [firir tad-io vm 7, ef hann ætti vid fan vm, er langt (væri)8 of bann fram at vitzmvnvm eda ordfæri." Hefr nv vp alla sogvna, er9 fy haofdv vid atz. "En fadir minn10 hefir mer en "ecki sakt, hve hann hefir 15 at [koiniz at lidi fi» v En ek fiki-v(m)z 12 vitta, at fvi hefir fv ecki vpp13 hadit14 fessi16 mælskv, [er ver hofvm attv vildir at17 trvleikvm reyna fostbrof-vr18 fin ok vitro konvngs ok mik at 20 speki. [En ek hyc, attv mvnir nvmit hafa tvngv at landz Monnvm ber 19. En fat skaltv vitta, at fadir min ætlar fig

Rodhert ok trvir hann ollvm slægdvm feim, er honvm segir Rodhert." Konradr mælti fa: "Vel segir fv, drotning!ok 25 vilda ek, attv gengir eigi feim ordvm a back, er fv hefir mælt, attv mvndir [ar(»)gvm giptaz nema 20 Konradi keisara syni."

Nv sittia21 fy fan22 dag ok tala mart; en of aptanin gengr hann til hallar. 30 Rodhert, fostbrofir hans, spyR, hvert hann hafdi verit of dagin. Konradr segir honvm. Rodhert mælti: "‡>ess at bætr, at fv skeptir23 fer far optar 24. En eigi veit ek, hvart24 keisara fikir uokvt 35 gagn i, at26 || vid 27 farini fangat einir 8 saman. [En fat leyfir (hann) 28 okr at fara med ser. ‡>at er [oc tizka vida hedra29 ilondvm, at eigi skolo30 feir menn optaR siazt en of

sin, er radvm 40 skal med rada, adr en feirra brvllavp er gert. J>ickir fat hétt vera, ef menn erv eigi radnir iskapsmvnvm, at hann 31 fi is i nockvt fat, er honvm32 ficki at. Nv villda ec, fost brodir! at fv sannafir 45 fat, er ec hefi fra fer sagt ok fyrir

* Från [Konradr mællti: "At uisu uita allir minir forunautar, at ek er son Rikardz keisara af Saxlandi ok heiti Konradr." B 3 r öfver raden A 3 Från [ok klædabunadar ok heruopna B 4 þo B s fadsir A 6 Saknas i B 1 Från [fortaulum B 8 Tillagdt enligt B * huersu B 10 Öfver raden A 11 Från [orkat at kalla til sin lidit B 13 v öfver raden A 11 Bet förra p är sammanskrifva med v A 14 halldit B ,s þeSi A; þinui B 16 Från [saknas i B 17 Härefter v' öfver struket A 18 -þs A " Från [enn æigi hitt, at þu mundir eigi numit hafa tungu hier, suo at landz menn skili B; i A betecknas Monnvm genom ett m öfver raden och ett i marginalen 30 Från [æigi med odrum ganga enn B 31 skemfta (så!) sier B 33 allann þann B 33 Så (= skemtir) A 34 B tillägger ef þier þikir skemtiligt " Så Chu°t) B; hvH A 36 Upprepad t i början- af nästa sida A " Andra handen tager hår åter vid A 38 Från [þo at hann loft B 39 Från [tidazt hier B skuli B 31 annat huort B 33 Saknas i BForiiBögur

/

keisara1 rélt, [at f v syndir honvm3 fi liar ifrottir, fer til. tignar ok fregdar, en feim til skemtouar, er sia. Villila ee, at fv ridir amy(r)gin vt af borgisi, 5 ok ger3 fyrir sakir fins litilletis ok benar konvngs!" Konradr qväf fat* skyldv, er feir 5 beiddv.

f>a mfllti Rodbert vid konvng: "Nv lez hann [fat invndv veila, er ec beidda®; io fvi at hann trvir nv fvi, at' fer ficki engi madr sva leica ok a bvrt rida sem hann. Skalltv nv a myrgin moz7 qvefia ok almenningi8 vt bioda. Man hann fa amarga vega ser breýta ok 15 veýcliga 9 lata; man hann fat hvggia, at ollvm ficki at hans leikvm mikit gaman." Konvngr qväf fat vera skolo.

Ok of morgvnin er sva gert. Konradr byz at10 leica; [hann ferr ibrynio 20 ok byz frekuliga; hon var hardla ramlig ok hafdi lit ens bezta gvllz; fat var callat, at varia metti henni sakir natvrv vapn grandaHann gyrdi" sic fvi |

sverfi, er Trani hét; fat var allra vapna bitraz ,3. Hialm setti hann ahavfvt ser; 25 hann var allr gylldr14 ok settr feim 15 steinvm16, er17 honvm mattv eigi iarn granda. Skiolld 18 tok hann [ser ihond19, faN er a var [skrifat et o arga dyr30; honvm mattv eigi lagvapn granda ne31 30 in hvosvztv 33 hoGvapn, [sva var hann33 gerr agetliga. Spiót34 sitt tok hann; [ok eptir fat stigr hann35 abac hesti sinvm, er L§ttfeti2Ö. h£t; hann var allra hesta 37 [skiotaztr ok liogf?raztr, ok hon- 35 vm var gott at styra38. En er hann var abac komin fa 30 fotti [hann ollvm yfir manligr ok 31 af ollvm hera, [er feir hofdv set33. Hann ridr nv vtt af borginni [ok leikr 33. Engi var sa far, at 40 til [iams leiki vid hann nokvr(n)34 lott34, [hvart er var bvrt reid eda adrar ifrotir36.

En er hann hafdi leikit, sem hann vildi, fa ridr hann [i skog ok skemptir 45 j ser. En of aptan sidla ridr hann heim37,

1 kongi B 3 Från [wm þina atgiorfi, ok syn nu li 3 giordir B 4 þegar vera tilllägger B ' þm A; B: þeir uilldu" 6 Från [herra! giora niundu, sem ek 'uillda B 7 þings B ' almuganum B 9 kuikliga B 10 nu til at B 11 Från [saknas i B, hvilken blott nämner hjälmen, svärdet, skölden och hästen (så ordnade) 13 gvrdi A 13 bezt ok bitrazt B 14 gylld. A; gylltur B " þr A; saknas i B 16 i öfver raden A; gimsteinum B " Saknas i B " skiodd A; skiolld sinn B 19 Saknas i B 30 Från [markadur leo B 21 en A; i B saknas detta och de tre följande orden 22 hvofyztv A 23 Från [hann var ok B 24 p öfter raden A 24 Från [hann biozt sidan frækiliga til wt reidar. Stie hann nu B 26 liettfeti B 2' hestra hesta (det senare öfverstrukct) A 23 Från [beztur ok huerium hesti hogfærari ok firnari B 29 Så (- ini) A 30 Härifrån har första handen åter skrifvit ett stycke (till 62'**); före þa har den skrifvit och åter öfver struket en er A 31 Från [flestum hans yfir lit ok bunadur B 32 Från [þeim 'þar msatti sea B 33 Från [saknas i B 34 Från [jafns feingi wid liann ridit ne leikit wm neinn B; nockvr(n) skrifves nokw A 31 Så (= hlut) A 36 Från [saknas i B 37 Från [heim wm aptaninn sidla BG. Cederschiöld.

ok finr fa hlidit1 oppit; ok f vi nost rida2 at honvm .ii. bla Menn. J>eir voro illiligir, gvlar voro tenr feirra, en blat andlit ok sva hendr ok [ ]bat allt, er hert3 malti sia a |>eim, nema a^gv: far voro hvit. ‡>eir leggia til han(s) bafir senil; ok fær hann 4 borit af ser, en hogr [f egar til annars ok af5 hof(vd)it; en fa skiptir hrat vm G vid anan; ok sigrar io hann [ok fan7. Ok fvi næst tekr hann hesta feirra ok hefir med ser, ok ridr i borgina ok8 til hallar Mattildar, ok svnir henni hofvdin 9. Hon mailti:

v

"Mikla giptv 10 hefir fv med fer; en fo VGir mik, at slæg(d)11 ok hragdvisi12 Rodbertz stigi yfir fig." — "Eigi mvn fat yera," segir hann; "heldr mvn sa in sami alniatigr gvd latta mik optar sigra13 hans f rotir 14, er let mik stiga yfir f essi troll."

Nv gengr hann [i hollina ok inar eptir, vnz hann keinr15 fyrir konvng. [Reidv stoll stod fyrir konvngi16, ok voro dreka hofvt a; far lok (v) sva hatt17 vp, at far bar h?ra en bordit. Hann 18 var

akafa 19 reidvligr; hann festir liofodin [a stols hof(v)din 20 ok stigr [eptir fat21 vndir ho(r)din 22. Hliod drepr or [hird Monnom23 alt, ok vndraz, [hvi hann skyldi iborg komiz hafa24. Konvngr mailti vid Rodbert: "Afrex25 Madr er fessi," segir hann, "|ive mikit frekvirki hann 26 hefir vnnit. Ok27 skiptir tveimr28 vm fat," qvat konvngr, "at asat hvart er, at hans gefa man hann avalt stydia, ok honvm man osigranlig 29 gipt30 fylgia, er31 hann man eigi fyrir lata, medan hann lifir; eda [hilt ella, at honvm man fylgia32 nattvra, er ecki v§ri ord eptir sendandi med34 marghattvdvm velvm. ‡>vi at ver reyndvm of3S fa menn, er ver villdvm (lifs) 36 varna, — fótt margir v§ri saman ok skylldi etia vid anan f fessa dolga, ok fyrfti feim ongvni lifs at venta; f vi at giorfalla sigrafi hann 37. Ok fott .lx. ÍNa voskvztv aidd-ara ridi åmot [fessvm .ij. bla inonnvm38, lagv feir39 eptir, er fessir settv vndan litt40 sarir. En nv skylldi sia .i. madr hafa stigit yfir fa bada41." Rodbert

3 ecki hlid B 1 at þar tillägger B 8 Från [allt var blat, þat er hann B 4 þau tillägger B 5 Från [hann af audrum B 6 er hann al tillägger B 7 Från [þann skiott B 8 ok uard ueitir hestana, enn hann fer B 9 hofidm (o likt a; det första i underprickadt) A 10 gift ok gæfu B 11 slægdir B 13 (t öfver raden A " fig^a A ,4 Så <= þrautirj A *« Från [til kongs hallar ok B 16 Från [fyrir bordinu stod einn reidi stoll B 17 langt B 18 Konradr B 19 ÍH kafliga þrutinu ok B 30 Från [\vp ai stolinn, sinu megin liuort B 3i Från [wpp B 32 bordit B 33 Från [kongs hirdinni B 24 Från [:a kafliga, at hann hafdi j borgna komizt B 25 hinn mesti at giorfi B 36 at hann B 27 Andra handen har skrif- vit återstoden af sidan (till 63>) A 28 tuennu B 29 - ht A 30 gæfa B 31 Ev (?) er A; hela denna sats (t. o. m. lifir) saknas i B 32 Från [su B; i st. /..honvm skrifves h A 33 at senda B 34 af B 31 f likt þ A; þat wm B 31 Tillagdt enl. B 37 Från [huorn þeirra brædra, ok sigradi hann þa alla B 38 Från [þeim brædrum B 39 hinir B 40 ecki B 41 brædur tillägger Bi - Fornaögui

mfllti: "Sagda ec fer, at han» var en inesli at gervi madr. En hann hefir fo med ser [lev lidan crapt\ er med orad-vondvm 2 brogdvm 3 [er ok sigrar fa 4

9 marga hlvti || fyrir4 hans sakir®. Kan vera, at hann hafi med nokvrvm7 [hrazlv hoggvm setit vm8 |>a eda sofandi hitt eda ser hvarn feirra rattad; ok er få fetta

• minna frekvirki, en Menn mvnv hycia."

10 Konvngr svarar: "‡>ess ma engi veg vera, at® hann hafi fa sofandi fvndit10; fvi at feir sofnodv 11 alldregi, nema isolar vp rås ok 13 solar13 setrs 14 skeid; ok fyrir fvi ma hann [fess etigan at hafa vnu-

15 itlä, at se eigi it mesta frekvirki; ok er fessi Madr arædis fvllr." — "Sat er fat," segir Rodhert; "fvi at eigi [mvn honvm ægia 16 at rada a sialfan fik, ef hann ætti sin at hefna, fot hann [vissi ao sik 17 fegar hogginn 18 eptir ,9." — "Hvi skvlom vid eigi dr(epa hann) 30 ?" segir konvngr. Rodbert qvad fat eigi hæfa. "[Heldr skal hann 31 a morgin leika fyrir • oss; en eptir fat mvn hann rida iskog 25 ok skemta ser. ‡>a [skvlo (fer) 33 oll

borgar |id byrgia nema fat .i., er vard-veitir it oarga dyR; fat skal opit vera. En fv veiz, at her er sva o rennt 23 30 [aba/st nött, at engi madr ma 24 vttan borgar vera vndir berrvm himni25 fvrir (sakir) [skridorma, flogdrek(a) eda aN-arra ill(r)a K dvRa. En ek get27 hann eigi mvnv vil(i)a skrida i reysi littil 28 35 vttan borgar; fvi at hann er harla dra(m)blatr."

‡>a [lytr hann i eyRa Konradi ok mælti29: "Mikil(s) 30 fickir keisara31 vert vm ifrotir finar ok at gerfi, ok vildi eu 40 optar sia fiNa leika." Hann lætr32 sva vera skvlo, fegar feir vilia33.

Kap. VIL

j^JSnan dag [ferr eptir fvi34, sem Rodbert hafdi [rad fvRir gert3S, at [eptir 45 leika ferr Konradr a skog36, ok' er hann kemr heim, fa ero bvRgd oll borgar hlid nema fat .i.,-er honom fotti ecki

1 Från [þaer leyndar taufrir B 1 ilium B 3 g under raden A 4 Från [eru settar,

ok 8igra þær B 4 Första handen börjar åter och fortsätter något öfver tre sidor i A 6 hond B 7 -vrvr A ' Från [lonfsd/) braugdum sætt vid B 3 Härefter e1 a (det förra öf-verstruket, det senare utplånadt) A 10 t underprickadt A; hitt B 11 sofa B 12 edur wm B 13 falar (det första a är otydligt) A 14 fallzs B 14 Från [aunguan veg þa suö hafa sigrat B 16 Från [mundi hann spara B 17 Från [væri B 14 drepinn B " Saknas i B 30 Så B; A har i marginalen dr (det öfriga tyckes vara bortskuret) 31 Från [Þuiat hann mun B 33 Från [skal J5,- Tio A 33 Så A; vhreint B 34 Från [at hueria natt ma eingi madur B 25 hinn el. hinn A 36 Från [allz kyns B; orma skrifves i A orema (el. möjl. oreiua) 37 Öfver raden A 34 Saknas i B 3* Från f mællti Rodbert vid Konrad B 30 Det senare i öfver raden A 31 kongi B 83 quad B 33 Det andra i öfver raden A 34 Från [eptir for suo wm leikana B 34 Från [sagt B 36 Från | Konradr reid til skogar B64

Iik(l)i(k)t til in rcidar; fvi at fat dvR [f vRmdi engv\ er bvndit var i borgar ' lidi, nema feim Manni2, er fvi matgipti3. larnvifiarr voro snvnar vm hals dvRinv;

5 fær voro lanngar. [‡>css er getit, at4 steinst o! par .iii.1 voro far, .i. vid [vegg hvorvm megin6 ok .i. imidiv b(or)gar hlidi; at feim stolpa fyllo fær grindr, er bvRgt var med hlidit, en7færleikv8 10 larsar vid bina, er [ardrvm meigin9 voro ; feir voro hahr ok flatir 10 ofan, sva at far var einvm11 Manni gott viggi at veriaz. Sva12 var ok hvit vm fyrir innan13 hlidit, far er dyRit14 hvildi. 15 [Hann drepr hestin sinn 16 sporvm ok hl(0yp'r ' b(or)gar hlidit ok mælti: "Hvi mvn ek mega beriaz amolti gofgvm konvngom, ef ek skal eigi [sigrat fa16 .i. dyR? Enda17 vil ek trarst(z)18 bidia 20 almatkan gvd, at hann gefi mer sigr imotti fessv dyRi, fas sama19, er ser lett soma at veita crapt20 David 2l, [er fa sat22 a smala fvfo, [sva at hann re(j)f23 kiapta ins oarga dyRS 2\ Ek 25 trvi fvi, at nv er in sami gvd 25 ok fa;

ok nv rid ek i [hans nafni i fetta hlid26." En (i) fvi bili, er hann stendr i hlidino, fa vaknar27 dyRit28 vid ok la/st hall-anvm hestin29, ok lamdiz allr Ok i fvi bili stäk [hann nidr spiotskapti 30 sinv31 ok stiklar a steinsto(l)pan. Ok (i) fvi herdi vidiar adyRinv; fat rak vpp32 vid hnakan. ‡>a bra Konradr sverdi sinv ok hio vndir hnakan33 fyrir aptan 34 eyrvn ok fram i mvnin; eu " 35 in nedri keptrinn 38 fylgdi bolnom dyRs-in(s). Nv stiklar hann ofan ok tekr i eyrvn ok hefir liofvd hlotin med ser ok gengr til steinhallar Mattildar. Hon heilsar honom ok spyR, hvernog37 hann 40 haf i komiz i borgina. Hann herr fram fat, er hann hafdi af dyRinv hoggit, ok synnir henni. Hon mælti: "Afrex Madr ertv; ok vggi ek, attv fr(e)ytir fik of miok; fvi at fv at vid støegian vin." 45

Hann gengr nv ihollina — ok voro vppi drykiv 38 bord — ok haf(d)i brvgdit sverd i hendi ok geck fyrir konvng ok [setti fetta39 a golfit fyrir konvng; fa tokv kamparnir40 nær iam hat kon- 50

1 Från [eirdi aungum manni B 2 einum B ' gaf mat B 4 Från [saknas i B '

Saknas i B 4 Från [huorn wegg B 1 A 'Så (= léku) A ' Från [tueimmegin B

10 1 öfver raden A; B: ok ai ofan suo, sem væri eins manuz vigi gott at veriazt 11 env

A 13 wel B " intin A 14 Prick öfver r A 15 Från [Konradr slo nu hest sinn med

B 16 Från [sigr hafa vid B; i st. f. fa synes först hafva skrifvits fat A 17 Nw B "

Saknas i B " gud B 50 þann kraft B 21 dd AB 12 Från [þa er hann war B "

Från [at hann matti rifa B 24 ok taka þadan a burt lambit tillägger B 26 maittur þinn

B 24 Från [þetta hlid j nafni þinu, drottinn minn, Iesu Kristi B 27 raüfkadizt B "

dyKir A 29 vid hestinum B 30 hann allur ok fiell nidur daudur B 31 Från [Konradr

undir sik spiotinu B 32 yp A >a Bet första n öfver raden A 34 ofan B 34 suo at B 36

kiapturinn B 37 huern veg at (hann komzt etc.) B 33 r öfver raden A 39 Från [lagdi

hausinn af dyrinu nidr B 40 vpp tillägger B

vngi. Sidan ,[tekr Konradr ok drekr. Konvngr mælti fa1: "Ofradar 2 Madr er fetta; fviat a Id regi ætla ek sva [margar fvsvndir 3 Manna verit hafa, at (i) f :it 5 blid niY(n)di forat hafa at rida, er fetta dvR gætti, ok engi sva rikr konvngr4 asar en sia, at mega mvndi fetta dyR sigras. Ok ofrynligr er hann nv; ok [ficki mer fra oliv6, hve mikil ögnar liomi er 7 yfir lioiivm." — "Sagda ek fer fat adr," segir Rodbert, "at ecki mvn honvm ægia at gera; ok eigi hefda ek bann med mer, ef hann væri eigi8 sva mikil ifrota Madr, fyrir sakir vændræda9 sinna." — "Ogvrligr ficki mer Madrin," segir konvngr; "ok fat ætla ek, ef vid drepvm hann eigi, at hann hefni okr fa fessa trcla10." — ""(Eigi) nenni11 ek fvi," segir Rodbert, "at verda herr at fvi; heldr lattv en Monnvm bodit verda at sia hans leika ok ifrotir; fvi at sva er bann at ser ofdvlinn, at ek get, at af feim verdi hann sigrafor12. En er hann ridr a skoginn at vanda sinvm, fa lattv verda byrgd oll borgar blid ok vit, hvad haim taki13 fa radau! Ohægra get ek honom fa verda at koinaz iborg-

ina, ef ecki hlid er opit, en fa er [hann atti opins blids at vittia 15, fott [a væri nokvr fartalmi16; fvi at ek get hann leynz hafa at sofanda dvRtnv." — "Eng-an veg hefir hann [sva at fvi vnndit17, at fat se eigi it mesta frekvirki," segir konvngr. Rodbert mælti:" "‡>aN veg nivnvm || vid til ætla, [sem adr erlO hvgad18; fvi at ek ætla ban» eigi lifa mvnnv 19 heldr en adra vttan borgar an oliv skioli."

Nv lytr hann i evra Koimadi ok mælti: "Konvngi sialfvm ok ollvin land/. monnvm, feim er finar ifrotir ero kvint— är, fikir sva20 mikils vm fik21 vert, [at f v ert 22 lofaf r 23 [of alt land af feim, er 24 spvrt25 hafa til finna afreka. Nv vildi konvngr en [bidia fik M, atlv syndir [en fin 27 fim Ity k ok ridir [vtt amyrgin." Hann qvad fat fegar skyldv, er feir vildi28.

Kap. Vm.

J^fv bydr konvngr vt almeiiningi ok hefir sent eptir29 morgvni viiinvm sinnvin

1 Från [tok kongr til malls B 2 af bragdz B 3 Från [morg þusundrut B 4 kongs

son B 4 fig'tta A ' Från [furda þiki mier vera B 7 uaf' (?) B ' Öfver raden A *

Så A 10'Så A; þrauta B 11 nenn el. nemi A '2 Så sigradr^ A; i B lyder satsen:

at hann werdi......(ett utskrapad1 ord) af þui. 13 Mellan t och a har skrifvaren

utplånadt en eller två bokstäfver (a, æ el. ia?) A 14 Otydligt skrifvet, det första a öfver

raden A; radzs B 14 Från [hlidit stod opit B 14 Från [þar vofdi litill s:n farar tailmi

B 17 Från [þess sigrad þat B; i A är väl vndit = unnit 18 Från [saknas i B 18 mega B

10 Saknas i B 21 Saknas i B 22 Från [ok ertu B 23 - aþ* A 24 Från [hædi af sea-

indum (så!) ok suo af þeim, er þik hafa teigi sied ok B 24 fp"'t A 26 Från [saknas i B

27 Från [þitt litilæti ok B 28 Från [al morgin af borginne B 2" ord B

[fil fess at sia fessa mannz leika1. Nv ridr Konnadr vt af borgini ok leikr [fyrir monnvm2. Allir lofofv hans at gervi, en harina fat, 011 feir vittv hann 5 [skvlo vera fr(e)ytan 3, at konvngren4 vil hann leigan. Hann leikr nv [myklv lcng(s)t, fess er var vanr 5, ok ridr en6 eptir fat ok skemptir ser. En7 hann ketnr aptr8, fa ero hyrgd9 oll borgar lo hlid ramliga I0, sva at engi mati fa; vp br(i)ota. Hann ridr nordr vm horgina ok fotti/, vita, hvar til horfdi. f>at er sakl n, at tvngl od iskyiom, en fiall stod fyrir nordan horgina ecki all mikit; 15 [a/stan vndir fvi fialli ero Pcizina vellir fagrir ok miklir13. Honom fotti eldr brenna i fiallinv. Hann ridr fangat a leid til fiallzins 13, sem honom fotti heiz14 elilrin brenna. En er hann kemr15 at 20 skridvm feim16, er i voro fiallinv, fa hevRir bann tøtti osskorlig ok emmeon mikla 17; honom fotti far ogörlig. Hann ber brat fångat, sem hann fotiz Ifitin18 heyra; hann gat at litta, [at far 19 var 25 dreki ogorligr ok sva mikil, at hann fottiz ecki kyqvendi [fess hatar fvi lik

sed hafa eda sogor fra heynt Hann sa fat, at drekinn hafdi vndir ser dyR it oarga21; hann fottiz fat heiz22 ætla23, at hann hefdi flogit fangat med dvRit*; 30 fvi at hann haf^dji25 hremsornar i [-liog-vm (lyR(s)ins, en hala sinvm vafit vm fal mitt, ok vildi flioga 20 med fat eda draga vp i fiallitt. En iskridv27 feirri var iniok vid brekt; ok fa er drckin 35 hfrdi28 at flioga211 med dy-Rit29, fa skre(i)d [a allit30; en er dyRÍt29 [spyrndi vid, fa for drekin 31 a hæl; ok 32 stod fa i stadl er hann kom at; ok haf(d)i hann til ins33 oarga dyRS heyrlt fessi 40 la'tti. Hann ridr fasgat at ok bregdr sverdi ok liogr lykkiona 34 drekans fyrir vttan dvRit29 ok [banna isvndr35; ok let drekin rackna dy Rit29 annar(s) stadar, en hremsornar voro fastar ibogvin dyR(s)-iks; ok bio KonRadr fær af fyrir ofan klæ(r)nar, ok leysti hann fær [. or holdi dyR(s)ÍN.s36, sem hann matti hogligast. En dyRÍt29 var sva iegit, at fat skre(i)d at KonRadi. Hann mælti: "‡>at er37 50 sagt, att v kvnnir mannz mali ok fv ser allra38 dyRa vitratstr39. Nv mvn ek

1 Från [at þeir sæi jþrottir þessa mannz B 3 Från [marga firaleika B 3 Från [

suo þreyttan skulu vera B 4 kren A 5 Från [leingzt B 6 burtt B 7 Ok er B 8 apts A

9 r öfver raden A 10 Saknas i B 11 nu at segia B 13 Från [saknas i B - 13 fialfiz

(T ändradt från 1JA 14 h"Iz A; saltias i B 15 nordr tillägger B 16 .ij. B 17 Från [

læti ogurlig ok emiun oskurliga B 18 Så (= lætiu) A 19 Från [huar B 20 Från. [hafa

sied jafnmikit þess haittar. Hann hafdi mikla uængi B 21 þat stod vp tillägger B 22 helf

A 23 a» (el. a) har en hake nedtill A; af kenna B 24 dyuir A 24 festar tillägger B 26

Så (= fljüga) A 27 iskirclv A 28 hreyfdisz B 29 dyus A 30 Från [litt afram B 31

Från [nüldi vid at spyrna. þa förv þessi kuikindi B 32 Återstoden af denna punkt (till

la'tti) fattas i B 33 f öfver raden A 34 ai lyckiuna B 35 Från [þar sundr B; v i isvndr

är likt ett o A 36 Från [\vr .dy" B 37 mier tillägger B 38 r öfver raden A 39 uitrazt B

bioda(z)t til at vera lanar drotin pin ok gr?da pik; en pv skalt [mer fylgia1 ok piona trvliga!" ‡>at feldi tar sem Madr ok skre(i)d at honvm ok sneri vp mag-5 anvm ok frida(d)is. Nv fer Koimadr i hlidna 2 vp ok finr par hidi drekans ok tva3 a^nga4 ok drepr pa bada, ok hafd(i) med ser n(a)vckvl gvll til synis5; [af J>vi gvlli6 hafdi hann set lysa 7, pa 10 er honom potti, sem eldr brynni8 i fials-biidinni9. Hann ferrlu nv til dvRsins ok lagdi tog a pat.

Hann stigr nv a hest sin ok hefir hremsornar drekans med ser ok fer, vnz hann kemr at iwk-vrv11 byrgdv h(or)gar hlidi. Konradr mælti pa: "‡>v ert allra dyRa sterkastr12: hvart mvntv getta lostit13 (vpp) pessa grind?" DvRit14 lyst r 15 vpp grindina16; ok ridr hann iborgina ok fer til stein-hallar Mattildar. Hon heilsar honom vel ok spyR 17, hversv 18 .hann komz iborgina. Hann segir henni [sogv pessa alla19, sem farit hafdi ; bidr bana græda dyRÍt14. Hon skerr or holdi pess 20 pat, er da^tt er, en bvR 17 vm vel. Sidan mælti hon vid KonRad: "Nv vil ek, attv pr(e)ytir pik eigi lengr [pess hattar 21; heldr vil

ek, atv kallir til pinn lid pitt, ok latir blasa til moz a morgin, ok segir dfli22 a per of sidir konvngi ok ollvm lyd. [Ok med pvi, at23 hann24 [trvi pvi25 eigi, pa mæl pv, at hann leggi fyrir pik pa pravt, er hann vil hel(z)t; en pv mæl at inotti pax Ivt, er pv vilt26 heizt eiga 27 yr hans eingn 28, b ver sem sa er; pvi at ek get hann [eigi litit spara vid pik, ef pv kemr ferdini fram29. En pvi nifli sva ek, at ek veit, at pv kant eigi verr girsko 311 en [tvngv Saxa 31." Konradr svarar: "Engi lvtr32 er sa i kOnvngs eign, er mer picki per betri."

Nv gengr hann in i hollina; ok vndr-az 3i Menn akafliga petta, er pat dyR lylgdi honom, [er grimast er kallat allra dyRa34; ok allir Menn vrdv oqveda vid petta. Hann gengr nv fyrir konvng, ok legr hremsor pessar ahord fyrir konvng. Sidan stigr hann vndir bord; en dynit14 leg(z)t fyrir fætr honom. Konvngr mælti: "‡>essi Madr er engvm Manui likr35 i at gervi sinni ok prekvirkivin; pvi at hann hefir pat kyqvendi drepit, er märgs Mannz bani hefir ordit ok mest ineinn [kyqvendi hefir her verit a värö36 landi;

1 Från [fara med mier B 2 fiallz hlidina B 3 tvea A 4 Så (= unga) A; B: þar woru .ij. vngar hans, ok hann drap etc. ' fyniz A 6 Från [ok þangat B 7 lysuna B

8 b'yni A 9 f och h äro sammanskrifna A; fiallinu B 10 fers A 11 einhueriu B 12 sterkazt ok uitrazt B . 13 f öfver raden A 14 dyns A 15 slær þegar B 16 hlidit B 11 Prick öfver R A 18 hvsSv A rj Frän [suo allt B 2ü þui B 21 Från [saknas i B 22 Så (= deili) A 23 Från [En ef B 24 Öfver raden A 25 Från [truir þier B 26 Härefter o, överstruket A 21 Saknas i B 28 Så (= eign) A; B tillägger ok þier er mest vm 39 Från [aungan hlut til spara, at ferdin komiszt fram B 30 g'í'ko A; g'dzku B 31 Från [þyuer^ku B 32 lvts A 33 Så B; A har i marginalen driz (vn- är väl bortskuret) 84 Frän [sem allra dyra er olmazt B 38 ligkr A 36 Från [giordi in þessu B; värö skrifves v" A68

G. Cederschiöld.

ok fyrir sakir fessa en(s) grima (dreka) inatti engi Madr [liost langa nött1 vtti livera2 vndir berrvin j| hinmi. Ok skil ek eigi, Ii vers hatar Madr sia er; en hit veit ek, at mikil gæfa3 fylgir honom; fvi at hann hefir ser ofrynlig(a)n felaga valit [til fylgdar4, far er adr5 voro allir [a mot honom6." — "Sagda ek fer fat," qvad Rodbert, "at hann hefir mikla 7 natvrv med ser [iwkvra, a hveria Ivnd er hon er8."

‡>a mælir KonRadr vid Rodbert: "Mældv, fostbrofir9! vid konvng, at hann latti fings qvedia10 snema a myRginn!" Rodbert mæür fa vid konvng: "En gengr fessi Madr sva fram 11 i dvl12 sinni, at hann vil, attv 13 qvedir en fings, at hann megi en fremia sina leika."

Konvngr lætr o(morgininn 14 blasa til moz; ok kemr far fioldi Manna. Ok [i fvi bili15 kallar KonRadr til sin lid sit; ok gengr honom fat fliott16, fvi at [feir voro honom fvsir 17 at fylgia. Ä fvi fingi stendr Konradr vp ok talar 18 [a fessa ivnd ,9.

Kap. IX.

"h

I vAt skvlo vitta allir feir Menn, er (a) fetta fing erv komnir, at ek heitti KonRadr ok em ek son Rikarz keisara af Saxlandi. En fessi Madr, er30 nef(n)z hefir minv nafni31, heitir Rodbert ok er sqn Rodgeirs iarls ok ma alla Ivnd retliga (kallaz) 33 verfedrvngr ok svikari; fvi at fat er mal allra feir ra, er ger la vittv hans haggi, at hann se in mesti drottinsvikari23." Hann hefir nv vp sog-vna alla at vpphafi24 til, er hann var seldr til fostrs med Rodgeiri iarli, ok segir färgat til, er nv var komit. Hann talar sva [hatt ok sn(i)alt ok skilit, at dve(r)gmala qvedr vid ihveriom hamri eda steini eda borgar veggivm ‡>eir voro flestir, er fvi trvdv, er hann sagdi. "En med

fvi, konvngr!" segir KonRadr, "atv trvir26 eigi fessi sog v, fa legdv 45 fyRir mik fra/1 na'k v ra, fa er fv vilt heizt, [ok man ek Ifta banna af hendi at inna37." Konvngr mælti: "Sk(i)ot skal segia fer til fessa r f rar tar: fv skalt stein sækia, hann er græn at litt; hann 55 er a alla vega vaxin sem fessi stein, er

1 Från [saknas i B; host = haust 3 Öfver raden A 3 krauptur B 4 Från [saknas i B 5 nu B 6 Från [honum reidir B 7 nockura B 8 Från [huersu sem hun er uaundut B 9 - b'þ5 A 10 j borginni tillägger B 11 r öfver raden A '.3 Så B; diol A 13 attv þv A 14 morgimn A " Från [þa B x' Så B ; fiolt A 17 Från [þat var buit honum B 18 tallar (det senare 1 underprickadt) A 19 Från [sitt mail au þessa leid B 10 j uetur tillägger B 31 nafni A 22 Tillagdt med B\ 23 drottins suiki B 24 vppahafi A; B: ok tekur þar til, at etc. " Från [sniallt, at duergmtula kvad j huerium hamri ok ' stein (el. steni) B 28 Eller möjligen troir A 27 Från [ok reyn. at ek leysa hana af hendi B; Ifta •» leita, i st. f. h (i hendi,) har skrifvaren först börjat teckna ett a AFornsögur Suðrlanda.

ek heii i hendi mer." — "Hvert skal ek hann s?kia?" segir Koimadr. "HyGdv sialfr fyrir fvi!" qvad konvngr. KonRadr mælti: "Med fvi at flestvin Monn-5 vm mais fetta mikil fra^t fickia, fa skaltv gipta mer dottvr fina, er ek kem aptr1; en ek vil nv bana fastna mer." Konvngr lætr fetta eptir honom; ok er Mattildr fostnvt Konradi3. 10 Hann fer fa til hallar drottningar; ok fretir hon, hversv3 honom hafdi at farit, eda hvad til tidenda hefdi ordit a fvi fingi. Hann lez ekki tidenda kvnna at segia, "anad en fat, at ek em sendr 15 eptir steini einvm *, ok f v ert mer foslnod." — "‡>at ficki mer mikil tid— endi," segir hon; "fvi at sa Madr hefir engi aptr1 komit, er eptir feim steini5 hefir sendr verit. Eda hvert skaltv hans6 30 leita?" — "Ecki sagdi hann til fess," qvad Konradr. "Sva ma vera," qvad hon. Hon tek(Y) eski [ofan al gylt ok7 far yr pvs einn; ok or pvsinvm tekr hon stein grænan. "Var fer iwkvt sakt 25 likt fra lit ok vexti fess steins, ok fer fikir sia vera?" Hann lez ætla, at eina nattvrv mvndv hafa bafir, qvad ser fan veg sagt hafa verit fra hinvm, sem sia var at lit ok vexti. Hon mælti: "J>eNa

stein skaltv hafa med fer; [fvi at fat 30 er m?lt, at eigi mon orma hoG granda feim Manni, er f eNa stein hefir med ser. J>v skalt hafa med fer alt lid fit8 ok halida skipvm finvm .v. til Blal(an)dz eyia. DyRit9 skal fara med fer. Ekki ma skipvm 35 fafan fra vid koma; fik ok [gagn fit10 skvlo feir flytia [a megin land ‡>v skalt fara fafan til fess, er vid tekr obygt land af Monnvm; far er ecki vetta a fvi landi nema en oarrgv dvR; far 40 fara aldregi fle(i)ri saman en .ii. it flesta, ok er fat fo sialdan. ero vid ecki13 liræd nema fat, er hani gelr hvitr13. ‡>v skalt hafa med fer svin .ii.; fvi at fa, er fat land frytr, er in oargv dyR 45 ero a, fa tekr14 vid fat land, er engv er bygt nema feim dyRvm, er filar heita. ‡>at er mikit dyR ok Mann skæt; ok dvgir fat, at aldregi [fara me'iR ser en .i.1S. jpat er mikit ok hafæt; ein er lidr 60 a fæti fvi, ok er sa nidri vid hof skegg; lidr er a Nar vpi vid miodmina; ok er fat16 ' akafliga stirtt. ‡>at er vid ecki hræt nema [fat, er svin hrina 17. [En a enda 18 l(an)dz fess er steinbogi ok 55 ligr yfir a fa, er skilr fessi lond. Jjess-om 19 megin steinbogaKS 20 skaltv lata dyR fit31 ok hana ok svin 33, ok gack 33 f v

1 apts A 2 Sidan war slitit þinginu tillägger B 3 hvsSv A 1 grtenum tillägger B

* ftini A ' hann B 7 Från [eitt, er stod hia henni, ok tekr B ' Från [saknas i B 3 dyRs A 10 Från [faung þin B 11 Från [til Blulandz B 13 eiki (prick öfver k) A 13 ok þo huitur B 14 r år nästan alldeles bortskuret A 11 Från [fer meir enn eitt saman B (* þui tillägger B 17 Från [ef suin eru hreind B 18 Från [Enda B " þessu B 30 Bokstäfverna a, n och f äro sammanskrifna A 31 þit A 21 suinit ok hest vid (underpric-kadt) ok uistir þinar B 21 gk A70

los1 vfir brvna ok haf ekki vid fer nema klædi fin ok vapn2. Ok mvntv borg sia, er fv kemr a steinbogan, fvi at bann er iniok vpdregin. ‡> v skal t sva 5 til stilla 3, at fv komir hvit drotins4 dag yfir steinbogaiin5 ok i borgina. Hon stendr skämt fra steinbogan vin; hon mvn fer synaz med ollvm litvm agætvm. Standnz invn a blid b(or)garinar ok 10 dvR 6 hallarinar. ‡>at land er engv bygt nema ormvm ok p^ddvm. Hvitdrotins7 dag liggia oll eitr kyqvendi i dai [ok ero omegnost8. Ormr mvn liggia mikill a steinboga9 spordinvm, en fyrir b(or)gar 15 (hlidi) -ü-, ok fyrir hallar dyavin .ii.; opit mvn b(or)gar hlidit ok dyR hallarinar. J>v skalt fa ga^tv ganga, er ligr

til hallarinar. En er fv kemr i 12hollina, fa mvntv sia märgs kyns j| fagr-20 endi; ok f v mvnt orin 10 sia liggia a ' envm ef(s)ta palli iimsanverd(r)i holl-inni: hans spor(dr) man tacka 11 annan veg hallar, en annan 12 liofut; hann man ver(a) korvnafr13 ok hera egis liialm 25 ser a ha(V)fdi. Avil holin mvn vera sk(i)pvd hraediligvm ormvm, fo at engi14 feira se fessom 16 likr. A hallar golfi fyrir palli nifri rnvno vera .ii. ormar, i

aNar græn at lit, en asar hvitr; feir hafa stein imili sin ok kasta honom ok 30 henda miv(k)liga ined sinvm snaldi16; hann er ok gra:n at lit ok gersimliga 17 fagr: takt v faN stein ok haf med fer! ok hefir fv fa vel losat18 fit erendi. En fv hyg at fvi, at fv lit aldregi 35 aptr19, hva(t)ki ogna er fyrir fik ber. En eigi [ertv til f essar ferdar færr nema 21 f v [ser ecki hrædr22." — "Til fess verdr nv at liæta," segir hann

Kap. X.

40

Ei

|Ptir fat by-R hann ferd sina vel ok skiot, ok heldr feim .v. skipvm or Mikla— gardi med skrotligv24 lidi ok ferr, vnz hann kemr iBlal(an)dz eyiar. |>ar skilr hann vid lid sit ok 25 letr sic flytia til 45 megin laudz. Hann hefir. med ser [hest sin 2U ok dyr, svin ok hana, ok allt fat, er hon hafdi aqvcfit. Hann ferr far til, er hann kemr [(far), er leonvm var bygt27, ok sekir fa hvatt28 ferf ina, 50 ok varf hann vid ecki värr. J>ar lond voro hardla fogvr, grasmikil29 (ok)

1 Så (— lauss) A 5 ok stein þenna, er ek fæ þier tillägger B 3 haga B * sunnu B

5 ftbg" A 6 Prick öfver k A ' huit sunnu B 8 Från [saknas i B 9 o öfver raden A

,0 ormr A 11 taka j B 13 j annann B 13 - aþ A u Af skrifvaren rättadt från enga A

" þSö A 16 snialldi B 17 Så A; aikafa B 18 leyst B 19 apts A 30 Från [þier til

þessarar ferdar raidaiida B; færr skrifves f5 A 31 nia A 12 Från [sert ofeilinn (el. möj-

ligen 'oferlinn') madur B 23 B tillägger Nu skilia þau hial sitt at sinni 21 = skrautligu;

t står öfver raden A 34 Härefter har andra hunden skrifvit l '/2 rad i A 38 Från [

steininn B 37 Från [ai leona land B 38 huatliga B 39 gralmikil (i st. f. a är först

skrifvet ett i) AForiiBögur

[skogott akafliga 1; far var 2 ok allz kyns alldin. Hvergi sa hann merki til fpss, at dyr in o arrgv mvndv hafa invira gang afvi landi en einhverio avdrv.

5 En er hann kemr til enda fess landz, fa tok hann 3 ser [nattstad i einhverivm stad 4. En of morgvniiin er hann [lievir klez5, heyrir hann hrac iskogiN; ok svigna 6 fyrir fvi kyqvendi stor 7 tre, ok 10 af hræringv8 triam ok [hristingv |affallna 9 legr da'g -a iarda(r) avoxtin, sva at fa tokv 10 adaliga 11 at ilnia grosin ok af nygio at blo(m)gaz; ok fikir liouvni far fa gott,2. En fvi næst kemr far 15 fram mikit dyR ok ogorlikt; ok kennir hann, at fat er leo,3. [J>at skvndar ferd sini, er fat ser manin14. J>a maelir hann vid dyn sit: "jbv leo! er roskvastr15 er allra dyRa, gack nv fram ok syn 20 fik fessvm envm nykomna! En fv hvz vid, er hanin gelvr, sem fer fikir væO^st16!" I>yRit17 gerir sva; ok er et komna dyR ser [leo, nafna sin18, fa nemr hann stad ok vndraz, hvi hann 25 fylgir .i. Manni. En i fvi bili lætr Kon-

Suctrlanda. 71

Radr liannaN gala. En er dvRit19 heyrdi [fat, fa lock fat alt at skialfa2" ok snvR ferd(i)ni aptr21 a leid. En Kon-Radr stigr a liest sin ok hlcypir eptir fvi ok skiytr22 iniklv hogspioti til dvR(s)- 30 ins, ok kemr fyrir [aptann hæglin 23 ok gengr vt vm24 bri(n)ggvna; dyRit17 [gengr skatna stvnd 2S, adr fat feir da-1 nidr. En er dvRit17 KonRads hafdi lievrt

*> v

hanau gala, fa hafdi fal26 liofdi sinv stvngit i milli fota ser ok eptir fat stod fat vp ok hri(s)tiz. Koimadr fer far til, er dyRit17 la, fat er (hann) hafdi28 skotit, ok flær af fvi helg ok [tredr hann sidan lyngvi29 ok mosa ok setr til feRÍs30 na-r fvi vatn falli, er londiu [skildi ok markir 31.

Nv stigr hann a hest sinn ok fer nv, vnz hann kemr a filla landit. Sva fagrt32 ok kostgott33 sem hit var, er 34 hann hafdi adr farit, sva mikit gædi fetta a, hædi fyrir sakir ilmandi35 grasa ok aNara aldina, at fetta var beira. Fer hann en, [vnz hann ser, at skogrin fvnniz 36. Hann ser ok fyrir sig fram 37>

1 Från [gott agætliga B 3 woru B s h (- hans} A 4 Från [nattbol B ' Från [war klædr ok miogso buinn B 6 Första handen börjar åter i A 7 ftror (det första r underprickadt) A; B: sterkir uidir ok stor tré 1 Det första r öfver raden A; hræ / æringum B 9 hristingum limanna leggr gust ;n jordina, ok or skyium B 10 tok (prick öfver V) A 11 adþaliga A; saknas i B 13 g' .á; afar fagurt B 13 léon B 14 Från [saknas i B; ferd skrifves' frs i A " rauskuazt B 16 vænligazt B 17 dyns A 18 Från [léon nær sier B 19 dyKs A; hid nykomna leo B 30 Från [þau læti, þa woru honum þau allóskapfelld B 31 apts A 33 Så (=skýtr) A 23 Från [ofan boguna B 34 j B 34 Från [vaftar skämt þadan B

" Härefter hofdi þat överstruket A 37 B tillägger ok byrgt med fótum sinum (el. sier) ok hala fyrir eyru sin ok augu; A har öfver och under raden streck, som antyda, att något är uteglömdt; dock står intet i marginalen 38 h A 39 Från [ber j lyng B 80 þens A 31 Från [skilur B 33 fagrr A 33 koftg1 A; gott B 34 esr A 36 allzkyns B 34 Från [til þess, er skoginn þrytur B 37 miog langt tillägger B72

at a fellr, sem honvm hafdi til visad Mattildr drottning. En er hann kom iriodr, cr fyrir honvm var, fa sa hann far vaxit mosa akafa fyckvm. Hann leit far cikr [sva storar \ sem .v. stædi allar 2 sa man; fa'(r) voro akafliga la-f-vgar 3, ok var far [mikit trakt4 vmhverf-is* fær; i ein hveriom stad [skvtv fær sva langt, at6 kvf feiRa ok limar7 lagv8 a iordv, ok far imillvm var sva mikit rvm, at hann matti far dala9 a baki sittia retr ok hia honom vera dyR hans ok aili gagn hans. En odrvm megin voro fessar eikr sva lagfar10, at fær malv [Ira^t eda" eigi vp rettaz12; fotiz (hann) fat vita, at far mvndi fillin vanr vera at hallaz at, er eikvrnar boll— odoz 13 vndan, ok lagv fyrir feim sokvm limmar feirra a iordv ok larf. Konaadr byz nv far vm; tekr [sidan hest sinn ok allan hofgan af dyRiiiv14 ok ber i fena larf15 skalla, ok lætr far vera dyR sit ok hest sinn ok allt gagn sit. En haun tekr svinin ok bindr sterkliga16 snærri vm hals hvar v I7, en hann hafdi annan enda hia ser; ok hann hefir anat tog18 af fætti hvar(s)tveggia svinsins; ok lætr far koma vndir vidar rætr feim

megin, [er fillin var vanr at vera19, ok fekr far at feim mosa ok lynggi. En ao er hann helir vm hvitz, sem hann vil, fa heyRir hann brokvn mikla, ok fotti honom fegar skialf(a) i nand iordin. ‡>vi næst sa hann (h)var fram kom dyR; [fat var ékki fanveg i vexti sem avnor dyR80; fat var sva hatt, at hofvt fess bar eigi21 lægra en eMr efstv22 limar [f eiRa tria, er heldr voro stor 23. Fött legir |fess voro akafliga j| hafir, en eigil3 iamn digrir, sem [mikil var hæd feirra?. Snöpa25 fess var harla lawg ok bivg, at nedan verdv [krokr a; hon var hord sem horn ok hvoss at fram(a)n verdv2"; sia fottiz hann, at fat mvndi med fvi dyRvm tortima27. Evrv hafdi fat mikil, ok fax hafdi fat fvrdv mikit; breit var bak fess. ‡>at dyR hafdi håhå heldr en tagl, at fvi er honom fotti, ok var knvtr mikil a [midivm hala fess 28; sia fotiz hann fat inega, at med fvi mvndi fat en mega gera (geig)29, [ef hann vildi. Breid voro avgv fess, ok hardla var hann hrædiligr 30. Allr var hann lofiü31, far er hann matti sia, nema a naranvm; far fotti honom sein heiz mvndi sn^gt32 vera; varia fotti honvm [til at lita, sem

1 Från [storar ok suo B 2 Saknas i B 3 laufgadar B 4 Från [mikill tradkur B

4 vmbergis B 6 Från [skutte (?) suo B 1 I A tillägges ok, i B at þær 4 audrumegin

tillägger B 9 Saknas i B 10 lif) gar B " Från [saknas i B 12 fyrir sinni sueiging

tillägger B " suignudu B 14 Från [af hest i sinum allann haufga B " Saknas i B

med einu sterku B 17 hvsrv A; suinunum B '* tok A 19 Från [sem filsins var at

von B 20 Från [saknas i B 21 litlu B 22 hæstu B " Från [saknas i B 24 Från

[hæd þeirra var til B 25 Snoppa B 24 Från [saknas i B; i hvoss står o öfver raden A

" bana B 24 Från [halanum B 2* Tillagdt enligt B 10 Från [saknas i B 31 Frick

öfver tf A 22 snokt B

hana1 mvndi iarn bita aisars stadar en far fyrir f ykt harsins2 ok hardleik3. Klofir4 voro a honom miklar. Hann Cer, vnz hann kemr at trianvm; hann gengr vm hverfis ok ba||az at ein hveriv; ok fa taka vidirnir at svigna [ok at braka i feim; ok fotti honvm vid fvi bvit, at a bann mvndi svigna eikvrnar5 fyrir (sakir) fvnga fess, er fær harv. En er hann lo fotiz fat fina, at hann hafdi vm bvisz, sem hann vildi, fa heimtir6 hann logit hart, er at fætt svinanna var; en i fvi qveda fg 7 vid illa ok hrina hatt. Ok i fvi bili vizH fillin vid hart ok hleypr fra liidi sinv, ok fikir lionom fessi9 illæti10. En KonRadr hle(j)pr or lof11 skalanom ok sky titi| dyR(X)iiiss spioti ok kemr a naran. En hann kipiz vid hart ok vildi snvaz; en hann var hardla- omiokr 12, ok ridr af vt ok fellr. En KonRadr lætr fa skämt [imilli lioGva ok laga 13 ok gengr af filhi— vm dædvm. [Eptir fat svndrar hann tiliN 14 ok tekr a brot legi hans ok oll en agæltvztv hein hans, ok setr vp vid eikr legi hans ok lætr far forna. En hann ferr nv, vnz hann kemr at stein-

boganvin. Hann tekr far natt bol. En fat er of aptanin fyrir hvit drotins15 dag.

Eli of myRginiii i solar rod 18 byz hann ok bidr dyR sit gæta sins varnafar til aptans, [en fara eptir fat at leita ser hælisEn dyrit var ofvst eptir at vera, ok lætr hann fo rada. Nv byz KonRadr letliga ok fer18 nv far til, er hann kemr a steinbogan. f>a getr hann at litta land 19 odrvm megiii arrinar; fat var slet20, sva at hvergi sa21 hann hædir eda holt ; ok alt far, er honvm foti22 grioz vita, fotti honvm vid gvll gloa; lyng voro stor 23 at lita hvervetna a fvi landi ok margar giar ok iardholvr. Orm sa hann vndarliga mikÍN licia asleinboga spordi. Borg sa hann standa [stvnd fa fra steinboganvm34; hvn var mikil; tvrnar hennar voro, sem [aeitt gvll Uti2", en veGir hennar med ymsvm litvm: (i) svinvni stodvm syndiz honvm [aliz sem gvll eda 2C svell eda gier, vida var hon27 sem silfr eda tin biart28; lit hafdi29 hon aser allra eiva fegrstv stpina. Miclir voro ok agetligir30 hennar tvrnar. Gata la hreid fra steinboganvm til borgarisar31; sva fotti

1 Från [sem vel B 2 Det förra i' öfver raden A ' hardleikf A 1 Så (= klnufir) A

i Från [saknas i B 6 hëits A; B: kippir (liann toginu etc) 7 Så þau) A * vazt B

9 þSi (S otydl.) A 10 læti allill B 11 Så (= lauf) A 12 Så A ,s Från [storrå hoggua

j milli B 14 Från [saknas i B 15 sunnu B 16 vpp raas B 17 Från [saknas i B

14 Öfver raden A; B: fer til steinbogans; ok er liann kemr in midiann steinbogan, þa ctr.

19 borg B 20 sliett land B 21 B: matti fioll a þui þeckia; allar hædir ok aull hollt þotti

honum vid gull gloa; lyng etc. 23 þoti A 23 Andra handen börjar åter och fortsätter till

sagans slut A 24 Från [nær steinboga »pordinum B 26 Från [at eir sæi B 2li Från

[sem ;n gull sæi, j svmvm stodum sem B 27 suo til at lita tillägger B 28 bradir B 29

bar B 30 agetsligs A 31 hallar B

(hon) honvm aliz af skrgid 1 orma sem

gvll. Sva fotti honvm at2 at hyda, sem

allar iardholvr invmli af ormvm fvllar

vera; ok sva virtliz honvm, sem allir

mvndi fa idai licia. ‡>annig fotti honvm

solar lios hera, sem fetta land mvndi

licia a envm vztvm heims iordvm. Gengr */ tj

hann nv at3 stfinboga spordi ok sticlar vid spiot skapt sitt yfir ormiN. Hann lo ferr nv far til, er hann kemr at borgar lilidi, ok lagv far fyrir .ij. ormar, ok stikladi hann med sama hetti sem fyn yfir fa. En er hann kemr ihorgina, fa var far niargstadar4 geilict5 vm at litaz. Stein str?ti breitt la fra borgar hlidi til hallar, fat var slélt ok fagrt; en hvarvm tveGia megiu hia fvi koin vpp spordr vid spord, en fo fotti honvm fat kyrliga" lata. Margir voro tvrnar hafir iborg'iNÍ; ok fotti honvm, sem eigi mvndi sidr [ormvm bygt vera7 i envm epstvm tvrnvm en annarstadar8 [a fvi landi9; fvi ;it hann sa hervctna resa yr tvrnvnvm gvll klcppa10; hann sa ok vida [si a I ta ormana" hanga ofan yr glvGvnvm. Vita fottiz hann fat. at fyrir ondverfv nivndv far rikir menn bygt hafa. Ilaiiu kemr nv at hallar dvrvm, ok var | vm f§r skra^tliga hvit13: brand-

ar voro akafliga halir fyrir hollisi13, sva at feir [gnefodv yfir bvrst liennar"; gylldir voro knappar15 aovanverdvin brondvm, ok var far allzstadar agetliet vm at litaz. Tveir10 oriuar lågo hia 17 hallar dyrvm, sinvm niegin Iivíír ; feir voro miklir ok fo fa kyHigir 18.

In gengr hann ihollina, fvi at hon var opin. Sva mikils sem hotivni fotti vm vert vti eda asarsladar19 iborgirii, fa fotti honvm, sem fat v?ri skvGi ei« hia fvi, er ihollitii var. Hon var oll kalkvt isan ok steind sva fagrt, sein eigi inatti [afat avka30; tiolldvt var hon oc gvdvefivin ok dyrlig[vm]31 || pellvm, ok 14 bvin inan med alzkyns prvdi. Miklir ok fagrir glerg(l)ve,ar voro ahenni. I«ar gengr hann eptir hollirii. [Breid voro set badvm megin, en ifeim32 lagv ormar sva fioct, at hverr snalldr var vid ar<[aii. Gvll] 23 var frvtnat vpp imillvm feirra ok [rvisit vida fyrir stockana ok hafdi far storcnat24. Med oll[vm lit] "vin voro feir: svmir voro grenir, svmir hvitir eda frecnottir ok rarddropottir 36 eda svartir eda brvnir. Sva lagv 27 feir, at aldri sa hann fa neill a ser lirera. A midio hallar golfi stod skapt ker; yfir fvi var agetliga hvit ok tialldal; ok at ofan verfv

1 skrid B 2 B: in at hyggia ok um at litazt, sem aull jardar haull (så!) mundi full uera af ormum. 3 Härefter env (ifvcrstruket A 4 m'g/ftadar A 5 fagurt B; jfr rad. 33 ' oquiklitfa B ' Från [ormar B " Så A 3 Från [at jordu B 10 klepra B 11 Från [orm-snallda B 13 Från [þar suo skraUtliga vm buit. at slikt gat varia B 13 hallar d3rrum B

" Från[næmdu yfir bustini B 15 huapar B 16 .11. A 17 fyrir B 18 okuiklatir B 19 Så A 20 Från [at gera B 21 Ordets slut är bortskurit A; audrum dyrliguin B 32 Frän [ok-j turturn B 23 Utplånadt i A 24 Från [stockanna nidr B 24 Utplånadt i A 26 raudir B 27 / st. f. 1 har först skrifvits g A; denna punkt (till hrera) saknas i B*

fess1 var gvllbola mikil ok forkvNÜga ger. Stoll var fyrir vtan2 hardla fagr ok mikill, steindr ok agetliga bviN. A nur stoll var fyrir ÍNan med sama lietti [mikill ok fagr3; a feim [stod v adgargn akafliga morg ok allzkyns dryekiar ker4. En .iij. voro feir gripir s, er honvm fotti mest af hera fyrir gerfar sakir ok fegrd-ar ollvm feim, er hann sa far; fat lo voro horn .ij. [sva ger, sem fegrst matti6, ok sett vida gimsteinvm ok bvin med mikitli prydi; far voro mikil. Ker var ín fridi gripr; fat var agetlict arltol. Vera let hann7 ok gengr ÍNar eptir höll— iwi, vnz hann kemr at feim [hafa palli8, er var i (i)nanverfri hollÍNÍ; sa var breidr ok bviw itarliga 9. Ormr la ipall-invm; hann var sva mikill, at spordr hans tok anan hallar vee, eii hofvt ann-an10. Koronv hafdi11 hann ser 12 ahofdi ok far med egis hialm. Sa ormr fotti honvm sova ok var fo hardla ogvrligr; fyrfti hann breidd alla pallzins13; eigi skorti [gnott gvllz 14 vndir honvm. Bord skvtil sa hann far, ok fotti honvm sva til at lita, sem hann hengi ilopti far fyrir palli; fvi at hann matti eigi sia 15,

hvat16 honvm hellt vpp17. En far sem hann var vitr madr, fottiz hann skilia, at steinar feir mvndv vera [ihallar ved-om, golfi ok refri18, at bordskvtli19 mvndi til sin ha|ldaok mvndi vm fa hvit med mikilli smid vél21. [Allr var hann silfrbviN ok gimsteinvm settr ok ór gonv gvlli smidadr 22. Forfall23 var fyrir pallinvm vm fvera bollina ok [far med in fegrstv pell24. Ormar .ij. litlir voro ahallar golfi; asaR feirra var hvitr sem snió r, en

awiR [rardr sem blod 2\ ‡>eir henda stein grenan sin á niillvm ok cast- az til ok henda mivkliga steininn, hvaR med snalldi sinvm a vällt. Sa steinn var [med ollvm lietti fas veg2ti, sein honvm27 hafdi sagt Mattilidr drottning; ok fottiz hann vita, at [far var hann 28 eptir sendr. Alldri letv ormar(nJir faN stein a iord koma, helldr henda feir hann mivcliga med sinvm snalldi. Onga sa hann adra orma, fa er sic lirerdi, nenia fessa. Ok sva fotti lionvm, sem fcssir ormar mvndv til fess setlir at leica fyrir feim, er i pallinvm var, ok honvm fotti, sem konvngr mvndi vera skolo 29 aNaRa orma. Biart var iholl'iní

1 Saltias i B 3 trapizuna B 3 Från [gior B 4 Från [stolum sa hann aull (så!) tol morg buin med allz kyns hagleik; allz kyns dryckr var þar j B 5 ai stoli-num Hllägger B 6 Från [gersima (el. gerstina?) faugr B 7 þat kyrt tillägger B 8 Från [hapalli B 9 vel B 10 j anan B 11 Först skrifvet hafdid A 11 gyllda B 13 til rums tillägger B 14 Från [þar nog gull B 16 þeekia B 16 hV (v ändradt från t) A; at B 17 ne inn hlut ur tillägger B 18 Från [j røfrinu B 19 bordskutulin B 20 draga B 21 Saknas i B 22 Från [Hann uar gior vr gvlli ok gimsteinum var hann allr sot t ur B; i silfr står r öfver raden A; är gonv fel för god v ? i st. f. gvlli har först skrifvits gvlld A 23 fortialld B 34 Från [ok war þat giort af hinum beztum pellum B 26 Från [grænn B

28 Från [riett med þeim hætte B 27 h A 28 Från [þat war sa steinn, er hann war B

29 Saknas i B76

ok glogsvnt1 allt, pat er par [var at 1 lita2 til tidenda. ‡>at var vm dagmala skeid, er hann geck ihollina. Sverpi sinv bregdr hann, ok eptir pat hendir hann steinin alopti fyrir envm hvita orm-invm; ok sipan letr hann paN stein koma ipvs sm. En er hvitt3 ormr misti steinsins4, pa litr hann ofrynliga4 til KonRads, ok eptir pat snyzt hann a spord ok vef]* sic iknvpri6 ok hrocqviz sipan i iord. En er hann var horfinn, pa stingr hann .i. dyrligan stein yr hordskvttlinvm ok varpveitir. Ipvi bili kemr enn hviti ormr vpp ok hafdi stein imvNÍ; hann var hvitr sem ormriN; ok kasta peir eN pessvm steini hrip nocqv-eria. En sva kostodv peir skiott \ at hann gat varia paN stein hent. ‡>o varp eN sva, at Koimadr nadi peim steini, ok hafdi eN rardi8 ormr mist. Hann litr hardla ofrynliga9 til KonRads, ok vefr sic eN saman ok snyz igolfit. KonRadr stingr pa stein annan yr bordskvtlinvm ok varpveitir. Ok pvi liest kemr vpp ormrinn ok hefir irnvNÍ ser stein [rardaN sein blop10 ok forkvNar fagran; [ok eN leika peir at honvm ok pat verdr eN of sipir, [at hann nair. En er hann (hefir) pa rénta pessvm st$invm I2, pa

lita peir reidvüga til hans, ok hlevptv mioe hain13 sinvm ok bvrstvz akafliga ok vofdv sic saman icringlo 14 oc hroctvz i iord. [‡>at eitt15 potti honvm adr likendi, at peir mvndi a hann rada. Torpa iordin at okyRaz ok [skyckiom at ganga16, sva at honvm (potti) olldvr risa ahallar gol fi. J>a gerpi17 mikit [•pa^sk ok hrocvn acaflig 18 til at heyra. i> Ok potti honvm pa par geraz illr damr19 ok okyrleikr mikill; ok skilpi hann pa w eigi20 gerla, hvart var, at hrering iarpariNar gerpi ormana okyRa, eda var hitt, at peir vocnodv ok hrerdvz 2I. Hann sviptir ofan forfallinv22 ok tok pell .i. mikit23 ok stäk vndir hond ser. Vtar geugr hann eptir hollim hardla snvdigt, ok styzt vid spiotskaptt24 sitt, pvi at hann reid25 ay(m)sar hlidar, ok honvm potti vid pvi hvit, at pa ok pa mvndi hann falla. . Hann tok hornin bedi ok kerit ok hevir so vid ser; ok hann tok |j mikit gvll, pott 15 pat se eigi skyrt26, hversv27 var. Allt potti honvm pa bregpa peim hetti, sem adr hafdi verit; ok ecki potti honvin pa fys-ilict par at vera; ok pat hefir hann sagt sipan, at pa hafi hann [helldr oazt28 bedi eitr orma ok aNat, er par bar29 vid. Gnyr gerpiz pa mikill. Nv gengr

1 glaugskygt B 2 Från [bar B 3 Så (titan artikel) AB 4 steinin B; ft*. A 1 ofrvnhga A 6 j hnypri B 'ok tidum tillägger B 8 græni B 9 op5'nliga A; illa B 10 Från [så äfven B u Från [hann leitar en vid at henda þenna stein B 12 Från [ok er bann hafdi þann stein B 13 hamsi B 14 j bring B 18 Från [a þui B 16 Från [skialfa B 17 giordizt B 18 Från [brak B 15 dannur B 20 Öfver raden A 21 hrerd-vr A; B: edur hitt, at ormarnir okyrrazt ok kuiknudu 22 fortialldinu B 23 ok dyrligt ok vefur saman tillägger B 24 spiotskefti B 28 reidi til B 28 akuedit B 27 mikit tillägger B 28 Från [hellzt ottazt B 29 Öfver raden A

hann til hallar dyra [ok hycr1 at ‡>vi, er vid hann hafdi m§llt Mattilldr drottning, at hann skylldi alldri aptr lita, hvatki ogna sein fyrir liann b§ri. ‡>a s J>otti honvm iordin hristaz ok allir borgar veGÍr skialfa; hann heyrir hlastr ok ogvrliga bresti abac sor, ‡>ar med blistr-vn ok [gnyi micla2 ok allzkonar ognir. J>at er callat, at sva ‡>étti honvm ‡>a olldvr risa, seni [|>a er menn erv3 as? ok se mikill stormr 4. Hann sticlar eN yfir ‡>a onna, cr fyrir borgar hlidi lagv. Hann ferr nv a ‡»a somv gotv, er hann hafdi J>angat farit; ok ‡>otti honvm, sem ‡>a ok ‡>a mvndi hann af gartvjii steypaz. En hann sa |>a [ihveri hölö 5 aNan snalld vid aNan ok spord vid spord; [ok honvm ‡>otti iordiN svort geraz 6. Alldri litr hann aptr. Med sama hetti sticlar hann yfir J»aw orm, er la asteinboga spordi. En er hann var kominn asteiribogann7 mid-ian, pa litt* hann aptr. Ok var ‡>vi likazt a landit at sia, sem [iorevkr v?ri hverr vid aisan8; allz stadar ‡>ar, er honvm hafdi gvllz litr synz, anat hvart aborgar vecivm eda a gartvisi, J>a var allt svart til at lita; ok givs awaR reykr vpp, [sva at vid himni var at sia, er a«ar for nedaR9. Allz konar ogvrlig leti heyrdi hann |>angat ok sa ‡>ar mart vndarlict.

Hann ferr nv, vnz hann kemr til gagns sins. Hann packar ‡>a almatkvm gvdi, er hann leysti fra [slicvm a kafligvm10 ognvm. Dyr hans verdr honvm fegit; ok leGr hann nv aj>at allan sin varnat, J>aN er hestr hans [hafdi eigiu. Nv stigr hann a hest sis ok ferr |>ar til, er hann kemr afilaland12. En er hann kemisar, drepr hann svinin ok gefr dyri sinv. Hann tok leci filsins ok oisvr b?in hans. En er hann kemr aland ina o orgv dyra, ok13 hittir hann belg ins o arga dyrs J>vRan, ‡>a herr hann ‡>ar i14 sín varnat. Hann verdr nv ecki vaR vid15 neinar ognir, ok ferr ‡>ar til, er hann kemr ißlalandz eyiar. Li|> hans verdr honvm fegit ok ‡>ickiz n?r,s yr heliv heimtan hafa; halida si|>an skipvm sinvm til Micla garz.

En Mattilldr drottning hafdi keyptar messvr17 at nocqverivm presti18 aj>a lvnd, at hvem dag skylldi hann19 til bonar nefna 'M, ok hafdi vel ont M. ‡>eir leGia of nott at Gardinvm ok [halltia skipvm sinvm ieiN22 ley ni våg. Kon-Radr let ser sva antt23 til horgariisar at fara, at hann qvez eigi mvndv dags at bida. Hann ferr ‡>ar til, er hann kemr iborgina, ok gengr si]jan til steinhallar Mattilldar drottningar. ‡>ar var|> med J»eim mikill fagnadar fvndr; ok lez hon

1 Från [at hyggia B 3 Från [ny B 3 Från [hann væri B 4 a» honum tillägger B

' Från [j hueriu hollti B 6 Från [saknas i B; i st. f. honvm skrifves b ii ' e otyd-

ligt (rättadt från 1?) A - 8 Från [kolreykur væri B 9 Från [at odrum, suo at vid him-

ininn þotti honum næfa, þegar anar fiell nidr B 10 Från [mikilli raun ok af miklum B

Från [gat æigi borit B 13 Så B; apld A 13 þa B 14 ofan tillägger B 15 vr A;

vid enu oaurgu dyr ne vid B 16 hann B 17 falu m°r B 18 kenni manni B 19 Konrad

tillägger B 30 j hueri messo tillägger B 31 efnt B 33 Från [leggia at j einum B 33 titt B78

i

|>o mvndv hans qvamv myklv fegnari ver da, at hann hefäi erendi sitt. Hon spyR, livat til tidenda hefdi gerz ihans ferjj. Hann qvaj> fatt til merkia ordit is'iNÍ fer‡>, en l§t eigi töm at greida1 ‡>at iriiliga, [er var2. Hon m^Ilti: "Vndir [erendis locvm3 J>icki mer mest, hver [ordit hafa4," segir hon. Hann svarar: "‡>v redr ofdi a vm ‡>at\ drottning! [hver ‡>er ‡>icki verae." Hann selr henni fyrst st§ín ‡>a«, er iacinctvs heitir ok fadir hennar atti; en |>ar nest J>an 7 dvrliga gimstein, er hann liafdi yr bord-skvtlinvm stvngit; sa stein var |>aNveg litr, sem J>a er skiw 8 biartaz ascirt vatn, ok ‡>ickir ‡>a ivatninv bra acafliga [ok vida i|>vi gloa 9 af geislvm solariNar. Hon [l§it a |jan stein vandliga ok 10 in^llti: "‡>etta er eN dyrligsli st^iw; en ‡*> ertu J>inv grandi ecki n§rr en adr." |xi tok hann |>aN stein awan, er hann liafdi11 yr bordskvtlinvm stvngit; sa steinn var hardla godr ok fagr, ok er eigi sagt, [hve hann var litr n. Hann selldi henni J>aN. Hon qvad ‡>aN13 mikÍN ageta stein; "ok er ‡>o ecki comin sa, er ‡>v vart eptir sendr/ ‡>a toc hann |>aN stein [enn grena, er hann var

eptir sendrEn fegar hon ser J>aN stein, ‡>a verdr hon akafa fegin ok ,m§llti: "Mikillar giptar hefir gvd ‡>er

vilt, [er hann hefir ‡>ic latid komaz at ‡>eim grip, er ongvm adr hefir ardit ordit at na, |»eim er eptir hevir verit sendr16. Her er nv kominn in dyrligsti [ok fegetazti" gimsteiü, er smaragdvs heitir, ok sigrar med si K i fegrd [allan bloma grasa 18, |>eirra er [grenst er v ok fegrst19, ok fapir miN hefir lengz20 eptir £rat." Si|>an synir hann henni pellit; ‡>at var a liz21 sem gvll, en a ‡>vi matti siá alla haNyrd, vefnadar ok jvII brogd [ok vidv 2ä. Ok vol let hon yfir J>essvm grip, ok lez eigi set liafa ‡>ess hattar 23 pell beira ok dyr-ligrá. ‡>a synir hann henni hornin; ‡>» voro oll bvin gvlli, ok [‡>ar silfri, er ‡>at potti hpta; Jw voro vtan gimsteinvm sett vin hverfis; i ‡>eim voro gvllhringar, en isvmvm stodvm voro (‡>eirj slvngnir fagrt af env biartazta silfri24. Hon m§llti: "Sclicar25 erv fagetaztar gersimar, sem |>pssar erv med ollvm bvnadi. En ‡>o fin ec eigi nattvrvr med (‡>essvm) grip— vm 2G." ‡>a synir hann henni kerit; ‡>at var smi|>al27 med mikilli brag‡>visi ok

1 greina B 1 Från [fyrir henni B 3 Från [þui B 4 Från [erenda lok þin hafa ordit B 1 med þier B 6 Från [saknas i B 1 þann liinn B 8 sol skin B ' Från [saknas i B 10 Från [saknas i B 11 I marginalen, ordets senare halft bortskuren A

13 Från [fra lit hans B 13 þat B 14 Från [saknas i B 15 giptu B 16 Från [er aunguin hefir adr ordit audit sligs at komazt at slikum grip ok þui, er þu hefir verit eptir sendr B 17 Från [saknas i B 18 Från [alla steina ok aull graus B ,9 Från [vænztir kunnu at verda ok fegurstir B 30 lengi B 31 allt B 33 Från [saknas i B 33 -B inskjuter grip fyr, at æigi vseri þat 34 Från [gimsteinar j hornunum; woru gullhringar j þremstodum B 25 Så A 36 I st. f. g är först skrifvet p A 37 fmiþ AFornsögur Suétrlanda.

fiordvngvm gert. Sín malmr var ihveri-vm fior(d)vngi kersins. SteiN .i. var ihverivm fiordvngi; sÍNsigiw1 var lilr hverr steinn J>ein-a, er i voro setter. lßHon leit |] a ‡>ewa grip vandliga ok mgllti: "Margar gersimar hevir gvd ‡>ic latid ardlaz ipessi terJ»; ok er J>al ardset, at hann vill ‡>essa ‡>ina [fer‡> vppi lala 2 vera. Keri ‡>essv fylgia margar liattvr-vr: sv er ein, at J»ott drvckr se latiN ikerit med [iammorgv moti3, som fio(r)d-vngar erv ikerinv, |>a man hverr standa isinvm fiordvngi, ok man engi blandaz vid annan." ‡>a var ‡>etta reynt, ok for [J>etta eptir ‡>vi4, sem hon sagdi; ok kom ‡>at til |>ess, at st$inar ‡>eir, cr i voro settir, helldo sva til sin dryckin-vm, at eng(i) geck vr sinvm fiordvngi. En ef eigi ver|>r rett af drvckit6 kerinv, J>a hverfr dryckris allr, [en yr kerinv J>rvtnar vpp castali iafn hatt kersj>rem-invm; ihonvm erv .iiij. riddarar6. En med ‡>vi at rett v§ri7 af drvckit kerinv, [|>a hvarf kastalis allr ok menninir, at hann sa J>a litid; en8 ‡>a koin aptr dryck ri k med sama lietti ok fyR. ‡>vi nest syndi hann henni |jan hvita9 stein, er en hviti ormr hafdi i iordina sott. Hon m^llti, pegar er hon sa J>an stein: "Sia er .i.10 af envm dyrligztvm steinvm

ok heitir cristallvsu. Honvm fylgia J>?r nattvrvr, at eigi megv ormar", poddvr ne ONvr pitr kycqvendi13 ‡>eim manni granda, er benna stein hefir a ser. En sv er ONvr hans naltvra, at iongv livsi ver|>r sva myrkt, at eigi siai ‡>egar vm aili hvsit, er honvm er fram vndit." ‡>a synir hann henni ‡>at< stein [cn rarda14, er in rardi15 ormr hafdi sott. [Hon litr aJ>aN stein ok16 m$llti: "Sva ma naliga at qve‡>a, at sia se .i. af envm dyrligztvm steinvm; ok heitir carhvncvlvs. Hann hefir med ser allar J>?r nattvrvr, er adr gatvm ver, at hiN hafdi; en ‡>at er vm fram, at eigi ma elldr 17 ne iarnn granda [‡>eim manni, er hann hefir a ser, ok eigi18 ‡>vi hvsi, er hann er i var‡>v?ittr." (Konradr m?llti:) "iNv hefir ‡>v ok set eN mesta bloma m'mar fer|>ar." Hon nifllti: "Gott ‡>icki mer hann at sia," segir hon. "En ‡>o skalltv nv fara til skipa ‡>ÍNa ok hafa med ‡>er stein J>aN, er fadir min seudi ‡>ic eptir, ok pellit, ok senila ord19 til heiarins, at J>ings se qvatt, ok segia |>ina qvamo. En er lvdrar qve‡>a vid, ‡>a far|>v til |>iugs med ollvm forvnartvm ‡>invm, ok ber fram [ifyrstv stein ‡>aN, er ‡>v vart eptir sendr, ok sel fardvr minvm20! Hann man gladr vid ver|>a hardla ok mela:

1 sinnveg B 2 Från [þraut línta leingi uppi B 3 Från [iafnmorgum hætti B *

Från [jafnt B 6 dryck A 6 Från [saknas i B ' vsi/vsi A 8 Från [saknas i B

9 Utelmmas af B 10 Saknas i B " kristhallus B " ne inskjuter B 18 kvcqndi A

14 Från [sak//as i B " græni B 16 Från [Sa var raudr. Hon B " Trå gånger

skrifvet A " Från [saknas i B 19 nurr (?) B 20 Från [steinana, er fadir min hefir

þik eptir sent, ok fftl honum þann stein B

'Allz ‡>v hevir vel af hondvm leyst ‡>a |br|»l, engi hefir fyR fengit losat, fa er fer nv litit fyrir at vÍNa fat, er ec ma» alldri ifa, at fv ser konvngs2 son.'

‡>v mant spyria, hval fal se. Hann man vilia rida abvrt vid fie. ‡>v skällt fegar fat gera, er hann vill; [ok man liann hest sin vt leida ok stiga abac3. En hann hefir verit ín mesti bvrtreidar4 lo madr. Man honvm fa fickia reynt at fv ert garfvgr 6 madr, ef f v hevir7 gefv til at sitia isardli fyrir. honvm; fvi," sagdi hon, "at fo mvndi (hann) sifii gefv framaR treystaz, fott hann ridi abvrt vid ín sterkazta maN ok in vig-fimazta H, ef hann v pri eigi [störar ettar9. En hann man fa fickiaz vist vita, at f v ert sawr konvngs2 son, ef fv ferr onga scyio10 fyrir honvm. En ec vil, at fv leitir ongan geig at gera hoiiVm, fott fv megir; ok lat hann onga neisv11 fyrir fer fara, ef fv mått rada; fvi at hann man stirdr geraz. En fv rid hann af baki, til fess at hann megi sia, at fv megir framaR vid hann tøika, ef f v villd-ir. ‡>v skällt pellit hava vndir hendi fer, ok snva12 fegar hesti finvin, ok gef honvm pellit! Varir mic, at hann gefi per jaet ta ecki at soc. Nv [fariz fer13 vel, ok verf i fer fessi fer]a til

sigrs ok semdar [ok allz goda"!® Hann bidr bana lifa i gvds fridi ok bidia fvrir ser.

Nv ferr (hann) fyrst til strandar, ok tok hest sis ok hyr sic, ok sendir melin at segia konvngi sina til qvamo. Hann ridr nv med oliv lidi sinv afingit. ‡>a berr hann fram steiniN15. Konvngr varf nv gladr ok m?llti: "Of räf ar madr ertv," segir hann, "ok berr fv med fer micla gipt16, ok hefir fv vel farit ok [drengiliga sott eptir feim dyrliga grip, er ec senila fic eptir17. Er fv licligr til at vera son ins gofgazta maNz. Nv saNafv fat, sva at [engi megi18 ifa vm fat: stig ahest fiN ok rif abvrt vid mic!" KonRadr svarar: "J>ott ec hafa orkat sendingvm finvm fyrir sakir gefv19 eda leyst af hondvm tiocqveriar f§r frartir, er vid grimm kycqvendi hevir verit at eiga, |>a em ec ecki til f?rr at rida abvrt vid fic, er fic [stydr ok20 styrkir bedi konvngs tign ok gefa21 fins velldis ok margir adrir hlvtir. En fo ma ec rada til fyrir sakir benar fiNar, fött mer se diorfvng slid at freinia vid sva gofgan man." En er lydriN22 heyrdi fetta, fa var fegar [ihorn blasit ok lvdrar feyttir23. Keinr fa sva mikit folk24, at varia matti25 afingvellinvm

1 þraut B 2 ks A 3 Från [saltias i B 4 i öfver raden A b fullreynt B 6 gaufg-

aztur B 7 berr B B vopn fimnzta B 9 Från [storættadr B 10 slysfor B " hneisu B

13 suu B 13 Från [far þu B 14 Från [saknas i B 15 þann stein, er hann war eptir

sendr B 16 gift ok gæfu B 11 Från [saknas i B 18 Från [eigi megi neinu B 19 þinnar

tilläggër B 20 Från [saknas i B gipta ok ga>fa B " lidit B " Från [hornblastur

B; i þeyttir står y under raden A Jl fiolmeuiii B " vatti A; B tillägger allt folkit

staiula. [Foro Menu si|>an abo]lt ok he‡»ir, castala1 ok tvrna ok skipvdvz ivigscord ok of alla borgar veci ok ‡>ar, sem menu mattv gerst sia |>essa skemt-t>eir |J [tokv nv herskrvd sitt2; ok ‡>ickir moiinvm ‡>egar mikils vm vert vascleik ‡>eirra ok bvning3. ‡>eir stiga nv ahesta sina4 ok ridaz hvast at moli. Misti hvargi asars. Konvngr hafdi ‡>a longgvgi* bvrt reid framda; ok varj» hann ‡>eirra lavsari6 abaci; reyndi bann ‡>a niioc ín eptra sardvlboga, [er stongin kom isk,i(o)lldin; ok brotnadi sodvlbog-is7, ok stoc konvngr af baki ok kom standandi nidr. KonRadr snyr ‡>egar mivküga8 hestinvm vndir ser ok ridr at konvngi ok meür: "Vvitrliga9 hefir mer ordit," segir hann; "ok villda ec fyrir ‡>essa vhefv10, at |>v ‡>egir at mer grip ‡>eNa ok selr honvm pellit. Konvngr [rekr isvndr11 ok ser, liver gessimi J>at var, ok m§llti ‡>egar iilegiandi: "Gott ‡>icki mer af slikvm rnanni giafir at ‡>ÍGÍa, sem ‡>v ert. En fyrir ‡>etta var ecki bol |>arfa."

Ganga |>eir nv a‡»ingit; ok helldr konvngr vpp grip ‡>ossvm ok synir MOim-vm, ok melir sva: "‡>at er skiott12 at

segia, [si‡>an ec kvisa |»essa i‡>rot13,' at engi befir sa ordit, er mic ha fi af baci ri‡>it14. Ok er honvm nv |>at rad, er kallaz" Koimadr keisara son, at rida vid ‡>eNa nafna sin ok taca nv til ‡>ess, er hann lez [ihverri iJ>rott gera nockvt16 vm fram |»esa maN." Robert mpllti: "Vid |>vrfvm eigi med ocr at reyna; J>vi at vid bofvm opt [med ocr reynt"."— "‡>v skällt gera," segir konvngr, "hvart sem ‡>v vill eda eigi." Nv endr nyiaz gledi ok glomr18 manna, ok hyGÍa gott til. Erv nv vt19 leiddir hestar ‡>eirra, ok stiga ‡>eir abac, madrÍN hvartveggi ín frecnuligsti. Ok nv ridaz ‡>eir at hvat-liga, ok missir hvàrgi asars. KonRadr hriudr stong Rodbertz af scilldi sinvm, en [letr sina stong coma vtarla iskiolld Rodbertz. En hestar |>eirra reNaz vm: ok tok Korniadr20 ini hegri hesdi til Rodbertz ok bra honvm alopt [ok let liestiN hlarpa, hvert er hann villdi. En hann ridr a veisv eini eda diki21, er gråvit var fyrir vtau borgina, ok scytr honvm |>ar i, sva at hann stod fastr iM allt til [belltis. En23 hann var [bv'm itarliga, ‡>vi at hann hai‡>i silki cledi vm bryiiio vlan, en24 dyrligri cledi vndir.

' Från [sumt ferr j kastala B; c i castala är nästan utplånadt A 3 Från [herklsed-ftzt skiott B 3 bunat B 4 si- år utplånadt i A 5 fyrir longu æigi B * v utplånadt A

1 Från [salnas i B ' Saknas i B 9 ouirduliga B 10 ogæfu B " Från [tekur vid B

12 gott ok skiott B 13 Från [at sidan ek kunui at ... . at hygia(?) ok þessa jþrott, nam

ek suo B 11 fyr enn þessi madur tillägger B "sik kallar B; k neka (!) A 16 Från [

j huern stad jþrottir liafa B X1 Från [reynt ockar j millumf?) B K' Så glaumr) A;

skemtan B 19 fram B J0 Från [tok B; i reNaz står z öfver raden A Jl Från [vr

saudlinum ok ridr ined hann um uollin ok at diki þui B 'JJ j þessi veisu B " Från [

belltis stadar, ok var þat uel, þuiat B 2t Från [j silki klædurn vm utan, enn hafdi B

Eu er menn sia |>etta, ‡>a æpir ‡>ing-heimrÍN allr at slysfor lians ok [sceypa at honvm ok hleia1 ok mela sva: "Hóhó! illa er ordit; ‡>vi at nv er keisara sonrin ikeýtv falliN2." Koimadr mgllti ‡>a3, er ‡>essv létti: "Farit hingat [nv ok ‡>ionit4 Rodbert ok dragit hann yr |>essi veisv5! ‡>vi at ec etla hann varia sialfhiarga6." Engi ‡>ottiz |>a ifa ‡>vrfa, at Koimadr var ‡>ar keisara son. ‡>eir foro til ‡>ionarnir ok drogv Rodbert yr dikinv ok ‡»ogv cledi hans. Konvngr lez vilia lata drepa Rodbert, ‡>otti hann vilia bedi svikia sic ok KonRad ok dottvr sina. KonRadr qvad J»at eigi vera skvlldv, qvaj» hann adr opt J»at hava gert, er hann villdi; en lèz |>ess7 vilia vir‡>a Rodgeir iarll ok sialfan sic at gera ecki fleira8 a hans Ivt. "Hann3 skal fara yr landi [ok coma aldri mer i avgsyn." Nv er ‡>egar fer‡> hans bvin yr landi10; ok f?r KonRadr honvm (skip) vel bvit ok nogliga af monnvm ok fiárlvt; ok ferr (hann") ibrot. En eigi er |>ess getit, hvar11 bann ilendiz12; bins er getit, at hann9 f?r ser13 riki nocqvot ok redr fyrir, me‡>an hann3 lifdi. Ok er nv lokit fra honvm at segia.

Kap. XI.

Ni

V slitf ‡>inginv. Ok ‡>vi nest letr keisari at bodi fau. En KonRadr lez hal|da vilia til Saxlandz ok bioda fo|>vr sinvm til veizlvisar. En ‡>at15 var ravn-ar1G, at hann ‡>ottiz spvrtt hava, at fadir hans mvndi e|la at heria til Micla garz fyrir |>§r sakir, er hann hvgdi KonRad yfir stigiN i ofr prartvm".

Hann ferr med skrartligv lidi [‡>ar til, er hann kemr18 til Saxlandz. En ‡>a19 sa ‡>eir fiordo alla ‡>acta [med her scipvm20, ok blica |>ar scilldir abedi bord; 4(> ahverio skipi21 sa ‡>eir castala .i. eda .ii. eda alla22 .iij.; |>ar sa ‡>eir oc vm valslongvr hvit. [‡>a geta ‡>eir spvrt23, at fyrir ‡>eim skipa stoli red Rikardr keisari ok etlar at heria til Miclagarz; [.lx. bryni- adra beståha(f)di hann ahuerio skipi24; hann hafdi lengi vid |>essi ferj> bviz, ‡>vi at ‡>a var honvm KonRadr [dardr sagdr25. En er Koimadr var]b |>ess viss, |>a hittir hann bradliga fo‡»vr sinn; ok ver|»r med ‡>eim ín mesti fagna fvndr. Segiz KonRadr coni'w at bioda honvm til Micla gardz til

brvlla^ps26 ‡>eirra Matt-illdar keisara dottvr, ok sagdi, at stol-

1 Från f hlæia at bonum B J B tillägger: Iluer þikizt at betur(?), at Rodbert, getur

nockut lineyxli fiindit, enn lofa Konrad j aullu 3 þa / þa A 1 Frän [er þionudu B 4 keytu B

6 hiedan uerda tillägger B 7 til þess B 8 rneira B 9 h A 10 Från [saknas i B 11

at i? 1J þar sidan tillägger B 13 Skrifvaren har först velat teclcna ett 1 (= ok) A 14

fara(?) B 15 Saknas i B 16 reyudar B 11 ofþrautum B 18 Från [wnz þeir koma B

19 þar B 30 Från [af skipura Saxa B 31 Återstoden af punkten (till bvit) fattas i B

iJ Det senare a öfver raden A 23 Från [Ok er þeir nalguduzt þangat, þa geta þeir sied B

" Från [saknas i B 2i Från [sagdr drepin B Jt hrndkaups B

konvngris hafdi hoiivm ‡>angat bodit med allri olver|»1 med sva miclo li‡>i, sem hann villdi sialfr. Hann ‡>ecktiz nv ‡>etta [af fyrir tolvm2 KonRads. Ok er nv hnectt [envm mesta mvginvm3. En hann vclr lid til fer‡>ar med ser at4 vénleic ok kvrteisi [ok miclvm vaskl§ík, ok en agetligsto5 skip. Ok at bvnv ‡>essv ino vascliga \\f\ ha|lda ‡>eir til Micla garz. En er sia skrjrtliga fer‡> er sén, ‡>a letr keisari alla hirdina ganga åmot ‡>eim af borg'iNÍ. [Med konvngi foro leiearar ok leica amarga vega fimliga ok mivkliga6. Songmenn foro syngiandi med morgvm lyd7; svmir sia horpvr eda gigior8, svmir simpHon,J eda psallterivm ok limpanvm10, ok oll in (lyrl(i)gstv hliod11. ‡>eir |>eyta organ12, er i borgar tvrnvnvm erv, en 18svmir hringia; || [en ‡>ar med]13 gengr allr lydr til strandar med breüondvm kertvm ok dyrligvm lofsongvm. Ok med ‡>essi íní dyrligri14 [proc]essio11 voro |>eir leiddir |>ar ikonvngs havll. Me‡> ollvm hétti var J>eim vegscmj>ar Ifitat ok skemtanar.

At J>essi veizlv v[erda]16 ‡>av Kon-Radr ok Mattilldr koronvj» ok leidd i eina reckio. Sv veizla stod hallan manvd;

ok var ‡>ar a alla vega17 skemtanar leit-ad: [svmir tefldv skactafl eda hnettafl eda qvatrv, eda (var) ymsa vega leica leitad til glcdi ok scemtanar lydnvm. ‡>ar18 var |»a sva fiolment sem a envm st§rst-vm ‡>ingvm; ok hafdi Jat hverr ser at skemtan, er bezt |>otti.

En er mio[k] leid a‡>etta bod, var blasit til moz; ok var‡> ‡>ar ‡>ing fiolment. A J>vi |>ingi qvedr KonRadr ser hliods ok hefr19 vpp sogona ok segir fra ferp si ni, ok herr fram belg ins oarga dyrs, leggi ok teN filsins til iartegna, ‡>ar med hornnin ok kerit ok steina alla. Konvngr berr pa oc fram pellit. Allr |>ingheimrÍN [dár ‡>etta ok lofar hann50 ok hans ‡>recvirki. Stolkonvngriti segir ok |>a21 sogv fra hans ‡>recvirkivm, er hann hafdi ‡>ar vKit, ok fra vidskiptvm [Rodbertz ok sinvm22, eda hve slegliga13 hann hafdi [fyrir] honvm talit24, eda hve bragdvisliga hann gat hverivm hlvt snvit ser til s^mdar, [‡>eim er a ha(T)di boriz25, en Koimadi til akneikis26; eda hve iifsr honvm hafdi sialfvm27, at hann mvndi giNtr ver|>a at ‡>vi at gefa honvm Matt-illdi, dottvr sina, ef hon hefpi eigi ‡>egar grvnat ifyrstv, at hann v?ri Kon-

1 auluærd B 1 Från [ut fortuulum B 3 Från [aullum hinum mesta niuga lidsins B

4 lu-eysti ok tillägger B 6 Från [Þeir velia ok hinu skrautligztu B; i agetligsto slår o

öfver raden A 6 Från [Leikarar ganga wt med mikilli kurteisi B ' dyrligfl faüfærü B

8 B har i stället fidlur ,J Så A 10 timpanistrum B 11 hliodfæri B " vrgan A ('sia

organ B) 13 Så B; utplånadt i A 14 lialeitfi B 15 Ordets början utplånadt A 16 Nä-

stan utplånadt A 17 raounum tillägger B 16 Från [tofl woru þar leikin ok j turni-

nient ridit; þuiat þar B 19 liefir B 30 Från [lofar nu niiog Konrad; A skrifver li i

st. f. hann 21 adra B 22 Från [|)eirra Rodbertz B " viturliga B 24 talat B " Från

[saknas i B 26 hneisu B 11 Härifrån är det öfriga förloradt i B84

(í. Cederschiöld.

Radr keisara son. Hann sagdi oc, hve vitrüga hon hafdi eptir leitad, at hon skylldi vis (verda), livers hattar madr hann v§ri. Koimadr sagj>i1 oc fat, at hann hafdi sea mina stvnd verit iGardin-vm, adr hann kvisi girzkv rnela seni ‡>eir, er ‡>ar voro vpp feddir. A ‡>essv ‡>ingi gefr KonRadr Miklagarz keisara hornit annat ok stein J>aN, er hann stack or bordskvtlinvm. Kikardi, favdvr sin-vm, gaf hann annats hornit ok steininn cristallvm. Hann gaf Mattilldi, konv síní, J>as stein annan, er hann hafdi or bord-skvtlinvm stvngit; en hann hafdi sialfr carbvncvlvm. Miklagarz keisari gaf Rik— ardi keisara pellit, J>at er KonRadr hafdi sott, ok margar adrar gersimar. Hann gefr Mattilldi, dottvr sinni, smaragdvm ‡>aN, er liann hafdi leng(s)t átt; en hann hefir ‡>aN stein, er Konnadr haf(d)i sottan.

Nv slitr ‡>inginv. Ok nockorv sid-aR riez Rikardr keisari til heiiiifer‡»ar med vir‡>iligvm giofvm ok vegligv favrv-neyti, — ok skiliaz enir kursiv vinir, — ok feR nv til Saxlandz.

Miclagarz keisari let rita sogv |>essa alla a‡>rimr bokvm, sendi eina RikarJ>i keisara til Saxlandz, adra til Danmerkr J*eiin konvngi, er |>ar red fyrir; ena J>ridio hafdi hann sialfr; ok ‡>otti sva |>essi storvirki ok fregd lengst mvndi vppi

1 þ öfver raden A ä t öfver raden A

till k A 4 Det första i står öfver raden A

vera, ok licligaz til, at hans fregd mvndi sizt nidr falla.

‡>av KoiiRadr ok Mattilldr gatv .ij. sono; het asaR Villiialinr, en aNaR Hein-rikr. Eptir Miklagarz keisara tokv £>av vid riki ok nvlv vel ok leingi. Vilhialmr var sendr til fostrs til Saxlandz Hikardi keisara; ok eptir hans dag vard3 hann ‡>ar keisari ok naÝt vel sins rikiss ok ‡>otti éttar bæter. KoiiRadr hellt vird-ingv sín'i ok J»otti ín uitrazti madr ok inn vidfregazti alla evi. Hann gerdi J>at til agetis ser, at hann let filsleGina grafa ok gvlli ræNa ‡>ar i epter ok setia vida gimsteiiivin, ok l§t ‡>a vera branda fyrir sinvm hallar dyrvm. Hann red fyrir Mikla gardi, medan hann lifdi. En eptir hans dag var‡> Heinr(ijkr, sonr hans, stol konvngr, ok hafdi mikit af vitro oc vask(l3eik4 favdvr sins. Hann aili ser son, er Kirialax het; hann var vitr ok vinseli ok vel at ser. — Calla meN, at borg sv mvni af mosvm bygd hava verit fyrir ondverdv, er KonRadr sotti støiniw1 til, ok mvni ormar ok eitr kycqvendi monn-viTi grandat hava. — En sia konvngr red leingi sino velldi, ok erv fra lionvin margar sogvr merkil(i)gar, ‡>o at ver greidim ‡>er eigi i |>essv skomino mali.

Eín clerkr fan ‡>essa sogv scrifada astreti eino ined £essvm hetti, sem nv erv lroder meN vaner fra at segia.

3 vard/Vþ A * Skrifvaren har ändrat ett 1Fornsögur Sudrlanda.

Isländska bearbetningar af främmande romaner från medeltiden. Efter gamla handskrifter af GUSTAF CEDERSCHIÖLD.

(Fortsättning från Tom. XIII)..

Bærings saga.

Kap. I.

3 I_./Riar1 ero ar |»ær, er hver heitir

Elfr: .i. er Gatelfr, .ij. Romelfr, .iij. Saxelfr. En vid Elfina stendr einn litill ka p stadr eda kastali, er Ertinborg heitir. Fyrir peiri borg red Bæringr hertvgi. Hans systir2 var frv Geir-prvdr, er atti Yalltari af Holsetalandi. En pann tima, er Yalltari andadiz, kom Heinrekr falsari3, er var riddari Bærings, med Friskan her ok drap sinn herra Bæring, en tok at herfangi hvartveggia rikit med rangendvm. En oll hird hertvgans flydi i ymsa stadi; pvi at in illi Heinrekr af eirdi pa sinni sæmd, er hertogin hafdi veitt hon-.vm, ok med miklvm hernadi pro(n)gdi hann landino vndir sig4 ok let taka sik til konvngs yfir Holsetaland ok

Saxland at oliv landz folki nadgv, ok 2<> settiz i pan stad, er Bard vik heitir, skämt fra Elfinni, ok ridr nv til hrvdlops sins ok vill fa frv Geirdrvdar. En pegar er hon heyrir potta, pa segir hon sva til hans: "Illa ætlan hefir pv, bolvadr hvndr! Veizttv, at pv hefir rantekit boanda mins"' ok drepit brodvr|J minn; en nv viltv fa min, olettrar kono; ok em ec nv apeim manadi, er ec skal barn feda, ef7 at rettv fen; ok helldr villda ek ianavd verpa. Nv lat af pinni etlan, ok lat mig sialfa rada mer!" Hann svarar: "Bida man par til, er pv ert lettari ordin. En sidan verdr pv min frv.71 Yan bradara 61 frv Geirdrvdr barn; pat var sveiim; ok fagnar hon med mikilli gledi fridv barni; ok ventir hon, at verda mvni fodv(r) arvi ok hefndar madr modvr brodvr sins. Nv vard Heinrekr viss, 4»

1 Texten är trykt efter skinnbol.cn 580 A, 4:to i Arne Magnussons samling (här

kallad A); dess utom begagnas ett fragment i 567, 4:to AM. (= B), 180 B, fol. AM. (= C),

574, 4:to AM. (— E) samt papperhds. 47, fol. A kungl. bibi. i Stockholm ("= ö) a fyftnr

A * fallari A 4 fi otydligt, likt |i A 5 Med detta ord börjar andra handen i A 6

I »onda A 7 Först skrifvet at A

at frv (ieirdrvdr1 hafði fótt svoín barn, ok melir vid radgiafa sina: "þat ott-vmz ee," segir hann, "ef barn petta vex vpp, at pat verpi erfingi Hollseta landz.

Ok man forsialigra at tyna barninv fyR, enJ pat styrkiz ihofvt mer ok vili hefnd a mer vinna eptir modvr brodvr sinn." Nv sonnvdv radgiafar ord hans, at micly ufri travstligra at tyna' barn-jo inv; ok pa mvndi eeki a hans riki gengit.

Kap. IL

\Tf

-L. 1 V er Ileinrekr kom iherbergi pat, er Oeirdrvdr var von inni at vera, fax hann 'hvarki hana ne barnit. Nv letr sa inn i 11 i konvngr lei ta peiua hver-vetna ok alla stadi rannsaka vra allt sitt riki4. ‡>a varp hann mioc hryggr ok l$t drepa pa menn, er peÍRa skylldv geta. En alangri stvndv fock engi madr gott ord af honvm.

Kap. m.5

N

,-i. i Y of nockora nott, er hann var isvefni, pa tok at skialfa hollen, er

hann la i. En riddarar hans hvgdv ser äller davda af hrezlv6. En hann beliadi sem oxi ok bardiz vm irecki-onni bodi med hondvm ok fotvm, ok lf t hann sva til midrar n£tr; en pad-an fra til dags (la hann)7 sem davdr ver i. En at prima mali rettiz hann vpp ihvilvnni bleikr sem når, ok kendi ser ongrar* sottar. Nv bidr hann radgia[fa) sina rada pann inn ogvrliga dravm, er hann hafdi dreymdan. "Mig dreymdi," segir hann, "sem" ec v$ri staddr a Elfar backa oc allr herr minn med10 mer. Mor potti, s<»m eitt leo svimi i anni vpp iinoti stravmi ok var komit [iamfram Ertina" Ixirg. þa kom imoti honvm einn mikill dreki, er nidr for at anni fyrir stravminvm, ok red pegar a dy rit, ok bitvz leingi. En pvi nest potti mer, som drekinn flydi vndan, en dyrit eptir, ok hefd(i) piit gloandi tenn, ok rifi drekann isvndr. 011 varp ain ravd af12 blodi. En pvi nest hliop dyrit at mer a land vpp med gapanda mvnn ok at oss ollvm. Ok syndiz mer, sem per rynnit fra mer, en leo rifi mig isvndr kvikan. I Ok pvi let oc sva illa i svefninvm; ok picki mer dravmr pessi mioc ogvr-ligr13." Nv porir engi at rada; en

' greirdrvdr A 2 er A ' Böd öfverskrift af tredje handen: Eptir leit.....A

1 C tillägger: ok fuuduzt þau þo eigi (ð: ok iiunaz þou eigi J)vi heldr) 5 Öfverskrift: Draumr Heinreks ins illa A 8 z är ändradt från p el. f A ' Tillagdt med B * þa »•ngra verkia ne B 9 at B 10 Ändradt från min A u Från [iafngegnt Ertene (el. Ercene?; B 12 af / af A 13 Från [Emi |iock känn ek þeim fyrir, er rædr þenna [draum] B

flestir venta, at hann mani he(f)nd fa1 fyrir sin rangendi.

Kap. IV.2

N,

Y verdr at reda vm fr v Geir-r> drvdr ok farlengd heniiar. Medan oll hird Heinreks konvngs leitadi peiita, J>a kastadi frv Geirdrvdr ser i eina | 4eikiv, er flavt3 vid Elfar backann; ok rak hana f[yrir] stravminvm allt til hafs. En vid hafit voro fiski menn nockorir. En fyR heyrdv ‡>oir barns grat, en ‡>eir sei eikivna, ok hvgdv, at travll vfii. Ok er J>eir litv eikivna, ‡>a4 rerv5 ‡>eir til henar ok sa kono eina liggia ieikivni, ok hafdi barn i fadmi0 ser. Ok tokv]beir til henar ok villdv fleta hana7 silki kyrtli nær halfdada; J>vi at bædi hafdi [henni |>rongt sivkleikr ok inatleyse8. En er9 J>eir veltv vm hana, |>a tok barnit at grata; ok var, sem hon vaknadi af svefni, ok mælti: "Go‡>ir nennP segir hon, "drepit mic heldr, en ek koma i väld Heinriks konvngs! Ok nipiz eigi a barni mino! t>vi at eigi lifir |>o of mikit eptir10 tveggia hof|>ingia, Bærings hertoga,

brodr mins, ok Valltara, bonda mins, er greifi var Holsetalandz11." En vid hormvngar ord henar kommvz ‡>eir vid miok, ok ‡>otti avmlikt vera. £>a mælti ein fiski (madr): "Sell em ec12, er ek heffi vkvr fvnditt margin. [Ek var liddari Bærings hertoga. En in illi Heinrekr af eirdi mic riddaradomi, pa or hann drap min herra Bæring. Nv hefi ek sipan fiski madr (verit); J>vi at ek villdi eigi13 ‡>iona ‡>eiin illa drotins sviea. En sijaan hefir min stad festa verit ltelz i Englandi i kapstad peim, er Lvnndvnir14 heita. Ok man ek ykr pangat færa vndan Heinreki ok hans väldi. ‡>ar mvnv ‡>it hitta Rikard konvng, er vid | allra varra valldi mvn1'" taka. Hann hefir fregit alla pa illa lvti, er Iieinrekr hefir gort. En nv man ec"! eigi lengr pvrfa fiski Madr at vera; ‡>vi at gvd hefir mik adgan gervan af ‡>eima fvndi. Splir veri. vestan vindar, er mik hingat racv17; pvi at |>etta er oss ollvm gefv fvndr." Nv gladdiz frv Geirdrvdr, er-hon hefir J>an Mann fvndit, er henni vil hialp1* veita i sva mikilli na-dsyn, sem hon var nv i stödd, ok spvrdi, hvad hann het. Hann segif: "Adalbrikt em ek kalladr; ec var fe hirdir Bær-

1 tu ka B " Öfverskrift: Vm fru Geirþrudi (de två första orden otydliga) A 3 Otyd-

ligt A 4 Första handen börjar åter i A ' rersv A 6 fangi B ' af tillägger B 8 Från

[at gengit barns verkr ok mattleysi B 9 Öfver raden A '"B har dc följande orden i

ackusativ 11 Ilolldsetu landz B n Öfver raden A 13 Från [Ok alldri villda ek B 14

iLundunum B 15 Från [ollu varu välld . ... B 16 Öfver raden, o likt o A 11 raca A;

hela punkten ('Sn lir — — fvndr) saknas i B 18 liialf A12 (í. Cederschiöld.

ings hertoga, ok kommomz ok vndan ok særdr .ii. sarvm." — rEk keniii pik," segir frv Geirprvdr. "þv fylgdir mer a fvn(d) mins herra, pa er ec var honvm gipt. Hann gaf vdr pelz cledi1 ok sendi pig aptr til mins brodi-." Ok pa er par rfddv vin sællifi sit ok pat, er Ileinrikr hafdi peim fvr kornet, pa potti ollvm hormvliktt, er a hcvrdv, at rikk kona ok storborin skyldi sva horinvliga fara. Ok nv hf ra peir til henar5 inar beztv vistir sinar, er "peir hafdv3 til, med miokri pionostv; en hon pigr med god vilia ok biel r fjvd, at hann gefi J>eiui byr papan til England/, sva at Heinrekr ætti eeki4 väld a peim. þa bpnn pigr hon af gvdi; vestan ' vindr kemr a, ok sigla sem bestå ii byr .iiij. dægr, ok sia pa Eng-land, ok'; it bezta at komin7 vtan at anni Tems, er fellr vm Lvndvnir. Ok er pa- erv par komin, taka (pa) ser herbergi vid konvngs gärd" sialfan.

Kap. V.

IV

Í* V er pav hofdv par verit .ij. lietr, pa nifllti frv Geirprvdr vid Adalbriet,

Imd hann gänga a konvngs fvnd ok bidia nockvita hialpreda10. Hann gengr fyrir konvng ok segir honvm sitt erendi. Konvngr bidr frv Geirprvdi koma asÍN fvnd, ok allir peir, er henni fvlgdv. Hvn feu nv a konvngs fvnd,

sva sem hann hafdi bodit. Ok pegar er hann sa frv Geirprvdi, ininniz hann vid hana ok nifllti: "Yel komin, frv Geir- prvdr"! ok son pin 11, frendi mix, ok allt forvneyti yekat. Ok gvd vnni mer pess, at ee megi sva styrkia hann til favdvr arfs ok frenda sins at hcfna. En par til, er sveinninn er vaxinn, skolo pit iminvm godvm fagnadi vera ok konvnglegan metnat af mer hafa. En Adalbriet skal12 minn13 riddari vera ok slican metnat af mer liafa sem minir riddarar; ok skal hann halda hendi yfir ykr med min v trosti; ok skal bann niotta ipvi e(i)nardar sinar, ok pes, er hann villdi ei piona drotins svika. E1111 fiski menn1"' poir, sem ykr fvlgdv hingat, se vkrir pionostv Menn. E11 fæslv ok klædi skolv pit af mer taka. En nv forvitnar os at vitta, med hverivm hætti pv komt,s fra Ileinreki. Frv Geirdrvdr segir: "E(k) koinomz17 brott aanarri not, er

1 Skrifvet af andra handen; stället är förut skrapa-ät A ' r öfver raden A 3 d

öfver raden A 4 eiki A 1 austan Bd 6 eru tillägger d; B: ok er hin [bezs]ta atkuaiua

7 Kunde låsas konnii A k Andra handen börjar åter i A s Öfverskrift: Fra fru Geir-

þrucli A ,ü p öfver raden A 11 gerr*. A 13 Första handen börjar åter A 13 1111 inn A

14 Ee A 16 rom A 16 Först skrifvet kömoz, men det sista o är ändradt till t och z år

vnderprickadt A 17 kömoz A/ Fornsögur

ek haf(á)a ||1 barnit fætt, ok menn voru allir j suefni ok [iafn] uel ‡>ær konur, er ihusinu voru hia mer. Ok tok ek barnit ifang mer, ok geck ek ut medr [‡>ui, sua at] engi vissi. Enn J>a er ek var gengin ut or gärds hlid- inu, |>a geck ek til aar pirrar, er [fellr] or Brvs vik ok j Elfina; ok var miok myrkt enn mer okunnikt. Ok for ek kne hällt; ‡>uiat [bædi] sotti at mer barns verkr ok megin leysi; ok feil ek ‡>a j ovit med sueininn. Enn er dag[a tok], fa uitkudumz ek. En barnit uar fallit fra mer tueoia feta. långt,- ok settz. áá [einn ari] ok villdi slita. Enn ek2 skunndada til, sua at hann nadi3 eigi at slita barnit. En ‡>ui nest h[eyrd]a ek marga menn rapla, hverr vid annan, at min skylldi lei ta gersamliga. En ek hl[iop] |>a ofan fyrir Elfär backann, ok feil ek ireyrina, ok bar ek amik reyr ok sand, ok sua nær [El]finni, at allt flæddi a

mik midia; en barnit saug mik medan.

Heinrekr ok hans4 menn leitiiclu min um Elfina. Ok sá bátr, er hann var á, var tek-inn at höfdi mér; ok var hann þá dreg-inri út med endilangri sidu mér; ok hefda ek bana haft, (ef) hefdi kjölrinn tekit mik, sein [Búdin tók *. Enn þó géngu i sundr þrjú rifin i sidu mér; ok þótti mér þat

enskis vert at þola, med þyí at barnit þagdi, er hann vildi gjarna drepit hafa. Enn gud vildi þat eigi, ok sendi hann okkr hingat med sinni miskunn. Ok ef hann hefdi drepit barnit, þá vilda ek gjarna eigi lifat hafa. Enn þat þagdi, svá at þat hræddiz hvártki glam né gný þeira, er okkar leitudu8. Enn er at kveldi kom, þá kvaddi hann til tvau hundrud manna at gæta Elfarinnar ok lagdi vid lif þeira, ef þeir rannsakadi eigi hvert skip, er þeir sæi; ok svá gördu þeir allan þann dag [þar til, er' myrkt var. Enn þá lögdu þeir at landi skipum sinum ok shigu upp landtjijldum ok fóru til matar. Enn eikja ein stöd at fótum mér, þar sem ek lá i reyrnum; stöd ek þá upp ok lögdumz i eikjuna; ok rak hana frá landi. Því næst kom sva mikill stormr* at eikjunni, at litlu skjótara mátti skipum sigla, enn hana rak. Ok þá er ek hugda, at komit mundi at midri nått, þá heyrda ek Heinrek9 æpa å sitt lid, ok bad þá skunda til Frislands med skipum; því at honum var sagt, at ek munda þar fram hafa komit. Ok var ek þá mjök hrædd, at hann mundi sjá mik; enn náttmyrkr bannadi honum at sjá mik; ok sidan heyrda ek ekki til hans. Enn sidan rak mik i haf lit; ok skóku mik svá bárur ok bylgjur, at ek var í óviti. Enn sidan vissa ek ekki, hvat fram för, fyrr enn Adalbrikt veitti mér hjálp ok hans félag-ar. Ok enn er barnit óskírt; ok er þat nil þriggja 10 mánada gamalt; ok væri mér hin mesta virding á, at þér veittid barn-inu gudsif]ar, ok þat mætti" at fullu sina

1 Här fattas ett blad i A; det närmast följande är trykt efter B J öfver raden B

3 Otydligt B * Här slutar B; det följande, med finare stil try k ta, åter gifves efter ð

5 Från [bordinn C 6 leitadi ð 1 Från [så C; allt til þess at ð 8 Så, sannolikt felaktigt

à; C: Ok bar straumuren hana fram epter Elfenne; E: En straumr var suo mikill vt eptir

Elfinni 9 Hinrik ð 10 tueggia CE " Så CE; mátti ð

kristni fá; ok mætti mér ök þá aptr bætaz min naud ök vestfld, sú er ek hefi haft med bonum."

Kap. VI.

I_yEssi ont frú Geirþrúdar gördu öllum

I mönnum mikinn harra, þeim er á heyrdul. Enn konungr kallar sik nú skyldugan at veita barninu gudsifjar ok hans drottning, frú Margrét. Enn barnit skírdi einn decanus 2, er Vilhjálmr hét, af Páls mustèri; ok var sveinninn kalladr Bæringr eptir módurbródur sínum. Fagnar nil móítir' frídu barni med mikilli gledi. Nil gengr sjálfr konungrinn til bords; ok sitr A adra hönd bonum dróttningin, enn á adra hönd [meistari Vilhjálmr4; enn il adra hönd dróttningumii sat frú Geir-þrúdr. Þar váru fram bornar alls kyns sendingar ök konungligr drykkr ósparliga veittr »Hum þeim mönnum, er inni sátu. Enn þegar handlaugar4 váru gcfnar6, krafdi konungr sër hljöds ök mælti svá: "Flestum mönnum mun þat ku^nugt vera, hvem mannskada frú Geirþrúdr hefir fengit í fráfalli bónda sins ök iníns frænda Valt-ara, ök hversu hinn illi Heinrekr 7 falsari sveik ök drap hertoga Bæring, hennar bródur. Ok er hon' nú hingat komin á várt väld [til trausts 9 med sínum syni. Ök ef hinn ungi Bæringr verdr slíkr madr, sem hann á ætt til, þá munu þeir makliga ömbun fá, er honum hafa svívirding-ar»o gört. Nú vil ek þess bidja ydr, drottning! ok alla mina hird, lærda menn

ok ólærda um alt mitt riki, at þér veítid frú Geirþrúdí sæmd ok gott yfirlæti ok hennar syni, hinum unga Bæringi. Enn þeir menn, er svsl göra, skulu hafa af oss þökk ok Öfu8u; enn þeir menn skulu sæta" afarkostum, er þeim veita agan g eda óhlýdni." Fyrir þessi ord fékk kon- ungrinn mikit lof af alþýdu, enn þó12 mest af frú Geirþrúdi. Ok er hon n'l vel vird af allri konungs hird, sem verdugt var, fyrir sakir konungs bodskapar.

Kap. Vn. 3 «

Ok er Bæringr var åtta vetra ga mall, þ;l var hann settr til bökar, ok var at nämi tolf vetr at spyrja ok svara af sjau-faldligri klerkdöms speki; var hann þá fullkominn i klerkdömi ok viti ok mål- sniltl. Hann var meiri at viti, vexti ok aili enn adrir menn. Hann var hógværr ok mildr vid fátæka menn.'

Þá er hann hafdi tuttugu ok þrjá'4 vetr, þá bad hann Rikard konung, frænda sinn, at göra sik riddara "Þat vil ek gjarba," segir konungr, "því at mér svniz þil nú hinn görviligsti1' madr. Ok ek vil få þér lid ok skip til at ferdaz til Holt-setulands ok freista, at þú nú raættir aptr vinna þína födurleifd ok hefna mödur-bnktur þíns, — ok allan þann styrk, er ek má þér veita. þá skal þér nú heimill vera." Bæringr þakkadi nú konungi ord sin ok had Adalbrikt kaupa sér vápn. Hann görir sva.

Þá vArtt komin jól. Þá vilru margir

1 Sä E; horfdu ð 2 Så CE; Dechau ö 3 Så CE; modurinn ð 4 Från [så C:

Deknnenn ð 5 SA CE; laugar ð 6 teknar CE 1 Henrikur à " hann ð 9 Från [så

CE; ok t must ö 10 Så 6; svivirding CE " Sn CE; mæta ð 12 Så C; pina <J 13 Ka-

pitehh lninr/m är gjorrl efter CE 14 fim C; .vi. E 15 gigrfugligasti ö,. r Fomsögui

1 ' / .

höfdiugjar komnir til hirdar Rikards konungs; þar kómu ok margir jarlar ok kon-ufigr af Skotlandi, ok allra handa ríkis-fólk var þá til Lundúna kornit, ok þeir nienn, er lönd ok lén höfdu af Rikardi kon-ungi; ok vildu þeir med honum halda jólin.

Jóladag hinn fyrsta at kveldi, er sä hinn inikli mannfjöldi var yfir bord kom-inn i konungs höll, bad konungr af Skotio landi syni sinum nafnbóta af Rikardi kon-ungi ok segir engan mann standaz honum at aili né at hreysti. Enn Rikardr konungr sjálfr lýsti yfir því fyrir allri hirdinni, at hann vill göra til riddara Jón, Skota- konungs son, ok þar med* hinn unga Bæring, frænda sirni, ok þrjú hundrud annarra riddara. Rikardr konungr bidr nü biskupa ok jarla at koma til at sjá, hverr þessara hinna ungu riddara betr gæfiz i atreidum ok mest mætti ok fegrst léki ok flestum mönnum kæmi af baki. Enn allir menn lofa nú hans herradóm fyrir sinn gódvilja, er hann vill nü gefa sínum þjónustumönnum nafnbætr; ok jafn- vel bidr nü själf dróttningin at sjá, hverr á þenna leik.

Kap. Vm.

TV-

JL ^ U er lýsti annan dag jola um morg-uninn, þá var nü kopungrinn at Tåls musten ok hlýddi þar tídum ok messu ok allir þeir (hinir) ungu menn, [er råd skyldu göra þann dag2. Ok er messa var sungin, þá dubbadi konungrinn fyrst til riddara Bæring, frænda sinn, med göd- um vápnum ok hinum beztum pellsklædum ok yfir utan silkitreyju. Ok med sama liætti dubbar hann Jón, Skotakonungs son;

ok þrjú hundrud riddara dubbar hann med hestum ok vápnum. Ganga þeir nú út ór kirkjunni ok stiga á hesta sina. Enn konungr ok dróttning ok öll hirdin för at sjá burtreidina3. Enn öllum þeim, er þar váru á hestum, var Bæringr höfdi hæri.

Þá mælti Jón, Skotakonungs son, til Bærings: "Sä okkarr, er annan ridr af baki, skal taka spoia af fótum honum ok vikja hesti hans, svå at dróttningin sjái ok Elena*, dóttir hennar." Bæringr svarar: "Af kappi viltu nü leika, enn þó skaltu råda." '

Kap. IX.4

T>

A Vída þeir nú hvárr at ödrum; ok er þeir mætaz, heyrdu ok så menn, at þeir skjótaz á med spjótsköptum ok

leikaz vid langa hríd. Þá mælti Bæringr vid Jón: "Tak aptr ord þín! því at fyrir löngu[6] mátta ek þik af baki rida, ef ek hefda þat viljat. Enn ek vil eigi, at þú vikir hesti minum, sva at hon sjái; því at þú ert nú bidill hennar." — "Nei," segir Jón, "enn skulum vit freista." Þá leggr Bæringr spjótskapti sínu til Jóns, Skotakonungs sonar, ok lyptir honum ór södlinum ok kastar honum á jörd nidr. Enn sidan ridr hann hvem (at ödrum) af baki ok hefir nü sigraz einn á öllum. Hefir nü Bæringr lof ok mikla frægd af þessari atreid. Jón bidr hann nü vægdar, at hann göri honum eigi nökkura neisu fyrir augum unnustu hans; enn Bæringr játar því.

Fór nü konungr ok öll hirdin til hallar ok gékk til börda. Þóttiz þá ok Skot-akonungr ofmjök hafa hælt syni sinum;

1 ok eirninn fillägger ð 2 Från [er riddarar skyldu uerda C 3 Brottreidina à * Katrina CE 6 Kapiteldel ningen år efter CE 6 ädan tillägger

því at hann hugdi nú, at bonum mundi eigi stöda kvánbænin. Enn Rikarctr kon-ungr gledr hann ok þar med alla sina bodsmenn, ok segiz eigi mundu[1] gefa Jóni last né lýti fyrir þat, þó at hann yrdi sigradr af Bæringi. Heldr nu Rik-ardr konungr jólin med hinum mesta pris ok gledi. Enn sidan fóru konungar ök jarlar ok alt þat ríkisfólk, er nökkut väld hafdi af konunginum, heim til 5 ||2 sinna heim kynna.

Kap. X.[3]

HiPtir fetta let Rikardr konvngr gera skip stor .c. tiræt at tadv ok gefr Bæringi, frænda sinvm; ok erv fa- skipvt med .ij. iarlvm[4] ok miklvm her. En Bæringr var ein ha'fdingi yfir fesso lidi, ok ætlar nu aptr[5] vinna foáor leif(d) sina ok hefna mofvr[6] brodor sins med styrk Rikardz konvngs, ok er nu albvin til siglingar vid hofn fa, er Iarnamodir heitir[7]. ‡>vi nest gaf feim byrr, ok tokv til segla sinna ok sigldv ihaf med faN mikla her. ‡>a gevfiz avstan vefr[8] mikit med regni; ok vrdv feir |>a at hlada seglvm ok leggia i rett. Eptir[9] fat gek vedr til vt svdvrs, fvi næst til land nordrrs; ok var astormr, sva at eigi fengv feir lengi ireti legit; ok sigldv[10] feir fa vid .i.[11] rif, ok var vetvetna yfir borit.

En vid[12] storm vtnyrdings[13] foldi reidi illa, ha'fod bendvr bilvdv, aktammar slitnvdv, ok geck[14] sær a fa, sva at ei(n)gi vænti lifs, sa er far var. En fa er fessi storm(r) var sem akafaztr, fa rak skipp Bærings[15] a sanda nock-ora[16], ok bravt oll ispan. Af fvi lidi komz eingi madr lifandi a land nema Bæringr. Ilann lá a kili .iij. degr; ok fvndv hann fiski menn nockorir ifledar mali ok hvgdv latis vera ok villdv fletta hann af kyrtli. ‡>a vitk-adiz hann ok mglltі: "Hvar em ek kommo?" segir hann; "eda hvar erv minir foro navtar eda godir skiparar ok hinn mikli styrkr, er Rikardr konvngr feck mer at hefnaz a vuinvm minvm mikla[17] neisv? Ok alla mina gipto hefir fv, ofyrmir ok vegdar lavss stormr! med siovar gangi fra mer tekit. Eda hvi vili fer, okvnir menn! fletta mik sem einn reningia? Fait mer cledi min, ok farit, sem fer komvt!" En vid ord Borings komvz feir vid ok fengv honvm cledi sin ok spvrdv, hverr hann veri. Hann svarar: "‡>at skiptir ydr ongv. ‡>at siai fer, at ek em 6r skipsbroti kominn. Eda hvat heitir land fetta, er ec em akoin-inn?" Fiski menn svara: "‡>v ert kom- inn a fat land, er Flandr heitir, en Ferant Iarll er hofdingi yfir; ok er

1 munde ð 3 A (första handen) börjar åter 3 Öfverskrift: Skipbrot Bærings A *

Så A s apts A * moþ' A 7 h5 A ' veþs A 9 Eep* A 10 filgdv A 11 Öfver ra An

A 12 V A 18 vtnyhidigf A »* gekt A " Bisf A 16 Andra handen fortsätter A 17 Så

har A, som dock sätter punkt före detta ord

ha un skattgilldr Fracka konvngi. Her mattv sia hofvt borg, er Bolonia heitir. En ver vilivm heita per at flytia pig pangat. ‡>v mvnt godra manna; ok mvnvm ver ok goda ombvn taka fyrir vart starf, ef gvd ann per lifs." Bæringr svarar: "Gvd paeki ydr gott bod! ok pat vil ec giarna peckiaz." Ok nv flytia peir hann til eins gods kavp- manz[1]; en fiski monnvm gofr hann mork Enska; ok fara peir leidar sinn-ar. En er hann hafdi verit halfan manvd med peim ka'p manni, mellti Beringr til hans.

"Nv hefi ec her verit med ydr igod-vm fagnadi; en pv hevir ecki haft fyrir pina stvndan. Em ek nv heill madr af oliv siovar valk; vil ec, at pv eigniz gkallaz cledi[2] min. Ek hefi .iij. merkr Enskar; ok vil ek, at pv kavpir mer abvrz cledi hvit ok oll riddara vapn hvit, sem par heyra til. Ek se ia(r)ls menn hvern dag reyna Riddara skap sinn; en ek villda peirri idrott fylgia; pvi at pann leik sa ek par, sem ek var feddr." Ka-pmadr svarar: "Mer pickir liclikt, at pv ser god(r) itiddari; pvi at pv ert mikill madr ok enn frip-

azti synvm. Ok vil ek hvartveggia[3] gefa per; en po vil (ek) eigi pin cledi hafa." — "Eigi er pat sidr etternis vars," segir Bpringr, "at gefa ok taka aptr." Kavp madr svarar: "Godv skal ec per giallda; pvi vil ec gefa per hest minn, pann er iarll bydr vid .x. merkr Enskar." — "Gvd packi ydr!" segir Bgringr. "Nv hefir pv dybbat mig til ßiddara; ok skal ek pat godv lavna." F£r nv kap madr honvm vapn ok kledi; en Beringr tekr med pavck-vm, herklediz nt ok stigr a hest sinn[4], er kavp madr gaf honvm; ridr nv pannog, sem peir fremia Riddara skap sinn.

En pegar Rodbert iarls son leit hann, mellti hann til sinna felaga: "Okvnnan Riddara sa ek higat kominn, ok vill forvitnaz vara reid. Nv sa vaR, er beztr riddari er, ridi at honvm ok viti, hvat hann ma!" En iafn skiott hoggr iarls madr hest sinn sporvm ok hle(y)pir i mot Bfringi; en hann leggr til hans spiot skapti sinv, sva at hann kom fiaRi nidr hestinvm. Nv ser petta Rodbert iarls son ok mellti til felaga sinna: "Gioll || dom[5] honvm!" segir [6] hann; "pvi at hann hefir varn felaga af baki riditt." Ert* Bæringr ridr af baki hvern, sem hann reyndi vid, ok mælti: "Figi vil ek, at perr nidiz a mer, po at ek hafa ydr af baki felida;

1 k är ändradt från þ A 2 Trå gånger skrifvet A 3 r öfver raden A 4 Tillsatt öfver raden A 5 Första handen börjar åter A

pvi at por erot vvanir niddara skåp[1]. Nv hitvmz her a myrginn[2]! Ok oF ck kann bettr en per, pa mvn ek kexa vdr." Rodbert iarls son svarar: "‡)at viliom ver; ok sæk heim til herbergis med os! ok segg oss, livat Manna pv ort, eda hvat pv heitir!" — "Eiigom manni mvn ek segia nafn mitt," segir hann. "Sialfan mik kan Kristr; scirnar lo nafn mitt verdr leynt at vörå sva hvit. En nv forvm heim til horbergis, ok hittomz her a morgin, sem ver hofvm rætt!"

Kap. Xn.

Nv vm myrgininn[2] keinr fyrst Rod-bort iarls son med ollvin enom botztvm Ridorvm fo]ior sins[4]. Einn af peim hett[5] Kleokann; hann var en aldregi af baki ridinn. Hann mælti a |>essa lvild vid Rodbert iarls son: "Nv skylldi sa aiddari koma, er ydr felldi[6] af baki igfr. Ek set vid .c. marka silfrs, at hann ridr mick eigi af baki." Ok pa er hann hafdi varia ma'lt, kom Bær-ingr ok mælti: "lleyrda ek naekvtt til orda pinna. Nv sett vid .o. marka, som pv sagdir! en ek lif mitt; pvi at

ek a eigi fe til." Nv handtakaz[7] peir at vittni llodbortz Iarls sonar ok ann-ara aiddara. Nv ridaz |>eir at; ok brytr hvärr[8] fyrir avdrvm" .v. spiott skopt. Bæringr hio nv hest sinn spor-vin ok rendi imoti Kleokan ok tekr hondi sinni i hals honvm ok lyptir honvm yr sadlinvm ok hleypir med hann vm allan vollinn ok kastar honvm sipan til iardar ok mælti: "C. marka skaltpv mer fa at vittnni Rod-bertz[10] iarls" sonar ok annara Riddara." ‡>eir segia ‡>at rett vpra. "Ok pv ert poss verdr; pvi at tra-tt mvnv dæmi til finnaz, at annar madr se iam sterkr per." Eptir potta ris Kleöcan vpp ok lykr Bæringi foitt, sem skilt var. En iarl ok Rodbert sæma Ba>ring i[12] ordvm ok verkvm ok segia, sem var, at eingi se hans" macki at (riddaraskap)[14]. Ok skilr pa iarls son vid Bæring hvarki[15] sett ne sængg.

Kap. Xm.[16]

jL ^ V .i. dag, or iarl sat yfir bordvm, kom fvrir hann einn fripr17 aiddari rid-andi ok segir kvodio Pipins konvngs or Franz ok bipr (hann) skyndiliga koma

1 Kanske hör at freinia tilläggas 2 nisg- A 3 Öfver raden A * n har prick öfver sig

och är sammanskrifret med f A ' hett (el. heit?^ A 8 f har ovanlig form A ' -takfiz A 8 hvV

A 3 a öfver raden A 10 mxlbH A " larff A 12 Trå gånger skrifvet A "U d:

hans jufningi at fræknleik eda at afli " hvski A 16 Öfverskrift: Turuimennt A " fnþs A

a hans fvnd ined ollvm envm bezttvm Biddorvm; pvi (at) hann vil halda paskir ipeim stad, er Paris heitir. En1 annan dag paska vill hann hafa Ridd-ara bvrtreid. Eptir petta byr2 Iarll ferp sina ok hefir .viij.c. manna fyrir vtan hlavpandi sveina. En iarll kom paska aptan til Parisar, par sem konvngr var fyrir; ok menn hans, peir er kendo Iarl, gafv honvm rvin ok fylgdv honvm til konvngs. En konvngr fägnar honvm vel ok peim monnvm, er honvm fylgdv.

Paska dag for Pipin konvngr til Mario kirkio ok med honvm allir env beztv Riddarar ok Ferant Iarl ok hans Menn. En erkibiskvp af Sanz veitti peim pionostv med fvlltingi annaua .viij. lydbiskvpa. En er svngit var, gengr konvngr til hallar sinnar ok med honvm bedi erkibiskvp ok lydbiskvpar ok Ferant Iarl af Bolonia ok Stefan Iarl af Byrgvm ok hertoginn af Nord-mandi ok greifinn Lafranz af Britt-änne; ok allir adrir höfding]ar, er Pipp-ini konvngi voro skattgilldir, erv nv vndir bord komnir med honvm. En a pa lvnd var skipap, at erkibiskvp sat ahegri hond konvngi, en Ferant Iarl par nest, en a vinstri hond drotn-ing Dionisia ok par med lydbiskvpar. En hasetit var kringlott ok ongvm skipat nema tveim iorlvm ok biskvpvm;

en hasetid var amidio hallar golfi ok skinanda allt af tandrodv3 gvlli. En at manntali ikonvngs holl var .v.e. manna; ok hafdi eingi minni nafnbot en Riddari. jpar voro allz kyns send-ingar ok drykr, vin ok miodr ok kon-vngligar sendingar. Nv sat konvngr ok sa vm hollina4 ok litr Boring ok ser leingi (a hann) ok mpllti vid Ferant Iarl: "lain fripan mann sa ek alldri fj-R sem penna, er nestr sitr Rod-bert, syni pinvm. Hvadan er hann?" Iarll svarar: "Hann er felagi Rodberz ok er godr Riddari; en okvnn5 er mer £tt hans; nafn sitt' vill hann ongvm segia. En ver kollvm hann inn Fagra Riddarn." Konvngr svarar: "Vel ma hann pat nafn hera; pvi at fripara mann ne frecnligra [sa ek15 alldri. En amyrgin man hann reyna mega sinn freknleik.f Nv talar konvngr sva vm fegvrd hans, at drotning sitr hnipin af ok ser a hann. lar lar ok Riddarar ok allir peir, sem inni voro, lofv J| dv7 7 hans fripleik.

En annan dag paska vm myrg-e(n)inn8 let konvngr blasa ollom Ridd- orvm til tvr[nimentz] af borginni Paris. Ok er hann kom vt a vollin med her sinn, pa kom imoti honvm .i. gafvgr madr ok mælti til hans: "Heill, herra konvngr, ok allr pin her! Emanvel, Griklandz9 keisari, er her kominn med

1 Andra handen fortsätter A 2 r är ändradt från ett A 3 Så A * / st. f. h har

först skrifvits k A 5 Först skrifvet okvnnr A 6 Från [upprepadt och öfverstruket A

7 Första handen kommer igen A 8 m^- A 9 gsk- A96

(fridi)1 ok spekt2 ok vil med värv leyfi reyna freknleika ydrra manna ok sinna. ‡>a vil hann3 med s?.md bidia dottvr y‡>arar Vilfripar, er honvm er sagtt at enggi se iam frid i veroldonpi. Ok hefir ‡>etta valdit hans4 hegat kvamo5, en eigi vfridr." PipiN konvngr fagnar vel Emanvel keisara ok bydr honvm ok lidi hans ollo i sinn kostnatt. Ok io eptir ‡>etta ridr hverr at adrvm; ok sva er hord at reid ‡>eirra, at varia mati hestvm hleypa fyrir spiot skapta brottvm, ok morg hvndrvd erv af baki ridin6. En Grikir dirfdvz vid Frak-ins' menn; pvi at Auivs, bro‡>or son Emmanvel keisara, hrindr morgvm god-vm Riddara af baki; J>vi at hann er bfdi fimmr ok sterkr, ok angan Frankis man ottaz hann vm riddara skapp sinn. Iarla synir ok hertvga ‡>ora eigi imoti honvm at rida.

Rodbert iarls son ok Filipvs, son Stefnis iarls, ridv badir sonn at Arivs; en hann snyr imot peim ok kastar badvm af baki.

Kap. XIV.[8]

I^ív kom Bæringr til leikvallar, ok vndradiz, er hann sa vtlenzkan her komin til Riddara skapar Frakins[9] manna, ok spyr, hvar Rodbert, fëlagi hans, vèeri. Honvm[10] er sagt, at hann

er af baki ridin ok allir Frakins menn væri sigradir af[11] brodvr syni £man-vels keisara. En ‡>egar er Bæringr heyrir petta, ‡>a snyr hann hesti sinvm i mot Arío ok tekr imoti spiot skapti hans ok brytr[12] i milli handa honvm; en vinstri hendi tekr hann ihals honvm ok lyptir honvm ór sadlinvm ok kastar honvm mals lengd fra ser aleikvoll-inn, sva at isvndr ganga .iij. rifin ihonvm. En si‡>an stodvadiz at reid Grickia; ok ‡>ordi eingi at Bpringi at rida. Bor hann nv af |>essaRÍ reid sigr ok sonia; ok er nv Bgringr mest mftinn af ollvm RiddvroM.

Eptir ‡>etta foro |>eir i Paris ok gengy imoti keisara med mikilli prydi ok leida hann til konvngs hallar. Pippin konvngr var ‡>ar fyrir ok Dion-isia drotning ok Yilfridr, dottir |>eiRa, ok settvz yfir bord ihaseti, ok veita keisara ok lidi hans mikinn fagnat ok gledi med miklvm kostnadi. En[13] erkibiskvp hefr redv sina aj>a lvnd: "Emanvel, Griclandz keisari, er til var vel (kominn), iarlar hans ok Riddarar; ok Pippini envm rikia konvngi se ‡>eir allir komnir iast ok vingan, ok drotn-ingar ok dottvr ‡>eÍRa Vilfridar, er Jer vilit nv ydr til drotningar fa at fodvr hennar radi. En hon er en fripazta m$r ok in kvrtteisazta, er iverolldvnni er; ok ei hefir hon fyfii ifiolmenni

1 Tillagdt med Cö 3 f öfver raden A 3 Öfver raden A * h A 1 kvaö A ' Tyckes vara ändradt från ridmr A 7 Så A * öfverskrift: Enn burtreid A » PW A ,0 h A 11 Andra handen börjar åter A 11 bryrr A 13 or AFornsögur Suétrlanda.

syntt sig en vid ydra hingat kvamv. Nv er fat at minv radi, herra! at fer giptid keisaranvm dottvr ydra." Konvngr svarar: "þat vil eg giarna," (segir) hann, "ef fat er hennar vili." ‡>a spvrdi keisarinn[1] frv Vilfridi, efhenni v$ri fat at skapi, er fadir hennar ok modir villdi fyrir sia. "Ia," segir hon, "fat er mer vel at skapi." En sifan er bord voro frami, fa festi keisari ser Vilfrifi konvngs dottvr ok gaf henni halft Gricland at allra manna vitni, er i konvngs havll voro; en fat voro .x.c. manna. ‡>ar matti fa heyra allz kyns skemtan ok strengleika, horpvr ok gigi-vr, fidlvr ok psalterivm[2]; ok mikil dyrd ok gledi var vm alla Paris fyrir sakir keisarans. Bfringr kom vid fessa gledi iholl inn, er kalladr var enn Fagri Riddari. En konvngr bydr honvm ihaspti hia ser. "Nei," segir hann, "ek em hvarki konvngr ne kenni madr; skal ec fvi med aiddvroM sitia." Konvngr svarar: "Yel vfrir fv verfr at l>era konvngs nafn, bedi fyrir v^nleiks sakir ok freknleiks." En konvngs dottir var[3] mioc a Boring siandi; fvi at hon hafdi eigi fyR sed iafn frifan mann; ok idradiz mioc fästingar ok sialfrar sinnar rads[4], er hon hafdi iataz keisaranvm, ok villdi giarna vradit hafa. Sva tok hana fast astar $di vid Ber-ing, at hon kvaldiz af bedi nott ok dag.

Kap. XV.'

Ni

Y tok hon at vnna honvm af oll-vm hvg; ok ci leyndiz fat ihennar aliti; ok hverr madr fann, sa er iholl-inni var; fvi at stvndvm[6] sotti hana rada sem blod, en stvndvm bleika[7] sem bast; ok for henni, sem m^llt er, at 'eigi leynir avga, ef ann kona manni'. Eptir fat foro bord ofan; ok gengr keisarinn[1] til her || bergis med konvngi 8 ok drotning ok dottvr feirra. En B$r-ingr tekr fe fat, er hann hafdi vnnit i sinni bvrtreid; en fat var eigi minna en .v.c. marka Enskra. En af ollvm feim fiarhlvtvm kavpir hann vapn ok cledi ok gef(r) feim, sem hann vann af. En af fvi avdladiz hann vinattv keisara sva mikla, at hann bad honvm iarll dom enn bezta aGrielandi. Ber-ingr svarar: "Fylgia[8] vil ec ydr, herra! ok sia sidv ydra ok slica mala giof af ydr taka, sem ydr fickir vår fionosta verf vera; en iarll dom vil ec eigi hafa."

Kap. XVI.S

N

Y afiorda degi er keisari bvinn heim til Griclandz at fara ok villdi hafa med ser festar mey sina. En hon G0 segir ser i drama hafa borit, at hon

1 krain A J fpalthv A 3 vs A * I st. f. f är först skrifvet r A 5 öfverskrift: Fra

konungs dottur A 6 Trå gånger skrifvet A ' i öfver raden A 8 fvlgia A 3 Öfver skr.: Vm (otydl.) konungs dottur A

skal til hreinlifiss fara ok alldri likams lösta eigá. En fadir hennar ok modir badv hana fylgia keisaranvm. ‡>at tiar ecki; ok potti ollvm pat illa, en keis-aranvm verst. En pa er allr herrinn var fyrir vtan borgar1 hlidin ok peir skylldv skiliaz, |>a kom par frv Yil-fripr, en fripazta mér, ok mintiz vid keisaraN ok fodvr sinn ok alla ena rikvztv menn. "Lifit heilirT segir hon. "En ec gef mik gvdi ok helgvm clavstra; ok vil ec fyrir lata mvnvd alla veralldar." Ok er hon hafdi minz vid ena rikvztv menn, Ja hvarf hon is at Beringi ok kysti hann fagvrliga ok reddi til hans lagri roddv: "Ec gef mic gvdi, ok ydr ahendi fel ek mina äst semd; |>vi at ec vil hana imoti hafa af ydr ok henni alldri skipta." Bgr-ingr villdi ongv svara; pvi at eigi var stvnd no stadr til. Ok hof(dv) margir grvn a, at henni veri meiri hvgr a Beringi en a keisaranvm. En eptir fetta skiliaz konvngarnir; ok ferr Bpr-ingr vid keisaranvm til Griclandz. En frv Yilfripr ferr til nvnnv setvrs, ok vill po eigi vid nvnnv cledvm taka.

En iafn skiott som keisarænn kom til Griclandz, pa komv margir menn til hans sarir, en svma sogdv Joir deydda ok Konstantinopolis, er ver koll-

vm Mikla gärd, vnna vera af Bla uonn-VM ok heidingivm2 peim, er kallapir erv Sardines. "Ok hafa peir eigi minna her en .ij. ok3 .xxx. pvsvnda. Manna en .x. pvsvndir skipa. Hofdingia hafa peir pann med ser, er Livorivs heitir; a avllv eno Mikla Serklandi fez eingi iafn mikill illzkv madr. Svartr er hann sem ketil botn iandliti ok nef- bivgr; krocar .ij. pottv vera anefi hans; .viij. alna var hann hår, ok synv likari fianda en Manni." En vid pessi tid-endi vgladdiz keisarenn, ok letr po saman blasa her sinvm. Hann ridr nv til Miklagarz. En iafnskiótt sem Bla menn sia pa, hercledaz peir ok rida imoti Emmanve(l) keisara. Ok adr en peir kömi4 saman5, nifllti Livorivs vid Emmanvel keisara: "Mitt er land pitt ok lif. Gack ahond mer, ok gerz minn madr! .ij. hlvti af Mikla Serklandi hefi ek vnnit med" minv sverdi; ok picki mer mioc lét bardaga0 vid pic at eiga; pvi at bredr minir .ij. hafa sigraz ipvsvnd einvigia, Vincen-civs ok Ambolicvs, fyrir vttan allar oKostor. Nv kios vm .ij. kosti, "annat hvart at gefaz vpp eda eiga bard a ga vid oss r GO

1 Bel förra r:et sfär öfver rarlen A 1 Så Cd; hofdmgiö (i sf. f. 0 har försi skrif-

vits a) A 3 öfver raden A * A har snarare komi 4 foinnn (men o otydligt) A 8 Eller

möjligen harifaga AFornsögur

t. *

Kap. XVn.1

K Eisarinn svarar engv ok let blasa ilvdra sina: ok hofz nv hord OKOsta.

' a

Ok ivpphaf OKOStvnar feil Anivs, brod-vr svn keisarans, ok margir adrir godir Kiddarar; ok hefir2 keisarinn iradi vnd-an at flyia. En (ij»vi)3 kom Bfringr fram ok hocr af styr(k)leic miklvm isvndr Ambolicvm, brodvr Livorij, ok .x. adra iarla hans. Ok sekir vid fetta fram keisarinn ok hans lid, fat er adr etladi vndan at flyia. Nv sa Yincencivs4 fall brodvr sins Amboliei ok ridr at Bpringi ok mgllti vid hann apessa lvnd: "Mikla skom ok skada hevir |>v gert Livorio konvngi, er pv hiótt ieinv hoggi brodvr hans ok skifdir sem hvannir .x. iarla hans. Hvadan kom per sva mikill styrkr5 ån fvlltingi goda vaRa? Nv skal ec hefna brodor mins ok felaga minna6,

.ij. iarla, ef pv porir at bida." Bæringr svarar: "Sfk at drengiliga7 ok frecnliga! Springi pat hiarta, er pic finn hrediz!" Nv leGr Yincencivs spioti til Borings igegn-vm skiolldinn. En Bæringr braz vid fimliga ok hoc.r isvndr spiot skaptid, sva at fylgdi hondin hégri; ok villdi pa Yincencivs vndan flyia. En Bgr-ingr hoor abak honvm ok svndr bryni-

vna* ok panzarann ok hann ok sva hestinn. Eptir petta flydi Livorivs konvngr iborgina Mikla gard ok lykr || aptr hlidvm borgarennar. En keis- i) arenn letr sia landtiolldvm sinvm vm hverfis borgina, en lofar Krist fyrir pat, er honvm var sigr gefinn, ok mellti vid Boring: "Lofadr 8£ sa fadir, er pic gat, ok moder, er iheim fifcddf9 slikan svn, sem pv ert! ‡>v hefndir frenda mins Aaij10 ok dräpt .ij. bredr Liforij konvngs, ena mestv kappa, ok .x. adra iarla. Nv apeima degi vantv mer sigr til handa med gvds miskvnn ok pinvm ravstleika11, ok riki mitt pr frelsat12 Grikland. Nv sgg mer, inn pzti Ridd-ari, nafn pitt!" Beringr svarar: "Mæk hefir dreymt, at adrir mvnv allbratt gera bert nafn mitt ok ædli, kyn ok kost. En ek vil per piona. Ok satt at segia, pa vard ec eigi fyit MonnvM at skada en idag, — spm eigi ma pat menn kalla, nema helldr hvnda. En peir menn hava vid kristni tekit, er ver ettim hpiptir miklar at giallda. Æn pat er, pegar gvd vill."

‡>a §r Beringr hafcti petta m^llt, kom einn aiddari lavpandi ór borgpnni ok segir keisaranvm tidendi miok hred-ilig med peim hftti, at "Liforivs hinn bolvadi hevrr tiad skvrdgodvm sinvm tión bredra sinna ok annaiia otalligra

1 Öfverskrift: Orrosta A 1 e öfver raden A 1 Tillagdt med C 4 Eller möjligen

-tiv8 A s ftvrkr A e min/na A ' Det förra i står öfver raden A 8 bryniyna A 9 Så A

10 öfver k står ett tvärstreck A " Så A 12 -ar A

Riddara sinna, ok blotar |>av med mik-illi villv ok diofvligvm krapti, at hann mftti sigraz a ydr. Ok af hans asionv ær davjär mikill fioldi kristpnna manna ok hgidinna, J>eiRa er iborgenne voro. Ok hava skvrdgodin gefit honvm ogvr-ligan styrk1 med asionv ohreins anda, at hverr, £r ser hann, er hamstoli; ok margir kristnir menn erv davdir af ‡>vi. Ok ardogis amorgin vill hann orrosto piga. Ok ydr, herra! satt at scgia, |>a ‡>vrfi ‡>er stor råd imoti ‡>eim fianda.'1 Yidr |>essvm tidendvm geng(r) Bfringr til keisarans a æintal, ok rada nv sva, at allr herr keisarans skal snva bokvm vid honvm ifylkingv ok standa sva medr fylktv lidinv. En Bæringr bydr keisaranvm at skiota sinv mali til gvds ok eiga vid Liforivm einvigi.

En at solar vpras vm morgininn, Ja fara margir Blamenn til borgar fra skipvm. En Liforivs fcR med sva miklvm fianda krapti or borginni, at hverr kristinn madr, er hann leit, |>a do (hann ‡>egar). En Bgringr bydr, at keisarinn skyli beriaz vid skipa lid J>ar til, fr gvd skiptir einvigi ‡>eirra.

Kap. XVm.2

S

k_yWan steig Bæringr a bak hesti

sinvm vel bryniodvm ok ger‡>i fyrir ser helgan kross ok reid imoti .xx. JjvsvTidvm Manna. En Liforivs leit hann el(d)ligvm avgvm ok mgllti til hans hordvm ordvm a]tessa lvnd: vHo, ho, niho. lof, makot, tolot, Gvd min heilog! hvar er nv mattr ydaa ok megn? Bani bredra minna ok iarla sekir gin saman moti iafn miklvm her, ok ottaz ecki krapt ydrarn, er > mik hafit sins anda (fylldan)3, sva at allir erv vid mik hreddir minir ovinir, nema |>essi finn. Seg mer, hvart |>v ert konvngr eda konvngs svn! eda hver gvd hava ‡>er magn gefit? lam vel hiartadan mann sa ek alldri. Hvert er nafn4 ‡>itt? eda hvadan ertv? eda skil ‡>v eigi mal mitt? en med J>vi, at ‡>v skil, ‡>a svara mer! En nv raantv mela |>in inztv ord. Nv fyrir byd ek ollvm monnvm minvm at bera vapn a ‡>ic; nema ek skal einn drepa |>ik." |messor ord mgllti Liforivs ok hoor sidan med meki einvm godvm ok klyfr skiolld hans. Ok biegdr Beringr fyrir sik marki hins helga kross ok hoor imoti spioti sinv iskiolld Liforij;

ok var, sem istock leg‡>i; en af handstyrki5 Borings feil" skiolldr-inn 6r hendi Liforij ok til iardar. En sij>an bregdr Beringr sverdi ok hio ihialm Liforij. En hann hoor ok til Borings ok klavf liialm hans; ok J>a stock mekirenn af bryn(ko)llvnne7

1 ftvrk A J Öfverskrift: Drap Liforij konungs A 3 Tillagdt efter Cd 4 naftnu/ A

s 1 öfver raden A 6 11 öfver raden A ' brvnllvune A; bryniu kollinum Cð

ok a hest halsinn bryniadan1, sva at havfvdet favk af honvm. En sipan var Bfringr aff ti; ok er hinn heidni konvngr villdi hleypa a hann, |>a greip hann vm Liforivm midian ok feck nad mekinvm, er hann hafdi ihendi, ok hallda |>eir nv bapir á. En hestr Liforij braz vndan, ok fellv peir ipvi badir til iardar, ok sviptvz fast vm mfkinn. Ok med gvds miskvnn varp Bfringr efri ok feck nad mekinvm, ok hio til hans ok klavf til linda stadar. Ok hliop pa 6r Liforio leidilegr fiandi ok mfllte sva: "Flyit vndan mer, heidn-ir menn!"

Eigi er travstlikt at sigra gvds vini, ok mattr skvrdgoda er illr at reyna; pvi at eigi var sa Blamadr, er lOeitt hoG || [pyrdi]2 at hoova til Bfr-ings, sipan er Liforivs feil; helld(r) flydv allir til borgar i xar. En keisari var pa fyrir med lidi sinv, ok ... .

..............3; pvi at eptir

fall Liforij var herr keisara vigr ok veriande; ok er bede skipa lid ok Bla-manna fellt af radvm ok hreysti Borings ok fvlltingi vars herra, [Iesv Kristi4. En af vm fangi pvi, er Liforivs hafdi haft vid hann, pa la hann leingi ivuiti. Ok tok keisari ok reisti hann vpp ok ios vatni kolldv iandlit honvm ok mellti

vid hann: "Gvd gefi5 pej- lif pitt! En ec skal gefa per half(t) G rikland ok Yindemiam, systvr mina, hina fripvztv mey." ‡>a vitkadiz Bfringr ok inf 11 te: "Forvm, herra! ivalinn ok vitvm0, hvart Liforivs er davdr!" Keisari segir: "Her liar hann hia okr ok miok fiandligr. En gvd avmbvni per! Ek skal gefa per halft Grikland ok Yindemiam, syst- vr mina, med slikri nafn' bot, sem pv kyss per. Ok seg mer nafn pitt!" Bfringr svarar keisaranvm ok mfllte: "Gvd packi per god bod!" ok gengr til borgar hlids, par sem keisara lip var. Ok lofodv allir hann fyrir sinn hravstleik. Ok er valrinn var rann-sakadr, for konvngr iborg sina ok lét bva mikla veizlv ok leidde iherbergi Bfring ok Yindemiam, systvr sina. Ok var hann pa flettr af cledvm sinvm, ok synt bert horvnd hans. Ok var hann imorgvm stodvm blår ok blodvgr; pvi at enn illi ok inn heidni konvngr hafdi kreistan hann; en imillvm var liolld hans hvitt sem sniór. En Vindemia tekr bedi pellz kledi ok silki ok ferir honvm, ok mfllti til brodvr7 sins: "Hans hra'stleikr ok RÍddara skapr ok hit fannhvita horvnd9 kennir margri kono langan harm at bera." En Bfringr brosti at. Nv gengr kæisari til

1 r öfver raden A 2 Så ð; þordi C; olåsligl i A 3 Oläsligt i A; ð: drap alla

Blámennina; C: drap þ;R alla, er til borgarinnar villdu fara 4 Från [i" x1 A 5 gifi A

6 ef Liforivs tillägger A ' n öfver raden A 8 Det förra r:et är ett förändradt o A 0

I st. f. ho- synes först hafva skrifvits ke- A

borz; ok sitr Bgringr ahegri hond honvm, en Vindemia a vinstri hond, sif-an hertogar ok iarlar. ‡>ar matti sia mikla veralldar prydi iveizlv keisarans.

Ok feit fat vm allt Frakland eigi sidr en vm G rikland, hvem sigr ok soma Riddari £nn Fagri hefir vnnit keisara.

Kap. XIX.1

N Y skolvm ver tala nokkvt vm Rikard konvng ok modvr Borings, frv Geirdrvdi. Fiski menn feir, er fvnnv Bfring, sogdv, at feir flvttv hann lif-anda iBolonia. Ok hava fav fat sann-fregit, at sa, er kalladr var Riddari inn Fagri, at fat var Bpringr, ok hann hafdi einn vndan komiz i feim mikla stormi. ‡>a(v) hava sennt bref konvnge af Frannz ok iarlinvm af Bulonia, ok hava gert feim kvnnig2 oll svik, fav er Heinrekr hafdi gert, ok sva hversv

hann komz fra honvm. Nv er feir vissv fetta, fa senila feir Rodbert iarls son til Griklandz, ok marga goda Ridd-ara vid honvm, at vita, ef Bgringr villdi med iafn miklvm drengskap vinna fodvr leifd sina ok hefna modvr brodvr sins, sem (hann) frelsadi lif ok land keisarans. Ok fegar er Yilfridr konvngs (dottir) veit fetta, fa sendir hon

bref Beringi. En konvngr sendir .ij. bref, annat Bpringi, en annat keisaran-vra vm festar mey sina. En eigi voro ma nådera i mille, adr Rodbert Iarls son hitti keisara ok Boring ok feck feim "brefin konvngs af Franz ok dottvr hans. En afeim brefvm4 vissi keisari a Bgr-ingi kyn ok kost, ok semir hann iollvm lvtvm at meiu, er hann visse, hverra manna hann var. Nv er mikill fagna fvndr med Bjringi ok Rodbert, felaga hans. Ok gengv feir iafnan iherbergi Vindemie, keisara systvr, tala ok tefla vid hana. En hvn spyu opt eptir festar mey kæisara, hvi hvn villdi eigi kæisara fylgia. En Rodbert Iarls son segir, at hvn mvnde brått koma.

• Æinn dag er Beringr geck til borz, finnr Vindemia rit frv Yilfrifar konvngs dottvr ok sva abref sett: "Ilinvm kerazta Beringi vnga ok hinvm fagra Riddara svni af Ilolseta (landi) sendir Yilfridr, dottir Pippins konvngs af Frandz, [gvds qvediv5 ok sina stad fasta äst. Ydr er kvnnikt, at ek hafn-ada festar manni minvm, kfisaranvm af Miklagardi, fyrir ydra äst, ok kvad-vmz ek vilia til hreinlifis fara; en mer var fat ecki ihvg, sem ek sagde ydr, fa er vid skildvmz; ok ek vnne ydr af oliv hiarta minv. Nv ef fer vilit lond ok riki af- fedr minvm hava, fa

1 Börjar midt i raden med mindre, svart initial; i mellanrummet mellan denna och förra kapitlets slutord synas spår af öfverskriftcn A 5 kynig A 3 raarger manader C

* f är ändradt från d A h Från [o. q. AFornsögur Suétrlanda.

komit aminn fvnd; ok ek man travstan gera ock ar n samgang; ok somasamligan metnad mantv af fedr minvm ok frendvm ok allri alpydv hava. Vale!"

Kæisaren Emmanvel ser bref kon-vngsens af Frandz ok bydr nv Bfringi' at fa systvr sinnar Yindemie ok par med half(t) Grikland. Bfringr svarar: "Gvd pack i ydr gott bod, herra! En

heimfvss gervmz ek miok; en ihvgat hevi ek vilia minn, at ek villdi vinna

. fodvr leifd mina1. En systvr ydam

11 man ek alldregi gleyma; pvi || at bed i ^r hvn vitr ok vén ok hevir snioll rad

med sinne einord. En eigi vil ek festa hana fyK, en ek kem aptr. En ein-skorat hevi ek hvg minn', at ek skal henni alldregi bregdaz." Vindemia segir: "Ongvm manni man ek biodaz;

en eptir radi brodvr mins vil ek ydr alldri bregdaz iminni kvenskv; ok ek gef ydr trv mina, ef per vilit min fa." — "Vel meliz ydr, ivngfrv!" segir Bpr-ingr. Nv tokvz pav ihendr; ok logdvz

pav abyr(g)der saman at radi keisara ok Rodbertz Iarls sonar ok margra annana hofdingia.

p>a synde Vindemia Bpringi bref Yilfripar, festar meyiar keisara, pat er

hvn hafdi fvnnit2 eptir honvm. Nv veit Yindemia, at Yilfridr ann Beringi; ok spyR3 hvn hann, hversv hann vill

med fara. Bfringr svarar apessa lvnd: "Jjo at hvn se frid, pa er hon po eigi stadfost. Ok man ek alldri vnna henni; pvi at hvn "verpr mar(g)lat kona. Nv4 gefit pat rad brodv(r) ydrvm, at hann elski hana eigi!"

En eptir vidr redv peiRa, pa5 tekr Bæringr orlof af keisara. Eíj keis-arinn bydr honvm mikinn her; en hann vil eigi hafa meira en eit skip. En vidü brot ferd Bærings ogloddoz margir7; en Yindemia grett ok bad hann fara igvds fridi.

En ativnda degi kvmvs peir til hafnar peirar, er ligr vid borg pa, er Fenidi he(i)tir. Ok stigr Bæringr af skippi ok hafdi med ser vapn9 sinn, er att hafdi Liforivs, ok hest, er hann hafdi att, — sa var ibardagvm sterkari léon ok olmari tigride ok flivganda10 fvgle skiotari, en pess imili hfgr sem sa'dr, — ok tva menn til pionon(ar)11, en bad

ollvm adrvm heim at sigla til Griklandz. Rodbert Iarls son for med brefvm keisara til Fra eka[12] konvngs ok hafdi margar[13] giorsemar til konvngs ok dottvr hans, er kæisarinn hafdi sentt. En Bæringr snerri i Lyngbarda eo land ok kom til stadar pess, er Bvlonia heitir[14].

En pa er hann (reid at)[11] borg-in(ni), pa ridv imott honvm .iij.lü

1 min A 2 Tillsatt öfver raden med annan hand A 3 fpyn A 4 Ne A 5 Första handen tager åter vid A 6 Öfver raden A ' msgs A 8 Så A 9 vapfn A 10 flivgrnda A

11 þionö (= þionostv?; A 12 c (el. t?) öfver raden A 13 m^gar A 14 h" A 15 Tillagdt med C; ð: rídr i borgina 16 fjórir d104

(í. Cederschiöld.

»iddarar aluapnader ok segia eigi lofat at[1] rida iborg fyR, en a vapna[2] skipti vid Riddara Jan, er Samvel heitir. "En hann er godr Riddari ok hinn hardazti, peirra er Lvcinvs[3], Romaborgar keisari, hefir vid serr. En hverr Riddari, er eigi vil beriaz vid hann, skal fa honvm .c. marka brendz[4] silfr(s) ok fara sidan ifridi." En Bæringr svarar amgv ok høc.r -til eins med mæki peim, er Liforivs hafdi att, ok i svndr i midev[5], ok ‡>vi næst annan ok hinn ‡>rid(i)a. En fiordi komz vndan ok segir greiff-anvm fall peira. En hann herklædiz ‡>egar, ok finnr Bæring par, sem hann hafdi ser herbergi tekit[6], ok mælti vid hann: "Herklæd[7] pig, Riddari! |>v draptt Riddara kfisara ok vildir eigi lagin vid mik halda." — "Mattazt man ek fyRst," segir Bæringr; "en sidan liit mik vtan borgar[8], ok lätt eigi flæiri men vid mig eiga!" Nv iamskiott sem Bæringr hafdi mataz, pa vapnar[9] hann sik ok hest sinn, ok stigr a hann. Ok fylgdv[10] honvm sve(i)nar hans, Osvs ok Nisvs. ‡>a hafdi Yindemia kosit af allri hird keisara hinna trygivztv menn. En er Bæringr kom vtan borgar, pa ridr" Riddarinn eptir honvm; en allt borgar lid fylgdi, konvr ok karlar, at sia sigr hans. En kona[12] greiffans stod i vig-skordvm ok bad Bæring f(l)yia vndan.

En gre(i)ffinn vard gladr vid ord hennar- ok hvgdiz mvndv sigr fa, ok lystr hest sinn sporvm ok ridr fast at Bær-ingi. En Bæringr snerri imoti hesti sinvm ok legr spioti sinv iskiolld hans ok i gegnvm hann ok sva brynivna ok[13] lagar spiott sitt ihiartablode hans ok kastar honvm da'dvm til iardar. En kona hans amkade sigg, cr lion sa blod bvanda sins, ok bad borgar menn hefn(a) hans. En]bat var eigi lofat; pvi at m(a)vrg lond hafdi hann vnnit til handa keisara ieinvigvm, ok ef hann yrdi ipeim drepinn, skyllde ei hefna hans. Ok af pvi re(i)d Bæringr i fridi i borginna.

Nv vm myrginin for lik greifans til graftar, ok allt borgar lid fylgdi pvi. En Bæringr vard pvi nær staddr; ok leit hann J>ar einna væna konv, er greifinn hafdi att. Ok spyr hvn, hvadan sa inn væni ||.madr var. Henni 12 var sagt, at hann var bani bonda hennar. En[14] er hon hafdi sed anlitt hans bert, vnni hon honvm meirra[15], en henni var hægtt af, ok harmadi hon pa litt fra fall bonda sins, ok sendir Bæringi ord, at hann fai hennar eptir landz lagvm, ok lofar miogg kvrtæisi sinna, ad mikinn, gvl ok gimmsteina, eignir ok odol. ‡>vi mali svarar1" ei Bæringr; heldr hvgsar hann,

1 Upprepadt och utstruket A 7 Det förra a står öfver raden A 8 -nv5 A 4 bseendz

(det andra e tyckes rara rättadt från r) A 6 Så A 6 tekni A ' -ad A 8 bargar A 9

n är otydligt (ändradt från a?) A 10 g öfver raden A 11 I marginalen A 11 o är ändradt

från ett v A 13 Härefter legr öfver struket A 14 Eller möjl. Æu yl 15 msra A 16 fv"rs AFornsögur Suétrlanda.

105

hversv minkaz mætti fridleikr hans[1], j ‡>vi at hver sv kona, er hann leitt, gat sinn eigi gætt fy air astar ædi; ok hann fek vptt[2] mikitt vankvødi at pvi. Jjviat æigi fylgdi fri(d)leik hans ergi ne hælnni (eda) hol; en had beid eigi i skappi hans; ok ei vildi hann i man-drapvm standa nema fy air fvlla nad-synn. Mikla astvndann hafdi (hann) til gvds ibænvm ok plmvsvgfrdvm.

ÅnokkvRi[3] nott syndiz honvm isvefni ei(n)gill gvds ok mælti til hans: "Gvd hefir gefitt per mikinn fridleik; ok

vil hann eigi, at pv leynir giof4 hans ne fegvrd pinni. En at fegrd pinni mvn per verda meinleiti5; pvi at dottir Lvcij Rvmveria6 konvngs, er heitir Lvcinia, man miok freista pinn, ok margar7 adrar; pvi at pær vilia pinvm vilia na. En engri peirra parftv at trva, nema Vindemie; hon er in kvrtæisazta mær; hana skaltv per til eiginkvnv taka, en eiR adrar, pær er villaz fyrir fridleik pinvm ok villia mvnvd drygia, en avnga einvrd halda.11 Sidann vaknadi Bæringr ok hvgleidi fegrd eingilsins ok ihvgsade9, med hverivm hætti hann hafdi synnz honvm, ok gengr til kirkiv ok kallar a gvd til miskvnar, at hann liai10 honvm

I pan fagnad, er engillinn11 bodade honvm. Ok porde hann eigi at byrgia andlitt sitt ne leyna gvds giof.

Nv gek Bæringr til herbergis sins ok leitt12 mikinn aiddara flock komanda iborgina, ok badv ryma strætti ok ringia imotti Lvcio Rvmveria keisara; ok sva er (gert)13. Biskvp Astaccivs14 ok allir klerkar af borginni gengv i moti honvm ok leiddv hann virdvlega til kirkiv ok dottvr15 hans Lvciniam, ok foro sidann til herbergis. En til pess herbergis, er Bæringr var i, for einn hofd-ingi rikr, er Tholomevs16 hett. Hann ser a Bæring langa stvnd ok mælti til hans apessa lvnd: "Ertv sa Riddari hinn fagri, er dräpt Samvel borgar greifa17, felaga varn? Yel megvm ver per nv hefnd vpita17, ef kf(i)sari lofar oss. En veit, at hann vil pigg finna at mali!" Bæringr segir: "Forvm nv til keisara! Ok mvn ek eigi dylia18, at ek varda hendr minär. Ok sva skvlv flpiri fara, peir er mer vilia meinn gerra."

Nv gänga peir til keisara. En hann sat pa yfir mat ok Lvcinia, dottir hans, hia honvm ihasæti. Bæringr geck fyrir19 keisara ok lat honvm ok mælti: "Gvd gæti ydar, herra! välld ydart20 ok mattr21 er vida22. Ek hefi so

1 Så Cd; har A 1 Så (= opt) A * Öfver vr står ett tvärstreck A 4 Så C; gef A

1 Så A 6 Härefter står ett överstruket h A 7 msgs A 8 Öfver raden A 9 f öfver raden

A 10 Så Cd; lë A 11 Det förra 1 står öfver n A 11 Eller l^itt A 18 Tillagdt med C

14 ac (el. at? el. ar?) öfver raden A 11 dotts A 16 th är otydligt skrifvet A 17 1 öfver

raden A 18 dylha med det senare 1 underprickadt A 19 I marginalen A 10 ydars A

51 matr med prick (= fördubblingstecken) öfver r A " komit um uerolldina tillägger C;

6: frægct yflur ok frami ferr vida

spvrt, at per sed rettdæmir; vjntti æk, at per misdæmit mik eigi fyrir agirndar sakir greifans, er ydr var lydskylldr. En gvd skilde okkar imilli, sem hann1 vildi; hann let lif sitt fyßir mer fyRir of kaps sakir hans. Nv ef per vilitt briota2 log a mer ok hefna hans sva, pa latitt ydra menn eiga vid mik vapna skipti; hafi peir gagn3, er gvd vill!" Sva Iak Bæringr sinv mali. En allir peir4, (er) i voro hpllinne, lettv, sem peir hefde aldregi fya5 menn sed; sva stord(v) peir a hann; ok mælti hverr vid annan: "Se her fridan man is ok gofvglegan dreng ok vel sniallan6! Lit her skepnv af virktt skapada! Hyggit at nv, hversv Lvcinia litt verpiz ok starir a penna væna man!" Sva mikitt klatr ox ihollinni af vænlfik hans, at varia feck keisari hliod7; ok po tekr hann til mals a pessa lvnd: "þv ert madr fridr ok liklekr8 til gods Riddara. Skal einngi sva diarfr mina manna, at hann br(i)oti log a per. En (ek) geP per naf(n)bættr, ef pv geriz minn madr." Bæringr segir: "Gvd pakki ydr, herra! Ok10 i ydaRi" pion(o)stv vil ek vera." En Lvcinia keisara dottir feck mikinn harm af fegvrd hans; ok bar hvn pan angr leyniliga ser i briosti.

En vm myrginnen, pa komv pa> tidendi til keisara, at menn hans voro inni lvkter i stad peim, || er Berul3 heitir12, ok mikill herr komin i land hans, er vinna vil med herskilldi. En pessir voro hofding(i)ar fyrir: Geiradr ok Herman, synir Heinreks, pess er drap Bæring af Brvns vik ok tok vid rani Holseta land af frv Geirdrvpi13. Er keisari hævrdi14 petta, pa for hann or borginni med ollvm her sinvm, ok lett(ir) eigi fya, en hann kom til Bernar.

Kap. XX.15

Jtlln synir Heinreks, Hermann ok Geiradr, felldv pegar af lidi keisara .ccce. manna ok einn hofdingia, er Tholomevs10 het. Ok keisari var imikl-vm hryoleiki, pvi at lid hans var drepit; ok atti po bardaga vid pa, ok gat eigi hefn(t) sin. En Bæringr hafdi farit med sveina sina17, Osvm ok Nis-vm, ok kem(r) at landtiolldvm sona Heinreks ok mellti vid pa: "þit, nidings synir vandir! hercledit ykr! Ek vil einn beriaz vid ykr bada; pvi at (helldr) vil ek deyia, en ohefnt1K se

1 hf A 3 Så Cö; brot A 3 Bet senare g tyckes vara ändradt från ett n A 4 þs A

' Prick öfver b A s Hallan A 7 d öfver raden; 10 (i radens slut) otydligt A " Så A

9 gef A 10 öfver raden A 11 Prick öfver u A 13 hs A ,a Andra handen återkommer;

det sista 1 i marginalen A 14 = heyrdi; h är ändradt från þ, r står öfver raden A

15 Öfverskrift» är utplånad A 16 Så C-, A: hto/lomcvf; d: Pthólomeus 17 Upprepadt

och utstruket A "t öfver raden AFornsögur

lengr modvr brodvr mins, er fadir yckaa drap." þeim varp osvift vid, en hercleddvz po pegar ok stigv ahesta sina; ok ridvz at, sva at spiotskavpt peiaa brotnvdv. En peim bredrvm fylgdv .iiij. aiddarar. ‡)eir bredr brvgdv sverpvm ok hioGv til Borings. En hann hio ihialm1 Hermanz, sva at ibriosti nam stad; ok steyptiz hann davdr til iardar. En Geiradr, brodir hans2, villdi vndan3 flyia, ok peir .iiij. Riddarar. En Bpringr sottj eptir peim ok drap (pa) .iiij.; en Geirad tok hann havndvm ok batt hendr hans abak4 aptr ok let hann lioia kyrran. En allr herr leirra bredra [for sva strelltr5, at Bfringr mátti alikt drepa af, Bern hann villdi. Sveinar hans, Osvs ok Nisv8, fylgdv honvm6 sva vel, at peir felldv mikinn lvta, adr keisari kom til med her sinn. Nv er hann kom, gerdiz mikit valfall, sva at oll iord var pokt manna bokvm7 af lidi peirra bredra; ok flydv peir, er eptir lifdv. En aidd-arar keisara skiptv herfangi sin v. En keisari tekr istigreip Borings, ok bad hann stiga af hesti sinvm ok gänga til landtiallda keisara. Ok er nv sem fyR, at Bfringr er pryddr sigri; ok vex mioc lof8 hans i hird keisara; ok hann sitr nestr honvm ahegri hond, en dottir

lians Lvcinia a vinstri hond; en æ er Bpringr freknaztr ok sniallaztr8.

Kap. XXI.

N V letr Bgringr bera Geirard bvnd- inn fyrir keisara ok m^llti vid hann: "‡)v, nidings10 son! hvai attv fleira bredra11? §da hversv svnnarliga geisar12 riki favdvr pins, falsarans? eda fyrir hvi dirfdvz per at heria aland keisara, er hann er yfir ollvm konvngvm? En per fedgar mvnvd sva vilia vid bva alla, sem vid mik; pvi at leingi hafi13 per setid yfir minni sernd, n£r sem gvd ann mer hefndanna." Nv pottiz keisari vita af ordvm hans, hverr hann var, ok mgllti: "Gvpi ser pv vel koni-inn ok sva mer! ‡)ic hefir gvd kosit varnar mann godvm, en illvm til refs-ingar. Nv hefir pv mer sigr vnnit ok sialfvm per; en pat vil ek med godv giallda per, ef pv villt ettar pinnar hefna. Kios per nv inn bezta hertoga dom, er i minv riki er! Ok vil ec, at pv ser fyrstr iallri rada gerd med mer; ok per skvlv allir hlyda, er i erv minni hird." Bgringr packadi keisara gott bod; ok bidr po'4 keisara, at peir

* ihialm* A 1 h 4 3 vndar A ' b är ändradt från ett V. A ' Från [uar sturl-adur suo C; vard svá skelfdr ð * h A 7 Så búkum) A 8 f tyckes vara ändradt från ett x A * 1 öfver raden A ,0 Det senare 1 är ändradt från ett r A 11 här ett förändradt, d A 13 Efter r står ett påbörjadt 1 eller i A 13 hofi A 14 Härefter at utstruket A

rannsakaài af Geirardi, hvat vfri vm favdvr hans Heinrek. Nv er(v) peir ' keisari ok Bfringr a fintali vid Geir-ard; ok frv nv leystar hendr hans; hann mfllti pa: "Eigi hvgdi ek pat, pa er ec for heiman med Hermann i, bredr minvm, — ok1 hofdvm vid .xxx. hvndrada Riddara fyrir vttan góngv lid —, at ek fenga slikan vtima, latid lo brodr minn, ok allt lid okkat drepitt, en ek bvndinn sem piofr. Mann oss . fe(d)gvm fara, sem mfltt er, at 'fornn synd gerrir nyia ska-m'. ‡>at sa'gdv mer allir, at pv, Bæringr! værir drvkn-adr ok allt lid pitt, pat er Rikardr

konvngr fekc2 per til styrks3. En nv komt4 pv imotti oss med mikilli stad-festi ok reysti, par sem oss vardi eigi. En satt er pat, er fader minn van per mikinn skada; ok vittv flestir, at pv ert mishaldinn af vid oss. En riki fodvr minns gengr nv vida; ok sidan er hann vard at skada Bæringi hert-vga, pa hefir hann drepitt .vij. hertvga ok allt hernæmtt, pat er peir5 attv; en morg lond hefir hann vnnid sidan, ok eitt skattland herra keisara."

Kap. XXII.

i* V pott ek se han(d) tekinn, pa lifir po brodir minn, (hinn) vaskazti6

ok hinn bezt(i) Riddari. En hann er illgiarnn || madr7, ok likiz i pvi modvrl4 sinni; pvi at hvn var gygr ok bio vndir forsi einvm iSaxelfi; kom hvn med golldrvm at fedr minvm, ok var hvn drottning hans, ok vnni hann henni mikit ok yfir alla lvti. Hvn drygdi ok mikinn trolldom, meda(n) hvn lifdi. En sonr hennar hefir halfö meira; pvi at hann er stvndvm i dreka liki; ok ibardavgvm hefir hann eitr imvnni ok, spyr8 a vuini sina, sva at eingi polir vid, nema enn helldr flyia allir. Ok med hans krapti erv morg lond skattgilld fedr minvm. Ok mvnv peir fedgar vera med her sinvm istad peim, er B6t heitir, i Trentodolvm, ef peir hafa eigi pessi tidendi sann spvrt. Nv hefis ec ydr sagt10, sem ek vilu af ydr mi6kvnn pioia fyrir minn misverka. Eigi var petta mitt rad, at ek skyllda aland ydvart heria; nema pat var rad fardvr mins ok brodvr; en eigi kann ek pat segia, hva(r)t hann er skirdr eda eigi; alldregi kemr hann til kirkiv, ok alldri ma hann heyra gvds getid; ok ollo pvi, er illt er, pa velldr hann pvi ok hans radgiafar; hans rad voro petta, at ver skylldim ariki keisara heria."

Nv lykr Geirardr sinni rfdv. En keisari ok Bfringr gefa honvm grid, ok ferr hann nv leidar sinnaru ok

1 Första handen återkommer A 2 c är likt ett t A 3 k öfver raden A * Eller möjl. kemr A * þs A ' vafkaktfti (-ktf-otydligt) A 1 Andra handen fortsätter A * fpvr A

* i öfver raden A 10 suo sagt fra C 11 uilldi mi C 11 r tyckes vara ändradt från ett z A

sverr Jeim trvnad. Eptir Jetta sendir kfisari menn aniosn iTrentv1 dali at vita, hvat titt er vm Ileinrek. En Jess imilli er mikil glfdi ihird keisara; Jvi at hann ger|>i mikla veizlv, ok erv allir borgar menn ibode hans vel hall(d)nær.

Kap. XXIII.2

Ni

Y einn hvem dag er keisari var ridin at skemta sfr, Ja geck Lveinia konvngs dottir iherbyrgi Bprings ok mfllti sva til hans med lagri roddv: "Gvd geti ydar, minn hinn elskvligazti vin! Yid ervm nv tvav ijvisa hvsi; ok man ek nv tina Jer ok tia minn harm ok angr, er ek ber fyrir pinar sakir. Ok sijan er ek sa ydr hit fyrsta sinn, Ja hefir minn hvgr leikit a ydaai fegrd dag ok nott, sva at ec ma eigi tiá tanna né nockora gledi hafa. En ydr er kvnnigt, at ek cm einka barn keisara, v spillt mfr, ok stend ek til allz arfs eptir favdvr minn. Nv skolo |>er hava kosinn kost amer ok ariki favdvr mins; ok satt at segia, Ja Jetti mer æ Jvi betr, er Jv ettir fyR lag vid mik leyniliga fyrst; — Jvi at Ja vfri minn harmr ok tregi brott farande, ok med sannendvm skiotlega

gaman ok gledi istad komandi; — Jar til er fedr minvm veri iafn vel viliat sem mer; Jvi at hann hefir Jat iatad mer med handsali, at ek skal Jann kiosa mer, er ek vil. Nv ef Jer vilit dry(g)ia3 värn vilia, [Ja er ydr4 [ekki yfir, til hverra lvta er Jer vilit med varv radi5. Yili Jer ok vanvirda mina bén ok eigi samdyckia, Ja skal ek sva til haga, at Jer tapit bedi lifi ok semd." En Beringr svarar: "God mfr!" segir hann, "Jin ord erv vndarlig; enda veit ek eigi, nema Jv freistir min. En sv freistni (skal)6 mek alldrfgi svikia; Jviat u verdr er fadir Jinn skemdar af mor. Sva er ok fallinn minn hagr, at ek verj fya at fremia nockvrn frekn-lfik, en leoia äst vid nockora kono. En eigi meli ek fyrir Jvi sva, at ek vita eigi, at Jer ervd fvllkosta mer; helldr erv Jer storbornari, en ek em; ok metti ydr bernsligt Jiekia at bidia mic samlags fyrir rad fram favdvr ydvars, er sva gavfvgligr herra er." Mærin vard reid miok ok hliop 6r hvsinv; en Jo setti hvn menn til at draga äst JeiRa saman ok Bfring til mvnygdar7

vid sik; ok stodadi ecki. En fyrir Jat feck hvn rad til at vela vm hann, Jat er helldr er v rad.

Einn myrgin arla, er keisari geck til kirkiv 6r Jvi herbergi, er dottir hans svaf i, Ja kom til Bfrings skynd- .

1 v öfver raden A 1 öfverskrift: Konungs dottir freistar Borings A 3 dry/ia A *

Från [trå gånger skrifvet A 4 Från [nu til reidu, til huerra hluta er þier uilit uikia

woru råde nu j stad C; yfir skrifves vf^ A 6 Tillagdt med C 7 Så (= munugdar) A110 G. Ceder;

iliga skvtilsveinn keisara ok bad hann ganga á gintal vid keisara. En hann vardi eigi svikrfda, geck fegar fann-og ok fann Lvciniam keisara dottvr eina ihvsi; ok villdi hann fa vt aptr sn va, ok voro fa lvkfar dy» fyrir honvm, ok komz hann eigi v't. En Lvcinia foryfldiz figi illra rada: hvn hliop at Bfringi ok reif af honvm cledi ok æpti sva, at allir heyrdv, fr inand voro. En feir hliopv til ok brvtv vpp dyrnar; ok fvi pest kemr keisari ok ser dottvr sina hallda ihár Beringi, ok sagdi, at hann villdi taka hana navdga. Keisari vard reidr miok ok bad binda Boring; ok vplldv1 far vm margir, ok häfde sa verst leingi, er nést var; en fo matti hann ecki vid marginvm vm sidfr. En fat mfllto margir, at mikill skadi var at |j tyna slikvrn manni, er sva frifr ok frekn var. En ecki stodvadi fat reidi keisara; norna hann lf t draga Bfring til ar f eirrar, er rfnn vm stadinn midian Bern; ok var honvm kastad if ann fors, er mestr var ianni. Ok hvgdv allir, at Ja vfri lokit hans lifdogvm; en hverr sa, er til kom, harmadi miok; ok sogdv, sem satt var, at ærgi kon-vngs dottvr olli slikvm skada, en eigi til giord hans.

En sveinar hans, Osvs ok Nisvs, . komvz vndan med hest hans ok vapn;

ok sottv nordr vndan istad fann, er Trent heitir, ok voro at berbergi vtan borgar ihvsi æinv. En a hinni fridiv nott eptir er Bfringi var i forsinn skotid, fa kom (hann) heill ok ospilltr2 ór forsinvm ok iherbergi til sveina sinna ok heilsadi feim. En feir hreddvz ok hvgdv, at troll vfri; ok fottvz fo kent hava, at Beringr (vgri), ff eigi vfri sannfrett andlat hans; ok fvi vrdv Jeir ræddir ok villdv Vt lavpa.

Kap. XXIV.3

I^Eringr mfllti vid fa: "Rædiz eigi, godir vinir! fvi at gvd hevir gert iar-teinir amer, syndgvm månne. Keisara dottir er vspellvd af mer, ok var mer fyrir onga sok iforsinn kastat. Ok do if vi kom engill gvds ok bar mek or forsfallenv; ok fottvmz ek sitia á vengi-vm hans; ok flavg hann med mik, sva sem skip gengi vndir segli; ok kom oc fvi nest vpp afvrt land. Nv er fetta gvds vili, at ver hittimz her heilir; ok eptir hans radi mvnv ver rekit fa vana harma." Ordvm Bfrings vrdv feir fegnir ok lofvdv gvd; ok foro nv idala4, er Trentvdaler4 heita, miok hvldv hofdi, fvi at eigi villdi Bfringr, at nockvt frettiz til hans, fyn en hann ynni nockvt hrfysti verk.

1 Så A; vælltu ð 1 i öfver raden A 3 Öfverskrift: Orrosta vid Heinrek falsara A 4 Så A/ Fornsögur Suírlanda.

8.9

En1 er peir komv til pess stadar, er Bót heitir, pa var par Heinrekr fals konvngr med .xl. pvsvnda2 Ridd-ara, ok voro allar heidar fvlla(r) af peim her vtan borgar ok innan. Nv er Bæringr sa petta, pa sne,ri hann leid sina vpp ifiallit fyrir ofan borg-(i)na. En ipvi fialli var einn klettr slettr ofan ok hor(f)inn lavfgvdvm vidi; ok voro peir par vm nottina. Vm morgininn for Nisvs iborgina at kavpa peim vist, ok feek gott kavp, pvi at Heinrekr var pa vtan borgar med her sinvm, ok ottvdvz hans at for. Ok eigi varp3 ván at lygi. Varia var Nisvs kominn til herra Borings, pa sa peir aheidarnar, at fylkingar skipvdvz, ok heyrdv mikinn lvdra gang, ok sa nv, at par twfz mikil ORosta. Nv vapnaz Bæringr ok sveinar hans, ok rida ofan af fiallinv. jpeir spyria, vid hvem (hann) vill beriaz; "med pvi at pesser bapir hofdingiar hafa per gert mikla skomm, ok ånnaR med langri skom ok svivirding." Bæringr svarar: "Fornrar skemdar skal fyR heftia." Ok af pvi vissv peir, af hax villde drepa Heinrek, en lid vgita keisara at pvi sirnri.

En Heinrekr hafdi tvennar tylptir RÍddara, peirra er af Rvcia landi voro, stfrri menn ok sterkari, en4 fyR hefdi verit, ok hofdv marga hoidingia drepit af keisara; pvi at sverd peirra voro

stellt af eitri, ok peir sialfir eitrs fvll-ir; ok matti keisari ecki vid peim; ok peir hofdv kringt vm hverfis hann, ok ventir hann ser eigi vndan kvamo. En i pvi hleypir Bæringr fram hesti sinvm ok hio til eins kappa, er Seness

het; ok kom mekirenn a oxlina vinstri ok rendi sva gognvm hann ok hest hans. Æn af pvi hoovi vard sva mik-ill dynr ok brestr, at allir vrdv felms fvllir. En keisari ok hans lid dirfdvz ok drapv mikinn lvta af lidi Hfinreks ok hefndv vel sinna manna. En nv metir Bgringr Heinreki falsara vid marga Riddara; ok verda peir sarir Osvs ok Nisvs. En Bæringr hefndi peirra vel, sva at Heinrekr flydi vndan iborgina Bót. En Bæringr vard til seinn eptir honvm, at hann komz fyR iborgina, en hann fengi nad honvm. En pa voro aptr lvkt avll borgar hlid- in; ipvi hio Bgringr eptir honvm ihvrp-ina iarnada ok mfllti sva: "Of skiotr vartv nv vndan, nidingrinn!" Nv er aptr lokit borginni, ok lid Heinreks, pat er vndan komz, innan borgar. En Riddarar keisara skipta herfangi sinv. En B? ringr reid iklett sinn vpp, ok batt sar sveina sinna, sva at peir vrdv heilir; ok voro par nv gläder ok katir.

1 Er A 3 v. A 3 vrþ vard A 4 er A112

Kap. XXV.'

J^ív gioriz fiolrét vm sigr keisara af Ileinreks monnvm iborginni, hverr sa var enn hravsti madr, er sva stort (ma) brytia2. Svmir sogdv, at troll veri or fiallinv ofan; svmir kvodv vera iotvn ok med honvm synir hans tveir. En Geirardr, son Heinreks, svarar: "Jaat man vera Bpringr vngi; hann hafdi pat sverp, er drap Hermann, brodvr minn, ok lid okkart; ok alldri sa ek honvm likara mann bedi at vexti ok freknleik." En fader hans bad hann lßeigi slikt at || mela3. "‡>vi at keisari steypti honvm iforsinn fyrir dottvr sina; ok pvrfvm ver4 hann eigi at ottaz." Ok lvka peir sva sinni redv.

Kap. XXVI.

"Kk Fiisari mpllti a pessa lvnd til Riddara sinna: "Hverr man sa vera, er mer vann sigr idag? Tolf kappar Ileinreks hofdo kringt vm mik ok margir adrir Ridd-arar; ok peir hefcti mer bana veitt, ef eigi hefdi sa inn hravsti RÍddari komit at hialpa mer." — "la," sagdij allr herrinn; "blezadr se sa aiddari, er mek-inn bar! Hann er"' mikill ok sterkr ok miok likr Bpringi." — "N$i," segir keisari, "pvi er verr, at ek tyndi honvm ; hann var inn bezti madr; ok eigi er pessi ofreknari drengr; ok giarna villde ek vita, hverr sa madr er eda hans felagar .ij."

Einn borgar greifi af Florennz letz kenna Bf ring til viss, ok bad keisara ok dottvr hans taka skriptir fyrir sva liót verk ok rangan mishvga. En medan petta var talat, voro sendir gisla(r) fra Heinreki til settar; en keisari sendi adra gisla Heinreki; ok var nv mellt til séttar milli peiRa; ok saman geck sett peirra med pvi moti, at Heinrekr fals konvngr skal fa dottvr keisara ok vid henni alla Trentv dala ok allt annat, pat er hann hafdi vnnit af keis- ara; ok fylgdv trygdir af beoia hennde. En sa trvnadr var illa halldinn; pvi at Heinrekr häfde vndir hyoior vid keisara at svikia hann; ok pav svik erv n v vpp komin.

Ym nótt einhveria herkledez Heinrekr ok allt lid hans; ok ridv nv alandtiolld keisari á vvart, ok drapv mikinn fiolpa, adr keisari ok lid hans vaknadi; en pat, er vaknade, villde vnda(n) flyia. Nv gat Bgringr petta brak at heyra, ok ridr pegar til bar dagans, ok sa, at keisari var aflótta kominn ok meÍR en halft lid hans. Einn kappi.

1 öfverskrift: Vmræda (ræ otydligt) borgar manna A 1 ö: er svá stort hafdi brytjat i bardaganum; C: stor brytiadi sveina ydra* 3 Otydligt A * Eller möjl. vid A ' Först skrifvet en A/ Fornsögur Suírlanda.

sa er Otenek hft, mikill hofdingi af Rvcilandi, — hann er eid broder Heinreks ok hefir marga sigrat i einvigivm; ok .ccce. Riddara erv vid honvm; sekia peir nv fast at keisara, ok hefde Otenek honvm bana veitt, ef eigi dygpi1 honvm brynia hans. Ok nv ridr Beringr fram imoti Otenek, ok leor hann iskiolld Bf rings; en Bfringr leor imoti ni sinv spioti .xiij. alna longv ok .ij. spanna digrv, ok var . i tre, pat er bfinvidr heitir; en spiotid hitti ibriost bryniads hostz Oteneks2, ok rende vpp iherdar3 toppinn, ok sva igognvm skiolld hans ok bvk bryniadan Oteneks; ok sigr hestrinn aptr davdr ok Otenek; en pa geck spiotid .iij. alna 1 iord nidr, ok brast pa spiot skaptid

itva lvti. Nv tekr Bæringr til mekis sins ok hoor hvern, er hans bidr, ok marga pa, er vndan vikv; ok sveinar hans geraz4 oc göder bardaga menn; peir prir fella marga Riddara ok alla i æina kos. En er keisari sa petta, pa sneri hann aptr med her sinn; pvi at hann sa, at honvm var lid veitt; ok ridr nv hardlega at Heinreki ok fellir mikinn fiolpa med hardre OROsto. Nv flyr Heinrekr ok mellti sva: "Flyiom vndan! Hfr fr iotvnn ór fiallinv ok synir hans .ij." J>a svarar Geirardr: "‡>essi iotvnn er Bæringr vngi, ok man veita per verp-vgar hefndir pinna rangynda."

Kap. XXVn.

N

j

x i Y flyr Heinrekr (»k hefir eigi meira lid en .xl. Manna ok .ec., ok pat allt sart; ok fe it nv nordr aptr vm Trento-dala ok til borgar peirrar, er Angvris heitir. En keisari (er) í Bót ok paek-adi gvdi haleitan sigr, er gvd gaf; ok spyu, ef nockvR (jockti)" pann inn goda mann, er sva diarfliga bardiz fyrir hans sakir ok frialsade riki (hans ok sialfan) hann af lifs haska. ‡>a segia allir, at pat var Bfringr vngi. En eptir pessor an svor ridr keisari ór borginni ok dottir hans ok .ccce. Riddara ok villdv finna Hf ring. En keisari spvrdi dottvr sina, ef hann vfri sannr at sok. En hvn svarar ongv nema grati. Ok grvnar keisara, at hon mvnde vera ill ok prettvis, ok af hennar sokvm mvnde hann vannkvede (ta)7 af Bfringi. En pa er peim8 var sem odaz vm at tala, ferr Beringr ofan af klettinnm ok snyr ferb sinni nordr fra borginni, ok vill eigi finna keisara ne dottvr hans. En keisari gerdi menn eptir, honvm ok villdi nå mal i hans, ok feek eigi. A(f) pvi ox keisara mikill ótti; ok ferr aptr til borgarinnar Bot, ole rannsakade valinn ok fann Otenek, par sem hestr hans la ahonvm, ok vissv ilopt vpp fetrnir; en spiot stod igognvm hest hans ok sialfan hann — ok bada bryniada9 — .iij.

1 þ öfver rude» A 1 Del senare o öfver raden yl 3 it otydligt A ' gernrz A 5 Öfver-

shriftcn är olåslig A 6 Tillagdt med C: kendi d 7 d: sa>t;i vandrædum ' þr A * brvn- A

alna ivollinn nidr. pietta lag hans vndradi hverr madr ok lofade styrk pess, er lagde. Ok allir peir, er sa, m^llto: "p>etta er lag Borings." En adrir sogdv sva: "Se her mekis hoo Borings! Gott verdi hans hondvm! Hann er godr drengr. ‡>vi kom hann ór forsinvm [med] gvds miskvnn, at hann brytiadi sva stort gvds andskota ok sina. Ok mikill harmr ær at missa sliks felaga. Yel verdi hans hondvm! Vßi verpi keisara dottvr, er pvi redr fyrir ergi sinnar sakir!" Sva lvkv peir 17 sinni rfdv at bidia Boring |j vel fara ok lofa gvd fyrir sina miskvN, er hann veitti Bpringi.

Kap. XXVm.

"Ny er at tala vm Boring ok hans felaga. ‡>eir foro eptir Heinreki; ok hofdv allir einn nátstad. En pa er peir komv til Angvriss borgar, pa hafdi Heinrekr brot farid. Ok hafdi pa honvm samnaz lid, ok sotti nordr iborg pa, er Yicilior het, ok hafdi pa .xx.c. Riddara. Nv kom greifinn til hans af Sarnak1 med .x.c. Riddara. Ok Heinrekr stefnir ollvm til sin, peim er honvm voro skattgilldir; ok er allir voro komnir, pa hafdi hann .xxx.c. Riddara fyrir vtan gongv lid hans. Heinrekr sagdi opt MonnvM sinvm, at keisari hefdi vid ser iotvn einn, er drepit hefdi allt lid hans. Nv einn dag hellt Heinrekr tvrn-iment, ok var mikil bvrtreid á vollvm fyrir vtan borg. Ok nv getr Bæringr at lita ok mgllti vid sveina sina: "Se her byrtreid, eda ella bardaga! Ok

mikill herr er her saman kominn." —

_é

"la," segia peir, "her hefir Heinrekr fals-ari samnad lidi sinv. En giarna vilivm ver fylgia per, ef2 pv vill apa rida, ok deyia fyrir pinar sakir." Bæringr svarar: "‡>it melit vel, sem drengir; ok freistvm nv pa!" Nv leyptv peir apa med mikilli prydi ok giptv; pviat allr herrinn vard felms fvllr ok rezlv; ok rendv a til borgar ok felldv .vij. Riddara af lidi Heinreks ok greifann af Sarnak. En sidan ridv peir leidar sinnar vel .x. milor nordr vm borg apeim degi.

En a .v. degi komo peir iborg pa, er Mylnar3 heitir, ok komv til einnar rikrar fr v eins borgar greifa. Hvn veitti peim fvlla gistinng; pviat hvn bad Boring hvilvneytis, en hann iatar4 henni. Hon a dottvr frida; hon bidr Boring sliks sama, ok hann iatar henni. Ok er pav voro métts, pa voro peim hvilvr bvnar ilopti einv. ‡>eir .iij. felagar liggia ieinni hvilv, en i sinni hvilv hvar peirra medgna. En er myrkva tok, in^llti Bpringr vid felaga sina : "‡>it skolut skemta ykr inott vid medgvr

1 afarnak A (jfr. rad. 50) 5 ef/ef A 3 a mi/lna C; Milna ð 4 íarat A 1 Så (— mett) A>

pessar." Ok sva gerdv peir; Osvs la hia greifans kono, en 'Nisvs hia dottvr hennar. Lagv peir ok skemtv ser vm nottina; hvgde hvar peirra medgna, at Bæringr vgri. En vm morginenn, adr en lysti, ganga peir ihvilv sina. Nv standa peir vpp ok bvaz i brot. En greifans kona kvedr Boring ein-tals ok segir honvm sva: "þv, inn veni madr! skalltv vera minn; fyrir pvi at ek em nv forystv lavs. Otenek het bondi minn, rikr hofdingi ok eid-broder Heinreks konvngs. Semd ok onnvr avdefi skalltv eignaz, ef pv peckiz mitt rad; ella man ek sva til haga, at per se golldin sv svivirdeng, er pv gerdir mer inött." Bæringr svarar: "p>v, god kona! skam lavs ertv af mer; pvi at med per vil ek bedi lifa ok deyia." En hvn packar honvm ok ffr honvm .c. marka silfrs ok bad hann fara afvnd Heinreks konvngs ok tina honvm petta mal; pvi at konvngr atti fyrir henne at rada. En Bgringr sneri ferp sinni nordr til Saxelfar ok yfir ana, ok er nv ifodvr landi sinv, Holls^tv1. ‡>ar hittir hann marga niddara, ok villde hann ongvm mein gera; pvi at navdgir pion-vdv peir Heinreki; helldr æstv peir hvern dag, at Bæringr v$ri peirra hofdingi. En Bæringr ferr ieinn kastala, er Mylnar' heitir, ok er par vm stvnd vel halldinn vid einvm kavp manni.

p>a var svmar tid ok hatid mikil, lons vokv nött; ok for allt folk or kastal-anvm til vokv iborgina Libikv. þann-og for ok Bæringr. En iborgina var komit folk af ollvm londvm, af Dan-morkv, Frislande ok Englande ok Yin-lande; ok allra landa lydr var par saman kominn. þrongdiz hverr vm annan fram at sia pann inn frida mann, Boring. Frettir hverr annan, hvadan sa madr ok gofvgligr herra var. þar topvdv allær sinni vokv nött, ok gadv ænkiss, nema sia a fegrd ok fridleika Borings. ‡>ickir nv ongvm annat skemt-an, nema a hann at sia. En pat er konvm ok meyiom sva mikit avgna gaman, at hver pickez sæl, medan a pan fagnad ser; ok esti hver ser at eiga hann.

En lons dag, pa bydr biskvp B$r-ingi til borz med ser; ok er par fogr3 veizla; ok sitr Bgringr nest biskvpe ahegra veg. Nv spyR biskvp, hvat manna hann vgri. Hann segir: "Ek em ein Riddari; en fyrir sakir vandreda minna hefi ek pionat ymsvm hofdingi-vm." Biskvp mpllti: "Hver erv pin uendredi?" Bæringr svarar: "Davpi frenda ok ran landa." — "la," sagdi biskvp, "peirra rangynda kenna margir afpeima Heinreki, er nv kallaz várr konvngr; fyrir komit hefir hann ollvm hinvm beztvm monnvm ipessv landi. En ver hvgdvm dag fra degi, at Bgr-

1 Så A 3 muln5 C; Miluare d 3 I st. f. g år först skrifvet ett r A

18ingr ravndi || koma1, sa er vardi Grik-land; ok.heyrdvm ver, at hann uærri vel menntr ialla stadi; ok er sagt, at Lvcivs let tyna honvm i2 forsi fyrir dottvr3 sinna. En svmir segia, at hann lifi ok hafi drepit4 mikit lid fyrir Hein-reki." — "la," segir Bæringr, "alt ma sliktt vera. Mvndi sa madr fa styrk af dvgandi5 drengivm, ef hann k£mi hing-att?" — "la," segir biskvp, "ek skyllde fa honvm .x.c. RÍddara." (Bæringr segir:) "Gvd,: pack i ydr,

herra! Eti per talit nv vid Bæring vnga." Biskvp svarar: "‡>etta er mikil gioff ollvm oss landz monnvm! Ek kenni pick nv af fedr pinvm; en[7] po er(t) pv bæde meiri ok fridari. Nv gefi gvd per styrk pinna harma at reka ok gvds andskottvm at nidra. Ek skal giarna per lid ve(i)ta med styrck heilagrar -kirk(i)v."

Nv fara ord vm borgina, at sa enn fride madr, er par var koniinn, er Bæringr vngi, son Valtaras af Holsetalandi Nv koma til hans bendr ok borgar Menn ok Riddarar, ok gðraz honvm handgengnir; ok Jiefir hann nv .xxx.e. manna vel herklæddra vid allzkonar vapnvm. Nv rgisir hann merki sitt ok skipar fylkingvm; til hertvga dvbar hannlu pa Osv(m) ok Nisvm, ok erv peir nv herrar, er adr voro sve(i)nar.

En skipar Bæringr adra .ij. hertvga fyrir lidi sinv, Benedict af Staddv borg ok Balldvina, systvr son Petrs biskvps. Nv fer Bæringr or Lybikv ok ransakar alt Ilollsetv land; en allr lydr gefz ivalld hans med odolvm ok eignvm. Nv ferr Bæringr svdr yfir Elfina ok setr landtiolld sinn vid Ertina borg.

En Ileinrekr konvngr er iBaruik med .xl.M.[11] Riddara ok fregn nv, at Bæringr hefir lid samnad, ok skamtt er milli pcira; ok er hann nv imikilli ogled(i); pvi at Bæringr drap fyR Herman, son hans, ok ma(r)ga adra hina fræknnvztv Riddara hans. En risi[12] ein af Frislande var med Hein-reki; hann mælti sva: "Ver katr, herra! Ek skal fyra per penna dag ha-fvtt RiddaraNs Fagra a spioti minv. Ek rædvmz huarki tróll ne mex i bardarg-vm; ek orka .xii. pvnda pvnga; en hestr mix berr .iiij. lesta byrde; ok ve(i)tt (ek) ongann mer iamnan, nema Skadev(a)lld, son pinn. Gled pik, herra!" segir Risin, "ok ver katr! Forvm nv vt or borgini! ok[13] ek[14] veit, at Bæringr man eigi vndan komaz; hann hefir ongan lid kost, en ver her mik-iiin." Sva er gort.

1 Första handen återkommer A 2 Öfver raden A 3 dotts A 4 dreptit med prick under det första t i 1 dvgandi A 6 lin ref'er ydr utstruket A 1 Härefter es utplånadt A

* valt'a A 8 holfeta A '0 I marginalen A " m står så väl i marginalen som (ntydl.) öfver raden A ,J Öfver raden A 13 Öfver raden (möjl. ik) A 11 e är otydligt AFornsögur Suétrlanda.

Kap. XXIX.[1]

N

j

^ Y er Heinrekr vttan borgar med her sinvm[2] alvapnvdvm. -En Bæringr fer imoti honvm med fylktv lidi sinv.

Trvmbu pyt ok lvdra gang matti par heyra; en po var op ok skial hvellazt pessa hinns mikla risa. Hann mælti sva til Bærings ok hans manna: "Vesl-ir, fatækir stafka(r)lar, skridit bra(v)tt!" En Bæringr lætr hest sinn kenna spora ok svarar angv; en hestrinn leypr[3] sva snarlega fram sem hvngrande hakr til brad(ar); ex Bæringr bregdr mæki sinvm ok hógr til risans, at fiarri for ser hvart liafvt ok bvkr. En (i) peirri fram re(i)d gerir[4] Bæringr ok hans Riddarar sva harda sokn, at Heinrekr ok hans Riddarar flydv vndan; pvi at peir Bæringr drapv margar pvsvnd(ir) af lidi Heinreks. Ok flyde hann nv iborgina ok hefir eigi meira sins lids eptir en .v.c. Riddara. En sigrsflir Riddarar skipta fe ok vapnvm ok godvm hestvm, ok mæltv sidan til Bærings: "Gvde ok per, herra! eigvm ver at (packa) ok lof at gera, at ver, foir Riddarar, vnnvm iammikinn sig(r) a morgvm .m. manna; ok medr' gvds miskvnn pa er ‡>essi sigr vnnenn med ydrvm ra-stleika; ok af pvi m(i)kla

hógvi, er per gafvd risanvm, dirfdvz allir i fram reidvm."

I3

Kap. XXX.

'At skolv ver æ gera," segir Bæringr, "gvd at lofa ok hans helga menn. En ek vil ydr packa mikla lid veizlv, er[7] per hafit mer v$it peNa dag. En nv skal skipta lidi varv: Balldvini, biskvps frændi, ok Benedict, skvlv fara til Hilldis heims med .x.c. Riddara; Osvs ok Nisvs til Brima[8] med .x.c. Riddara; en ek skal fara til Brvns vikr. Yænti ek, at pessar borgir veiti os ónga motstódv." Nv fara hvarer[9] i sinn stad, ok vinna pegar borgirnar bardag(a) la-st.

En pes imilli kemr Skadevalldr, son Heinreks, til Bardvikr. Hann avitar fodr,u sin miok, er hann gerde honvm eigi ord fyR11, ok segir, at Bær-ingr mvnde falla, ef hann ætti vid hann bardaga. En Heinrekr svarar, at eigi mvndi sigra hann12, nema hofd vør(i) vid hann svikrædi ok gerningar. "la," sagde Skadevalldr, "ek skal legia vid hann holmstefnv; pviat angvm kosti stenz hann | bædi troll dom minn okl9 gerningar ok frækleika. Ek uilnv(m)z",

1 Öfverskrift: Sigr Bærings A 5 fin A ' r otydligt sirifvet A 4 gHrs A ' Öfver

raden A 6 Öfverskrift: Hólmst(efna) A 1 esr A * Kan ock läsas Bruna A; Buina ð

* hv^aer A 10 fordr A n Prick öfver k A 11 li i ,a Kunde läsas: uil nv ok A118

at eingi se mer frfknari ok eingi at gerningvm visari. Ueizt fv, fadir! at morg lond hefi ek vnnit til handa fer, bædi af uiddaraskap ok trólldomligri kvnandi, er modir mín kende (mer)."

Ytallegr her er kominn med Skade-ualld. Ok vilia1 feir fe(d)gar eigi lengr tyna inonnvm sinvm; ok segia, at Skadevalldr skal halida einvig(i) vid Bæring, lo at af hvarskis2 hendi gerez manspell lengr. Sva er ætlad, at sa skal hafa lond ok riki, er sigraz. En er Bær-ingr er far kominn med her sín, kom fat fyrir hann, at Skadevalldr vil eiga vid hann einvigi; ok Bæringr iattar fessi rada giord.

Kap. XXXI.3

I^ív er 6tefnv dagr4 kom, lætr Bæringr syngia ser messv af helgvm anda ok hinni dyrv drottningv, sancta1 Mariv, ok af helgvm englvm; ok tok fionostv6 af Petro biskvpi ok gefr sik gvdi, ok herklediz sidan. En biskvp bad hann varaz gerni(n)gar Skadevalldz. Bær-ingr svarar: "Ek treystvmz sva miog gvds miskvnn, at ek rædvmz engar gernengar."

Nv stigr Bæringr a skip ok rær

vt at holminvm. En Skadevalldr rær ofan at anni, gernenga fvllr ok eitr-blandinu, ok med honvm fiandenn. Bæringr gerir kross, fa er hann skyllde iholmÍN7 stinga; ok sokk8 fegar holmr-inn. ‡>a mælti Bæringr til Skadevalldz: "Væi verdi fer, nidengs son!" sagdi hann; "hiarta ok afl skal ieinv(i)giom, en eigi gernengar. Teingivm9 saman skip okkvr, ok beriomz sva! fa ervm vid fiarri lande." — "la," sagdi Skadevalldr, "bid miN! vid skvlvm badir a einnv skipi vfra;" ok hefr sek vpp ok leypr a skip Bærings iframstafninn. En Bæringr sækir imoti honvm midskippa; ok hogr hvarr10 feirra til annars langa stvnd, far til er skilldir feirra erv klofnir af feim. En skip feirra rak ofan eptir anni nidr fyrir stravminvm"; ok sa feir, er (a) landi voro, alt vid-skipti feirra. Enn at skioldvm feirra klofnvm slitna brynivr feirra af storvm hóggvm; fa mælti Skadevalldr: "Hvil-vmz nokkvra stvnd!" — "Nei," segir Bæringr, "hvilltv helldr i helviti, en ek gefi fer nokkvra hvilld!" Nv tvihendir Bæringr mæki sinn ok hogr til Skade-valldz; en hann braz vndan fimlega idrekaliki, sva ogvrlegs, at engi feirra, er a landi voro, fordv12 igegn at sia; ok allir hvgdv, at Bæringr mvndi deyia; fviat radr logi ra't or mvnni

1 I marginalen med inflyttningstecken framför Ok A 1 hvsar/fkif A ' Öfverskrift: Hólm-

st(efna) A 4 dogr A * Så (Tea) A 6 þiono" A ' Tvärstreck öfver n A • Öfver det

senare k år en prick A * tiengv A 10 hv5ar A " ft'vminv A 11 Så A

honvm, ok spio hann eitri a Bæring. En hann lifde ser med Jilivm, er a voro skipinv; en mest hialp var honvm med gvds miskvn treyia sv, er Vind-emia hafdi gert honvm. Hvn var dregin vttan ok innan1 vid rardv silki2; eN imilli var eitt mivkt skinn af dyri Jvi, er Asalabia heitir; a Jvi skinni bitr eigi eitr, ok eigi gengr vatn a Jat, ne onnvr vpka. En sva var mikil matr at eitr-innv, at Jil(i)vrnar morknvdv isvndr sem mæyB borkr. Nv hogr Bæringr eigi at sidr til drekans; en i Jvi braz hann aptr3 imanz liki ok mælti: "‡>v er(t) mattvgr," sagde hann; "engi stoz Jvisa fyR4 en Jv. Nv em ek hvilldr, enn Jv modr: gef mer nv vpp aiki ok lond, ælla skaltv deyia!" —

"Gvd ma rada," segir Bæringr, "en eigi4 Jv eda troll-domr Jín6." I Jvi hogr Bæringr til Skadevalldz ihialm hans ok klarf hann ok æyrad hægra ok hóndina hægri vid oxlena; ok feil hon fyrir fgttr honvm med sverdinv a Jilivrnar7. Nv bidr Skadevalldr grida sva langa stvnd, at hann kasti eyra sinv i vatn. "Hvat man helldr?" segir Bæringr. Eptir Jat var Skadevalldr ioxaliki ok bgliade öskvr-ligri rðdv; en af Jeirri belian komv vpp ormar .ij. svimandi, langir ok digrir8 sem timbr stokkar, ok rendv

asitt bord9 hvar; ok hogr Bæringr a stiornborda mæki sinvm a hals ormin-vm, ok rót1H hafvdet innanborz, en spordrenn i vatnett. En Skadevalldr braz medan aptr3 imanz liki, ok græip sverd sitt vinstri hendi ok hio nv, sem hann væri vsar, igegnvm bryniv Bærings tvefallda ok treyio, sva at (i) beini11 nam stadar. Bæringr mælti: "‡>v ert hinn fyrsti sar madr mÍN12; en Jat skaltv dyRt13 kapa;" ok hðgr nv til Skadevalldz a vinstra lærid, sva (at) af tock med tvefalldri b[r]ynivnni, ok steyptiz Skadevalldr Ja vtbyrdiz a bak orminvm. En hann retti vt langa ok14 lfidiliga tvn[gv] tvikvislada ok lett, sem hann vilde veria Skadevalld. En Bæringr ræddiz eigi orminn, ok15 hio isvndr tvngvna [ok] af nedra keptinn. En Ja braz ormrinn i Jriar lykkivr ok last1,1 spordinvm a fram stafnen, sva [at hann] I geck isvndr. En i Jvi greip Bær-ingr sverd Skadevalldz ok legr bgde igegnvm hann bryniadan ok ibak orm-invm17, sva at i hiarta stvdls; ok hellt Bæringr fast medalkaflanvm; en ormrinn rendi19 med Bæring ok batinn vpp a Jvrt land, ok sprv(n)g(v) Jar bædi trollen. En oll ain vard rtrd af blode eo Jeirra fianda.

Nv kom Bæringr til sinna manna20,

1 män A 3 fikki A 3 apt5 A 4 Prick öfver r A • öfver raden A ' Prick öfver

N A 7 þihvV A 8 digsr A 9 Öfver raden A 10 Så (- hraut^ A 11 Tvärstreck öfver

ni A 13 Prick öfver n A 15 t öfver raden A 14 Härefter le utstruket A " Härefter

ho utstruket A 16 Öfver raden A 11 íorminv A 11 Så stód) A 19 r öfver raden A

30 Andra handen återkommer A120

(í. Cederschiöld.

ok svngv1 gvde lof. En sipan stigv peir ahesta sina, ok sogdv isvndr grip-vm.' En Heinrekr varp miok klockr, er hann sa, at Bgringr drap son hans ok vann slikan sigr a iafhmorgvm ok miklvm skrimslvm, ok villde nv vndan flyia. En Bgringr foR eptir honvm med her sinn; ok tok hanii hondvm Heinrek, en drap flest allt lid hans. En hann var bardr ok bvfeitadr2 ok med lima hvdstrykinn2 ok imyrkvastofv settr ok Geirardr, svn hans.

En Bgringr ferr med lidi sinv til Brvns vikr. ‡>ar er erkisbiskvp ok adrir biskvpar, ok ganga i mote honvm ok leiddv hann med virping ok semd ikirkiv. Gk med allra radi, er par voro3, var Bgringr kosinn til konvngs yfir allt Saxland ok Vestfold ok Holl-setv land, Hilldis heim ok Fri(s)land. Bedi med hafi ok it efra med fiollvm imoti Fraclandi ok Lvmbardi, ok avstr moti Kænv gordvm, ok nordr til Dan-markar er riki Borings; ok er engi sva rikr, at eigi vnni honvm sem sin-vm fedr fyrir sakir ætternis4 hans ok hravstleika ok hiarta pryde ok mikils godvilia, er hann hafdi vid alla sina pegna.

En vm hreysti verk hans er miok tid rætt^sva iFraclande sem Englande, iGriclande sem i Rvmaborg. Ok er

Lvcivs keisari imikilli vgledi ok kvidv af pvi, er hann lét Bpringi saklavsvm iforsinn skiota. Ok er hann nv arptt-vm5 veg vid Boring ok vill gefa i välld hans dottvr sina ok halft riki sitt. En Bpringr tekr eigi pann kost; ok for hann afvnd" keisara med .viii.M. Riddara, ok lvkte hann ipeim stad, er -to Florenz heitir; pvi at.eingi pordi hans manna vtan borgar at koma, pvi at ollvm var peim kvnnigr ravstleikr Borings ok rada gerp.

Ok var med honvm Petr biskvp ok Balldvini7, frendi hans, ok Benedict in riki. En pæssar voro rada ger pir [eina, at Osvs ok Nisvs förv til Griclandz, ok med peim .x.c. Riddara, pess erendiss, at Griclandz keisari gpfi Bpr- so ingi Yindemiam, systvr sina, med peim kavpmala8, sem pa var ski(l)dr, er peir skilpv. Ok peir stiga askip i Fenidi, ok fara med brefvm vid mikla tign. "

Lid petta ferr nv til Griclandz. Ok vndraz keisari, hvadan petta it'1 frida lid var komit. En Vindemia kennir pa

Osvm ok Nisvm, ok fagnar peim vel. En pvi nest bera peir keis- so ara kvedio Bgrings ok syna honvm hans (bref); ok veit hann nv peirra erendi, ok at peir erv nv hertvgar, ok allan atbvrd sigrs ok ætternis Bfr-

1 Otydligt A 2 Så A * Härefter v' utplånadt A 4 æ likt a A 5 -?t- otydligt

skriffel A * Härefter hem' öfverstruket A 1 bla- med 1 underprickadl A " p öfver

raden A * Så A

ings. Ok hverr kallar pa nv herra, er adr hetv sveinar; ok fengv nv sva vin melt: "Gvd geti pin, inn vngi Bæringr! vel hefir pv menta pina pionostv menn til virpingar ok semd-ar. Gott er godvm at piona.r Ok lvkv sva sinni redv at sinni.

Kap. XXXII.

K

.Ælsari[2] ok syster hans samna gvlli ok gersimvm ok allzkyns gripvm; ok er'nv Yindemia bvinn med allri veg-semd ok aferd kominn; ok fari pa- vel!

En nv skvlv ver heyra at hæfi keisara Lvcij ok dottvr[3] hans Lvcinie. 16 Hann gek vt or borgine, ok hon med honvm, ok gefa sek vp ok sva lon(d)[4] sinn ivalld Bærings. Nv or hann radande kfisara domsens. ‡>a fregna peir Pippinn konvngr ok Rikardr konvngr ok fara pegar a fvnd Bærings ok frv Geirprvdr, modir Bærings; ok hittv hann iFenidi; ok er pat öllvm mikill fagnadr, en allra mestr frv Geirprvdi, er hon hitti son sinn. Alldregi[5] var einn stadr skipadr med iam morgvm hofding(i)vm ok rikis monnvm, sem pa var iFenidi. En æ var Bæringr hinn fridazti ok einn yfir öllvm.

A hatidar degi pæim, er nefndr

(er) A8Bvmptio Sanote Marie, pa var tal Bærings ok Lvcij keisara ok Pipp-ins konvngs or Fransz ok Rikardz konvngs[8] af Englande ok biskvpa peirra, or vid voro. Kom pat irædv peirra, at Bæringr häfde sik vol hall(d)it fra lösta sem(i) tveggia konvngs dættra[7], Lvcinie ok Vilfridar, er hafnade festar mani ;] sinvm, kæisara af Mikla garde; 21 en onnvr tapadi riki fodr sins. p>ær gatv eigi gætt sinn fyrir astar ædi, en Bæringr hellt sik vol fra lösta somi, ok osæmdi pær eigi at helldr, ok hellt hre(i)nlifi, en let eigi mvnvd* rikia. Ok kom sva[9] öllvm peim asamt, at Bæringr var sykii[10] saka ok grandla-s vid pær, ok sva vid varnadar Menn peirra. Nv mælti Bæringr: "Gvde er kvnnik(t)[11] ok ydr ok adrvm dvgande monnvm, hvor" min nattvra hefir verod vm kvona far ok adra pa Ivti, er til lytis horfa. En med pvi at per hafit til min skotid npkkvrv radi vm petta mal, pa vil ek rada ollvm ydr heilt, ef per vilit piggia. En fyrir pvi at ek hefi lagt a.st ok god vilia vid sy(s)tvr Griklandz konvngs ok mer hanna ætlat til heilags hivskapar[13], pa er petta mitt rad: med pvi, Rikardr konvngr! ok pv hefir latid dro(t)ning pina, vil ek, at pvM takir Lvciniam keisara dottvr per til eigin kvnv[15]; en ek vil gefa med henne

1 öfver skriften är oläslig A 1 Första handen börjar åter årh fortsätter till sagans slut A ' dotts A ' Eller möjligen len A 1 1 öfver raden A 6 öfver raden A 7 dætts A * mvctvt A 9 v likt r A 10 fjnkn A " kvniek A 12 hvVr A ,s 1 öfver raden A >* öfver raden A " Så A

,af keisara dominvm Lym bardia med ollvm lvnendvm[1], er til ligia, bædi fyrir fræn(d)sæmis sokvm ok godgern-i(n)ga peirra, er pv gerder[2] mer ok Modvr minni. En Griklandz keisari tacki • vid festar mej sinne, Yillfride. — Er petta rad gert af minni hendi ollvm os til sæmd(ar), ok ek k ax[3] ydr eigi heilla at at ken na."

Kap. XXXTTT.[4]

Nv pakka honvm allir pessa rada gerd ok h(l)yda hans radvm. Nv er skämt leid, feck Lvcivss sott Rvm veria kæisari ok andaz. Yar hans vt ferd gerd med mikilli tign. En istadenn var tekinn til kæisara Bæringr vngi vid

allra ha-fding(i)a råde, er par voro. En a vigsiv degi peim, er korona var sett a hofvd honvm, pa gaf hann mædr sinni Saxland. Nv lætr frv[5] Geirprvdr taka Heinrek or myrkva stofv[6] ok Geirard, son hans. Hvgsar Heinrekr nv dröm[7] sinn, pan en ogvrliga[8], ok hefir nv kent a ser, at hann er rifinn af leoni, er konvngr er allra dyra; ecki dyr porir vm hans fotspor at ganga eda or peim ring, er hann dro hala sinn: sva er Bæringr yfir konvngr

konvnga, at engi fædiz sa vm hans daga, er hann sigrade eigi. En pa er Heinrekr bidr lifs frv Geirprvdi, pa segir hon: "Slikvm gridvm skaltv na, sem pv gerder brodr minvm, er pv niddiz a honvm imotti pvi ol.lv godv, er hann gaf per; ok[9] a ofan vildir pv mik svivirda, pa er pv tokt lönd bo-anda minns ok vildir drepa mitt einka barnn. Nv skaltv taka verdvgar hefhdir pinna misverka." Nv er Heinrekr brot-inn a hals, ok lætlr hann sva lif sit. En Geirardi voro[10] grid gefin; (ok for hann) til fvndar vid Bæring.

Sidan kom bref til frv Geirprvdar, at hon kæmi til Bærings med allri vegsemd, er hon mæti fa; pviat Bær-ingr vil nv gerra brvdlarp til Yindem-iam i hofvd borgg Fenedi. p>ar voro margir hofding(i)ar af ymsvm londvm. En af ollvm, peim er par voro, var Bæringr liofde hæri. Anlit hans var, so sem lagdr værri litr ennar rødv roee isniohvita liliam, en i»gna lagi sem karbvnkli[11]; ok engi lyti fvndvz a hans likarna. Engi var hans iamningi at hiarta prydi, nema Ektor, son Priami konvngs. At sama hofi er Yindemia at fegrd ok prydeligvm bvnade. Nv erv pa' saman pa-svd[12] at gvds la-gvm ok Manna, ok sidan i holl gengitt ok at bode settitt; ok hefz par nv garfvg-

1 Så (= hlunnendum^ A 2 gseder A 3 I marginalen A 4 öfverskrift: Brudlaop

Borings A 6 v likt o A 6 Öfver raden A ' Så (= draum^ A ® a öfver raden A *

Öfver raden A 10 Trå gånger skrifvet A 11 -bvikh A 12 Så (— púsud) A

leg(t) brvlla'p ok somasamleg[1] glede med allzkonar skemtann. En Vinde-m(i)a geflr .x.c.J af pelli ok pvrpvra, ok margar[3] adrar gersimar gefr hon Ridd-orvm ok monnvm Bærings. En frv Geirprvdi gaf hon[4] klædi af bisso, er mikils gvllz voro verd, ok stora[5] gvllringa ok bordker af gvlli. En Bæringr gefr lond ok riki iorlvm ok barlo vnvm, borgir ßiddorvm; ok engi var sa, er eigi hefdi god klædi pegitt. En at loknv brvdlWpi fara[6] allir heim, ok pokkvdv kæisara ok hans drottneng virdvligar giafar. En riki kæisara stendr trèstlega ok logliga: ‡>egnar hafa frid ok ro ok frelsi, ok miok refsar hann ran ok ranga sidv, sva at engi voro laga brott i landi hans.

En hverr sa, er ofvnd fædir ok dæilv nærir ok aannan vill med rang-endvm settiaz, fær hemndir[7], ‡*> (at) seint komi fram[8]; fyrir ‡>vi at engi ma langa fagnad af illv fa til virdengar. En sa er rett viss er, gvde trver ok hans bodor(d)vm fylgir eilifleg[om], hann man metnad fa ok sæmd na, sem" ‡>essi herra Bæringr fek, er saga sia er af ger[9].

Nv er komin aj>essa sogv endir; en ver sem til Kristz sendir, ‡>essa heims til giptv[10] ok gæfv, annars heims. til fagn(ad)ar, er gvd all(z)valldandi hefir fyRir bvi[t] sinvm astvinvm i ffstv tid heimsins i eilifri dyRd vtan enda per omnia, secvla[11] secvlorvm. Amen.

1 fama- A 2 xc. A; härefter saknas troligen ett ord 4 Bet första T:et står öfver raden A * Otydligt A * a öfver raden A ' ra öfver raden A 7 hëmds A * fa\u A 9 gpir A 1 är otydligt A 11 Två gånger skrifvet A

Kap. I.

Ä

22kJJAga1 sia er eigi saman sett med loklæsv, heldr er hvn san; pviat meist-ari sa, er Simon hett, fann hana skrif-s ada a Fraklandi i borg peirri, er Sion' heitir, {>ar sem hann heltt skola, ok færdi i Frankis mal vid fagvrligvm hætti.

Sia saga er af' invm fyRsta kæis-lo.ara, er par rikti, peir ra (er) sannan gvd dyRkadi, ok lians lagvm helt vel ok rikvliga3. [Hinn mikli Constant-(i)nvs konvngr red pa fyrir Roma borg, er pessi saga gerdizt4, sa hinn saini Constantinvs, er Silfester pafi cristnadi. Hans sy8tr son hett Floventt. Hann var allinn i borgg peirri, • er Avbe

heitir. Hann ' var vngr att alldri, en

gamall at godvm sidvm. ‡>a var hann .xv. vetra, er hann for til Romaborgar at bodi kæisara; ok var pat at iolom. ‡>ar var pa mikill fioldi iarla ok bar-ona ok annara5 rikis Manna, sva at vtal var hvndrada. Hinn1; fysta dag iola sat keisarinn7 yfir mat bord i med miklvm man fiolda. |mr skorti eigi agættar sendingar, allzconar dryck, piment ok isope ok clare.

p>a stod" vpp Flovent, frændi kæisara, ok kastadi af ser skikio; hann var pa i gvlofnvin kyrtli, hardligr ia7gvm, herdibreidr ok mid mior, ok at ollo hæfisliga" skapadr; ok engi karl-madr fanz honvm fridari ne fegri. Hann mælti vid skvtilsveinn: "Fyll mer ker eitt10! pvi at ek vil færa kæisara til litilletis ok11 mioklig(r)ar pion-osto." Skvtil sveinn fyldi kerit of miok;

1 Denna text (I) är (rykt efter skinnb. AM. 580 A, 4:to (= AJ; stundom citeras

äfven AM. 152, fol. (- C) och AM. 570 B, 4:lo (- D) 1 Så A; Lion D; Lottum(?) C

3 I denna punkt är texten sannolikt fördärfvad 4 Från [så D. saknas i A *

anSra A 6 Så CD; þa (i st. f. þann?) A 1 Ërin A 8 Öfver raden A » Så A

10 Prick öfver tt A 11 I marginalen AFornsögur

fvi at hann ofvndadi fridleik Floventz. Hann tok kerit ok gadi eigi, at of fvllt var, ok geck fyrir kæisara. Fynir honvm satt hertvgi .i. rikr ok ofmetn-(ad)ar fvllr; en er hann geck nær honvm, fa helti Flovent or kerinv at ovilia1 sinvm ok a kledi hertvgans. Hann reidiz vid ok larst hendi sini a hals Floventz ok mælti: "‡>v, pvtv son! lö [illa lærdrs ok vkvrteisliga! ok ef eigi væri sia hatida r dagr, fa skylda ek fylgia fer ifan stad, er sargaztr væri i Roma borg." Flovent setti kerit a-bord ok var a kafliga reidr, snyr at hertvganvm, hefr vpp hnefann ok lystr hann3 med sva miklv aili, at i svndr brast halsbeinitt ok vt sprv(n)gv agv hans bædi senn. mælti Flovent: "‡>at veit trva min, at nv refsa ek fer, sem verdvg(t) er; ok alldri sidan mvntv mik ill yrda." f>a mælti keisari hari roddo: "Standit vp ok takit fol fetta! ok skal ek refsa honvm, sem vert er, fexa g(l)epp4." Nv leitar Flovent til hallar dyra; ok talma menn ekki ferd hans5; sva var hann vinsæll ok afeni beztv æt. Sidan geck hann vt; ok fordi engi hans vina ne frænda at fylgia honvm. ‡>a sor keisari eid vid en heliga Petr6 postola, at hann skal drepa lata Flovent, ef hann verfr tek-inn i Roma riki.

Suétrlanda. .

Kap. n.7

j^^V er at segia fra Flovent. Hann fen skyndiliga til hvsbonda fess, ér hann hafdi med verit adr, ok kalladi skialldsveina sina .ij., Otvn ok Iofrey, ok mfllti: "Hafit hingat hest miN! ok savdlit hesta ykra!. ok ridvm vndan! fvi at ek man skiott drepinn, ef ek verd her tekinn." ‡>a heyrdi bondi ord Floventz ok mgllti: "Hvat er ordit, herra miN?" sagdi hann. Flovent svarar: "Illa er at8 borit: ec hefi vnnit vhapp mikit; ok hefir keisari svarit eid at lata drepa mik, ef ek verd her stad-inn." ‡>a vgladdiz bondi ok feck feim Otvn ok Iofrey godan klednod9 ok siod fvllan silfrs10. "Hafit fessa fiarlvti med ydr!" sagdi hann. ‡>a mfllti hann vid Flovent: "Skiolld fenna ok sverf skalltv fÍGÍa; fvi at ek hyc, at fv mant megn til hafa at veriaz finvm vuinvm. Hest fenna skalltv ok fioia; hann heitir Bavdán." Flovent fackadi honvm velgerning sinn. Sifan steig hann abak Ba'dan med vapnvm sinvm ok stefnir nv ferf sinni til Fraclandz.

Nv er at segia fra keisara ok hans monnvm. Hann er ryor eptir drap hertogans ok møllti vid sina menn: "Herclediz fer!" sagdi hann, "ok farit

1 o är tillsatt öfver raden A 7 Från [ill'ærdr A; illa ertu ('ert D) lærdr C *

Öfver raden A 4 — glæp ' li A 6 Andra handen börjar A 1 Kapitelindelningen göres

efter C * Öfver raden A ' Bet sista d är ändradt fr An ett n A 10 1 och f äro sam-

manskrifna A

eptir Flovent! pvi at ydr v1 lifi skolo per tyna, ef hann kemz vndan." Eptir pat herklediz vel .c. Riddara. ‡>a møllti keisari: "Ferit mer hest minn Magremön!" Eingi hestr hefir betri verit; pvi at alldri hefir hann protid af akafri reid, ne af pvngri byrdi. Nv hliop. keisari a hann; pa var honvm spiót fengit vid dyrligv merki; pvi sverpi var hann gyrdra, er3 bezt var i Romaborg, en pvngr skiolldr4 hengdr a avxl honvm. ‡>a reid hann af borgixi vid miklvm fiolpa Riddara eptir Flovent. A litilli stvndv var keisarin lengd halfrar milv fram fra lidi sinv; pvi at hans hestr var hveriv dyri skiotari. 23 j> a sa hann for Floventz j ok5 æpti a hann6: "jpv, ilt manz efni! ekki man stöda at flygia7. ‡>at skvlv menn sia vm pat, er vid skilivm, at alldri8 sipan skaltv spilla fyrir oss godvm dre(n)ggivm."

Kap. m.

Ni

x i V heyrir Flovent kæisaraN mæla af mikilli reidi ok ser ferd hans, ok otaz miok ok kallar a gvd ok mælti: "Gvd allzvaldandi ok allz radandi! vardveitv mik, at eigi glati keisari mer, i sva pvngan glæp sem ek (em) fallimi! Ek em barnn at aldri, ok hvarki reynt mik at hvg ne afli. En keisarinn hefir mer radinn bana, ef hann' ma. Nv sny ek miifi van til miskvnar almatigs9 gvds. jpv, in helga mær Maria! verdv vorn min ok hlifd ok la-sn or ollvm vendredvm minvm a pessvm degi!" Eptir petta herdi hann hvginn ok keyrdilu hest sin sporvm ok reid imoti keisara af miklv11 kappi. Nv mættvs1' peir, ok legr hverr til annars, ok misti keisari Floventz; en hann lagdi iskiold keisaraN8 ok igegn-om skioldinn ok prefallda brynio. En gvd hlifdi, er eigi tok likam hans. En ef tekit hefdi, segir me(i)stari Simon, pa skyldi litit verk at skra iola vist keisara. Flovent festi spiot sit, sva at keisarinn feil af hestinvm, sverd-it hrot or hendi honvm,' ok visi hann eigi, hvar nidr kom. Nv er OtvN nær stadr ok tekr pegar sverdit. Flovent tock hestinn vid dyRligvm bvnadi13 ok mælti: "‡>at veitt gvd, at eigi fær keisari hestinn, po at hann gefi mer .xx. klyfiar af molnv gvlli. Ok ef eigi værir pv frændi min, pa skyldir pv bædi tyna pinom hialmi ok brynio, ok nokvidr14 skyldir pv eptir ligg(i)a a pessvm velli." Nv er Flovent a peim goda hesti MagremoN, er fyR14 gatvm ver;

1 vdrv A 1 gvrdr A ' i A 4 o öfver raden A ' Första handen återkommer A

1 Härefter år plats för 3 el. 4 (utplånade?) bokstäfver; kanske: ok m. (— mælti^ A 7 Så

(- flýja; A » addri A » al öfver raden A 10 keyr3s A 11 mikla A 1J Så A "

v är likt ett o A 14 nokvtdr A " Prick öfver ß A

en hans skialldsveinar hafa Bojan. Nv fera Jeir Flovent leid sinna.

R

Kap. IV.

Iddarar koma at Jar, sem keisarinn var, ok mælto: "Hvad er1 nv, herra? Hvi hefir sva at borit?" — "Fyair gvds 'sakir," segir hann, "spotid mik eigi, godir vinir! Mikil ojock er mer a minni fead, er ek hefi fallitt fyrir einvm litlvm sveini2. Forvm heim til Roma borgar! bettri væri sia vfar-inn; Jvi at Flovent hefir Ja .ii. gripi, er betztir ero (i) Roma3 borg, hest min ok sverd, Jat er aldri fellr fyrir steini ne stali; en hestr finz4 engi betri i6 allri heims kringlvnni." J>a mælto Ridd-arar: "Ret er, at ver fylgim Jinv radi." ‡>eir feingu keisara Jan hest6, er bestr var ijeirra ferd, ok ridv7 nv aptrs til borgarinar.

Nv er at segia fra Jeim Flovent. ‡>eir komv vm kvelditt til borgar .i. ok feingv Jar gott herbergi. En i dagan foro Jeir or borginni9 til Mvndiv as fialz. ‡>a mælti Otvn: "Herra Flovent!" segir hann, "ek se litla kirkiv standa frami fyrir oss ok hvs nockvad hia." ‡>ar var einsettv Madr nockvrr, mikil gvds vinr. Hann hafdi verit hofdingi mikill ok hvnd10 heidinn; hann hafdi dreppit .v. helg(a) menn ok

nidrat11 miok ovds kristni, Jar til er Silvester pafi leidi hann til rettrar trvar fra villv. Sia Madr var sva sæll ordinn, at gvds eingill mælti vid hann naliga hvem12 dag; ok engillinn hafdi kent honvm allt gvdlict embæti, Jat er framit er i heilagri kirk(i)o. Hann (hafdi) med ser .ii. vnga menn, Ja er fengo eldivijar ok vnnv aokr Jan, er Jeir Jvrftv til mattar ser. En heijing(i)ar komv opt at honvm; ok hafdi hann Jar oll riddara vapn; hann hafdi Jar gervann sterkan steinvegg13, sva at ieinnvm stad var at genngt14. En er Flovent kom til kirk(i)o, Ja steig hann af hestinvm. Otvn tok15 hestinn, m$d-an hann baz fy air. Iofrey gek til dyra ok bad vpp lvka. Einsettv Madr var vid bord ok reis vpp, er hann heyad(i) maNÍnn mæla. Hann gekc16 til dyrra ok spvrdi, hvad hann vildi. Iofrey svårar: "Herbergi vildvm17 ver." Einsetv Madr mælti: "Hve margir erot er?" — "‡>rir errom ver," (segir Iofrey.) Einsetv Madr mælti: "Hvar er herra ydar?" — "Hann ligr a bænvm," segir Iofrey. ‡>a sa einsetv madr, at Jeir voro kristnir, ok mælti vid Iofrey: "Brod(i)r!" segir hann, "ver villivm

1 Upprepadt och överstruket A 1 fveni A 3 Härefter gi (el. gr) öfver struket A A Så CD ;

minz A 4 öfver raden A * I st. f. h har först skrifvits ft A 1 ridiv A * apts A

* borg A 10 harnd A 11 nidrar A 11 hvsr A " fteinveig A 14 hv (el. h°v) h tillägger A

•» Tillsatt öfver raden A 14 Prick öfver k, c likt t A 11 Så A128

(í. Cederschiöld.

herbergia ydr fyrir gvds sakir ok v(e)itta ydr |>an fagnad, or i värö hosi1 (er)."

Kap. V.

stod Flovent vpp ok2 signadi I sig. Iofrey geck til hans ok mælti': "Herra!" segir hann, "oss er veit her-bèrgi." Flovent pakkadi pat gvdi. Einsetv Madr mælti vid menn sina: "Takit hesta]beira ok vardveitit vel!" jbeir gerdv sva. En er Flovent kom i hvs einsetv mannz, pa fan hann eigi palla ne reidv stola; heldr voro par eiki stobar a at sitia. ‡>a setiz Flovent nidr, ok var honvm ger elldr af pvrvm vidi. þa mfllti Iofrey: "Taki mat varn!" ‡>a tekr einsetv Madr peim ria byghleifa, | er3 alldregi hofdv isalld komit. En peir voro fleckottir af oskv, er ipeim var. ‡>a mfllti Otvn: "Herra! hversv skalltv saddr verpa af pessv env svarta bravdi?" ' Flovent svarar: "$ta man ek, sem ec parf. En pe8s ventir mik, at ver mvnim hafa vendredi ok møinlfti, er hedan lidr eigi långt." þa nótt var nattverpr peirra eigi imeira lagi; peir nfyttv eigi meira .iij. en fiordvng 6r .i. hleifi.

‡>a mfllti einsetv madr: "Hvapan erv per komnir, godir menn?" Flovent svarar: "Heilagr fapir! ek gm kominn so af Romaborg; par bygir allt mitt lid. Ok em ek landflotti fyrir mina vvizkv. Ok ek hefi tynt ollvm soma lvtvm, peim sem ec var4 til borinn. En nv, heilagr fadir! villda ek til nockvrs pess, er vid v vini sina ftti at skipta1; pvi at5 heldr vil ek deyia, en ek reyna eigi, hverr madr ek verda." — "Drottin gvd!" segir (einsetv) madr, "hvert skal ec per visa, Flovent? pvi at nordr hepan mattv eigi ne .i. fixa cristÍN man. En pat rfd ek per, ef pv villt lifi pinv hallda, at pv nefnir alldri gvds nafn fyrir heidingivm. Ef peir vita, at pv ert cristiN, kemz pv alldri or hondvm peim. Gack pv til hofa peirra ok lft godvm peirra, en dyrka sannan gvd ibriosti pinv! ok man engi madr per mein gera; gvd man sia ok virpa briost ydvr. En ef er komit til so Fraclandz6, pa fait er par erit fe. ‡>vi at Salatres konvngr, sa er redr fyrir ollo Saxlandi ok .iiij. odrvm konvng-domvm, hann hefir lagt vndir sik af hernadi,, allt Fracland. En Florent Fracka konvngr er iborginni Paris; ok hefir hann ecki møira af landi."

1 Så (=, húsi^ A 1 Härefter är plats för 3 el. 4 (utplånade?) bokstäfver A 1 Bär

börjar åter andra handen A 4 Öfver raden, otydligt A ' Första handen har skrifvit detta

och de närmast följande orden, t. o. m. segir; därpå har en oöfvad hund skrifvit orden

mr hvert fi, hvarefter andra handen fortsätter A ' f"claldz AFornsögur

Kap. VI.

L/A møllti einsetv inadr vid Flov-I ent: "Farit er fyrst at sofa! en a morgin skolo ver hittaz." þar voro eigi reckio cledi; par voro nefrar af triám; ok halladiz Flovent par at;.en peir Otvn ok Iofrey recdv ihesta stalli.

Einsetv madr geek til kirkiv; en pegar kom engill gvds til hans ok m^llti: "Brodir!" sagdi hann, "vng menni petta er systvr son keisara, er redr oliv Roma riki; ok hefir hann land flemdan Flovent, pvi at hann drap max hans .i. fyrir bordi keisara. En Flovent verdr at bpta penna glép med miklvm meinletvm; ok hann man pola margar pessa heims pislir ok stör vend-redi, adr h/inn avdliz af londvm sva mikit, at rvm hans se. En Iesvs1 Cristr sendi mik til pin; ok byd ec per i hans nafni, at pv gefir Flovent vapn pin oll; pvi at pav skolo per nv eeki. En hann man margan heidingia gera hvg-sivkan fyrir gvds sakir ok hans laga, er hann man vpp hefia. Ok ef hann trvir (a) hans miskvnn ok mått, pa man hann .i. rada ollo Fraclandi med rettri stiorn." Einsetv madr svarar: "Ek vil blidliga veita pa giof." p>a hvarf eng-illinn fra honvm at sýn. Hann var ikirkiv ok song tidir allar ok messv

1 ihc A 2 ikk A s El. mSjl. -ligt A

of morgvnix. Sipan geck hann vpp ilopt pat, er var ikirkiv2, ok tok ofan vapnin ok mpllti: "Sveinn Flovent! gott manzefni ertv, ok til gods ven-ligra; vel synaz mer pinar at ferdir. Ek skal bva pic vid godvm vapnvm; ok parftv pa ongan at hredaz, er pv ert .peim vapnvm hercleddr; pvi at pav megv eigi spillaz af lavgvm eda hoovm, pat er se .i. pennings." Hann gaf Flovent gopan hialm af silfri ok sverp vid gylltvm hiolltvm ok mgllti: "†?etta sverp smidadi Iosep a .vij. vetr-vm4; ok er hann hafdi smidat, pa hio hann pvi istediaN ok, klavf, sva at i iordv nam stadar, er hiolltin tokv vid. En sverp petta heitir Iovise, pat er fagnadr; pvi er pat nafn gefit, at sa, er pat herr, skal iafnan sigri fagna ok ongan lvt ottaz." Ok pa tok Flovent vid Ioiiise" ok la tf t einsetv manni ok villdi kyssa a fetr hans; en hann bann-adi pat.

‡>a koma peir Otvn ok lofrey ok melltv: "Gvd gefi ydr, herra! mikla gefv ok krapt vid pessvm vapnvm, er pv hefir pegit, ok nogt herlit godra drengia!" Einsetv madr m^llti pa: "Nv skalltv fara løidar pinnar. Erfidi eo ok vandredi mikil skalltv pola; ok fagnadv pvi! pat skal vera script pin fyrir vig pat, er pv vått; ok skalltv sva settaz vid gvd. En pv mant fara

4 vervm A 1 u är ändradt från ett f A

til1 Fraelandz ok finna far marga gvás ovini; ok er fat rad mitt, at pv lvtir godvm peirra; ok heit po a almatkan gvd ihiarta pino! ok mantv alldri fyrir faraz. p>v mant iafnan sigr vega avvinvm pinvm; ok mikit riki mantv fa, ef pv treystiz gvds miskvnn." Flov-ent m$llti: "Lofadr se [Iesvs Cristr2!"

Kap. VII.

A mfllti Flovent vid Otvn ok Iofrey: "Sodlit hesta vara! þit skolvt vid ykr hafa vapn min oll nema sverp; pvi vil ek eigi tyna, po at keisari gefi mer sina korono ok allt Romaborgar riki." ‡>a var kominn hestr hans; ok hellt einsetv madr hans istigi, medan hann sté vpp. Sipan blezadi hann ok mgllti: "Gvd allrar 25ekepnv styrki penna maN || Flovent ! Ok er sv bén min, at fyrir hann nidr-ir pv en v blotada af springi Gydinga!"

Eptir pat for Flovent ofan af fiallinv ok hans skialld sveinar. En er peir3 hofdv ridi(t) .ij. milor, pa sa Otvn ridarliga menn abergi $inv; peir voro vel vapnadir ok hofdv goda hesta. p>a m$llti Otvn: "Herra! hvat er oss nv til rads? Riddarar pessir heidnir hafa eigi meiri äst áoss, en vlfr a savdvm eda hvndr ahirti. En ec hefi skiolld paN, er bondi gaf per i Roma borg, ok spiot pat, er konvngr atti; ec hefi gott sverp ok bitvrt; spiotid bitr betr iarn, en hvas 1$ nytt gras; ok vgnti ec, at .i. hverr peirra heid-ingia man tyna sitt lif fyrir pvi." p>a mellti Flovent: "Gvp himneskr nidri peirra ofmetnadi ok efli varn mått! verpi gvd peim reidr ok allir helgir menn!" p>a er hann hafdi petta m$llt, bio hann sic vid peim vapnvm, er einsetv madr gaf honvm, ok steig4 (a) hestinn Magremon, ok reid i mot einvm heidingia ok hio til hans med Iovise a avxl hans ok skiolld, ok nam stad i

savdlinvm; ok feil sa dadr a iord. p>a mfllti Flovent vid Otvn: "Eigi pvrfvm ver penna at hredaz. Rid fram pv ok frem pic! eigi vil ek bleydi menn draga eptir mer." ‡>a metti Otvn einvm heidingia ok hio til hans med pvi sverdi, er hvsbondi hafdi, ok hio iharfvt honvm ok clavf pat ok hans bryniadan bvk til belltis ok skavt honvm davdvm a iord. p>a m$llti Flov- ent: "‡>v ert godr drengr; ok skällt v hopan ifra vera mÍN felagi, en eigi sco sveÍN. Hvat gerir pv, Iofrey?" sagdi Flovent. Hann svarar: "Litit ma ec gera, pvi at ec em vapn lavs." Otvn møllti pa: "Gøtvm ockar vid vandredvm! pvi at litit man lid at honvm." p>a hio Flovent til .i. hofli-ingia; ok kom havoit i hofvdit, ok

1 t likt i A 1 Från [íhc x° A 3 öfver raden A 1 fteid A

klavf f>at ok bvc bryniadan ok sa'dvl vid allri vndir gerp ok hestÍN isvndr imidiv, ok fal sverpit i iordv allt til gylltra hiallta. ‡>a m^llti Flovont: "Gvd pack i priset v manni! gott sverp gaftv mer, sva at engi ka* pat virpa; pvi at pat bilar alldri, ef drengr á." |ia hio Otvn hofvt af jnvra .iiij., sva at fiaui kom nidr. ‡>a ser sa, er eptir var, vfarar sinna manna, ok tok for micla, ok pottiz allr1 of seinn førr, sem adrer flotta menn, ok komz vndan iskóg. Flovent varp pat tf vitrliga, er hann reid eigi eptir honvm; pvi at sia madr man hönvm v parfr, adr kvelld2 komi.

Kap. Vm.

Ei

|Ptir penna bardaga dybbar Flovent Otvn til riddara vid biortvm hialmi ok pvi sverpi, er hvsbondi gaf honvm, ok ollvm siddara vapnvm. Ridv sipan .i. milo, adr peir sa fram idal nockvrn castala3; ok4 atti sa madr, er Fabrinn hett. Hanö menn voro miklir bardaga menn. p>a mælti Otvn: "Herra Flovent! her mvnvm ver Ä etta dargvrd idag ipessvm kastala." Ok er peir komv i kastalan, pa keypti Iofrey peim matt.

Ok er peir komv til borz, pa signdi Flovent sig, ok gadi eigi orda einsetv mannz. Hvsbondi sa, at peir voro kristnir. J>a gek hann til Fabrins ok sagdi honvm sitt erendi. Ok pa kom niosnar Madr Fabrinns la-pandi ok kall-adi: "Herra Fabrin! drepin er pinn vm boz Madr, sa er gætti pina aikis. Ver ridvm ytB imyrgin7 .v. menn at refsa pinvm vvinnvm; pa sa ver .iij. Menn rida imoti oss, ok bordvmz ver. ‡>eir felldv pinn vm bops8 Mann ok adra .iij.9 riddara; en ek komz vndann na'doliga i skog. En peir ero nv her iborginni." ‡>a fptti Fabrinn ok mælti: "Her klædiz skiott!" ‡>a var Fabrin færdr hestr ok her vapn ok steig hann a bak ok (reid) vid .c. lidi til herbergis Floventz. Nv ser Flovent mikit lid at ser fara; pa tok hann sverd sit lovis ok setti hialm a hofvt ser. I pvi bili komv heiding(i)ar med miklv kalli: "Komin er pinn enda dagr, il menni!" segia peir10. Flovent svarar: "Dyrtt skvlo per kapa vart lif." Nv lapa peir inn i hvsit; pa hio Flovent til e(i)nns ok kla-f hialm hans ok bvck bryniadan. Sidan hio Flovent a badar hendr ok veitti slikt embæti morgvm heidingiom, sva (at) allir rvkkv vtt, pe.ir er lifitt pago; en alt golfitt var pakkit af MonnvM Fabrins. ‡>a herklædiz

1 Eller möjl. allt A 1 kvedd A 1 calftala A * Första handen kommer igen A

ver4 (eller möjl. vors) A 6 SA (= útj A 1 imsgin A 'b har ovanlig form och står

öfver raden A * I marginalen A 10 þs A

Flovent skiot ok hans Menn ok steig1 | sidan abac Magremonn. ‡>eir tokv alt fe sit; pvi at eigi voro peir sva ræddir, at peir letti eptir. En er peir voro allir ahestvm, pa sotv heiding(i)ar fast at dyRvm, ok a mælti hverr adrvm, 26er * .iij Menn | skvlo gera sva mikit ilt. En sa, er næst dyRvm stod, tyndi siriv lifi. ‡>a hvldi Flovent hofvt hest(z)-ins med skildi sinvm ok reid vt orygliga ok ha(f)de lovis ihendi ok drap alt pat, (er) fyßir honvm vard. ‡>a eptv heiding(i)ar ok mæltv: "Maraet lavardrok Terrogant! verit reidir peim, er petta sverd gerdi, ok peim, er a pvi heldr!" lleiding(i)ar sneroz til ka sta la, sem skiotaz inatv peir. ‡>a mælti Flovent vid sina menn: "Skvnd-vm hedann! ilz eins man her at bida." p>a ridv peir til vestra borgar lids; ok vard pat læst. ramliga. Flovent hio fra lasinn med sverdi sinv; ok ridv peir vt. Heiding(i)ar sottv fast eptir peim; ok sa, er fyrst for, tyndi

skiot sinv lifi. Ok hvert sem Flovent sneriz, pa la hverr da'dr, er fyrir hans sverdi vard. En er Fabrin sa fall sina manna, pa eirdi[2] honvm illa, ok reid fram ok villdi hefna sinna manna ok mælti: "Ekki man stöda pvtv bornvm vndan at flyia. Ek skal hengia ydr vid pexa galga, er[3] her stendr fyrir oss." Flovent heyrdi illyrdi hans ok hio til hans

Kap. IX.

]N "V er (at) segia fra heidingivm, at peir koma par, sem Fabrin la davdr, ok yla eptir sem hvndar, sva at peir gengv n$r af vitinv fyrir sorgår sakir. En Flovent ok hans menn ridv pas dag allan ok vm nottina ok komv idag-an til peirrar borgar, er Besentvin heit-ir. J>a tok Flovent at spekia menn sina ok mpllti: "Godir vinir! mioc eig-vm ver[4] at leyna gvds lavgvm, at ver megim halida lifi varv. Mvnvm ver pav vendredi^ er oss bar at hendi ig$r, er hvsbondi sa, er ee signda mie; ok villdi hann svikia oss, ef gvp villdi pola honvm. Ver skolvm heita a gvp ihiortvm varvm ok packa honvm lif vårt ok heilsv, en lofa skvrdgod med fyrir gongvm ok fogrvm ordvm ok illv briosti."

1 ftieg A J Det första i öfver raden A 3 Andra handen börjar äter i A * Öfver raden A

litit havo; pvi at (hann) villdi eira hesti hans. Hann klavf havfvt hans vid hialmi ok b-tfk hans til belltiss ok steypti honvm davdvm á iord ok mpllti: "Ec hvgda, at pv verir nockorv nýtr, er pv vart sva ord siór; en mer syniz nv matr pinn hardla litill." p>ar tok Flovent hëst hans med silfr beisli ok reid eptir sinvm monnvm.

Hvsbondi feirra var kvrteiss. Hann let feim gefa vatn or silfr mvod lavgvm. Sifan gengv feir til borz, ok var far enskiss vant. En er feir voro mettir, fa mfllti hvsbondi: "Hvaf-an erv fer, godir menn?" - Flovent svarar: "Ver ervm feskonar menn, at ver vilivm fiona hofdingivm oss til fiár; ok eigvm ver ecki odal ne fé, nema vapn ok hesta vara; ok lgitvm ver hofdingia fess, er fyrfti lid godra drengia." Hvsbondi svarar: "Farit er til Fracka konvngs! fvi at ofmetnodr Saxa konvngs vill yfir hann gänga, ok sitr hann nv vm Paris." Flovent[1] svaradi[2]: "þangat[3] viliom ver vist." Sifan foro feir at sofa[4] fa not. Vm morginin gengo feir til hofs mef bv-anda, ok voro feir a bønn, ok lvta eigi Mavmet[5] e(da) Terrogant, heldr lvtv feir almatkvm gvdi ok badv hann miscvnnar. En er feir risv vp, fa fordv feir eigi at signa sic. Sifan s(a)vflofo (feir) hesta[6] sina ok i;ifo or Besentvm[7].

þeir rif v margar bravtir[8] ok como i mikin scog. fceir toko fa at rf da vm speki Salomonis ok log Moisi ok vm bvrf drotins vars. En vng(r) madr ein (stod) skämt ifra feim ok

mglti[9]: "Fyr gvds saker, gofir dreingir! litit[10] a mik miscvnnar avgvm! Ek kom[11] fyrir skommv or myrkva stofv ok iarnvm oc[12] hefi sifan livat vid gr(a)vs." Flovent svarar: "Hvafan ertv? eda[13] hvi ertv her komin?" Hann mflti[14]: "Ek[15] er son Milvck af Roma. Ek var tekin af Frankis monuvm, fa er feir herivfv a Roma, er Konstan-tinvs var cristnadr. þeir drapv fodvr minn, enn selldv mik iarlinvm af Kat-arectam[16]. Hann neydi mik til[17] at lvta Machvn. Sifan gaf hann mer slikan rftt, Sem odrvm knopvm. En ek idrodvmz fess, er ek hafda nitt gvdi; ok stalz ek fra feim." Flovent svarar: "Veit ek, at fetta er satt. Far hingat ok kyss mik! f v ert minn frendi. Stig a hest fann, er Fabrin feck mer! fvi at hann fottiz of godr at vard-veita." Hann gerfi sva. f>a mfllti Flovent: "Hvert er nafn fitt?" (Hann segir:) "Ek heiti Ansfis."

En er feir komv fram ór skogin-vm ok hofdv fetta vid talaz, fa var solar setr. ‡>eir sa storar borgir ok sterkar. þar bio hofdingi eÍN, '! er1827 het Iosep in gamli; hann var .ccc. vetra gamall ok helt fo riki sino. Son hans var ridiN faN dag at veida dys

1 Härmed börjar samma oöfvade hand len nybogynnares eller ett fruntimmers?), som skrifvit 3 ord i 128li A * fyaradi A 3 þag gat A 4 fof/at A ' marat A s bz (el. be?) A ' Detta ord har andra handen skrifvit A 8 bravt1 A ' m^:þ.lti A 10 Eller möjl. litti A

11 Mellan detta or.h föregående ord är ett k utplånadt A 12 Trå gånger skrifvet A 13 :e: A 14 :m: A " Härefter ett

underprickadt k A 16 -tfi (= -tan?; A 11 Andra handen återkommer A 18 Första handen har skrifvit några rader

ok med honvm .x. Riddarar. ‡>eir elt(v) .i. hiort, sva at hestar peirra[1] meidvz[2] ok hvndar. Hann kom par fram, er peir Flovent rido. ‡>a mælti Iofrey: "Herra! se hiortt pexa[3], er reNr imoti[4] oss!" — "Gvd se lofadr!" segir Flovent, "er hann sendi oss sva fagra sending." Sipan rendi hann eptir hirtinvm ok hió til hans ok fal sverp sitt ibvk hans. Hann steig af baki ok svndradi hiortiN, sem ín bezti veidi madr. p>a kom sonr Ioseps ok epti a Flovent ok mfllti: "Låt vera hiortiN! ecki skalltn af hafa." Flovent svarar: "‡>a gef mer .i. limÍN'." Hann mgllti: "Dragz ahrot! ok ef pv vill nockot[5] af hafa hirtinvm, sleik hendr pinar blod-gar!" Flovent svarar: "bv hevir illyrt mic; ok man per pat illa gegna, [ok hverivm[6] annaRa." p>a fpti heidingi a sina menn ok mpllti: "Takit fól petta, er ek skal Tioova!" ‡>a komv peir. Flovent var pa kominn ahest sinn. En gvp minntiz sinna manna, sva at í íní fyrstv at reid drap(v) Otvn ok Iofrey vid sinvm spiotvm ok sverpvm .iij. heidingia, en Flovent adra .iij. vid sinv sverpi lo vise. ‡>a mfllto peir Otvn ok Iofrey: "Gvd geti ydar, herra! Reidr ertv nv." ‡>eir felldv .ij. heidingia. Flovent hio til eins ok klavf hans hryniadan bfk i .ij. lvti, ok nam

Í8avdlinvm stad. Sipan drapv peir pann, er eptir var.

Eín madr var vti i vigskordvm ok sa vfarar heidingia. Sa liop ofan fpandi ok m fil ti: "Her clediz er skiótt! Son Ioseps er drepiN ok .x. adrir riddarar." Eptir petta reid vt inn gamli Iosep ok .xl. Riddara ok øpti hátt. ‡)a mfllti Otvn: "Herra! fyrir gvds sakir, lyd opi pessv! p>at ventir mik, at pat vendredi efliz oss til handa, at ver mettim[7] vel ån vera. Lfif hiortiN1. ok forvm vndan! illo heilli var hann fvnd- ín\" Ok sva gerpv peir. ‡>a kom[8] Iosep par, er peir lagv davpir, ok varp sva odr, at nfr ærdiz[9] hann. ‡>a épti hann asina menn ok bad pa rida eptir peim. Ok sva gerpv peir. Ok var illt v vinvm peirra at verda fyrir peim; pvi at peir voro vel vapnadir. Ok er peir sa pa Flovent itvng(l)skininv, er kvelda tok, pa fpt(i) Iosep apa ok mfllti: "Ecki man stöda pvtv bornvm at flyia!" Otvn heyrdi ok hét agvd: "Eilifr (fad-ir)[10] váR! géttv piNa maNa! Her fara eptir mer heidnari menn hvndvm. Betra picki mer. at deyia en flyia." Hann sneri aptr hestinvm ok rfid hart at Iosep; ok lagdi hváa til annars. Iosep sat fast ok feil eigi ofan, en hann bar Otvn långt af hestinvm. Hann liop[11] vpp fimliga ok mfllti: "Herra Flovent!

1 þar A 1 Kanske = mædduz 3 þena A 4 Andra handen fortsätter A ' Det sista o öfver raden A 6 Fr An [rättelse af skrifvaren själf i st. f. ok ongvm A 1 met/tim A

• o likt v A • ærdiz grdiz A 10 Tillagdt med D; gud C 11 liot A

ec em fallinn; ok ef Jv dvgir[1] mer eigi, Ja verj ek annat hva(r)t drepinn eda handtekÍN." ‡>a heyrdi Flovent ord hans ok rendi fram Magrimon ok lag(d)i til Ioseps igegnvm skiolld hans ok brynio. En ín gam li var sfigr isinvm ok feil eigi ofan. ‡>a bra hann loviso ok hio enn harda hialm Ioseps ok hofvt vid hordvm toNvm, ok nam sverjit stad isavdlinvm; en Iosep feil i tveim lvtvm a iord. ‡>a infllti Flovent: "Sialldan heyrda GC, . ät matsvein-vm vfri kfrt at bry tia iamgamla savdi. Ok ef Jeir vissi, Ja mvndv Jeir eigi - callaz minir iafningiar."

Kap. X.

I vA tok at vaxa vandrødi Jeirra Floventz, er Jeir voro .iiij., en hinir .xl.; ok tekz Jar hardr bardagi. Ok megvm ver Jat segia, at sa er sell, er gvdi Jionar ok lydir hans bodord vm, en sa éR, er odrv trvir; Jvi at litill er styrkr mannzins ok skaMir lifs dagar, Jott vénligir Jicki vera. Alitilli stvndv gerjv Jeir Flovent sva vid heidingia, at ín hravstazti af Jeirra lidi villdi helldr hafa hflma setit en "jar komit. ‡>a flydv heidingiar vndan; en eptir lagv .xv.. Flovent ok hans felagar sigrvdvz ijessvm bardaga af gv Js

1 dygs A 1 Tillagdt med 0

miskvN; ok ridv si Jan leid sina, Jar til er Jeir komv iFracland; ok hofdv vid ser .iij. fna beztv hesta, ok somdi allvel alltignvm manni at rida envm -f^minzta. |

En er Jeir komv i Fracland, hofdv28 Jeir gott herbergi. ‡>a mg 11 ti Flovent: "þat er mitt rad, at ver ridim eigi alManna vfgv, helldr leyni stigv; Jvi at Saxar erv. varir vm sig; ok mvnv Jeir drepa oss, ef Jeir hitta oss fya, en ver naim til Fracka konvngs." J>a rida Jeir til Orliens ok voro Jar vm nottina. En er hani gól, Ja ridv Jeir JaJan til Parisar, ok komv idagan. ‡>a mfllti Anseis vid Jann mann, er gétti borgar hlids: "Lattv vpp, medan ver ridvm!" Hann svarar: "‡>at man ec eigi gera; Jvi at lidit hava .ij. manajir, sijan er Jorda vpp at lata so borgina. Ok engi er sva godr Riddari i Paris, at Jori at rida halft or drag fra borgÍNÍ fyrir monnvm Salatress konvngs. Hann hefir vid ser .iiij. konvnga koronada; eÍN heitir Korsa-blin, .ij. Kalive, .iij. Falsardr, .iiij. Kan-aber. |>eir keppaz vm äst Marsibilie eNar vfnv, dottvr Salatres hofvt konvngs. Oc sín dag (ridr)2 hverr Jeirra hingat til borgar; ok bervm ver iafnan verrå lvt. En konvngr váa sór Jess, at engi skal vt rida hans manna fyR, en Jessi manadr lidr, Apriliss." — "Brojir!" segir Flovent, "ver villdim

veíta konvngi lid. .Ok låt vpp borg-ina! en ec man fa ter godan hest." Sa setti horn a mvs ser ok bles. J>a vissi Flovent, at engi kostr var in reidar. þa sa peir tvér litlar bvdir hia borgÍNÍ, ok leiddv par inn hesta sina, en lagv sialfir vti.

Kap. XI.

J^ív er at segia fra Soxvm. Salatres hofvd konvngr var vid Korbvil med miklvm her ok son hans ok dottir, Mar-sibilia en v£na. Ok sipan gvd var pindr, segir meistari Simvn, hefir engi madr henni fripari fez. Konvngar peir .iiij., er adr voro nefndir, voro komnir vid ana ok hofttv slegit land-tioldvm vm Paris. Korsablin konvngr reis vpp sem fyrst pa\ dag ok her cleddiz med godvm vapnvm. Sverp hans het Iarnbitr; pat var honvm sent af iNdia-landi. Hann* reid skiotvm hesti ok kostgodvm, er Araz hét; par var vid fest merki pat, er honvm hafdi sent Marsibilia en vena, vid peim ord-vm, at hann skylldi gera nockot snilldar bragd fyrir hennar sakir, pat er leingi vfri vppi. Hann reid til Parisar, ok hvilldiz a eixi breckv ok lf t1 sitt merki moti biartri solv. ‡>at sa Otvn ok mfllti: "Herra

Flovent! ver hofvm långt farit ok lfíft fyrir pinar sakir allt pat, er ver att-vm, ok polat sipan vás ok vendredi. En sa madr, er sva er vid koniÍN sem ver, hann a at leaia mikla stvnd asitt råd. Ok syniz mer sva, sem fair mvni oss bio(da)2 land eda riki, nema ver leitim sialvir eptir; ok er raikil ván, at ver kavpim dyrt. Herra! sf hfr hardligan bardaga maN! ok er per gott at reyna pic." En er Flovent heyrdi (ord)3 hans, pa hfrcleddiz hann. Sipan var honvm ffrpr Magrimon; ok liop hann abac honvm ok sneri honvm]angat, er Korsablin sat fyrir.

En dottir Florens Frack(a) kon-vngs geck ipat mvnd vpp ivigskord; ok sa hon pa oll tidendi vm hverfis borgina. ‡>a sa hon Flovent ok fpti hari rodd v: "Ilfyrdv, fapir mit*! illa man verpa; pvi at .i. váu madr er Vt ridiN moti Korsablin konvngi; ok mvnv peir skiott beriaz." En er konvngr heypdi ord hennar, pa geck hann vpp ivigskord ok meis en .m. manna vid honvm at sia, hváR sigradiz.

Flovent reid at peim konvngi, er vel var .viij. alna hår. Konvngr spvrpi: "Yngmevi! ertv sendi madr? fda feR pv vid tidendvm? Mikit fól ertv, er pv beR vapn; pvi at sendi madr skal vapn lavss fara. Her mantv verpa at lata vapn pin ok hest ok sfgia sva pin erendi." Flovent svarar: "‡>v gerir

1 koma tillägger C 1 bio i radens slut A 8 Tillagdt med CD^ ' r'i t /

mikla synd. Ec var fyrir skomv gerr Riddari; ok hefi oc litla stvnd borid vapn min. En ef ec tyni |>eim, pa tyni ec ollo fvi, er gk á. Ok ventir mik, at pv heyrir pav tidendi biVtt, i at pv mant alldri fegix verpa äst Marsibilie1 exar venv." Korsablin konvngr mellti: "Geysi fol ertv. Ec ét 29allz costi vid |j pic, pótt ec hefda týnt axat avga mitt ok fót ok havnd. Ok skal ec gefa pic Marsibilie1 fyrir pat, er hon sendi mer petta merki." Flovent svarar: "Vuitrlig er pin fyrir etlan, par sem ec em ev eigi handtek-ix, ok gefr pv mic avdrvm monnvm. Ok ef pv verr pic eigi vol, pa mantv fa pat sar af mer, er engi lecnir a Fraclandi man grett fa." Konvngr hvgdi at honvm ok mfllti: "VngMenne! ec vil gera vel vid pic, ef pv gefz vpp. pa man ec ffra pic vxvstv míní, at hon kyssi mic .i. eoss; pvi at betri picki mer .i. eoss hennar vid blidvm ordvm en mikit gvll." Flovent svarar: "Mikix hegoma meler pv; ok at odrv man per verpa, en pv gefir mic fyrir | .i. eoss."

K _.........

I lagdi iskiolld Floventz med miklv

aHi; en skiolldrix spilltiz eigi vid; pvi (at hann) var hardr niioc ok gea af sinvm oins fils. ha lagdi Flovent til Korsablins konvngs ok igegnvm skiolld hans ok brynio; en pat lifdi honvm, er eigi tok licam hans. Eptir pat hioovz peir til sva hart, at elldr hravt 6r sverpvm peirra, er mettvz. p>a hio Flovent i hialm Korsablins konvngs ok fiordvng ór hans andliti ok ena vinstri hond, sva at konvngr varp v vigr. pa mpllti konvngr: "Ec gef mic vpp yfir komix ipitt välld. Tak her mitt (sverd)[2], ok ger af mer slikt, er per likar! En po bid ec pic, at pv latir mic lifa; ok skal ek fa per sva mikit fe, sem pv vill." Flovent gerpi sva. Sipan tok hann ibeislaleta hans ok reid til[4] Manna sixa. En "konvngr var sva hliodr sem sa piofr, er til galga er leiddr, ok komz ongv ordi fyrir sic. En er Parisar menn sa pexa at bvrd, moll to peir: "Nv er nidr brot-ín of metnodr Korsablins konvngs; hvar erv nv hans hót eda carpyrdi? nv er synt ahonvm, at illt or at hela. ser of mioc." ‡>a mfllto peir Otvn ok Iofrey: "Herra Flovent! hversv långt villdv loida hvnd" poxa? oda hversv erv pit skilpir?" Flovent segir: "Gvd so lofadr! pvi at vid ervm vol skilpir; hann heitr oss fyrir sitt lif mikit fe. Takit hann nv i ykra vardvoizlv! Ok

1 .m\ A 2 Tillagdt med CH 3 Så A 4 Öfver raden A 6 il tydes vara ändradt från ett þ A

villda ec marga hvnda eiga slika." ‡>eir letv Korsablin konvng varpa síní trv, at allt fe hans v$ri i valldi Floventz.

En Saxar hof®v .i. niosnar mau, at eigi kemi Frankis menn [av vart[1]. Hann sa pav tidendi, at Korsablin konvngr var sigradr. Ok skvndapi hann til herlidsins ok øpti: "Mikill skadi er oss ordinn; pvi at Korsablin konvngr er verri en davdr. ‡>er drambit ok porit eigi at frelsa hann ór clandi v vina hans. Ec sa, at .i. Frankis madr (gaf)[2] honvm pat hoo med sverpi, at hann man alldri nyta sina ena vinstri hond, pat er vert se eins pennings. Eptir pat gaf hann sic vpp i hans välld ok fordadi sva lifi sinv. En pa er hann kemr til Fraclandz[3], man hann drepiN." En er Saxar heyrdv[4] petta, pa bvaz alitilli stvndv .xx.m. Riddara med biortvm hialmvm ok godvm vapn-vm; ok skelfr oll iord i nand af akafri peirra reid. Nv heyrir Flovent dyn af reid peirra ok brac af vapnvm peirra, pyt af lvdrvm. ‡>a het (hann) agvp ser til miskvNar ok skvndapi síní ferp ok hafdi med ser Korsablin konvng.

En er Florent Fracka konvngr ser peNa eN mikla her, pa møllti hann vid sina menn: "Fyrir sakir Makvns, herclediz er, gopir vinir! ok dvgvm ver pessvm monnvm! pvi at peir pvrfv nv lids, ok er oss nv mikil fregd at veita peim, en megin skom, ef peir erv drepnir." En er konvngr hafdi petta melt, pa ridv af Paris .x.m. Riddara ok .iij.M. bogmanna — ok voro allir vel bvnir vid margskonar vapnvm — til lips vid Flovent.

En 'er Flovent sa petta lip, pa mpllti hann: "MÍNvmz ver nv a vår vandredi, gopir felagar! at ver eigvm enskis heim at vitia! Gefvmz nv vel i pessvm bardaga! at ver sem pa lofs verpir, er honvm lykr. Ok mvnvm ver pa eignaz af Fracka konvngi micla semd ok godar giafar. En ec heit pvi, at Saxar skolo kvna mitt nafn ok mins sverpz, adr ver skilim; ok man engi feginn af verda." ‡>a let Flovent lavsan Korsablin konvng ok fara, hvert er hann vill. Sipan sneri hann Mag-rimon ok reid at Kanabez konvngi; ok lykr sva peirra vid skiptvm, at kon-vngr steypiz af sinvm hesti. Otvn ok Iofrey rendv eptir Flovent; ok lagdi aNaa til Falsarz, en arøR til Kalive ens hravsta, ok fellv bapir af sinvm hestvm fyrir konvngvm. ‡>at sa Flov-ent ok reid at Falsardi ok lagdi til hans spioti. Brynia Falsarz konvngs var orvG ok hellt lif hans. En po stack hann sva hart til hans, at hann kom fiaai

nidr; ok stod hialmr hans i iordv allt til nasbiargar; ok var (hann) mioc kyrktr, adr hofvt hans komz af iordv. £>a tok Flovent hest Falsarz

1 Från [så á úvart) A 1 Tillagdt med CD 1 Så A * r öfver raden AFomsögnr Suðrlandn.

1-39

konvngs vid godvm bvnadi ok mpllti vid Otvn: "Illa eirdi mer fall pitt; nv f?ri ec per | hest Falsarz konvngs, pess er ec man keNa; pvi at hialmr hans man vbiartari vera, en adr vid fvndvmz." ‡>a tok Otvn vid peim goda hesti ok hliop a bac vaskliga; en Iofrey a eN fliota Bavdam.

I peiai komv Frankis menn at tæia peim. "p>ar mátti sia ok heyra brac af vapnvm. Nv bra Flovent Iovise ok metti ongvm sva dramblatvm eda frecnvm Manni, at eigi se hverivm bviN baniN. Otvn ok Iofrey foro honvm nestir, ok var par mikit rof, er peir ridv ifylkingvNi; pvi at eingi villdi bida peirra; en peir, sem imoti stodv, mattv eigi fordaz bradan bana. ‡>a mfllto Frankis menn: "Mavmet lavardr! dyrdligan Riddara sendir pv oss; ok er pat vist, at pv hevir mikla elskv apeim. jjjessir menn nidra mvnd-angliga ofmetnadi Saxa." Saxar borp-vz1 vel af mikilli reidi, en Frackar gefaz vel, ok falla Saxar bedi sarir ok davpir. En hverr, er Flovent métti, var sviptr sinv lifi.

30

P

Kap. XTTT.

A mgllto Saxar: "Illa ferr nv at, er eingi porir at bida hogs pessa

Riddara. Hvadan er hann til komiN? Sa man oss gera dyr keypt Fracland." p>a mgllto Frankis menn: "Florent konvngr! tak vid manni pessvm ok pryd hann godvm giofvm! Hann gerir hofliga vel; pvi at äller peir, er honvm m£ta, mvnv taka litiN mala hedan ifra af Salatres konvngi. Nv ger sva vel, biod honvm allt pitt riki!" Konvngr svarar: "Verpvm ver hon vin nv at gagni! en sipan man ec gera honvm • .semd." I peirri drapv peir meia en .c. Saxa; ok taka peir at hredaz ok flyia.

Kalive konvngr varp nv vgladr vid paN skada, er Flovent gerpi ahans monnvm. Hann hafdi godan hialm gylltan ok smelltan ok morgvm dyrvm stginvm settan ok brynio pa, er átt hafdi Rvdent enn hravsti, ok pat sverp, er átt haftti Brvnivent konvngr. Hann sat á svortvm hesti; ok var hann keyptr fyrir .iiij. kastala vid ollvm teki-vm; hann var hverio dyri fliotari. Kalive konvngr lavst hest sín sporvm ok rendi imidian herix ok gerpi3 mikit maNspell. Yán skiotara métti hann Flovent; ok var peÍRa fvndr makligr; pvi at konvngr var sterkr ok godr Riddari; en Flovent skorti alldregi gott hiarta. Sva voro peir vel vigir bapir, at hvargi feil fyrir odrvm; ok elldr hra t ór, er sverp peÍRa mettvz ihoovm. ‡>a hoor konvngr af mikilli reidi til Floventz ok ihialm hans; en gvp bärg

þ öfver raden A 1 1 öfver raden A140

fir. Cederschiöld.

honvm pa sem iafnan; en hialmr hans bognadi1 eigi ne brast; ex Flovent feil a sadulbogax nær iouit. Ok pegar hann vitkaz2, pa baz hann fyitir lagt ok mælti: "jav gvp, milldr ok miskvx-samr! pv ert styrkr pixa manna, peiRa er per treystaz. Sva sem ec trvi, at pv feddiz af exi heilvgv m$y Marie i Bepléém ok polpir pisl ok spottan ok reist vpp af davda á pridia degi, sva leystv mic ór valldi fianda pessa!" p>a rettiz Flovent vpp, er hann lavk ben. sixi, ok reid at Kalive konvngi ok hio i hialm hans; ok hlifdi pa litt Mavmet ok Terrogant; pvi at hialmr. hans klofnadi ok havfvt (ok) bvkr hans bryn-iadr; ok feil hann itveim lvtvm á io(r)d. p>a tok Iofrey pau goda hest ok mellti: "Herra Flovent! ec hefi lfingi per pionat ok polat hart fyrir pinar sakir. Nv hefir pv vxit af pin-vm fre(c)nleik3 godan hest: gef mer hann!" Flovent svarar: "bix se hann! Ok ef sia of(r)idr hellz nocqveria stvnd, pa mvnvm ver eignaz marga goda hesta."

Kap. XIV.

Ni

Y sia Saxar, at konvngr er fall-ín, ok flyia nv vndan ok förda ser.

Frankis menn sigraz ipessvm bardaga; peir toko mfira fe en .m. marka gvllz; par toko peir .c. Riddara, peiaa er hverr skylldi leysa sic leigv4 síní.

p>a reid Korsablin konvngr at Flovent ok mfllti: "Ec bid pic, at pv latir mic fara friaisan. En ef pv trvir mer eigi, pa lattv mic vera ihoptvm, par til er pv reynir, at eo vil bre(g)da mÍNÍ trv!" Flovent svarar: "‡>at veit trv min, at pv ert einardr madr, ok villtv halida pina eida. Nv far pv pangat, er pv villt! en send mer ilavsn pina pat, sem per likar!" |ia for Korsablin konvngr til siNa manna.

‡>a let Florent konvngr skipta fengi sinv ok mellti vid Flovent: "‡>at vil ec, at pv takir vid fe pessv; pvi at piN hvatleicr hefir gefit oss fagran sigr; ok sigrodvmz ver alldri, adr en pv komt. Ok eigi man pernå of metn-vdr ifir oss" gänga, ef per vilit med oss dveliaz." Flovent svarar: "Mavmet packi ydr, herra, gott bod! En eigi vil ec sva agiarn vera, at ec hafa petta fe eÍN. Helldr vil ec, at pinir menn skipti med ser." Frankis menn mgllto: "‡>essi er pioddrengr iollvm hlvtvm ok man vera konvnga ettar, er hann er sva avR, sva mioc sem hann er f(ep)vrfití." pa mpllti kon-viiirr: "Hvadan er tv, <rodr madr? eda

O /O

1 Detta och de näst följande orden (t. 0. m. ok mæltij äro skrifna af första handen A

1 t (likt c) står öfver vi, hvarför man lunde läsa cvikaz A 3 1 är ändradt från dl e

och det följande e från ett 11 A * I st. f. 1 tyckes först hafva skrifvits b A * o år änd-

radt från ett s (el. möjl. ett g) A 6 fiar [m-fe C1

hvert er nafn pitt?" Hann svarar: "Ec heiti Flovent; ec em komis af Ispania1 landi. Galifrer konvngr hefir land flemdan Inic. En fessir menn, er mer fylgia, villdv eigi (fyrir) lata mic. En ver spvrdvm [exa vfri|>, ok ervm nv her komnir at a fia oss fiár. Nv megvt per, herra! gofa oss mikit fe"2 I!----.-----

(Kap. XV.)

311 — — —3 er Hermet feck honvm.

Kap. XVI.

F.

Lorent Fracka konvngr stod vpp snemma vm myrgininn [ok sendi eptir] envm rikvztvm monnvm i Paris ok mgllti vid pa: "Godir vinir! per vitvd, at aiddari sia er komix af Spanie, er sigrat hefir vara vuine, .ij. konvnga, axan drepit en a>ran merkt, sva at alldri pvrfvm ver pa* at lirédaz. En ec feck honvm fe mikit; vil ek fat halida med ydrv radi." ‡>eir svara: "Brytr fv varn vilia, ef fv helldr eigi -hvert fitt ord vid sva godan dreng; ok mantv sialfr mest idraz." En er (konvngr) veit feiRa vilia, fa sendi

(hann) .ij. menn eptir Flovent; het axaR Fixabet, en asas Espanael. Konvngr mgllti vid fa: "Segit Flovent qvefio mina ok fat med, at hann komi avarn fvnd! ok vil ec efna heit mitt vid hann." Sifan foro feir til herbergis Floventz ok sogdv honvm qvefio konvngs. £>a mfllti Fisabat: "Konvngr sendi fer ord, Flovent! at fv kgmer til hans; ok vill hann ÍNa heit sitt vid fic." ‡»a syndi6 Flovent mil(d)leik sín ok gaf sendi monnvm godan itiddara bvnad6 ok goda skickio hvarvm feirra, er mikils fiar voro verd-ar, ok let fylgia hvaRi tveaio .xx. pvnd silfrs. Sifan gaf hann feim goda hesta (ok mfllti): "Farit ok segit sva konvngi, at ec - kem skiótt til hans!" Sifan foro feir til hallar konvngs. Ok er hann sa fa, mfllti hann: "Hvar er Flovent? hvi kom hann eigi vid ykr?" Fixabet svarar: "Herra! (hann) man koma ok med7 honvm Hermet." Konvngr mfllti: "Hven- gerfi ykr sva fagr hviia?" — "Flovent," sagdi Espanael8.

Nv er at segia fra Flovent ok Hermet. Hann var ín kvrteisazti madr; hann kalladi Flovent til sin ok mfllti: "Nv hefir konvngr fer ord send. En far er fiolmeNÍ mikit, ok allir vel bvnir; ok man fatekr madr ok illa cleddr far

brat verfa spottadr, er hann kemr.

1 1 fpania (jfr. not. ") A J Här saknas ett blad i A (jfr kap. .IX i Flov. s. II) 3 Be två eller tre första orden har jag ej kunnat läsa; af hela den första raden är det öfversta bortskuret, de sista orden fullkomligt A 4 Otydligt A 4 Upprepudt men åter utplånadt A 6 d är ändradt från ett t A 7 I st. f. m är först skrifvet h A 8 e fpanael A142

Nv vil ec eigi, at pv ser spottadr; helldr gongvm vid ibvr mitt!" En er J>eir komv par, tok Hermet af honvm cledi; pvi at pa»' voro farin fyrir sakir vapna, er hann bar opt. ‡>a tok hann kyrtil af1 godvm gvdvef, — ok hvit skiN vndir2, vrlan3 vmhverfis halsix; en vtan vm var hlad læfdar breitt, gert af vndarligvm haglfik. ‡>at var sett .xij. hofvt steinvm; par var eristallvs, smaragdvs, iaspis, anetistis; pessir voro fram vm halsiN til speNzla. ‡>a var saphirvs, carbvnculvs, sardivs, crisolit-vs; pessir voro nidr fra speNzlvm til belltiss. ‡>a var topacivs, crisopacivs, berillvs, iacingtvs; peir voro vm ermar. Nv er Flovent vel bviN at kyrtli. En sa, er eigi segir pessi4 vera nofn hofvt stfina, sem nv erv talit, segir meistari Simvn, hann segir lygi fra sogn loans postola; ok er sa villtr, er pat segir. ‡>a lagdi Hermet ifir Flovent mottvl, er hann keypti at einvm pióf fyrir .m. marka gvllz; sa hafpi* stolit fra Salatres hofvd konvngi; ok ef eigi hefdi stolin verit, pa mvndi keypt(r) hafa verit fyrir .iij. m. marka; ok vfri pa vel keyptr. SkiN pav voro vndir, er engi madr vissi hvapan af voro; pav voro gvll savmvt; en pat etlvdv menn hellzt, at pat vfri af sialldsenvm fvgl-vm, ok sva atagx6 sem skÍN.

voro bla ok brVn, radgren7 ok med allzkyns8 litvm ; en vip handvegiN voro margskyns ag£tis stelnar i skat nidr hvarvm tveoia megin. Ok eingi klerkr er sva sniallr9, at sva kvNi stilla sinv viti at skilia hagleic mavttvls banda; ok par voro á allzkonar dýr ok fvglar ok brogd, er menn kvNv nefna. Sipan feck hann honvm mvl godan; ok var bvningr hans eigi verri en .x. merkr gvllz. ‡>a 8teig Flovent abak ok stvdd-iz hvarki vid sodvl né stigreip. Hermet feck gód cledi Otvn ok Iofrey.

En er peir voro abak komnir, reid Hermet fyrir til konvngs, ok stigv par af baki. Sipan geck Flovent fyrir konvng ok mfllti: "Mavmet, er fyrir ollvm hfimi redr ok styrir ollvm skepn- vm himins ok iardar, hann blezi10 ydr, herra! ok gefi ydr mått at stiga yfir ydra vumi!" Konvngr tok blidliga hans male. Sipan tok pionosto madr stol gervan af fils beini, med miclvm hagleic scrifapan, ok sfttv" fyrir konvng agolf12. Sipan toko peir silki klfdi ok breiddv astolÍN. ‡>ar settiz Flovpnt á, en á adra hond Hermet. Otvn ok Iofrey settvz fyrir fetr honvm. ‡>a mfllto Frankis menn : "Sia madr er fripr synvm ok hardligr. Iafnt pickir oss konvngr váu sem .i. borgar madr hia honvm, ok skylldi

1 Härefter goþv, hvari början är ändradt från hm A 2 yndir A 3 v otydligt (o?) A

' þesh A * þ öfver raden A • Så (- átaksj A ' Så A ' -kvni A ' fiallr A 10 Härefter ble överstruket A 11 Så A 12 go är sammanskrifvet och otydligt A~ 1 Fornsögu

32jiona || [honvm]1 — — ——-

sa Flovent, Ja värj hvn sva asynis sem sa madr, er blod rás medir. jaa meltiz hon vid .i. saman: "Mavmgt lavardr! sell v$ri sa qven madr, er slikan maN skal eignaz; Jvi at hann (er) frijr asynis ok allz costar astsam-ligr." ‡ia mjllti konvngr: "Hvi ertv sva litlas, dottir?" Hon svarar: "Ridd-io ari sia velldr Jvi." Konvngr setti hana akné ser. ‡>a mgllto Frankis menn: "Eigi2 Jarf konvngs dottir betra maN; ok3 ef sva væri, Ja mvndv Saxar litit eignaz af värö4 l(an)di ok kapa |>at dynt, er Jeir hafa vnnit." ‡>a mælti konvngr: "Lydit mer, allir Ridd-arar ok borgar menn! Nv gef ek Flovent Jat, er ek het honvm. Hann skal vera mÍN merkiss madr ok styra oliv lidi minv, Jvi er hann vil. Ok bid ek ydr, at Jer iatit Jvi allir." ‡>a hliopv vpp .xv.c. ßiddara, er ser vildv afla fiar; Jviat sidaN er Saxar setvz vm Pariss, Ja feck engi madr Jat, (er) vert se .i. peni(n)gs\ ‡>a voro fram borinn god Jeira, Mamet ok Terr-gant; ok vnnv Jeir Jar at eida sinna, at Jeir skyldv aldri skiliaz vid Flovent, medan Jeir heldi lifi sinv. ‡>a mælti konvngr: "Mikla elskv a ek at hafa [a Jer6, Flovent! Nv gef ek Jer

borgina Korbvil, er Sala treas konvngr hefir vnitt af mer; ok ef Jv vinr Jetta aptr, Ja gef ek Jer Jar til Vermvndss7

alt til Jess, er Fladress8 tekr vid." Sid-an let hann fylgia síní9 giof fiNgr gvll eitt. En ijvi fingr gvlli var .i. steÍN mikillar . natvrv; ef madr hafdi hann imvNi ser ok villdi förda ser vid sinvm u vinvm, Ja varj hann eigi fvndix, nema hann villdi. ‡>aN dag allan veitti konvngr hird si vi allri; Jar voro margar sendingar, Jgr er okvNar voro i Nordrlondvm.

Kap. XVn.

I_Jk. stod vpp Flovent ok tok leyfi

af konvngi ok fór heim til sins herbergis. Ok er Jeir komv heim ok hofdv nidr setz, Ja mgllti Flovent vid Hermet: "Mioc ottvmz ec ameli af min-vm monnvm, er Jeir erv illa cleddir, ef ec fenga (eigi) nockot at giort. Ok hre[d]vmz ec, at Jeir mvni mer eigi trastir, ef ec Jarf til at taka. En ill lijveizla bleckir margan maN." Hann svarar Hermet: "Hvat vill tv nv at vid gerim? ok Jat veit Mavmet, at nv hefir Jv fengit |>er goda leigv menn,

1 Första raden är bortskuren i A; i C lyder dét motsvarande sålunda: Þífl kom jnn dotter kongs, frid ok godlig, ok leiddu liana þrir jarlar til sætis. En er hon 1 Elg/ A

1 Första handen återkommer A 4 Skrifvet v° A 5 pëigf (— peingsP^ A * Från [öfver raden A ' vhndS A ' flad'S A ' Andra handen fortsätter A

bedi hvgfvlla ok vapnArna." Flovent m$llti: "Enga elskv hefi ec aminv fe; ok vil (ec) pvi oliv skipta. Gack nv iborg ok kavp nv vid minv fe cledi ok vapn ok liesta!" En |>at var pegar syst. ‡>a gerpi Flovent sem kvrteisir menn: gaf hveriom peirra vapn ok cledi ok hest. Sipan veitti hann peim ollvm pa\ dag i miklvm fagnadi. Ok er peir voro mettir at náttverpi, pa bad Flovent ser hlibds ok mollti med miklv hogvøri: "Gopir drengir! per ervt mer handgengnir; ok eigVm ver saman at halldaz sem holdbornir bredr. En andskotar varir hafa gert oss micla skom ok hava lagt vndir sic riki kon-vngs vars. En hann hefir gefit1 mer lond pav, er peir sitia i2; ok er pess meíri vón, at peir etli oss litit af varvm tekivm, nema ver synim peim sverp vår ok leoim oss sialfa ihfittv. Ok hercledvmz sem skiotaz, hverr er mer vill fylgia!" ‡>a hercleddvz peir Flovent ok .xv.c. uiddara ok rida til Cor-bvil vid venligv lidi, oc ridr Flovent envm hvita Magrimon; ok er pess meiri von, at hann ottiz, adr hann kemr aptr. En ea gvd, segir meistari Simvn, er hliidi .iij. meinlasvm svein-vm ibreNannda ofni ok leysti Svsannam vndan alygi ok gétti Daniels i grof fyrir .vij. leonvm, sva hialpi hann Flovent ipessi ferp, at hann se eigi serdr ne hondvm tekiN! En po man

hann bida skada sixa Manna, adr hann komi aptr i Paris.

Kap. XVm.

Ni

V er at segia fra Cordvban, syni Salatres konvngs. Hann reis vpp snemma vm myrgin ok calladi sinn pionostv max ok mpllti: "F^rpv mer vapn min! Ok bid, at-herclediz .ij.M. Riddara ok fylgi (mer)!" Ok er petta lid var bvit, hliopv peir ahesta sina ok etla til Parisar at hefna siNa Manna a envm nykomna mala manni. En er peir hofdv ridit sem lengd eixar milo, pa sa peir, er fyrstir foro, lip Frankis Manna ok in el 1 to: "Herra Cordvban! her ferr nv lip Frankis Manna." Kor-dvban svarar: "Ripvm nv aptr ok segi-vm fedr minvm!"

J>at sa Flovent, at peir snerv aptr, ok mellti vid sina menn: "Hyoit at er, gopir drengir! at per gefiz sva ipessi sokn;\ at ydr se eigi amelanda! Halldiz vel saman, ok fari eingi .i. saman! pviat eingi er sva roskr, at eigi verpi sottr, ef margir sekia. Ridvm nv at peim sem skiotaz!" þa hliopv Frankis menn ahesta sina ok ridv akaf-liga ahendr Soxvm. |! En er peir sa33 pat, snerv peir imoti. En sa, er pa vfri par, segir meistari Simvn, matti

1 gef (= geün?) A 1 Otydligt A 3 f tyckes vara ändradt från ett k A1

heyra stora bresti af spiotskaptvm ok vndarlig hof; biartra sverpa. |>ar matti sia margan hest [gänga med sadli1 ok margan Riddara lagt lioia ok brynio smått hoona. Flovent bio til .i. hofpingia, er het Fanve, iskiolld hans ok fal sitt sverp imidivm bvc hans. Otvn ok Iofrey drapv .ij. hofd-ingia. Ok pa brvgdv peir sverpvm sinvm ok fylgdv Flovent vaskliga. En Frankiss menn gafvz einkar vel ok drapv i exi fyrstv fram reid .c. Manna af Soxvm, ok hversv sem endiz leicrix, pa hafa peir vel ifyrstv. Kordvban sat a bleikvm hesti aget-vm; hann lagdi til .i. Frankis mannz igegnvm skiolld hans ok sialfan hann ok fleygdi honvm dadvm a iord. p>a sa brodir pess, -er vegix var, ok hio til hans ok villdi hofna brodvr sins, ok feek eeki at gert; pvi at hans hlifar voro gopar. En Kordvban skaft at honvm spióti af sva iniclo aili, at sa feil af hestinvm, ok varp berg eitt vndir hofdi hans, [ok brast5 hals bein hans, ok lac sva évi hans. p>a épti Kordvban hari roddv ok mfllti: "Hoo-vm heidingia! ok hefnvm konvnga váKa!" En peir sogdv, at alldri mvndi hefnt verpa. |>a dvgdv Saxar sva vel, sem peir skylldi alla verolld visa, ok drapv pa .xx. Riddara af peim Flovent.

‡>at sa Flovent ok reid fram akafliga ok mfllti, at Frankis menn skylldi fremia sic. En er peir hevrdv mål 3j Floventz, pa mfllto peir: "Ver eigvm pax hofdingia, er lana man Soxvm sina of dirfd." |aa hio Kordvban til eins Riddara af Nordmannde ok lagdi igegnvm skiolld hans ok brynio ok lagadi sitt spiót ibriosti honvm. jiat sa Flovent ok reiddiz ok mfllti: "Hefnvm vaita Manna! ok3 skvlv Saxar dyrt kapa lif peira." J>a heyrdv Frankiss Menn ord hans ok ridv akaf-liga hendr Soxvm. En sa, er pa sæi Frankiss Menn, segir Meistari Simvn, honvm mvndi vndr pikkia, hve marg-ar brynior rifnodo, eda lno margir hialmar klofnodv. p>a hio Flovent til eins hofdingfi)a ok klöf skiokl4 hans ok bvk bryniadax ok skemdi hest1 hans iniok11. ‡>a hrædvz heiding(i)ar ok mæltv: "|»at ve(i)tt Makvn en godi, at (sia) madr ætlar oss bradax dada. Fra pessvm sa-gdv konvngar varir. Ma-met verdi honvm reidr! Engi liefir lif sit, er hans bidr."

Sva er sakt fra pessvm bardaga, at fellv .cce.7 af Soxvm, en margir go sarir til olifis. Flovent freistadi pa sins sverps Iovise asinvm ovinvm, ok dof8 allan btfk, pótt bryniadr vøri, hvern er hann nadi til; ok pordi engi

1 Från [lausan C 1 Från [trå gånger skrifvet A 1 Första handen börjar åter A 4 fklod A * I st. f. he har först skrifvits ft A * 1 öfver raden A ' Andra handen fortsätter A * Så A

hans at bida. Ipeirri drap hann .c. Saxa. p>at sa Kordvban, at hans menn ottvdvz, ok £pti hari roddv: "Hlifit nv ecki Frankis monnvm! Ma'met verpi s |>eim reidr, er nv sparir pa!" Hann hio pa .i. Frankis (mann), sva at 1 iordv nam stadar. ‡>a ottvdvz Frankis menn ok collvdv a Flovent, at hann dygdi peim. £>at heyrdi Flovent ok sneri pangat hesti sinvm. En er pat sa Kordvban, pa møllti hann: "‡>v, ill— menni! hvi draptv mina menn?" p>a reiddiz Flovent ok bioz at hefna sin. En Kordvban hafdi pann skiolld, er gerr var af hordvm bpinvm vtan, en hvdvm ÍNan límdr. Hann helt peim skilldi vndir hoait Floventz; en sverpit • biladi1 eigi ne brast; helldr clofnadi hann i .ij. hlvti, ok par fylgdi brynia Kordvbans, ok tok eigi2 hondina, er verr var. ‡>a møllti Kordvban : "Fiandi er petta, en eigi madr; ok ef ec bid axars hogs, pa tyni ec skiott mitt lif." p>a sneri hann vndan til Korbvil3 vid micla hrezlv, ok villdi eigi selia sín hest fyrir allt veralldar gvll. Ipeirri flydv allir Saxar, ok peir fegnaztir, er fystir voro; en hann spardi eigi spóra4 vid hest sín; ok fek Flovent eigi fylgt. Frackar sottv eptir ok tokv marga aiddara til fiar ser. Flovent villdi eigi nocqva5 davda menn eda sara; helldr ell(t)i hann Kordvban konvngs son;

en hann sparpi eigi spora vid hest sis. Flovent feck eigi fylgt.

Solin skein biart; ok var hofvd konvngr gengiN vpp ivigskord at siaz vm. Hann sa sina menn herfiliga heim fara. En er hann sa Flovent ellta son six Kordvban, ok hafdi mioc farit hann, skvndadi hann ser ofan ok let blasa lvdri sinvm; ok tok hirdin at hercled-az. Hann let sodla sín en iarpa hest, er het B9dran, sipan hlióp hann á bac; ok reid6 vid honvm .x.c. Riddara.

Flovent sótti eptir Kordvban, ok lét hann pa Magremon kem spora, ok dro pa skiótt saman7. †mt sa Kordvban ok hreddiz mioc. I peirri feil hans hestr igrof8, pa er ger var til pess, at taka idýr. En adr hann kømiz vpp, toc

Flovent i nasbiørg hans ok reiddi at honvm sverp sitt ok syndi honvm sín bana. ‡>a møllti Kordvban: "Fyrir sakir Makvns ok Terrogant, gef mer lif! ok man ec gefa per .c. sÍNvm våg mina af molno gvlli; ok skalltv oliv rada vid miN fa-dvr." Sipan gaf hann sic vpp; ok tok Flovent vid sverpi hans. ‡>a lgt Flovent hann ivardveizlv Otvns ok Iofreys; ok foro sipan heim-l^idis.

p>a kom par Salatres konvngr |j ok møllti: "Latid laisan paN, er per 34 halldit! ok alldri skolo per heda at honvm hepan ifra." En er Flovent

1 Det senare 1 öfver raden A 1 eig/ A 'o tyckes vara ändradt från ett v A * Så A s Så (nocq") A * Så A ' fa/fam A ' r tillsatt öfver raden A

heyrdi ord hans, pa reid hann imoti honvm ok hio til hans — ok clofnadi skiolldr-ix, ok isvndr geek handleorix — ok skát honvm af hestinvm. Sipan villdi Flovent taka hann hondvm; ok pa feil hestriN vndir honvm igrof. En hann hli(o)p af baki; ok var litill kostnadr at vgita peim, er hann nadi til sino sverdi.

Nv1 er2 at segia fra Magremon, hesti Floventz. Hann hleypr vpp yr grofixi fimliga ok sneri heim til Paris; ok man par margr hryGr af hans qvamo. En er hann kom heim, pa gneoiar hann sva hátt, at heyrir vm alla borgina. Florent konvngr var geng-ín ivigskord, ok .xij.c. Riddara vid honvm. Ok er hann sa hestix heim kom-ín, pa mfllti hann : "Gopir drengir! nv man illa tekiz hafa, er hestrix er radlavs heim komix; ok man hans lavardr drepiN eda hondvm tekiN. Mikill harmr, er ec skyllda eigi vita hans brott røid! oc mvnda ec hafa fengit honvm til lids .xv.m. miNa hirdmanna." p>a mgllti hann vid .ij. sina menn: "Farit ok ferit mer hestix!" En er pat var gert, pa perdi konvngr med sinv skickiv skati hafvd hestzins3 ok beisl, er vått var ordit af sveita. p>a mpllti hann pessi hormvngar ord: "Flovent! harmr er of pix eN fagra licam! Vndarligr skadi vm .i. maN pvilikan! Alldri fediz pix iafningi at

ollvm Riddara skap. Sciott mvndir pv steypa of metnadi Saxa, ef pv hefdir lengr lifat." ‡>a mátti par heyra, segir meistari Simvn, margra manna harm, karla ok qvexa, eptir .i. max. En allra voro ogladaztir Hermet ok Anseis, frendi Floventz; i> vi at peir hvgdv hann dadan. Konvngs dottir heyrpi pessi tidendi; pa varp hon sva vglod, at nør vmétti4 hana af. Sipan lag(d)iz hon ireckio ok møllti: "Nv em ec am ok hervilig; aldri man5 mer verpa yndi at minv lifi, sipan ec hefi mist pess mannz, er mer var k‡raztr ok yxiligazt(r) iverolldv." En er hvn hafdi m^llt vid miclvm harmi, pa gr£t hvn beiskliga ok reif af ser cledi. pa komv pionostv meyiar hennar ok villdo gledia hana, ok mattv eigi fyrir harmi hennar. Latvm hana nv hvoaz, ef hvn v(i)ll, en6 segivm nv fra Flovent ok Saxa konvngi!

Kap. XIX.

S

Axar skvndvdv pa at dvga sinvm konvngi ok comv honvm abest six. pa mgllti konvngr vid sina menn: "Takit mein vétti pessa! Minir barvnar ßo skolo dema hann til dräps, ok skal hoava af honvm hendr ok fetr, ok

1 Hår är i A kapitelskilnad, dock med svart initial och utan öfverskrift .a er et A

* z öfver raden A * Aksenten står midt öfver m A 5 Härefter ec utplånadt A 6 Ändradt från er A

hengia sipan sem on versta piof." Sip-au ridv peir at honvm, sem odir ver i. En Flovent stod vid .i. berg ok varpiz papan sem .i. villi golltr smahvndvm.

†>at eirdi Soxvm illa, er peir feingv1 eigi sotta N" hann. p>a stigv af baci fiorir2 hofdingiar:1, er sva tre(y)stvz sinv aili, at peir ætlvdv at binda Flovent. En peir fengv sk(i)ott pa- vend-rædi, at fara peningga var vert lif peira. Otvn ok Iofrey komv pa til at veita Flovent, ok vrdv pa at lata lars-an Kordoban konvngs son. ‡m steig Iofrey ofan ok mælti: "Flovent! stig vp a pexa hest! pv gaft mer hann, ok er maclikt, at pv niotir hans." þa hliop Flovent a bac fimliga. En Otvn hio paN hofding(ia), er næstr var, sva at fiarri kom nidr hofvtit. Sipan toc

hann hest hans ok færdi Iofrey. En er hann var kominn abak4, pa var Otvn illa stadr; pvi at .xx. hird Menn Salatres sotv hann. En allra fystir voro .ii. hofpingiar; het annar Gamalfinn, en anar Teneber; peir hiogv badir senn til Otvns ok felldv hann af baeki; en hann la eigi lengi, ok sprat vp ok vardiz vel. I peirri komv .xl. Riddara; pa vard Otvn liandteeinn. ‡>eir bvndv. hann ok hofdv vid ser. En er Flovent sa hans ofarar, pa sneri hann pangat sinvm hesti; hann hio pa

morg stor hog ok drap .xiiii. aiddara vid sinv sverdi; ok pa vard hann aptr6 at snva. Ok fylgdi honvm Iofrey, en Otvn vard eptir at vera. En er Frankis7 Menn sa Saxa, pa flydv peir, er sidarst förv. Flovent sneri opt aptr" a hendr Soxvm, ok pvrfti eigi at hræd-az, hvem er honvm metti. p>a reid fram Gamalfinn ok mælti: "þv, Flovent! gialt mer fe pat, er pv tockt af Korsablin konvngi, frænda minvm!" †>a sa Flovent Gamalfinn ok sneri imot honvm ok hafdi i hendi sverd sit Ioviss, en ianarri skio(l)d sinn. En er peir mætvz, pa lagdi hann til Floventz, ok brast isvndr spiot skaptit. |)a hio hann til Floventz af miklv afli; en skioldr Floventz bognadi eigi ne brast, so Sidax hio Flovent til Gamalfins; ok tok hofvt af halsinvm. ‡>a mælti Flovent: "Illa hefndir pv Korsablins konvngs; ok litit mvn mer fyrir" at gialda pat fe, er pv heimtir at mer hepan ifra." En er Saxar sa petta, pa mæltv peir: "Yer fylgiom peim of lei(n)gi; ok sva mvn hann leika vid alla oss, ef ver bidvm hans. Mak[vn] vefdi honvm reidr!" Sidan flydv9 peir til borgar inur. Flovent var ogladr, er Otvn var eptir; pti leitvdv Frankiss Menn at gled[iaj hann, ok fengv ecki35 at gert.

1 Första liandrn börjar åter A 1 feio- A 3 liofdíg'i (drI sista i är sannolikt först

ukglömdt) A 4 Öfver raden A 5 Härefter ett öfverstrulet þ A 6 apt5 A 7 fnwfe A

8 fyV A 3 1 öfver raden A~ 1 Fornsögu Suétrlanda.

N

Kap. XX.

Y er at segia fra Frankis1 monnvm, at |>eir voro allir i miklvm ryg-leik. ‡>a mælti Floren konvngr vid sina Menn: "Vardveitit [er vel borgar hlidit, at eigi komi Saxar a oss! fvi at nv man feim litit fyrir fikkia at vinna Pariss, er oss er sva mikil skadi gerr." En er konvngr la-k rædv sini, fa gengv vp i vigskord .c. manna, ok sa lid Frankis Manna.]>a gengv ofan .iiii. Riddarar ok sa'gd(v) konvngi: "Her fara Frankis Menn, er ver hvgdvm dada. En eigi vitvm ver, hvessv feim hefir2 fariz." ‡>a mælti konvngr: "SaT(d)litt hest min! ok vil ek rida imott feim." Sidax re(i)d hann vt vid marga Menn. ‡>a mælti ein hofd-ingi: "Herra! haf trøst a Mamet! ok mantv halida Riki finv ok malla Manni finvm." ‡>a mælti konvngr vid .xii. siddara: "Gangit ok ferit god var, ok gerit skir, ok berit faxgat reykelsis ker var! En sidax skal ek vittia feirra."

Nv er Flovent komin iborgina ok steig af baki fyrir hallar dyitvm ok lagdi af ser vapninn, ok tok vid An-sæis. ‡>a tock konvngr hondvm vm hals Flovent ok vildi kysa hann. Flovent tok hendi sinni fyRÍr mvn ser ok

mælti: "Komit (eigi) nær mer! Ek hefi svarit eid vid Marmet, at ek skal engi3 mann kysa fyai, en ek hefi hefnt harma mina; fvi at Otvn er vid Soxvm ok mvn brat drepinn vera." ‡>a mælti Flovent fessi4 hormvngar ord: "Otvn, minn godi felagi! ef ek fæ nv eigi holpit fer, fa er illa lamat1 fer en micla äst semd, er fv hafdir amer, er fv fyrir lezt fyrir mik fitt odal; ok fiN hva(t)leicr hefir opt mer lif gefit." Konvngr mpllti: "Ver eigi v-gladr! Ek skal helldr (vega)6 .xx. vagir hans, en hann piniz far leingi. En nv hefir fv her verit leingi, ok alldri vitia(t) goda váRa; ok vci ec, at fa' se fer reid. Gongvm ver nv til blothvs, ok ofrvm .x. morkvm gvllz til embettis Mamet, [at hann se oss hollr7!" Flovent mgllti: "Gervm eptir ydrvm vilia, herra!" Sifan gengv feir til blothvsins. En (fat) var allt merkt ixan gvlli ok silfri, nema golfit: fat var allt af marmara stfini blám ok hvitvm. ‡>ar var tialldat godvm pell-vm. ‡>ar voro stor kerti astikvm, er gervar voro af gvlli ok gimsteinvm. En er Flovent sa marga heidingia vm sic, fa fordi hann eigi at signa sic. Sifan tóc hann .x. merkr gvllz ok lagdi fyrir Machvn af illvm vilia, ok lagdiz sifan a golfit ok møllti: "Drott-

1 fa "'k if A 1 Härefter år tom plats för 3 el. 4 (utplånade?) bokstäfver A 3 g är

ändradt från ett d A ' (le/Si A 6 Så (i st. f. launud) A; andra handen fortsätter A

6 Tillagdt med C (jfr. 146") 7 Från [i marginalen A

ín! ökapari allrar scepno, styrkd trv-fastra, lien syndvgra, dyrd ok lof rett-vissa, hialp meinlavssa! |>a er Jv komt til lasnar oliv max kyni ok kast Jer til herbergis ix rettlatazta ok ín helg-azta lika(m) Marié1 meyia(r), ok feddiz iBeJléém, ok |ott synjir allz mann-kyns2 i vatni Iordanar, ok fastajir .xl. daga ok .xl. nátta, ok JolJir pisl af Gydingvm:i fyrir varar sakir acrossi, ok reist af dada a Jridia degi, ok gaft .xij. postolom Jinvm4 eN helga anda til styrks imot fiandans velvm. Nv, drottiíí! sva sem ec trvi Jetta allt, er ec mellta, sva leystv mic ór vendredvm, at eigi fari mer sia ín blota di afspringr Kains! Ok veit mer fyrir sakir ennar miclv miskvNar JÍNar, at ec mega nidra vill v logvm Gydinga! ok ec m£tta sva lfingi lifa, at ec yrda vpp hallz madr Jiuar cristni ok heilagrar® skirnar! In nomine patris et filij et spiritvs6 sancti." En er hann lavk bén síní, adr hann stód vpp, syndi gvd storar iartfinir: Ja komv storir land skialfta(r), ' ok fellv elldingar af himne, ok hliop elldr ihofit. Heidingiar vrdv hreddir ok bidv eigi sins konvngs. En er (Jeir) komv i sin herbergi, Ja mpllto Jeir: "Vist erv Jetta bendingar stórra bardaga. Ok ef Flovent lifir leingi, Ja verjr hann mikill hofdingi." Sijan

braN hofit vid ollvm sinvm bvnadi; Jar bra>* Marmet7 ok Terrogant, ok feck hvargi ser borgit. Eptir Jat fór konvngr ok hitti dottvr sina ok calladi Jangat framsyna menn ok spvrdi, livat verja mvndi eptir slikar benndingar. ‡>eir sogdv, at sa mvndi koma, er beta mvndi Jeirra log ok cristna Ja alla. "En eigi vitvm ver hans nafn." En er Flovent kom heim, var b vit bord; ok neytti hann litt matar fyrir hrygjar sakir. Latvm nv hvilaz her, ok segi-vm fra Otvn!

Kap. XXI.

S Ala t res hof(vd) konvngr let leida Otvn fyrir sitt seti ok mgllti: "Hversv skylldr ertv Flovent, er drepit hefir menn mina?" Hann svarar: "Ec em hans madr ok frendi. Nv bid ec ydr, herra! at Jer latid lavsn gvllz ok silfrs koma fyrir mic." Konvngr mgllti: "‡>at veit Marmet ok Terrogant, Élt ©C skal eigi fe taka fyrir Jitt lif." Otvn (segir): "Herra! ec em nv aydrv valldi; ok skolv8 Jer Jat vita, at Flovent man illa lavna, ef9 ec lét mitt lif eda limar." ‡>a mfllti Kordvban: "Taka man sa fe fyrir Jic, illmeNÍ! er nv |j vill hlyda36

1 ri otydligt skrifvet (likt ttiär kanske ändradt frän m A 1 -kvnf A * gvd- A ' þ år ändradt från f A s heigl agrar A 5 fpc A 7 marms A ' fi A 9 Upprepadt men då utplånadt A

pinvm ordvm. En mín fapir verdi nv manna ragaztr, ef hann letr pic nock-orv vid koma, nema hengia pic sem ín versta pióf." Otvn svarar: "Herra Kordvban! hardligr madr ertv; ok ef pv fylgir pÍNÍ asionv, pa ertv godr Eiddari. En mer syndiz, sem pv skilpiz brat vid pitt lip, er |>v fekt .i. hoG i skiolld piN; ok porpir pv eigi at bida arørs, pótt VNasta pin bydiz per vid pvi gvlli, er atti Samson1 enn sterki. Ok var pess meiri von, at sa, er pic ellti, mvndi légt hafa pin karpyrdi, ef pv , hefpir bedit hans. ‡>a félltv, sem mac-lict var, ok vart hondvm tekiN; ok battv fyrir pitt lif meira fe2 ok gvll, en allir konvngar hefdi átt fra Adáms £vi allt hingat til. Ok var pat fyrir hrezlv sakir." hlióp Kordvban at honvm ok villdi liósta hann. Otvn var vel hvgadr, pott hann v$ri illa staddr, ok (villdi) helldr deyia en hefna sin eigi. Hann reiddi sín hnefa ok setti vid eýra Kordvban, sva at hann feil fyrir fétr sinvm fedr, ok mellti: "Illa mvndi per lanat, ef Flovent sei." I peirri hliopv heidingiar at Otvn ok tokv hann. En Kordvban konvngs son feck ser staf ok bardi, sva at hann var allr blodvgr. ‡>a mellti konvngr vid ín versta maNs, er het Martfn, at hann4 skal leida Otvn imyrqvastofv. Hann atti .ij. sono, het aNaa Beleron, en

aNar Kain svicli. ‡>eir brvgdv rgipi vm Otvn midian ok leiddv til myrkva stofv sem illvirkia. J>a hliop Otvn at Beleron ok hratt honvm imyrqvastofvna, sva a(t) hofvt hans kom vid stein, ok brast isvndr hans hals bein. En hofvdit møllti: "Mavmet lavardr ok Terrogant hialpi miíí sál!" SipaN tok Otvn Kain ok rak hans hofvd vid stein, sva at heiliN hravt aiord. En Marvn hliop aptr fpandi ok møllti: "Fiandi sia hefir drepit sonv mina ok komit hrezlo a sialfan mic." |>a hliopv Riddarar til myrqvastofv ok drogv vt ín davda. Sipan bvndv peir hendr Otvns ok kiptv honvm fram imyrqvastofvna. En ef eigi dvgir' gvd honvm, pa er Otvn illa staddr.

Kap. XXn.

M Arsibilia kom paN dag til fodvr sins ok mellti til hans: "Mioc hryoir mik, er pv hefir fengit sår ok skada mikiN; ok alldri ma ec glod vera fyai, en pv hefir hefnt peirrar sneypv." En er hon lac sinv mali, pa lavst iheNar briost sva miklvm astar brima, at hon andvarpadi af invm inztvm6 hiarta rotvm. ‡>a mfllti konvngr: "Yer eigi vglod, dottir! pvi at lecnar komv at greda

1 o otydligt, likt ett a, A 1 e öfver raden A ' Prick öfver n, som är sammanskrifvet med a. A 4 Tillsatt öfver raden A ' dyg4 A * ínzta A152

fir. Cederschiöld.

mic. En ver tokvm ibardaga frenda Floventz, ok er hann nv imyrqvastofv, ok skal hann drepa, adr en prima mål se a myrgin." ‡>a melltiz1 Marsibilia .i. vid: "‡>at veit Mamet, er mic skap-adi sva fagra, at ec skal koma honvm 6r myrqvastofv; ok skal hann eigi skemdr af pinvm monnvm. Ok man hann mic k v Na $nvm nykomna mala manni ok draga ockra äst saman." Sipan geck Marsibilia isina skemmv ok mgllti vid sina Igri modvr, er hon trvdi vel: "Hversv mvntv dvga mer, leri mopir! at fremia mina äst vid Flovent? Eingi madr er sa aliN, er ec girnvmz iafn mioc sem hann." Hon svarar: "‡>v melir vndarliga ok af litlv viti, er pv villt elska paN maN, er pv fttir at bana; pvi at hann hefir gert mikiN maNskada avarvm monnvm. En pv skytr pangat piNi äst, er pv fttir fiandskap. F£l eigi sialfa pic! trv minv radi! Her er Almatvr konvngr; ok a hann morg stór lond ok er mikill hofd-ingi: par máttv semiliga giptaz. En mala madr sia er allz vesall ok á ong-an peNing." Marsibilia svarar: "Ecki man stöda at lasta hann; pvi at betri er hans hvatleikr ok fripleikr en enskis hofvd konvngs. En pv veizt2, meist-ari! at Almatvr konvngr er eigi hardr n$ kosti godr. En hans giafar lofa hann af per meia en hvatleikr. Nv leitadv honvm asaaar vNostv! ecki man

hann her af fa." — "‡>at veit Makvn," sagdi meistari hennar, "at pv gerir micla folskv per ihvg." Marsibilia svarar : "Meistari! hällt eigi fyrir folskv mina etlan! Ec hefi pic prytt godvm giofvm; oc áttv minvm vilia at fylgia, at ec eignvmz äst pessa mannz; ok hefir pv mått til pess fyrir pina gerninga; pvi at engi madr er sva hardbriostadr, at eigi snvir pv pangat äst hans, er pv vill, ef per er alhvgat." Hon svarar: "‡>at veit Mavmet, er mic hefir til margra hlvta styrkt, at a per er £si folska, at pv leor äst apax mas, er pv fttir at inyrda, ef pv nair honvm. Nv låt af pessi folskv! ok gerzt vNaata Almatvr! hann hevir vid ser margar ,m. godra drengia. Fylg minv radi! haf hann! Eigi mantv betra man fa; ok er hann rikaztr konvnga til Ricia landz." Marsibilia svarar: 11 "‡>at veitSI Macfn, at (ek) skal helldr steypaz i elld en koma eigi til astar Floventz. En pv mant eigi vilia mic selia fyrir mvtvr." Hon svarar: "‡>at veit trv min, at pv mant verra vilia en giptaz Almatvr konvngi." Marsibilia svarar: "Gropi meistari! leo a hvg ok kom pangat miiri äst, er ec vil!" — "Vixl-ingr!" sagdi hennar meistari, "£r ertv ordin; ok sva hialpi mer Mamet, at ec skal segia fedr pinvm petta! Ok man hann hyda pic sva, at pv mant hvergi hreraz mega." J>a reiddiz Mar-

1 t synes vara ändradt från ett 7. A 1 e öfver raden AFornsögur

sibilia ok vissi eigi, hverio hon skvlldi svara. Ok veri pess raeiri vón, sagdi •meistari Simon, at Marsihilia mvndi rapit hafa asis meistara, ef ppr hefdi r> verit tvér saman. En er hon fax, at Marsibilia var reid, pa møllti hon: rEigi mvnda ec sva mioc hafa mellt i moti Jer, ef ec vissa, at pv villdir veidazt vid; ok helldr vil ec skera mic á hals en gera pic reida. Ec skal pvi rada, at Flovent skal pic elska. Otvn er imyrqvastofv peiRi, er vard-ueitir Martfn illi. Ok ef vid fengim ór komit .iiij. stginvm gafladinv, pa mvndi ir> hann ibrot koinaz. Ok skal hann pa handsala per at samtengia äst ykra Floventz." p>a m^llti Marsibilia: "jbetta rad likar mer; oc nv voit ec, meistari! at pv vil It mer heilt rada." Er qvellda tok, for Marsibilia ok hennar meistari til myrqvastofv, ok vid peim tvpr kvrteisar meýiar; ok bar sina steinpickv hvar peiüa; ok red v til at brióta hvsit. Ok er per hofdv brotid1 a glvgg, pa kveyctv pfr inikit kerti; ok bar pa liós imyrqvastofv. Nv ser Otvn, at liós herr imyrqvastofv. ‡>a hét hann a gvd ser til hialpar ok m^llti sva: "Allzvalldandi ok oliv rad-andi! pv ert lavsn pixa manna; ok vndir pinvm crapti erv varpveit allra manna hiortv. Lif mitt ok limar fel ec vndir pitri miskvx, at eigi drepi mic

iudrlanda. l,f>3

sia ex baxsetti2 lydr." þa callapi Marsibilia a hann oc:' mfllti: "Br(o)pir 33 godi, pv er4 sitr ihoptvm! raól vid mic ok biarg lifi pinv! Yilltv rada pvi, at ec eignvmz äst Floventz, frenda pins?" Otvn svarar: "Ó cvrtfislict er at spotta pax max, er sitr i iarnvm. En ef (pv) vissir, hverr Flovent er, pa mvndir pv eigi halida hann fyrir fol eda af glapa; pvi at eigi finnz hans iafxingi i ollvm heimi. ‡>ott hann5 skylldi konvngr vera, er hann til pess vel fallix. En hvatleikr hans velldr pvi, er hann er her komix." Marsibilia mellti: "Eigi skalltv hropaz oss, godr madr! Eigi meli ec petta til angvrs" vid pic. Ok skal per at odrv verpa7, ef pv handsalar mer trv pina af hans halfv, at hann skal enga kono piga nema mic; ok mantv pa heill hedan komaz. Se nv mix friplpik! Margir konvngar erv med fedr minvm, ok keppaz allir vm mik; en ok* vil ongan peirra. En of Flovent geriz mix vxasti, pa man oc geta honvm gvll ok silfr, borgir ok kastala ok mikit riki." Otvn svarar: "Ec vil eigi" móti mela go ydrvm ordvm, of por vilit hoita at efna ydvr ord." Hon mellti: "Eigi man ec pessv bregda. Ok skal ec por gofa'" hest ok vapn, ef pv getr mor äst Floventz, frenda pins; ok mantv pa frials «5 fyrir fedr minvm." jaa sór Otvn, at

1 o lik! o A 1 lin scott 1 A 3 o är ändradt från n A 4 ert A s Of rev raden A argvrf A 7 vsþn|ia vörda |ià?) A * 011 A * Det senare 1 öfver raden A 10 gefan A

hann skal eigi bregdaz henni. Sipan geck hann vt or myrqvastofv. Ok er J>ess meíri vón, segir meistari Simvn, at sa tyni sinv lif(i), er geta skylldi Otvns.

pa geck hann med meyivnvm ilopt .i. ok varp fegiN, er hann leystiz yr slikvm vendredvm. p$r cleddv hann cledvm ok bvdv honvm mat. Otvn svarar: "Eigi vil ec mataz, adr en ec kem afvnd Floventz ok segi ec honvm pessi tidendi." pa tok Marsibilia ór kistv eixi goda brynio ok allan Riddara bvnad ok gaf Otvn ok sagdi, at eigi is vpri betri eptir i allri hirdisi. Otvn packadi henni sina giof, ok for hann i bryniona ok gyrdi sic vid pat sverp, er hiolltÍN* voro af gvlli. ‡>a mfllti Faséta mér vid Marsibiliam1,: "þa vsostv skal Otvn hafa, er hialm setr A hofvt honvm; ok skal ec pat gera." Marsibilia mpllti: "pat veit Macvn, at pv hevir uel melt, Favseta! ok par fyrir skalltv hafa fvlla mina vingan." pa m$llti Otvn: "Mikil er ydvr kvrt-fisi2. Ok skal ec mitt sverp lavga ihiarta blopi margra heidingia fyrir pinar sakir, Favseta!" pa lagdi hon hendr vm hals honvm ok kysti hann marga kossa af mikilli elskv. Marsibilia sendi Flovent dyrlict merki ofit vid gvlli ok (af) morgvm hagleic gert.

pat var sva til synis, ef sol skeín á, sem .ij. ormar bitiz ielldi, ok hryti elldr ór mvsi peim. p>a tokv pfr- gylltan savdvl ok settv a godan hest ok gafv Otvn. pa mgllti Otvn vid Marsibiliam1: "Ec vil mixazt mins3 felaga Iofreys j ok4 bidia honvm til handa38 Florentvm '1 meyiar"; hann er dyRligr madr ok kan veita lid. ibardagvm sin,-vm lavardi." Florenta svarar7: "Ek vil eigi honvm neita, ef hann er sva godr, sem pv segir. Ok skvlv per8 rida hingat til Korbvil borgar ok reyna ydr imotti varvm monnvm; ok mvnn-vm ver pa hælaz yprvm astar pocka, ef per sigrisz a peim. En pat skaltv segia Iofrey, ef hann geriz minn vsasti, at ek man gefa honvm .xx. kastala vid ollvm tek(i)vm ok .xx.c." Riddara til vtreidar. En nv vil ek gefa honvm, bel ti til astar banz ok merki eitt dyRlikt; ok bid10 ec pic, Otvn! at pv færir honvm." pa svarar Otvn: "Eigi sa ek hettri ne dyaligri meyiar allar en ydr; ok a engi da'gandi11 madr at fyrir lita ydr."

pa steig12 Otvn a bak ok reid or borginni of" e(i)nnar landya, ok for sidaN til Pariss borgar ok til sins her-bergis, ok kalladi a Iofrey, at hann setti vpp dyR. Flovent la vakandi ok var hvgsivkr14 vm Otvn. En er hann

1 nar*. A 1 kvrft^ifi A 3 s öfver raden A * Första handen fortsätter A ' -tv A * neyiar A 7 fvsa (så äfven rad. 56 och 1552t) A 8 þ A ' xxc. A 10 Öfver raden A

11 Så (= dugandi^} A 12 i tillsatt öfver råden A ls SA A 14 i öfver raden A

heyrdi mal hans, fa vard hann1 feg-inn, ok bad vp lata dyR fyair honvm. Sifan setti hann bord fyRÍr honvm. Nv er at segia ordsending2 Marsibilio3.

Otvn sagdi \a allt, sem farit4 hafdi, ok mælti: "Herra Flovent! eigi a ek fig at leyna. Salatres hofvd konvngr a dottr eina; hon er Rick ok fogr. Hon kom til min ok leysti mig. or hoptvm fyrir pinar sakir. Ok hefi ek svarit

eid, at pv skalt enga konv5 eiga nema hana; ok leysta ec sva lif mit fra dada. Se her iartegnir, er hon sendi per til astar: fingr gvll petta, — par er i stein sa, er mikilar elskv er verdr; pvi at sa madr, er steinn fexa hefir a ser, honvm ma eigi granda eitr ne svikra^di eda ilzcv kra(p)tr. Her er oc eit merki, er hon sendi per; ok verd(r) eigi betri gripr pess kyns i oliv Fraclandi." Flovent svarar: "Eigi parftv at hrædaz, Otvn! Fyrr6 skal ek lif mit lata en hejd bregdaz; pviat hon leysti pik or haska fyrir minär sakir." pa mælti Otvn: "Iofrey felagi! per hefi ek feingit godar astir, ok sva mer isama7." pa seldi hann fram beltit ok merkit, er Florentam8 hafdi sentt honvm. Sidan foro peir at sofa.

F,

Kap. XXm.

1 h A 1 -ig A ' »i° A 4 far ht A 5 kona A 6 f" A 7 SA (= it samaj A 8 -tä A 9 msg- A 10 b'roft A n Skrifvet .Id. A 11 Härefter ett otydligt i A 13 Så A

14 Öfver raden A 15 midi A 16 hvsr A 17 þW A " r är likt ett v A

Lovent stod vp snema vm myrgin-inn9 ok reid a fvnd Fracka konvngs ok mælti sva: "Sa er allan heim hefir skapat ok styrir ollvm skep(n)vm, qvik-vtn ok da'dvm, hann gefi vaavm kon- vngi styrk ok stiorn yfir sinvm ovin-vm!" Konvngr svarar: "Sa gefi per mat, er allan skapadi heimin, attv komir ifridj milli Frankiss manna! Se her dottr mina, væna ok kvrteisa! hana mann ek per gipta, ef pv villt." Flovent svarar: "Herra! kom eigi äst ne æzslvm imit briost10! Dottir pin er fogr, ok parf hon betra Mann ok tikara en mik; pvi (at) ek a engi lond11 ne aiki; ok hlydir12 henni eigi at snoa13 hingat sini äst, sem ek er." Konvngs dottir mælti: "Eigi beidi ek mer betra manz, ef fadir minn vil sem ek; pviat pv ert bædi fagr asionar ok hardr i hiarta." Ok ef pa væri'4 eptir henar vilia gert, segir Meistari Simvn, pa mvndi15 hon skiot gipt Flovent.

pa mælti Flovent: "Miok em (ek) reidr peim- monnvm, er svipt hafa pigg pinv riki. Hvar16 ero nv pinir17 Ridd-arar? Eigi eigv peir yndi at hafa fvR, en hefnt er pina vendræda. Sett(i)-vm nv rad at hefna peirar neisv, er per hafit pola(t) marga vetr18! Fari

nv .M. Manna aniosn til Korbvil, en lid vart1 fari eptir! En ef Saxar vilia vt rida, fa snvi varir Menn aptr2 til var! En Saxar mvnv fylgia feim; ok skvlv ver fa koma at lidveizlv vid vara Menn; ok man fa reyna, hverir betz kvnv beri(a)z." jþetta rad lofvdv allir. Sidax let konvngr blasa i lodra ' sina; ok qvado fa vid allar trvmbvr, er i voro borginni; ok herklædvz allir vapn færir Menn ok rid v at4 vr Paris, þa vellia feir .m. Manna af sinv lidi, er allra voro Jiardastir; ok voro feir Otvn oc Iofrey hofding(i)ar fyrir fvi lidi. Nv er at segia fra Florent kon-vngi,, ok Flovent, at feir ok megin herin allr dvaldiz eptir far, er voro vin tre vaxin. En .m. Manna reid fyrir til Korbvil. f>a reid Otvn ok Iofrey fraM fra lidinv ok lettv eigi fya5 en i borgar hlidi Korbvil. ‡>a æptv feir harri rardv: "Ver kollom til erida ok ofala feira, er fer eydvtt af Frank-landi ok fengvt med r»(n)ggv. Leifit oss land vart, Saxar! fat mon ydr baz gegna." ‡>a heyrdv Saxar ok herklædvz. þa snerrv feir Otvn aptr; en Saxar skandvdv6 eptir feim vid mikl-vm ofmetnadi ok hegoma7. Marsibilia geck i hin hæstv vig-39skord vid sinvm meygvm" at sia || vt reid Saxa. |m sa Marsibilia Otvn a

feim hesti, er hon gaf honvm, ok mælti vid Påsen tam9: "Se, hvar finn vnnasti10 ridr a feim bleica hesti, er ek gaf honvm! Ec keni hann af feim vapn-vm, er ek gaf honvm; ok ma nv sia, hvessv fa ero komin." ‡>a mælti Flor-entam": "†>at hyn. ek Iofrey, min vnn-ast(a), er næst honvm ridr; all vel sama honvm god vapn12. Eigi vil ek annan mann, ef hann vil mik." — "‡>at ætla ek," segir Pa-seta, "at fin vnasti man vera sofnadr, er hann er eigi her kominn." Marsibilia svarar: "Hann er bædi vitr ok fridr, ok eigi minna lof(s) verdr en ykrir" Menn badir."

Ifeirri ridv vt .ii. hofding(i)ar; axar het Estvrinn, en aNar Fixabless; ok fylgdv feim .m. iiiddara; fesser voro dram(b)latir ok fylgdv lit sinv lidi, heldr ridv feir lankt fram fra, ok med feim .x. riddarar adrir; fvi at feir lettv sick ecki iafna vid adra Menn. Otvn ok Iofrey sa fa ok mæltv: "Nv megöm ver sia ofmetnad Saxa, sem gvd

steypi feim! Ridvm nv at feim ok gled(i)vm hiortv14 okcara vnnasta, er erv ienvm15 efstvm vigskordvm at sia, hvarir betr hafa." Sidax leyptv feir at heiding(i)vm; ok er feir mætvz, fa hioggv feir i hialma heidinng(i)a ok klvfv feirra bvka bryni-ada. þa koma feir .x. Riddarar. En er fat sa Marsibilia, fa mælti hon:

1 v Vt (a un derpr klädt) A 3 apf A 3 Så, A 1 Så (= útj A 1 Piicl öfver r A

8 ,S'à A 7 begofa A 8 Så (= meyjum) A a Så ("pa/IVnta; A 10 aimafti A " -tä A

12 vaiipu A 13 ykriii A 14 i och v stå öfver raden A 14 e öfver raden A' !

"Mamet, lavardr mattvgr, er .i. rædr ollo! gæt vara manna fyrir1 sakir pina godgerninga, at eigi se peir drepnir eda hondvm teknir2!" †>a heyrdv borg-ar Menn op heiding(i)a. £>a brvgdv peir Otvn ok Iofrey sinvm sverdvm ok hioggv akafliga, sva (at) fara pen-i(n)gga (var) vert lif peirra, er fyrir1 ordv\ Ipeirri kom meginn herin eptir; pa snerv peir Otvn (ok) Iofrey aptr4 til sina manna. Nv la'pa peir Frankiss Menn vndan vintr(i)anom5 ok sia rinng vm Saxa herinn. Otvn ok Iofrey egg(i)vdv sina menn ok drapv mikinn lvt af peim heiding(i)vm, er par voro komnir. ‡>a heyrdv peir mikin gny6 af vapnvm ok lvpvRvm: par for Salatress hofvd konvngr ok Kordvbann, son hans, ok .ii. konvngar, Falsardr ok Kanaber, ok vid peim .xx.M. hird Manna, †)a snero Frankis Menn vndan, ok eigi sem flotta7 Menn; pviat peir snero iafnann aptr, ok lvtv margir" pax fagnad af peim Otvn ok Iofrey, er peir matt v vel an vera.

Nv verda peir Florent konvngr ok Flovent varir vid pessi tidendi, ok herkledvz skiot, ok beid engi axars, ok vard Flovent eigi seinstr. Hann reid at hefna sina Manna ok sat aenom hvita Magremon. Hann mætti ifyrstv e(i)nvms konvngi, er reid eptir hans

monnvm, ok lno til hans ok klöf hann i t va lvtti ok mælti: "Of miog bodtv pig fram til bana, er (pv) vildir drepa mina Menn." Sidan eggiadi Flovent miog Frankis1" menn; en peir ga-fvdz" e(i)nkar vel. ‡>a kom Salatres hofvd konvngr. ‡>ar tekz nv hardr bardagi, ok veita12 Saxar harda sockn. Flovent var adkendr; pviat hann reid igegnvm fylkingar ok'3 drap margan man. þat sa-Rvdent in rosti14, fro(n)di konvngs; hann var komin til lid veizlv15 vid hann af Danmork; hann var mikil madr ok sterkr ok en mesti kapi. Hann reid ok drap Frankiss Menn. En van skiotara mæt^z peir Flovent; ok lagdi hvar til axars, ok brvsttv isvndr sj>iot skop(t)inn, ok feil hvargi fyrir1 oprom. SidaN bra Flovent sinv sverdi ok hio til Rvdents i hans hialm ok klöf hann ok sialfan hann, sva at sadlinom nam stad. ‡>a mælti Flovent läkt10: "La'fat17 se nafn pit, allz skaparils! a'dkend ero vapn var fyrir1 sakir pinar miskv(nn)ar; lofapr"J sepv20, gvd!" ‡>a mælti hann vid hann dadann: "Ofan pv, hvndr! |)etta em-bæti skal ek veita ollom fræ(n)dvm Salatres hofvd konvngs kap la'st; pvi at hann tok pat riki med ro(n)ggv, er Franka konvngr gaf mer; ok er illa, er ek lama honvm eigi sialfvm."

Nv er at segia fra Salatres hofvd

' f'J A 1 tekV A 3 Så A 4 aptsr A 5 vin triiiin A 6 öfver raden A 1 o likt vit o A 8 in V A s r likt o A 10 -ki" A 11 Så gúfux) A 12 a öfver raden A 13

I marginalen A 14 Så (=• hrausti^ A u vcdizlv (d underprickadt) A 16 Så {= lågt) A

" Så (= lofat) A 18 fkapi (= -peri?) A 19 -þ A 30 Så A

konvngi. Honvm eirir illa fall fre(n)da sins ok sva ord Floventz; ok rendi at honvm; pvi at hann kendi hann af biortvm vapnvm ok storvm hoggvm;

ok kom a hann ovaran ok lagdi til lians1 spioti. En gvd, er hialp er all(r)a sina manna, gætti Floventz, segir Meistari Simvn, sva at eigi brast hans en goda brynia; ok vard hann ekki sarr. En2 er hann kendi lag(s)ins, |>a sat hann sva fast, at slitnvdv hans stigre(i)])p ok giardar; ok var(d) hann ofan at stiga. Ansæis var nær stadr ok tokhestin ok lagdi a sad vi ok leidi til Floventz; ok liop hann a back. Iofrey var nær stadr ok renfti at konvngi

ok hio til hans, ok kom a hialminn3, ok af fat, er tock, ok brynio af baki honvm, en eigi tok bvk hans, ok i svn dr hestin fyrir4 aptan sadvlin; ok feil konvngr iroidri fylking sini. (Ok komv) pa til at j dvga honvm .c. Manna, ok settv hann a annan hest. Hann bioz at hefna sin ok bles ilvdr sin; ok kom Ja fiolment til hans, Kordvban ok Kanabez ok Fallardr konvngr. ‡)a mælti hofvd konvngr: "Mikla skom hefir sia5 en nykomni mala madr gert. Hann hefir drepit fyrir4 agvm mer so .xxx. Manna, peira er ek hafda mesta elskv a. En ek lagda til hans1, ok felida ek hann af baki; en hann var

po ecki sar. þa kom einn .hans madr ok hio pat hog til min, at ek bida aldrei bot, ef tckit6 hefdi. En per erot minir frændr ok fostbrædr, ok eigvt per min at hefna." ‡>eir svorvdv7: "Eigi skal .i. peira vndan komaz." Fallardr konvngr kos af sinvm monnvm .ii.M. Manna ok tok trv peirr^, at peir skvlvs drepa Flovent eda hondvm taka, eda lata lif sit ella. Salatress hofvd konvngr ok Kordoban, son hans, fvl(k)tv pa lidi sinv ok ridv at Frankis9 monnvm ok veit v peiin harda sokn.

Nv ser Floren konvngr fall sinna Manna, ok otaz1" miog ok villdi flyia; en Saxar slogv hri(n)g vm pa. Í peirri kom Flovent med .ii.M.-Manna, er hann hafdi vallit med ser. Hann kalladi hari rodv: "Nv skal reyna mina vini;" ok hio til einss heiding(i)a af Frislandi ok klöf hann itva lvti. Sidan lek (hann) sva vid annan ok en pridia. ‡)a reid hann fram i fylking" Saxa; ok var hverr til dada dæmdr, er honom mætti. Nv ridv Frankiss Menn hardliga a hendr Sa^gxvm ok hefndv a litilli stvndv sina Manna. Otvn ok Iofrey fylgdv pa Flovent, ok fvndv avngan sva dramblatan12, at eigi la;gdi peir hans ofmetnatd. þeir felldv sva margan heiding(i)a, at seint er at skra noffn peirra allra. En sva var at sia, segir

1 li A 2 ehi A 3 Det förra i öfver raden A 4 F" A 4 Härefter nir undirpricludt A s teikit A 7 fos A 8 flv (= skylduP) A ' -ki'z A 10 Öfver raden A 11 fylkin A

13 drädlataii A~>

Meistari Simvn, sem Ja er madr er i 8kogi ok hogr oll tre, sma ok stor. ‡>a reid Flovent fram1 vel pi'(i)v ar-drog, ok mætti pa Falsardi konvngi ok 5 hans lidi; ok pa kom lid Floventz at. Ok segir Meistari Simvn, at sia haffi verit mestr folk bardaggi, sipan svikin yar Alexander in mikli. þa drap Flovent med sverdi .iiij. Riddara. p>at sa Falsardr konvngr, ok reid fram ok eggiadi lid si t, ok drap .vi.2 Menn fyrir Flovent. Sipan ridvz peir at ok hofdv brvgdin sverd i hondvm; ok hio konvngr til Floventz af miklv aili. En hialmr hans en godi spiltiz eigi; en sverdit stoe i tva lvtti. pa lno Flovent til konvngs af reidi ok kl(a)vff hann i tva lvti ok hest hans isvndr ok mælti: "Ofan pv, en bansetti hvndr! bv treystiz of miog pinv riki. Lit mantv hælaz (i) qveld fyrir iua3 kvrt-eiso4 Marsibilio, at pv hafir mik drepit." En peir, er hand selt hofd(v) at drepa Flovent, hrædvz allir. En gvd se loffadvr, er Flovent var eigi drepin! ‡)a veitv5 Frankis Menn Strxvm pa veizlv, er sa var fegnastr, er fra peim komz; ok voro peir fair.

Nv ser Salatres hofvd konvngr, at Falsardr konvngr var fallin, ok mælti: "Mikill skadi er eptir sva godan dreng. Makvn verdi per reidr, inn i 111 Flov-

ent! Ok ef ek fe pat väld at na per", pa skal ek henggia pik ok brena liold pit ok beinn." Flovent svarar: "Hættv slikvm ordvm! Ek kalla til l(an)da peirra, er pv tokt med rongv af Fraka konvngi; ok attv at vera hans vndir madr ok gialda honvm skat a hverio7 avi." Konvngr mælti: "Ef pv fylgir hans mali, pa inontv illa af fara; pvi at ec liefi sent eptir sonvm minvm tve(i)mr ok Almatvr konvngi; peir hafa vid ser .vi.M. gopra dre(n)gia. Ok mantv pa drepinn8; en ek man eignaz Frakland ok minir erfing(i)ar, or vel oro til bornir at bfra korvnv."

Otvn ok Iofrey mælto vid3 Flovent: "Konvngr värr er stadr imiklvm haska; ok ætlar hann, at pv serr hand1" tekin, er pv kemr eigi til hans. Ok fyrir gvds sakir, ridvm paNgat ok dvggvm peim!" Flovent segir: "|jat veit gvd, allrar skæpnv skapari, at eigi skal ee sva gefaz Soxvm, sem ek se bvndin." Sipan reid hann pangat med sinv lidi.]>at sa Florent konvngr ok mælti vid hann: "Brodir Flovent! illa ferr nv at vaRvni MoiinvM. Kordvban11 konvngs son veitir oss liarda sokn. Fyrir12 sakir Makvnn, hefn vaaa Manna ahonom'3! Hann hefir gert oss mikit man spell, sva at peir, er bazt ero hvgadir, ero miog sva a flota komnir."

1 r öfver raden A 1 Eller möjligen .iii. A 3 a otydligt, likt o A * kn- A ' e är ändradt från ett' 1 A 6 Härefter ett underprickadt a A ' h öfver raden A 8 d'pit A

* v* A 10 hend A " korb A 11 P" A " aho A160

Flovent svarar: "Herra! latt eigi bl(e)ydi a Jic koma! ‡>v ertt värr hofdingi, ok attv vel vm at mælaz. Op(t) leysaz vel vandrfdi. Ek heit ‡>vi, at ek skal eigi flyia1, mgdaN ec ma retr sittia a min-vm hesti ok (aj välld a minv sverdi. Ridvm nv at Jeim! ok sporvm eigi vara fian(d)men!" Frankis2 Menn glod-41 vz miog vid Jessi ord ok" || mælto: "Nv mvnv Saxar dyat k(a)vppa vart lif. Flovent man nv makliga lana Jeim ok liijra Jeirra ofmetnadi." Flovent reid4 Ja at Soxvm, ok kendi Kord-vban konvngs son imilli tveggia" fylk-inga ok mælti vid hann: "J>v, Kord-oban! rid fram hingat! ok berst vid mik, ef Jv Jorir! En alldregi van Jin fadir ne lians tàdir aNara konvnga erfda la'nd; ok a hann at vera vndir kon-vngr Franka konvngs ok veit(a) honvm lilydni0. En nv kalla ek hann drotins svicn, er ber(s)t imoti sinvin lavardi. En (ef) Jv Jorir at verria7 J(et)ta mal fyrir hann, Ja förda z Jv mik eigi!" Kordoban kendi hann af vapnvm ok sa, at sverd hans var alt blojokt. Hann ottaz miog ok snerri vndan i fylkingina, Jar (er) Jykvtz var. Flovent rendi eptir honvm, ok mati eigi na honvm. Jmt eirdi honvm illa, ok hefndi sinar reidi a Jeim, er honvm voro næstir, ok drap marga

Menn. En Menn Floventz fvlgdv honvm vel, ok Jvnttvz skiot fylkingar Saxa, ok hefnd(v) vel sina Manna. Flovent reid imidia fylking Saxa ok hio a badar hendr ok vildi giarna na hofvd konvngi; ok hverr, er fyrir vard, fec litla biorg af Ma-met, er eigi matti da-ggas sialfvm ser. •

Salatres konvngr sa, at Flovent lcitadi hans ok van honvm mikin skada; ok var engi sva godr liiddari, at eigi styngi skiot nossvm nidr, or hans bg(i)d.

snerri konvngr vndan; ok vickv allir hofding(i)ar eptir honvm; en Frankis Menn rak v flottan. Ok9 var Ja litid at drepa Ja menn skiott, er eptir voro. Ok var Jar gott kavp ahcrvapnvm; Jvi at allr vigvollr var Jacidr af lik-vm heidingia. En er Flovent sa konvnga flyia, kalladi1" hann a Salatres konvng: "Hvi11 flyr Jv vndan einv vngmenni? Ok er Jer mikil skom at vera drepÍN iflotta. Snvdv12 helldr imoti mer, ef Jv Jorir!" Konvngr villdi eigi bida hans. Flovent hafdi godan hest, ok dró skiótt saman. Saxar lettv eigi sixi ferj, adr en Jeir komv iKorbvil. En megin herrinn kom Jar, er voro vin tró stór; var Jeim Jar farar talmi mikill; Jar var J .M. Manna trojit vndir hrossa fotr\rm. En margir komvz navdvliga til borgar

1 1 öfver raden A 1 -ki® A 3 Upprcpadt i början af nästa sida A 4 Två gånger

skrifvet A ' tveiga A 8 d öfver raden A 1 1 öfver raden A 8 Så (= duga) A * Andra banden börjar åter A 10 þall- A 11 þvi A 11 Härefter följer þv (hvari skrifvaren sökt ändra |j till ett hj A- ' Fornsögui

blids1; ok var par prongt ín at ganga. Frankis menn hioov akafliga ok drapv rneia en .c. siddara.

Marsibilia konvngs dottir ok meyiar hennar vid henni voro vppi i vigskord-vm ok kostvdv storv grioti ofan a Frankis menn ok drapv .vi. aiddara. pat sa Otvn ok mgllti vid Marsibiliam2: "Of reipar erv per nv ok3 minniz eigi peirra orda, er ver mæltvm med oss. Ok man Flovent eigi leggia äst a ydr, ef er drepit Menn hans." Marsibilia svarar: "Eigi ero ver fiandskapar verd-ar fyrir petta; pvi at ver hofvm mikit læti4 af peim pegit ok fagra pionan; en ef peir hefdi flyit fra5 oss til Saxlandz, pa mvndi ver vera giptar ydrvm 8kiald sveinvm; ok mvndi ver pa lifa vid sk om alla vara daga." Otvn mælti: "Eigi ætlar pv nv rett, drotni(n)g! pvi at eigi mvnv ver bregda varv satt mali, ef per villit ydr ord halda vid Flovent." Marsibilia svarar: "Heldr vil ek drepa sialfa mik en bregda mini äst vid Flovent." pa gek hon or envm hfsta tvrni ok ipan, er var yfir borgar hlidi. pa sa hon marga sina Menn herfiliga heim fara. Sipan tok hon hvassan hpgettil6 ok la-st i hofvt e(i)n-vm Frankis manni, sva at heillin var vtti, en hann feil dadr nidr. pa sa Marsibilia, at fadir heNar var illa stadr;

Sudrlanda. löi

pviat Flovent soti hann fast, ok hio hvar til annars af miklv afli. pa bliknadi hon a at sia ok mælti: "Ho, ho! nv ma ek vgsol7 ok am kallaz, er ec se pa .ii. Menn beriaz, er ek an mest aiard riki; pvi at hvarn sem ek tyni, ma ek

a(l)drigi bot bida. Heyrdv, Makvn! pv ert allra hlvta skaparri[8], ok at oliv at rada; veit mer pa hialp, at eigi se yfir stigin en hvit skegiadi fadir iqin! ok pat anatn, in mildi la-vardr! at ek missa eigi pess mannz, er ek hefi mesta elskv a, par sem er Flovent; pvi at ef ec tyni honvm, misi ek allrar pessa he(i)ms gledi." pa kom Pa-seta ok mælti: "Dro(t)ni(n)g! nv er sa dagr komin, er pv mat idraz pess astar hita, er pv hefir fe(n)ggit af fra sogn (af) fræknleic Floventz. Man nv pat sannaz, sem mælt er, at 'svida sætar astir'. Nv man Flovent drepa fodvr pin ok brædr pina ok skama sva Saxland[10]."

Nv hafi per heyit(t), hverssv Flovent rack flottan. Hann | kom Salatres42 hofvd konvngi af hestinvm vtan borgar. Hann liop fimliga a sinn hest ok bra sinv sverdi ok vardiz dre(n)giliga. Hann hio mikit hog ihialm Floventz; en hann[11] bognadi eigi[12] ne brast, pa sotti konvngr at Flovent, ok mædiz brått; pa hvildiz hann vm stvnà ok

1 -dr A 1 Mari*. A 3 Första handen fortsätter A 4 Så A 1 Ordet (skrifvet i"') står öfver raden, därefter följer fyrs öfver struket A ' Så ('= hegeitilj A ' o tyckes vara ändradt från ett & A 8 fka/gri A ' anaz A 10 1 öfver raden A 11 h f=hialmrinn?^ A

11 öfver raden A

mælti: "Vist ertv godr drengr, Flovent! ok eigi man finnaz |>inn iafningi, ef |>v lifir lengi. En pv mat sia, at sa en ammi konvngr, er pv pionar, er sva fataikr, at hann ma eigi biarga sialfvm ser; ok lit man hann' sæma pik eptir pvi, som pv ert verdr. Nv far pv til minn, ok gerz minn Madr! ok man ek gefa per allt Rvciam ok .xxx.M. Riddara til fyl(g)dar." Flovent svarar: "[Ec em[2] Riddari Fraka konvngs[3], ok hefi ec honom eida svarit. En ef[4] ek ryf ord min, pa ma ec pvi brigzli se(i)nt af mer koma." jþa hio Flovent til konvngs isvndr nasbiorgina ok af nefinv pat, sem tok, ok isvndr sop vi hans[5] ok brynio, ok veiti honom mikit sar. pa hli(o)p konvngr at Flovent ok toc hann ifang ser ok bar[6] hann i brot sem [.i. barn[7]; pvi at hann var .iiij. fotvm hæri en Flovent. pa æpdi Flovent hari rodo ok mælti: "Heyrit mer[8], felagar! dvgitt mer nv! Sia vvinr berr mik ibrot, ok man hann illa lvca vidfl mic, ef hann kemz[10] i brot vid[9] mik." Iofrey heyrdi op Floventz ok keyrdi sin hest sporvm ok lagdi spioti" til konvngs ok igegnvm bryni(v)na, sva at [ibeini (n)am[12] stad, ok hratt honom sva, at hann kom fiarri nidr. En Flovent hio til konvngs ok

klöf hialm hans; ok fylgdi par eyrat hf gra. pa mælti konvngr: "Hvi viltv drepa mik, Flovent? Ek man gefa per mikit fe fyrir[13] mitt lif; ec skal gefa per pat aiki, er ec het per fyrr[13], er Florent hefir at; ok vertv hofdingi yfir .c.[14] manna! ok ek man gefa per Marsibilio, dottvr mina, er[15] eingi finz iam vén iallri verolldixi; ok ertv pa mikill hofdingi." Eptir pessa redv hellt hann vpp sverdi sinv ok gaf sic vpp. Sipan hliop Flovent ahest siv ok tok vid sverpi hans.

En er Marsibilia sa pat, pa feil hon npr i tf vit. pat sa Florenta ok mfllti vid flotta menn: "Heyrit, godir drengir! ridit eptir Frankis monnvm! ok hialpit varvm hofdingia, er hertekiN er af Flovent! en er ervt hans menn, ok eigvt ydart lif fyrir hann at leaia. En ef hann er nv drepiN, pa megvt er litt helaz, at er hafit vjdt Fracland af ydrvm frecnleik; helldr mvnv per vid skomm lifa alla ydra £vi." Af pessvm ordvm fekz Soxvm mikill harmr; $n eingi pordi eptir at rida.

En er Florent konvngr sa Salatres hofvd konvng, pa mfllti hann vid micl- vm fagnadi: "pv, ín godi Mavmet! ok Terrogant! ok is ageti Apollin ok it

1 Öfver raden A 2 Från [först skrifvit en, sedan äro c och e tillsatta öfver raden A

3 fcrf öfver raden A 4 Härefter þv öfrerstruket A 6 h A 6 a öfver raden A ' Från [

lharn och dess utom .1. öfver raden A " Så A ' y' A 10 keiz A 11 p öfver raden A

13 Från [orden äro sammanskrifna och lunde läsas ibe(i)n nam A 13 F" A 14 Sä A

" Andra handen återkommer AFornsögur iudrlanda.

lovin lavardr! Synt er nv, at sa, er ydr pionar med godvm vilia, man sigr hliota ok senip i ollvm lvtvm; en[1] |>eir erv villtir[2], er axat segia." Nv rida Frankis inenn heim leidis med mikilli glpdi ok hélaz mioc, ok heyrir långt peiita reid. En ec hyo, segir Meistari Simvn, at oll Jeißa gledi inan snvaz ihrygd; pvi at sa peiiia, er bezt er at ser gen, man erit hava at visa, J ott hann se ix frecnazti madr.

Kap. XXIV.

N'

Y er at segia fra heim, er eptir voro vid Korbvil. peir sýta ok gråta vfarar Salatres hofvd konvngs. Sipan foro peir til blothvsa sixa ok[3] cleinpv[4] mioc iordvm sinvm Mamet ok Terrog-ant ok heitvdvz at brexa pa. Marsibilia var myklv vkatari en adrir menn. En i peim max fiolda hliop fram Kordvban konvngs son ok mellti: "Ypi verpi Malivn[5]! In ve^sti gvd! nv er yfir komix mattr pix; ok avmr er sa, er per trvir; litil er hialp at[6] Jer ipyrft-vm. Salatres, fapir mix, dyrkadi | ic med godvm vilia ok gerpi af ønvm dyrsta malmi pitt licneski ok drygdi iafnan pix vilia. Nv ertv sannliga yfir koinix, er pv braz honvm." Sipan

hliop hann at Terrogant ok lavst med staf ihofvd honvm, sva at (hann) stack navsvm nidr. pai sa hann, hvar Mav-met sat, ok lee hann sva vid pa bada ok lét illa at peim. Sipan stack hann Ýt avgv peiüa ok geck iandlit peim ok bardi pa. Eptir pat fieygdi hann peim ipina grof ok mfllti: "Iler skolot it. avallt lioia, nema it sendit oss kon-vng várn heilari yr valldi Fracka konvngs." pa mfllto Saxar vid Kordvban: "Litils virpir pv gvd vår, er j. pv ferr sva svivirpliga vid pa." Svmir43 mpllto: "petta er peim maklict; pvi at peir brvgdvz konvngi varvm. Gerit nv iarteinir!" sogdv peir, "ok latid heim koma konvng varn!" En peir hofdv falsliga etlan[7], segir Meistari Simvn, er peir etlvdv pa mega hialpa konvngi, er eigi màttv sialfvm ser.

Nv er at segia fra konvngvm Salatres ok Florent. "pv, illmexi!" segir Fracka konvngr, "mikit ill t a ec per at lama. pv hefir mioc nidrat semp Frankis manna; pvi at ecki korn ne vin hefir prifiz iFraclandi apessvm .xxx. manada, er nv hevir verit. En fyrir sakir pixar illzkv ertv komix imitt välld, pv skällt fara vid mer til Paris ok hava par pat herbergi, sem pv hevir til gert: pa myrkvastofv, er sa-rgvz er iborgÍNÍ. par skalltv pola sva micla nad sem engi axaa, sipan

1 er A 3 vlllt* A 3 Öfver rade» A 4 Skrifvet cliþv A ' uiah". A ' t är likt ett r A 7 Eller möjl. ettlan A

Noe var iheimi. ‡>v skällt sva svellta, at eigi komiz pv ahest pÍN, pott .iij. menn stydi pic; ok mantv pa idraz piNar of dirfdar[1]." Konvngr svarar: "Hellztv[2] eigi! Litils ertv ver pr ok v verdr at heita konvngr. Nv hevi ec her verit ipvi riki, er pv ert v verdr at styra, ok vníí borgir ok castala; en pv komt alldri Vt af Paris til bardaga, io adr vngmenni petta kom at frelsa pic. En per etlada ec paN dada, er verstr vfri, til. En Flovent vgri v verpr at piona per, sva rogvm konvngi. Hann hevir drepit fyrir mer .iij. konvnga ok marga hofdingia; en pic ottvmz ec eigi, ragan konvng ok dadlavsan, er eigi porir at veria pina borg. Ec á .ij. sono, kvrteisa menn ok rica; peir erv nv i Nordmandi med .xxx.m. aidd-ara. Almatvr konvngr af Roma man skiótt koma at hialpa mer vid .xx.m. 40aiddara; ok eigi mvnv lida .iiij. dagar, adr pv mant eigi pora at halida amer; pvi at peir mvnv sva avngva[3] per, at eigi mantv sva mikit hafa af pinv riki, at pv halldir hofdi. ‡>eir skolo skiótt vef ta aredi pim borg Paris ok brexa hana med ellz velvm peim, er ec hefi eptir sent til Finlandz." Fracka kon-vngr mgllti: "‡>at veit Mahvn[4], at ec skal prongva[5] per, adr en peir komi i Paris; ok litil hialp skal per at peim

verpa," Salatres konvngr mellti: "þat veit trv min, at eigi hredvmz (ek), at pv mvnir pora at rgna mic lifi eda limvm;. pvi at pv ert eN versti madr, ok alldri var per sn ill i bragd kent; ok er Fracland skammat, er pv skällt fyrir rada, er eigi porir at hialpa lyd pin-vm ne landi, er eigi skal leingi pitt vera. Ec hevi fyrir pvi gefit sonvm minvm land pitt, at ec hevi spvrt bleydi pina ok ragskap. ANaR peirra skal eiga Fracland, en aNau Nordmandi. Sipan mvnv peir taka mic 6r pinv valldi fegÍN0 ok f(r)ialsan. En eigi skalltv eptir vera; pv skällt fara til Nvbia landz ok lvka par pinv lifi." Florent konvngr svarar: "Mavmet hialpi mer sva, at alldri sa ec fif(l)sligri etl-an! Ec hefi i minv valldi lif pitt ok bana; ok vittv, at ec hevi onga e(l)skv aper! pvi at pv hefir med rangri agirnd spillt

minv riki ok hevir iafnan verit fvllr illzcv ok vfripar ok gert per til bana." Salatres konvngr mellti: "Ec hredvmz pic eigi, enn versti konvngr! pvi at pv porir eigi at gera mer imoti." Fracka konvngr svarar: "|jv, ín versti pvtv son! leingi hevir pv illzkv fylzt; co ok synir pv ipinvm ordvm hegomliga ftlan. Ok nv saNaz pat, er fornqvedit er a Frankis manna tvngv: ['Ki ten t Sun pie pius que sa chape ne tient,

1 d är ändradt från ett a och det följande a från ett r A 2 Så (= llælztu) A 1 Skrifvet avng* A * mah*. A 5 þrong* A ' g öfver raden A

(s'en repent) tost quant fr eid (ii) vien/"." — ‡>at er sva a vara tvngv: 'Sa er lengra rettir sín fót, en yfir hofn hans tekr, hann idraz, fegar kvldi kemr at hon-vm.' — "‡>v haf|iir margar gersemar; fv haffir hiarta fvllt af ill girnd ok rang-leti; hefir f v fer sva hagat, at fv ert fallÍN imitt välld; ok skal ec lyfia fer fina illzkv, adr en fv kemz hefan. Ok ef fyrir ferst idag, fa skal fic a myrgin hengia vid fat tré, er hest er iFraclandi." Salatres konvngr svarar: "‡>ess bid ec Mahvn, at hann frelsi mic "ór finv valldi, ok veiti mer fa miskvN, at sv hialp komi mer skiott, er ec venti, ok verfi fä oll fin heit at hegoma."

Kap. XXV.

Ny erv komnir .ij. synir Salatres hofvd konvngs til Paris med miklv lidi, ok Almatvr konvngr vid sitt lif, .xxx.m. niddara; fvi at feir bredr etlvdv at gipta honvm Marsibiliv2, systvr sina. þeir (hofdv) lagt vndir sic allt Nord-mandi ok Roma riki allt til Griclandz hafs. En er feir heyrdv rit Saxa3 konvngs, fa snero feir fegar ollvm herinvm til Fraclandz. En sa, er fa

vgri i Paris, segir Meistari Simvn, matti sia mikiN vid bvnat. f>a4 re(i)d Gern-44 imer5 konvngs son fram til borgar hlids ok æppti hari roddo ok mælti: "Hvar ertv, mala madr, Franka konvngs blif ok tr(a)vst Frankins manna? Rid hingat ok bersc vid mik, ef fv forir! En eigi farftv at ottaz mina Menn." ‡>a svarar .i. borgar Madr: "Rid fram lengra, ok dvelz eigi her! En (ef) fvü leitar Floventz, fa mantv hann fixa vid Korbvil vid Fracka — ok mikill fioldi borgar Manna. Ok fat veit ix godi Terrogant, ef fv fi sr Flovent, at hann man eigi flyia; helldr man hann skiott af hoova f itt it capp orda hafvt." En er Grinimer7 heyrdi fessi ord, fa sneri hann skiott lifinv til Korbvil. Nv lidr dagr ok sezt solix, en oll fioll ok dalir" birtaz af vapnvm heidingia.

Nv at segia fra Frankis monnvm, at feir hofdv lagt af ser hervapn sin; en er feir komv idal nockvrn, f(a) voro far Saxar fyrir vid mikit lif, ok veittv menn9 skada Frankis monnvm. Nv er at segia fra Grinimer7; hann er vel hercleddr eptir sinvm vilia; hann var oc agodvm hesti. Nv reid hann at einvm Frankis manni ok hio til10 hans, isvndr hofvd hans ok bvc vid brynio, ok fleygdi honvm dadvm aiord". Sifan epti hann hari rodd v: "Hvart12

1 Från [enligt förslag af V. E. Lidforss och F. A. Wulff; kicent fiuiþepluf qefa

chra/peue tenet toft q"nt frenduret A J MarP. A * raxa A * Första handen börjar åter A

8 gV A 6 Andra handen fortsätter A 1 g'n- (^Qirn-?) A ' 1 är ändr. fr. ett v A " m (—

mann?) A 10 Härefter einf överstruket A 11 1 är ändradt från ett f A ,J t öfver raden A

ertv, Flovent! hreddr vid ftiik, er pv porir eigi fram at rida? lvomÍN er pÍN enda dagr." Flovent lieyrpi óp hans ok reid at honvm akâfüga ok lagdi til Grinimer1 af miclv aili, sva at fiaRÍ kom hann nidr. I peirri kom Isaac, brodir Grinimer1, ok lagdi spioti i bac Flovent, sva at ibeíni stód, er hann var brynio lavss. Salatres reid pegar til Korbvil, er bardaginn tokz i dalnvm; ok varp borgar lydr fegÍN hans heim qvamv.

Flovent kendi, at hann var sáií, ok reid pa at fylkingvnni ok steig af hestinvm. Otvn ok Iofrey fylgdv honvm; ok mfllti hann vid pa: "Gopir uinir! nv em ec skamniadr, ef ec hefni min eigi. Nv er sv bén min vid ykr, ef pit vilit eptir minvm vilia gera, at 2oper selit mic dyrtt heidingivm." Sipan stf hann a bac sinvm hesti sva hvgadr sem leo. Ok er pess meíri vón, segir Meistari Simvn, at. hann hefni sin skiótt a sinvm ovinvm. Otvn ok Iofrey ok

.xv.m. KÍddara vid honvm2 eoiaz at hefna Floventz. ‡>a møllti Flovent: "Gvd gefi oss styrk ok stadfesti moti varvm ovinvm! Ok lvkvm nv dyrliga varv lifi sem gopir drengir, ef ver skol-vm lataz! pvi at betra er at deyia dyrliga en liva vid skomm." Nv eoiar Flovent lip sitt, ok hafdi gott at savk. ‡>a er mikill lvdra gangr af lipi Floventz; ok skialfa allir vellir af vapna

gný peiaa. Nv snvaz Saxar imót; ok tekz nv ogvrligr bardagi ok sva mikit " maxfall, at eingi fgr talt. Konvngs synir beriazt nv snarpliga; ok er hverr til bana kosÍN, er peim metir. Florent konvngr ge(f)zr ok vel, ok allir Frankis menn. En Flovent hefir eigi dignat af lagino, ok er, sem hann se af svofni vaktr til bardaga. Engi3 er honvm fyiii4 i fylkingv; hann hogr Saxa sem næfrar. Otvn mælti: "Gvp gæti ydar, herra! aldri sa ek pik iam reidan. Hlifit ydr heldr!" Flovent svarar: "Eigi .ma ee lifa mer5 fyai, en ek hefi frelsat lond p92, er gvd gaf mer."

Nv ridr fram Isaakr konvngs son at Florent konvngi ok legr spioti i skiold hans, sva at isvndr brast spiot skaptit. ‡>a bra hann sverdi sinv ok lno aa'xl konvngi ok skifdi fra sidvna par til, er miodmin tok vid, ok kastadi honvm davdvm a iord. |j a helt6 hann vp sverdi sinv ok lirosadi sigri. En er Frankiss Menn sa fal konvngs sins, pa brast pegar flotti i lidi pe(i)rra. ‡>a mælti Otvn vid Flovent: "Herra! nv ero ill tidendi orpin: Frakka konvngr er fallin, en Frankinz Menn7 flyia nær allir; ok er eigi meir eptir en .xv.m., en Saxar erv sva margii-j at sex erv vm ein. Nv snv ver vndan!" Flov-ent svarar: "Hala skal ein peira hofd-i(n)g(i)an fyair konvng varn, eda lattaz ella." Nv ridr Flovent at Almatvr

1 g'n- (= Girn-?) A 1 SA A * Första handen fortsätter till bladets slut A * PricJc öfver k A s SI rifvet ms me» 5 är Hl, t ett t A e heilt A 7 Öfver raden A1 Fornsögur Suðrlanda.

konvngi ok hogr i skiold hans (ok) i tva hlvti. pa lagdi hann i skio(l)d Floventz, ok rendi spioti1 vndir qvid hestinvm; en hann hliop2 vp vid; ok brast isvndr spiotskaptit. pa hio Flovent sinv sverdi i hoffvt konvngi ok klöf hann i herdar nidr ok mælti: "Eigi mantv drecka brvd kap til kon-vngs dottvr iqveld.r Sidan mælti hann lo vid sina Menn: "Snv ver nv til Paris! ók forvm eigi sem flotta Menn, heldr med fylktv lidi! pvi at pa man sidr a oss hlapitt." Nv snv(a) peir3 vnd-

a(n) med fylkt(v) lidi, en Saxar eptir med vfridi. Flovent ok haas Menn snva op(t) a motti ok drepa marga Menn. En er peir3 nalgaz til sina manna, pa mælto konvngs synir: "Leid-iz os nv at elta pa eptir sva fagran sigr; snv ver aptr4! illz eina er at peim van." Nv snv peir aptr4 til Korbvil vid sarv lidi ok hafa låtit margan godan drc(n)g. peir hælaz miog ok bidia fodvr sin, at hann fari heim til Saxlandz. ."Nv hofvm" j|5 — " — _ — _ — — ——-----

1 £piotn (= spjótit ?) A 3 1 öfver raden A 3 l»"" A 4 apts A 6 Återstoden af sagan saknas i AFlovents saga II.

Kap. L1

to----------2

vpp j borg ....

.... Flouent........systur

son keisara ok dottur son Helene drottn-

ingår. Enn.........Flouent

........allzkyns list ok jprottum,

par sem rikir menn eru vanir ath lata kenna sonum sinum. Hann var ok uel kristinn.

Enn er Flouent var .xv. vetra, for hann til Roma borgar ath piona keisara, frænda sinum; enn . . . ath

.............hafdi sent eptir

honum. ‡>ar var pa mikil mannfioldi

konga ok jarla ok ßiddara......

mikill fioldi annaRa rikra manna3. Enn jola dag [hinn] fyrsta pa er sungin var hamessa ok keisarinn hafdi borith cor-

onv sina, pa gekk hann j hðll med

sinum......ok settiz hann til

börda; ok var pa aagæt veizla ok margs-

kyns dyrar sendingar.......

ilmadi af hinum dyrstum jurtum. ‡>ar var gefit ath drekka piment4 ok clare ok annar agætr drykr; gott vinn var par odyrst drukkit. Nu var ollum . .> ,b feingit6, ok fagnadi huer annars fundi.

‡>a stod upp Flouent, systur son keisara. Hann var j gullofnum kyrtli ok var allra manna vænstr. Andlitt hans var huitt sem lilia, enn raudr7 aa kinn sem rosa; har hans var sem halmr

med........Hann var hardligr

ok sterkligr, breidr vm herdar ok vndir hðnd; ok allr var hans likami vndar-liga vel vaxin. Hann mælti vid skut-ilsveinn keisarans: "Bæt j kerith!" segir

1 Denna text (IT) är trykt efter skinnboken 6, 4:to i kungl. bibi. i Stockholm (i noterna kallad B). Första sidan är mycket nött, hvarigenom skriften på flere ställeii år oläslig; af en röd öfverskrift kan ännu läsas 'saga hinf fda flo . . den stora initialen synes vara A 2 Något mer än 1'/, rad af början är oläsligt i B; i det följande betecknar en prick platsen för en (oläslig) bokstaf ' mz tyckes stå i B * Otydligt B * Dc utplånade bokstäfverna kunde möjligen låsas 'vel' B 6 Skrifvet feing B 7 Det sista r är otydligt B

Flouent; "vil ek fera honum til litil-lætis ok audmiukligrar pionostu." Nu geingr skeinkiarin ok fyllir kerith okurt-eisligha; pui ath hann giordi of fullt; pui ath hann dfundadi fegurd ok kurt-eisi Flouentz, er hann hafdi vm fram adra menn. Flouent tekr vid kærinu ok gair eigi, ath of fullt var, ok snyr ath bordi firir keisarann. Enn [frammi] firir keißaranum sat einn hertugi, ofund-ar fullr ok illzsko. Enn er Flouent ste nær honum, Ja staupluduz yfir kerit nókkurir dropar aa skinn hertugans ath ouilia Flouentz. Hertuginn braz1 reidr vid ok laust Flouent med hendi sinni ok mælti pessum ordum: "Putu son!" segir hann, "illa erttu lærdr, ok synir pu, huadan Ju ert komin; 'af beisku tre renn beisk[r] [na]voxtr'. Ok pat ueitt gud, ath ef ek giorda eigi sakir hatidar ok pers annars, ath keisarinn hefir oss hingat bodit til dyrligrar veizlu, skylda ek fera pik j pann stad, er saur[g]astr er j Roma borg." Nu hófum vær heyrt illyrdi hertugans, red-um* nu vm1 athæfi Flouentz! Hann skytr nidr kerinu i& bordit ok hirdir eigi, pott af stópliz; pui ath hann kunni reidaz, po ath hann væri ungr. Sidann reidir hann vpp hnefa sinn ok V lystr |] hertugannmed suo mykluafli,atvtt flugu hans bædi augu ok j sundr brast hans halsbeinn, ok feil hann daudr

til jardar. Flouent mælti pa: "Nu ero per launuth pinn hrakyrdi; ok var per eigi pat3 vonn, ath ek munda pola per skom." Flouent snyr nu pegar til hallar dura. Enn keisarinn kallar harri röddu: "Taki per fol { etta ! Ok skal refsa honum sitt overkann eptir laugum." Enn Flouent uar suo vinsæl, at eingi af keisara mðnnum vildi honum meinn giora. Aunguann atti Flouent ok suo godann frænda, ath pyrdi ath fylgia honum vid keisarann4. Ok pa sor keisarinn eid vid hinn helga Petrvm postola5, ef Flouent yrdi tekinn j Roma borg, at hann væri viss til dauda.

Nu er ath segia fra Flouent. Hann kom til herbergis sins ok kallar skialld sveina sina ok bad pa taka hesta peirra ok sódla sem skiotaz. ‡seir hetu annar Otun enn annar Jofreyr; ok peir giordu pegar, sem hann mælti. þetta heyrir husbondi hans ok spyr, huat titt8 væri. "Godr husbondi!" segir Flouent, "illa hefir ath boriz: ek drap mann firir keisaranum, frænda minum ; enn hann hefir 8varit eid, at hann skal lata drepa mik, ef ek verd handtekinn." Bondi ogladdiz miok vid petta ok gaf Flouent hest pann, er hann kalladi Baupan, ok óll vopn ok digran fesiod. "Suo syniz mer," segir bondi, "sem pu munir hafa afl til at veria pik." Flouent ste nu i'á hest

sinn ok tueir sveinar hans

1 Otydligt B 1 -ed- otydligt B 3 Så B 4 keis' B 1 pla B « tiþ/ ("— tiþenda?) B Tibnds Unir. Årsskrift. Tom. XV. 22170

fir. Cederschiöld.

mod honum, ok pakka mikilliga bonda sinn velgiorning, ok snua nu leid sinni nordr til fiallz.

Kap. n.1

I^LEisarinn hefir mykla ogledi, er suo illt verk hafdi vnnit verit jhans höll ok firir sialfs hans augum ok kniam ok æ. suo haleitri hatith almattigs guds. Hann mælti pa til sinna manna: "HuoHti vil ek eta ne drekka fyR, enn ber færit mer penna ohappa mann." peir svörudu: "Herra! hann reid löngu brott af borginni." Ok er keisarinn heyrdi petta, kalladi hann sakafliga: "Færit mer hest minn Magrimon ok alla mina herneskiu, ok herklædiz at fylgia mer!" Sidan var buinn hestr hans; eingi hestr hefir skiotari Verit; hann var borinn j eyiu einni ok var huitr sem faunn. Nu stigr keisarinn abak honum; ok var hann gyrdr pui suordi, er bazst var j Roma, ok pungr skiolldr festr áá hans hlid. Sidann var honum feingit mikit spiot med fogru merki. Ok sidann ridr keisarinn vtt af borginni ok med honum fioldi Riddara ok pann veg, sem Flovent hafdi undann ridit. Nu ridr keisarinn suo mikit, ath hann var àå. litilli stundu langa leid fram fra ollum sinum mönn-um, pui ath hestr hans var hueriu

dyri skiotari. Ok pa ser kongr, huar Flouent ridr, ok æpti ta pa harri röddu ok mælti: "Illz mannz efni ok vondr sveinn! ekki munn nu stöda ath flyia. Ok pat skulo menn sia pat mund, er vid skilium, at pu skalt eigi optar drepa goda dreingi med folsku pinni firir mer ok pyrma öngum hlutum par ath." Flouent heyrir nu keisarann tala af mikilli reidi til sinn, ok ottaz hann || nu jmeira lagi, pui ath hann 71 var barn ath alldri. p>a mælti hann øa pessa lund: "Gud allzradandi ok ollu styrandi! firir gef mer pa hina myklu synd, er ek hefi giort! Bid ek, drottinn! reis vpp pu matt minn ok hugg! ok vardveitt likam minn, at ek verda eigi felldr eda handtekin! Helldr sia pu, drottin!okkr keisara pannskilnat, er okkr se sæmilegr, enn per lofiigr! p»ui ath ek em barn ok hefi ekki freistat minn; ok pott ek 8nyumz jmott, pa er viss vonn, at hann fellir mik; pui ath hann er hinn hraustazti Riddari. En ef ek fly vnd-ann, pa fær hann skiott tekit mik; ok er vonn minn huortueggi(a) hinn haska-ligsta. Nu skytt ek minu mali til almatigs guds ok ennar helgu Mariv, ath hon se vornn ok vardveizla minn at go pessum degi."

Ath suo mæltu bryndi hann hug .sinn ok sneri aptr hesti sinum — ok laust hann med sporum — jmot frænda sinum; ok lagdi huor peirra til annars spioti,

' Öfverskrift: Flouent reid af baki keisarann BFornaögur

ok misti keisarinn; enn Flouent lagdi til keisarans af suo miklu afli, at hann lagdi j gegnum skioldinn ok brynniuna ok aptr vndir hóndina — hlifdi pa gud, er eigi tok likam hans, — ok hrat honum suo af hestinum; enn j ofan ii falli hans hraut suerdit or slidr-unum. Enn Otunn var nær stadr ok preif suerdit. Enn Flouent tok hestio inn med aagætum bunadi ok mælti pessum ordum: "pat veitt gud, ath penna hest vil ek per eigi aptr gefa, pot pu gefir mer .xx. Merkr af mólnv gulli." Nu stigr Flouent abak Magris imon, ok sveinar hans fylgia honum; ok er pat1 meiri von, at peir verdi eigi teknir j Roma Riki.

Enn keisarinn satt eptir sa vellin-um par til, er menn hans koma at, ok var j ilium hug. peir mæltu: "Hui gegnir, herra! pessi atburdr?" — "Godir vinir!" segir hann, "gabbit mik eigi! Mikit gull ok silfr vilda ek gefa til, at ek hefda eigi her komit. par fer Flouent nu med hest pann, er eingi mann annar slikr finnaz j vcroldo, ok med suerdi hardla agætu." peir gledia keisarann ok reisa hann upp ok settia vndir hann hest. Rida peir nu aptr til Romam, par sem huorki skortir piment ne clare. Latum nu keisarann drekka jol sinn, enn rædum nu vm vandrædi Flouentz!

Suärlanda. 1 ' 1

Kap. m.1

I Jeír kómu ath kuelldi til borgar

einnar ok hèfdu par gott herbergi. Enn pegar j dagann ridu peir til Mundio[3] fiallz med mikilli mædu; pui ath peir treystuz eigi ath rida almanna veg, ok vrdu firir peim diupir daler ok brattir hamrar ok margar torfærur; ok mædduz peir <a kafliga. Ok er miok tok ath aptna, pa leitt Otunn vm sik ok mælti: "Herra Flouent! ek se kirkiu eina litla fram firir oss ok hus hia; ok munum vær hafa par herbergi natt långt." — "Vel m& suo vera," segir Flouent. "Ridum pangat!" Ok var par grafit diki diupt vm herbergit, ok stein muR firir jnnan. Nu stigu peir af hestum sinum, ok gekk Flouent til kirkiu ok badz firir, enn Jofreyr geymdi hesta. Otunn klappadi ath durum.

Enn petta || herbergi hafdi einn V einsetu madr agætr ok par med honum tueir menn ath fa honum eldividar. pessi heremita hafdi verit hinn mesti obstopa madr ok vildi eigi heyra guds ord; ok hann drap .vi.[4] helga menn, adr enn Siluester pafi[5] kristnadi hann. Enn nu var hann suo áavardr. gudi, ath einglar guds hófdo kent honum psaltara ok fundu hann éá, huerium .ij. dægrum. Heidingiar komu opt ath vittia hans;

1 Sd B 3 öfverskrift: Flouent fann heremita B 3 mdio B 4 Otydligt (.iij.?) ' pp B172

enn hann atti vopn & gæt, ok vardiz hann mod peim firir heidingium.

Nu gekk heremita til dura[1] ok spyr, huat par se, eda huat hann vildi. Otun segir: "Herbergi, herra! j nött."" Heremita mælti: "Huersu margir oru per?" Otun segir: "Eitt vngmenni ok vid .ij., er pionum honum." Heremita mælti: "Huar er herra pinn?" Otun segir: "Se, huar hann ligr frammi firir kirkiunni ok bidz firir." Nu sa heremita, ath peir voru kristnir menn, ok mælti: "At visu vil ek veita ydr herbergi firir guds sakir ok slikan forbeina, som til er."

Nu leidir Jofreyr jnn hesta peirra, ok var J eim gefit kornn. Enn Otun gcingr til Flouentz ok segir honum, at peim er veitt herbergi; enn hann pakkar pat gudi, ok geingo nu j herbergi. Ok var huergi nidr ath settiaz nema & eiki stokka. Ok sidann var kueiktr elldr firir peim af puRum vidi. [Ok pa mælti Flouent[5]: "Fai oss matt, ok förum ath sofa!" Ok nu var peim sett bord; ok pui næst koma par fram prir bygghleifar & ausku bakadir ok vid vatnn j skal. ‡>a mælti Otun: "Herra Flouent! huersu skaltpu metr verda af pessu hinu suarta braudi?" Flouont segir: "Ek ma nu eta mik fullann af." Enn eigi atu peir meira .iij. enn fiordung or einum hleif; ok nu ero peir mettir, ok eigi j meira

lagi. Nu foru peir ath sofa; ok fiinduz eigi dynür ne hægindi, helldr nefrar, ok holluduz peir par àà. Sidann bad heremita pa sofa j fridi guds. Enn hann gek pa til kirkiu ath bidiaz firir. Enn pegar kom eingil guds til hans at hugga hann ok mælti: "Her er kominn systur son keisara jRoma borg ok hefir fly i t or landi firir pat, er hann vo mann einn (firir) augum honum; enn pat skal hann bæta j myklu meinnlæti. Enn [Jesus Kristr[3] bydr per ath gefa honum vopn pinn óll, pui ath per skulu pau nu ekki hedann af. Enn hann skal med peim margann heidingia hugsiukann giora firir sakir so guds laga. Ok ef hann trvir fastliga guds miskunn, pa munn hann einn aada ollu Fraklandi, adr enn luki." ‡>a segir heremita: "Ek vil giarna pa giof veita honum." Enn sidann huarfss eingillinn ath syn. Enn hann sóng tidir sinar.

Ok sidann gekk hann vpp j loptit ok tok vopn sinn ok kalladi Flouent ok mælti: "Sonr!" segir hann, "gott mannz efni ertpu ok gfifugligr ath sia. Ek skal bua pik med godum ok dyrligum horklædum; ok ónguan mann parftpu at ottaz, ef pu helldr pinum vopnum." Sidann fek hann Flouent brynniu, — hon var öll tuisett ok med

myklum[4]......; biort var hon sem

skirt silfr; — par næst hialm, pann

1 Eller möjl. dyra B 3 Från [två gånger skrifvet B 3 Från [jhc xc B 4 Efter detta ord, som står i radens slut, tyckes något saknas (hagleik gior?) BFornsügur

er allr var buinn med uaudu gulli, par med skiolld, pann er .vij. falldr var tå byktina[1]. Eptir pat f[e]k hann honum suerd, pat var med gullhioltum ok gulli vafidr medalkaflinn. Ok pa mælti heremita: "Her er pat svord, er ek

72hygg at || bez se j heiminum; petta suerd giordi Iosez2 smidr aa .vij. vetr-vm ok väldi óll järn til; enn er hann häfd i hert suerdit, pa hio hann pui j stedian ok klauf hann, suo ath j jordu nam stadar. Enn petta sverd heitir Jonis; enn pat pydir 'fagnádr'; pui ath sa munn jafnann fagna, er aa pessv sverdi helldr."

Nu tok Flouent vid vopnunvm ok feil til fota heremita ok kysti & fætr hans ok mælti: "Haleitr ok heilagr fadir! huer rad legr pu nu firir mik?" (Heremita svarar:) "Jnafni drottins vil ek heilt rada per. Far nu nordr j Frakland! ‡>ar rfdr firir kongr, sa er Florent heitir. Enn hann parf miok lidveizslu godra dreingia; pui ath Sal-atres Saxa kongr er kominn j Frakland med otaululigum her. Hann hefir med ser .iiij. konga koronada ok mikinn fiolda annaara agætra manna, ‡>eir hafa bariz margar orrostur3, ok hefir Frakka kongr jafnann farith osigr firir honum. Ok nu er suo miok praungt hans kosti, ath hann sitr nu j Paris borg, ok eigi hefir hann meira af landi

sinu." Flouent svarar: "Yildi gud, ath ek væra par nu!" Heremita mælti: "J>at skalt pu ok vita, at allt folk nordr hedann er heidit sem hundar; ok ef peir vita, ath pu ert kristin, pa er per viss daudi. Nu vil ek pat til leggia med per, at pu gånger jblot hus peirra4, ok lut godum peirra, enn iata firir sialfum per jhiarta pinu, ath pu lutir almattkum5 gudi! Enn ek mann pat varda, ath gud munn lita briost yduart ok trv. Enn pu skalt pola mikil volk ok vandrædi af heidnum piodum firir ouds sakir; ok skal pat vera skript pin firir vig pat, er pv vott ék hinni hæstu hatith almattigs5 guds. Enn pat hefir gud [sac]t mer, so ath pu skalt einn styra olin Frakka veldi, ef pu hellz j hans bodordum; ok pu munt margan lyd leida áá guds gótu. Enn nu far pu jnafni drottins!" Flouent mælti: "[Jesus Kristr" se lof-adr!" Ok nu kallar hann sveina sina; ok er peir komu par, fógnodu peir af fogrum giofum, er7 Flouent hafdi pegit, ok pókkodu gudi.

‡>a mælti Flouent: "Saudlit hesta fio vörå!" Ok pa gyrdi hann sik med suerdi sinu Jouiso. |ia var hestr hans buinn. Enn heremita hellt j istig hans, er hann ste aa, bak, ok blezadi Flouent. Sidann tok hann j beisl hans ok sneri hesti Flouentz til Fraklandz. ‡>a mælti

1 y otydl. (m?) j Nästan utplånadt; äfven del följande (till ordet til) är något svårläst B 3 Skrifvet B 4 hii B. » alm B 6 Från [jhc x° B 7 < (= ok) B

heremita: "Gud, allrar skepnu fadir! styrk1 pu penna mann, at hann sigriz ai vvinum sinum ok nidri hinu bannsetta af springi Gydinga!"

Kap. IV.2

JEnn er Flouent hafdi tekit orlof af heremitanum, pa ridu peir ofann af fiallinu; ok sidann mundo peir hafa ridit tuær milur. » pa leitt Otun vm sik ok sa .iiij. aiddara alvopnada aa einu bergi; ok pa mælti hann: "Herra Flouent! ek se .iiij. aiddara àà einu bergi albryniada alla; ok nu er peir lita3 vörå reid, skynda peir til sinna hesta ok buaz til at soknar vid oss. Huat er oss nu til rads?" Flouent svarar: "Gud, himneskr fadir, nidri peim, enn efli vornn matt jmoti peim!" Ok V pa herkla'ddiz Flouent ok steypti || yfir sik brynniunni, peirri er heremita gaf honum, ok (setti) pann hialm a hofut ser ok gyrdi sik med suerdino Jouiso ok ste sidann áá hest sinn Magrimon.

Ok jpui hleyptu hinir fra bërginu; enn Flouent reid pegar jmoti peim akafliga. Ok pegar peir mættuz, lagdi hann spioti sinu til pess, er honum var næstr, j gegnum skioldinn ok brynn-iuna (ok) bukinn, suo ath oddrinn yddi vtt vm bakit. pa bra hann suerdinu

ok reid ath odrum ok bio til hins heidna; suerdit klauf skiolldinn ok par med tok ðxlina ok suo nidr likamann, at jsódli nam stadar. Nu fellu pessir badir daudir til jardar. pa mælti Flou-ent: "Rid fram, Otun! ok freista pinn! Ekki vil ek draga eptir mer huglausa menn." Otun satt fa Barpan ok laust med sporum ok reid fram rokafiigha ok hio til heidingians med sverdi pui, er kei8arinn hafdi att, ok eneid jsundr mannin j midiu. pa mælti Flouent: "Suo syniz mer, sem pu munir vera bædi sterkr ok uel hugadr. Ok nu skalt pu eigi leingr vera sveinn minn, heldr felagi; ok polum badir samann gott ok ill t! Jofreyr, vinnr!" segir Flouent, "huat hefz pu ath?" Jofreyr segir:

"Litit ma ek ath hafaz, vopn lauss madr." pa reid Flouent ath heid- ingia peim, sem eptir var, ok hio hann vndarligt hög j hialmin ok klauf hofut hans ok buk albrynniadann ok hest hans jtvau. pa mælti Flouent: "Gud pakki per, heremita! Gott suerd gaft pu mer; pat munn alldri bila, ef dreingr helldr áá." Nu hefir Flouent sigraz j pessum bardaga; ok dubbar hann nu Jofrey4 til giddara med huitri brynniu ok biortum hialmi ok godu suerdi.

Sidann rida peir leid sina, ok er peir hafa ridit leingd einnar milu, — ok nu ser Otun vm sik ok sa kastala

* I st. f. ft har först skrifvits fi B 1 Öfverskrift: Flouent drap Fabrin (otydl.) ok hans menn (otydl.) B 3 leita (e underprickadt) B ' Så (i st. /. Otun) B

ein vndarliga sterkann jdalnum. Ok pann kastala atti sa madr firir ath rada, er Fabrin het. Hann var einn mikil vikingr ok hafdi sezt j penna kastala ath ræna alla vm farandi menn ok hafdi fiolda folks med ser. p>a mælti Otun: "Herra Flouent! ser pu kastala penna? ‡>ar skulum vid hafa.daguerd." Ok nu rida peir pangat; ok kaupir Jofreyr peim mát; ok settuz peir til j husi einu. Ok nu signadi Flouent sik ok mát sinn ok minntiz eigi orda heremitans. Nu sa kastala madr einn sid peirra ok vissi af pui, ath peir voru kristnir. Hann hliop vtt ok til Fabrins ok mælti: "Herra Fabrin!" segir hann, "mykla skom hefir pu bedit jdag; pui ath drepnir ero vardmenn pinir, peir er gæta skyldu vega allra; pui ath her ero komnir .iij. Riddarar kristnir, ok par kenda ek vopn vorra manna." p>a æptu marger heidingiar ok mælto: "Herklædumz sem skiotaz, ok drepum pa!" Fabrin kallar pa áá kafligha ok bad fa ser hest sinn ok herneskio; ok pegar var honum fært; ok sidann ste hann & hest sinn, ok fylgdi honum .c. bannsettra manna, ok foru peir til herbergis Flouentz. Hann heyrdi dyn mikin koma 73vndir husit ok || leit vm sik ok sa mikit lid herklæt fara ath husinu. Hann tok pa herklædi sinn sem skiotaz ok sverdit Jouiso. Ok j pui komu inn menn Fabrins j husit ok mælto: "Jll-

1 Så B 3 höfdi B

menni!" sogdo peir, "nu er kominn enda dagr lifs pins." Flouent suarar: "Dyrt skulo per kaupa pat," ok hio til pess heidingia, er næstr honum vard, j hialm hans ok klauf haufutit ok bukinn bryn- iadann. Ok er heidingiar sáå petta ith mikla hógg, pa ottuduz peir. Enn Flouent hio huern ath ódrum, par til er ollum potti vti betra. Enn er husit ruddiz af mönnum Fabrins, voru sumir vti. |)a herklædduz peir Flouent allir ok biuggu hesta sina ok fǒng, enn lok-udu hurdina medann. Enn heidingiar sottu pa ath husinu, ok áá mældi1 huer ódrum, er .iij. menn skyldu giora peim suo mikit mannspel; ok pui næst hǒfdu2 peir vppi hurdina. J pui kom Flouent vtt ridandi ok hafdi hulit höfut & hestinum med skildi sinum ok hafdi suerd sitt j hendi; ok matti pat vel segia, at peim var viss daudi, er honum var næstr. Hann ruddi páá. vegin ok felldi margann heidingia. Enn svein-ar hans fylgdu honum, ok sottu suo vtt ath hlidinu. Heidingiar æptu pa harri go RÖddu ok mæltu: "Maumet lauardr verdi peim reidr, er pat suerd giordi, ok suo peim, er áá helldr!" Ok pa sneruz peir til kastalans, huer sem hardaz matti. Flouent mælti: "Skundum j brott hedann! illz eins munu vær her bida." Nu koma peir til borgar hlids; ok var pat læst med digrum slagbraundum; ok hio Flouent pa jsundr med suerdi 8inu, ok ridu nu vtt af borginni,

Kap. V.'

I^Abrin sa nu faall sinna manna ok ridr nu eptir Flouent fyrstr allra ok æpti áá fa harri röddu: "Ekki munn nu stöda vndann ath flyia; ok skal lata heingia ydr & galga sem hina verstu fiofa." Flouent heyrdi Fabrin illyrda sik, ok 8neri aptr hestinum jmoti hon-um ok hio [egar til hans ok klauf buk hans til beltis städar ok mælti: "‡>at hugda ek, ath fu mundir nokkurv nytur, er fu vart suo stor ordr." þa tok hann hest hans med smeittum södli ok reid eptir felaugum sinum. Enn heidingiar koma ath hofdingia sinum daudum ok yla eptir hann sem vargar.

Enn Flouent reid nu leid sina, gabbandi illa faur Fabrins ok hans manna; ok ridu fann dag allt til kuelldz, ok fundu önga bæi ne borgir, ok alla nottina med til prima mals, ok kómu fa til borgar feirrar, er heitir Betheron, ok toku ser ath eins bonda herbergi ok keyptu ser mát. j;a bad Flouent fa leyna trv sinni; "ok minn-umz feirra vandræda, er oss bar j gær at hendi, enn væntum oss miskunnar af gudi almattkum ok lutum godum feirra!"

Husbondi feirra var hardla kurt-eis madr ok lett gefa feim laugar. Ok sidann settuz [eir til matar, ok yar feim einskis vant. Enn er feir voru

mettir, spurdi bondi: "Huadann ero fer? eda j| huert gioriz fer?" Flouent svar- V ar: "Vær erom ferskonar menn, ath vær vildim finna hofdingia nokkurn ath fiona, fann er fyrfti lidveizslu godra dreingia." Husbondi mælti: "Ek munn heillt rada ydr: farith til Flor- enz Frakka kongs! hann farf. Salatres Saxa kongr hinn dramblati sitr vm borgina Paris med otaululigum her." (Flouent svarar:) "þangat vilium vær ok fara." Sidann foru feir at sofa.

Enn vm morguninn risu feir vpp ardegis; ok fylgdi husbondi feim til blothus sins, ok liggia feir aa bænüm ok bidia gud miskunnar, at feir se eigi sueltir ne handtekner. fa risv feir vpp; ok voru saudladir hestar feirra; ok bondi visadi feim jveg.

Ok ridu feir or borginni vm marg-ar brattar brekkur ok kðmo j skog einn mikinn. |aa toku feir at tala af speki Salomonis ok vm lóg Moysi ok burd drottins. Enn sveinn einn stod jkiarri eino nær veginum ok skildi vel vid rædu feirra ok kalladi fft fa: "Firir guds sakir, godir dreingir! siait miskunnar augum & mik! Ek kom firir halfum Manadi or myrkuastofu ok or sterkum fiotrum, ok hefi ek sidann lifat vid grós." þa mælti Flouent: "Iluadan komtf u, brodir! eda hui ertfu her kominn?" — "Herra minn!" segir sveinninn, "ek em son Yilhialms kongs,

' öfverskrift: Flouent fann Angsæis fren[da sinn] B 1 alm BFornsiigur Suctrlanda.

er red firir Ånge borg: hinni riku. Eda muni per herin hinn mykla, fa er Frankis menn foru til Roma borgar, pa er Konstantinus keisari hafdi tekit kristni, ok eyddu far mórg uiki ok drapo fodur minn, enn hertoko mik ok selldo jarli einum. Ok neyddi hann mik til ath luta Maumot; enn sidann gaf hann mer puilikan rett sem odrum knópum. Sidann hlupumz ek fra peim med myklum naudum." Flouent mælti: "Heyrthefi ek pessa getit, ok veitt ek, ath suo er, sem pu segir. Far pu hingat ok kyss mik! pu ert frændi minn: ek em brodur son kongs, fodur pins. Nu far pu med oss, ok rid hesti peim, er Fabrin enn heidni atti!" Nu ste sveinninn an. bak hestinum, ok samir honum vel godr hestr1. pa mælti Flouent: "Huatt heitir pu?" Hann svarar: "Ek heiti Angsæis2. Enn nu uil ek spyria: huersu mega frændr vor-ir?" Flouent svarar: "Philippus, brodir pinn hinn ellzti, er kongr yfir Ånge horg ok .iiij. odrum borgum; enn brodir pinn hinn yngzsti var nu dubbadr til Riddara jvor ok rædr nu myklu med keisara."

Kap. VI.3

Nv rida peir or skoginum fram, ok

lidr na dagin; ok nu sia peir hcfiaz vpp firir ser mykla borg med hafum turnum. par red firir greifi, sa [-ott]-] {+ot- t]+} osez hinn gamli hot; hann hafdi pa4 .ccc. vetra; hann var mikil ,n vöxt som risi ok storkr ok hafdi opt bariz j einnyigium ok jafnann sigraz; ok nu var eingi suo mikill kappi, ath vid hann pyrdi ath rida; suo mikill ognn stod af honum. '

penna dag var sonn hans ridinn vtt áí veidar ok med honum .xl. Riddara, äller vol vopnadir. peir hittu vm dagin hiort einn mikinn ok fag|an; ek || rann hann suo loingi vndann<4 peim, ath hann mæddi bædi pa ok hosta peirra ok hunda, ok kom par farandi, som peir Flouent ridu. pa mælti Jofreyr: "So, herra! hiort penna, or renn j mött5 oss!" — "(lud so lof- adr!" segir Flouent, "or hann sendi oss potta dyr." pa laust hann Magrinion sporum ok rendi eptir hirtinum; ok pogar gát hann farit hann ok laugadi suerd sitt j blodi lians, ok ste sidann af baki ok sundradi hiortin eigi verr enn hinn bezsti voidi madr. pa kom sa ridandi, er allann dag adr hafdi ellt hiortinn, ok mælti haRi rðddu: "Lätt vörå hiortin, madr! p>u att ekki jveid- inni, ok pu skalt ekki af hafa." Flouent mælti: "(refa munt pu vilia iner einn liniinn." (Hann svarar:) "Ok eigi

1 h./ B 1 En senare hand (från 17-.de årh.?) har skrifvit Angfæc i de gamla skrift-dragen, som därigenom ej kunna läsas B 3 Öfverskrift: Flouent drap Josez gamla B 4 Kanske bör lifat tilläggas B 6 Eller möjl. motti B

moira af, enn pu sleik hondr pinar blodgar! Ok verd j brottu, putu son! annar munn per verri!" Flouent svarar: "Nu hefir pu illyrt mik, ok pui[1] skal ok gialda per;" hliop nu ål hest sinn med mikilli reidi ok hleypti ath hinum heidna ok hio hann pegar pat hög, ath hann föll[2] daudr af hestinum. Enn skialld sveinar hans drapu pegar lo .iij. med spiotum sinum. |>a drap Flouent adra .iij. med sverdi sino. ‡>a mælti Otun: "Gud gæti pinn, herra! reidr ertpu nu ordinn." Sidann ridu peir fram moti heidingium ok felldu & skamri stundu allz .xx. uiddara ok par med son Josez; enn adrir .xx. flydu pa. Otun mælti: "Ilidum leid vörå ok leifum hiortinn!" Ok svo giordu peir.

Nu var madr einn vppi jvigskórd-um jborginni ok sa vid skipti peirra ok al la n skilnat, ok hliop ofann sem aikafligaz ok a>pti hasi rðddu: "Ho mik[3]! æ! Mikil skadi er eptir son pinn, Josez! ok marga adra dugandi dreingi, er drepnir ero firir per jdag. Ok nu flyia sumir vndann, sem mega, hingat til borgaRinnar." Josez hinn gamli vard storliga reidr vid pessa sögu ok kalladi sinn hest ok herklædi. Ok sidann reid hann vtt af borginni ok med honum .c. uiddara, äller albryn-iadir, ok pegar pann veg, er Flouent reid vndann; ok nu ridu peir, sem mest matu peir, badi reidir ok j illo

skapi; ok er ill t ovinum peirra firir peim ath verda. |>a æpti Josez barre rdddu ok grimligri ok mælti: "Yondir prælar ok illir raufarar! ekki munn nu tioa vndan ath rida." Flouent heyrdi kall heidingians ok mælti |>essum ordum: "Gud, eilifr fadir! ver vernd pinna manna! gæt likarna mins! Her fara eptir heidnari menn enn hundar ok sterker sem risar. Betra pikki mer nu at deyia enn renna le^igra." Hann sneri pa aptr hesti sinum ok rendi ath Josez hinum gamla; ok lagdi buor spioti til annars. Josez lagdi j skiolld Flouentz ok jgegnum skioldinn; ok tok pa vid brynnian, ok var hon suo traust, at hon brast eigi ne rifnadi. Flouent sat ok suo fast j sodlinum firir pessum risa, studdr med guds miskunn, ath hann pokadi huergi; ok pa brast spiottskapt Josez. Flouent lagdi sinu spioti j skiolld Josez ok jgegnum skiolld-inn ok brynniuna ok suo aptr med sid-unni, ath eigi tok likaman. Ok pa greip Flouent sverd sitt ok hio hinn gamla Josez j hofud, j| suo ath jsodlinum naraV stadar. Nu vaxa vandrædi Flouentz ok hans lags manna; pui ath nu kom ridanda pat .c. Kiddara, er fylgt hafdi Josez; ok matti par sia hefiaz vndar-ligann bardaga, par er .iiij. menn bord-uz vid .c.. Ok pat ma segia, ath alldri er sái einn samann, er gud er med. Flouent hoggr nu ai badar hendr

1 Sn (†>') B 2 Härefter jti/ B 3 Så B1

ok fellir margann heidingia; enn hans lags menn gefaz ok einkar vel. Suo lykr pessum bardaga, ath peir fella par .xxx. heidingia. Enn hinir rida pa fra.

Flouent ok hans menn rida leid sina ok voru bædi modir ok sarir. Ok nu koma peir j Frakland ok taka ser gott herbergi ok huila sik par nókk-urar nætr. Flouent mælti: "p>at er mitt rad, ath vær leigim oss leidtoga til Paris[1] borgar vm o kunna leyni stiga; puiat Saxar hafa landit allt ok ero varer vm sik ok muno drepa oss, fyr enn vær naim til Frakca konga." Nu giora peir suo ok rida nu til Orl-iens borgar ok voru par vm nott. Enn er hani goll, ridu peÍR padann ok foru pa dag ok nott, par til er peir kõmo til Pari ss borgar.

J pessi borg statt Florens Fracka kongr; ok suo hafa Saxar praungt hans kosti, ath hann hefir eigi moira af Fracklandi. Hann atti eina dottur, er hett Florentia, enn ónguann sonn.

Angsæis reid nu ath borgar hlidi ok mælti, ath vpp skyldi luka firir peim. Sa svarar, er gætti: "Eigi bydr kongr vor suo; pui ath nu ero lidnir .ij. Manadir[2], sidann er ek porda petta hlid upp ath lata; ok eingi er suo huatr Riddari j Paris borg, ath pori vtt rida eitt ðr drag." — "Brodir!" segir Flou-

ent, "vær erom frid menn ok vilium veita ydr lid." pa setti hinn hornit ái munn ser ok bles j prysvar; ok vissv peir pa, ath einngi vonn var, ath peir kæmiz jborgina. Nu voru tuær budir litlar hia borginni; ok rido peir pangat ok leiddu par inn hosta sina ok biuggu par pa nott.

Kap. VII.

N,

Y er ath ræda vm Saxa. Salatres hinn Riki, Saxa kongr, hafdi j Fracklandi o taululighann her. Hann sáát sialfr j Korbuille. Med honum voru .iiij. kongar koronadir; einn het Korsablinn, .ij. Kabue, .iij. Falsard, .iiij. Konabez[4]. pessir kongar voru hardir ok mykler orrostomenn ok keppaz allir vm astar pokka Maryibilio hinnar vænu, dottur Salatres hofut kongs. pessir .iiij. kongar voru komnir firir borgina Pariss med .XX. pusundir" Riddara ok hófdu par sett sinar herbudir ok gættu par med vega allra, ath eingi hlutr flyttiz til borgarinnar, sa er peim væri gagn.

Nu kom dagr hinn fegursti, ok skeinn sol vin alla vcrolld. Korsablinn kongr er upp stadinn arla, hardligr madr ok hinn bæzsti Riddari. Hann herklæddiz hinum bezstum vopnum ok gyrdi sik sverdi pui, er hann kalladi

1 prif B 2 Man./ B 3 Öfverskrift: Flouent drepr (så!) KorsaM[in kong] B 4 otydligt, likt ett k; -z kan läsas -r B 5 Skrifvet oro B 6 þuf' B

Jarnbitt'; pat var honum sent af Jiulia landi. Hann st c ;Vi godann hest. Sendi madr kongs dottur hafdi fært honum merki adr vm daginn med poirri qucdiu, ath hann skyldi drysgia nokkut snilld-ar bragd firir hennar sakir. Merki pat var fest. vid spiotit xned .iiij. gull-nóglum. |>a reid hann fram ath borg-?5inni Paris ok j| huildiz ai einni brekcu ok hellt vp]> spioti si nu ok lott lysa amerkit jmoti morgiim sollunni.

Nu or Otun upp risinn ok ser kongin horklæddan; pui ath langa vegu liomadi af gulli pui, er ;'n var hans vopn-um. Hann kalladi ;n Flouent ok mælti: "Herra Flouent! 'sialdann vegr sofanndi mann[2] sigr'. Se koiig penna hinn tigu-liglia, er her bydr sik til einvigis! 1 >ar væri nu vngum dreing ath royna sik." Nu hoyrdi Flouent ord Otvns ok gladd i/, miok ok bad Jofroy taka brynniu sina ok herklæddiz skiott sinum bezstum vopnum ok herklædum ok ste & hest sinn Magrimonn. Ok pui næst ridr hann fram jmoti Korsablin kongi.

Florentia, dottir Frakca kongs, var geiiiginn jhinu luostu vigskord' jborg-inni ath lata suala ser ok margar moyiar mod henni. Hon sa Korsablin kong ok suo reid Flouentz. Hon kallar linuri rðddu ai fodur sinn ok mælti: "Fadir minn!" segir hon, "huer or persi yduar madr, or brutit hefir vduart bod, ok or ridinn vtt af borginni j moti

Korsablinn kongi ? Ok muno peir nu skiott finnaz." Enn or Florent kongr heyrdi ord dottur sinnar, pa kalladi hann ludr svein[3] ok bad hann blasa ollu lidi vpp j vigskord. Gekk hann pa ok pangat; ok pegar dreif til hans allr w]ydr or borginni ath sia petta einn vigi.

Flouent reid nu til pess, er Korsablin kongr s& hann, er .viij. alna var hår. Hann mælti pa: "Vngmenni!" segir hann, "huort uiltpu? eda ertpu sendi madr? eda fer pu med tipindi? eda hui ber pu vópn?" Flouent svarar: "pat veitt ek, ath ek em ekki sendi madr, helldr uiddari. Ok ætla ok pau mein at per ath færa, ath pu skalf ofeginn verda, ok alldri sidann skalt pu hælaz firir Marsibilia kongs dottur." Korsablin kongr mælti: "Gevsi diarfi sveinn ok storordr ertpu; enn ek mund[a] eigi kunna ath ottaz pik, pott ek væra vopn laus. Enn nu skaltpu fara med mer til kongs dottur; ok skal ek færa pik henni firir merki pat, er hon sendi mer fyita dag." Flouent segir: "Tlla mæler pu, ath ek muna vera pinn naudungar madr. Ok ræd ek per heillt: gætt pinn firir mer! ella munn ek pau meinn ath per færa, ath pik giora ofeginn, ok eigi munn kongs dottir vilia kyssa pik firir allt pat gull, er j verolldu er." Nu reiddiz hoidinginn ok laust sinn hest med spor-um ok rendi med mykilli reidi ath

1 -rn- hm möjl. läsas som -m- B 2 Så B 5 fv" (= »veininn^ B1

Flouent, enn hann jmoti, ok lagdi huor spioti til annars. Enn skiolldr Flou-"entz var suo orugr, ath ekci[1] beit spiotit fk. Enn spiott Flouentz geck j sundr j skildi Korsablins kongs. pa bra huortueggi sinu suerdi, ok hio huor til annars, ok mættuz pa suerdinn na lopti, ok hraut pa elldr vm. Nu er bardagi hinn hardazsti; ok hoggr inn heidni stortt, enn Flouent hefir godar hlifar ok orugg vopnn, enn eilifann (gud) ath hlif. pa eirdi Flouent illa suo langr att gangr peirra, ok bad gud tenadar, ok hio pa til kongsins ofann j hialm[2] hans ok fiordung af andliti hans hinum vinstra meginn ok af honum hondina vinstri; ok feil pa nidr skiolldr hans. Ok pa mælti kongr-in vid

Flouent: "Ek gef mik nu vpp j yduart välld. Tak her sverd mitt, ok gior af mer slikt, er pu vil!" pa tok Flouent vid sverdi hans; ok sidann tok hann jbeisltauma hans ok reid med V hann af || vigvelli[3]; ok var pa kongr ekci fiolmen nari enn piofr sa, er leidr er til galga.

Nu sa peir or borginni Paris, huersu farith hafa vid skipti peirra, ok mælti[4] huer vid annan: "Nu er nidr fallinn ofmetnadr Korsablins kongs."

pa kómu rennandi Otvn ok Jofreyr ok mæltu: "Herra! hue leingi skaltpu leida hund penna jtaumi? eda

huersu eroth pit skildir?" — "Gud se pess lofadr," segir hann, "ath vid erum vel skilder. Hann hefir heitit oss firir lif sitt mykla fiar hluti. Takit hann nu til ykkar j vardveizslu! ok vildi ek eiga slika hunda marga." Ok lett Flouent hann varda & trv sina. at hann leti vera j hans väldi fe sinn öll. Nu er uel radit ok viturliga.

Kap. Vm.[5]

Ilinn nu hofdu heidingiar niosnar menn, ath eigi kæmi Frankis menn & pa ovara. Einn af peim niosnar mönn-uin hafdi seth holmgöngo peirra ok allan skilnot. Hann skvndadi for til herbudanna ok kalladi harri röddu: rMikil harmr er nu at ydrura felagskap. per drambit mikit, ok skortir .ydr eigi ofmetnod. Enn Korsablin, felagi yduar, hefir nu tyntt sæmd sinni: ek sa einn Frankis mann veita honum pat eitt hogg, ath hann tyndi hendi sinni; ok sidann gaf hann sik vpp hinum jvalld; ok for sa med hann til Paris borgar." Nu hafa Saxar heyrt pau tidindi, er eingi vard feginn, ok blasa peir pegar jludra sina ok buaz til bardaga; ok ero àà litilli stundu bunar .xx. pusundir aiddara med biortum hialmum ok huit-um brynnium (ok) godum suerdum; ok skallf oll jord af akafri reid. Nu

' Prick öfver k B J hialm B 3 Dc tre första bokstäfverna otydliga B 4 m. (— mæltu?) B * Öfverskrift: Flouent drap Kanabez kong. Capitulum (slutet otydligt) B182

heyrir Flouent brak af vopnum |>eirra ok pytt af ludrum peirra. ‡>a hett hann & gud almatkan til hialpar ser, ok skundadi pa reid sinui vndann.

Nu er at segia af Florent[1] Fracka kongi. Hann ser her pann hinn mykla er fer eptir Flouent ok hans felogum, ok æpti a menn sina ok mælti: "Her-klædiz, godir dreingir! sem skiotaz! ok dugum peim mónnum, er vndann flyia!" ok lett pa peyta ludra sina. Ok voru pa #L litilli stundu bunir[2] tiu pusundir Riddara ok .ccce. bogmanna; ok var eingi sä, er eigi væri vel buinn til bardaga ath ollum hervopnum; ok ridu nu vtt or borginni til lidveizlu vid Flouent, enn kongr sialfr fremstr.

Ok er Flouent skildi petta, pa mælti hann til sinna manna: "Godir felagar!" segir hann, "minnumz nu & vandrædi vor, ath vær eigüm ekki heim ath vitia, ok hue illt er at lifa vid annars, nema madr eigi nokkut sialfr. Gefumz nu vel j pessum bardaga, at vær sem gods verder! Enn ek skal pui heita, ath Saxar skulo bædi kunna nafn mitt ok sverdz mins, adr vær skilium, ok skal eingi peirra feginn af verda." Nu lett Flouent Korsablin fara lidugann, enn sneri aptr hesti sinum ok Reid j moti Kanabez kongi; ok rendi huor ath ódrum. Flouent hio til heid-ingians, ok tok fiordunginn af skildi hans ok nidr lærit vid södull treyi-

unni; ok steyptiz kongr daudr af hest-inum. Enn lags menn Flouentz, Otun ok Jofreyr, vildu eigi seinka at fylgia honum; ok reid annar ath Falsardi kongi, enn annar ath Kabue kongi hinum hrausta; ok fellu peir ofann badir, Otun ok Jofreyr, firir heidingium. Flouent sa fall sinna |j manna; preif76 hann hest pann, er Kanabez kongr hafdi att, ok færdi Jofrey; enn hann hliop aa bak honum ok pottiz nu vera spa nyR. Angseis færdi Flouent pa spiot pat, er att hafdi Korsablin kongr, ok par var vid merki pat, er kongs dottir hafdi sent honum. Hann rendi pa ath Falsardi kongi; enn brynnia hans var suo orug, at hon hellt lifi hans; enn po lagdi Flouent suo hart til hans, ath hann kom fiarri nidr hestinum, ok fastr var hiallmr hans jvellinum ok vard miok sèrugr, adr hann komz áá fætr. p>a tok Flouent hest hans med agætum bunadi ok mælti: "Otun fe-lagi! jlla eirdi mer ofann fall pitt. Enn nu fæ ek per godann hest." ‡>a hliop hann áá bak.

Ok j pui kómo Frankis meriu rid-andi. Ok sa, er par var, matti sia hefiaz fagran bardaga: par matti heyra mikinn3

pyt ok & kafligann ludra gang, ok par matti sia harda samkuomu ok heiptuliga4 att reid, mart spiottskapt brotit ok margann Riddara lagt ligia. p>ui næst bra Flouent suerdi sinu ok

1 florent (namnet Flouent plägar slcrifvas fi) B 2 Sä (buns) B 3 Öfver nu står ett tvärstreck B 4 heip/tul (efter p år ul utplånadt) BFornaögur

reid j midia fylking Saxa ok mætir óngura 8uo dramblatum heidingia, ath eigi se honum viss bani. Otun ok Jofreyr voru honum næstir, veitandi goda fylgd. Saxar beriaz einkar vel; enn fo finna feir |>at, at Flouent er feim of madr; fuiath huer er jmoti honum reid, fa fekc skiotan bana; ok suo mikit rum var far j fylkingunni, ath allir droguz fra Flouent j brott. . Florent1 Fracka kongr ok hans Riddarar beriaz einkar vel; enn fo var Flouent1 audkendr af ollum feim. f>a mæltu Frankis menn: "Maumet lauardr! dyrliga dreingi hefir fu oss sent. f>essir steypa ofmetnadi Saxa."

Nv ser Kabue kongr hinn hrausti mikit fall sinna manna. Ok sat hann ia hesti'feim, er Aviment2 het; hann var keyptr firir .iiij. kastala; enn hann var fimari aa ras enn suala aa Aug; ok alla herneskio hafdi hann aagætliga. Hann laust hest sinn sporum ok rendi fram j midiann her Frankis manna af mikilli reidi [ok giordi far mikinn skada3 ok feldi margann dyrlighann dreing. Nu var Flouent sagt, huat Kabue kongr hinn hrausti hafdizst ath. Ok fa sneri Flouent fangat hesti sinum; ok fa saz feir vonum bradara; ok ef hann er hraustr, hittir hann nu sinn iafningia eda huatara. |ieir riduz sidann ath med spiotum, ok stauk far

huortueggi af sinum hesti. þeir hlaupa fa m. hesta sina ok brugdu suerdum ok hiugguz til af mikilli reidi. Jja eirdi illa hinum heidna, er Flouent skyldi suo leinggi standaz honum, ok hio fa ofann j hialminn ok ætladi ath visv ath bana honum; ok ef eigi væri gud nær honum, fa hefdi hann ath ' visu banat honum. Enn hialmr hans var suo traustr, ath hann brast eigi ne klofnadi. Enn suo var hoggit mikit, ath Flouent omætti; ok hne hann fa fram áá sódul bogann; ok fa mælti hann lagt fessum ordum: "Gud, hinn mildi ok hinn miskunsami, erjafnann4, helpr finum mðnnum, er fig elska! ok orugt skiol furftugra! Suo sem ek trvi, a,th fu fæddiz af hinni helgu mey Marie ok foldir pisl ok dauda af5 barn Gydinga ok reist vpp || af dauda an. V fridia degi, suo leys fu, drottin! likam minn or väldi fessa fianda, firir krapt hins dyra nafns fins!" Ok er .hann hafdi suo mælt, vitkadiz hann ok fekk meginn sitt allt, ok var fa eigi verr vigr ne modari enn vm morguninn, er hann herklæddizst. Hann settiz fa rettr j sodulinn ok bioz ath hefna sinn. Flouent hio fa til Kabue kongs hins hransta jhialm hans, ok klauf hialminn ok hofudith ok bukinn brynniadan allt til beltis stadar; ok steyptiz hann fa daudr or sodlinum. Enn Jofreyr

1 fi B 2 avimt B 3 Från [trå gånger skrifvet i B 4 jafn/ B 6 Bör kanske ändras titi at

preif hestin ok mælti: "Godan hest hafi |>er her eignaz af ydrum frækleik; gef mer hann!" Flouent segir: "Jiinn se hann! Ok ef ofridr sia hellz, munum vær eignaz marga hesta goda."

Kap. IX.1

ji^^Y sia heidingiar, ath fallinn var Kabue kongr hinn hrausti. ‡>a æpti huer aa annann: "Flyit vndann sem hardaz! |>ui ath petta er ekki madr vid ath eiga, ok Maumet veidi honum reidr!" Ok nu snua allir Saxar a flotta, ok ridr sa mest, er bezstann hefir hest.

Enn pegar er Korsablinn sa Flouent, reid hann ath honum ok mælti: "Legg áá mik nu gialld slikt, er pu vil, ok lat mik fara friaisan! pui ath ek vil eigi bregda trv minni." Flouent mælti: "‡)u munt vera einnardr madr, er pu vil suo uel halda ord pinn. Enn nu vil ek rada per beillt: leita nu firir per, ath eigi verdi Florent kongr var vid pik! ‡>u hefir mikinn skada giort » mðnnum hans; ok munn hann per illu launa, ef hann mætir per. Enn pu send mer jlausn pina pui likt fe, sem per syniz!" þa reid Korsablin kongr leid sina. Florent Fracka kongr lett nu samna samann herfanngi pui hinu mykla, er

par var j vopnum ok klædum ok mórgum dyrum gripum. Sidann lett hann kalla til sin Flouent ok mælti: "Myk-

illiga eigum vær ath pakka per penna sigr, er vær hófum feingit. Enn nu vil ek, ath pu takir til pin fyrst her-fang petta. Enn sidann skal ek giarna med godu vid auka, ef pu vil med oss vera." Flouent mælti: "Maumet pakci ydr, herra! gott bod; enn eigi áá. ek til peirra manna ath telia, sem sinkir ero; ok af pui vil ek, ath ydrir menn skipti herfangi eptir sid ydrum." ‡>a mæltu Frankis menn: "þessi er dreingr, ok hann munn ath visv kongborina madr vera. Ok per, herra kongr! giorit vel vid hann! , ‡>ui at eigi ott-umz vær Saxa, ef pessi madr er hia oss." Kongr spyr pa, huadann hann væri, eda huert kynn hans væri eda nafn. Enn Flouent segir nafn sitt, en kuez vera ættadr af Spania, "enn erom pui her komnir, ath vær spurdum ofrid penna hin mikla, er her var med ydr. Ok nu uil ek bioda ydr mina pionosto." Kongr mælti: "Ek vil giarna vid ydr taka ok miklar sæmdir til pinn leggia."

Nu rida Frankis menn til borgarinn-ar; ok lofa allir Flouent ok hans hreysti verk. |ja kallar kongr til sin pann husbonda, er Hermet het; hann var hinn rikazsti mann2 j borginni. Jja mælti kongr: "‡>enna aiddara fæ ek

1 öfverskrift: Sigr Frankis manna a> Sdxum B 2 SA BFonisögur Sudrlanda.

J>er j hendr ok hans felaga; ok latt pa 77j| önguann hlut skörta, pann er peir vilia hafa." Hermet segir: "Hefi ek fe til ath veita peim .iij. nætr, pott peir se alfiolmennir." — 'Enn (ek) ?tla pat,' segir Simon meistari, er persa sogu hefir dictad, 'po ath Flouent væri .iij. vetr med Hermet med margar pus-undir, ath eigi mundi hann fe skörta til ath veita peim; pui ath hann atti meira lausa fe, enn .xx. ulfaldar mætti hera.'

Latum nu Flouent fara til dyr-ligra herbergia med Hermet husbonda ok taka huild eptir mikla mædi, enn rædum nu vm Saxa, er vndann hafa flyit. peir komo til herbuda sinna ok lógdu elld j, enn skialldsveinar klyfi-udu hesta peirra, ok ridu sidann, sem mest mattu peir, til Korbuillam. Salatres kongr saat yfir skaktafli, en son hans var farin vpp jvigskord ath eiazt vm. Hann sa lid konganna ok kendi ferd peirra. Hann for skynd-iliga ofann ok til fodur sins ok mælti: "Hefir pu sent eptir kongum pinum, peim er gæta skyldu hlida & Paris, ath hvorki kæmi v uinum pinum vist ne vinn? Enn nu munn peim koma hialp fyit, enn pu faer bannat peim, ok muno pa vaxa vandrædi vor." pa reiddiz kongr ok mælti: "Jllmenni!" segir hann, "eigi senda ek eptir peim." Kongs son svarar: "pat veitt ek, at nu matpu skiott sia pa." Ok j pui kom inn Falsardr kongr ok .x. Ridd-

arar med honum. Enn hofud kongr stod vpp j moti honum ok madti: "Huat er nu vm at vera, godir dreing-ir? leynith mik eigi! hui ero per her komnir ok sveittir bestar ydrir, enn sart lid ok blodukt?" Falsardr kongr segir penna attburd allann, sem farit hafdi. Ok er hofud kongr1 heyrdi petta, vard hann suo reidr, at naliga gek hann af vitinu, ok mælti: "Maumet lavardr! skal ek lifa suo leingi, ath ek hefna peim manni, er mer hefir pui-likann skada giort?" Falsardr kongr mælti: "Yeitt ek, ath pu munt mega finna hann; pui ath giarna vil hann hafa pinn fund; ok munt pu eigi feg-inn af verda." Hofud kongr mælti: "Huadann er pessi madr?" Falsardr kongr svarar: "pat veitt ek eigi gior enn suo. Enn nu vilium vær eigi leingr her beriaz til annarra2 konga rik-is; pui ath vær munum brått tyna sialfum oss." pa svarar kongs son: "Alldri saa ek meira klæki, enn vera suo hrædr firir einum mala manni; ok pu ert eigi verdr kongs nafn ath hera firir hugleysis sokum." pa reiddiz Falsardr kongr ok mælti: "Enn ek ætla, pott per værit .x., ok allir jafnnstor-ordir sem pu, ok hærklæddir huer eptir vilia sinum, ok kæmi sä malamadr til vid annan mann, ok sæir pu hogg hans eitt eda bædi tuau, ath pu mundir eigi hafa viliat komit par firir allt pat gull, er pu att." pa reiddiz kongs

' 1 kr är k ändradt från h B 1 Det första a är likt ett n B

son vid ord hans ok hliopp at honum ok vildi Hosta hann. ‡>a mælti hofud kongr: "j_>at vpitt ek firir mónnum, ef pit lett it eigi prætu ykkarri, at |>at skal illa endaz."

|.a kom jnn Korsablin kongr, ok mæddi suo blodras, ath1 miok suo feil hann jo vitt. Enn hofud kongr reisti hann vpp, ok pa vitkadiz hann; ok allir hcidingiarnir vrdu ogladir firir hans sakir. Hofud kongr mælti: "Seg mer, huersu [m komz or hondum peim hinum illa maiini, er mer veitti slikan skada!" Enn Korsablin kongr segir alla j>eirra samkuomu ok skiluat. j>a mælti kongs son: "‡>at veitt Maumet, atli V alldri wida meiri jj suikarar*,

enn pith .ij. kongar: pid hælit einuni manni, enn pith erot suo hræddir, ath pith3 porith eigi ath bida hans." Ijia suarar Korsablin kongr: "Suo hialpi mer Mau-mot, ef ek væra heill sem adrir menn, ath pessa orda skylda ek minnaz, er pu kennir mer drottins suik." Enn j pui kom Marsibilai, dottir hofud kongs. Hon liafdi yfir ser skikciu gullbuna; enn hon var j kyrtli peim, er pat klædi var j, er ciclade4 heitir. pat var allsagt, ath eingi kuenmadr liafi verit fridari fædr, sidann var pisl drottens vors; en pat sagdi sa madr fra fpgurd hennar, er hana liafdi sip<l, ath lysti af liörundi hennar sem af

solar5 geisla, enn augu hennar voru likari stiornum enn kuennmannz aug-um, enn gullz litr var aa hari hennar. Ilófut -kongr stod pegar vpp jmoti dottur sinni ok bad hana vel komna. Ok sidann segir hann henni fra skada [eim, er pessi mala madr liafdi bonum giort. Kongs dottir svarar": "Kæri fadir!" segir hon, "[ess muntpu vel hefna; ser7 her Korduban, brodur minn: ef hann er herklæddr ok gefi gud bonum gæfu til, ath hann mætti [peim manni" mæta, mundi hann alldri sidann fra tid-indum segia."

Korsablin kongr gek pa firir hofud kon.;- ok hneigdi honum ok bad hann gefa ser fe til at frelsa trv sina vid Flouent. Enn kongr jatti pui ok gaf honum jafnnvægr' sitt af maulnu gulli ok marga gripi adra. Enn Korsablin sendi med frarnda sinn, pann er Gam-elfinn het. Hann lett pa klyfia .iij. vlfalda, sem mest matti, af ródu gulli ok skiro silfri ok agætuin gripum. Sidann lek hann med .x. menn adra ok bad j a færa fe petta Flouent ok frelsa trv sina,

Nu foru peir hinn beinzsta veg til Paris borgar ok baru firir ser liuit-ann kuist af oliuo tre. Ok er peir koum j borgina ok spyaia, huar her-bergi Flouentz var, — sidann geingo peir inn firir hann. |ja mælti Gam-

1 t (=. ok; B a Så /I (= AM. 18. fol., adel it.); otydligt i B 3 El. þitt(?) B * El. -;»(?; B Otydligt i B 6 i. B 7 Så (i st. f. Fé(t?) B; kanske bör man läsa: ek (el. þu) ser s Från [otydligt li:]ieim J I .</. /'. står snarare ;r BFornsögur Sudrlaiidn.

elfin: "þat veitt ek, hinn verzsti1 mann, Flouent! ath litla elsku

2o Kap. X/

T?

JT lorens Fracka kongr sendir eptir hofdingium sinum ok rikis inónnum, ok komu peir äller til hans. p.a mælti hann: "Rad vil.ek ath per radit mer, godir hofdingiar! Riddari pessi, er til vor er kominn, er ollum kunnigr sakir huatleiks sins. Enn ek hett honum sæmdum; enn nu vil ek pui vpp hallda med ydru radi." †>a svara lians rads menn: "p>at viliuin vær, ath pu efnir ord pinn vid jafngodann dreing; enn

187

ef pu giorir annan veg, pa ryfr pu vornn vilia, ok muntpu jdraz mest sialfr."

Kongr sendi pa tuo menn til Flouentz, Sinabat ok Espanuel. Ok er peir komo firir Flouent, mæltupeir: "Kongr sendir [ydr quediu]4, ok pat med, ath per komit til hans, ok vil hann efna heit sin vid ydr." Flouent syndi pa aur[leik] |j sinn, ok bra honum pa til78 Konstantini keisara, frænda sins; hann gaf peim pell ' til klæda ok sina skikc-iu huorum peirra. p>a mælti Flouent: "Nu skulo pit fara ok seggia-kongi, ath ek munn koma af stundu." |jeir fundu kong; ok fretti hann, liuar Flouent væri, "eda0 huer hefir yekr suo fagurliga buit?" — "Herra!" segia peir, "Flouent kemr; ok hann väldi okkr agætar giafir." ‡>a mæltu borgar menn: "Herra! eigi hefir puilikr madr her komit; ok hann sannar sik jafnann af agætu kyni."

Hermet hinn audgi var listugr madr; hann kalladi Flouent til sin ok mælti: "Yinr!" segir hann, "kongr hefir sent eptir per; ok er nu ined honum badi fiolmennt ok godmennt, ok allir vel bunir; ok munn sa skiott gabbadr, er par kemr illa klædr. Enn mer munn illa eira, ef hætt verdr ath per. Nu skaltpu fara med mer j lopt mitt." Enn er Hermet kom par, tok hann .klæde af Flouent; ok voru pau farinn

1 Sch?) otydligt B 2 B tyckes hafva s" 3 Öfverskrift: Vid[r]tul..........B

' Pa denna och nästa sida äro de innm [ ] sulla bokstäfverna utplånade i B och supplerade efter ß 1 B hur snarare feil 6 c'' B

fir. Cederschiöld.

af vopna gangi. pa tok hann kyrtil af gudvef; enn par var vm halsinn hlad læfdar breitt med vndarligum hag-lcik giort ok sett gimsteinum. p>ar var fyrstr1 hinn biarti kristallus ok smaragdus, berillus1 ok jaspis; pessir voru [vm] halsinn til pess, er spenzlin1 toku vid. Enn ofann fra voru pessir: smaragdus, calce-doniusjcrisolitus; [peir voru ofan athbelti. Enn] vm ermar voru pessir: topazius, crisop ....2, jacinctus, ametistus. Nu er Flouent [buinn] ath kyrtli. Enn pa3 lagdi Hermet yfir hannskikciu; pann inotul hafdi hann keypt ath piof, peim er stolit hafdi fra Salatres hofud kongi, firir .m. marka gullz. Enn skinn pau, er vndir voru, vissi eingi, huadan af voru; enn 611 voru pau gullsaumuth; enn pau voru asyndar sem [gu]ll, [enn at]ak[s]4 sem skinn; enn pau voru aaliz raud [eda brun]. Enn a» mottuls bond[unum var allz-kyns hagleikr, bæ]di dyr ok fuglar. Sidan fek hann honum mul [einn] ath rida; [enn bunadr mulsins var] eigi verri enn .x. Merkr gullz. Ok pa ste [Flouent ta bak honum; ok for med honum Hermet husbondi ok .c. manna.] Sidann gekc Flouent inn j holl-ina ok kuaddi kong pessum ordum: "Maumet, [sa er firir óllu rædr,] blezi pik ok gæti pin- ok allz pins varn-adar!" p>a var tekin stol einn af fils-bei[ni gior] med myklum hagleik, ok

8etr firir kong, ok breitt yfir ofann silki. Nu s[etz] Flouent firir kong [ok Hermet] husbondi & adra hǒnd honum, enn Otun ok Jofreyr firir fætr honum. p>a mæltu Frankis menn: "persi er [fridr] madr ok hardligr; suo pikkir mer kongr vor hia honum, sem hann se borgar madr."

‡>a kom jnn dottir kongs, ok l[eiddu] hana .ij. jarlar. Hon var biort ok golig. Hon settiz j hasæti hia fedr sinum, ok g[etr skiott] at lita Flouent. Ok pa skiptiz asiona hennar ok vard suo bleik sem nar. pa mæltiz hon vid [ein] samann: "Maumet hinn godi! 8æl væri sa kuenmadr, er puilikann Mann ætti." ‡>a mælti kongr vid dottur sina: "Huar er biartleikr pinn nu? eda hui ert pu puilik?" — "Fadir minn !" segir hon, "ek kenni ridu sottar." Ok pa vard hon pegar til sængr ath gänga.

Nu er romr mikil j lidi Frakca kongs, ok lofa allir Flouent ok hans attgiorfi. pa krafdi kongr hliods ok mælti sidann: "Nu skulu fram koma sæmdir pær, Flouent!. er ek het per: eo ek gior i pik merkis mann minn, ok par med gef ek per .m. 1 niddara, peirra er pu kys af lidi mino; par skal fylg-ia borg Korbuille, er Saxar si tia j, ok 611 pau riki, er par til liggia, ok pau er liggia firir vtann áá, pa, er Frandenis heitir." || Ok sidann lett T hann fylgia fingur gull sitt giofinni;

1 Otydligt B 3 Slutbok staf ver na utplånade i B (C'sopV fi) ' fio (?) B * I st. f. ataks har fi ekkiFornsögur Sudrlanda.

enn |>ar var j stein n sa, er frasagnar er verdr: pott madr væri jfiolmenni stadr, ok hefdi hann pann steinn j munni, pa mundi eingi sia hann, nema hann vildi. Flouent stod pa upp ok pakkadi kongi med fógrum ordum pa sæmd, er hann hafdi honum veitt. Sidami hlupu upp vngir RÍddarar, huer ath odrum, ok buduz til fylgdar vid Flouent, ok voru pa skradir eptir, ok fvnduz |>a .xvi. hundrut. pa mælti kongr: "Huer hefir sied dreingiligra foruneyti enn petta? Enn nu vil ek onguan af fella."

Enn pann dag veitti kongr hird sinni med hinu mesta kappi. Flouent tok pa orlof af kongi ok gek sidann heim med Hermet husbonda. pa mælti Flouent: "Ek vil, ath pu kaupir vopnn ok klædi at gefa minum mönnum." Enn Hermet giordi, sem hann baud. Enn um morguninn hafdi Flouent pa alla jbodi sinu ok gaf peim pa vopn ok klædi ok bio sitt lid sem dreingi-ligaz. Sidan mælti hann vid sina menn: "per viteth, at Saxar sitia yfir eignum peim, er oss ero gefnar; ok er pat1 meiri von, ath peir2 ætli oss litith af, nema vær legim oss sialfa j aa byrgd. Nu viti per allir, er mer vil-eth fylgia: verith herklæddir aamorginn allir pann tima, er lysir til prima mals!" Enn allir kuoduz giarna vilia honum fylgia.

Kap. XI.3

E,

|N vm morguninn voru bunir1 .xvi.c. Riddara or Paris borg. Ok ridr nu Flouent med lidi sinu ok stefnir til Ivoi buillam; ok er pes meiri vonn, ath hann ottiz, adr hann kemr aptr. Enn sa drottin, er leysti .iij. sveina (af) brennanda ofni ok frelsti Susannam af hendi .ij. lygi presta ok Daniel spa-mann af grof leona, hann gætti Flouentz j pessi för, ath hann verdi eigi drepinn ne höndum tekinn!

Kordubann, son hofud kongs, stod upp snemma ok taladi til aiddara: "Herklædiz!" segir hann, "ok fylgit mer!" Enn aa peirri stundu voru her-klæddar .x. pusuudir aiddara, ok ridu so vit af Korbuilla. Ok er peir hofdu ridit miok leingi, pa sa peir lid fara jmoti ser. pa mælti kongs son: "Her ler lid Frankis manna; ok ridum eigi leingra! Nu skulo rida aptr .iij. hinir huotuzstu niddarar ok segia fedr minum. Enn vær skulum veita her vid nam ok fylkia lidi voru." Nu giordu peir svo.

Flouent ok hans menn verda nu eo ok varer vid herin. Hann mælti pa: "Nu skulum vær gefaz vel j jnni fyrsui orrosto4. Fylgiz vel ok farit eigi dreipt 5! ok ridum ath peim fast!" pui næst tokz par mikil orrosta5 ok mikil atreid

1 Så B 3 þr är ändradt från þsr B 3 Öfverskrift: Flouent vann yfir kongs son j burtreid B * öro B ' Så (= dreift) B b öra B

ok grimlig; ok var brat mikit mann fall. Flouent hio |>a til eins hófdingia j hialm hans ok klanf hann allt til beltis. Otun ok Jofreyr drapu ok .ij. hofdingia. Frankis menn gafuz ok einkar vel ok drapu j fyrstu hrid .ccc. af Söxum.

Korduban kongs son sa fall sinna manna; hann satt a godum hesti; hann rendi fram af mikilli reidi; hann lagdi til eins Frankis mannz ok j gegnum hann ok fleygdi1 honum daudum fa jord. Enn sa atti brodur, ok lno (hann) til kongs sonar; enn hlifar hans voru oruggar, ath hann sakadi ekki. Kongs son skaut pa ath honum spiotinu, ok flo pat j gegnum hann, ok feil hann 79daudr. Kongs son |j æpti |>a hat ok mælti: "Hefnum vorra manna!" pa matti sia Saxa duga einkar vel; ok feldu J>eir a litilli stundu .xxx. Frankis manna.

Flouent ser nu fall sinna manna. Hann rendi pa fram j midia fylking Saxa ok hio til begia handa. Ok pat mundi sa segia, er pa sæi Flouent, ath hann uæri verdr mala sins. J peirri hrid feldu Frankis menn .c. af Söxum. Nu ridr fram kongs son ok haugr til eins Frankis mannz ok klauf hann jtuav ok mælti: "Bleydiz eigi!" segir hann. "Maumet verdi peim reidr!" ‡>a feldi kongs son .x. Riddara. pa kaullvdu Frankis menn aa Flouent, ath hann dygdi peim. Flouent heyrdi nv, ath menn hans ottuduz kongs son; rendi nu pangat ok bioz pegar at höggua til hans. Kongs son pekti hann full giorla. Enn kongs son hafdi skiolld pann, er gior var af hudum vtann, enn jnnan var hann limdr med fils beinn; ok var hann hardari enn marmari. Hann. hellt skildinum fra ser, sem hann matti njest ok leingst, ok skautt vndir sverd Flouentz. Enn sverd hans var suo gott, at pat brast eigi ne biladi; lielldr klauf hann skioldinn, ok fylgdi stukann allt fra axlar bladi; enn eigi tok holdit, er verr var. p>a mælti kongs son: "Fiandi er petta, enn eigi madr; ok ef ek bid annars höggs, tyni ek lifi minu." Slo pa ta. hann mikilli hræzlu, ok sneri vndann hestinum sem skiotaz. Flydu pa ok allir Saxar, sem mest mattu peir.

Kap. Xn.J

Nv er ath segia fra hofud kongi. Sendi menn sonar hans koma firir hann ok sogdu honum sitt eyrendi. Kongr gek pa vpp j vigskord ok sa til bar-dagans. Hann sa menn sina heim fara [herviligha. Hann kendi par son sinn J ok sââ, ath madr elti hann ok hafdi miok suo tekit hann. Kongr skundadi ; fauR sinni ofann ok lett blasa herblastr

1 g är ändradt Jrån ett d B 2 Öfverskrift: Utuu hertekin af [Söxum]. Capitulum BFornsöjjfiii- Suðrlanda.

ok bad Riddara sina herklædaz; enn hann sialfr gadi eigi ath herklædaz, ok hliop fegar at hest sinn ok .x. Riddarar med honum. Enn herrin her-klæddiz eptir.

Flouent sotti nu eptir kongs syni ok lett fa Magrimonn kenna spora, ok dro fa saman fast med feim. Kongs son leitt fa or hak ser ok såå Flouent ok ottadiz fa jmeiia lagi. fa feil hestf kongs sonar jtal grðf, er gior var til dyra leyniliga. j>a greip Flouent j nefbiorg hialmssins ok reiddi suerd sitt ok syndi honum bana sinn. ‡>a mælti kongs son: "Firir Maumez sakir gef mer grid! Enn ek skal gefa fer uog mina af molnu gulli;" ok-gaf sik vpp ok sverd sitt. Otun ok Jofreyr toku fa vid kongs syni; ok snero fa heim leidis.

Enn jfui kom uennandi h6fud kongr ok æpti harri róddo: "Huert skulo fer med hann fara? Ek skal levsa hann, enn fer skulot allir dauda fola." ‡>a reidiz Flouent vid ord kongs ok sneri aptr hesti sinum ok rendi ath honum, ok huor ath ódrum, ok huor hio til annars. Flouent hio til kongs med feim hætti, ath hann klauf skiolld so hans ok særdi hann miklu sari & ar|m]legg hans ok skautt honum suo ofann med skildi sinu. Enn j fui hliop]) hestr Flouentz j gróf eina diupa. Hliop Flouent fa af baki honum ok

' f^.t 7? 3 þuf* T! 3 i\oi\! B

hafdi j annaRri hendi sverd sitt Joviso, enn j annaRÍ skiolldin.

Hestr Flouentz hliop vpp or grauf-inni ok beid hans eigi j| ok sneri fa V aptr til borgar hlids ferss, er honum var vtt ridit vm morguninn. Enn er læst var hlidit, lett hann suo hatt, ath naligha heyrdi vm alla borgina. F]örent kongr var geinginn1 vpp j viggskord ok med honum .xv. fusundir5 Riddara. Kendi kongr hestinn ok mælti: "Jlla hefir nu til tekiz: far fer hestr Flouentz, ok er hans lauardr annat huort drepinn eda handtekinn. Mikill harmr, er ek skylda eigi vita brott ferd hans! ok munda ek hafa feingit honum .xv. fusundir »iddara." Ok fa mælti hann til sinna manna: "Færi mer hestin!" Ok er fat var giort, fa ferdi kongr af honum sveita med skikciu sinni ok mælti: "Mikil harinr er eptir fuilik- ann dreing; eingi mun slikr nyliga fædz hafa; ok hann hefdi eytt ofmetn-adi Saxa." f>ar matti fa heyra horm-uligau graf margra manna; enn fo bar sik hardaz Hermet husbondi ok Angsæis, fra'iidi Flouentz. Nu vard kongs dottir1' vör vid tidindinn. Hon reif fa af ser klædi sinn ok ryskti sik ok veinadi ok va kalladi ok mælti fessum ordum: "Hoi mer! ei! vesol em ek; nu er sa madr daudr, er ek vnna I meira enn lifi minu." Ok sidann lagdiz i hon nidr ok æpti, sem hon matti.

Latum hana nu gælaz, ef hon vil, enn rædum nu vm vandrædi Flouentz ok hans lags manna.

Menn Saxa kongs skundudu sem mest ath koma hesti vndir hann; ok er hann var áá bak kominn, mælti hann: rTaki per meinnvætti pessa! Ek skal hefna minn áá honum; ok låtit hann hanga sem piöf ok hugga1 suo menn hans!" Kongs menn svara: "pat skyldi sem fyrst verda." pa rida peir ath Flouent. Enn hann var pa aa fæti stadr a bergi einu litlu ok hlifdi ser med skildi sinum ok vardiz betr firir heidingium enn villigolltr firir smarökküm. Hann særdi pa margann mann til bana; enn peir gatu eigi sott-ann hann. pa stigu .iiij. heidingiar af hestum sinum ok treystu aili sinu, ath peir skulo handtaka Flouent ok binda; enn peir feinngu pau vandrædi af honum, at fara penninga var vert lif peirra. Otun ok Jofreyr kðmu pa ath duga Flouent, ok vrdu pa ath lata lausan kongs son. Ok ste Jofreyr af hesti sinum a bergit ok mælti: "Herra Flouent!" segir hann, "stig vpp æ hest penna! per gafut mer; enn nu niot pu hans!" pa hliop Flouent aa hest sinn ok reid at einum myklum hofdingia ok hio til hans, suo ath fiaitri kom nidr hofud. p>a tok hann hestin vel buinn ok færdi Jofrey. Ok er hann var àà bak kominn, pa var Otun illa stadr.

p>ui ath pa komo ridandi or borginni .xx. pusundir Saxa ath hialpa kongi sinum; enn fyrstir ridu af peim .ij. hofdingiar, Gamelfinn, frændi Korsablins, ok Ten-ebet. peir hióggu1 badir senn til Otuns, annar j skiolldinn, enn annar j hialminn; ok var furdu laust, pott hann felli ofan firir peim. Hann hliopp vpp fimligha ok skautt skildi ^ firir [si]k, ok matti eigi betr veriaz .jj. mðnnum. pa komu aa hendr honum .1. aiddara, ok var hann pa hóndum tekinn, ok hofdu hann j fylking sina. Enn er Flouent sa, huersu peir biuggu vid hann, pa rendi hann pangat aa kafliga ok hio' vndarliga; pvi ath hann hio j einu hoggi .xv. aiddara. Enn peir hofdu suo pykt fyllgt3 firir, ath hann vard pa aptr ath snua; ok fylgdi honum Jofreyr, en Otun dualdiz eptir.

Frankis menn hófdu illa......*

Flouent; pui ath peir || hofdu margir80 dualiz eptir jdal peim, er peir hofdu bariz j fyrstu vid kongs son, ok ræntu valinn miklu fe.

Flouent reid nu til sinna manna ok var eigi hrædr, po ath hann flydi; pui ath hann reid opt aptr aa hendr Sóxura ok felldi margann aiddara af peim. Gamelfinn reid pa fram af lidi Saxa ok æpti áá Flouent ok mælti: "pu mala madr! bid minn, ef pu por-ir! pu skalt taka hefnd ék sialfum per peirra meizla, er pu giordir Korsa-

1 hug'" B 2 1 öfver raden B 3 Så (= fylkt) B 4 De otydliga bokst. synas rara: or t1 B

1 ' 1

blinn kongi, frænda minum." p>a rendi hann fram ovarliga suo långt, ath hann matti eigi aptr náá. þa leitt Flouent ai bak ser ok pekti hann ok sa, at lidinn mundo peirra vid skipti, adr meg-inn lidit kæmi eptir. Hann sneri pa, aptr hesti sinum ok hafdi suerd sitt j hendi, enn skiolld sinn firir ser; ok riduz jmoti; ok lagdi Gamelfinn spioti til Flouentz, ok gekc j svndr spiott-skaptit. ‡>a hio hann pegar til Flouentz ; enn hann bar af ser hóggit. ‡>a hio Flouent til hans, ok tok af hofudit af herdunum. ‡>a namu allir Saxar stadar ok vildu eigi leingr fylgia honum. Enn Flouent reid pa heim j jllu skapi firir sakir Otuns, felaga sins, er hertekin var.

Kap. Xm.'

N

' X 1 ~V fr ath seggia fra Frankis mönn-um j Paris, [jeir harma Flouent. ‡>a mælti Florent kongr vid sina menn: "Vardveiti perr borgar hlid, ath eigi komi Saxar a o vart oss!" J>eir geingo pa vpp j vigskórd ath siaz vm, ok sa pa lid Frankis manna, ok segia kongi. Enn er Flouent reid j borgina med lidi sinu, pa vrdu allir menn honum storligha fegnir. Ok pegar kongr spyr heimkomu hans, sendi hann eptir honum. Flouent reid pa til hallar dura, enn kongr gekk

pegar vtt jmoti honum ok fagnadi honum. Angsæis tok pa vid herklædum Flouentz; pui ath hann var miok modr. Kongr vildi pa kyssa hann; enn Flou- ent mælti pa: "Herra! komi per eigi nær mer! Ek hefi svarit eid, ath ek skal ónguann mann kyssa fyu, enn ek hefi rekit harma minna apeim, er tekit hafa Otun, félaga minn. Hann fylgdi mer or fostur landi, ok firir lett födur ok modur ok fostur jord firir minär sakir. Ok nu verd ek alldri gladr fyr, enn ek hefni hans." Kongr segir: "Ver eigi o gladr paj- firir! Ek skal fyuri hlada .xx. vagna af gulli j lausn han(s), enn hann se par pindr. Enn pu hefir verit med oss vm hrid ok vitiath eigi goda vorra; ok ottumz ek, at Maumet se per reidr. Gðngum nu til goda hussins2, ok gefum peim .x. Merkr gullz!" Flouent svarar: "Eptir pui, sem per vilith, herra!"

Nu kom kongr ok Flouent j hofit ok mikil fioldi manna med peim. Enn er Flouent leitt skurdgodit ok heidingia vm bergis sik, pordi hann eigi at signa sik med marki hins helga kros. Hofit var allt buit innan med gullskotnum pellum ok guduefium, ok liomadi allt, er solinn skeinn ai glergluggana. Kongr tok pa .x. Merkr gullz, ok lagdi Flouent3 firir Maumet med ilium vilia ; pui ath hann vard ath leyna trv sinni. Sidann lagdiz hann nidr a golfit; ok os

1 Öfverskrift: Brcnnr blothus heidingia B 1 h'fffnf B 3 Öfver raden, trå gånger skrifvet B

hugdi kongr pat, ath hann heti aa Maumet; enn hann hett ai sannan gud af godu hiarta ok bad/ firir a pessa lund: "Gud, skapari allrar skepnu, miskunn syndugra, dyrd ok lof retvisra, hialp meinnlausra! pu komt óllu mann kyni til lausnar1,- ok kaust per til her-bergishinhreinnazstakuidd sancte Marie meyiar, ok fæddizst j Bethléém, ok pott . Vsyndir allz mann kyns ||j Jordann, ok fastadir .xl. daga, ok reistir af dauda Lazarum, er .iiij. daga hafdi j grof legitt; pu poldir pisl ok dauda ok reist vpp av pridia degi, stet vpp til himna, ok gaft helgan anda postolum2 pinum. Nu,, drotten minn! suo sem ek trvi petta sat vera, frels pv mik fra pislum ok vandrædum, ath

eigi firir fari mer sia hinn illi afspringr Gydinga! Helldr lat pu mik firir miskunn pina fáv ath nidra villu heidingia, ok ek mætta pat3 lifa ath ve^a vpphallz madr pinna bod-orda, jnafni fodur ok sonar ok anda heil-ags!" Ok er Flouent lauk bænn sinni, gek hann vtt or hofinu. pa vard landskialpti mikil ok reidar prumur storar, ok flo eld-ing af himni suo mikil, ath blot husit bran allt pegar, ok vard ðngum hlut biargat. Enn heidingiar vrdo hræddir ok hlupu fra j brott. Enn kongr lett pa kalla visenda menn til sin ok spyr, huat koma mundi eptir slikar bending-ar. Enn peir segia, ath kongr mundi verda sa, er nidra mundi ollum laugum

heidingia; enn eigi vissu peirT huat sa skyldi heita. Flouent gek pa, er blot-husitt bran, heim til Hermet husbonda. Ok latum nu Flouent taka huild, enn tólum nu vm vandrædi Otuns.

Kap. XIV.4

^Alatres hofud kongr var kominn j Korbuillam ok lett senda eptir læknum at binda sar sin. Ok pa var Otun leidr jnn firir hann, ok leiddu hann .x. heidingiar. Kongr mælti: "Huersu skyldr ertpu Flouent?" — "Herra!" segir hann, "madr hans er ek, enn eigi frændi. Enn nu bidr ek ydr a kong-ligha tignn, ath per leggit av mik lausn ok gefit mer grid." — "Nei," sagdi kongr, "huorki skal koma firir pik gull ne silfr." — "Herra!" segir Otun, "ek em nu áá ydru väldi; enn ydr munn dyrkeypt verda ath drepa mik; pui ath par firir munn Flouent lata ydr tyna mðrgum agætum hofdingium." pa mælti Korduban kongs son: "pat mæli ek vm, ath fyr sokkuiz nidr allt riki fodur mins, enn hann gefi per grid! heldr skal hann heingia pik a t» galga sém hinn versta piof." pa mælti Otun: "pu fekt eitt hógg av skiolld pinn,. ok vart pu svo hrædr, ath pu rant sem geitt fra lidi sinu. Enn pa for per, sem maklik t var, ath pu vart

1 u är nti/dlii/t B 2 plni B 3 SA B * Öfverskrift: Fru Otun, er hann drap Bellir-uin ok Ka(ssum) BFornsögui

hóndum tekinn, ok baudt pu meira gull firir lif pitt, enn allir kongar hðfdu allt aa Saxlandi." Enn kongs ßon vard reidr vid ord hans ok hliop vpp ok slo hann mikit hög ok fekxti j har hans. Otun var vel hugadr ok ottadiz ekki, pot hann væri illa stadr. Ilann vildi helldr deyia, enn hefna sinn eigi, ok reiddi pa hnefa sinn af öllu afli ok setti vndir eyra kongs syni, suo ath hann feil pegar aa kne firir fodur sinn, ok mælti pessum ordum: "J>at veit ek, huglaus snytta! ath illa mundi per launat vera, ef Flouent væri hia." Enn pa hliop kongs son vpp ok preif einn staf ok bardi bædi hofud Otuns1 ok andlit, suo ath flaut vm blod; enn honum var pa haldit firir. Hofud kongr mælti vid pa, er gættu myrkuastof-unnar — enn hann het Marun, ok .ij.

synir hans Bellirus hinn otryggi ok 81Ka8sus || hinn suikli —: "Vardveitit penna mann til morgins! ‡>a skal ek lata pina hann." ‡>a toku peir streing ok brugdu vm hann midiann ok leiddu hann suo til myrkuastofu sem piof. Otun vissi nu bana sinn ok vildi giarna hefna sinn; hrat pa Belliro j myrkua-stofuna, ok kom hofud hans aa stein, ok språk haussinn, enn halsinn brotn- . adi, ok hafdi hann pegar bana. Enn pa tok hann badum (hóndum) j har Kasse ok rak hofud hans æ, steinn ok gek af honum daudum. Marunn hinn

Sudrlanda. 1 JO

illi rann pa aptr j bollina æpandi ok mælti: "Dugi per mer! Fiandi persi hefir drepit sonu mina bada." ‡>a hlupu . vtt .xx. heidingiar; ok hefdi hann haft sverd sitt, pa mundo peir dyrt kaupa lif hans. ‡)eirJ drogo Bellirum j braut or myrkuastofunni, enn letu Otun pangat. Ok ef eigi bergr gud honum nu, eilifur fadir, pa hefir hann nu harda fór. Latum nu Otun vera j vandræd-um sinum |jar til, er gud leysir hann.

Kap. XV.3

M Arsibil hinn væna gek ath hitta fodur sinn ok mælti: "Eigi maa ek glaud vera, er ek se pik saran. Ok pann skyldi j eldi brenna, er per hefir slikt veitt." Enn er hon hafdi petta mælt, pa laust jbriost henni astar hita suo miklum til Flouentz, ath hon vard pegar lit laus af ok tok ath anduarpa af hinum jnzstum liiarta rotum. ‡>a hugdi kongr ath dottur sinni ok mælti: "Yer eigi oglöd, dottir! pui ath mer batnar nu, ok hafa læknar bundit sar mitt. Enn vær tokum frænda Flouentz; ok aa honum skal ek fyrst hefna harma minna." Hon mæltiz vid einn samann: "Eigi skaltpu drepa hann ne pinir menn; heldr skal ek leysa hann. Hann maa mik giora kæra Flouent ok færa äst okkra samann."

1 ot" B 5 þs B 1 Öfverskrift: Marsibil hialpar Otun B

fir. Cederschiöld.

Enn kongs dottir gaf pa fodur sinum godann1 dag ok gekc at skemmu . sinni ok kalladi fostrv sina, er henni hafdi kent margann frodleik ok hon trvdi vel, ok mælti: "Fostra minn!" segir hon, "huersu villt pu duga mer?, ek vil hafa äst Flouentz; eingi mädler sia a lifi, er ek vnna jafnmikit sem honum." Fostra hennar svarar: "pat veit ek, at |>u mælir mikla folsku, er pu uilt pann elska, er pu ættir ath hata. llann hefir drepit margan Riddara firir fodur pinum. Fylg heldr minu radi! her er mikil hofdingi Alm-azur, hann ann per mikit ok hefir mikit riki. Enn pessi madr er allz-vesal; hann hefir eigi penninga ok lifir vid pat eina, er adrir gefa honum." Kongs dottir mælti: "Ekki munn stöda ath aivita mik. Betri er frfgd2 hans ok raid ok attgiorfui enn einskis mannz j veroldu, nema fodur mins. Enn ek skal gefa honum gnott gullz ok ger-sima. Enn Almazur er huorki godr kosti ne huatr." Fostra hennar segir: "Ær ert pu, huat pu mæler: pu mundir elska pann, er pu ættir ath myrda. Enn Almazur er agætr ok mikils hattar, ok skortir eigi aud ne riki; ok eigi muntpu fa betra mann." Kongs dottir mælti pa: "þat veitt hin mattugi Maumet, ath ek vil helldr brenna kuik j eldi enn koma j sæng Almazurs. Ok giafir hans draga hann fram vid pik,

enn eigi kosti r." Ok pa fekk kongs dottur suo mikils, at hon grett ok reif af ser j| klædi sinn. p>a mælti fostrav hennar: "Eigi skal petta heldr giora j moti vilia pinum enn annat. Yid skulum koma bandingia or myrkuastof- w unni; ok skal hann færa sainann astir ykkrar." Kongs dottir segir: "petta rad likar mer."

Enn er kuelda tok, fora pær3 til myrkuastofünnar., Enn henni var suo hattat, at pat var einn tum, enn opit ofan, enn dyr af strætinu. p>ær3 toko pa stiga, ok .ij. meyiar med peim ok tueir trvnadar menn kongs dottur; ok sidann drogo pau . Otun vpp or sn myrkuastofunni; ok for hann pa jlopt til kongs dottur. p»a mælti hon: "Nu vil ek giora kaup vid pik: ek skal gefa per lif, enn pu skalt sveria mer eid ath koma samann äst okkarri Flou- entz." Otvn svarar: "paf skal ek giarna giora, frv! ath gefa par til trv mina, ath hann skal eiga ydr ok èngua frv adra; pui ath pu ert listugri ok fegri enn nokkur ðnnur." p>a tok mær- inn ;a gæt klædi ok færdi Otvn; ok er hann var klædr, gafu pær honum ath snæda ok hinn bazsta dryk med. Sidann lett kongs dottir fa honum 611 Riddara vópn, ok klæddu pær hann pa fagurliga. pa mælti kongs dottir: "Otvn felagi! kios pu per vnnósto af meyium minum! pui ath pu ert kurt-

1 gttdann (del första a utplånadt) B 3 g är ändradt från ett d B 3 þr B

eis dreingr." Otvn hugdi fa ath mey-iunura vandligha. "Ja, frv!" segir hann1, "fessar .ij. kys ek okkr Jofrey, fe laga minum." — "j>at er ok vel," sagdi kongs dottir; "fui ath fær badar ero konga dætr. Enn nu segi fid, ef fith vilit jata feim!" f>ær svara: "Giarna, vndir ydra forsia, frv!" Otvn - mælti: "Ek skal eiga Fausetain, enn Jofreyr Florentem2; hann er kurteis madr ok kann stortt ath höggua; ok vid skulum giora margann heidingia hug8iukann firir ydra äst." Marsibil kongs dottir sendi fa Flouent fingur gull sit ok merki allt gullsaumat. Ok nu er Otvn buinn, ok er setr vndir hann agætr hestr, ok tekr nu orlof af kongs dottur; ok fylgia fær honum vtt vm borgar hlid; ok fakkar hann feim med fogrum ordum sinn velgiorning. Nu ' ridr Otvn leid.. sina; ok er fat3 mest v(Sn, ath hann verdi eigi tekinn fyr enn j Paris borg.

Kap. XVI.4

O

V^/Tunn er nu kominn til Paris borgar; ok er fegar hlidit la ti th upp firir honum; ok ridr hann nu til herbergia Hermez ok kom far j hangaldr. Hann krafdi hliodliga dura; enn Flouent 1& vakandi firir hans sakir, ok bad upp lata herbergit. Enn (er) Flouent fekti

Otun, fa hliop hann aa hals honum ok mælti: "Otvn felagi! segg mer, huer fik hefir frelstann! ‡>eim skal ek bazstr, er fer hefir mest lid veitt." Otvn mælti: "Herra Flouent! efn fu fessi ord finn!" ok sidann segir hann honum allann til gang far komu sinn-ar ok syndi honum giafir fær, er kongs dottir hafdi sent honum, gull ok

merki. "Ok er j gullinu sa steinn, er fu farft eigi at ottaz gälld ra ne eitur dryk ne suik rad, ef fu hefir fenna steinn áá, fer." Flouent svarar: "Eigi farftfu, Otun! fat at ottaz. Fra6 fui, er hon gaf fer lif firir minär sakir, fa skylda ek henni alldri bregdaz, fot hon væri eigi suo agæt frv sem bessi." Hann segir ok Jofrey, ath hann hafdi jatat honum eina kongs dottur. Ok fui næst foru feir at sofa.

f>a var kominn Maius, hinn fyrsti manódr svmars; fa leingaz dagar, ok batnar vedratta, græniz jord, ok laufg-astz grös ok skogar. Flouent var vpp risin snemma || ok fer ath finna kong82 ok kuaddi hann med fessum ordum: "Sa, er ollum he(i)mi rædr, gæti finn, kongr! ok gefi fer styrk ok stadfestu til allra farfsælligra hluta!" Kongr mælti: "Sa hinn sami gefi fer gott! Enn ek vil nu gipta fer dottur mina ok giora fik jarll; enn fa att fu allt rikit eptir minn dag." — "‡>at er mer of hatt, herra!" segir Flouent; "ek em

1 har B 1 -te B 3 Så B 4 Öfverskrift: Flouent drepr Falsard kong B 5 Så ({"') B

barn ath alldri; enn dottur pinni somir haleit giaford." p>a mælti kongs dottir: "þu ert fridr ok binn huatazsti; ok beidi ek mer eigi betra manz, ef fadir minn vil suo." Enn of Ja hefdi giort verit eptir hennar vilia, Ja hefdi hon gefinn verit Flouent. Enn Flouent sneri pa rædu sinni ok mælti: "Herra!" segir hann, "miok em ek reidr peim mönnum, er spilt hafa Fracklandi ok eytt riki pino. Setium nu rad til athefnapeim! Ridi nu pusund manna til Korbuillam1 aa niosn ok teygi pa vtt or borginni med storyrdum; enn meginn lid vort fari sidar. Enn peir munu lata teyggiaz eptir vorum mðnnum; enn peir ridi vndann til meginn lidsins." p>etta rad lofudu allir Frankis menn.

Sidann let kongr blasa ollum ludrum; ok ridu pa vtt .xx. pusundir uiddara af Paris. Enn er peir komu j kioa nokkur, pa sendi kongr Otvn ok Jofrey til borgarinnar ok pusund aiddara med peim. Ok er peir komo firir borgina, voru Saxar vppi j vig-skordum ok ottuduz ekki fa menn. ‡>a mælti Otun: "Segit suo Salatres hofud kongi, ath vær kollum til eigna ok odala peirra, er per Saxar hafit eytt af Frakclandi. ok med rèngu tekit; gefit upp! pui ath sa munn ydr hinn bezsti." Enn er hofud kongr heyrdi ord peirra, pa æpti hann a menn sina ok mælti: "Takit fol pessi ok færit

1 korb B J hundH B

mer!" Enn heidingiar herklædduz pa aa kaftiga ok blesu jludra sina, ok hleypti huer af borginni, sem buinn var. Enn peir Otvn ok Jofreyr ridu pa aptr med lidi sinu.

Marsibilia kongs dottir gek pa vpp jhinu badstu vigskórd j borginni at sia til bardagans. ‡>a mælti Fauseta: "Se, huar Otvn ridr aa. hesti peim, er ek gaf honum!" Florenta mælti: "Frv!" kuad hon, "par ætla ek Jofrey, vnn- « ósta minn, rida jafnnfrain honum; vel soma honum sin vopnn. Enn ek ætla, kongs dottir! at vnnèsti pin se sofnadr." Kongs dottir mælti: "Hæt pu!" segir hon. "Hann er eigi at molis verdr; hann er badi fridr ok huatr ok meira lofs verdr, enn ykk(r)ir menn badir."

Tueir höfdingiar ridu långt vndann ödru lidi Saxa; pui ath peir hófdu hesta skiotari. ‡>a mælti Otun ' vid Jofrey, felaga sinn: "Se, huar vnnóstur okkrar eru komnar! Ridum aptr j moti pessum, er næst okkr rida, ok latum pær sia atgiordir okkrar!" Nu sneru peir hestum sinum, ok bar pa skiot samann fund peirra; ok hiuggo peir pegar til peirra ok klufu pa bada j herdar nidr ok steyptu daudum & jord; ok sidann ridu peir til sinna manna.

Nu koma Ridandi .xv. hundrut2 af Sóxum. Enn er Flouent sa lid peirra, pa lett hann settia vpp merkit

ok blasa herblastr; ok rido aullum megin at peim, fyR enn peir yrdi varer vid. Ok var par pa skiott mikit mannfall, ok feldu peir pann mestan hlut lids1 pers, er par var komit. Enn j pui heyrdo peir mikit heropp heidingia V ok ludra pyt; pa kom || rennandi Sal-atrcs hofud kongr ok Falsardr kongr ok Rudent hinn hrausti. Hann var kominn af Dannmork til lids vid liann; ok fylgdu honum .xx. pusundir Riddara ok .x. pusundir borgar manna; ok var ogurligr gnyr ath heyra til peirra. Rudent hinn hrausti kalladi häRri rdddu ok mælti: "Huar ertpu, mala

madr? rid hingat ok berz vid mik, ef pu treyst-iz!" Flouent svarar: "Iler er sa madr, er pu spyr ath." peir lustu pa hosta sina sporum ok riduz ath med miklu kappi, suo ath huorstueggia spiotskapt gek j sundr. peir brugdu pa suerdum sinum; hio pa Flouent til hans med. mikilli reidi ok klauf hann j herdar nidr. pa mælti Flouent: "Lofadr ser pu, gud eilifr skapari! audkend ero vopnn vor, sakir krapz pins."

Nu sa hofud kongr fall frænda sins, ok pekti hann pa Flouent af biort-um vopnum ok storum hoggum. Hann rendi pa ath ok lagdi til Flouentz vndir skioldinn. Enn gud, er blif er allra sinna manna, hann gaitti Flouentz, suo ath eigi rifnadi bry nia hans;

hann2 stodz ok a baki fyrst; enn kongr lagdi po suo hart til, ath j sundr geingo giardir Flouentz, ok stauk hann pa ofan, 'ok vard po eigi sar. Angsæis var nær stadr ok greip hest Flouentz ok lagdi a sodul fimliga ok leiddi til Flouentz; ok hliop hann aa hak ok mælti: "Eigi munn ek nu gladr fyr, enn ek hefni min." Jofreyr var nær stadr, er kongr feldi Flouent ofann. Hann rendi pa at kongi ole hio til hans af ollu aili aptann a hialminn ok af pat, er tok, — ok par med brynstukan firir aptann ólbogan, — ok j sundr sðdullinn ok hest-in, ok tok eigi likam kongs; ok feil kongr pa firir midri fylking sinni. pa komo ath .c. aiddara ok fengu kongi so hest annan; ok bioz hann pa ath hefna' sinn. Hann hafdi ludr ok bles hann pa prysuar, ok sottu pa hans menn pangat, huer sem matti. Hofud kongr ok Kord-uljan, son hans, fylgtu3 pa lidi sinu. '

Enn Fallsardr kongr kallar til sin .iiij. agæta hofdingia; ok soro peir pa allir vid Maumet, at eingi peirra skyldi fyßi padan rida, enn Flouent væri ann-ath huort drepinn eda hondum tekinn.

Nu rida Saxar & hendr Franckis mönnum- ok veittu peim mikla ath sokn. Ok matti par sia margann skiolld klofna ok marga brynniu rifna ok margan Riddara lagt liggia. Nu ser Flor- ont kongr fall sinna manna ok ætladi

1 I st. f. 1 tyckes skrifvaren först hafva ämnat tcckna ett |) B 2 hf B 3 Sd (= fylktu) B

pa ath flyia. Ok j pui kom Flouent fram ridandi med merki kongs ok med honum tuær pusundir Riddara. ‡>a hio Flouent1 til eins hofdingia ok veitti honum bradan bana; ok pa feldi hann .iiij. adra höfdingia. ‡>a sotto Frankis menn fram einkar vel ok felldu pa betr enn .ccc. af Sóxum. Enn Flouent mætti ongum suo dramblatum Riddara, lo ath eigi felli. Enn Otun ok Jofreyr veittu honum goda fylgd. Enn pui var likaz, par er peir foru, sem menn væri j skogi ok hiuggi2 óll tre badi Rma ok stor. Falsardr kongr sa pa ath hefi Flouentz; reid hann pa fram ok peir .iiij., er handsellt hofdo dauda Flouentz. Sottu pa til lids menn huorratueggio; ok er suo sagt, ath eingi muni verit hafa hardari sokn. ‡>a reid Flouent fram ok drap .iiij. aiddara. Falsardr kongr eggiadi pa lid sitt; reid hann pa fram ok drap .vi. Riddara firir aug-83um Flouentz. ‡>a ken|jduz peir, ok riduz at ok hofdu suerd sinn j hondum bla ok blodug. p>a hio kongr til Flouentz af miklu afli j hialm, pann er heremita gaf honum; ok var hoggit mikit, ok meiddiz eigi hialmrenn; enn hinn biarti brandi- hans stðk j tuo hluti. Flouent skundadi pa ath hefna sinn ok hio til kongs med pui sverdi, er alldri biladi j hoggi, ok klauf bædi hofud hans ok herdar ok steypti daud-

um til jardar. Enn hinir, er svarit hófdu dauda hans, digno

Kap. XVII.'

I_-/Esso jafnfram sotti kongs son a

fylking Florenz kongs ok feldi margann mann; ok var pa at komit flotta. ‡>a var kallat a Flouent ok sagt, at kongr var naudugliga stadr. Flouent reid pa pangat, ok fylgdi honum lid hans. Ok pegar er Florenz kongr sa hann, pa mælti hann: ".TIla fara nu vorir menn, ok tellir kongs son margann mann firir oss; ok værim vær nu na flotta komnir, ef pu værir eigi her.11 — "Herra!" segir Flouent, "lat eigi sia bleydi na per! ‡>u ert höfdingi vor, ok at pu vel vm ath mælaz. Ridum nu jmoti Soxum, ok hefnum vorra manna!" Frankis menn glðdduz miok vid ord Flouentz ok blesu j ludra sina.

Flouent reid pa at Sóxum, puilikaz til. at jafna, sem soltinn falki ath taka fagra brad; ok drap hann pa .x.

hofdingia, a gæta menn. Ok pa kalladi hann: "þu, Kordubann kongs son! rid co hingat, ef pu porir, ok berstz vid mikP Enn kongsson pekti Flouent full giorla ok sa sverd hans blodukt allt, ok ott-adiz hann miok ok sneri vndann hesti sinum j fylkingina. Enn Flouent rendi

1 þa B 2 Så B 3 Öfverskrift: Flouent drap hest Salatres kongs B

ath honum; ok hófdu |>eir |>a suo J>ykt fylkt firir, at hann matti eigi na honum; enn po drap hann pa marga, er honum voru næstir. Menn hans veittu honum ok goda fylgd, ok slitu peir pa skiott fylking Saxa ok feldu marg-ann mann.

Flouent reid jmidri fylking Saxa ok hio til beggia handa ok vildi giarna na hofud kongi. Salatres kongr leit pa vm sik ok sa, at Flouent for hans leitandi ok giordi honum mikinn skada, ok sa, at eingi var suo uel at ser gior, at eigi styngi skiott nidr nausum, ef hans beid. Sneri pa hofud kongr aa flotta ok allt lid hans. Frankis menn raku flottann. Flouent gat ath lita, huar höfud kongr reid, pui ath hann var miok aud kendr af a gætligum vopna bunadi. Hann hleypti pa eptir honum ok vildi giarna na honum ok æpti áá hann: "SalatreB hofud kongr! her ridr einn svein piltr .xuij.1 vetra; bid minn ok berzst vid mik, ef pu porir!" Enn kongi var pat ekki jskapi ath bida. Saxar skundudu til borgar hlidanna; ok vard par suo mikil-praung, at par traduz marger vndir hrossa fotum; margir kuomuz ok naudugliga vndann. Flouent lett pa kenna hest sinn spora ok dro suo fast eptir kongi, ath hann kom lagi áá hestinn, ok feil hann daudr nidr vndir honum.

Kap. XVm.J

JV^Arsibilia3, dottir hofud kongs, var vppi jvigskördum ok sa, huar Frankis menn foru ok giordo mikinn skada aa. Söxum. p>[æ]r fleygdu storum steinum ofann apa, ok drapu pær .vij. Riddara. Otvn sa atthæfi peirra ok mælti: "Jungfrv kongs dottir!" segir hann, "hui haldit per eigi ord ydr4? Ok || ef Flouent spyr, ath per drepit menn V hans, pa möno per hafa reidi hans." Hon -svarar: "Alldri skal ek bregda äst minni vid hann." Kongs dottir gek pa j kastalann yfir borgar hlid ok sa sina menn heruiliga heim fara. p»a sa hon ok, huar fadir hennar var aa fæti jmid-ium flotta, ok Flouent sotti at honum aa kafligha, ok hiogguz peir til. Hon bliknadi pa af hræzlu ok mælti: "Nu ma ek vesol kallaz, er ek se pa tuo menn beriaz, er ek hefi mesta elsku då j he(i)minum. Enn eigi munn Flouent fyr letta, enn hann hefir fodur minn drepit eda höndum tekit."

Nu hefir Flouent komit höfud kongi af hestinum firir vtan borgar hlid. Enn kongr vardi sik vel; hann veitti Flou-ent mikit hög j hans hialm, er herem-ita gaf honum ok mælti suo firir, ath alldri skyldi bila hoggi; hialmrinn meiddiz eigi. Sotti Flouent suo pa ath

1 Eller kanske .xiiij. B 1 Öfverskrift: Salatres kongr liandtekinn. Capitolium B 3 -fib B 4 Så ydur) B

kongi, at kongr mæddiz, ok vardi sik fo dreinngiliga, ok vard eigi sar, enn beiddiz huildar ok mælti: "f>u ert hraustr madr, ok eingi munn hittaz finn maki at ollum frækleik. Enn fu fion-ar ilium hofdingia; ok munn hann veita fer litla sæmd eptir fui, sem fu ert verdr. Nu giorz fu madr minn! ok skal ek gefa fer mikit riki firir ath rada ok .xxx. fusunda1 Riddara; enn ella skal ek lata drepa fik. Ek hefi sent eptir sonum minum tueimr, Guin-imer ok Ysáát; feir2 hafa at styra o taululigum her, ok muno feir nu skiott koma til Paris borgar ok vinna hana." Flouent svarar: "Ek hefi giordz madr Fracka kongs; ok ef ek ryf ord minn, fa geing ek aa trv mina, ok munn ek feim bri(g)zslum seint af mer koma." f>a hio kongr til Flouentz, ok bar hann af ser med skildinum. f>a hio Flouent til kongs ok klauf skiold-inn ok aa auxlina ok veitti honum mikit sar. f>a kastadi kongr skildinum ok hliop at Flouent ok greip hann vndir hónd ser, sem hann færi med barn, ok ætladi j borgina med hann. fa kalladi Flouent haui rðddu ok mælti: "Huar ero fer, felagar minir? dugit mer huatligha!" Jofreyr heyrdi ord Flouentz ok laust hest sinn sporum ok rendi ath kongi ok lagdi a honum spioti suo hart, at j beini stod, ok hrat honum suo, at hann kom fiarri nidr.

Enn Flouent hliop fa vpp ok hafdi sverd sitt j hendi ok hio fa til kongs j hialm hans ok klauf hialmminn ok eyra hans ok mikla fillu af vanga hans. f>a mælti kongr: "Flouent! drep mik eigi! Ek vil gefaz upp j fitt välld ok gefa fer til lifs mer Mars-ibiliam:1, dottur mina, er j allri veroldu er eingi henni fridari." Enn Flouent jattadi fesso; ok tok hann fa vid suerdi kongs. Ok sidann fengo feir honum hest ath rida, ok sneru heimleidis.

Enn Marsibilia® kongs dottir leitt nu, huerso Flouent lek vid fodur hennar. ‡>a kallar hon & hófdingia j borgina4 ok mælti: "Nu fer mala madr Fracka kongs med fodur minn saran. En fer vitit, at fer eigit yduart lif ath leggia vid hans lif; ok af fui gioret suo mannligha, at fér sækit eptir honum!" Af fessu vard mikil harmr j borginni. Enn fo fordi eingi eptir at rida, ok eigi Korduban kongs son heldr enn adrir.

Frankis menn glediaz nu af sigri feim, er feir hőfdu feingit. Nu sa Florens || Frakca kongr hofud kong ok84 mælti: "Yel hefir fu, Flouent! allz-kostar dugat mer, er fu hefir feim manni komit jmitt välld, er ek [a]tta mestann fiandskap ath gialda." Nu rida Frankis menn heimleidis, ok er mikil fagnadr j lidi feirra, ok ma langann veg heyra giaurn til feirra.

1 þuf B a þ* B 3 M'lVb B * b B

Enn ek ætla, adr peir nai Paris borg, ath peir fai mikin hryggleik firir gledi, ok sa muni ottaz, er' bezst er ath ser buinn j peirra flokki.

Florens Fracka kongr reid pa ath Saxa kongi ok mælti: "Jllmenni!" segir hann, "myklu illu hefir pu m, leid komit, eytt Frakland ok nidrat sæmd vorri. Enn nu ert pu kominn jmitt väld; ok skal ek nu fa per pat herbergi, sem pu hefir til stundat; enn pat er su hinn diupazsta ok hinn saurgazta myrk-uastofa, er j Paris er; ok par skalt pu liggia ok suo mórg vandrædi pola, sem til ero j veroldu." Saxa kongr - svarar nu: "pegi, hugg lans snytta! ok overdr kongs nafn at bera! Ek hefi verit j landi pinu .xxx. Manada ok vnnit borgir ok kastala, ok sa ek pik aldri snildar bragd dryggia. Ok ef eigi hefdi vngmenni petta komit, er fellt hefir firir mer pria konga ok margan annan dugaiida dreing ok veitt mer priar soknir, pa skylda ek hafa dregit pigg at hari or Paris borg ok fest pik vid hros hala." Nu uida peir heimleidis; ok taka sveinar peirra vid buynnium peirra.

Kap. XIX.1

Nv er ath segia fra sonum Salatres hofud kongs. peir hafa seth bref2 fodur sins, Guinimus ok Ysààt. peir ero komnir firir Paris borg ok3 Almazur med ,xx. pusundir aiddara ok otaul-uligann annann lyd. Guinimus ridr pa at borginni ok æpti harri Róddu: "Huar ert pu, mala madr, kappi Frankis manna4? rid higat, ef pu porir ath beriaz vid mik!" Einn madr j borginni gioriz huatskytr5 ath svara ok mælti: "Rid fram til Korbuillam6! pangat er hann ridenn ok kongr ok mart annat rikis manna. Ok ef per finniz, pa munn hann skemma lid yduar7." Nu hefir kongsson heyrt tidindi8 ok æpir amenn sina ok mælti: "Skundum hedann! ok vitum, ef vær megum finna pa!" Sidann ridu peir med myklum aa kafa.

Frankis menn ridil gladir ok brynn- iu lausir ok fundu eigi fyr, enn herr-inn kom jmoti peim. Slo pa skiott jmikit manfall af Frankis mónnum, ok fellu peir hundrudum. pa kalladi Guinimus harri roddu: "Huar ert pu, mala madr? rid fram, ef pu porir! Ek hefi ætlat enda dag lifs pins." Flouent heyrdi illyrdi hanu ok laust hest sin (sporum) ok (reid) suo snart ath honum, sem elding flygi, ok lagdi til hans med spioti. Enn brynnian var traust, ok hialpadi pat lifi hans; enn po stokk hann af hestinum, suo at fiarri kom

1 Öfver skrift: Fall Florentia kongs B 1 lnF B 3 R"'r tillägger B 1 m'" B 1 Så B 6 korl) B 7 Så (ydu') B 8 Eller tid'indi (d. v. s. med tillämnad, ej utförd förkortning?) B

hann nidr. Enn j |>ui fleygdi at Ys&t, brodir hans, ok lagdi spioti áá Flouent, suo ath j beini stod, er hann var brynniu laus, ok fek hann mikit s&r. En pat er at segia fra Salatres hofud kongi, at jafnskiot sem peir mætt-uz,

toku þeir hann til sin, ok var skotinn vm hann skialld borg; ok er hann or väldi Florenz kongs. V Nu reid Flouent ||[vt or[1] ok kendi, at hann var sar ordinn; enn Otvn ok Jofreyr fylgdu honum ok allir hans menn. Flouent mælti: "Nu em ek sar ordinn, ok po litilmanliga pers, er giordi; ok verd ek skyldr at hefna minn." Nu kemr Florent kongr ok allr lierrin ok suo skialdsveinar med vopn peirra; ok nu herklædaz äller. Ok nu er Flouent herklædr; ok er pess meiri vonn, ath hann særi einnhuernn eigi minni skeinu. Otun ok Jofreyr seinkudo po eigi ath fylgia honum ok .xv. pusundir aiddara. pa taladi Flouent firir lidi sinu: "Sa gud, er ollum heimi rædr, gefi oss styrk ath hrinda pessum ofridar flokci! Geingit nu fram huatliga! Ok bidum bot eda bana! Yerium karllmanliga fodur leifd vörå! Gott er at velia vm tuo kosti: lifa med sæmd eda falla med dreingskap. Enn pat er fornn ordz kuidr, at 'deyr dugga, pott j dali skridi, pa er óll ero aurlóg farin'."

Nu er ludra gangr mikil jlidi Frankis manna ok mikit heropp ok pytr j vellinum af reid peirra. Enn Saxar taka jmoti af miklum hraustleik; ok verdr par suo mikil orrosta 2 ok mikit mannfall, at eigi feke tólu akomit. Kongs synir ganga hraustliga fram, ok er huer til bana kiorinn, er vópn peirra taka til. Florens kongr gefz nu ok einkar vel; po var Flouent audkendr af ollum peim; enn Otun ok Jofreyr fylgdu honum ök lid hans; ok rida peir j gegn- um fylkingar Saxa. Nu er bardagin sem hardazstr, ok fellr huer vm annan.

Nu sækia kongs synir par at, sem Florens kongr er firir; ok pegar par rymiz nokkut, ridr fram Ysààt kongs son ok lagdi til Florens kongs spioti j skiolld hans, ok brast pa spiotskapt kongs sonar. Enn kongr lagdi j skiolld kongssonar ok j gegnum[3] skiolldinn ok brynniuna ok j lærit ok særdi hann myklu sari. Kongs son hio pa pegar til kongs ok af honüm hondina ok sid-una alla fra, ok steypti honum daud-um til jardar.

pa æptu[4] Saxar sigropp, er kongr var fallinn. Enn er Frankis menn sa fall kongs sins, pa brast flotti j lidi peirra. Enn Flouent var jpann fylkingar arm, er kongr hafdi eigi verit. Otun mælti: "Herra Flouent!" segir hann, "ovænliga fer nu: nu er kongr

1 Härefter år kanske ett ord fbardaganum? fylkingunni?) uteglömdt i B 1 ora B

3 gengfiü (det förra g synes vara ändradt från ett p) B 4 æpti B

vor fallinn, enn allr herr vor flyr vndann, sem mu&, ok er ekki eptir nema lid vort. Enn Saxar munu vera .x. vm einn. Nu snuum til borgarinnar!"

Flouent vard hrygr vid pessi tidinndi ok mælti: "Hafa skal einn huern peirra hófdingia firir kong vorn, eda lataz ella." Otun mælti: "Gud gæti yduar nu, herra!" Nu blesu peir Flouent j ludra sina ok glauddu menn sina ok ridu æ. hendr Sóxum med suo hardri att reid, at allt stauk vndann firir peim, enn kiorin var huer til dauda, er beid peirra. Nu ridr Flouent fram allt par til, er hann søa, Almazur, er eiga vildi Marsibil. Flouent reid pa at honum suo snart, sem ellding flygi, ok hio suo hart til hans, at ser for huorth hofud eda[1] bolr, ok skaut honum daud-um ofann.

p>a mælti Flouent vid menn sina: "Nu skulum værr rida vndan til Paris. Munn her koma at pui, sem mælt er, ath 'ekci maa. vid margnum'. Nu skulum vær treysta, at gud gefi oss betra 85færi. Enn vær skulum eigi || fara sem flotta menn, heldr rida med fylktu lidi." ‡>eir giora suo. Enn Flouent snyr jafnan aptr jmoti Soxum, er eptir ridu ok feldi af peim margan duganda dreing. Nu nalgaz peir borginni[2]. p>a æptu[3] kongssynir a lid sitt: "Snuum

aptr," sogdu peir, "eptir fagran sigr! ok fylgiura peim eigi oflangt!" Ok nu snua peir aptr, ok finna fodur sinn ok segia, ath peir vilia ekci leingr uera j Fracklandi. "Hofura vær ærin lónd ok riki ónnur." Salatres hofud kongr bad pa rada, enn kuez mundo rida til Korbuillam ok sækia dottur sina ok fe. "Enn per[4] ridit heim firir j Saxland! Enn j ðdrum manadi mann ek koma til yduar." Nu skilduz peir; foru kongs synir heim j Saxland, enn kongr til Korbuillam, ok lett græda sar sinn.

Kap. XX.[5]

Hinn nu er at ræda vm Flouent. Hann er j Paris borg med miklum hryggleik eptir kong sinn, ok tok tal vid hina vitrvzstu menn; ok eptir .vij. nætr lætr hann krefia þings j borginni ok segir, at hann vil fara til Korbuillam ok lata þa skera or med þeim Salatres kongi. Enn allir Frankis menn sogduz giarna vilia honum fylgia. ‡>eir stiga þa & hesta sina ok rida þa vtt af borginni .xx. þusundir uiddara ok adrar .xx. þusundir borgar manna.

Nu koma þeir til Korbuillam j solar rod. Jjessi borg var suo sterk, at hon vard alldri vnnin fyr af mónn-

1 SA (.e) B 2 bgi B ' æpti B ' pr B 5 Öfverskrift: Sala tres kongr yfir vnnin af Flouent B206

fir. Cederschiöld.

um; þui at mikil steinmur var vm hana ok sterkr, enn diki suo breid ok diup firir vtann1; ok voru þar yfir bryggiur vm daga, enn læstar j borg-inni vm nætr. Flouent bad þa allann herin fara j skog, er þar var skämt j fra, ok binda ser byrdar ok fylla dik-in; ok suo giordo þeir. Sidan lett Flouent sia j eldi ok giora bal mikit. Enn er hitnadi vegrin, lett hann limit. ‡>a lett hann hera at valslóngur;' ok hrundi þa vegrin. Sidann lett hann hleypa j votnum ok kæla griotit, ok redu2 sidann til vpp góngo. Enn borgar menn hofdu faat lid at veria. Geingo þa menn hans vpp j borgina medopi ok ludragang.

Salatres kongr veitti hart vidnam, enn vard þo ofurlidi borinn ok hǒnd-um tekinn, ok bad ser grida. þ>a mælti Flouent: "Ef þu vil halda þat, er þu baut fyr ath gefa mer: fe ok riki ok Marsibiliam3, dottur þina, ok sveria þess eid, ath þu komir eigi j Frackland med ofridi; firir þui at gud vil, at ek radi Fracklandi med rettri skipann." Kongr mælti: "þui vil ek jata þer, at ek etla, at dottir minn fai alldri vird-uligra giaford. Enn ek fæ þer j heimann ferd hennar riki þau óll, er þeir .iij. kongar attu, er þu hefir fellt firir mer. Skaltþu þo ok vera mer styrks madr til þess allz, er þer samir." Flouent kuad suo vera skyldu.

Nu voru fyrst trygdir veittar, enn sidann foru festar fram. Var þa fram leid su hinn frida frv Marsibilia3 kongs dottir, er eingi hefir þuilik onnur fæd verit at fegurd sidann þisl Kristz4; ok henni var þess eins vant, at hon skyldi eigi æ lifa, enn aldri deyia.

‡>ui næst sendir Flouent eptir bisk-upum ok ódrum kenni mǒnnum til Roma borgar. Ok er þat ætlan flestra manna, ath þa hafi hinn helgi Marcius verit pafi5. Hann sendi þangat agætan biskup ok marga klerka med honum. Yar þa Marsibilia3 skird ok fioldi ann-aita manna. Sidan let Flouent efna til áágætaar veizlu j Paris liorg. Giorir hann þat þa opinbert, at äller menn |j j Fracklandi skyldu efla kristinn dom V ok helga trv, enn hafna biotum. Lætr hann þa ok kuedia þings ok stefnir til óllo folki. Jatðdu þa äller hann til kongs ok þar med óllum þeim bod-um, er hann vil aa leggia.

Kap. XXI.

Sidann uar setith at brullaupi Flou-entz ok Marsibiliu3 kongs dottur, ok var þat veit med hinu mesta kappi ok stod suo leingi, sem landz vani var til. Enn eptir veizluna for Salatres kongr

1 Härefter är må hända något utfallet i B 1 e är ändradt från ett i B ' -fib B * k'z B ' pp B 6 Öfver skrif ten är oläslig BFornsögur

heim j uiki sitt med mikilli sæmd, er Floueut veitti honum.

Enn Flouent kristnadi þa allt Frackland ok lett giora margar kirkiur ok braut nidr hof aull eda let vigia til kirkna.

Nu spyr Flouent kongr þau tidindi, ath Ammiral kongr af Spania er kominn firir Roma borg med otaululig-ann her heidinn[a manna], ok Konst-antinus1 keisari hafdi bariz jafnann vid hann ok farit osigr ok hafdi læst2 sik j borginni. Enn er Flouent kongr spyr þessi tidindi, þa stefnir is hann her samann j Fraklandi ok ridr sidan [til] Romam. Ok þegar hann kemr jnand herbudum heidingia, þa lætr hann kueda vid ludra sina; ok tekz þar þa øa kauf orrosta3. Enn er keisari vard þers var, at mikil her var kominn til lidueizlu4 ser2, þa lætr hann luka vpp borgina, ok ridr sialfr ái hendr heidingium; ok tekz þa af nyu mikit mann fall. Flouent var enn audkendr j ollum her þeim; þui at hann fann onguan hofdingia suo dramb-latan, at hann lcti hann eigi skiott lagt ai jordu

liggia; hafdi hann suerd sitt j hendi ok badar hendr blodgar vpp til axlar. Enn Otun ok Jofreyr fylgdu honum nu sem fyr af mikilli hreysti ok dreingskap. Nu vm sidir

ridr Flouent jmidia fylking Ammirals kongs ok veitti konginum bradan bana med sverdi sino. Enn eptir pat brast flotti áá heidingium; en peir raku flottann ok hiuggu heidingia sem bu fe. Ok er rekinn var flottinn, sneri keisarinn aptr ok fagnadi Flouent, frænda sinum, med hinni mestu gledi ok kysti hann ok pakkadi gudi ok honum sigr pann, er hann hafdi feingit.

Sidan [du]aldiz Flouent par vm hrid j Roma borg ok var pa vigdr vndir coronu af Marcio pafa1 [Ånn]-unciacione Sancte Mario®. Ok at peim hlutum ollum fyldum sneri hann heim til Fraklandz med margfólldum soma, er hann pa af keisaranum, frænda sinum. Ok er hann kemr heim, verd(r) drotning honum feginn ok allr landz lydr. Sidann geingr Otun at eiga Fausetam, ok gefr Flouent kongr honum Korbuillam ok kongs nafn. Enn Jofreyr gek at eiga Florentem7, ok gaf (Flouent) honum Nordniandi ok kongs nafn. Nu pakca peir honum med mikilli blidi sinar giafir ok foru nu til rikia sinna.

Nu red Flouent hofut kongr ollu Fracklandi ok vann mǒrg agætis verk, pau er seint er at telia. pau Marsibilia8 drotning attu sonu samann, ok voru pat mikler aagætis menn. Flou-

1 Ordets slut är otydligt i B 3 Otydligt B 3 ora B * leid- B 5 pp B e Eller inöjl. -ic B ' -té B 8 -fi b B

ent styrdi nu riki sino [marga vetr'; var hann rikr ok retlatr, aua ok agætr. Enn vm sidir vard hann elli daudr ok fek sott til bana ok grafinn j kirkiu

guds modur Marie, pa2 er hann lett giora gudi til [dyr]dar, enn sier til salu hialpar, peim [er] med fedr ok helgum anda lifir ok rikir um allar aldir.

1 Från [otydligt i B 2 Otydligt (þeirri?) B 3 Tvä gånger si rifvet B

Bevers saga.

G

Kap. i.1

3 VJ Yion het einn rikr jarl & Eing-landi. Hann sat par, sem Ilamtun2 heitir; hann hafdi vndir sik lagt med sinu suerdi [mórg konga aiki3. A hans daugum var eingin Riddari betrij krist(n)-inni en hann. Hann var gamal madr; V hann atti aunguann erfingia || [eptir sik] til Rikis4; pat potti hans ràâdi miok illa vera; peir toludu firir honum, ath peir skyldi kóngar' hann. [Guion sendi6 pm bref ok sendi böda til kongs af Skotlandi, ath hann gipti honum dottur sina, er kvenna er venst. Keisari7 is af]jydersku landi hafdi adr bedith hennar, ok vildi kongr eigi gipta hana. Enn po ath Guion væri gamal, pa vildi hann po fyRi gipta honum dottur sina sakir hreysti hans ok Ridd-araskap(ar), enn keisaran(um) sakir rik-

doms sins ok bleydi. Var nu mærin send heim til Einglandz; giordi pa Guion jarl brudlaup til hennar. Ok sem pau hafa litla stund aasamt verit, pa attu pau son. Hann var kalladr Beuers. Hann var allra barna fegurst. Hann vöx vpp j hird faudur sins, par til er hann var ellefu8 vetra; pa var eingi .xv.9 vetra gamal & Einglandi, er -honum væri jafnn ath vexti ok afli ok aullum Riddara skap ok jprottum.

Hans modir var vng ath aldri ok allra kvenna v^nst, sem fyR var skrifu-ath; enn po ath hon væri faugur, pa var hon full af flfrd ok odygd; angradi hana pat, er hon skyldi eiga svo gamlan mann. Henni potti illa, er hon var eigi gipt keisarranum, ok hugsar vm pat sid ok arla, hversu hon skyldi svikia sinn bonda enn keis-arin hennar verda.

1 Sagans text är trykt efter skinnb. 6, 4:to á kungl. bibi. i Stockholm (— B); den röda öfverskriften: Her h[efr] vpp segia fra hinum kurte[isa] Bevers ok frv Josuen[e] är svårläst, emedan en hand från 17:de årh. däri skrifvit med svart bläck: Bevu1 Saga J Hamptvn ð (= pappershds. 6, 4:to i Sthlm); Hantun y C= AM. 118, 8:vo) 3 Från [raargar Itorgir og kastala yå * og hann var tekinn til forstiora af konginum yfer allt England tillägga yð 6 Så (=

kvánga) B; yå: ad hann skyldi kvongast- 6 Från [otydligt B 1 greifinn yö * .vi. yå 9 .xij. yð

N

Kap. II.1

Y var |>at einn tima, er hon satt jsinu herbergi, pa kalladi hon til sin ein svein, pann sem henni var heim-onligazstr, ok mælti til hans: "p>u skalt fara sendi for mina til keisarans j p>y-esku land med minu brefi; ok skaltu pat trvlofa mer, ath pu skalt pat segia Enskum mðnnum, ath pu farer pila-grims ferd j Kolni. ‡>u skalt M keis-aranum brefit, ok far sem skiotazt aptr til minn ath segia mer pitt eyrendi!" Sveinnin for ok letti ei fyr, enn hann fam keisarann, ok færdi honum bref sinnar fru. Keisarinn pegar vpp braut ok yfir las; pat segir suo, ath hon sendi honum quediu med brennandi äst. "Ydr man kunnikt2 vera, ath pa, er per3 badut min ok fadir minn vildi • eigi gipta mik, pa var pat ei minn völd, pui ath jamgiarna vilda ek ydr att liafa sem lifandi vera. Ok alla mina daga sidan hefir ek ydr elskat. Ok ef per3 vileth pat firir mina skyld giora [ath drepa4 pann bansetta karl, er ek var naudigli gipt; — enn pat verdr po med radum ath giora, puiath eingi vinr hann yfir, ef hann veitt & pui vonir. Ok pui bid ek, ath per3 komet med .c.5 manna áá pan veidi skog, er [ligr wt jhafit j Skottlandi6 skämt fra Hamtun, enn fyrsta dag

Haij manadar. Enn ek skal lata par koma Guion jarl einn samt; bidr ek, ath per3 skipit suo til, ath hann komi eigi optar jmina sæng; [ok p]a ert pu kominn til asta vid mik, ef pu færir mer höfuth hans."

Sem keisarinn hafdi brefit lesit, pa uard hann hardla gladr ok lett gefua sendi manni eitt ess ok par med .xx. gullpeninga7. Duelst hann med keis-aranum halfan manod. Sidan tok hann orlof af honum ok for heim ok færdi sinni frv eitt bref, er keisarinn sendi henni, huert er segir, ath hann skyldi firir hennar skyld koma, sem hon hafdi bedith. Ok er ath peim tima kom, for keisarinn heiman leynilegha |j ok lettir 4 eigi fyR, enn hann kom vestr yfir haf jEingland ok j pann sama veidi skog ok & pan sama dag, sem hon hafdi & kuedit.

Kap. m.K

V er ath tala vm Gvion jarl, ath fyrsta dag Maij manadar arla, sem pau lagu jsinni sarng, pa taladi frvinn vid jarllin ok sagdizst vera miok siuk. Jarlinn fretti, huern krankleika hon hefdi, ok bad hana segia, ef hana lysti (til) [nökkurrar fædu9. Hon segir: "Ef ek fengi nytt villigaltar hold, pa væntir mik, ath ek fengi skiott heilsu mina."

1 Öfverskrift: Svik drottningar B 3 minnugt yð 3 þr B 4 Från [þa drepid yð * .cc. 6 Frih) [hier er j lmrtu yå ' pund Enskra penninga yd * Öfverskrift: Drepin Guion jarl B 9 Från [þess nockurz, er hann gia^ti ueitt henne yð

— "þat veit gud," segir jarlinn, "ath ek skal freista giarna, ef nökkurn kann ek villi gault ath fáá."1 Jarlinn stigur nu vpp <& sin hest med eitt litith sverd ok skiold; huorki hafdi hann brynniu ne hialm, ne [hans uiddarar færi med honum 2.

Nu sem peir koma j pessa3 sómu veidi stódu, sem fyr var nefnd, pa hliop par vpp firir peim keisarinn med sina menn, ok æptu é& jarl harri r6ddu. "J>u, hinn gamli!" kuad hann, "kom her! Ek suer pess, ath pu skalt herr pinu lifi tyna. Son pinn Beuers skal ek lata heingia, ok konu pina skal ek pusa vtann pinn vilia ok med väldi allt pitt godz til minn taka ok allt pitt niki4." Gvion jarl svarar: "J>a giorir pu illa ok vrett, er pu vil hafa mitt lif firir aungua sök; ok pess sver ek vid gud minn, ef vær værum5 fleiri kumpanar ok hefda ek mina brynniu ok minn hialm, ath ek skyldi aldri6 pik ottazst. Ok pe8 vil ek bidia hinn helga anda, ath po ath (ek) deyi herr, ath mer muni minär syndir firir gefazst." Eptir pat hleypir jarlinn ath keisaranum ok dro vtt sitt sverd ok gaf honum suo mikit högg, ath hann steyptizst af hest-inum. En pegar hlupu ath .c.7 manna, ok lögdu äller til hans ok

hiuggu. Hann vardi sik med svo mikilli hreysti, ath

áá. litilli stundu drap hann sextigi Riddara, ok pa hafdi hann feingit mörg sar ok öll banvæn. Ok suo sem hann kendi sik miok saran ok hann såå sina pria kumpana liggia dauda hia ser, pa hafdi hann mikla sorg, ok såå hann pann sinn kost bezstann ath gänga áá hönd keisaranum; ok settizst ai kne firir hann ok segir suo til hans: "Ek bid pik miskunnar ok gef per8 jvald mitt sverd, ok par med gefur ek ydr j väld allt mitt godz, pat er (ek) áá (j) veroldunni, vtan mitt barn ok mina kono; ok aldri skulu per purfa mik ath ottazst." ‡>a svarar keisarinn: "þat skal aldri verda, ath pu lifir leingr." Jafnskiot bra hann sinu suerdi ok hiy höfuth af jarlinum. Enn sidan kallar hann einn svein sinn ok eegir suo til hans: "þetta höfuth skaltu færa [minni frv9 ok heilsa henni áá minna vegna!" Riddarrinn for ok hafdi med ser höfut Guionis jarls; ok suo sem hann kom til frvinnar, pa heilsar hann henni áfv keisarans vegna ok mælti: "Frv!" segir hann, "minn herra sendi mik hingat med peim jarteignum, ath hann hefir drepit pinn herra ok bonda, ok skal hann koma til yduar, pegar per* vileth." ‡>a segir frvin: "Herra Riddari!" segir hon, "per8 skulu t aptur fara sem skiot-azst til keisarans, ok heilset honum af

1 Frvenn vard iiu kat og harla feygin og kysti hann eirn koss med miklum svikum og sætu halzfangi tillägga yö ' Från [ueirn riddara bvnad yö 3 þeffu B ' vnder mig leggia tillägga yä 5 Så (vsum) B 6 allytt (= alllitt) yö 1 .ij.c. yö 8 þr B 9 Från [frvnnj af Hamptvn, ininni vnnustu yö

minni halfu, suo segiandi, ath hann komi herr ann allri duol; puiat jmorgin skal okkart brullaup vera." Nu snyr RÍddarin aptur ok segir suo buit sinum herra keisaranum. ||

Kap. IV.1

vNv skulum vær segia af syni Gui-onis jarls, peim er kalladr var Bevers af Hamtun, ath suo sem hann heyrdi pessi suik, er gior voru vid hans faud-ur, grett hann hórmulega dauda faudur sins _ ok gekk firir modur sina med reidu hiarta ok segir suo: "pu, hinn illa puta! [firir hueria sók lezst pu drepa minn faudur? Jllum tima vart |>u suo fógr skðputh, vond skfskkia!2 Ok pes suer ek vid pann, er fæddizst af skæRÍ jungfrv, ef ek lifi suo leingi, ath ek megi áá, hesti sittia edr vopn hera, — pa skal ek pessi tidendi gialda, sem nu hefir ek spurt." Sem modir hans skildi pat, er hann sagdi, pa vard hon reid ok slo hann suo, ath hann feil àå golfit firir ha na. Nu hliop vpp einn gamal uiddari, sa sem het Sab-aoth, — hann hafdi leingi pionat faudur hans, — ok tok vpp skiotliga svein-inn ok vildi hera til sins herbergis, puiath hann var fostur fadir sveinns-

ins, ok vnni hann honum mikit. Suo sem frvin såå petta, kalladi hon herra Sabaoth ok mælti: "pu, Sabaoth! verdr pat* ath sueria, ath pu skalt hafa drepit penna sama sveinn firir kueld. Ok pu skalt moti taka af mer, huat er pu vilt." — "Minn frv!" segir Sabaoth, "ek giori giarna, huat er pu vill;" ok tok nu sveininn ok hafdi heim med ser.

Ok suo sem hann kom heim, pa lett hann taka [einn sveinn3 ok drepa ok geyma allt blodit, ok lett blodga par j klædi Bevers, ok lett heingia pau sidann éå [eina mvlnu4, ath pat skyldi sia, ath sueinnin væri daudr. Eptir pat kallar hann Beuers til sinn ok mælti: "pu skalt nu hlyda minum radum: pu skalt geyma lamba min(na) ok vera fatækliga klfjdr, par til er .vij. dagar eru lidnir. Eptir pat skal ek senda pik j annars kongs Riki til einns jarls, minns bezsta vinar; par skalt (pu) vera par til, er pu ert .xvi. vetra gamal ok pu maat vopn bera. pa skalt pu stiida vid keisarann; ok skal ek pa hialpa per5 slikt, er ek m&." Sveinnin pakkadi honum ok for nu ath geyma lambanna.

Ok suo sem hann var & heidinni hia lómbunum, pae giordi keisarinn brudlaup sitt til modur hans. Bevers fio

1 öfverskrift: Af Bevers ok Sabaoth B 2 Från [liest drepa minn fodur med jllu hiarta og svivirdeligum suikum og prettum, þui þu lykezt j þessu liinne uondu Dalela, er sueik Samson, sinn herra og eiginn mann yð 3 Från [eitt suyn yð 4 Från [inurnum y 5 þr B

6 uard honum litid á hægre hlid sier og heirdi og sa inikla skemtan j gardi fedur synz; þvi þa tillägga yö * Så B

vndradi, huat gledi par mundi vörå, ok tok klumbu sina ok gekk heim j gard födur sins ok taladi til portarans: "Ek bid pik, ath pu latir mik inn; puiath ek & skyldugt eyrendi vid keisarann." Portarin suarar1 honum reidug-ligha: "Gakk brott, vondr putu son! [puiat pu er(t) sterkt2 illmenni." Bevers svarar: "Suo hialpi mer gud, ath io ek er putu son, sem pu segir, sem ek vndir stendr; ok pat segir pu sáát. Enn pat lygur pu, er pu sagdir mik ribbaida eda illmenni; ok pers skalt pu nu viss verda, huort suo er, som pu sagdir;" ok reidir nu vpp kylfu sina sem vaxin madr enn eigi sem barn, ok slo jhófut portaranum, suo ath heilen lf» áá jordu. Sidan gekk hann in jhóllina firir keisarann ok talar vid hann diar(f)legha & pessa leid, suo ath äller heyrdu: "Herra kongr!" segir hann, "huer gaf per3 orlof til ath her-fanga4 pessa frv, er par sitr hia per3? pers vil ek eigi synnia, ath hon se minn modir; ok sakir pess, ath pu vildir eigi mik ath spyria ne orlofs bidia, pa skalt pu hennar elsku dyrtt 5 || kaupa. Ek veitt giorla, ath (pu) dräpt minn faudur firir ðnga sök; ok pui bid ek pik firir guds sakir, ath pu gefir mer aptr jardir minär ok faudur leifd." pa svarar keisarinn: "pegi, fol ok skiptingr! pui ath pu veizst

eigi, huat pu segir." Sem Bevers heyrdi petta, reiddizst hann miok ok færdi as vpp klumbu sina ok slo keisarann priu högg j hofutith ok veitti honum mikit sar jhvert sinn ok sor vid hinn helgha anda, ath pat skyldi honum til dauda gauga, er hann vildi ræna hann sinni faudurleifd4. Sem modir Bevers sáå. petta, pa ppti hon haai röddu ok mælti, ath taka skyldi sveinin. Ok peir aidd-arar, sem pionath höfdu födur hans, hliopu (vpp) ok kendu hann ok höfdu mikla sorg, er sveinnin var suo fatæk-ligha klædr, ok letu, sem peir vildi taka hann, enn peir letu hann sleppa imillum sin.

Nu hliop hann heim til fostra sins. Sem Sabaoth sáå hann, spurdi hann, huadann hann hliop suo aa kafliga. Bevers segir: "Ek hefi nu [drepit stiupföd-ur minn, keisarann. Ek gaf honum priu sar6; aldri fær hann pau græt." Ok sem herra Sabaoth heyrdi, huath Bevers sagdi, mælti hann: "Minn kæri son! nu ert pu miok áá sakandi, er pu vildir eigi giora eptir minu radi; ok firir pina skyld man modir pinn lata höggua mik." Sem Bevers heyrdi petta, pa grett hann [hörmuliga fost-urfaudur sinn 7. Nu tok herra Sabaoth sveinnin ok lett hann j eitt herbergi leyniliga. þaa kom frvinn, modir hans, ok kalladi & herra Sabaoth ok spurdi,

1 f. B 1 Från [ribballdi ok yd 3 þr B 1 hálz langa y * Og sem greyfinn hafdi fetngid hoggin, þa fiell hann j ovit og fram á golfit tillägga yà * Från [haft mann j vercke, eg slo greyfann .iij. hogg yj 7 Från [miog siirlega harm fostra synz yö

hvar hinn illi sveinn var. "Minn frv!" sagdi Sabaoth, "per1 purfith eigi mik pess ath fretta, pui ath per1 buduth mer ath drepa hann, ok ek drap hann 6ennilega, ok heingda ek (hann) vid eina mylnu. Eptir pat kastada ek honum jeitt vatn." — "Jjat veitt gud," segir frvinn, "ath pu.lygr. Ok ef pu vil eigi fáá mer aptr minn son, pa skal ek lata pik jeldi brenna." Sem Bevers heyrdi, par sem hann var, huersu hon heitadizst vid Sabaoth, fostr-födur hans, ok likadi honum pat illa, ok hliop fram firir modur sina ok mælti: "Frv!" segir hann, "spyr pu eigi ath mer! Ek er her hia ydr; ok purfui per1 eigi ath kenna petta meistara minum eda honum meinn ath giora firir mina skyld. Lati mik sialf-an gialda!" ‡>a tok frvinn son sinn med illu hiarta ok kallar til sinn tvo Riddara ok baud, ath peir skyldi taka Bevers ok fara med hann vtt til hafsins ok selia hann par til penninga, ef nókkur vil hann kaupa, "ella sókkuitt honum nidr7 suo ath hann komi aldri aptr!"

Kap. V.2

Nv taka peir sveinnin ok fluttu hann vtt til hafsins ok fundu par einn dromund fullann af heiding(i)um; ok aiddarar letu sveinnin falan. Sem heid-

ingiar sia hann suo fridan skapadan, pa keyptu peir hann firir fiogur jafn-vægi gullz. Sem peir voru bunir, sigla peir j haf ok kuomu til Egipta landz. Bevers letti aldri ath grata dauda fódur sins.

J pui landi var sáå kongr, er Erminrikr:i het; hann var gamal madr ok huitur firir hærum; hann hafdi hvitt4 skegg. Hans kona var deyd, er het Marage. Hann atti eina dottur, er badi uar vitr ok fógur; hon het Josvena; hon var vng ath aldri, enn5 eingi (var) henni vænni j veroldu; fadir hennar elskadi hana firir alla hluti. Til pessa

kongs kvomu heidingiar med || sveinnin V ok Xærdu hann konginum. En po ath honum pætti sæmilig giof j pessum sveini, pa spurdi hann, huadann hann væri, eda huat hann heti. "Ok pat veitt Maumet, minn gud," segir hann, "ath ek sââ. aldri fridara barn. Ok ef pu vildir trva ift Maumet, pa skyldir pu aldri vid mik skiliazst." Bevers svarar: "Ek er son eins jarls af Eing-landi, pess er Guion het, af peim stad, er heitir Hamtun; minn modir lett drepa hann med ilium suikum ok tok sidann einn keisara vtann minn vilia. Ok pes suer ek vid allzualdanda gud, ef ek lifi suo leingi, ath ek megi bera vópn, pa skal ek pess hardliga hefna." Sem kongr heyrdi petta, pa potti hon-

1 þr B 3 Öfverskrift: Bevers kom til Egipta landz. Capitulum B 3 Ermrikr B, Er-mennrekur yd, erminrikr D ('= det yngre fragmentet i AM. 5G7, 4:to) 4 sytt (•= sitt) I)yd

* alrosken at fogrum sidvm tillägga yd

um hórmulikt, ok mælti: "þess sver ek vid Maumet, ef Ju vildir[1] vera einn heidingi, Ja værir[2] Ju einn dugandi madr. Ek hefi ckki betra til enn dott-ur mina, ok ekki henni jafngott, (ok vil ek giarna gefa Jer håna.)[3] ok Jar med uiddara nafn ok riki mitt, ef Ju vil vorum gudum luta.'[1] ‡>a svarar Bevers: "þer[4] talet ofmikla folsku; Jui ath firir óll Jau lónd, er j eru heim-inum, Ja skal ek aldri neita [Iesu Kristo[5], er fæddizt af krapti heilags anda ok borin fra Mariu meyiu. Enn Maumet, gud yduar, mja (eigi) suo mikit sem einn mus[6]; Juiath musin maa hræra sik, enn gud yduar máá, Jat eigi; ok sââ. er huer tyndr," er honum trver." ‡>a segir kongr: "þu, Bevers! hefir stðdugt hiarta; ole ef Ju vil eigi luta gudi minum Maumet eda göfga hann, Ja skaltu skeinkia mer ath mat-bordi[7]; ok Jann tima, sem Ju hefir Jann alldr, ath Ju megir vópn hera, Ja skal ek Jik uiddara giora, ok Ju skalt minn skuiari[8] vera ok radgiafui ok j strid[9] mitt merki hera." Nu lida suo fram stundir.

Kap. VI.[1]

NV er Bevers med Erminriki kongi.

Kongr elskadi sveinnin miok. Enn Jeir[11] voru .xj. itiddarar j kongs hird ok[12] hötudu hann ok töludu illa til hans. Nv sém hann var .xvi. vetra, Ja var hann suo vel ath ser gior vm vaskleik ok sterkleika, ath einginn var síb uidd-ari j kongs gardi, er Jordi ath turnera vid hann eda dustera; suo var hann sterkr.

J Jann tima var kominn j landith einn villigölltr, er drap allt Jat, er firir honum vard, mikit ok litith. Enn Jo ath .xx. aiddarar kæmi ath honum alvðpnadir, Ja gaf hann (ser) eigi meira [vm enn eina[13] riupu, Jo ath Jeir væri äller rðskuir ok harder. Suo sem Bev-ers heyrdi opt talat af Jeima villigellti, Ja stod hann vpp einn morgin snemma ok tok sverd sitt ok spiott ok steig vpp íh sitt ers; eigi hafdi hann platu 14 ne muzu ne brynniu, ok eigi fleiri vópn, enn nu vöru nefnd. Josvena[11] kongs dottir var snemma vpprisin vm morguninn ok stod jturni sins kastala. Suo sem hon saa Bevers vtt rida, tok hon ath elska hann ok firir hann mórg tar fella ok vtt hella.

Nv sem Bevers kom j skoggin n ath lei ta .villigaltarins, ok hann fainn hann skiott. Ok er villigóltrinn sáí hann, Ja hliopp hann Jegar ath hon- eo

' vilit Dyd 2 verdr Dyö 3 Tillagdt efter Dyð 1 þr B ' Från [ihu x° B 6 maur C (— skinnb. 7, fol. å kungl. libl. i Sthlm); maurr D 7 ok vera minn stiuardr tillägger D » skipuaurdr C 9 jstridi C 10 Öfverskrift: Bevers vinr villigóllt ok drap .vij. men B

11 þar C; þat T) 12 er þat mislikadi miog, at Beuis (Befes D) var so heimuligur (kiær B) konginum; þuiat. þeir wissu, at Beuis war keyptur og sidan gefinn konginuni. I>eir CD 13 Från [at þeim eu einni C; D: ath, enn ein riupa flygi ath honum upl£atuC " Josiuena C

fiorir menn lógdu äller senn j skiolld Bevers[4] ok brutu par j spiott sinn. Enn Bevers tok skiott spiotts[5] brott, er hann hafdi j hendi, ok slo til dauds tuo jeinu hóggi ok sidann huern ath audr-um, |>ar til er .vij. voru daudir. Enn suo sem peir sia [fara kumpana sina[6], pa snerv peir vndan ok flydu. Sem iumfrvinn saa peirra vid skipti, pa

tok hennar hugur miok ath styrkiazst, ok bad Maumet, ath hon skyldi f& astar pokka Bevers hins hrausta. Ok nu kom Bevers heim ok færdi kongi hóf-uth villigaltarins. Enn kongrin pakk-adi honum mikillega sina veidi7.

um ok tok ath rota1 ok lata ogurlegha, sem hann villdi svelgia hann, ok hliop ath Bevers med gapandi kiapta. Ok sem Bevers saa petta, pa slo hann hest

sinn sporum ok hellt spioti sinu til lags, ok lagdi med suo miklu afli til villigaltarins j opin kiaptinn, ath spiot-itb2 gek jsundr, enn oddrinn áá spiot-

6 inu II tok hiartath, ok pegar j stad do villigóltrinn. Sidann hio Bevers hófut

af honum ok setti vpp aa spiottskapt hófutith.

Jungfrv Josvena saa jnvirdulegha, huat Bevers hafdizst ath, ok potti mik-ils vm vertt, ok sagdi suo: "Maumet, gud minn! se, huersu mikil kappi Bevers er! J godum tima vart pu getin. Gefui Maumet, ath ek mætti verda hans vnnazsta! Ok ef ek missir hans elsku, pa verd ek ath tapa minu lifi." Suo sagdi hon opt gratandi3; enn ekki vissi pa Bevers til pess.

sNv sem Bevers var vpp stigin aa sitt goda ers ok or komin skoginum, pa kómu hleypandi .xi. menn herklædd-ir; pessir voru hans fullkomnir o viner, ok æptu aa Bevers allir sen ok sógdu hann eigi skyldu fram rida. Sem Bevers heyrdi ok skyldi taka sitt.sverd, pa var pat j brottu, ok hafdi hann gleymt pi eptir, par sem hann hafdi hǫgguith hófut af villigeltinum. pessir

Kap. Vn.8

^íókkuru sidar gekk Erminrikr kongr jkastalan til dottur sinnar ok sââ. jgegn-um glugginn ofan, ath par var komit aa, vóllin lid mikit heidingia. p>ar var hófdingi firir pui lidi kongr sââ, er Brandamon9 or Damasco10 het; hann hafdi vid ser .c. pusunda Riddara". Nu lett Brandamon kongr senda bod til Erminriks kongs, ath hann sver pess vid Maumet, ath hann skal hafa dottur hans ok pusa ser; ella skal hann eyda land hans, ok skal hann eigi meira eptir hafa, enn hann megi settia & tuo fætr, eda minna.

1 ryta CD 1 spiotskaptit CD ' ok anduarpadi af aullu sinu (om. D) hiarta tillägga

CD 4 jafnfram till. C * Härefter aþ och kanske ännu en eller två bokstäfver utplånade B

6 Från [ofarar sinna manna^C 7 ok þotti mikils wm vert tillägger C 8 Öfverskrift: [Bev-

ers v]aun [yfir] Brandam(on) B ' Brandimon C 10 Damacle C 11 heidingia C

Suo sem kongrin heyrir fetta, fa vard hann suo reidr, ath nalegha gekk hann af vitinu, ok kalladi saman alla aiddara sina ok einka lid ok segir feim fessi tidindi ok spurdi, huat bezst væri til Rada. Enn far fanz eingi saa j kongs hird, ath ái hendr vildi takazst ath vera fo(r)stiori firir lidinu; fui ath far voru äller hræddir ok huglausir. Josvena kom nu j hollina firir fódur sin; ok hann giorir henni kunnikt vm fau tidindi, er far voru kominn, ok huersu hans Riddarar voru mikler bleydi menn. ‡>a mælti Jösvena til fódur sins: "Ek sa fyRa dag mikit hreysti bragd, er Bevers giordi; ok ef fer' vil-eth hann ath Riddara giora ok fáá honum yduart merki ok gioreth hann fo(r)stiora firir lidi ydru, fa væntir mik, ath hann skal huorki skörta hug ne hreysti ath styra lidinu."

Ok fegar lett Erminrikr kongr kalla Bevers ok segir suo: "Ek skal giora fik Riddara, ok fu skalt bera mitt merk(i)." — "Giarna," segir Bevers, "skal ek giora yduarn vilia, hvat er fer' bidit mik." Nu voru latnar sæmilegar brynhosur a fætur honum; sidann var steypt yfir hann bryniu suo godri, ath aldri vard henni betri hlif ok eingi vopn bitu ék hana. Sidan bååt kongrinn gulliga spora aa ff tur honum. Eptir fat gyrdi hann Bevers

med godu sverdi; alldri matti betra giorazst || af stali ok [iarni]; fat [het V Myrk]lei2; med fui suerdi vann Bevers sidann mórg konga RÍki. Jumfrv Jos-uena gaf honum sitt goda ers, [er aldri fan]zt betra ne skiotara. Hann var nu Riddari ok hefir vópn eptir sinum vilia ok ers Arundele3; [hafdi] fat fa dygd med ser, ath eingi matti fui rida, nema hann væri godur Riddari ok vel borinn. Nu stigr hann vpp aa, erssit ok let fat hlaupa4 ath ðllum áá

s(i)andums, feim er far voru. Äller lofudu hans hreysti ok vaskleik. Nu bles Bevers jhorn sitt hardla sterklegha, ok lidith jstadnum herkledizst fegar. Kom nu Erminrikr kongr med sitt huita skegg ok fekk alla sina Riddara jvald Bevers. Nu ridr herra Bevers vtt ok hafdi merki kongs; ai hans skildi var skrifat eitt leo, ok merker fat hans hreysti.

Nu kom jmoti honum Brandamon kongr hinn dfl[ugi ok] hafdi [.xx.]G hlutum meira lid enn Bevers. Einn stor ok illr heidingi bar merki Branda-mons kongs; hann het Radifann7; hann var [lodinn sem] einn biörn eda villigölltr; hann hafdi eitt spiott stortt, er merkit var med fest med fiorum gullnðgllum. Sem Bevers saa. hann, fa slö hann Arundele8 med sporum ok hleypti ath honum ok lagdi til hans med öllu aili. Enn ski[oll]dr hins

1 þr B 1 Marglæi C 3 mr- (de tre sista bokst. nästan utplånade) B 4 sem þat matti mest tillägger C ' -a- otydligt (aa?) B 6 Så C och fi (=> AM. 181, C, fol.); .iij. « (— AM. 179, fol.) 7 Så B (otydl.) och a; Radefan Radefonn C 8 -a C

heidna dugdi honum ei moira enn1 einn bau nil; puiath Bevers 1 au gad i spiott2 ok merki j hiarta blod i hans, ok feil hann daudr áí jord. "‡>u, full putu son!" segir Bevers, "pu mættir betr hafa heima dualixst3 onn her komith." |>a æpti" Bevers

Sem Brandamon kongr sàå sina menn renna, pa æpti hann áá pa ok had diarfliga framganga ok drepa menn Erminriks kongs; "ella [f]ai per5 [eigi af mer gott, suo,; ath vert se eins pen-ings7." Sem Bevers heyrdi, huat hann taladi, pa hio hann ath honum ok

mælti til hans ta pessa leid: "Firir huatt komt pu her? hyggr pu skulus f& frv Josvenam9? Aldregi skalt pu hennar f'ái; fyr skalt pu hafa einn galga firir pinn kyndugskap, ok äller pinir menn skulu her deyia."

Nu ridr Bevers fram diarfligha ok eyddi1" margann saudul. Ok adr midr dagr var kominn, pa voru drepnir äller11 menn Brandamons kongs, [ok sialfr flydi hann. Hann hafdi bund]it12 .xij. menn af aiddurum Erminriks kongs; pa vill hann heim mod ser hafa, ok sor [hann pess vid] Maumet13, [ath alla pa skyldi hann] fia lata kvika. Sem Bevers s&, ath Brandamon kongr reid vndan, pa slo hann hest sinn sporum ok æpti harri röddu & Brandamon kong: "pu skalt bida minn vtann pinn vilia14;" ok helt áí Myrcloi, sinu suerd i15, ok gaf konginum suo mikit högg, ath pegar feil hann til jardar. Sidan ste [Bevers o]fann ok vildi lials-höggua hann.

Ok pa er Brandamon kongr sàå, ath hann var yfir kominn, ok Bevers liellt sverdi yfir höfuth honum, pa fe[il] hann & ||lu kne ok segir suo: "Fyri pat hogg, er pier gafut mier, pa gef ek ydr j välld mitt suerd ok

1 eitt rotit lauf, en brynia æigi meira enn tillägger C a p är ändradt från ett k B 3 daulizft B * léon C ' þr B 6 Från [ecki suo mikit af minu riki C 1 halfpeings C

* fku (— skyldu?) B\ C: at, hafa 9 j burt med þier? Nei, segir Beuis tillägger C ,(> S& otß; otydligt B; tærndi C 11 üestir C 12 Från [sd fi; en hann Bialfur flydi. Mann hafdi fangat ok låtit binda C 13 Maakon(? el. Piackon?) C "þackC ,5reiddutil höggs tillägger C 16 Här saknas ett blad i B; luckan fylles efter CFornsögur Suítrlanda.

sialfan mik ok par med .cccc. kaup-stada ok meir en pusund kaetala ok borga, ok allt mitt riki vil ek af ydr haUda." Beuis svarar: "Ek vil gefa peir lijf pitt med peim hætti1, at pu skällt giorazt madur Erminreks kongs, ok af honum skalltu allt pitt land hallda; ok pess skalltu sueria at giora . alldri j möt mier." Ok2 sem Brandi-mon kongr hafdi pessu iatad, pa liet Beuis hann wpp standa ok heim fara, mikilli wforsyniu.

Beuis kom nu par, sem bundnir woru hans kumpanar, ok leysti pa alla. Sidan reid hann jborgina fyrir Ermin-rek kong ok segir honum, at hann hafdi vndir hann lagt allt land Brand-imons kongs med skauttum ok sklld-um, "ok sialfan hann giort ydvarn mann." Nu packar Erminrekr kongr Beuis mikiliga ok bad dottur sina Jo-siuenu leida hann j sitt herbergi ok par afklæda hann; "ok sialf skalltu piona honum at mat ok dryck j pinu herbergi;

ok er hann pess vel verdr." — "‡>at skal ek giarna giora," segir hon. Jungfruin tok j haund honum ok leiddi hann til herbergis med sier ok afklæddi hann[3] sinum vopnum ok feck honum sæmiliga[4] ganguera. Sidan settuzt pau til matar j einu litlu herbergi ok vel bwnu. Hon pionadi honum med aullum athuga[5] ok hæuersku,

puiat (hon) war bædi fogur ok listug. Hon skar mat fyrir hann ok gaf hon-um at drecka med leynilegum pving-anar ecka.

Kap. Vm.

Sou sem pau woru mett ok drvcku vel, pa tok Josiuena suo til måls: "Fagur herra ok hraustur riddari! ek get pui æigi leynt, at fyrir ockarn elskuga hef ek fellt margt tair ok haft marga voku nott. Ok fyrir pa skylld bidur ek, (at) pier neitit æigi minum vilia. Ella mun ek æigi leingi lifa, ef pier vilit æigi sampyckia mier hier wm."

‡>a suarar Beuis: "Min kærafrv!" segir hann, "pier skulut æigi jsliku faazt, puiat pat er ecki utan fölska; puiat ek wil æigi suikia minn herra, Erminrek kong. Hier war fyrra dag Brandimon kongr ok bad yduar, ok uilldir pu æigi sampyckia honum; ok ueit ek aunnguann pann hæuerskan kong, ef hann sier ydra fegurd, at hann muni æigi girnazt ydra elsku. Enn ek er einn fatækur madur ai wkunnu landi; ok pier giorit pat berns-liga, at pier-beidizt puilikra hluta."

Kongs dottir suarar: "Ek vil[7] ydr helldr j einum kyrtli enu neinn kong

1 æ öfver raden C 2 Otydligt C ' Härefter mz utstruket C 1 -an y 5 Eller möjl. al- C (al- yö) 6 Den stora initialen saknas C 7 Tillsatt i marginalen C

med .xxx. rikia. Ok gef mier pinn elskuga sem einn vel borinn hofpingi!" — "|j at giori ek æigi so akafliga," segir Beuis, "puiat pu trver æigi ai pann gud, er ek trui aa." Nw sem hon heyrdi petta, sortnadi hon sem kol, ok af peirri sorg fiell hon j ouit. Ok sem hon witkadizt, pa tok hon at grata af aullu hiarta. "‡>at weit gud," lo segir Josiuena til Beuis, "at pat er satt, at engi er sa hofpingi, at æigi tæki mik giarna, ef ek uillda pui sampyekia. En pu hefir mier neitad ok syniazt sem einn w hæuerskur kotkarl; ok pier væri betra heima at hugsa wm bwfie ok geyma hesta ok hlaupa hrad-liga ai fæte sem einn ribballdi, enn vera riddari j einum[2] hofgardi, slikum sem fadir minn helldr. Ok far aptur j pitt land, jllmenne!" Nu suarar Beuis: "Fogur jungfru!" sagdi hann, "pat segi pier ei satt, at ek sie kot-karll edr[3] jllmenne; ok pier hafit mik av sakat fyrir aungua sauk; ok suo]annar pu mier mitt erffidi, pat (er) ek hefir j dag giort sakir yduars fedr ok pin. Enn "nu vil ek fara heim j mitt land, ok alldri sidan skalltu mik sea, Eitt ers gaftu mier: tak aptur til yduar! puiat ek vil æigi hafa pat af ydr med eptir taulum ne heitan. En suerdit Marglæi fai pier æigi, puiat pat hef ek nogu keypt." Sem Josiuena

heyrir petta, pa sprack hon ninliga af harme. En Beuis geck j bvrt padan ok feck sier herbergi hia einum burg-eis at huila sik eptir mikit erf(i)di, pat er hann hafdi haft[4] wm daginn, ok lagdizt nidr j eina sæng ok var miog reid af ordum meyiarennar. w

Nw sem Beuis var j burt geing-inn, pa stod Josiuena vpp ok hugsadi, at hon hafdi asakad[5] Beuis vm ranga sok, ok gret nu miog ok idradizt miog sinna misgiorda, ok kalladi til sin einn heimuligan suein ok sagdi til hans: "Minn kæri!" segir hon, "gior minn vilia ok bodskap til herra Beuis, ok bid hann giora minn bæna stad ok ganga til min ok tala vid mig, huar so sem pu finnur hann! Ok seg honum, huat sem ek hefir j mot honum giort, pat vil ek giarna bæta!" — "Minn fru!" segir hann, "ek giori giarna, huat pier vilit;" ok for nu sidan at lei ta Beuis ok fann hann j midium bænum ok talar suo til hans: "Min fru Josiuena sendi mik til yduar med peim bodskap, at hon bad ydr af ollum hug, at pier skýlldut koma at tala vid hana einn tima, adr pier burt færud." Beuis suarar: matt suo segia Josiu-enu, at pu syslar ecki af pinu crindi, nema pu bart mier hennar bodskap. Ek gef pier mitt yfir fat." Var klædi med bliat; pat giordizt fyrir vtan hafit.

1 o liknar ett a C 2 Härefter h(?) G (rijkum yd) 3 Trå gånger skrifvet C 4 Eller snarare hapt C 5 Det andra a öfver raden C

Send(i)madrinn packadi honum mikiliga1 ok geck aptur til Josiueriu ok sagdi henni sitt erindi. Sem fruin sa suein-inn, Ja spurdi hon, huer pat bliat hefdi2 att. Enn hann sagdi, at Beuis gaf honum fyrir sendifaur sina. "pat veit Maumet," segir mærin, "at Beuis er bædi milldur ok hæuerskur; ok J>at veit ek sannliga, at alldri vard hann kotwngur ne hans ættmenn. Ok po . at hann vili æigi til min ganga, pa skal ek ganga sannliga til hans, huer-ium sem pat J>ikir vel edur jlla."3 Hun geck nu, sem sueinninn uis-adi4 henni. Suo sem Beuis sier, at hun' er par komin, pa lie/.t hann sofa ok hraut fast ok willdi ecki tala vid hana. Josiuena geck at samginni, er hann laa j, ok mællti til hans: "Waki, minn kæri!" segir hon, "godur vin ok kær unnasti! ek uillda giarna tala med ydr." Sem Beuis sa petta, mællti hann: "Jungfru Josiuena! laat mik huila mik! puiat ek vard miog módr j dag af myklu erfidi; ok pw hefir pat illu launad, pa er pu kalladir mik ribbalida ok jllmenne." Sem hon heyrde J>etta, tók hon at grata, ok med ska^r-um tiurum vætti hon sitt annlit. Ok er Beuis ser J>etta, J>otti honum mikil haurmung at hennar laatum. Ilon sagdi suo til herra Beuis: "Hæuerskur riddari, herra Beuis!" segir hun, "hafit

myskunn ai mier! Ok pat sem ek hefir j mót ydr giort, vil eg giarna bæta. Ek uil j burt kasta allri skurgoda villv ok ai pann sama gud trua, er fæddr var af skærri meyiu ok jungfru ok krosfestur var." Beuis suarar: "petta uil ek giarna." Ok jafnskiott minntiszt hann vid hana meir enn .c. siimum. En J>at giordi hann jlla, ok J>ess mun hann skiott jdrazt; puiat peir .ij. riddarar, er hann leysti ur baundum Brandimons kongs, wrdu uarir vid ok geingu pegar fyrir Erminrek kong, suo segiandi: "Herra kongr! ydr hæfir miog reidum at vera vid Beuis:

puiat hann hef[ir].....c ydra dot-

ur sem uondr suikari." Enn J>at lugu peir hinir jllu menn; puiat hann hafdi æigi7 meira giort en minzt vid hana, (sem adr) |* var sagt; puiath hann 7 vildi eigi eiga [likanss lösta9 fya vid hana, enn hon var skird.

Kap. IX. "

Sehi Erminrikr kongr hcyrdi petta, pa hristi hann hófuthit ok mælti: "Yiti pid, ath petta er s/ntt?" pa svarar annar: "pat veitt Maumet, ath J>at skal ek eigi liuga." — "(Jodir herrar!" segir kongrin, "huat radi vili pid mer herr til gefa? pui ath sidann hann

1 mciliaga C 3 h' C 3 Härefter lr giord överstruket C * -da C ' Ändradt från hua(?) C 6 Ordet är omsorgsfullt utplånadt i C ' Otydligt C 8 B börjar åter * Från [så B, likams munud C 1,1 Öfverskrift: Suikin Bevers ok j myrk[ua] sto(funa) B222

fir. Cederschiöld.

kom til minn, pa hefir ek miok elskat hann, ok pikki mer mikil harmr ath lata drepa hann; puiath1 ek dey skiot, ef2 ek se hann [drepinn vera3." — "Herra!" segir annar peirra, "vid kunn-um herr gott raid til leggia: latt4 giora skiott eitt bref, [huert per j hǫnd faith5 Bevers, ok lateth hann pat [-t[rv-lo]fa-] {+t[rv- lo]fa+} ydr, ath pat skal hann aungum [manni af hóndum selia nema6 Brand-amon kongi; pat skal [suo segia 7, ath Brandamon kongr lati setia Bevers jpann stad, [ath per siaith8 hann aldri sidan ne spyrith til hans, — suo framt sem hann vil nǫkkut suo giora, ath ydr liki."

Nu var brefit giort ok kalladr herra Bevers. Kongr in segir pa til Bevers: "pu verdr [ath] hera mitt eyr-endi j Damaskum til Brandamons kongs; ok & pina [trv skaltu] sveria ath syna pat9 aungum nema Brandamon kongi."

— "Herra!" segir Bevers, "yduarn bod-skap giori ek giarna; ok fait mer

brefit ok mitt ess ok hitt biträ suerd!"

— "Herra Bevers!" segir kongr, "ydr er betri einn10 gangari godr; pui at hann berr ydr makliga11 j pessi ferd. Enn Myrklei, sverd yduart, er of pungt; ek

skal fáá ydr annath sverd jafngott12." Nu tok Bevers brefit ok orlof af kong-inum. Ekki vissi jungfrv Josvena til pessa. Nu for hann sinn veg, sem gud geymi hans!

[Ym fioll ok vm dali suo reid hann pria daga13, ath hann faann eing-ann mann. Ok einn dag sem hann reid, fan hann pilagrim14 "Vndir einu tre nyfarinn til matar; hann hafdi [fiogur bröd ny baukut15 ok tuo legla^o af16

piment. petta var son Sabaoth17, fosturfðdur Bevers, ok hafdi farith ath leita hans, sidann hann var seldr heid-ingium. Pilagrimrinn segir: "Vel (ser) pu kominn, fagur herra! ok stig ofan firir guds skyld, ok ett med mer!" Bevers tok pui gladligha ok ste ofan ok settiz til matar. Hann var miok hungr-adr ok att akafliga ok po fagurligha. Enn pilagrimrin veitti honum med nog- um kosti ok godum vilia. Sem Bevers hafdi vel etitt ok drukkit, pa såå hann [& pilagriminls ok segir suo til hans: "Seg mer, vinn! sat, ok gabba mik eigi: huadann [ert] pu? edala huar vartu fædr?" i— "Herra!" segir pilagrimrinn, "ek var fædr j [Einglandi j peim2" stad, [er Hamtun heitir21; minn

1 þat veit ek sannliga, at tillägger C 2 Otydligt B 3 Från [daudann C 4 Eller

möjl. lat B 6 Från [vel jnsiglat, þier skulud fa þat j hendr sialfum C 6 Från [sa or,

utplånadt i B 1 Från [sa. brefinu C 8 Från [så C, utplånadt i B 9 þetta bref B

10 C: finn (?) godr gangari 11 makligar C 12 þat (er) æigi sie jafnþungt tillägger C 13

Från [Hann reid nu suo .iij. daga vm fiaull ok dali C 14 einn pälmara C 15 Från [

.iij. hleifa af godu uaulfku (? f likt ett c el. i) braudi C 16 fulla med C 11 Så (dock är möjl.

en bokstaf utplånad efter h) B; -ths C 18 Från [at palmarinn horfir aa, hann C 19 es B

20 Från [godum C 21 Från [Hamptwn C; heitir otydligt B

fadir heitir Sabaoth, [enn ek Terri1; hann bad mik, pa er uid skildum, ath ek sk[ylda lei]ta barns eins, er sellt var heidingium o fynirsyniu; hann het Bevers, sem gud geymi hans! J ongum stad munn2 ek hann finna; ok pat mislikar mer miok. Ok ef Jer3 viteth nökkut til hans, Ja seg[ith] mer!'1 — "Ekki purfi per3 hans ath leita leingr," lo segir Bevers; "pui ath pat barn sa ek heingt, [sem pu spyr ath4." Sem pil-agrimrinn heyrdi pat, pa æpti hann harri roddu med miklum harmi ök mælti: "[Herra gud, sem" mik skapadi!" v[er]di eigi minn kumpan Bevers7 suo farin!" Ok feil hann j ouit. Sem hann Vvitkadiz, || pa mælti hann: "Hvert er (nafn) yduart, eda med huath fari per 3? Ef per3 fari th med bref, pa megi per3 2o vel syna mer." — "Nei," segir Bevers, "pat syni ek aungum manni nema Brandamon kongi." — "‡>at veitt trv minn," segir pilagrimrinn, "pas giorir pu vretligha0: pu mait hafa, herra! pat bref, er pu vitir eigi nema se pinn bani." Bevers svarar: "þat hredumzst ek eigi; [puiath minn herra sendi mik med pessv brefi'"." Ekki vildi Bevers segia honum nafn sitt.

Kap. X."

íjPtir petta skilduzst peir Bevers ok pilagrimrinn, ok mintizst huor vid annan. Ilann reid nu vegh sinn hlægiandi ok syngiandi ok letti eigi fj a, enn hann kom jDamascum. ‡>är var hinn frægazsti kaupstadr, er jvar veroldu, ok allt, pat er til beid, var par falt. Yfir peim kastala turni, er kongr sat j, pa hafdi bann steypa latith ein &ra or gulli^ ok hafdi jklom ser einn karbunculum, er suo skeinn, ath aldri var pat myrkr, ath hann lysti eigi sem sol. - Sem Bevers kom ath stadnum, pa reid hann diarfliga jnn jheidinna manna musteri, huar hann heyrdi sungit, er heidnir menn12 blotudu gud sinn; enn par voru meir enn .m. presta. Bevers ste af hesti sinum ok gekk jmusterit orædi-legha13 ok slo j svndr halsbeinit j prest-inum einum. Sem adrir säv petta, pa so flydu (peir) vndan sem akafligazst ok sögdu Brandamon kongi, ath par var kominn einn aiddari ok hafdi brotith nidr gud peirra Maumet'4, "ok sialfa oss [hefir hann14 drepit"3." — "Låtit vera bang yduart17!" segir hann. "Ek pikkiumz vita, ath herr munn kominn

1 Från [nästan oläsligt B 1 ma C 3 þr B * Från [sd C, utplånadt i B 5

Från [så ß, oläsligt i B 6 I C heter det följande: at minn kumpan herra Beuis er fram farinn af heiminum! 7 Härefter es B ' at þa C 9 æigi uiturliga C 10 Från [minn herra uilldi helldr missa .x. (otydl.) kaupstada enn mik einn C 11 Öfverskrift: Bevers drap hofprest einn B 13 ms B 13 miog reiduligur C "ok Terugant tillägger C ,s Från [saknas i C 16 ok suiuirda, ef ver hefdum æigi vndan flyit tillägger C 17 ok brak tillägger C

uiddari Beters, minn herra; latith hann allann sin vilia giora! ok (veri)1 eingi suo diarfr, ath moti honum tali!"

Kap. XI.2

A penna sama dag hell t Brandamon kongr mikla hatith, ok siut hann & gull stoli millum3 sinna uiddara. Sem Brandamon kongr så Bevers kominn j sina hall, pa stod hann vpp jmoti honum ok bad hann settiazst nidr j hia ser. Bevers svarar: "Les mer skiott petta bref! ella skal ek pitt hófuth af sia." Brandamon kongr reiddizst Bevers ok tok skiottliga brefit ok las. Sem hann vndir stod, huat a var, pa hio hann j sinu hiarta ok tok vm hónd-ina4 Bevers, suo ath hahn skyldi eigi bregda mega sinu sverdi, ok baud sinum mönnum vpp standa ok binda hann sterkligha. Erminrikr kongr [hafdi bodit Brandamon kongi1 ath lata heingia hann; pui ath hann sagdi hann legith hafa dottur sina. peir bundu hann sterk-liga, ok áí hals honum lógdu peir pann fiotur, er stod .xv. fiordunga". pa mælti kongr vid Bevers: "pess sver ek, ef pu hefdir eigi mik yfir vnnith med pinu sverdi, pa skyldir pu nu j

stad hanga. Enn ek skal po lata giora per noga pinu: pv skalt enda lif pitt j pcirri enni hæstu ok vestu prisund, sem7 er xxx. alna8 diup, ok aldri skaltu [pinn vilia ne krapt hafa9. Ormar ok pöddur skulu pik slita ok ónnur eiturkuikkendi'". par eru pilur11 af stali, suo pykkt standandi12, ath13 pinn lik-ami skal par meidazst. Ok eigi skalt pu neinn dag meira til matar hafa en fiordung or brödhleif14. Enn pu skalt || fyrst til matar fara ok eta fylli pina 8 [einn tima1"."

Enn er Bevers var metr, pa leiddu peir hann til myrkkuastofunnar bund-in badi (ath) höndum ok fotum ok steyptu honum ath höfdinu j pa dyflizu. Enn gud hialpadi honum, suo ath hann sakadi ekki j nidur fallinu. Sem hann nidr kom, fann hann par allzkyns eiturkuikindi";, ok vildu stinga hann. J pui gaitt hann leyst hendr sinar ok leitadi vm sik ok fann [par einn staf17, ok par med drepr hann ðll eiturkuik-endinn. Nv var hann par jmiklum pinum, suo ath hann fek aldri fylli sina af braudi. Tuoír uiddarar geymdu myrkuastofunnar18. Bevers mælti firir sialfum ser: "Herra gud!" segir hann, "liialp mer sakir pins nafns or pessarri pinu! Ok ef ek verd lauss, pa sver

1 Tillagdt med C 2 Öfverskrift: Bevers settr j myrkunstofu B 3 miklum ok sa aa leik C * hægri hond C ' Från [hefir bodit mier C 6 pund C 7 er ek aa, hon C ' palla C ' Från [þina krauf ne þinn vilia (sa C 10 illkuikindi C 11 j pinnar C 11 stangandi C

13 allr tillägger C 14 bygg leif C 16 Från [sakir goda vorra, er wer heidrum j dag C 16 þau foru at honum tillägger C 11 Från [eitt tre litit C 18 myskunnarlausir tillägger Ciuärlanda.

pina brottferd '! Enn ef pu ert, sem ek hy gr, einn heyskr8 ßiddari, pa mantt pu eigi minuin elskhuga gleyraa. Ok firir pina skyld skal ek mik breinnliga halda ok pitt sverd ok ess geyma ok aldri fra mer skilia fy k, enn ek spyr nökkut til yduar."

Fornsögur

ek pess vid hinn helga Petrvm j Roma, ath ek skal taka af Erminriki kongi sina koronu ok suo mikit högg sialfum honum gefa, ath aldri skal hann fleir-um mönnum svik giora; pui ath hann hefir mik ha-diliga suikit; ok [aldri skal ek til hans pena1."]pa & einni nat 8takk hann nadra, pa er hann suaf, framann jennit; ok sem hann io vaknadi, gatt hann gripit pat illa eiturkuikendi.

Kap XE.]

Nv er ath segia fra Erminriki kongi ok Josvene, dottur hans. Hon vissi ekki af pessum suikum. Kom hon einn dag til födur sinns ok spurdi, huar [Bevers veri, er hon sââ hann ekki3. "Minn kæra dottir4!" (segir hann,) "hann hefir nu farith heim til Eing-landz ath drepa stiupfödur sinn; ok . aldri trui ek, ath hann komi aptr." Ok sem mærinn heyrdi petta, pa matti hon ekki mæla vtan lågt innan tanna: "Avfi, Bevers! huersu maa ek lifa, ef ek hefir pinn mist! huersv màà ek penna harm pola! j)inn kærleikr skal mitt lif enda. Aufi! huersv hart hiarta pu hefir, er pv vildir suo brottfara, er pv vildir [mer eigi kunniga giora

Kap. xm:

J pann tima kom farandi ein kongr, er Jvoriu8 het af Munbraks; hann hafdi med ser .xv konga. Hann var (kominn) til Erminriks kongs ath bidia dottur hans ser til handa. Erminrikr jatadi pessv med godum vilia. Nv sem Josvena vard pessa vör, pa giordi hon seR eitt belti med suo mikilli list, ath eingi mannligh fysi matti henni spilla, medan hon hafdi pat vm sik. Hon gyrdi sik med J essv belti, suo ath Jvorius kongr skyldi eigi giora henni nökkurn skada.

Nv einn hunn dag stod Jvorius kongr vpp ok tok orlof af Erminriki kongi ok for heim j riki sitt. Josvena10 giett hörmuliga. Hon trvdi aungum manni ath piona essinu Arundinel nema sialfri serr. Ok eingi var suo diarfr, ath kvæmi jnandir pui, nema Josvena. Hon lett giora p ii stall, ok sidann

1 Från [ek þionadi alldri til þcss." Nw taldi Beuis kuein sitt med harmi graatandi ok bidiandi sier myskunnar til guds C ' Öfverskrift: Josvena frntti ath Bevers B 3 Från [er nu Beuis. er |iu elskadir mest C 4 dotts ändradt från dotts B ' Från [æigi giora

mier j kunnleika C 6 f öfver raden B ' Öfver skrift: Josvena gi[ll (?).........B

• Meinbrak C ' .xij. C lü med Josiuenu; huu C

var fat bundit med [tveimr jarnvidi-Tum1 hardla sterkligha; || ok huer sem fui vildi gefa ath eta, fa vard ath* siga ofann or ödru husi. Jvorius kongr vildi giarna ridith fal essinu; enn er hann kom far, sem essit stod, ok vildi taka fat, ok sem fat saa ökunnann mann kominn, fa. addizst fat ok sin sinum eptrum fotum Jvorium kong suo mikit högg, ath hans hðí'ut hafdi na-liga jsundr geingit; ok far hefdi essit drepit hann, ef eigi hefdi .vi. uiddarar hans hialpat honum; ok baru hann jsitt herbergi ok lögdu hann jsina sæng ok fengu honum lækna.

Kap XIV:

J^Íy skal segia nókkut fra herra Bevers. Sem hann hafdi .vij. vetur verit j myrkuastofunni, fa tok hann einn dag miok ath syrgia ok had ser miskunnar til guds, suo segiandi: "Hin hreini gud, er mik skapadi ok & kross-inum do ok keyptir mik finu signada blodi; ek bidr fik af óllu hiarta, ath fu latir mik eigi her 'leingr pinaz. Lláát mik annath tueggia fola dauda, elligar skiottligha frelstann verda!"

fetta heyrdu feir tueir menn, er myskuastofunnar geymdu, ok mæltu: "Jdag skaltu heingdr vera, vondr suik-ari!" f a for annar nidr jdyflizuna til hans med cinum kadli; ok fegar hann kom nidr, fa slo hann Bevers med hnefa sinum, suo ath fegar fel hann nidr; fui ath suo var hann magr af sulti, ath hann g&tt varia borit sik. Bevers lileypr fo vpp ok gripur staf sinn ok lystr suo j hans hófuth, ath hann feil daudur til jardar. Enn Bevers tok sverd hans. Nv æpti sä, er vppi var, ok spurdi, hui hann for suo seint nedann med Bevers, er j stad skyldi deyia. (Bevers suarar:) "Ek er suo fungur, [fui ek gett ekki veitt mer4; ok far nidr ok duga honum'!" Hinn for fegar ofann eptir streinginum; ok fegar hann kom nidr j myrkvastofuna, fa lagdi Bevers hann- jgegnnum med sverdinu. Sidann las hann sik vpp eptir streinginum. Ok er hann kom vpp j fat hus, sem feir hofdu j verit, tok hann [•ar nog vopn ok klædi. far fekk hann ok einn gangara ok sðdladi hann ok ste íh hak. Hann reid vtt ath borgar hlidinu. fat var suo snemma, ath portarin var eigi klædr ok ekki folk jstadnum. Hann mætti fa vardmónn-um feim, sem vpp hófdu lokit borg-ina; feir" spyria, huerr7 hann var, eda huert hann skyldi fara. (Hann eo suarar:) "Ek er madr Brandamons kongs, ok fer ek ath leita Bevers, er jbrott hefir komizst or myrkuastofunni." ‡>eir

0 Från [iarnrekindum C 1 þat ad iit laita C 3 Öfverskrift: Bevers vard lauss af myrkuastofunni B * Från [så B; atr hann getur æigi lyft mier C 6 Så BC e B

1 hust. BForusöirur Suítrlanda.

badu hann skunda ok n& honum; r«»k Maumet styrki pik ok fylgi [er!"

Bevers reid nu alla nöttina, sem mest matti hann; ok vm myrginen kom hann par, sem marger vegar mættuzst.

Ok af pui, ath hann hafdi leingi j myrkuastofunni verit, pa voru honum vegir okunnigir; p[ui] reid hann pann veg, er hann skyldi eigi. Ok er ath leid midium degi, pa sa hann firir ser eina stora borg ok pekti, ath pat var Damascus, su er hann for or vm morguninn. Hann mælti pa: "Aufi, gud! huatt er mer nu til rada! po ath ek se herr nu drepinn1, pa ma ek eigi fara leingra; veni ek herr ath huilazst ok t>ofa." Bevers ste nu nidr af hestinum ok lagdi skiold sinn vndir höfut ser ok sofnadi nökkura stund. Ok sem hann vaknadi, ste hann vpp fà hest sinn ok reid pann veg, sem brott vissi fra borginni. Hann var magr ok meginn lauss, pui ath hann ^ hafdi eigi & mat bergt2 || & fioriim dægrum.

|)enna morginn stod Brandamon kongr snemma vpp ok kalladi til sinn systur son sinn, er Grandier het, ok mælti: "|>u skalt kalla mer pa tuo KÍddara, sem myrkuastofunnar ga^ta." Hann gek ok kalladi, ok var honum ekki sva rath. Hann lett pa fara nidr

j myrkuastofuna, ok funduzst peir daud-ir, enn Bevers j brottu. Sidann for hann ok sagdi kongi. p>a vard kongr suo reidr, ath hann groip vpp einn staf ok hliop ath Maumet, gudi sinum, ok lamdi hann allann j sundr ok mælti: "‡>u, hinn il 1 i gud ok hinn otrvi! ef pu lf tur eigi Bevers aptr koma, suo ath jdag megi hann hanga, pa skaltu aldri hafa eina Ho.su:i af minu godz(i) per til sæmdar." Eptir pat æpti hann & lid sitt ok bad pat herklædazst ok taka Bevers. Ok pegar herklfdduzst ccc.4 manna. Kongr vard skiotazstr ' ok ste pegar vpp & witt ess [ok suo Grandieru; eingi hestur var pui betri ok skiotari; pat var keypt firir fiogur jafnvægi pess gullz1.

Brandamon kongr reid nu firir öllum sinum mönnum àà hinu skiota essi; ok sem hann hafdi ridit vm hrid, pa kom hann eptir Bevers. Ok sem hann s& hann, æpti hann ok bad hinn illa svikara bida sin ok aptur huerfa; "pui ath pu skalt firir kveld heingdr vera." — "Herra!" segir Bevers, "ek pori eigi aptr ath huerfa; pui ath ek er miok pyngadr* af [hungri ok9 vöku, ok mat tu pui yfir mik stiga. Enn po skal ek enn freista ath gefa per eitt högg." Sem Brandamon kongr heyrdi petta, pa vard hann miok reidr ok slo

1 bremlr edur aflimadr C 2 kennt C 3 iiuuso C 1 .iiij. m\ C 1 þuiat hann war reidaztur tillägger C 6 Från [Grandier, frændi hans, fylgdi honum. Reid kongrinn fyrir, enn Grandier næst honum. Kongl- reid sinu goda essi C ' med gull C 8 hungradur G ' Från [þungri C

sitt ess med sporn m ok hleypti ath Bevers ok gaf honum suo mikit högg, ath [skiolldr hans klofnadi1. Bevers bra nu sinu sverdi ok [gaf konginum pat hógg, ath af g<>kk fiordungr hialin-inum2, enn heilenn feil or hausinum ék jord, ok feil hann daudr af hestin-um [äl jord3. pa mælti Bevers: "pu matt pakka mer, er ek hefir vigt pik til biskups4; ok pu ert nu Hkr [einum prestiu sakir krunu pinnar."

J pessv kom ath Grandier <& sinu goda essi, er het Tronchevares", ok æpti aa hann ok sagdi, ath honum dugdi eigi vndan afh flyia. "pu, Grandier7!" segir Bevers, "ek ræd per, ath pu snu aptur ok far heim Brandamon, frænda pinn! pui ath hann er nu vigdr til prestz8; ok pes suer ek, ef pu kemr nær mer, pa skal ek pik til diakna vigia med ini nu sverdi." Bevers tok nu spiott pat, sems kongrin hafdi &t, ok hleypti ath Grandier med suo miklu afli, ath hann laugadi merkitt j hans blodi. Feil (irandier nv daudr af sinu essi. Enn Bevers tok skiott essit med gullbeisl"' ok ste & bak ok [ottizst nu ðrugr, er hann hafdi essit feingit eptir vilia sinum. Hann reid firir, enn folkit sneri eptir honum fast.

Sem Bevers hafdi ridith litla hrid, pa sezst hann vm; var hann pa kom-inn ath vatni einu myklu; jlla pottizst hann nu stadr vera; pat var badi diupt" ok stritt, suo ath spiotskaptit rak or hendi honum, er hann stäk j vatnith. Hann vissi nu varia, huat hann skyldi ath hafazst; bann bad til guds med fógrum ordum, ath hann frel(s)ti hann af heiding(i)um'2. Hann slo nu essit med sporum. pat'3 hliop pegar långt vtt aa vatnit ok svam med miklu erfidi yfir vathnith14; var vatnith stritt, ok bar pa nidr eptir vatn-inu; essit svám14 æ pui meir jmoti strauminum, suo ath frodann feil vtt af munninum; || ok med guds miskunn T komz hann yfir vatnith; ok vard Bevers pa miok gladr; ok suo skokk essit hann, ath hann feil af baki; ok ste skiott vpp aptur. Nu sia heidingiar, ath Bevers var yfir komin; ok voru peir nu miok sorgfullir ok foru heim med kong sinn daudann1'.

Kap. XV.16

j^N Y fer Bevers sinn veg; ok sem hann reid einn samt, pa taladi hann

1 Från [af geck fiordungurinn af skilldinum C 3 Från [hio til koiigs j hialminn ok tok hann sundr j midiu C 3 Från [saknas i C 4 prezt (= prestz) C * Från [odrum biskupum C 6 Trokunäres C 1 Grandien C 8 biskups C 9 es fë B 10 gullbleifl . . B; C: ersit Brandhnons kongs med godum reidskap 11 diuft ok breitt C Nw sem hann hafdi leingi bedit, woru þeir nailiga komuir at honum tillägger C 13 þ år ändradt från h B

14 Så B 14 ok frænda hans tillägger C 16 Öfverskrift: Bevers drap jotunin. Capitulum B

& pessa lund einn samt firir munni ser, suo segiandi: "þat skal gud vita, ath ek gefi nu med godum vilia 611 minn herkledi ok mitt goda ess firir einn halfann hueiti hleif, suo leingi sem ek hefir nv hungr polat." ‡>ar til reid hann, er hann kom j eirnn 1 kastala, allann gioruann af [marma ra steini2. Hann saa vm sik ok leitt einn io fagrann turn, ok jgluggi turnssins s& hann eina væna frv. Bevers reid par til, sem hann saa hana, ok taladi suo til hennar: "Minn frida frv," sagdi hann, "ok hinn heyska! firir sakir guds pess, er pu trvir ål, pa gef pu mer einn tima3 mina fylli!" — "þat veitt Maumet," segir hon, "ath pu talar af mikilli folsku, par sem pu4 ert krist-inn madr. Minn bondi er jotunn inikil ok sterkr5; ok nu skal ek til hans ganga ok bidia, ath hann gefui per ath snæda af sinum digra jarnyol." — "þes sver ek," segir Bevers, "ath ann-ath huortt skal ek herr eptir vera eda faa suo mikinn mat, ath ek megi eta

jnogg-"

Gekk hon sidann til bonda sins ok sagdi honum, ath par var kominn einn madr ok vildi hafa mæitt vtann hennar vilia. Jotunninn segir, ath hann skal reyna, hvat manna hann er, adr enn peir skilia. Nv tok jotunninn

geiR sinn6 ok einn storann vól7 ok hliopp pegar ath Bevers ok spurdi, huort hann hcfdi stolit pui goda essi, er hann sfàt <íá; "ok ek pikkiumz kenna, ath Brandamon kongr, brodir minn, atti pat." †>a suarar8 Bevers: "Ja," segir hann, "pat segir pu sààtt; ek drap hann med minu sverdi, adr vid9 skildum." Sem jotunninn heyrdi petta, pa hugdiz hann pegar skyldu drepa Bevers ok slo hann med sinum jarnn vól; enn hann misti Bevers, enn slo essit til dauds. Bevers hliopp pa vpp ok groip sverd sitt ok slo til [pess illa fianda1", suo ath af tok [fiordungs breid" af kiotinu. Nu skautt jotunninn goir sinum ath Bevers ok veitti honum mykit sar jgegnum lærith ok greip mæki sinn ok vildi höggva Bevers; enn gud hialpadi honum, ok ekki tok hann pat hógg .ipvi feil jotunninn12. Bevers vard pui frgin ok liliop vpp & briost honum ok hio af hendr hans ok fætur ok hans hith leiduligha höfuth. Eptir vnninn penna sigr gekk Bevers jkastalann ok bad frvna gefa ser mat. Ok hon giordi ok suo; skorti hann hvorki dryk ne mat, ok kendi hann sik nu styrkna. Ok sem hann var metr, lett hann binda sar sitt. Sidann bad hann frvna f& ser hest nokkurn; ok

hon giordi ok suo.

•

4 SA (eirfl^ B 1 Från [einum marmara ok allfogrum steiuum C ® at eta tillägger C 4 bidur mik matar ok tillägger C 4 ok grimmur tillägger C 6 ok mæki tillägger C

7 jarnvaui C 8 f. B 9 mit C 10 Fr An [lians j hofutit C " Från [fiordungiuu C

IJ sa hinn jlli fiandi af blódra&s C

Hann ste nu íb bak ok reid1 veg sinn J>ar til, er hann kom il Jorsala2 borgar, ok fann palriarchani' ok sagdi honum alla æfi sögu sina, huatt yfir hann hafdi geingit sidann j fystu, er fadir hans var drepinn, ok par til, sem nu var komith. »Som patriarcha3 heyrdi lOpetta, || potti honum hormulikt, ok gaf Bevers ein mul4 ok par nied .xxx. ok lo .iiij. bisundir gullz '; ok tok Bevers orlof af patriarcha3 ok vildi pa enn eigi heim fara; heldr uil hann vita, huar Josvena var, ok snyr nu til Egipta landz Enn hann matti hana ekki par finna, is Einn dag, sem hann

reid, pa mætti hann einum manni; hann kendi hann giorla; peir hofduH verit-h badir med Erminriki kongi. Hann spurdi penna mann, hversv Josvena mætti. pa svarar Riddarin: "Einn voldugr kongr hefir feingit hennar; hann heitir Jvorius af Munbrak; ok ek kann vel segia ydr veg pannigh: per skulut fara vm [alla Jturiam7 ok [vm Carthaginem* ok vm stadinn Orphanies9; sidan kemr pu hardla skiott jMunbrank." Bevers pakkadi honum ok for hardla skiott jMuubrank.

pa var Jvorius kongr farin áá dyra veidi med óllum sinum Riddurum. Josvena var heima vid f& sveina1". Bevers uar nu gladr ok gekk til hallar duranna, par sem hon var jnni, ok

hlydizst vm ok vildi eigi11 jnn gänga. Hann heyrdi, ath Josvena grett sarliga med miklum harmi, suo segiandi: "Aufi, herra Bevers! huersu miok ek hefir elskatt pik! pinn elskugi giorir minn enda dag; ek hefir per tapath, ok pui hirdir ek eigi leingr12 lifa." Sem hann heyrdi petta, potti honum mikil harmr j vera, ok gek inn jhallina suo buinn sem einn palmari ok bad Josvenam gefa ser ath eta. "Ver vel kominn, palmari!" segir hon; "matt skal pik eigi hindra." Ok hon sialf vpp stod ok gaf honum vatn1,1 ok pionadi honum heys-ligha. Sem hann var mettur, taladi hon gratandi til hans ok sagdi suo: "Palmari! huar vart pu fædr? Suo hialpi gud per, ath pu seg mer s&tt!" — "Frv!" segir Bevers, "ek var fædr & Einglandi." Sem Josvena heyrdi [etta, pa blidkadiz hiarta hennar, ok mælti: "pekkir pv nókkuth pann mann, er heitir Bevers af Hamtunn?" "Ja," segir hann, "hardla14 giorla; pui ath hans fadir var mer skyldr. Ok pad-ann eru enn eigi lidnir .xij. manedr15, er ek såå hann drepa einn kong krunadan ok einn Risa10. Ok hann er nu heima jsinu Riki ok hefir nu hemfnt11 födur sins ok aptur feingit sitt riki, ok par med gott kónfang15 ok sæmilikt; aldri var henni fa>dr fridari kvenmadr." Nu vard Josvena illa vid, er hon heyrdi,

1 d är ändradt från ett g B 2 Iossala C 3 pri- B 4 mauttul C 6 af silfri C 1 à öfver raden B 7 Från [allt Nubia C ' Från | Kartagia C 9 Defanus (et. -anns) C 10 skuiara C " ofskiott tillägger C 12 at C 13 at eta C 14 hi'dla B 15 Så B 16 riddara

•k einn sterkann jautun C

ath Bevers var kvæntr', ok fel jo vitt. Ok sem hon vitkadizst, pa æpti hon ok mælti: "A jllum tima var ek fæd, er ek skal missa Bevers med suo mik-illi sorg." Nu 8iÄ hon ål hann ok mælti: "Suo hialpi mer gud, ef ek vissa eigi, ath Bevers væri2 heima jEinglandi, pa vildi ek segia, ath [>u værer sa sami Bevers, er ek hefir leingi eptir praith; ok sakir pess ors, er pu hefir j pinu enni, pa kennir ek ydr eigi." — "Nei," segir Bevers, "ek er eigi Bevers, ok eigi siai per pa rett." Nu talar Bevers til Josvenam: "Ek hefi opt heyrt getith eins ess, er per hafith ath geyma; ok ef per hafith pat ', pa vildi ek giarna sia pat." — "Godi herra!" segir hon, "pat skal eigi vera; pui ath sidan ek tapada Bevers, hinum hrausta aiddara, pa pordi eingi madr ath koma jnandir pui." Nu kom jun einn skuiari hennar, er het Boni-frey4. Hon mælti til hans1: "Huerium pikki per Hkr vera sia palmari, er par sitr?" — "Frv!" segir Bonifrey*.

"petta er Bevers af Hamtun, suo y sem ek hygr." Sem essit || Arundela heyrdi nefndan herra Bevers, pa sleitt pat af ser jarnvidiarnar ok hliop vtt 3ojgardinn ok gnogiadi. Sidann lagdizst nidr essit ok veltizst. "pat veitt gud," segir Bevers, "ath ek skal einn tima

vita, ef ek gett stigit vpp ;'á essit." Som [at s& Bevers, herra sinn, pa stod (pat) kyrt ok hrærdi sik huergi, fyr enn Bevers var abaki pui, [ok lett sidann kyndugliga7. pat bar Bevers til Josvenam, leikandi firir henni. Sem hon sm pat, mælti hon: "Nu veitt ek, ath pu ert s<& sami, er mik hefir leingi eptir langat. Ok firir guds sakir stig nidr! þer skulut hafa ess yduart ok hitt goda sverd Myrklei, er9 ek hefir leingi geymt ydr til handa." — "Frv!" segir Bevers, "faith mer sverd mitt! Ek vil nu heim fara til Eing-landz." Enn hon svarar: "pagat skaltu eigi fara fyr, enn (pu) hefir mik . med per." — "Frv!" segir Bevers, "pat skulu per eigi tala: pu ert rik drottn-ing, enn (ek) er einn vkunnigr madr; ok heldr ek ath hata pik enn elska, pui ath pinn fadir sueik mik illa, par sem hann let' mik suo leingi ligia j myrkuastofunni. Ok enn vill ek segia ydr einn'" hlut: ek hefir til skripta geingit vid patriarcham, ok baud hann mer, ath ek skyldi alldri konu fife vtann mey; enn" ef pu ert mær, pa eru pat mikil

vndr, pui ath pu hefir (verit) 60 med Jvorio kongi .vij. vetr." Nu svarar Josvena: "pat skal sa gud vita, er kristnir menn trva àà, ath ek vissi ekki til pes, er fadir minn for red12 pik.

1 r otydligt, likt ett t B ' vari B 3 leyuit mik æigi þui! ok ef ydar vili er pat tillägger C * boniP. (eller marare bomf\) B; Bonifrey C 6 Seg, Bonifreyr! tillägger C ' Så (eller Bomf-j B ' Från [þa liet haun þat fara skyndiliga C 8 ek B 9 £ (= ok) B

10 annann C 11 lien B 11 sueik C

Enn sidann vid Jvorius kongr kuomum & samt, pa matti hann aldri koma næRÍ minum 'likaina til syndugra hluta. Ok pes bidr ek ydr, ath per hafit mik med ydr til Einglandz. ‡>an tima sem per låtit skira mik, — ok ef ek er eigi pann tima, sem til profs1 kemr, eptir pui, sem nu segir ek ydr, pa sendit mik aptr j einum serk2 med eingann penning!" — "þat skal ek giarna giora," segir Bevers; ok jafn-skiott kysti hann hana med mikilli gledi.

Kap. XVI.3

Y kom Jvorius kongr heim af dyra veidi med .xv.4 sina vndir konga; hann hafdi veidt vel .c.5 af leonum ok leo-pördum ok suo marga6 villigóltu ok biornu, ath varia vard tølith. Sem Josvena saa petta, pa vard hon sorgfull ok kalladi til sinn Bonifrey, sinn heimm-onliga7 skuiara, ok mælti: "Rad mer nökkut gott r&d! Nu er Jvorius kongr heim kominn, ok megum vær ekki áá brott komaz*." — "Minn frv!" segir Bonifrey, "grått eigi! Ek skal par gott raad til gefa: Jvorius kongr hefir sent einn sinn vinn ok hinn kærasta brodur

jpann stad ok9 kastala, er Abilant10 heitir. Menn kalla pan kong Bibilant"; [ok er hann nu luktr med allann pann herskap12. Ok pan tima. sem Jvorius kongr er heim kominn jgardinn, [pa skal Bevers framganga ok segia petta konginum'3; ok veitt ek pat sánligha, ath Jvorius kongr verdr miok vgladr ok lætur herklpdazst allt sitt lid ok ferr ath duga brodur sinum. enn vær munum heima vera vid få menn ok suo jbrottkomazst." — "‡>at veitt trv minn," segir Bevers, "ath petta er gott raad."

Kap. XVII.4

E,

|ptir petta kom Jvorius kongr med sina veidi ok syndi Josvene. Suo såå kongr, huar Bevers stod, ok spurdi, huer hann var, eda huadann hann kom. "Herra!" segir || Bevers, "ek heti verit 11 imórgum lŏndum, bædi heidnum ok kristnum, vtann jkastalanum Abilant, sakir pes, ath par matta ek eigi inn komazst; pui ath Bibilant, brodir yduar, var par jnni læstur15 ok allt hans folk; hefir pat gortt kongr af Vamera16." Nu sem J vorius kongr heyrir petta, pa mælti hann: "þetta eru hörmungar17

1 efniss C 2 minum nattserk C 3 Öfverskrift: Bevers segir Jvorio kongi hersögo B

4 .xij. C * M* C 6 Ändradt från mórgfi B 1 heimuligan C 8 kamaz B 3 edr C

10 Abbilant C " Babilent C 12 Från [saknas i C 13 Från [mun ek segia honum

senniliga|?), at Babilent, brodir hans, er inni streingdur med allann sinn her j kastalanum

Abbilant C 14 öfverskrift: Bevers tekr j brott Josven(am) B 16 luktur C 16 Amera C

" hormvlig C

tidindi, ef minn brodir verdr par heingdr eda aflimadr." llann bad alla sina menn herklædazst sem skiota/.st; "ok förum ok hialpum vid brodur minum!" Nu helt Jvorius kongr ollum sinum mönnum til kastalans Abilant, enn heima lett hann vera ath geyma rikis ok Josvene drottningar1 pann kong2, er "Garsich:i er nefndr, ok med honum [margir Riddarar4.

Nu sem Jvorius kongr var brott farini), enn Josvena drottning ok Garsicb kongr voru heima eptir, var Josvena

miok sorg full. Bonifrey, skuiari hennar, gaf henni gott traust; "pui ath (ek) skal ydr5 hedann koma; ek skal ganga jyduarn grasgard, ok skal ek taka pessattar6 gröss ok suo mikil, ath eigi skal einn hestr7 bera, ok skal ek • steypa* lata ok allann lögin órtaka" giorsamligha. Sidan skal ek lata par vin blanda ok Garsicb kongi ok óllum hans mönnum j nog af gefa1", suo ath eingi peirra skal vita pat, (er) peir skulu ath hafazst, ok par skal huer liggia, sem kominn er. Enn sidann skulum vívt Bevers buazst sem skynd-iligazst; långt skulum vær áv veg kom-in, pa er Garsich kongr verdr vid var." Nu giordi Bonifrey, sem hann hafdi sagt, ath hann tok grasith ok giordi drykkin ok gaf ath drekka Garsich kongi ok hans mönnum, suo ath

peir lagu huer yfir annan ok suofu. Ok toku peir Bevers herclædi sinn; Josvena biozst ok til ferdar med peim; ok er pau voru buin, foru pau j brott med .xx. hosta klyfiada med gull ok si 1 fr ok allzkyns dyrgripi.

Ok annan dag eptir vaknadi Gar- sich kongr ok vard nu var vid, ath Josvena var j brottu, ok pottizt of leingi sofit hafa. Hann hafdi eitt pes-hattar fingurgull, ath sa steinn var j, ath pegar hann sä jhann, pa vard hann pess viss, or hann vildi. Nu sem hann sal jsteinnin, vissi hann, ath pau höfdu skiottliga jbrotfarith, ok sju sami palmari, er par hafdi verit, hafdi Josvonam jbrott tokit; ok potti petta vörå mikil vndr. Hann sååa, ath äller Riddarar hans svofu; ok gek hann til peirra ok vak ti pa ok bad pa alla her-klædazst ok eptir peim fara. "Ok ef Jvorius kongr verdr pes var, munum vær sa>ta hördum afarkostum." Sem Riddararnir heyrdu petta, herklanluzst peir, ok foru11 eptir Josvene .m. Riddara. !>eir foru med suo miklum skunda, ath nu verda peir12 Bevers vid varer. "‡>at veitt trv minn," segir Bevers, "ath nu vil ek aptur snua ok gefa Garsich kongi eitt hög med minu suerdi." pa svarar Bonifrey: "Ek vil rada per betra rad: ek veitt hedan skämt jbrott einn berghamar, ok pangat ligr [einn

1 Beuis ok tillägger C 1 fegr (men r raderadt) B 3 Garlie C 4 Från [m. riddara C

1 vel tillägger C 6 þess hattar C ' meira tillägger C' 8 þau stana (n något otydl.) C (stappa

yö) 9 wr þeim taka C 10 gafa (men det första a utplånadt) B 11 f (= for?) B C 1J |)s B

stigr1, sem viiT inegum fara; ok of vær megum pangat komazst, pa furf-um vær eigi ath ottazst. Engi lifandi madr inåt oss par finna." Som Bevers heyrdi potta, Ja potti honum potta ith bæzsta raid. Bonifrey visadi pcim veginn; ok komuzst pau jhellinn, adr y || Garsie2 kongr yrdi vid var ok hans menn. IIeiding(i)ar foru hueruetna ath lei ta peirra ok finna [au eigi ok aung-uann pann, or pcim kynni nokkut til peirra ath segia. Nu snua peir:i aptr vid suo buit harmsfullir, sem mak-likt var.

Som Bevers ok Bonifrey voru j pessum helli, pa höfdu peir3 | mikil vardhðld4 ai ser,sakir hræzlu3 vid heidingia. |)a talar Josvena til Bevers, suo segiandi: "Minn kæri!" segir hon, "ok hefir suo mikit hungr, ath ek fær eigiü talat; pui ath leingur máa ok eigi matlaus vera." — "Jumfrv!" segir Bevers, "pat pikki mor illa vera. Ok nu skal ok froista pegar j stad, ath ok fai7 ydr eina hind j peima skogi. Bonifrey skal yduar goyma, medann ek er j hrottu." Nu for Bovers skiott; onn pau Bonifroy voru eptir.

Ok sem pau hofdu eigi leingi bod-it, sia pau, huar fram kuomu tueir leonos; pav voru miok grimligh ok hlaupa* ath poim. Ok er Bonifrey saa pat, preif hann til vopna sinna ok sto

ai sitt oss ok lagdi til annars leonssins af aullu aili; enn par var suo hart firir, ath ekki beitt aa. Nu hlaupa pau grimmu dyr ath Bonifrey, ok annat reif hann onn annat hest hans; ok eigi skild-uzst pau fya vid, onn hann var allr sundr rifinn ok suo hans hestr; ok lett hann suo hormuliga. sitt lif. Sem Josvena sa petta, pa tok hon ath æpa ok hormuliga at lata sakir hræzslu. Nu hlaupa dy rinn ath henni ok rifu af henni klædinn ok drogu hana millum sinn vpp aa eit berg. Hon pottiz nu illa kominn.

Ok jpui kemr Bevers ath ridandi ok hafdi veitt eina rá'il0. Iiann sa liggia armlegginn af Bonifrey ok jaudr- um stad fot. Hann kalladi áá Josven-am; ok sem hann ser ekki til hennar, pa matti hann ekki vid standa ok fel j v vitt. Ok sem Arundile", hans hestr, saa petta, pa sparn12 hann sinum fæti á'i honum hogligha, sem hann vildi vekkia hann; ok vm sidir vittkadizst hann. Tok nu Bevers suo hart hiarta ok ste upp áv essit ok hio pat med

sporum. þa vard honum lititth vpp go (<n) bergith,. ok sa, huar Josvena var geymd millum tueggia dyra. Ok sem hon sa hann, kallar hon: "Herra Bevers! herra Bevers!" segir hon, "kom higat ok hialpa mer! pui ath ek pikkiz2 r.r, nu illa stöd vera." Nu sem leonos sia

1 Från [eitt einstigi C a Så B 3 |is B 4 Från [mikla uawktun C s hrælzlu faks B 6 varia C 7 lay (cl. fay) B 6 g'mha tillägger C 9 Ändradt från a fi B 10 hind C " Aruiidclii C " t'il< hann at gnegin ok spyrnir C

Bevers, hlupu |>au vpp. Enn Bevers ste af sinu essi ok vildi1 eigi, ath pau grandadi pui. Hann tok nu skiold sin ok j adra hǒnd sverd sitt ok gek fram n ath dyrunum. Nu hlaupa pau bædi senn ath Bevers; hof annat vpp bada sina fætr ok slo jsundr skiold Bevers j tuo hluti. Enn hann hio med suerdi sinu af aullu afli ofann j hofut leonis; enn pat var suo hart, ath ekki beitt ái. Hleypur nu leo med gapanda kiaptin sno olmr ok grimr, ath pat vil gleypa Bevers. J pui lagdi hann ofan jhals2 dyrinu, suo at oddrinn naam jhiartanu:i stadar. Bevers dro ath ser suerdit, enn dyrit do pegar. Nu sem annat sa ofarar4 nafna sins, hliop pat ath Bevers ok reif brynniu hans sem einn fornann kyrtil; ok enn hof pat vpp sina fy ni ftjtr ok slo til hans; enn hann vardi sik suo manliga", ath pat kom eigi sari & hann. Nu vard Bevers reidr, er petta dyr skyldi suo leingi standa firir honum, ok hio nu til leonis 12ok j|6 af bada fyßi fætr; ok feil pat nu til jardar, ok g»t Bevers suo drepit pat. Sidann gekk hann til Josvenam ok gaf henni ath eta pat, sem hann hafdi föng an. Sidann rida pau veg sinn.

Kap. xvm:

N Y sem pau hófdu leingi ridit, pa sa Bevers fram firir sik ái stofnn eins tres mikinn jotun. • Hann var uel [.xv. fe,tas langr; jsinni hendi hafdi hann stora kliunbu, suo punga, ath .x. akkr kallar ga tu eigi meira borith. Vid sik0 hafdi hann einn meki10. Milli hans augna var priggia fæta" långt; han(s) hold var svart'2 sem kol; nasar hans voru leidiligar, ok [framann ;h krokr13. Hann hafdi stor beinn ok löng; illa voru hans fætur skapadir. Hann matti moira hlaupa enn fugl fliuga. [Hans rodd var sem pa, er IJ tiu hundar geyial:'. Ilarith var suo långt sem [hestz liali; augunn voru stor ok svort sem ket.il botn; tenn hafdi hann sem villigdlltr; munrinn var miok vidr; ok ath ðllu var hann leidiligr17 skapadt1*. |senila hafdi Jvorius kongr19 vtt sent ath leita Josvene drottningar ok fiytia bana aptr.

Sm pessi jotun sä. herra Bevers, pa æpti hann Av hann ok mælti: "þu, illr suikari! pu skalt lausa verda ath lata pa frv, sein pu hefir mod per." Sem Bevers ssft hann suo mikinn ok ferligann, pa hio hann ath bonum ok

1 vild» B 2 jhuopta C 3 narn tillägger B 1 misfurer C ä liinliga C 6 ok upprepar B ' Öfverskrift: llevers fann Eskopart B 8 Från [.xx. fota C 9 sinu sidu C |)ungan »k huassan tillägger C " fota C '2 Så ifvrt) BC 13 Från [ai framauucrduni krokar .ij. C 14 Från [Ok sem hann taladi, var hann landd vern» ut heyra en C " geyi C 16 Från I hesta tagl C 1' fatrlia C 18 llaus leggir woiu miog langir ok sterkir, ok sialfur var hann miog jlla farandi tillägger C 19 r öfver raden BG.

mælti: "Huar varttu fædr? eda huat heitir |>u?" Jotunninn svarar: "Ek heiti Eskopart'; sterkr em ek ok mikil kappi." Bevers mælti2: "Huort eru suo storir äller jpinu landi?" Hann svarar: "þat veitt Maumet, ath menn kóll-udu mik par duerg, ok ek skommud-umz par ath vera; ok flyda ek pui jbrott, ath ek [var suo3 litil; ok hefir ek sidan pionat Jvorio kongi. Ok jstad skal ek pitt höfut svndr briota med minni klumbu; pui ath pu hefir brott tekit minns herra drottning." Bevers segir: "Eigi skal långt til, adr pu skalt gialda pinna storyrda." Slo hann nu sinn hest sporum ok lagdi framann jbriost Eskopart; enn spiotz-skaptit gek jsvndr; enn (hann) stod kyr ok vard ekki si'nr. pni kastadi hann ath Bevers sinum jarnvól4; enn hann lægdi sik vndan ok kom ekki fä hann; enn höggit kom ift eitt tre5, ok gek G jsundr. Eskopart greip pa mæki sinn ok vildi lioggua Bevers; enn er essit Arundcle s;'á [>at, [a keyrdj hann bada sina fætr7 firir briost jotninum, suo ath hann fel pegar. Sem Bevers sa petta, hliop hann af baki ok vildi halshðggva hann. ‡>a mælti Josvena: "‡>at er mitt rad, Bevers!" segir hon, "ath pu gefir honum lif ok giorir hann pinn mann, ok latt skira hann!" Bev-

ers segir: "Hann skal [j stad" deyia." Ok er Eskopart heyrdi petta, pa æpti hann suo háát, ath gall jskoginum: "Herra Bevers!" segir hann, "drep mik eigi! puiat ek vil giarna vid kristni taka ok ydr piona.". Josvena segir, ath

honum mætti vel trva. Lett Bevers hann pa vpp standa; ok lofadi Eskopart" trv sina, ath hann skyldi honum dyggiliga piona. Eptir pat ste Bevers m. sitt ess ok hans vnnazsta; enn Eskopart tok klumbu sina ok fylgdi peim ok var peirra sveinn.

Nu foru pau til pess, er pau kömu uordr til hafsins. |>ar var firir peim eitt skip hladit med[10] heidiiig(i)-um, ok ætludu peir ath strida" aa kristna menn. Eskopart bad pa fin ser skipit; peir neitudu pui. j| Hanny lileypr pa wtt aa skipit med klumbu sina ok drap huern pann mann, er fl» var skipinu. Margir hlupu äi kaf ok drektu ser sialfir. Ok pegar skipit var rutt, pa biir hann vtt <'á herra Bevers ok lians vnnostu ok hesta peirra ok óll peirra ping.

Kap. XIX.[12]

^Íy skal segia fra Jvorio[13] kongi. Hann hafdi spurt, huersu Bevers hafdi

1 Eskupart C 1 lleimsligur ertu skapudur, edur tillägger C 3 Från [þotta þar miog C

1 hinum digra tillägger C i stortre C 6 |iat tillägger C ' a' otydligt, likt irt B 8 Från [rett C 'J hauu Beuis C 10 af C " lieria vpp C 1J Öfverskrift: Bevers kemr^ til Kohl i B 13 -ie C

j brott farit ok Josvena. Hann kalladi til sinn frænda sinn, or Amonstrei[1] bet. "pu skalt fara," segir hann, "ok færa mer[2] aptur Bevers ok Josvenam ok hinn illa svikara Eskopart." — "pat skal ek giarna giora," segir hann. Nu for Amonstrei til hafsins ok fek ser par skip ok for eptir peim ok fann pau jmidiu hafui. Sem peir funduzst, pa æpti Amonstrei ok mælti: "pess sver ek vid hèfuth mitt, ath pu, Eskopart! skalt dyrt kaupa pau suik, sem pu hefir gört minum herra, Jvorio kongi." Sem Eskopart heyrdi heitan Amonstreis ', pa vard hann reidr miok ok mælti: "pu skalt aptur fara," segir hann, "[illr ribballdi[4]! ok mer pikkir einskis verd[5] heitann pinn; ok of pu kemr nær mer, pa skalt pu gialda pess." Amonstrei vard nu hrædr miok ok vildi eigi bida Eskopartz B, ok skild-uzst vid suo buit.

Nu sigla pau veg sinn vm hafit ok kórnu til kristinna manna ok lendu j peim stad, er Colonia[7] heitir'": Einn eiikibiskup" var firir j stadnum; hann hafdi stadit vpp snenima vm morguninn ok geingit til strandarrinnar ath skemta ser, pangat sem skipit lendi. Eaki-biskupin var fódur brodir Bevers; enn hann vissi pat eigi. Eukibiskupin gekk nu par ath, sem Bevers lendi; ok

pegar sem Bevers var lidugr, gek hann til eükibiskups, ok tagnadi huor ódrum. Eßkibiskup segir: "Iluadann ert pu, ßiddari? eda huar vart pu fædr? pu ert [miok merkiligr'"." — "Herra!" segir hann, "ek var fædr jEinglandi; ek er son Guions jarls, pess er drepinn var med miklum suikum." Sem eaki-biskup vndirstod pat, er hann sagdi, pa vard hann miok gladr ok hliop ath honum ok kysti hann ok sagdi: "Hin godi brodur" son! ver uel kominn! Eda huatt mey er pat, er per fylgir1-?" — "Herra!" segir Bevers, "hon hefir mik elskath ok ek hana; ok firir hennar elskhuga var ek .vij. vetr jmyrkua-•stofu; ok hon vil nu giarna vid kristni taka ok skirazst lata." — "Gudi se pess lof!" segir biskup. Jpessu bili kom Eskopart hlaupandi. Sem erki-biskup sån, hann, signdi hann sik moir enn .xx. sinnum ok spurdi Bevers, hvadan pat troll væri. "Herra!" segir Bevers, "hann er minn svein; ok vildi ek, ath per kristnadith hann."

Biskup mælti: "Sabaoth, pina fost-urfadir, er miok reidr ok hryggr sakir pess, ath einn'3 hans son sagdi honum, ath pu værer heingdr. Hann hefir bygt ser einn kastala aa hafu bergi; suo er hann sterkliga gior, ath eingi madr m& hann vinna. Ok er pat

1 -rai C J mik B 3 Ainon* B, ainonft"i./ C 4 Från [liiun jlli suikare, ribballdi ok

þiofur ok jllmenne C 5 d är ändradt frän ett t B 6 efk" B, k\ C 7 Bolonia C ' h. BG

9 eR'bp B ,u Från [fridr ok niikilmannligur C 11 b är ändradt från ett i B 11 puo fogur

ok frid, at alldri sia ek slika edr jafnfrida tillägger C ,3 Teri C238

mitt ráid, ath pu faror til hans; pui ath J:er megit mikit i 111 giora keisar-anum1. Ek vil ok gefa por styrk til, fimhundrat2 manna, uoll hcrklædda3."

Bevers pakkadi honum vel. Nu leiddi eRkibiskup hann j sitt herbergi ok vard miok gladr af hans til4 kuomu. Eptir pat goingu peir til kirkiu; ok var .Tosvona skird. Sidann var Esk-opart" fraraleidr; ok var honum huit stort ker, pui ath honum var fonttrin -V- oflitil; ok bygsti" hann sialfr ser par 13j| vpp j. Hann var suo fungr, ath allt stadar folkit gá'it eigi fleytt7 hon-um. Eptir pat foru peir til matar. Sidann bioz Bevers heim til Einglandz, enn lett Josvonam par eptir ok Esk-opart hia henni; reid sidan jbrott med .d. manna, er eRkibiskup hafdi honum feingit. Enn Josvena sat eptir hrygg ok sorgfull.

‡>eir Bevers foru nu yfir haf ok kuomu vid Hamtun ax Einglandi. p>ar var keisarins firir ok for jmoti honum ok spurdi Bevers, huer0 hann væri, eda huat hann heti'". (Hann svarar:) "Ek heiti G ei ra rdr11 af Franz or peim kastala, er Digon heitir." — "Herra GeÍRardr!" segir keisarins, "ek vil ydr giarna segia: her er einn gaiual ok

illr käril vtt jhafinu12 j einum sterk-um kastala; hann heitir Sabaoth; ok mái ek ekki pu(i)nga hann, enn hann giorir mer mikit meinn ok skada min-um Riddurum." —"Herra!" (segir Bev-ers), "vili per gefa ollum minum mónn-um vopn ok kla di, pa skal ek freista ath nift honum ok [færa. ydr bundinn13." Keisarinn jatadi possu ok lett pegar fram hera vopn ok klædi14. Sidann foru peir brot ok lettii eigi fyr, enn peir kuomu til kastalans. Som Sabaoth Sitt Bevers, pa spurdi hann, huat hann het15; puiat hann kendi hann eigi";. "Herra!" sogir Bevers, "ek var fædr j Einglandi j stadnum17 Hamtun." Sem Sabaoth heyrdi [etta, pa vildi hann eigi leingr spyria ok [gek til hansls ok kysti hann astsamliga ok leiddi hann jkastalann med myklum fagnadi.

Kap. XX."

IV

ii V skulum vær segia fra hinni fridu frv Josvene ok hinni tryggu mey. Hon var j Colonia2" ok Eskopart med henni. par var einn jarl j pui landi; hann hafdi einn dag séd Josvenam, ok hafdi pegar j hiarta sinu mikinn astar pokka til hennar ok hugleiddi opt,

1 greifanum C 3 Så (-d"'t) B 3 SA B (C: .v.c. manna vel hcrklæddra) 4 heim- C

5 Så äfven i C 6 byekti (fi. möjl. l.yfkti) C 7 lypt C " krain B ä hundan C 10 h. B C (jfr rad. 44) 11 Girard C 11 er hyr tillägger C 13 Från [koma honum j augsyn ydr C 14 væn hertygi C 15 Sä B (jfr rad. 26) 16 edur hundan hann væri tillägger C 17 goduin stad C ,ls Från [hliop at Beuis C 19 Öfverskrift Josvena drepur Militein jarll B 30 Kolni C

huersu hann m.rtti fia hennar. llann gek opt til fundar nied hana; enn hon var æ pui stödugri, sem hann freistadi hennar meir. Ok suo sem hann s'»l, ath hon vard eigi lokkut med fagur-mæluni, pa sor hann vid c-itt" hófuth, atli hann skyldi taka hana med väldi vtønn hennar vilia, aldri væri hon suo1 geymd. p>ossi jarl het Miles. Nu segir Josvena til hans: "Miles! lat mik vera ok gior mik2 ekki illt! Ok ef Eskopart verdr pess var, pa man hann hefna minn t'a per" Som jarlinn heyrdi petta, pa tok hann vm (ath) hugsa, huersu hann mætti suikkia Eskopart, ok mælti: "Eskopart brodir! Herra Bevers sendi por sina quediu ok had, ath pu mundir koma til hans; pui ath honum er nu porf pinn. | Er hann »i nu jpeiin 1 kastala, or pu mat sia wtt jhafinu, ok bidr pin par4." Eskopart trvdi pessu ok segir til jarlsins*': "Ek bidr ydr mykilega':, at per færit mik pannig." — "(iiarna," segir Miles7, "ok forum nu vtann [nokkura duolT Toku nu eitt skip ok foru til kastalans. Ok er peir kuomu par, pa bad Miles hann jnn gänga jkastalann ok loft pegar portith'sterkligha aptr. Eskopart leit-adi alla vega vin kastalann ok fan eingan mann. Ok er hann sm., ath

hann var svikin, pa æpti hann hauri róddu ái jarlinn ok mælti: "Gior' firir guds skyld ok1" lat mik vtt hedan!" — "p>at skal t pu vita, Eskopart!" segir Miles, "ath ok skal nu heim fara ok pusa mor Josvonam." Sem Eskopart ' heyrdi potta, vard hann miok reidr ok tok ath rifa steinmurinn med nðgl-um sor; suo var hann sterkr, ath hann gat brotitt murinii allan" nidr ath sionum. Sidan bygsti12 hann ser ;ii sioin ok tok ath |j svima af miklu afii. V

Som hann hafdi svimat vm stund, pa sa hann oitt kaupskip ok æpti ;'á pa, sue segiandi: "Lateth mik vpp jskipit til yduar!" Nu sem kaupmenn s.'ú hann suo1'" liotliga skapadann ok [bann svam mikit14 j hafiiiu, pa bugdu peir15, ath fiandinn sialfr væri, ok saker hræzlu hlupu peir äller vttbyrdis. Eskopart tok skipit ok reri til Iandz mod óllu aili.

Enn pann dag kom til Bevers einn sendi madr ok sagdi honum, ath Josvena var pusuth einum jarli vtan hennar vilia'". Ok er Bevers heyrdi petta, pa tok hann hest sinn ok vöpn ok reid einn sainan til Kolni.

Enn 1111 er ath segia fra f jarli Miles", aili hann pusadi Josvenani med

1 vel tillägger C 1 Så B, mier C 1 Från [hann lu-tir sett nr verit'j þann C 4 segir Milon HUäflgrr C ä ,1 B, Milons julis C u Så B ('niikiliga C) 7 Milon C 8 Från [uockurar dualar C 0 O ho «>t,/<U) Milon! hunt giorir þv C 10 Saluas i C " allt C 12 kastadi C 13 jnikinn ok tillär/f/cr C 14 Från [huersu mikit haml (bis) suim C ls ^ B 16 ok at [iau skylldu huila lara [lat särna kuelld tillägger C 17 Från [lufl B, Milon ,jr. C Från [huila V240

fara, lett hann aptur streingia dyrnar. Hann af kleddizst skiottliga ok vildi firir koma hennar moydom. Enn Josvena tok nu ath syrgia ok vm ath hugsa, huersu hon matti peirri skum af ser koma1 ok hann firir drifa. Hon tok nu belti sitt2 ok giordi par af eina snöru:i; ok er hann skyldi sofa fara, lo pa kastadi hon snorunni & hals honum; en songinn var suo4 hái, su er pau skyldu sofa j, [ath jarlimv' feil nidr audrum meginn sængrinnar, enn Josvena [hliopp vpp annann veg ok" dro beltit suo fast ath ser, ath [hon gat kyrkt7 hann til bana.

Vm morguninn, er liost var ord-itt, kuomu Riddarar ath loptinu ok kölludu í'á jarlinn ok sogdu, ath timi var ath klædazst. Josvena segir, ath hann var daudr; "ok ek drap hann." Sem peir heyrdu petta, brutu peir upp loptit ok toku Josvenam ok bundu. Sidann giordu peir eitt mikit b;ul ok vildu brenna hana ok leiddu haduligha* v ta nn alla miskunn. Josvena gret nu harri röddu ok mælti: "Aufi, herra Bevers! [ta pat hefir pu nu11] inni vnnóstu! per gaf ek alla minaelsku; nu hefir pu gleymt mer1", ok nu skal ek tóput vera firir pat, er ek vildi

eigi suikia pik." Ok eptir petta krafdi Josvena ser prestz, ok var henni hann feinginn, ok taladi hon med hann leingi.

Nu kom Bevers ridandi ok mætti einum hirdmanni" ok spurdi, huiVi sa inikli elldr [var gior1:i. "Herra!" segir hann, "pat er inikil hórmung; par skal vera brond einn inær firir pat, er hon kyrkti til bana einn jarl, er hana vildi taka naudga." — "pat skal ei vera, of gud vil," segir Bevers, ok slo hest sinn med sporum ok hleypti ath eldinuni.

Nu kom Eskopart at audrum meg- inn ok mætti einum manni ok spurdi, hui14 Sift mikli olldr væri gior. Ok suo sem madrinn leitt hann, fiydi hann ok æpti hátt: "Bmedicitc^V ok signdi sik. Enn Eskopart greip eptir honum r>o ok nadi j hótt hans ok had hann bida sinn ok segia ser pat, er hann spurdi. Enn madr æpti ok bad ser iniskunnar ok kuez giarna vilia segia honum. "Einn ma*r skal [brend verafirir pat, er hon kyrkti einn jail til bana [firir pat, er hann tok hana17 med väldi — "pess sver ek vid höfnt mitt," segir Eskopart, "ath [(pat) skal eigi vera, ef ek niáí rada, ok19 ef klumba minn go dugir;" ok hliop nv til Bevers ok kömu

1 hrinda C 2 af godu silki tillägger C s Under n år en prick B; atrennings (t otydl.) lyckiu C 4 miog C 1 Från [Milon jarl h[ra vid] hart, er hann kemli atrennunnar, ok C 6 Från [saknas i C 7 Från [fäet ur hans naimu eigi nidri, ok kyrkti hon C 8 þar til fyrir tillägger C 9 Från [jlla hefir þu tapad C 10 mik C 11 heidingia C 12 huat C 13 Från [skylldi C 14 til liuers C 15 benedieat (el. snarare -ini) C 16 Frà» [þar brenna C 17 Från [þann er hana uilldi taka C 18 ofurualldi C 19 Från [fyr skal borgiii brenna til köla C

ath balinu badir senn ok vildu eigi 14seinnka. || Bevers dro wtt sitt suerd Myrklei ok lett martt hofuth & jord falla. Enn Eskopart drap .x. eda1 .xij.

jsenn med klumbu sinni. Enn er peir hofdu drepit sina vvini, sem peir vildu, pa snerizst Bevers ath Josvene ok leysti hana skiott ok kysti hana. Nu bad Bevers biskupin f& ser einn gangara; lo ok hann giordi pat giarna, Nu lett Bevers Josvenam2 upp pan goda hest, ok foru leid sina til pess, er pau kuomu jka8talann, pann er Sabaoth var j; ok tok hann vid peim med miklum fagnadi. Sabaoth lett nu styrkia kast-alann, suo ath par mattu aunguir menn komaz vtann hans vilia. Var hann nu ðrugr ok vhrædr vm sik.

Kap. XXL3

Nv sendir Bevers til keisara ëinn sinn Riddara ok frænda, pann er Kur-ipus4 het, ok segir honum suo, ath hann skal skiott vera heingdr; "pui ath nu hefir ek feingit styrk af frend-um minum ok vinum." Hann for nu ok fram kom firir keisaran ok mælti: "‡>u, hinn ill i suikari! gud firir dæmi

pik firir pat illt, er pu hefir giort! Sa Riddari, er her var hia per hinn fyRa dag, het eigi Geirardr, helldr Bevers, sem gud styrki hann5, enn nidri per6! Hann sendi per pau bod med mer, ath pu skalt vera heingdr7." Sem keisarinn heyrdi petta, pa gekk hann naligha af vitinu ok greipp* einn knif odd huassan ok kastadi ath sendi bodanum ok vildi hæfa hann j briostit; enn hann misti hans, enn hæfdi brodur sinn, suo ath pegar feil hann daudr nidr. Ok ste Kuripus9 & hest sinn ok mælti: "‡>u ert mikit fol ok örviti, er pu dräpt firir mik pinn frænda." Ok nu ridr hann j brott. Enn keisarinn var eptir ok kunni illa hans eyrendi. Sendibodinn kom heim til Bevers ok sagdi honum [til svobuins

Nu er (ath) segia fra keisara. Hann hafdi svo mikla sorg af pessum tid-enndum; sendir hann [nu til vina sinna jþyska11 land, at [peir kæmi nu til hans". Suo sendi hann bod til kongs j Skottland, [ath hann hialpi honum j suo mikla pðrf. Nu kðmu til hans aiddarar badi af Skottlandi ok ‡>yiskalandi; ok13 hafdi keisarin nu mikit lid. Lett hann sidan herklædazst allann sinn her. £>eir skiptu j sundr lidi sinu jtuær fylkingar, [ok hafdi

1 Öfver raden B a stiga tillägger C 3 Öfverskrift: Bevers hefhir fodur sins aa keisara B 4 Hurupus (el. Ha-) C 5 ydr C 6 þinum gudnidingi C 7 vid hinn hæsta gailga. enn hann ætlar at fsa aptur sina faudr leifd tillägger C " vpp tillägger C 9 Hvrvpus C

10 Från [suo buit C " Från [mann j Þyzsku C IJ Från [þadan kæmi honum styrkur ok mikit lid C ,J Från [saknas i C

sina fylking huor konganna. Keisarinn ætladi ser1 jmott Sabaoth hinura gamla, |jeir höfdu suo mikit lid, ath .m. aidd-ara var j moti einu hundradi, er Bev-ers hafdi ok Sabaoth. þeir skiptu lidi sinu j pria hluti; hafdi einn hlut Bevers, annan Sabaoth, pridia Eskopart.

Sabaoth for nu fyrstr med sina fylking; [hann hafdi .x.pusundir manna2. Sem keisarin sa pat, pa æpti hann ái sina menn ok bad pa geyma, ath Sabaoth kæmiz eigi vndan. Kongrin af Skottlandi ste vpp áá sitt ess [af Or-phanie3 ok hafdi spiott jhendi ok hleypti ath Sabaoth. Sabaoth sa pat ok hleypti jmott honum. Ok vard pa, sem mælt er, ath 'seigar verda gamals mannz sinar'. Suo sem peir mættuz, lagdi Sabaoth j hans skiold, ok dugdi honum hann4 allit; pui ath hann laugadi sitt 8piot j hans hiarta blodi ok steypti honum daudum då. jord. Sabaoth mælti til hans: "Opökk haf pu, er pu uildir bregdaz pinum kumpanum j fyrsta höggi!" Nu dro hann vtt sitt sverd, ok stodz ekki vid hans höggum, ok gat sundr skilith ok aptur rett5 hina fyrstu fylking. Ok (sem) keisarinn sa V petta, pa vard hann miok || reidr ok steigg á\ hest sinn ok äller hans Ridd-arar ok hleyptu ath Sabaoth. Enn er herra Bevers såå petta, pa lett hann

sinu lidi vtt blasa; hann sialfr ste & sinn hest Arundela6. Riddarar hans voru uel herklæddir ok diarfer ok full-hugadir. • Bevers slo nu hestinn spor-um ok hell t sterkligha sinum skildi firir sik ok reid nu fram. Ok jfyrsta höggi drap hann pan hofdingia7, er Jvores hett; ok j audru hoggi drap hann pann mann, er Obbe" het af

Moruel10. Enn kumpanar hans spaurdu eigi sina v uini. Ok skiott eptir petta sa Bevers keisarann", stiupfodur sin; ok vnni hann honum litith. "‡>at skal gud vita," segir Bevers, "pu, hinn illi suikari I ef ek mætti nøa per, pa skyldi pitt hóful skiot af högguit." Sem keisarin12 heyrdi petta, pa segir hann: "Eigi parftu suo ath heitaz. Ef pu uilt beriaz vid mik, pa (kom) pu skiott fà penna sletta völ, er her er hia, ok eigum par einvigi!" Sem Bevers heyrdi petta, pa vard hann aldri jafngladr. Nu skipptiz herrinn j svndr jtuo stadi, suo ath [akur leingd13 var j millum peirra. Bevers tok nu sit spiot ok [spenti sterkliga14 med ollu kappi15. Sid-ann hleypti huor ath ódrum med miklu afli16; ok suo mikit högg gaf Bevers keisaranum, ath hann vard af ath falla sinu essi; ok suo kom hann hart nidr, ath klofnadi hans skiöldr (ok) brottnadi suerdit. Keisarinn hliop vpp fimlega;

1 Frän [kongrinn af Skotlandi setti sina fylking j moti Beuis; enn adra fylking hafdi greifinn, ok ætludu fia C 3 Från [saknas i C 3 Från [er Porfarus het C * brynian C ' Så B, rekit C 6 arm*. B, aar/undel C ' kong C 8 e otydligt (ei?) B, Juorius C 5 Ubbi C 10 Mondóri C 11 konginn C 11 krain B 13 skeid C 14 Från [hiellt sinum ßkilldi C 16 afli C 16 kappi C

J>ui ath hann var miok reidr ok hrædr vm sinn dauda. Hann fann einn storann steinn vndir sinum fæti; keisarinn var hardla sterkr, ok kastadi pessum ste(i)ni at Bevers, ok kom áá skioldinn, yuo ath hann klofnadi j sundr. Nu dro Bevers vtt sitt suerd Myrklei ok hio til keisarans. Ok er hans menn sââ, ath hann mundi verda yfir stiginn, ef hann fengi óngua hialp, pa hleyptu peir àà kafliga pangat ok fengu hialpat honum ok kuomu honum áá hest.

Nu kom herrinn samann, ok hofz nu strid j annat sinn. Kemr nu ok Eskopart med hina pridiu fylking. Hann hafdi jarnvóll sinn j hendi, ok hafdi huer bana, er firir vard; hann slo .x. eda .xij. til bana j hueriu (hðggi). Bevers kalladi1 & hann, suo segiandi: "Minn kæri vinn, Eskopart! ser pu, huar keisarinn sittr áá huitum hesti? Ek bid pik, ath pu takir hann ok fæair mer." Eskopart svarar: "pat skal ek giarna giora." Eskopart slo nu allt, pat er firir vard, med sinum [vol; hann kom nu ath keisaranum2 ok tok hann höndum ok bar hann allt til kastala Sabaoths ok batt hann ok lett suo liggia3. Eptir pat sneri hann aptr til bardagans. Nv sem hinir pyisku4

niddarar keisarans sa», ath peir gatu eigi vid holpit herra sinum, pa gafuz peir vpp j väld Bevers.

Eptir pcs8a orrostu1 foru peir aptr jkastalann, par sem keisarinn var. Sem hann sai [Bevers pangat6 kominn, pa mælti hann: "Herra Bevers! pat pikk-iumz ek vita, ath grida parf ek eigi ath bidia. Vil ek giarna firir gefa per minn dauda, ef pu vil enda7 mitt lif med einu hoggi." Bevers svarar: "Suo hialpi mer gud, ath pess skalt pu nu viss verda, huersu pu [firir gaft8 min-um fodur, pa er hann bad pik mis-kunnar, eda huersu sviuirdliga9 pu sveikt hann." Nu let herra Bevers giora eina stora gróf ok lett par j steypa vellanda10 blyi, ok lett par j kasta keisaranum; lett hann suo lif sitt.

Jpessum tima kom || til frvinnarlS keisara11 einn sendi bodi ok sagdi henni pessi tidindi. Sem hon heyrdi petta, pa greip hon upp12 .j. knif ok kastadi ath sendi bodanum, suo ath oddrinn nam j hiartanu stadar; ok var pat hans bani. Eptir pat gekk hon j pann [stad eda13 turn, er hon atti, ok steypti ser nidr firir ath vilia14 sinum; ok voru pau hennar æfi lok.15

1 hropadi G 3 Från [jarnvaul, latandi ligt sem ær diofull ai kristnar sailir, ber med klumbunni ok slær med hnefunum, suoat allt þat. lezt, er fyri vard, ægi lettandi fyrr, enn hann fann greifann C 3 leidann suikara tillägger C 4 Þyuarsku C 5 oro B 6 Frän [sik yfir C ' hafa C 8 Från [gaft grid C 9 o dreingiliga C 10 biki ok tillägger G

" keif. B (G: módr Beuiss) 13 uupp B 13 Från [kastala C 14 sialfuilia G " Beuis harmadi þetta allitt, er hann spurdi þetta tillägger C

Kap. XXn.1

FjPtir fetta reid Bevers heimjsialfs sins2 borg3 ok kastala, ok lagdi undir sik allt fat Riki, er keisarinn hafdi hapt ok hans födur leifd var. Gaf hann [f& óllum giafir, feim er hann hofdu far til styrkt4, huerium eptir sinni stett\ Hafdi [Bevers nu fagurligha sigrat sina vvini". Eptir fat sende hann eptir Josvene, ok var hon fagath leid, suo

ok eptir eEkibiskupinura af Kolni ök ollum herrum rikis sins ok baud feim til sins brudlaups. Ok er sa manfioldi var allr samann komin7, fa pusadi eRkibiskup fau Bevers ok Josvenam; ok var far hinn agætazsta veizsla ok allzkonar skemtann.

[fau Bevers ok Josvena attu tvo syni; het annar Guion, enn annar Mil-esH. Ok sem Bevers hafdi eigi leingi verit heima j Hamtun, fa sendi kongr af Einglandi honum bod, ath hann kæmi få hans fund; ok Bevers for fegar jstad med morgum Riddurum. Enn kongrinn reid [af stad0 j mött honum ok leiddi hann med mikilli sæmd j stadinn, veitandi honum fagra veizlu. Ok annan dag veizlunnar lett kongr

kalla samann alla (hina) bezstu menn10. fa mælti kongr til herra Bevers: "Ydr var kunnikt, ath yduar fadir var justis11 yfir óllu Einglandi; ok suo vilium vær ath fer seth. far med gef ek ydr aptur 611 fau inngiold, sem kongdomr-inn j Einglandi ätti ath taka af finu gozi fra fui, er fadir finn var drepin, ok til fess, er fu aptrvant ßikit." Ok her med gefr hann honum einn [staf med gull12. Bevers fakkadi konginum ok sagdiz giarna giora skyldu hans bod. Yar nu Bevers herra yfir öllu Einglandi næst konginum. Ok j einu fiolmenni13, er kongrin atti, fa van Bevers med sinum hesti .cc.14 marka skært15; fui ath hann var fliotari ok fimari enn huer annar hestr jlandinu. Ok far sem Bevers vann fessa penn-inga, lett hann kastala giora, er enn heitir af hestzins nafni Arundela.

Kap. XXm.lu

J^Jlnglandz kongr atti einn fridann son ok giorfilighann. Hann vissi, ath Bevers atti fann hest, er bezstr var jheiminum; hann bad Bevers gefa ser eda selia hestinn; ok sem hann vildi

1 Öfverskrift: [Bru]dkaup [Bevers ok Jo]s(vene) B 2 El. möjl. -a B 3 hall C 4 Från

[þat þa aullum, er hafa attu C 5 suo at allir lofudu einn hlut, ok gaifu sik ok sitt gozs j välld herra Beuis tillägger C 6 Från [honum nu vel ucguat æ, sinum ouinum C 7 j Hamptun tillägger C 8 Från [utelemnas af C 9 Från [wt af stadnum C 10 j þa hall, er bezt var j stadnum tillägger C 11 min justisus C 12 Från [gullstaf C 13 parlament G 14 meir enn .ccc. C 15 Så B; af skæru silfri C " öfverskrift: Arundile drepr kongs son (oti/dl.) BFornsögur Suítrlanda.

245

pat eigi giora, pa for hann med .xl. uiddara ok vildi toka j brot hestinn, sem Bevers satt yfir matt bordi.]>eir hiuggu af hestinum pær jarnnvidiar, sem áá honum vöru; ok sem hestrin s;ä, ath okunnir menn heldu aa honum, pa hof hann upp bada sina eptri fætr ok slo suo kongsson j ennit, ath allr gekk haussinn j sundr j sma stykki; pui ath hann stod næstr honum. ‡>etta var pegar sagt konginum, ath hestr herra Bevers hefdi drepit son hans. p>a vard hann suo reidr, ath naligha gekk hann af vitinu firir sorg, ok æpti is pegar & sina aiddara ath taka Bevers ok heingia. Var nu Bevers hóndum || Vtekin ok leidr vmiskunnsamligha; pui ath hann vissi ser einskis otta vonir. ‡>ctta s& hans frændi, jarlinn1 [af Glocestrs, ok Carmen3 af Britta4 ok Clare" af Leocestr"; gripu nu Bevers ok tóludu til kongsins: "Herra!" segia peir, "[per dæmit7 rangan dom áí, Beverss; pui ath hann var saklaus;' ok vilium vær, ath hann fari lidugr ok fai ydr sinn hest." Bevers sagdi pess »Sngua9 von, ath hann leti sin hest. Kongrin vard10 suo reidr, ath aungu kom vid audru, enn Bevers færi vtlægr. Enn hans aiki gaf hann j väld Sabaoth, fosturfódur hans. Skipti nu skiott vm

hans vólld11, par sem hann var vm morginen forstiori yfir óllu Einglandi, enn nu var hann ollu sinu gozi af suiptr.

Eptir pat ste hann vpp é& sitt ess ok mælti til kongs: "Ek bid ydr firir guds nafn, ath per seth Sabaoth, vin minum, godir vinir. Enn ef per gioreth honum meinn ok m& hann eigi frialsligha halda pui, sem ek fekk hon- w um, pa skal pat gud vita, ath ek skal honum til hialpar koma, po ath ek se hedann fiorar hafs leingdir. Enn eigi skulu per purfa mik ath hrædazst, nema per hafith fullu'2 til skyldath13. Nu tok Bevers orlof af konginum j brott ath fara, ok letti eigi fyr, enn hann kom til Hamtun, ok f&nn par Josvenam. Hann let pa samann kalla alla sina Riddara ok segir peim, huersu til hafdi borith, ok bad pa lofa trv sina herra Sabaoth14. ‡>eir vrdu vid petta hryggir. Hann seger, ath Jos-vena skal med honum fara ok Terri15, son herra Sabaoths16. .Eskopart skal

eptir vera til styrks vid herra Sabaoth; hann gaf honum firir sina pionostu eitt land, er Larthe17 heitir1", ok par med .cc. aiddara. Eskopart pakkadi honum13 ok gekk j brottu miok reidr ok f)0 vildi heldr farith hafa med Bevers enn vera par eptir.

1 j. B, Lisiaa jall G J Från [ok Glostett C 3 kann C 4 bltta G 4 Klmin C 6

Leyaest C 7 þr dæram /?, þier dæmdut C 6 vorurn fræuda tillägger C 0 I st. f. n har

skrifvaren börjat teckna ett g B 10 d är nästan utplånadt B 11 uelldi C 13 adur nóg C

13 skulldat C 14 ok giorazt hans menn tillägger C 14 Teri G ,6 Sab. B 17 Liathe C

" h. B G 19 ecki tillägger C246

fir. Cederschiöld.

Ok J>egar annann dag eptir bioz Eskopart til ferdar ok kom til hafssins ok fek ser par skipp; ok eigi letti hann fyr, enn hann kom j Munbrank til Jvorium 1 kongs, sem hann hafdi wtt sent ath leita Josvene2. Sem Jvorius kongr leitt Eskopart3, pa spurdi hann, huar hann hefdi suo leingi verit. Eskopart segir:' "Ek for ath leita Jos-io veue2, yduarrar konu, sem per badut mik. Ok hefir nu verit eitt Är, sidan hon for brott med peim palmara, er per herbergduth. Ek fåinn hann j Einglandi; far atti hann mikit uiki, burger ok kastala; enn nu er pat allt af honum tekit ok hann gior vtlægr, firir pa sök er hestr hans drap kongs son j Einglandi. Ok ef per vilet, ath ek taki pau j brottu ok færi ek ydr, — puiath mer eru äller vegir kunnir, — pa faa mer her til lidueizslu menn!" Kongr vard nu hardla gladr ok fekk honum allt pat, er hann beiddizst. pa for hann jveginn ath leita eptir herra Bevers ok Josvene2.

Kap. XXIV.1

Ni

V skal seggia fra herra Bevers. Hann biozst nu til ferdar ok hafdi med ser mikit gull ok silfr. par var stor sorg ok hörmung, er hann skildiz vid herra Sabaoth ok sina aiddara. Nu

sigla pau j haf, Bevers, Josvena ok Terri; ok sem pau kömu yfir hafit, pa stiga pau áí hesta sina.

Ok einn dag sem pau rida j || skogi nökkurum, pa vard Josvenalß praungd5 af bradri barnssott, suo ath hon matti eigi leingra rida, ok mælti til Bevers: "Minn herra!" segir hon, "ek ma eigi rida leingra, pui ath mik hefir tekit mikil krankleiki. Ok takit mik nidr af hestinum, ok gioreth mer einn laufskala af pessu pykkua hrisi6, er her stendr!" Sem Bevers heyrdi petta, pa vard hann sorg fullr, er hon skyldi penna tima [kronk vera7; toku hana hægliga nidr af hestinum ok skutu laufskala ok biuggu vm hana, sem lik-az höfdu peir fóng áá. Nu tok hana krankleikinn suo fast ok vpyrmilega, ath hon æpti. Sem herra Bevers heyrdi pat, pa gekk hann til hennar ok mælti: "Minn kærazsta! hia ydr vil ek giarna vera ok piona ydr j yduarri naudsyn ok hialpa ydrum likarna med ollum minum mætti." Hon segir: "Sæti herra! j>at skal eigi vera, pui ath pat er ydr eigi heyrilikt; heldr 6kulu per hedann gänga, suo atb per heyrith ekki til minnar vesaldar; ok skal guds mis- kunn hia mer 'vera ok hinn miskunn-sammazsta Maria, guds modir." Nu gek Bevers padann jbrottu, ok var hon einnsamann eptir, ok fæddi j godum tima tuo sonu. Jpessv komu til hennar

' Jv\ B fJvorie C) 3 jör. B 3 I st. f. E har först skrifvits j B 4 öfverskrift: Josvena brott tekinn af Eskopart suikara B 5 kraunk C ' lauf hrisi C 7 Frän [barn fæda CFornsögur Suítrlanda.

o miskunnsamir ok firir dæmiligir heid-ingiar'; firir peirra lidi var hinn i 11 i svikari Eskopart. þeir toku hana nu jbrott, suo naudugliga stadda; enn sakir sins krankleika matti hon eigi æpa & Bevers ser til hialpar. Foru heidingiar suo brott med hana; pottizst hon nu illa stöd.

Sem Bevers ok Terri hofdu suo leingi øabrott verit, sem peim potti timi til, kuomu peir j pann stad, sem Josvena hafdi legit, ok såå, ath hon var jbrottu, ok heyrdu barna grått ok ftindu par baurninn j laufinu. ‡>a æpti herra Bevers, er Josvena var j brottu, ok mælti suo: "Huar ertt pu, minn kærazsta vnnazsta? Ek elskadi pik meir enn nökkura konu lifandi." Ok sem hann heyrdi ekki til hennar, pa potti honum miok illa vera. Herra

Bevers skar erma drög vndan motli sinum ok sveipadi par j sveinana; ok hafdi sinn huor peirra Terri, ok stigu sidan vpp áá, hesta sina ok leitudu Jos-vene2 vm allann pann skog, ok fundu hana po huergi. Svo vendu peir til Greciam.

Kap. XXV.3

^ív skal seggia fra herra Sabaoth, ath eina natt sem hann suaf j sinni

sæng, pa dreymdi hann, ath [.c. leona4 kauni ath Bevers, ok vildu rifa hann ok toku vndann honum hans goda ess. Ok enn dreymdi hann, ath honum potti ser bod i t' vera ath fara [j Franz" pilagrims ferd til hins helga Juliens7 ok bidia par gud miskunnar. Ok sem hann vaknadi, tok hann ser pilagrims klædi ok for yfir hafit skynndiliga ok .ix.* hans kumpanar. þeir9 lettu eigi fyR, enn peir kðmu j Franz j pann stad, er Orliens10 heitir". Eptir pat foru peir til hins helga Jvliens'2, sem peir hofdu heitit, ok geingu par til kirkiu ok badu ser gud miskunnar, gefandi [sitt offr13 hinum helga Juliens12 med rettri trv.

Eptir pat geingu peir vtt or kirki-unni ok vildu fáá ser herbergi. Ok jpenna tima mætti hann Josvene2 ok pekti hana, ok potti vndarlikt, er hon var par suo einn mana, ok vard po hardla feginn ok spurdi, huar herra Bevers var. Enn hon sagdiz pat eigi vita, ok birti honum alla |] sógu fra y skilnadi peirra; ok Eskopart ætladi nu ath færa hana Jvorio kongi. Jpui kom Eskopart ath peim; ok sem Sabaoth såå hann, pa hliopp hann ath honum ok slo pegar suo mikit högg vndir eyrath med staf14, ath Eskopart feil pegar daudr nidr. Nu kom folkit af stadnum peim til hialpar ok drapu alla

1 Gydingar C 2 jör B 3 Öfverskrift: Drepin Eskopart af Sabaoth B 4 Från [griram leo C ' lofat C 6 Från [utelemnas af C ' Julij C 8 .xi. C 9 þs B 10 oorlens G

11 h. BC 15 Julias C 13 Från [sik G 14 sinum pikstaf Q

heidingia, suo at eingi komz vndann. Nu tok herra Sabaoth Josvenam til sinn. Ok sidann foru pau huoruettna1 ath leita Bevers ok Terri2, ok kömu jpann stad, er Abbaport het.3 ‡>ar vard herra Sabaoth miok siukr; enn fru Josvena geymdi hans ok [>ionadi honum, suo ath alldri skildizst hon vid hann, medann hann lál.

Kap. XXVI.4

^ív vilium vær aptr huerfa ok seggia nökkut fra Bevers ok Terri. Sem J>eir hofdu leitat Josvene ok fundit eigi, pa voru peir miok sorgfullir vm hennar liflat5. Ok er peir ridu or skoginum, mættu peir peim manni, er skoginn1 geymdi, ok taladi Bevers (til) hans: "Huat manna ert pu?" Hann segir: "Ek geymir skoginn1; eda huerra landa erut per? mer pikkir, sem perr seth badi preyttir ok modir." — "Gud veitt," segir Bevers, "ath pat er satt; pui ath ek atti pa vænustu konu, er [nökkurn tima vildi madr" vnna, ok hon fæddi mer tuo sonu her jskoginum ok sidann var hon brott tekinn fra mer, suo ath ek veitt eigi, huar hon er nidur kominn." p>etta potti skogar manni miok hormulikt, ok mælti: "Fál

mer annat barnit! pui ath ek vil pat ao elaka ok kristna lata; ok lat7 hia mer vera, par til er per komit aptr eda sendet eptir!" Bevers pakkadi honum mikillega — ok tok hann vid ðdrum svein-inum — ok sagdi honum, ath hann skyldi Gvion heita. Skilduzst peir" nu, ok foru huorir sinn veg. Herra Bevers fekk annat barnit einum fiski manni ok par med .xx. Merkr Enskar firir fostrit, ok lett skira ok kalla Miles9.

Rida peir nu veg sinn ok komu til pess stadar, er Ciuile"' het3. |æir toku ser herbergi j stadnum med einum bonda. Enn vm pann sama stad hafdi setith einn jarl med .lx. pusunda" manna; peir8 höfdu brent ok eytt landit vm huerfis stadinn; ok nu hefdi peir stadinn vnnith, nema pessi hialp hefdi peim komit, sem nu skulo per heyra. Ok er peir Bevers ok Terri heyra pessa sögu, stodu peir snemma" vpp vm morguninn, herklæddu sik ok riJu vtt fystir or stadnum. Herra Bevers sat áá sinu goda essi Arundile ok hleypti ath merkis manninum ok steypti honum daudum & jord, ok sidann huern13 eptir annan, medann spiotit vanz. Terri gleymdi ok eigi sinni pionostu

ok slo hest sinn sporum ok hleypti ath einum 60 sterkum aiddara med suo miklu afli,

1 Så B 3 t*. B, fi. C 3 h. (= heitir?) B C 4 öfverskrift: Fra Bevers ok Terri B ' lijf C 6 Från [mik uilldi vel C 7 læt B " þs B " Miser C; denna punkt är

i C stöld efter den här näst följande: Rida—het. ,0 Ciuili/ C 11 þur B, .c. C 15 fm-

(mcn sista stafven i m underpriekad) B 13 Så Ii, huerium C

ath hann feil daudr ak jord, ok greip pegar essit ok færdi sinum, husbonda. Ok koma skiott stadar menn peim til hialpar ok heldu hina mestu orrostu1.

Bevers ok Terri geingu diarfliga fram, ok suo margan mann drapu peir, ath jordinn var paukt2 af likum peirra. J pessi framgǫngu gat herra Bevers hertekit tvo3 jarla, pa sem hann vissi eigi, huar fæddir voru. Ok sem hann aptur sneri, pa drap hann pann jarl, er hofdingi var firir lidinu; ok eptir hans fall flydu äller, peir er eptir voru.

Firiu pessum stad Ciuile4 var || 17einn mikilshattar frv; henni hafdi til heyrt allt pat riki, sem pessi jarl hafdi vndir sik lagt. pessi jungfrv hafdi pann dag upp farit j hina hæstu turna ok seth, huersu sia v kunni niddari drap nidr hennar vvini. pa tok hon ath vnna honum af óllum hugg, ok bad pess gud, ath hon skyldi verda hans vnnasta. Sem jarlinn var fallinn, pa raku borgar menn flottann ok drapu mikinn fiolda; ok eptir vnnin sigur kǫmu peir aptr ok lofudu miok hreysti pessa Riddara. Bevers ok Terri ok peirra kump-anar fara heim med sinum husbonda. Herra Bevers sendi jungfrvnni, peirri er kastalann atti, pessa pria jarla, sem

hann hafdi feingit j stridinu. Hon lofadi miok hans hreysti ok giordi menn til herra Bevers ok bad hann til sinn koma. Enn sendi menn systu ekki ath vm sitt erendi ok foru, segiandi henni, ath pessi Riddari vildi ekki til hennar koma, sem hon hafdi bodit honum. Ok tok (hon) nu sitt yfir klædi ok gekk til herra Bevers. Ok sem hann såå hana komandi, stod hann vpp j mott henni; ok heilsadi huort ödru heysligha. Hon taladi pa til hans: "Gud geymi ydr, heyskr Riddari! Ek sendi ydr bod med minum Riddurum, ok vildu per eigi koma til minn." — "Hinn væna frv ok hæuerska!" segir Bevers, "petta skulo per eigi hugsa; giarna vilda ek til yduar koma. Enn hinn fyara morginn var ek reidr ok minn hugr sturladr, puiath minn væna kona ok dygdugas var fra mer tekinn j einum skogi. Hon het Josvena; aldri fæddizst henni vænni kuennmadr. Enn pess hafi gud lof, er hon leifdi mer eptir tuo sonu." Sem jungfrvinn heyrdj petta, pa [potti henni hormulikt, ok segir suo: "Nu6 skalt pu mik per til konu taka, ok allt mitt riki7 vil ek per j välld gefa." Ok sem herra Bevers heyrdi petta, pa segir hann: "pat veitt gud, (ath) pat skal alldri verda firir . allt pitt riki, ath ek taki pik mer til

1 oro B 2 alþakin C ' .iii. C 4 Ciuilia C 1 u likt ett a B 6 Från [segir hon suo: "5at veit gud, at þetta ma uarla vera, ok fyrir allt þetta riki (skr. r1; detta och de fyra föreg, orden tyckas vara öfverstrukna)-, ok þetta er undarligur at burdr ok þo horm-uligur; ok þoat þier hafit mist yduarar konu, þa C 'ok goz ok menn tilläggci• C

konu." Suo tóludu pau her vm, ath bædi voru |>au reid, ok jungfrvin heit-adizst vid hann, ath hans hófut skyldi af hǫgguit. Sem Bevers sa hana miok reida, pa tok hann suo til ordz: "Ek vil ydr vist mer til konu taka, ef ek fæ eigi Josvenam aptr aa pessum .vij.1 vetrvm." ‡>a segir jungfrvin: "[Nu vil ek J>er leyfi gefa ath leita pinnar konu2; ok er hon pa3 her kominn, pa skaltu gefa mer Terri, pinn kumpann; enn pu skalt med mer vera ok veria mitt riki." Ok pessv iatadi herra Bevers; ok tekr hann par nu vid ǫllu med henni, ok äller hennar uiddarar giord-uzst hans menn. Ok var par hinn fegursta veizsla. pann dag voru fram leiddir jarlar peir, er Bevers hafdi vnn-it1 j stridinu, ok gaf Bevers peim lif; enn peir soru honum trvnadar eida ok giorduz hans menn.

Kap. XXVn.5

Tveia jarlar med allann sinn styrk 8triddu vpp aa stadinn Ciuile6 ok óf-undudu, er pessi jungfrv hafdi nokk-urn formann feingit. Annar peirra het Vallant7, enn annar Doctrier8. peir , hófdu .x. pusundir manna; peir eyddu

ok brendu, huar er peir foru, ok drapu menn ok giordu allt pat illt, er peir orkudu, vtann alla miskunn. ||

Einn morginn stod herra Beversv snemma upp, ok heyrdi mikinn ludra gang, ok vi8si eigi, hueriu sætti. Ok hann gek j hinu hæstu turna sins kastala ok sä nu, ath kominn var ath kastalanum o vigr her. Hann gck nu nidr or turninum ok let herklædaz alla sina aiddara ok reid vtt af stadn-um ok hans menn, Terri ok hans aidd-arar. Herra Bevers hleypti fram firir alla ath vinna hina fyrstu attreid, sem hann var vanr; hann hleypti ath einum hofdingia[9], er Ysier[10] het, ok steypti honum daudum aa jord. Terri, kumpan hans, vildi eigi gleyma ath hialpa til herra Bevers, [ok reid ath einum heidingia, er Saladinn het, ok skaut honum med sinu spioti af miklu aili daudum til jardar. Nu vard hardr bardagi, ok feil fioldi hvorrstueggia lids[11]. Herra Bevers reid diarfligha fram ok hafdi sitt huassa sverd Myrklei jhendi, ok var såå, huer til dauda dæmdr, er hóg fek af pui. Terri var ok eigi aa ra^l-is" verdr; pui ath eingi atti sa sigri ath hrosa, er honum mætti. Nu saa herra Bevers jarlinn af Yasteua[13], er hófdingi var firir pessum bardaga; peir hleyptu

1 .uij. el. .ny. C 1 Från [Þetta er vel sagt; enn .iiij. ara frest uil ek gefa ydr C

3 Härefter e' eigi) underpriekadl B * fangat Cöfverskrift: Bevers vann tvo jarla B

8 Ciuilia C 1 uollant C 8 doct'er (eller möjl. dofter) B, otydligt i C ' heidingia C

10 Lisier C 11 Från [ridr nu diarfliga fram ok hafdi sitt hid huassa spiot C 11 m$l B 13

. .. fal C (Gedfal yö)

nu huor ath ðdrum med suo miklu kappi, ath huor peirra bröt sitt spiotz-skapt jannars skildi; ok suo mikit hogg fek jarlinn af herra Bevers, ath hann vard firir (utann) sina páák[1] af sinum hesti (ath) falla. Bra nu herra Bevers sinu suerdi Myrklei ok vildi af hèggua hans hófut. Sem jarlinn såå petta, pa hræddizet hann sinn dauda io ok gaf sik jvald Bevers, enn hann gaf honum grid. Nu fer herra Bevers ath leita ath jarlinum[2] Doctrier[3]; hann mætti honum jmidium hernum ok veitti honum suo mikit sår, ath eingi kunni grada. Nu [peir, sem eptir voru, flydu[4], er peir s& sina hófd-ingia yfir vnna, sem peir fara mattu. Ok laukk suo bardaganum, ath flest allt flydi eda feil af jörllunum; ok var pessi sigr nu miok lofadr. Reid herra Bevers nu jkastalann med mikinn pris; ok hans vnnosta gek imoti honum ok pakkadi honum mykillegha penna sigr.

Eptir petta var herra Bevers leinggi j stadnum Ciuile[5] ok harmadi jafnann missu sinnar frv Josvene. Nu leid miok ath peim fiorum vetrum, er jungfrvin hafdi led honum. Ok einn dag taladi hon til herra Bevers, suo segiandi: "Herra!" segir hon, "nu lidr miok ath peim tima, sem ek hefir gefit ydr ok okkar sam[g]angr skal vera, ok ekki hefir pu enn spurt til pinnar frv

Josvenam." fa svarar herra Bevers: "Minn hinn hæverska frv! pui getr ek eigi imoti mælt. Enn nu em[6] ek pess bidiandi, ef yduart orlof væri til, ath per gæfit mer tueggia áára frest, ok gioreth sidann ydvarn vilia[7]." Jungfrvin segir pa: "Yduarn vilia ok bodskap heyrir mer uel ath giora sakir mikils goduilia, er per hafeth mer teth. ‡>err beidduzst af mer tuegia &ra, enn ek vil giarna gefa priu; ok eru pa .vij., sem per beidduth j fyrstunni." Herra Bevers pakkadi henni mykil-ligha firir sina dygd ok goduilia ok segir, ath hann kunni eigi betr beid-azst. Ok medann pessir || .vij. vetrlS lida, pa jok herra Bevers hennar riki & alla vega ok drap hennar vvini, huar sem hann matti pa[8] finna.[4]

Kap. XXVm.[9]

N,

Y skal segia fra herra Sabaoth ok frv Josvene, ath honum batnadi [af peim[10] krankleika, sem hann hafdi, jhuerium frv Josvena hafdi honum dyggilegha pionath. Ok einn huern dag taladi hann til henna(r), suo seg-iandi: "Nu skulu vid enn fara ath leita herra Bevers, pins bonda, ok Terri, minns sonar." Hon sagdizst pat giarna vilia. ‡>au foru nu vida ok frettu ekki til peirra. Nu kuomu pau par eitt

' Så B; C: P ut" sina þauck 2 j. B 3 Doterus (el. -ce-) C 1 Frän [så B 6 ciuil

B, emili C 6 væra C 1 suo framt sem ek spyr þa ecki til Josiuænu tillägger C 8 þ/ B

9 Öfverskrift: Frv Josvena ok Sabaoth fuødu [Bevers] B ,0 Från [þess C

kueld, sem peim var sagt ath Bevers ok Terri höfdu vm farit snemma, ok kuomu fram vm kueldit til stadarins Ciuile[1] ok toku ser par herbergi. pau spurdu nu ath herra Bevers ok Terri. Enn peim var sagt, ath pessi Riddari hafdi par verit .vij. vetr ok att marga bardaga[2], ok hann var peirra forstiori, ok nu skyldi skiott vera peirra brudlaup jungfrvinnar ok hans. Ok sem pau heyrdu petta, pa vrdu pau feginn, er peirra samgangr var eigi ordinn ok peir voru heiler. Nu skundar herra Sabaoth til peirrar hallar, sem honum var sagt ath herra Bevers var jnni. Hann sáå pa nu ok heilsadi peim. p>eir badu gud geyma hans ok spurdu, huadann hann væri. Hann sagdiz vera palmari af okunnu landi. Nu talar herra Bevers til Terri: "Alldri sáå ek likara mann Sabaoth, fedr pinum; ok låt honum til reidu allt pat, er hann parf!" Nu stod Terri vpp ok taladi til herra Sabaoths: "pu, hinn gamli karl! kom her! pu likiz fedr minum, ok skal ek pui gefa per nogg ath eta[3]." — "Gud pakki per!" segir Sabaoth; "ok var pat[4], er menn sögdu, ath pu værir minn son." Nv siö. Terri áá hann ok pekti, ath par var hans fadir, ok mintizst nu vid hann ok bad hann firir lata ser, er hann hafdi suo skiott-liga talath til hans; ok foru nu til herra Bevers, ok sagdi honum, at fadir hans var kominn. Ok er Bevers vard pessa var, pa vard hann fegin ok gladr, ok tok herra Sabaoth j fadm ser ok fretti, ef hann vissi nökkutt til Jos-venam. En hann segir Bevers alla peirra framferd, ok ath Josvena var par j stadnum j herbergi eins burgeis. Sem herra Bevers heyrdi petta, vard hann fegnari, enn fra megi segia, ok geingu pegar til pess herbergis, sem Josvena var jnni. Ok sem pau fund-uzst, vard par suo mikil fagna fundr, ath pau gatu varia tarum haldit. Nu leiddu peir Josvenam til peirrar hallar, sem[5] peir voru vanir j ath vera. Sem jungfrvin såå hana suo fagra[6], pa spurdi hon herra" Bevers, huort pat var su frv, er hann hafdi mest eptir langat; enn hann segir pat sáát vera. "pat se gudi ath pakka," segir hon. "[Nu skalt pu[7] hennar niota[8], en Terri skalt pu mer gefa." Hann jatadi pui giarna.[9] Lett herra Bevers nu senda eptir son-um sinum, ok kuomu peir badir til hans, ok vard Bevers ok suo Josvena peim feginn, ok pökkudu vel peirra fostur fedrum, gefandi peim mikla penn-inga. Var nu stofnuth fogur veizla,

1 ciuil. (•= -lib?) B 1 I st. f. d har skrifvaren börjat teclcna ett g B ' og þynum

kompänum tillägga yå 4 vm stund tillägga yå * er jungfrvinn sat jnne og yå 6 frijda og

fagra sem ongua slyka fir nie sydar yå 1 Från [ad þu skalt yå " og hon þyn tillägga yå

9 Frvenn geck nu til Josiuænu og fagnadi henne med mikellre blijdu og hæversku tillägga yå

ok pusadi Terri jungfrvina af Ciuile[1], ok var [petta brudlaupp veitt med aull-um pris ok fagnadis, er menn vildu æskia. Giordiz nu Terri hófdingi yfir óllu pui riki ok gozi, er frvinn atti; ok äller menn j pui landi, hertugar ok Vjarlar giorduzst hans || vndir menn ok soru honum trunath.

Kap. XXIX.[3]

H Erra Bevers fretti nu pau tidindi, ath Jvorius kongr heriadi med óllum sinum styrk ok mætti vpp áá Erm-inrik kong, fódur Josvene, ok kendi honum pat, er hann misti hennar. Kallar nu herra Bevers Terri til Rads ok mælti: "Ek vil fara til fundar vid Erminrik kong, måg minn, honum til hialpar; pui ath ek trvir, ath pat væri ekki hans vðld, er ek var jnn kastad r j myrkuastofu Brandamons kongs; heldr voru pat vólld [peirra illu rad-giafa, er hann trvdi[4] of miok, nær sem gud vil, ath ek hefnumz áá peim." Herra Terri svarar: "Ek skal med ydr fara med allan minn styrk."

Suo leingi hafdi Bevers verit jkast-alanum Ciuile[1], ath hann atti par eina dottur med frv Josvene, er het Beatrix;

enn herra Terri atti son, er het Bevers, ok veitti herra Bevers honum gud-sifiar, enn Terri dottur Bevers.

Epter petta biugguz peir til ferdar Bevers ok Terri, Sabaoth ok Josvena, ok synir peirra Bevers ok dottir; pau

hófdu allz .xv. pusundir Riddara, ok foru leid sina ok lettu eigi fyr, enn pau komu til Abbaport til pess stadar, er Erminrikr kongr red firir. Giordi nu herra Bevers sendi bod til kongs ok bad segia honum sina til kuomu. Enn kongr stod j turnum sins kastala ok stå nu, ath herra Bevers kom med allan sinn herskap. Kongr let nu samann kalla alla sina hófdingia ok radgiafa ok spurdi, huath0 til rads skyldi taka; "pui ath nu er her vor daudligr ovinr herra Bevers, ok mån hann drepa oss, enn legia rikit vndir sik." Jpui kom sendi-bodi herra Bevers ok gek firir kong, suo 8egiandi: "Eigi purfi per ath hræd- azst herra Bevers; pui ath hann er her kominn med .xv. pusundir manna ydr til hialpar moti ydrum vvinum." Sem kongr ok hans Riddarar heyrdu petta, giordu peir pakkir Maumet, gudi Binum. Ok sem Erminrikr kongr såå Bevers7, pa gekk hann moti honum ok feil & kne firir hann ok sagdi suo: "Ek bidr ydr miskunnar sakir pes guds,

1 ciuil B 1 Från [ad þeirra brvdkaupi mikil glede og skeratan og hinn meste prijs; þar voru og allz kins streingleijkar og hinn beste fagnadur yd 3 Öfverskrift: Sæt (otydl.) Bevers ok Erminriks kongs B * Från [hinna vestv riddara, sem mig ofundudv yð 6 Beuiss yd ! Tillsatt i marginalen B ' koma og nidur stijga af synum heste tillägga yd254

er aa himnura er, pui ath ek hefir mykit moti ydr brotit, huat ek vil giarna bæta." Nu gek herra Bevers ath honum ok reisti hann upp ok tal-adi til hans: "‡>at vil ek giarna ydr firir gefa med peim skildaga, ath per færith mer pa suikara, sem mik dæmdu til dauda." — "J>at skal ek giarna giora," segir kongr. Lett hann pa taka pa tvo k id da ra ok f/á j liendr herra Bevers; enn hann lett fia pa kuika; annar peirra het Gistilinn1, enn annar Fures \ Eptir petta geingo peir jn j hallina med óllu sinu fðruneyti, ok vard Erminrikr kongr hardla feginn dottur sinni ok bórnum peirra Bevers. Yar par nu hinn mesti fagnadr ok fegursta veizla.

Kap. XXX.3

^ÍV skal fyrst segia fra Jvorio kongi. Hann lett bioda vtt her vm allt sitt riki; hann hafdi einn speiara j lidi Ermin-riks kong8,pann er honum sagdi allt pat, sem par for fram. Nu kom par samann mikil mannfioldi, suo ath Jvorius kongr hafdi eigi minna lid enn .xxx. pusunda4 ok fiorar pusundir4; hann hafdi med ser .xv. konga. Med pessv lidi fer hann til Abbaport, er Erminrikr kongr sat j, ok settu sinar herbudir áá slett-

um vóllum firir v tan borgina; par var mikil gnyr af vopnum peirra.

Nu lett herra Bevers || sina inennl9 herklædazst, ok hann sialfr reid fyrstr allra vtt af borginni ok med honum .xxx. pusunda5 uel herkledra manna. Ok pegar peir mættuzst, lagdi Bevers til ein8 heidingia6 ok steypti honum daudum til jardar. Herra Sabaoth reid nu fram ok stäk annan til dauds med sama hætti; ok allir peirra menn geingo vel fram, suo ath ekki stod vid. Nu hofz bardaginn med miklu kappi ok gny; ok fellu heidingiar suo pykt, ath huer]& yfir annan. Ok vm sidir flydi Jvorius kongr aptr j Munbra(nk) ok hafdi latith .xv. pusundir manna.

Ok er hann kom heim, kalladi hann til sinn einn jarl, er Fabur het, ok mælti til hans: "Miok er ek reidr, so (er) ek hefir lateth suo margann mann. Eda huath radi uilt pu mer gefa? Nu vil Erminrikr kongr bioda mer kristni; hefir Josvena ok tru tekit, ok fæ ek hana aldri sidan." Nu svarar Fabur: "Ek kann ydr gott rååd til ath gefa: per skulut senda bod vm alla heidnina ok til Babiloniam ok bidia alla hofdingia til yduar koma med óllum sinum styrk ok hialpa ydr j pessi naudsyn." Jvor-ius kongr sa, ath petta var hith sniall-azsta ráád, ok lett nu pegar fara sendi bod vm alla heidnina ok bioda til sin

1 Gedilin y, Gedelijn ð 2 Pvlia yö 3 Öfverskrift: Jvorius kongr yfir vnninn B 4 þuf" B; yö: xl.M. ' þuf" B 6 mikilz hattar hofdingia tillägga yöFornsögur !

ollum vndir kongum sinum ok ollum peirra styrk, |ieir1 biugguz2 skiott, pegar peim kuomu bod sins herra, ok drogu samann allann pann styrk, er peir kunnu fa, ok lettu eigi fyr, enn peir kuomu til Jvorium3 kongs j Mun-brank. þar voru nu samann komnir .xv. kongar; ok hafdi huer peirra .xv. pusundir vel herkl^dra manna. Nu sem peir kðmu j Munbrank, vard Jvor-ius kongr peim hardla feginn, ok pikk-iaz peir nu vera oruggir.

Erminrikr kongr4 hafdi sent sin speiara j Munbrank ok vard nu var vid, huersu mikit lid peir liofdu. Ok sem

peir Erminrikr kongr ok Bevers vrdu vid petta varer, pa giordu peir bod til Ciuile5, ath Terri kæmi til lidveizlu vid pa. Hann bra vid skiott ok for med .xv. pusundir13 manna til Abbaport; ok vard Bevers peim hardla feginn ok suq6 fadir hans. Hann7 hafdi par med ser Bevers, son sinn. Nu seger Bevers Terri, huersu mikinn her Jvorius kongr hafdi. Ok sem Terri hafdi par verit eina nait, vildu peir eigi or stad bida, heldr letu peir her-klædaz mikinn her, ok ridu til Munbrank, farandi fakafligha badi dag ok not, par til er peir kðmu j Munbrank, ok namu stadar j einum skogi ok huila

sik [vm stund af mikilli mædu8; .x. pusundir af lidi peirra heldu samann ath rida firir ath drepa vardmenn ok speiara0 pa, sem peir fundu af lidi Jvorij kongs firir vtann stadinn.

Nu sem Jvorius kongr vard var vid peirra pangat kðmu, lett hann pegar herklædazst .lx. pusunda'3 manna, ok lett pa utt rida aa hendr peim Bevers ok Terri. Enn firir lidi heidingia reid einn ßiddari fyrst ok vildi skunda ser til heluitis; hann er nefndr Fauker1"; hann var herra yfir öllu Arabia landi. Hann æpti harri röddu & pa Bevers ok Terri ok segir suo:. "Eingi skal vndan komaz af ollum ydrum suikurum." Sem herra Terri11 heyrdi petta, pa slo hann hest sinn sporum ok hleypti || ath peim heidna V kongi12 ok lagdi til hans med sinu spioti, suo ath honum dugdi huorki dramb ne ofr kapp ok eigi god her-klædi, püi ath hann steyptiz daudr af sinum hesti. Nu kómu heidingiar med öllum sinum styrk, enn Bevers jmoti med .xxx. pusunda13 niddara; ok hofz orrosta ok mikit mannfall af huorum-tuegium, suo pvkt, ath valla komz fram firir likum heidingia. Herra Bevers reid hart framI4, Terri ok Sabaoth gafvz vel jpessum bardaga, ok huer

1 þs B 1 brugdu vid yö 3 jvs B * fer ändradt från ha B 6 ciuil B * herra Sab. y (herra Säbac ö) 7 Tere y (Terie ð) * Från [þar, þui (at) þeir woru miog dasadir af längre reijsu þeirra y<5 9 Bel sista a är ändradt från ett i B 10 Paulus yå " Öfver raden (skrifvet t) B; Biefus yå " riddara yð 13 þuf. B 14 og drap eirn mikenn heid-

ingia, er Moives (sä y? Mönus? J) hiet tillägga yà

var til dauda d<?mdr, er firir peim vard. Nu kom Jvorius kongr med ollum sinum styrk, hleypandi firir ollum sinum mönnum. Ok sem herra Bevers sa hann, pa.1 slo hann essit sporum ok hleypti fram firir alla sina menn. Hann lagdi til kongs med suo miklu afli, at svndr gekk briost giordinn ok hinn eptri södulboginn, ok vard kongrin firir (vtan) sina pök af hestinum ath falla. Nu dro Bevers utt sitt sverd Myrklei ok gaf konginum suo mikit hög jhans hialm, ath par hefdi hann latith sitt lif, ef eigi hefdi hann gefit sik ok sitt riki j väld Bevers; ok gaf honum vpp sitt suerd, ath hann heldi lifinu. Enn herra Bevers tok pat giarna ok sendi nu Jvorium kong heim til Erminriks kongs ok frv Josvenam. Ok j pessu bili æptu kristnir menn heropp mikit, enn heidingiar flydu, enn kristnir menn raku flottann vm .iiij. milur, af peim drepandi mestann pora. Ok sem herra Bevers kom heim, reid hann til hallar, er j sat Jvorius kongr. Hann hliopp pegar vpp jmoti honum ok mælti: "Minn herra Bevers! mitt2 höfut er j ydru väldi; giorith af pui, huat ydr likar! Enn giarna bidr ek mer lifs, cf ek ma pat gulli kaupa." Bevers

segir: "pu skalt lata senda mer .xx.3 pusundir marka af brendu4 gulli ok her vera par til, (er) pat kcmr til minn." Jvorius kongr jatadi pessu gladligha, ok sendi pegar heim j Munbrank eptir pessu fe. [Enn fehirdirenn Fabur for sialfr med pessu fe, par til (er) hann fann sinn herra5. Yar nu petta allt upp6 lokit herra Bevers, enn hann gaf honum leyfi ath fara heim j riki sitt; ok skilduzst peir par ath sinni.

Kap. XXXI.7

Li

fltlu sidar fær Erminrikr kongr sott; ok sem hann kennir, ath sottinn pyngir hann, pa kallar hann til sinn Bevers ok syni hans bada ok segir suo: "pessu riki hefir ek leingi radit, ok se ek, ath gud vil mik nu fra kalla; pui vil ek nu giora raid firir riki minu, huert ek uil gefa Guioni, dottur syni ininum, tvo hluti ok par med kongs nafn, en Miles pridiung ok par med hertuga nafn."8 Ok litlu sidar andadiz Erminrikr kongr9 med mykilli sæmd.

Ok er .iij.10 dagar voru lidnir, mælti Guion til Miles", brodur sins: "pater nu rett, ath vid ok adrir peir, er uidd-

1 hafdi hann allann hug á honum og tillägga yå 1 Skrifvet m1 B 3 .x. yå 4 hinu dyrmætasta yå ' Från [Hann gaf og mikit fie Ermenreki kongi yð 6 uupp B ' Öfver-

skrift: Andlat Erminriks kongs B 8 Og vm morgvneu eptir voru þeir dvbbadir til riddara og Beviss, sonur herra Tiera, og margir adrir borgarmenn; og eptir þetta var herra tiuion giefid kongs nafn enn Myles, brodur hanz, hertuga nafn tillägga yà 9 og var jardadvr tillägga yà 10 .iiij. yà 11 ini B

arar giorduz, ridi vtt j turniment ok freisti, [huerer menn vær erum1." J>eir giordu suo, herklædctøz äller ok ridu vtt. Ok reid huer ath ódrum, enn eingi kom Jeim af baki2; enn Jeir stungu ofann huern, er Jeir vildu. Bevers, sonn Terri, var ok hinn bezsti ßiddari. Nu ridaz Jeir ath brædr, Guion ok Miles, ok kom huorggi ódrum af baki. þa källa || di Bevers, ath Jeir skyldi heim rida, ok bad Ja hafa Jökk firir sinn leik ok sagdi, ath af Jeim mattu skapaz godir Riddarar.

J Jenna tima tok herra Sabaoth orlof ok for heim til Einglandz; Ja hafdi hann .vij. vetr jbrottu verit. Herra Bevers [sendi frv Herinborg, konu hans, einn gullskotinn möttul, Jann er eingi var betri gior, ok eitt gullker ok margar gersimar adrar. Letti Sabaoth sinni ferd eigi fyr, enn hann kom heim j Eingland til konu sinnar ok Rodbert, sonar sins; vrdu Jar mikl-er fagnadar funder3; ok dualdizst hann4 nu heima vm hrid.

Kap. XXXH.

V er ath tala vm Jvorium kong. Hann hugsadi nu, huersu hann mætti hefna sinn vid herra Bevers. Hann hafdi med ser einn6 Jiof, er Jupiter7 het; eingi mua var suo hardr8 eda sterkr9, ath hann mundi eigi fáá klif-ith; hans negl voru suo sterker, sem arnar klær væri. ‡>enna Jiof kalladi kongr til sinn ok mælti: "‡>u skalt fara til10 Abbaport ok stela Jadann hesti Bevers Arundela; ok ef Ju fær11 mer hannl2, Ja [skalt Ju 13 suo mikit gull [Jiggia ath mer, sem mest14 vilt Ju hafa, ok Jar med ein rikann kastala." — "þat veitt Maumet," segir Jiofrin, "ath Jann hest skalt Ju fa." Hann for nu Jar til, er hann kom til Abbaport; ok er hann kom ath Jeim kastala, er hestrin var j, Ja lauk hann vpp [læstar dyrsuo ath hann Jurfti eingann lykil1B. Ok suo gát hann giort17 med sinum trölldomi, at hann tok brott18 hestinn ok ste upp & ok [reid Jar til, (er)19 hann kom j Mun- brank20, ok færdi21 hestin kongi. Enn

1 Från [vors riddaraskapar yd 3 Guion og Myles tillägga yd ' Från [liet borg giora med miklum kostnadi, þa er eingin var betre j þann tyma, og liet hana tigna med gull a4vm (y? om. d) og margskonar odrum rykdome, enn Sabot og Tere väldi hann hinar bestu hnossir. Og for Sab. sydan heim og hanz sonur Tere til Einglandz yð 4 Teri yd ' Öfverskrift: Arundele brot stolin B 6 risa og tillägga yð 7 Joptus yd 8 hau A (— det äldre fragmentet i AM. 567, 4:to; jfr inlcdn.) 9 Så Bd; slettr Ay 10 i Ayà 11 færir Ayà 13 hingat tilläggir A 13 Från [skal ek gefa þer Ayð 14 Från [sem sealfr Ayà 16 Från [så Byö; dyrum læstum A 16 til tillägger A, ad fa til yö 17 Arundela vilit yä 18 Saknas i Ayö 19 Från' [reid brott or stadnum (af stadnum burt rydandi yd) utan hvers mannz þðck ok letti eigi sinni ferd (s. f. saknas i yd) fys enn Ayd 30 Munkbrank A 31 feck Ayd

hann vard gladr vid ok sagdi, ath nu hafdi hann feingit pann hest, er bezstr var [vndir solunni1. Enn er herra Bevers Svissi2, ath jbrottu var hestr hans, angradiz hann storliga miok, ok vard po suo giort ath hafa.

J penna tima dreymdi herra Sabaoth heima j Einglandi, ath honum potti sem herra Bevers hefdi jsundr brotith sinn larlegg3. Hann segir konu sinni drauminn. Hon mælti: n‡>at er eitt af primr, ath hann hefir tapath sinni konu eda ódrum huorum sinum syni eda4 hinu goda5 essi6 Arundela, ok væri pat minztr skadi. Ok er pat mitt råd, ath pu farer sem skiotazst til hans ok hialpir honum med; pinum heilrædum7." Hann segir, ath suo skyldi vera. Byz hann nu til ferdar, tekr palm8 ok pikstaf9 ok10 orlof af konu sinni, ok fer11 til [Jorsala hafs12 [ok fær

par skip13, ok letti eigi fyr, enn

hann fánn Bevers j Abbaport. Hann vard honum feginn, [ok suo Josvena14, ok segir, ath Jvprius kongr hafdi låtit stela j brottu hesti hans. p>a mælti Sabaoth: "Aufi, gud!" segir hann, "nu kemr mer mikil vandi til handa; ok adr enn ek fai penna hest aptur sott, [munn ek marga illa natt eiga15." Eptir pat bio hann ferd sina [ok for16 [ok framkom17 j Munbrank18. Ok hafdi Jvorius kongr nu hestin " j sinni geyms-lu haft .vij. vetr ok feingit af hans kyni einn fola suo likann Arundela*0) ok elskadi kongr nu miok penna hest, pui ath hann var nu vngr21 ok allra hesta bezstr ok skiotazstr. Jpann || tima hafdi Jvorius kongr stefnt til sinn V ollum sinum vndir kongum med sinn styrk ok peim heidnum mónnum, sem fe vil du piggia ok strida med honum moti Bevers; pui ath hann pottiz mikit traust eiga áá sinum hestum22.

1 Från [j verolldinni A, j heimenumm yå 2 var sagt Ayå 3 arinlegg yö * ella Ayå ' o ändradt från ett a B • sinu tillägger A ("hesti sinum yå) 7 heilum radum A, rádvm yå ' sinn tillägger A, pilagrijmz buning sinn yå ' p'k- y, prik- å 10 tekr tillägger A, tak-andi yå 11 sidan ut tillägga Ayå 13 Från [hafsinz yå 13 Från [saknas i A 14 Från [saknas i Ayå " Från [þa muntu og (saknas i å) lata marga þyna ovine lagt liggia yå 16 Från [saknas i yå 17 Från [brott þadan ok letti eigi sinni ferd (s. f. saknas i yå) fyR enn hann kom Ayå 18 þar sem Jvor(ius) kongr red fyrir tillägga Ayå " Återstoden af kapitlet lyder i yå: Arundiela (-dela å) hia sier, er hann hafdi latid taka fra Biefus. Hann liet nu vardueita hestinn Arvndiela miog (saknas i å) vandliga, þui hann ottadizt, ad Biefus munde med eynhvoriv moti meiga yfir hann komast. Og nu af þui ad hann þottizt hafa feingid orugguan h»st, og (saknas i å) þad annarz, ad hann var mikill kappe sialfur gg miog rykur og mektvgur, þa liet hann saman kalla alla syna konga og rykvztv hofdingia, so og til margra landa annara, og kuedzt hialp og stirck af þeim þyggia vilia til ad standa med honum mot herra Biefus; og hann hafdi Ch' y, hafi å) mikit traust á synum goda hesti Arundiela og sinne hreysti. 30 ok alla uega skapadan sua, sem Arundele var A 31 yngri A 33 godum essum, er hann hafdi stolit fra B. A

Kap. XXXTTT.1

^Íy var J>at einn tima, ath herra Sabaoth såå, ath piofrin reid hestinum til vaz. pa gek hann ath honum ok mælti: "pu, godrJ sveinn! lofa mer ath sia penna fagra hest!" piofrin sneri hestinum3 ath honum ok lett hann sia; pui ath hann vissi eigi, [huer hann var4. Herra Sabaoth bad hann ok syna ser lendina5 ok lofadi miok hestinn. pa sneri hann hestinum vndan honum; hliop pa herra Sabaoth [àà bak6 honum ok rak pikstafinn7 milli herda honum, [ok gekk vtt8 vm briostit, ok feil hann daudr nidr. Enn hann hleypti vndan, sem mest matti hann. Sveinar peir3, er ðdrum hestum hofdu til vaz ridit, sa petta; pa hleyptu10 peir eptir ok vildu vita, huer hann var, er vnnith hafdi petta verk. Enn Sabaoth vildi eigi bida peirra, ok dro pa skiott jsvndr med peim. Ok sem peir såå, ath peir gatu eigi nààd honum, pa foru peir ok sógdu konginum [allt, sem ordit varOk er hann heyrdi petta, vard hann reidr, suo ath

nalegha gek hann af vitinu, ok bad sina menn herkl^daz ok eptir12 fara. peir13 giordu suo, ok skundadi huer sem matti mestM. Kongr kalladi Fab- ur15 ok segir honum pessi tidendi. Sem hann heyrdi petta, segir hann: "pat veitt Mavmet, herra! ath18 ek skal ydr hann skiott aptr færa." Tok hann nu vopn sin ok ste vpp àà folan17 ok hleypti af ollu kappi eptir Sabaoth. Nu hafdi Sabaoth ridit alla pa nott med miklum skunda ok heyrdi jafhann eptir ser fara sina vvini, er miok heit-uduz vid hann; ok sem leid moti degi ok solin ran18, pa sa herra Sabaoth aptr19, ath vvigr her for eptir honum. po var fyrstr af peim saa, er seid slikum hesti, sem Arundela var; persi hestr var enn skiotari ok gatt skiott eptir komiz herra Sabaoth.

penna morgin var Josvena snemma uppi20 j hæstum turnum sins kastala ok såå, ath mikil her okunra manna kom ridandi, ok fram firir herinum hleyptu tueir menn, huor eptir ódrum; ok21 pottiz hon kenna, ath par var Arundela, sa hestr, er hon var miok vón ath elska. Enn pat vissi hon eigi, huad-

1 öfverskrift: Herra Sabaoth fekk(?) Arundela B 2 godi Ay * ess briostinu A 4 Från

[vid hvat manna er fhuorn mann yð) hann taladi Ayð 5 1 tyckes vara ändradt från ett b B

6 Från [upp at Ayð 7 p'k- y, prik- ð 8 Från [sua at ut geck Ayð ' þ är ändradt från tu B 10 u synes vara ändradt från ett i B 11 Från [at hans goda ess ('gode hestur

yð) var ibrottu ok (enn yd) þiofrin drepinn Ayð la honum tillägger A; yð: eptir rijda þeim

dreing 18 þs B 14 Saknas i Ayà ls á Facbuck, sa var fiehirdir hans yö ,s so hialpe mier

Tierogant ad tillägga yð 17 sinn hest yö 18 upp rann A, rann vpp yö 13 ok sa tillägga Ayà

10 ok stod tillägga Ayö 21 ok þessir hestar voru sua likir, at hon kendi . . . ngi fra odrum

ok A; hon sa, ad þeirra hestar voru so lijkir, ad huorugan (så) þeckti fra odrvm, enn þo yð260

fir. Cederschiöld.

ann såå var [kominn, er annar reid, er suo voru likir1. f>a gekk hon nidr jkastalann ok segir herra Bevers2. Ok sem hann heyrdi fetta, bad hann her-klædaz sina Riddara ok honum vidhialpa; "fui ath fat munn vera minn godi vin Sabaoth, ok munn aptr hafa feingit minn hest Arundela." Riddararnir giordu, sem feim var bodit, ok ridu vtt af borginni. Nu sem herra Sabaoth såå, at hann matti eigi leingra vndan komaz feim manni, er eptir for, fa sneri hann aptr moti honum ok hafdi sin hinn sterka pik staf3 j hendi. Nu reid Fabur ath honum ok helt spioti sinu til lags med ollu afii ok vildi legia4 herra Sabaoth; enn guds miskunn hialpadi honum, suo 21 ath eigi kom || áá hann. Ok j fui er Fabur rendi fram vm hann, slo5 herra Sabaoth til hans med sinum pik-staf ok gaf hinum heidna suo mikit högg ai hans hialm, ath sundr gekk halsbeinit, ok feil hann daudr til jard-ar. Enn herra Sabaoth tok hans hest ok ste vpp àå, enn (let) Arundela hlaupa lausan; fui ath hann var fa gamal ok mæddiz skiotara. Reid hann nu vegg sin sem aakafaz, fwi ath mikil heidingia her for eptir honum. Ok nu mætti hann mónnum Bevers, feim er honum skyldu vid hialpa. Hann bad

Ta fram rida a kafliga moti heidingium; ok feir giordu suo, ok hofz nu mikil orrosta6. Ok j fui bili kom suo mikil fioldi heidingia ok veita nu aahlaupp kristnum mónnum, ath feir fengu eigi vid stadit ok vrdu nu ááh^l ath opaT; ok vórdu feir sik fo manligha. Ok medan fetta strid var, fa kom herra Sabaoth til moz vid Bevers ok fek hon-um sinn hest Arundela; ok vard Bevers honum feginn ok ottadiz nu ekki ath ser; [enn herra Sabaoth hafdi fol-an. Suo voru feir likir, ath huorngan matti fekkia fra ðdrum8. Sabaoth bidr nu Bevers hialpa sinum mónnum ok sagdi, ath kominn var ath feim oflyi-andi her heidingiji. Lett Bevers nu fegar blasa vtt sinum (Riddurum)9. Nu voru feir Guion kongr ok Miles hertugi badir samann firir midiu1" lidi; feir ridu nu vtt ok komu sinum mónn-um til hialpar; ok hefz nu bardaginn11-þeir brædr geingo hardliga12 fram, ok var huerium vis daudi, er firir feim vard. Kom nu enn áá nya leik suo mikil her heidingia, ath kristnir menn gatu varia vid haldiz. Jfui bili kom herra Bevers ok Sabaoth med miklum fiolda vaskra Riddara; ok er feir kömu ath lidi heidingia, hlupu feir med suo mikilli hreysti áá fa, sem fa er leo kemr

1 Från [ad honum uar so nær, og sa, ad hann villdi giora þeim jllt, er fremstur reijd yö

J [at þanjgat f[or ri]dan[di madr] asliku essi, sem Arundela var, ok mikill herr [for] eftir

honum tillägger A (liknande yå) 3 pila grims staf Ayå 4 Så Byö, leggia til A 6 El. flo B

6 ora B ' hopa yö 8 Från [og þackadi herra Sab. f-bac ö) mikelega fyrir sitt omak yå

9 Tillagdt enligt yå 10 miklu yå 11 j annann ty ma tillägga yö ,a diarflega yåFornsögur Suítrlanda.

jsauda flok1: suo stukku heidingiar firir2 peirra vöpnum; ok vard hörd hrid j peirra til kðmu, ok feil mart af huorumtuegiura, ok po fleira af heid-ingium. Geingo peir nu hart fram Bevers ok Sabaoth, Guion kongr ok hertugi Miles, [suo ath ekki stod vid3 peim, ok vrdu (heidingiar) firir (vtaun) sina pokk vndann ath flyia. Enn kristnir menn raku flottann [miok .xi. milna leingd4 ok drapu mikinn5 fiolda af pui bannsetta folki; ok eptir vnnin sigr foru peir heim. Nv sem Jvorius kongr vard var vid ofarar sinna manna, ok ath hann hafdi latith Fabur ok tapat sinum bezst-um hestum, hugsadi hann vm alla vega, huersu hann mætti hefna sinnar svi-uirdingar, ok lett nu giora bod vm allt sitt riki . ok vtt stefna huerium peim manni, er vopn mætti bera. Suo sendi

(hann ok bod)6 Soldani af Babilon, ath hann skyldi honum vid hialpa. Soldann kongr var hófdingi yfir ollum heiding(i)um. Ok sem Soldann7 heyrdi petta, baud hann vtt her vm allt sitt riki ok setti par firir forstiora Amm-iral, son sinn. Sendi hann Jvorio kongi penna mikla her; ok sem peir kómu til hans, pa vard hann miok gladr.

J penna tima var speiari8 Bevers jgardi Jvorij kongs; ok sem hann vissi

petta, for hann til f..ndar vid Bevers ok || sagdi honum pessor tidindi. Ok V er hann heyrdi petta, giordi hann bod vm allt sitt riki, ok til sin kalladi hann allan sin her, sem mest matti rikit hera. Sendi hann ok ord Terri hertuga, sinum goda vinn, ok bad hann koma [j suo mikla naudsyn9. Ok sem herra Terri vissi petta, pa for hann sem skiotaz med allan sinn styrk til fundar vid Bevers j Abbaport. Enn hann vard gladr vid hans kuomu ok sagdi honum [alla atthofn10 Jvorij kongs.

Kap. XXXIV."

Ok litlu sidar letu peir vtt blasa af12 Abbaport ollum herinum, ok lettu eigi sinni ferd fyr, enn peir komu jriki Jvorij kongs, ok settu sinar her-budir áá vollum firir vtann borgina Munbrank13. Nu sem Jvorius kongr heyrdi petta sagt, lett hann herklædaz lid sitt. p>ar var Ammiral formadr lieidingia, er adr var nefndr, ok hafdi vtallighann her. Letu peir nu vtt blasa hernum af Munbrank14 ok skip-udu fylkingum, enn letu eptir jstadnum til geymslu [.xx. pusvndir15 heidingia. Ok sem Ammiral var vtt kominn ék

1 hiord yd 3 vndann yd 3 Från [og stod nu ecki neytt fyrir yd * Från [vel .iij. mylur yd

4 mikil B 6 Tillagdt med yd 7 Sold'/ B 8 eirn sueirn yd 9 Från [og sier vid hialpa j so

mikellre mannraun yd 10 Från [allt athæfi yd " Öfverskrift: Jvorius kongrinn drepin af

Guioni konge, syni Bevers B 11 ab i 13 munbr*/ B 14 munbwr B 16 Från [.xx.c. yd262

volluna ok sa, ath par var samann kominn mikil her heidingia ok krist-inna manna, [ok potti1 mikils vm vert, ath suo [mórg riki2 ok velbornir menn skyldu sinu blodi vtt hella3 firir tuo menn; ok letu4 skoda vandligha peirra mala efni, huar1 rettara hafdi ath mæla, ok sa, ath pat var sannaz6, ath peir heldi einvigi sin jmilli Jvorius kongr lo ok Bevers, ok sàå peirra skyldi eignaz begia riki, er annan sigradi j pessv einn vigi. Ok sem Jvorius heyrir petta7, jatar hann giarna; ok pegar reid hann med miklum skunda j her Bevers ok segir til hans àä, pessa leid: "Ek byd perr [einvigi; ok sm okkar, sem annan vinr yfir, skal eignazst huorstueggia riki; ok petta skal huor ódrum sveria8." Bevers jatadi pessv giarna; ok heldu vpp hóndum sinum, ok sor huor odrum, ath suo skyldi vera; sem nu var sagt. Ok pegar j stad herklædduz8t peir. |mr var einn völlr9, sem peir skyldu beriazst. Nu sem peir voru herklæddir, ridu peir [fram áá vóllin10; herra Bevers kallar ser til hialpar almatkann gud, enn Jvorius kongr kallar aa Maumet; hann var grimr madr ok mikil kappi. ‡>eir slogu nu hestana sporum, ok hleypti

huor ath ódrum diarfiiga med miklu kappi; lagdi huor j annars skiold suo sterkliga, (ath skildirnir) slitnudu11 en spiotin12 brotnudu; enn brynniur voru ðruggar, ok sakadi pa ekki pessi sam- kvoma, ok huorgi feil af baki j pessi hrid. Herra Bevers dro nu vtt sitt sverd Myrklei ok hio j hialm Jvorij kongs, suo ath af geingo13 badi lauf ok steinar ok sundr gekk mundridi skialdarins, ok áá hestin firir framati sðdulbogann, suo ath af tok hofutith ok feil hann daudr nidr. Nu hliopp Jvoriuð kongr vpp fimlega ok hio til Bevers af óllu afii j hialminn, suo (ath) af flugu" lauf ok steinar; ok pat hogg hefdi giort Bevers skada, ef sver<üt hefdi eigi [snuiz j hogginu". †>eir hofdv nu hörd vid skipti. Nu sem Guion kongr ok Miles hertugd s&, ath II fadir peirra var naudugligha stadr,22 — [ok er pat sáátt16, sem mælfc er, ath 'bradir eru barns hugir', — ok hugdu, ath hann mundi eigi f® vid stadit suo storum hoggum Jvorij kongs, hleypti Guion kongr (ath) med miklum gny ok lagdi til Jvorium kongs med suo miklu aili, ath öll hans herklsedi dugdu honum ekki17, ok fel Jvorius kongr daudr til jardar. Vid petta vard eo

1 Från [þa þotte honum yö 1 Från [margur riddari yö ' steypa yö * liet nu yà

5 Så ('hu') B 6 riettazt yö 7 þiodrád tillägga yö ' Från [herra Biefus, ad þu halldir

vid mig eynvygi og skulu vid enda ockrar deijlur med þeim hætti, (ad ö) ef eg verd yfir

styginn, þa skal eg låta Bveria þier land mitt og þegna, borgir og kastala og allt mitt

riki yö ' holme sliettur yö 10 Från [vt j holmenn yö 11 klofnudv yö ,J streingurnar

(så!) yö " fuku yö 14 geck allur buningur, bædi yö " Från [sundur geingid vndir

hiolltvnvm yö 16 Från [þa kom þar ad yö 17 meira enn eirn leppur tillägga yö

Bevers miok illa ok ààsakadi miok son sin ok segir suo til hans: "Firir hui vildir pu giora mer pessa sviuirding? pu1 satt, ath ek var ekki sigradr ne yfir stiginn." Guion kongr segir: "Ek pottumz firir godu giora; puiath mer potti illa vera, ath pessi heidingi skyldi gefa ydr stor högg. Ok ef ek hefi nökkut misgiort herj, pa bidr ek, ath per firir gefit mer."

Jpessu bill kom herrinn samann heidinna manna ok kristinna, ok hofz mikil orrosta2; par matti heyra mikinn vopna gny. Guion kongr reid hart fram j lid heidingia; ok giordiz mikit maniall af huorumtueggium. Jpessum bardaga var kongrin af Damasco, son Brandamon8 kongs, er fya var nefndr; hann var grimr [madr j pessu stridi3. Franzeisar dugdu vel ok hioggu stort ok drapu sina vvini a badar hendr.

. Het ra Bevers reid ok diarfliga4 fram, suo ath hann drap é& litilli stundu .c. heidingia. Franzeisar raku heidingia ath einu vatni ok drapu par mikinn fiollda af pui bansetta folki.

Ok nu voru peir komnir5 ath stad-num Munbrank. Ok sem heidingiar sââ, ath peir gatu eigi vid stadit, pa mælti einn hofdingi, er fo(r)8tiori var firir heidingium: "Ek vil giarna aa rettann gud trva enn neita Maumet ok

ydr fylgia ok rad til gefa, huersv per megit vinna stadinn'1; pui ath par eru til skipadar [.xx. pusundir7 röskra riddara; per skulut herklædaz vopnum heidingia, ok munu peir ætla, ath [vær sem", peirra kumpanar, ok munu peir vpp luka portith firir ydr. Ek skal inn ganga fyrstr firir ydr." par voru ok med .xv.9 vndir kongar Jvorij kongs, ok sa peir pann kost bezstann ath nita gudum sinum ok trva & sannan gud. petta potti kristnum mönnum gott rad, ok klædduzst vopnum heidingia. pessi hofdingi het Leomacior10; hann tok nu merki kristinna manna ok reid fyrstr jnn jstadinn. Ok hugdu peir, er firir voru, ath petta væri peirra menn, ok letu upp portin. Enn Guion kongr reid inn med .xx. pusundir11 Riddara, ok drapu allt pat, er firir vard. Vid petta vrdu heidingiar suo hræddir, ath hinn diarfazsti vard hug-lau8. pa kom ok ridandi j stadinn herra Bevers med ollu sinu lidi. Guion kongr reid pegar jmoti honum ok fagn-adi honum ok mælti; "penna stad vil ek geta per, fadir! pui ath hann hefui ek vnnit minu suerdi ok alla pa drep- it, er eigi vildu agud trva." Bevers pakkadi honum pessa giof ok sagdiz giarna piggia vilia. Ok pegar lett Bevers senda eptir biskupum ok kenni

1 þar sem þu yð, nu B 1 ora B * Från [saknas i yå 4 mædilega yå 4 miog tillägga yå ' j mbuc tillägger y (TSdeinbrac à) 7 Från [.xx.c. yà ' Från [þier sieud yà 3 Så

Byà; jfr 225<\ 232" 10 Eller -onia- B (saknas i yà, där stället är förkortadt) " þuf. B

mónnum ok lett kristna stadinn Munbrank1 ok allt landit.

Kap. XXXV.2

Kong rin af Damakle gekk fram firir Bevers ok Guion kong ok segir suo: "Ek vil nu vera kristin madr ok trva àå sannann gud enn neita Maumet3, med pui skilordi, ath ek siai, ath v gud yduar || se mattugri." Ok er peir heyrdu petta, vrdu peir iniok fegnir. Baud pa Guion kongr, ath fram skyldi bera Terrogant, gud peirra; ok suo var giortt. Ok hofdu heidingiar hann gof-ugliga buith med allzkonar gersimum. ‡>etta skurdgod var nidr sett àà fiorum pilarum. Ok sem Guion kongr sââ. hann4, mælti hann til skurdgodsins: "[Yartu nókkurn tima5 voldugr? eda huar er nu su dygd, er pu giorir? Latt mik nu sia pat ok adra pa, er her eru nær! Synn oss matt pinn ok

styrk, ef hann er° til!" Enn Guion kongr hafdi eina stora kylfu ok slo gudit, suo ath pat brottnadi allt j sundr. Enn einn biskup kastadi vigdu vatni àà pat. Enn par hliopp or einn

[fiandi jhundz liki7, hr^dilegha h&t gaul-andi, ok taladi aa pessa lund: "[Yesal er sa8, er àå mik trvir9; ok sa er huer tapadr, er traust hefir & mer." Enn peir, er hia voru, kóstudu eptir pess-um fianda ollu pui, er [àà helduw, ok badu11 pess gud, ath eingum skyldi hann par meinn giora. Sem herra Bevers sfB petta, mælti hann: "Nu megi per sia, veslir menn! áá. huern per truith." Kongrin af Damakle segir: "Vær höfum rangt trvat ok miok haska-samligha; ok verdi såå, firir dæmdr, er áá. hann trvir leingr!" Ok er petta heyrdu heidnir menn, æptu peir harri rðddv ok vildu allir skiraz lata. Yoru pa skirdir allir peir, er par voru komn-ir; var ok ekki annat giort priar vik-ur enn ath skira heidit folk. Herra Bevers sendi pa ord pauanum, ath hann skyldi par koma [med sem12 flestum lærdum mónnum13. Ok er hann kom j Munbrank1, reid Bevers kongr jmoti honum med ollum sinum bæzstum mðnn-um ok fagnadi honum14. Ok áá huitt-svnnu dag [krunadi pauinn herra Bevers15 ok frv Jo8venam; stod su veizla manuth; ok for pauinn heim med god-um giofum [ok kristnadi 611 lðnd Bev-

' munbr*. B 2 Öfverskrift: Bevers kristnar alla Munbr(ank) B * og ollum skurgodvra tillägga yö 4 godid þar standa yå * Från [Maumetl seigir hann, nær uarstu yå 6 nockur tillägga yö ' Från [ande jllelegur á at lyta so (og å) yö 8 Från [Villtir erv þeir yå ' trva yå 10 Från [þeir sau ad laust uar yö 11 hann fara þangat, er hann ætte leingzt ad vera, og badu tillägga yö 15 Från [sem med yö 13 og sialfur skilldi hann kryna (så!) Biefus; og er pauanum komu þessi ord, þa for hann vt yfir hafed med frijdu foruneijt-e og fiolda laerdra manna tillägga yö 14 med hinne mestu blijdu tillägga yö 15 Från [var hin ágiætasta ueysla, krynde herra pauenn þa Biefus kong yå

ers konga1, ok skilduz med mikilli vinnattu.

Litlu sidar kömu sendibod til herra Bevers, ath frv Herinborg2 ok Rodbert, son hennar, hofdu |>a sent [ath segia3 peim, at allt riki j Einglandi, sem herra Bevers hafdi gefuit herra Sabaoth, hafdi kongr af Einglandi tekit af syni hans Rodbert; ok hann hafdi. ekki meira4 enn pann kastala, er herra Sabaoth lett giora j sionum. Ok er Bevers kongr heyrdi pessi tidindi, lett hann samann kalla alla sina Riddara ok bar-una, ok segir peim, ath hann vil fara til Einglandz ok hefna peirrar sviuird-ingar, er kongrin áá, Einglandi hefir giort peim Sabaoth, fosturfódur hans. Herra Guion kongr ok Miles hertugi ok Sabaoth hinn gamli ok Terri, son hans, fylgdu Bevers kongi; hann hafdi med ser meir enn .xx. pusundir Riddara vmfram5 annat folk. Fru Josvena var eptir hryg ok uglód ok ottadiz, ath aldri mundi hon sia Bevers optar.

Kap. XXXVI.6

Nv sem Bevers var buin, siglir hann j haf med ðllum sinum her; gaf

peim vel byri, ok lettu eigi fyr, enn peir kuomu vid Hamtun j Einglandi. Ok var pegar vpp gefin stadrin j hans väld; pui at eingi pordi ath halda firir honum. Ok sem frv Herinborg2 ok Rodbert vrdu pessa vór, foru pau til Bevers || kongs ok kærdu firir honum23 sin vandrædi, en [sógdu, ath hann var par med pui7 kominn, ath hann vildi peirra hefna.

Suo sem kongr af Einglandi spurdi petta, ath Bevers var kominn med [v vigiann hers, — hann sendi pa bod óllum sinum bezstum mónnum, . [ok fundu9 hann j Lundunum10. Hann segir peim, ath [Bevers var par kominn ok synir hans tueir — ok var koronadr kongr — ok mikit fiolmenni. Sagdi hann, at peir voru suo mikler strids menn11, "ath po ath ek væri 08iukr12 ok heill — [enn ek er nu bædi13 siukr ok gamal —, mundu vær eigi efla strid jmoti peim. Enn ek hefir jmoti honum giort; pui vil ek hann eirdar bidia. Ydr er kunnikt, ath ek aa mer eina dottur; hana vil ek gefa Miles [ok par med allt mitt riki, ef ydr syniz pat ràåd." ‡>eir svörudu allir ok sögdu pat jth bæzsta ráád14. Sendir

1 Från [at kristnudum aullum rikium Beuiss C 1 Herborg C 3 Från [til hans ok Sabaoth, ok sogdu C ' eptir tillägger C 1 ok at auk C 8 öfverskrift: Bevers vinr aptr eignir sinar j Einglandi B 1 Från [Beuiss kongr kuezt af

þui mest þar C 8 Från [ó flyianda her ok var nu koronadr kongr C 9 Från [at þeir fyndu C 10 Lunndun C 11

Från [til Hamptun er nu kominn Beuiss, ok koronadr af pafanum, ok suo mikit fiolmenni .hefir hann ok goda riddara ok styrks menn, sonu hans ok Sabaoth C 12 vngr G 13 Från [sem þa ek matta mest, sem nu er ek C " Från [hertuga, hans syni, ok þar med kongs nafn C

hann einn eakibiskup ok par med tuo jarla med pessum ordum til Bevers kongs, ok voru äller miok skyldir Bevers. Ok er J>eir kuömu firir hann ok tedu honum bref kongsins, ok er Bevers kongr hafdi sieth erendi peirra, pa fagnadi hann peim med allri blidu ok tok gladliga peirra ordum, ok Voru peir pa j godri veizslu med honum. Sidann baud Bevers kongr peim ath rida til Lunduna1. Hann hafdi med ser bada sonu sina ok .iij.2 pusundir ßiddara. Ok er hann kom til Lunduna, gek hann jpat herbergi, er kongrin làå. Ok hann reistiz vpp jmoti honum ok mælti: "Ver uel kominn, Beuers!" ok [minnizst vid hann3. "Ok med pessum kossi gef ek Miles*, syni pinum, dottur mina ser5 til eigin konu ok allt mitt riki." [Ok nu settizst Bevers8 nidr hia honum, ok töluduzst peir vid. p>a segir kongrin af Einglandi, ath hann hafdi suo sterka sott, ath hann vndir stod, ath hann mundi eigi leingi lifa7; "ok pui vil ek penna dag lata saman pusa mina dottur ok pin son." Ok pat var giort, ath vm morgunin vorti pau samann pusuth, ok var pa veitt fogur veizla. ‡>a er hon hafdi stadit pria daga, andadiz kongr, ok var vtt ferd hans gior sæmiligh. ‡>a

var ok aukinn veizlann; var pa Miles til kongs tekinn ok vigdr vndir kor-onu; ok pionadi Guion kongr brodur sinum ath pessaari veizlu. Yar nu Bevers kongr krunadr ok tueir synir hans, ok hafdi hann nu vnnith alla sina v uini. Stod veizlann .xv. daga9; sidan for huer heim til sins heimilis9. Bevers for heim til -Hamtun ok lett bua skip sinn ok tok orlof af vinum sinum, ok bad herra Sabaoth, ath hann skyldi vid hialpa jsinum10 radum hans syni Miles; enn hann sor, ath hann skyldi honum aldregi bregdazst. Yar her nu mikil sorg j peirra skilnadi.

Kap. XXXVn.11

HjErra Bevers gekk nu aa skip ok for til Flandr12 ok fek ser par hesta ok for til Roma borgar; ok [par fekk hann skip — ok kom fram til Jorsàla — ok padan13 goda byri; enn eigi letti hann fyar, enn hann kom heim j Munbrank. Äller menn vrdu honum par fegnir. Hann gek til pess herbergis, er Josvena14 var j, ok sââ hana par siuka liggia. Ok sem hon s& herra Bevers, pa mælti hon: "Miok er ek nu siuk, ok pat trvi ek, ath ek stönd-

1 lunderna (dock tydes skrifvaren hafva sökt ändra det förra a till ett u) B 1 -xv. C

3 Från [minzt vid mik C 4 nnilef B 5 Så C, þer B * Från [Beuiss kongr minntizt

til hans ok settizt C 1 Så C,]id B 8 dægur C 9 heímíl B 10 j aullum sinum godum

C M öfverskrift: Andlat Josvene ok herra Bevers B 12 Så (el. Flandz) B, Flæmingia-

landz C 13 Från [suo vt til Jorsala hafs; stigr hann þa w, skip og feck C l* Josiuæn/ OFornsögur Suítrlanda.

umz eigi leingi penna krankleika. || V Sem Bevers heyrdi petta, vard hann suo hrygr, ath naligha gek hann af vitinu, ok mælti: "Ef ek [sæi pik1 dauda, pa mann ek eigi leingi lifa. Ok gud hafi par lof firir, ath hann hefir gefitt okkr priu born ath styra ollu Jui godzi, er vid eigum!" Let hann pa kalla eakibiskup ok lett veita Josvene alla [pionosto, sem hon purfiti ath hafa2. Nu fekk Bevers suo mikla sorg, ath naligha språk hann af harme. Ok medann eakibiskup skriptadi Jos-vene, pa vard honum geingit ath sia sin goda hest Arundela, er frv Josvena hafdi gefit honum; ok sem hann kom par, lââ. hestrin daudr. potti honum nu mikit ath bera, ok sneri aptr sorg fullr, ok mætti Guioni kongi, syni sinum, ok sagdi honum, ath daudr var hans hestr Arundela. Yard nu Guion kongr miok vgladr; gek po til modur sinnar ok vildi hugga hana ok mælti: "Minn modir kærazsta!" segir hann, "[siait til fódur mins3! aldri saa ek [sorgfullara mann, enn hann er4." p>a kom herra Bevers ok sa miok ath henni lid[a] ok mælti: "Aufi, gud himinaikis dyrdar! huersu mikil er sia harmr, er nu er yfir mik kominn!

par sem ek ser her nu liggia firir mer pa konu nalægha[5] dauda, sem ek elskadi firir

alla menn® j verolldu. Huersu m& ek leingi lifa? Nu bid ek pik, hinn agæti Jesus[7] Kri8tr, er allt veitz ok ollu rædr! låt okkr bædi saman fera af pessum heimi!" Ok sem Bevers hafdi lokit bæn sinni, pa var hann skiot lostinn daudliggum krankleika ok[8] lagd-izst pegar j sængina hia Josvene, lett kalla Mauricium biskup ath scripta ser[9] ok tok sidan vors herra likam ok fall sik gudi ék hendi. Nu sem hann hafdi skipt ollu sinu aiki, sem hann vildi ath væri eptir hans dag, ok ath giordu[10] te8tamenton peirra begia, pa gafu pau alla sina vini gudi jvald. Enn pau toku sæmiligha[12] huort annat ser j fadm[13] jpui, er pau gafu vpp sinar andir. Enn peirra salur fluttu guds einglar til himinaikis vistar.

Nv var miok harmadr peirra daudi badi nær ok fiaai. Guion kongr vildi eigi lata grafa pau j jord sem annath follk; helldr lett hann giora eina stein- pro af[14] marmara ok lagdi pau par j, ok (voru sidann)[14] borinn til kirkiu heil-ags Laurentij, ok voru nidr sett med vegsemd mikilli ok harmi vina sinna. Eptir pat lett Guion kongr kruna sik til kongs yfir Munbrank ok dllu pui landi, er fadir hans hafdi atth.

Ok lykr her nu sógu Bevers ok frv Josvene[16].

1 Från [sier þinn C 3 Från [guds þionustu, sem til heyrdi C ' Från [angrit æigi fodr minn, þuiat fyrir ydra skylld mun hann dauda þola C * Från [mann jafnsorgfullann sem hann C ' Så B, naliga C * hluti C 7 jhc B "ok verk, suo at hann C 9 sik C

10 Så B, giorfu C 11 -tum C 13 sætliga C 11 fang C 44 wr C ,s Tillagdt med C " Ok þacki gud þeim, er hlyddu, er hinir hafi þo eigi illt, er skrifadi ok las tillägger CNamn.